

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

KANCELLIETS BREVBØGER

VEDRØRENDE DANMARKS INDRE FORHOLD

I UDDRAG

UDGIVET VED

OLE DEGN

AF

RIGSARKIVET

1659

KØBENHAVN

2005

Udgivet med støtte fra
CARLSBERGFONDET

© 2005 Rigsarkivet
Trykt hos Special-Trykkeriet Viborg a-s
ISBN 87-7497-213-8

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	7
Forkortelser	11
Kancelliets Brevbøger 1659	15
Ordliste	445
Personregister.....	447
Stedregister	482
Sagregister	491
Tidligere udgivne bind	522

Indledning

Udgaven af brevbøgerne 1659 følger i det væsentlige principperne i de nærmest foregående bind. Ligesom i bindene 1651-58 er antallet af anvendte forkortelser nedskåret noget og af hensyn til tekstbehandlingssystemets registerfunktion undgået i stednavne, bortset fra navnene Kbh., Sjæll., Loll. og Jyll.

Om udgivelsesprincipperne henvises generelt til indledningerne i bindene for 1646, 1647, 1648 og 1651.

I personregisteret er ligesom i bindene 1651-58 medtaget alle personer, også bønderne nævnt i breve om lettelser i skatter og landgildefgifter m.m., i mageskifter m.m., jf. indledningen til bindet 1651. Alle personer anføres så vidt muligt med stillingsbetegnelse og hjemsted, det sidste en købstad el. et landsogn, evt. også landsbyen el. gården, og hertil herredet, idet dog landsdelen el. lenet anføres, når en nærmere bestemmelse ikke har været mulig. Med angivelsen af hjemstederne er heller ikke bønderne trods deres noget ensformige navne blot anonyme.

Medtagelsen af bønderne har i bindene 1651-56 betydet en væsentlig forøgelse af personernes antal, men på grund af krigen er der derefter kun forholdsvis få bønder, og i stedet optræder et stort antal militærfolk.

Ordlisten omfatter ligesom listen i bindene 1656-58 og i modsætning til dem i bindene 1650-55 på grund af det voksende omfang ikke ordene fra listerne fra bindene 1646 og frem til 1655, men blot de nye ord i bindet, jf. bindet 1656, s. 7.

Ligesom tidligere er det brevbøgernes tekster, der refereres, og de kan som tidligere være sammenholdt med bevarede koncepter og indlæg. I flere tilfælde er det bemærket, at større indlæg især til breve vedrørende mageskifter og afslag i landgilde m.m. kan være mere fuldstændige med hensyn til angivne personer end brevbøgerne, men det er ikke fundet overkommeligt systematisk at supplere de gengivne tekster på grundlag heraf.

I enkelte tilfælde rummer kopibøgerne i stedet for et brev blot en overskrift og derefter en tom plads. Sådanne er her udfyldt på grundlag af koncepterne, hvor disse findes i Indlæg til Registre og Tegnelser.

Enkelte breve, der fejlagtigt er blevet indført i Norske Registre og Norske Tegnelser, er hentet fra disse.

Ved arbejdet med kopibogen har jeg haft god hjælp af Helmuth Schledermann og Yvonne og Hans Kargaard Thomsen, og sidstnævnte har læst korrektur.

Forleningsbrevene er næsten alle udformet over samme skabelon, og denne var på mange punkter i 1650'erne den samme som i slutningen af 1500-årene, gengivet i Kancelliets Brevbøger 1596-1602, indledningen s. III-VI, i 1648, gengivet i Kancelliets Brevbøger 1648, s. 10-11, og i 1651, gengivet i Kancelliets Brevbøger 1651, s. 10-12. Lensbrevene kan derfor i det væsentlige gengives med henvisning til en skabelon med faste rubrikker, hvis indhold nedenfor er gengivet i referatform. Ændringerne mellem de nævnte tidspunkter var få. Mellem de to første gik tre rubrikker ud og to nye kom til, den gengivne skabelons nr. 17 og 18. Mellem de to sidste tidspunkter blev i 1650 truffet en beslutning af kongen og rigsrådet om, at kongen skulle have et års indtægt af len og gejstlige beneficier fordelt over 3 år. Dette gav nævnte år anledning til en ny rubrik, nr. 20; provenuet skulle anvendes til betaling af den holstenske gæld, jf. C. Rise Hansen: Aktstykker og Oplysninger til Rigsrådets og Stændermødernes Historie i Frederik III's Tid, 1, 350, 404-05.

Skabelon for forleningsbrev i 1651

0. Indledningsformular (udelades helt).

1. Genant/afgift (refereres i hvert enkelt tilfælde).

2. NN må, sig selv til bedste, nyde avlen, affødningen og anden fordel af slottets ladegård, men må til gengæld ikke tilskrive kongen nogen omkostning derpå.

3. NN skal, når kongens rejser dér fremfalder, holde hans heste frit med høg og rugfoder 1 til 3 nætter.

4. Hvad angår den uvisse rente og indkomst: stedsmål, sagesfald, husbondhold, drift, førlov, rømningsgods og vindfælder, har kongen bevilget NN den ... del, men den øvrige samt al told, zise, vrag, oldengæld og hvad der oppebæres for rodhugget skov, forbeholder kongen sig selv efter regnskab.

5. Kongen har dog bevilget NN, når der er olden, fri olden på kronens skove til hans genantsvin og hjemmefødte svin, som skal indskrives i oldenregistret (i forleningsbrevene til rigsråder: dog må NN få den ... del af oldengælden).

6. Hvad oldengælden angår, skal der forholdes således i regnskabet, at ved hver mands navn, som indslår svin til olden på kronens skove, skal antegnes deres antal, og ved de svin, der modtages som oldengæld, skal skriveren antegne, hvilke der er gamle og hvilke unge, og have indseende med, at der sker kongen skel og ret, ll han skal også, når der bliver olden i skovene, straks give det til kende og meddele, hvor mange svin – unge og gamle – der bliver indbrændt, og sende en fortegnelse derover til Rtk. med oplysning om, hvor mange deraf der kan tilkomme kongen i oldengæld, for at det kan forordnes, hvor de skal drives hen til slagtning. I nogle breve fortsættes fra tegnet ll: såvel som også tage bevis på flæsket, særskilt af de gamle og særskilt af de unge, når det til kongens behov fremsendes til slottet [i Kbh.].

7. NN skal selv lønne, klæde og besolde fogden, skriveren og andre slottets, ladegårdens og hans egne folk og ikke tilskrive kongen noget, og ej heller tillade dem at have nogen genant (el. genet) i lenet, undtagen fogden sine tiendepenge og skriveren sin skriverskæppe.

8. NN skal heller ikke tilskrive kongen nogen fortæring på sine folk og tjenere, hvorhen han i riget sender dem på kongens vegne, og han skal befordre kongens brevdragere og andre, som har kongens fri pas, gennem lenet med god befordring og forsørge dem med frit nødtørfigt underhold til mad og øl og en nats husly og ikke henviser dem til borgerne i købstæderne om befordring.

9. NN skal have godt tilsyn med kongens og kronens ejendom i lenet, at den ikke med urette hævdes el. fravendes derfra, og hvis han formærker, at jord el. ejendom, lidt el. meget, med urette er kommet derfra, skal han tale det ind igen med lov, dom og ret.

10. NN skal tjene kongen med ... geruste heste, inden riget på egen, uden riget på kongens bekostning, og ikke tilskrive kongen nogen fortæring el. omkostning, hvor han el. hans folk her i riget rejser i kongens ærinde.

11. NN må ikke tilskrive kongen el. anmode om noget flikkeri med tag, døre, låse, vinduer el. andet til vedligeholdelse af slottet, og ingen bygning foretage på huset el. på ladegården uden kongens bevill. og befaling.

12. NN skal have den gejstlige jurisdiktion og lenets præster i befaling og forsvar. Han skal, når det behøves, foredige og forsvare præsterne til al rette. Hvad angår den gejstlige rente og stiftets indkomst af lenet, skal NN gøre regnskab for stedsmål og tienderne, sagefeld af præster og degne og for anden vis og uvis indkomst, kongen alene til bedste.

13. NN skal have indseende med, at kirkernes rente og indkomst bliver gavnligt anlagt og anvendt til kirkernes bedste og ved hver kirkes kirkeværger lade kirkernes korn sælge til formuende købstadborgere og ingen anden. Han skal årligt gøre regnskab i Rentekammeret, så det kan erfares, hvad hver kirkes årlige indkomst og forråd er.

14. NN skal frede skovene og intet lade hugge til upligt el. skovskade.

15. NN skal have opsyn med kongens vildtbane og intet deri jage el. lade jage, skyde el. lade skyde, undtagen hvor han på kongens og kronens har lod og del og fællend med adelen og er adelens eget arvegods.

16. NN skal holde lenets bønder ved lov, skel og ret og ikke forurette dem mod loven og jordebogen el. besvære dem med nye pålæg.

17. NN skal have indseende med, at veje og broer holdes vedbørligt ved lige.

18. NN skal i sit regnskab under særskilt titel lade indføre alle de bønder, som oppebæres for overtrædelse af kongens forordninger.

19. Kongen vil have forholdt således med udgiften i regnskaberne, at skriveren skal tage nøjagtige kvittanser og beviser af dem, udgiften lyder på, og NN skal til ydermere bevis med egen hånd undertegne, at udgiften og købet er ham vitterligt og af ham på kongens vegne samtykket.

20. Kongen har med rigsrådet besluttet, at enhver, der har len, på 3 år skal forstrække kronen med 1 års indkomst af genanten samt tien-der og save efter jordebogen og renteritaksten, hvorimod kongen har bevilget, at deres hustru og arvinger, om hustruen ej lever, må nyde et nådsensår foruden det, som er sædv., med samme kondition, som er bevilget ved nådsensår, at hvis den fulde årsindkomst efter 3 års forløb ikke er blevet erlagt pga. dødsfald, så skal efterlevende hustru el. arvinger gives så meget igen, som er udlagt. Efter denne anordning skal NN give sin formand $\frac{1}{3}$ af sin genant el. indkomst, når de 3 el. 2 år, som endnu resterer, er gået.

Forkortelser

Foruden de i almindeligt skriftsprog gængse forkortelser er nedenstående anvendt. En del af dem er dog kun brugt i tilføjelser, noter og registre. Brugen af forkortelser kan bero på et skøn i hvert enkelt tilfælde. Generelt gøres opmærksom på, at personnavne, der forekommer flere gange i samme indførsel, skrives ud første gang, men derefter kun nævnes ved forbogstaver, når forveksling er udelukket.

afd.	afdøde (afgangne)
al.	alen
alm.	almindelig
bestall.	bestalling
bevill.	bevilling
CCD	Corpus Constitutionum Daniæ. Forordninger, Recesser og andre kongelige Breve, Danmarks Lovgivning vedkommende, 1558-1660. Ed. V. A. Secher, 1887-1918
da.	dansk(e)
Da. Mag.	Danske Magazin
DKanc.	Danske Kancelli
dat.	dateret
DKL	Danske Kirkelove. Ed. H. F. Rørdam
dl.	daler
dr.	doktor
el.	eller
etc.	osv., idet formen gengiver kopibogens egen forkortelse, jf. <i>osv.</i>
FR	Fynske Register
fjdg.	fjerding
fjdgk.	fjerdingkar
frd.	forordning
FT	Fynske Tegnelser
fuldm.	fuldmægtig(e)
gd., gde	gård, gårde
generallt.	generalløjtnant

g.m.	gift med
h.	herred
hgd., hgde	hovedgård, hovedgårde
holl.	hollandsk(e)
hr.	betegner ridder el. præst
htk.	hartkorn (også hvor kopibogen har korn = hartkorn)
indl.	indlæg (Koncepter og indlæg til Registre og Tegnelser) i Danske Kancelli B 50, 53, 56, 59, 66, 69 74, 77, 80 og 83.
jf.	jævnfør
JR	Jyske Registre
JT	Jyske Tegnelser
K.	koncept, se indl.
kanc.	kancelli(et)
kaptajnl.	kaptajnløjtnant
KB	Kancelliets Brevbøger, 1885 ff. (udgaven)
Kbh.	København
KD	Kjøbenhavns Diplomatarium. Ed. O. Nielsen, 1872-87
K.M.	Kongelig Majestæt
kgl.	kongelig
konf.	konfirmation, konfirmeret
Kr. Sk.	Kronens Skøder paa afhændet og erhvervet Jordegods i Danmark, 2. Ed. F. J. West, 1908
kur.	kurant (kurantdaler, daler kurant)
LAK	Landsarkivet for Sjælland m.m.
LAO	Landsarkivet for Fyn
LAV	Landsarkivet for Nørrejylland
mag.	magister
magesk.	mageskifte(t)
mk.	mark (møntenhed)
ml.	mellem
ms.	missive(r)
N	ukendt person el. sted
ndf.	nedenfor
no.	norsk(e)
NoR	Norske Registre

NoT	Norske Tegnelser
No. Rigs-Reg.	Norske Rigs-Registrarer, 12, 1891
oberstlt.	oberstløjtnant
orig.	original(t kongebrev)
osv.	benyttes ved forkortelser foretaget af udgiveren, jf. <i>etc.</i>
ott.	otting
pen.	penning = $\frac{1}{12}$ skilling
pd.	pund
prof.	professor
RA	Rigsarkivet (i Kbh.)
rd.	rigsdaler
rgsk.	regnskab(er)
Rise Hansen:	C. Rise Hansen: Aktstykker og
Aktst. og Opl.	Oplysninger til Rigsrådets og
t. RR.s og St.	Stændermødernes Historie i Fre-
mødernes Hist.	derik III's tid, 1959-75
Rtk.	Rentekammeret, Renteriet
s.	sogn
SjR	Sjællandske Registre
SjT	Sjællandske Tegnelser
sk.	skilling
skbl.	skabelon, se Indledning
skp.	skæppe(r)
SkR	Skånske Registre
Skt.	Sankt
SkT	Skånske Tegnelser
sldl.	slet(te)daler
smst.	sammesteds, samme sted
SmR	Smålandske Registre
SmT	Smålandske Tegnelser
spdl.	speciedaler, rd. in specie
sv.	svensk(e)
sædv.	sædvanlig(e, t)
td.	tønde(r)
teol.	teologisk(e)
tidl.	tidligere
tilf.	tilføjelse
till.	tilladelse
T.K.U.A.	Tyske Kancelli, Udenrigske Afdeling

tr.	trykt
ty.	tysk(e)
u.d.	uden dag
udat.	udateret
udt.	udtog
u.st.	uden sted
vedr.	vedrørende
å.b.	åbent brev

1659

1. jan. (Kbh.) Rektor og professorer [ved Kbh.s Universitet] fik brev om, at studenterne skal lade sig befinde i beredskab og reserve. Adressaterne befales at tilholde samtlige studenter i staden at lade sig finde i beredskab med deres gewehr om natten på de steder, som Hans Schack anviser dem, så længe denne frost og vinter varer, om noget fjendtligt uformodendes skulle påkomme i en hast, så de kan sekundere, hvor det gøres fornødent. Om dagen må enhver begive sig hjem i sit logement. Til den ende har kongen befalet Mogens Krag at være til stede hos dem med så mange af de forrige, dem forordnede officerer, som nu er til stede. Kongen vil igen ved given tid og lejlighed erkende det med kgl. gunst. Befalendes etc. Sjt, 35, 1. (Tr.: KD, V, 558). K.

1. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. og Christianshavn fik brev om, at borgerskabets købsvende, håndværksburscher o.a. skal være i beredskab om natten. De befales at formane borgerskabet flittigt om natten i synderlighed, og når alarm påkommer, at lade sig finde på volden med alle deres husgesinde, som kan bære gewehr, så de kan være i beredskab, om noget fjendtligt påkommer. I lige måde skal de tilholde samtlige købsvende, håndværkssvende o.a. unge karle, at de lader sig finde med deres gewehr under deres officerer i godt beredskab om natten, så længe frosten varer, på de steder, Hans Schack forordner. Kongen vil igen ved given tid etc. Befalendes etc. Sjt, 35, 1. (Tr.: KD, V, 558-59). K.

Lige sådant brev fik borgmestre og råd i Christianshavn.

1. jan. (Kbh.) Befaling til undersåtterne på Bornholm om at afstå adskillig proviant til K.M. og om underholdning til soldatesken. Kongen hilser undersåtterne på Bornholm. De bedes til hans fornødenhed afstå smør, byg, havre, øksne o.a., som behøves til flådens udredning el. i andre måder, foruden det, som resterer af landgilden, hvilket igen, når Gud giver bedre tilstand, skal blive godtgjort i deres afgift. I lige måde bedes de forskaffe soldatesken til hest og fods underholdning ef-

ter den gjorde frd., hvilken kongen og vil erkende. SkT, 9, 152. Indl. udat.

1. jan. (Kbh.) Mikkel Ecksteen fik brev anlangende soldateskens underholdning. Kongen har befalet sin ridefoged og skriver Peder Jensen af forskaffe soldatesken underholdning efter frd. SkT, 9, 152.

1. jan. (Kbh.) Peder Jensen, ridefoged på Bornholm, fik brev om at hidskikke adskillig proviant fra undersåtterne. Item om soldateskens underholdning og om det strandede svenske gods. PJ skal gøre sin yderste flid til at hidforskaffe smør, byg, havre, øksne o.a., som kan tilvejebringes hos undersåtterne, så og at soldatesken bekommer underholdning hos undersåtterne efter frd., hvilket igen i bedre tider skal blive godtgjort. Herforuden skal han hidskikke det svenske gods, som er strandet dér. SkT, 9, 152. Indl., se SkT, 9, 152, 1. jan. (brev 1).

2. jan. (Kbh.) Peder Jensen, ridefoged på Bornholm, fik brev anlangende major Vecke og svenske heste. PJ skal anordne, at V bliver trakteret dér på landet efter frd. til 9 heste foruden hans egen person. I lige måde skal han lade ham være følgagtig til sit kompagni med mundering alle de svenske heste, der findes på landet. SkT, 9, 153.

3. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at gøre den anordning, at alle tømmermænd med deres svende og murmestrene med deres svende den følgende dag tidligt ved 8 slet møder på Slotspladsen, hvor de skal blive forstændiget om kongens vilje. Dermed etc. Sjt, 35, 2. (Tr.: KD, V, 559). K.

3. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om at forskaffe generalmajor Adolph Fuchs kvarter i byen, eftersom han er forordnet at akkomodere dér. Sjt, 35, 2. (Tr.: KD, V, 559). K.

3. jan. (Kbh.) Bispfen fik brev om at tilholde præsterne i staden at forkynde på prædikestolene, at ingen må lade sig finde uden for portene, være sig kvinde- el. karlepersoner, med mindre de vil holdes for spejdere. Dermed etc. Sjt, 35, 2. (Tr.: KD, V, 559). K.

3. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade sælge korn af Proviанthuset for 100 rd., som de skal levere magnificus, som skal uddele

dem til studenterne, så enhver bekommer 1 rd. Dermed etc. Sjt, 35, 2. (Tr.: KD, V, 559). K.

3. jan. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om efter kongens forrige ordre¹ at lade Hans von Ahlefeldt bekomme korn o.a. varer til sin stab. SmT, 8, 213.

1) Se KB 1658, 443.

4. jan. (Kbh.) Ordre til nogle hollandske skippere om at levere deres ladning på Provianthuset. Kongen begærer, at skipper Claus Gossen van Dokkum af Vriesland lossere skib og ladning til proviantskriver Hans Hansen, tagende hans bevis, hvorefter kongen siden vil lade hans principaler betale. Sjt, 35, 3. (Tr.: KD, V, 560). K.

Lige sådant brev udgik til Reyer Petersen af Hoorn. Jan Jansen Schoemaker af Enkhuizen. Den 6. blev nok 8 forfærdiget, men givet rum til navnene, og leveret HH. Siden blev navnene indsat, nemlig Cornelius Jacobsen af Kolberg, RP af Hoorn, Cornelius Jansen Pave von Field af Lybæk, Jan Lolles af Harlingen, Eycken Harsen af Veenhusen. 19. jan. bekom HH ordre til Cornelius Corneliusen, samme dag 2 ordrer, hvori var givet rum til navnene. 29. jan. lige sådan ordre til CJP.

4. jan. (Kbh.) Otte Krag og Peder Reedtz fik brev om at fordre Selio Marselis og den norske postmester for sig og af dem erfare, hvad der er passeret ml. dem angående det norske postværk, så og på hvad måde de eragter, den norske post ufejlbarligen kan komme til at gå. Sjt, 35, 3. (Tr.: KD, V, 560). K.

4. jan. (Kbh.) Peder Jensen, ridefoged på Bornholm, fik brev om at betale skipper Niss [ikke udfyldt] fragt 130 rd. i varer og penge for at fremføre oberst Veckes kompagni til Bornholm, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. SkT, 9, 153.

5. jan. (Kbh.) Bevilling for Johan Møller til at vies i huset. Dr. Peter Bülche (Petrus Bulchius), kongens livlæge, fik brev om hjemme i sit hus at måtte lade vie JM til dennes trolovede fæstemø Abel Breiden. Thi forbydes alle osv. Sjr, 24, 307.

5. jan. (Kbh.) Søren Orning fik brev om, at kongen er tilfreds, at de passagerer og syge folk, han har på skibet, må lades i land. Befalendes etc. Sjt, 35, 4. (Tr.: KD, V, 560). K.

5. jan. (Kbh.) Mikkel Langemack fik brev om for betaling at forunde kongen til hofholdningen 65 sider flæsk og 2 td. smør af det, som han har tilforhandlet sig i Loll. og Falster. Dermed etc. Sjt, 35, 4. (Tr.: KD, V, 561). K.

5. jan. (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind, Christoffer Gabel og borgmestre og råd [i Kbh.] fik brev om Paul Tschernings (Schernings) kvarter og underholdning. Kongen kommer i erfaring, at PT, hans generalauditør, skal være indkvarteret hos professorerne i staden. Dette skal være langt af vejen, eftersom han idelig har at bestille til hove. Kongen befaler, at adressaterne mager det så, at han bliver i det kvarter, som han hidindtil har haft, helst efterdi værtinden er tilfreds med ham, så den oberstlt., som er assigneret kvarter dér, hvor PT logerer, igen bekommer kvarter hos professorerne i hans sted el. et andet sted. [I lige måde skal de lade PT bekomme hans resterende månedspenge fra 12. dec.]. Dermed etc. Sjt, 35, 4. (Tr.: KD, V, 561). K.

Lige sådant brev fik borgmestre og råd, men dette [ ] blev udeladt.

5. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at de må sælge korn af Provianthuset for 2.000 rd., hvilke de siden skal levere til Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel imod deres kvittering til soldateskens underholdning i staden. Dermed etc. Sjt, 35, 4. (Tr.: KD, V, 561). K.

5. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade følgende officerer af oberst Quitzows regiment hver bekomme 1 måneds besoldning af korn på Provianthuset: major Christian Vendelbo, løjtnant Christian Horn, fændrik Niels Tjørlund, sergent Mathias Schmidt, fourer Thomas Ørsted, gefreiter Hans Madsen, tambur Niels Clemmensen og Mikkel von Wester, kaptajn Marcus Vendelbo, løjtnant Hans Hansen, fændrik Johan Friderich, sergent Iver Ravn, gefreiterkorporal Otte Kierulf, korporalerne Clemmen Nielsen, Jens Mørch, mønster-skriver Mikkel Sørensen, tambur Poul Hansen og Christen Aalborg og Peder Nich, korporaler, hvilket imod kvittering skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 5. (Tr.: KD, V, 562). K. Orig. i DKanc. B 179N. Indl. 4. jan.

5. jan. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om at lade Karen, enke efter Morten Sorg, af hendes husbonds resterende løn bekomme proviant af Provianthuset for 20 rd., tagende hendes bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 35, 5. (Tr.: KD, V, 562). K.

5. jan. (Kbh.) Joakim Gersdorff, Mogens Høg og hr. Axel Urup fik brev om at forhøre den kejserlige ministers forslag. Den kejserlige minister begærer kommissarier at traktere med. Adressaterne skal forhøre hans forslag, hvad han har at foregive, hvorefter kongen vil resolvere. Dermed etc. Sjt, 35, 5. K.

5. jan. (Kbh.) Frederik Turesen fik brev om, at kongen har befalet borgmestre og råd at tilholde samtlige købsvende, håndværkssvende o.a. unge karle, at enhver med gewehr under deres forrige officerer, så længe den vinter og frost påstår, lader sig finde om natten i godt beredskab på de steder, hvor generallt. Hans Schack kommanderer dem. FT skal have flittig indseende og gøre sit bedste til, at de møder hver nat på forordnede steder, om noget fjendtligt påkommer. Dermed etc. Sjt, 35, 5. (Tr.: KD, V, 562-63). K.

Lige sådant brev fik HS.

5. jan. (Kbh.) Hans Schack fik brev om at forordne borgerskabet o.a. pladser til reserve, om noget påkommer. Kongen har befalet borgmestre og råd at tilholde samtlige købstædernes håndværkssvende o.a. ungarle, såvel som professorerne at tilholde studenterne i staden, at enhver med gewehr under deres officerer lader sig finde i godt beredskab om natten, så længe denne vinter varer. Hvorfor de skal ordinere dem de pladser, hvor de skal holde i reserve. Dermed etc. Sjt, 35, 5. K.

5. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om, at generalmajor Hans von Ahlefeldt for kongen har klaget, at hans kvarter er opsagt. De skal mage det så, at han enten beholder det, som han har, el. bekommer et andet. Sjt, 35, 5. (Tr.: KD, V, 563). K.

5. jan. (Kbh.) Christoffer Lindenov og Philip Joakim Barstorff fik brev om at anordne, at ritmester Peter von Brachel og løjtnant Johan Vestrup von der Rech med 11 ryttere bekommer kvarter og verpflegung i Loll. og Falster. Dermed etc. SmT, 8, 213. Incl. udat.

6. jan. (Kbh.) Efter begæring bevilger kongen, at Jean Ageon må nyde kongens boldhus med tilhørende kældre og øverste loft af de værelser, som den forrige boldmester har haft. Sjr, 24, 307. (Tr.: KD, III, 483-84).

6. jan. (Kbh.) Å.b. om, at enhver skal tage undergewehr, item, når alarm påkommer overgewehr, og om visse poster på voldene. Kongen erfarer, at fjenden har stærke anslag på byen. Han befaler alle, af hvad stand og kondition, at ingen lader sig finde på gaden uden undergewehr. Dersom nogen alarm lyder, skal alle også have overgewehr, og de, som ikke selv formår at forskaffe sig det, skal søge det på Tøjhuset. I lige måde befales enhver at tage sig en vis post på volden, hvor han skal lade sig finde, når behov gøres, og alarm påkommer, under straf. Forbydendes etc. Sjr, 24, 307. (Tr.: KD, III, 484).

6. jan. (Kbh.) Stænderne i Kbh. og Christianshavn fik brev med befaling om, at alle, som har hest i byen, efter tidligere overgivet liste, bryggere og bagere undtaget, skal lade dem være generalmajor Hans von Ahlefeldt følgagtig, når han begærer det til at gøre vagt og tog o.a. tjeneste med. Men når sådant ridt er sket, skal enhver igen tilstilles sin hest. Sjt, 35, 6. (Tr.: KD, V, 563). K.

Lige sådant brev udgik til Christianshavn, dat. 14. jan. 1659.

6. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om fortegnelse over alle mandkøn i husene, som ikke har deres poster på voldene. De skal straks lade visitere i alle husene i staden, intet undtaget, hus efter hus, og deri antegne alle personer, som er så store, at de kan bære gewehr, og hvor mange der findes i hvert hus og med hvad gewehr, de kan gå til volds, og siden levere det skriftligt fra sig i Kanc., på det det kan vides, hvor mange dygtige mandkøn der findes i byen til at gøre tjeneste imod fjenden, og derefter anvise enhver sin post efter det kvarter, de er i. Dermed etc. Sjt, 35, 7. (Tr.: KD, V, 563). K.

6. jan. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke, Niels Juel og Jørgen Bjørnsen fik brev med befaling til altid at lade holde 3 skærbåde i beredskab ved toldboden med en dygtig løjtnant og en styrmand og 6 rorkarle og årer til hver båd, så de altid kan være færdige, når kongen har noget at befale. Befalendes etc. Sjt, 35, 7. (Tr.: KD, V, 563-64). K.

6. jan. (Kbh.) Rektor og professorer fik brev anlangende studenterne, som vægrer sig ved at være i reserve. Kongen er kommet i erfaring, at studiosi i staden vægrer sig ved til kongens så vel som deres befrielse at tage gewehr og være i reserve om natten efter kongens forrige befaling,¹ om noget fjendtligt påkom. Adressaterne skal efter den af dem overgivne rulle alvorligen tilholde dem, at de i disse forestående mørke nætter lader sig finde hos deres tilforordnede officerer, såfremt de agter at nyde nogen beneficier og forfremmelser her i riget. De, som anstiller sig modvillige, skal de antegne og tilkendegive det for kongen, på det at man kan kende de uvillige fra de villige, eftersom kongen vil erkende enhvers villighed, når lejlighed gives. Dermed etc. Sjt, 35, 7. (Tr.: KD, V, 564). K.

1) Se ovf., s. 15.

6. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade fodermarskalken og hver af kongens enspændere bekomme proviant af Provianthuset for så meget, som 2 måneders besoldning andrager, efter den rulle, som er underskrevet af hofmarskalken. Dermed etc. Sjt, 35, 8. (Tr.: KD, V, 564). K. Orig. i DKanc. B 179N.

6. jan. (Kbh.) Frederik Turesen fik brev om kæderne i gaderne og brandvagtten. Han skal forordne nogle personer, som kan tage vare på kæderne på gaden, så de ikke ligger indfrosset, så og at spænde dem, om noget påkommer. I lige måde skal han lade forstærke brandvagtten i disse mørke nætter, så man kan være sikrere for faren. Befalendes etc. Sjt, 35, 8. (Tr.: KD, V, 564-65). K.

6. jan. (Kbh.) Niels Juel fik brev om at eftersøge nogle svenske skibe, som er passeret forbi Kbh. Kongen kommer i erfaring, at nogle svenske skibe skal være sejlet forbi. NJ skal straks begive sig på skibet Johannes, tagende til sig de orlogsskibe, som den hollandske admiral Opdam kommanderer af sine, og sejle ud for at søge de svenske skibe og enten forhindre dem i deres forehavende el. gøre dem alt muligt afbræk. Dermed etc. Sjt, 35, 8. (Tr.: KD, V, 565). K.

6. jan. (Kbh.) Hans Schack fik brev om folk til de skibe, som Niels Juel skal sejle ud med. HS skal lade NJ være følgagtig 30 soldater til at besætte de skibe, som denne er befalet at sejle ud med. Dermed etc. Sjt, 35, 8. (Tr.: KD, V, 565). K.

7. jan. (Kbh.) Hans Boysen og bispem fik brev om at lade tilsige hofbetjentene, at enhver den følgende dag lader møde en person el. flere efter deres lejlighed med økser, bådshager el. lign. redskaber til at vække og ise på Peblingsøen. Dermed etc. SjT, 35, 9. (Tr.: KD, V, 565-66). K. Incl. udat.

Lige sådant brev fik bispem om ministerium.

7. jan. (Kbh.) Oberstlt. Toussaint de Beaufort fik brev anlangende at sætte ridestaldfolkene o.a. på batteriet bag bryggerhuset. Kongen befinder, at posten ved batteriet bag bryggerhuset og indtil arbejdsstaldene ikke tilbørligen kan blive besat med de 9 soldater og bryggersbetjente. Kongen befaler, at følgende skal holde vagt dér hver nat, nemlig halvparten af alle kongens og hans gemalindes ridestaldfolk såvel som kuskene, 4 af proviantskrivernes tjenere, 2 af rustvognstaldene og 3 af arbejdsvognstaldene, hvilke TdB skal anordne dér, og ingen af dem vægre sig. SjT, 35, 9. (Tr.: KD, V, 566). K. Incl. udat.

7. jan. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev anlangende vagt hos den svenske rigens råd Steen Bielke. Kongen befaler marskalken, at han straks ordinerer 2 el. 4 af kongens enspændere, som med deres gewehr til fods på Rosenborg nat og dag kan holde vagt uden for gemakkerne ved SB og i synderlighed give agt, at ingen, som ikke er velkendt el. af slig kondition, at intet fortænkeligt er at præsumere, tillades at gå ind el. ud hos ham el. hans folk, i synderlighed ingen gemen soldat el. andre gemene folk i byen, som lettelig kunne lade sig bestikke med penge til at føre kundskab el. breve frem el. tilbage. Til den ende skal fodermarskalken selv en gang hver dag begive sig derud for at visitere vagten og fornemme, hvem der passerer ind og ud. Dermed etc. SjT, 35, 10. (Tr.: KD, V, 566). K. Incl. udat.

7. jan. (Kbh.) Hans Schack fik brev om at udvise Christian Vendelbo visse poster på voldene og folk. Kongen har befalet borgmestre og råd i byen i hvert hus, intet undtaget, at lade antegne det dygtige mandkøn, der findes, som kan gøre tjeneste imod fjenden og ej allerede har sine poster på volden. Til den ende har kongen befalet¹ CV at antage samme folk og eksercere dem med sine underofficerer, så han kan være i beredskab med dem, når det kræves. HS skal udvise ham et vist sted på volden, hvor han eragter det mest fornødent. Dermed etc. SjT, 35, 10. (Tr.: KD, V, 567). K.

1) Se flg. brev.

7. jan. (Kbh.) Christian Vendelbo fik brev om at eksercere det dygtigste mandkøn i husene til at være i reserve. I hvert hus i staden, intet undtaget, skal antegnes det dygtige mandkøn, der findes, og som kan gøre tjeneste imod fjenden og ej allerede har sine poster på volden. CV skal antage dette folk og eksercere dem med sine underofficerer, så han kan være i beredskab med dem på de steder, Hans Schack anviser, når det kræves el. alarm sker. Dermed etc. Sjt, 35, 12. (Tr.: KD, V, 567). K.

7. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at lade major Christian Vendelbo bekomme det dygtige mandkøn, som er i husene. De har bekommet kongens befaling¹ til i hvert hus i staden, intet undtagen, at lade antegne det dygtige mandkøn, der findes, som kan gøre tjeneste imod fjenden. Kongen har befalet CV at antage folket og med sine underofficerer eksercere dem, så han med dem kan være i beredskab på et vist sted. Dermed etc. Sjt, 35, 12. (Tr.: KD, V, 567). K.

1) Se s. 20. 2) Se foreg. brev.

8. jan. (Kbh.) Herman Thil af Bremen fik pas. HT har for kongen ladet andrage, hvorledes han i kommende forår agter at tilforhandle sig en del levende og døde varer og næst Guds hjælp føre dem til staden. Han begærer, at kongen til forsikring vil meddele ham dette pas, hvilket kongen forunder ham. Kongen befaler sine admiraler, kaptajner og udliggere i søen o.a. officerer, som HT i egen person el. hans folk kommer for med nævnte varer, at de lader ham passere frit til Kbh. Givet etc. Sjr, 24, 308.

8. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh., de højlerde og de kgl. betjente fik brev anlangende den ene måneds forstrækning, som militien afkortes af de 5 måneder. Kongen kommer i erfaring, at militien i staden bliver afkortet i den 1. måned af de udlovede 5 måneder, som de tilforn har bekommet. Adressaterne skal hos kommissarierne klarere de 4 måneder og levere penge el. tage deres assignation. Den afkorting, som de prætenderer, er kongen tilfreds må blive adressaterne godtgjort i den sidste af de 5 udlovede måneder. Sjt, 35, 12. (Tr.: KD, V, 567-68). K. Orig. i Kbh.s Univs ark., 12 12 03, RA.

8. jan. (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev med hoslagt fortegnelse over noget gods, som Jørgen Bjørnsen begærer til pant imod forstrækning til underholdning af garnisonen i staden. Adressaterne skal forsikre ham på godset, så han kan bekom-

me skøde, når pengene er leveret, og han fremviser adressaternes kvittans. Sjt, 35, 12. (Tr.: KD, V, 568). K.

8. jan. (Kbh.) Tøjmester Peter Kalthoff fik brev anlangende Henrik Würger og det gl. gewehr. Han befales at lade taksere og vurdere det gl. og ubrugelige gewehr, som findes på Tøjhuset, og derefter lade det levere til HW og slutte køb med ham derom ligesom tilforn. Sjt, 35, 12. (Tr.: KD, V, 568). K. Incl. 8. jan.

8. jan. (Kbh.) Peter Kalthoff fik brev om at lade studenterne og håndværksburscherne mod deres officerers kvittering bekomme gewehr af Tøjhuset. Sjt, 35, 12. (Tr.: KD, V, 568). K. Orig. i DKanc. B 223C. Incl. 8. jan.

8. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade oberstlt. Andreas Jachsen bekomme korn af Proviandhuset for 200 rd., tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 12. K.

9. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om $\frac{1}{4}$ års besoldning i proviant til tøjmester Peter Kalthoff. Sjt, 35, 13. K. Orig. i DKanc. B 179N. Incl., se Sjt, 35, 12, 8. jan. (brev 3).

9. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade artilleribetjente, årstjenere og håndværksfolk bekomme $\frac{1}{4}$ års besoldning i proviant. Dermed etc. Sjt, 35, 13. K. Orig. i DKanc. B 179N. Incl., se Sjt, 35, 12, 8. jan. (brev 3).

9. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at sælge den skude med hør, som er dømt til prise til kongen. Dermed etc. Sjt, 35, 13. K.

9. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at akkordere med nogen, som har lunter, så og med Karen, Jacob Madsens om blyet på Børsen. Kongen kommer i erfaring, at der skal være nogle lunter at bekomme hos følgende: Søren Pedersen 4.000 små bundter, Hans Knudsen 4.000, Jacob Madsens enke 400. De skal akkordere med dem og lade lunterne levere på Tøjhuset. Desligeste skal de handle med JM's enke om det bly, som sidder på karnapperne på Børsen, at det straks kan blive aftaget til at støbe musketkugler af, og de igen tækkes med skifersten. Sjt, 35, 13. (Tr.: KD, V, 568-69). K. Orig. i DKanc. B 179N. Incl., se Sjt, 35, 12, 8. jan. (brev 3).

9. jan. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om at lade kaptajn Johan Schuldt bekomme 30 td. korn, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 35, 14. K.

9. jan. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om, at kongen har forundt hr. Joakim Gersdorff en skudefuld ved af Bogø. CL skal lade ham det være følgagtig uden betaling med den skude, som han fremskikker. Derefter osv. SmT, 8, 213.

10. jan. (Kbh.) Paul Tscherning fik brev om fra Kbh. at skikke forrige generalgevaldiger Troupitz med hans familie med det skib, som er kommet fra Nantes med vin, til Lybæk el. og hvor skibet først ankommer på de tyske kyster, når nævnte T tilforn har reverseret og tilforpligtet sig aldrig mere at komme i kongens riger, fyrstendømmer el. lande, ej heller tenerer noget usømmeligt. Dermed etc. Sjt, 35, 14. (Tr.: KD, V, 569). K. Incl. udat.

10. jan. (Kbh.) Kongen befaler, at alle, hvem det være kan, skal begive sig fra Amager ind til Kbh., så længe frosten varer, så de ej skal komme fjenden under hænder. Sjt, 35, 14. (Tr.: KD, V, 569). K.

10. jan. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om, at nogle af det hollandske folk skal vække ved Kalvebod. Det skal gøre sit bedste til den følgende dag at tilvejebringe 200 mand af koffardi og det hollandske folk, til med nogle både i Kalvebod at opvække isen, hvorpå fjenden går over til Amager, så at strømmen, om muligt er, kan blive åben, hvorimod han skal tilsige dem 1 td. øl el. 2 for deres umage. Sjt, 35, 15. (Tr.: KD, V, 569). K.

10. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at lade major Christian Vendelbo med underhavende officerer bekomme kvarter. Sjt, 35, 15. (Tr.: KD, V, 570). K.

10. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om kvarter til oberst Frederik von Ahlefeldts soldater. De har tilforn nogle gange bekommet kongens befaling¹ til at indkvartere FvAs soldater i staden, hvor det berettes, at billetskriveren ingen billetter ville udgive. Kongen vil, at de gør den anordning, at der efter den rulle, som FvA har overleveret, udgives billetsedler til kvarter til nævnte regiments soldater, ligesom det er brugeligt ved andre regimente. Men de soldater, som ej

kommer til stede, skal værten ikke skaffe kvarter. Sjt, 35, 15. (Tr.: KD, V, 570). K.

1) Sådanne befalinger ses ikke i KB 1658 el. begyndelsen af jan. 1659.

10. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at udvise huse ved voldene til garnisonens reserve. De skal gøre den anordning, at til hvert kompagni af garnisonen i staden såvel som til det hollandske folk udvises 1-2 huse efter størrelse langs ud ved volden, hver på sin post, hvor folket om natten kan ligge i reserve og beredskab, om noget fjendtligt påkommer, at de da straks kan være på voldene. Sjt, 35, 15. (Tr.: KD, V, 570). K.

11. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om en borgerkorporal, som har forsømt at ise. Kongen erfarer, at en korporal af borger-skabet, David Skomager, har forsømt denne dag at ise for sin post, og de andre har hver for sin part alle efterkommet det. De skal straks erkyndige sig derom, og lade ham straffe. Dermed etc. Sjt, 35, 16. (Tr.: KD, V, 570-71). K.

11. jan. (Kbh.) Claus Iversen Ravn fik brev om 2 skærslippere. Peder Perie og Bernhardt Gieller har for kongen ladet berette, hvorledes de imod kongens bevill. er blevet frataget deres instrumenter, som de bruger til deres skærsliberhåndværk. CIR skal igen forskaffe dem deres instrumenter, så de kan bruge deres håndværk efter forrige bevill. Dermed etc. Sjt, 35, 19. (Tr.: KD, V, 571).

11. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende betaling af fiskal Peder Knudsen på Bremerholm. Han må i de visse fordringer og oppebørsler, som han på kongens vegne indfordrer, gøres betalt for 2.095 rd. 8 sk., som kongen er ham skyldig efter afregninger. De skal efterhånden lade ham bekomme noget at afskrive på afregningen, indtil han er betalt. Dermed etc. Sjt, 35, 16. K. Indl. 30. dec. 1658.

11. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at forskaffe de 27 udvekslede ryttere rytterkapper efter fortegnelse af major Gotfried og Knud Urne og ritmester Dannefer. I lige måde skal de forskaffe kaptajn Thomas Marschal 10 al. klæde. Dermed etc. Sjt, 35, 16. K. Orig. i DKanc. B 179N. Indl. udat.

11. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at godtgøre Henrik Würger renten af nogen leverance af jernstykker og proviant fra den tid, betalingen var forfalden. Dermed etc. Sjt, 35, 17. K. Incl., se foreg.

11. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade drabanterne bekomme 1 måneds besoldning i varer af Provianthuset. Så og lade Hans Olsen, fhv. løjtnant under ritmester Roese af Provianthuset bekomme korn for 20 rd. på hans resterende besoldning, tagende deres bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 17. K.

11. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Maturin Dupont bekomme 20 td. rug til rustvognenes betjente på deres resterende løn, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 17. K. Orig. (med dato 10. jan.) i DKanc. B 179N.

11. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om af Provianthuset at sælge korn for 200 rd. til at levere tøjmester Peter Kalthoff. Dermed etc. Sjt, 35, 17. K. Incl., se Sjt, 35, 16, 11. jan. (brev 4).

11. jan. (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om en gård til Christen Baltzeren, landsdommer på Møn. Kongen er tilfreds, at de lader ham bekomme en gård dér i stedet for den gård i Hovedskov, som forrige landsdommer har haft og er forundt ritmester Dannefer, og som kan være lige så god på indkomsten. Dersom indkomsten ikke kan beløbe så højt, må han betales det øvrige af skriverstuen, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 18. K. Incl. udat.

11. jan. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om til hofholdningen at levere køkkenskriver Hans Olsen 400 td. rug af den bedste, som nu er ankommet, hvilket skal blive godtgjort. Sjt, 35, 18. K. Incl. udat.

11. jan. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke, Niels Juel og Jørgen Bjørnsen fik brev om at visitere alle orlogsskibene for krudt, så intet krudt el. andet skal findes, som kan forårsage fare. Dermed etc. Sjt, 35, 18. K.

11. jan. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke og Henrik Müller fik brev om at mønstre artilleri- o.a. folk. Kongen har bevilget alle sine artilleribetjente og håndværksfolk på Tøjhuset $\frac{1}{4}$ års løn efter den overleverede rulle. De skal efter rullen mønstre folket den følgende dag, el. når fol-

ket gives denne $\frac{1}{4}$ årsløn. Sjt, 35, 18. K. Indl., se Sjt, 35, 16, 11. jan. (brev 4).

12. jan. (Kbh.) Rulle over kgl. tjenere, som skal indstille sig til vagt, når alarm påkommer. Rulle over personer, som hofofficerer o.a. betjente har lovet fremdeles at holde under hofkompagniet og den ordinære daglige vagt såvel som til de assignerede poster, når alarm sker. Officerer: Oberst Laurids Pogwisch. Oberstlt. Toussaint (Tausenet) de Beaufort. Løjtnant Johan Adolf Meyer. Fændrik Harman Hoge. Kaptajn d'armes Henrik Neuman. Sergent Johannes Altez, Mikkel Skouwert og Jørgen Bonnikeler. Gefreiterkorporal Johan Høyer. Feltskærer. Mønsterskriver Johan Madsen. Tambur Laurids Jensen for Johan Adolf Meyer. 9 personer. [Kolonne 1] Til den ordinære vagts vedligeholdelse [x personer] – [Kolonne 2] Herforuden ekstraordinære, når alarm påkommer, ud over disse [x personer]. Hofmarskal 3 personer – 1 person. Kammerjunker Trolle 1 – 1. Staldmester Merlow 2 – 0. Kammersekretær Lente 2 – 2. Dr. Bülche (Bulichius) 2 – 0. Dr. Moth 1 – 0. Dr. Simon Paulli 1 – 0. Cornelius Lerche 2 – 0. Christoffer Gabel 5 – 0. Christian Weiner 1 – 0. Mons. Jacob Petersen 1 – 0. Johannes Boysen 8 – 0. Georg Ernst Reitzer 1 – 1. Reinfranch 1 – 1. Güntelberg 1 – 0. Johan Adolf Zwega 1 – 1. Magnus Kohman 1 – 0. Claus Copist 1 – 0. Maturin Dupont 2 – 3. Hans Hansen 2 – 0. Toldforvalter Langemack 2 – 1. Bertel Jensen 1 – 0. Hans Olsen køkkenskriver 3 – 2. Johan Smidt tolder 1 – 2. Joakim Walspurger 1 – 0. Anders Nielsen 1 – 0. Mundkokkene og folkene i det store og lille køkken 4 – så mange, de har, ungefær 4. Johan Adolf Meyer 1 – 2. Johan Høyer 1 – 1. Frederik Vinterberg 1 – 1. Christian Fischer 1 – 0. Alexander Lofuereidtz 1 – 0. Hans Pedersen 1 – 0. Johan Cortius 1 – 0. Johan Bassit 1 – 0. Christian Gantzel 1 – 0. Ulrik Høvel 1 – 0. Catecant Adrian 1 – 0. M. Anders Skrædder 2 – 2 ungefær el. så mange, han har. Henrik Neuman 1 – 1. Frøkens præceptor 1 – 1. Pag[ens] præceptor 1 – 0. Sølvkammeret 2 – 3. Harman Weibers Skrøder 1 – 1. Johan Adolf rejseapot[eker] 1 – 0. Adolf Speilmager 1 – 0. Mikkel Taffeldækker 1 – 1. Jochum Crompt vokspous[serer] 1 – 0. Kuth Walter(sen) 1 – 0. Knud Walter(sen) 1 – 0. Jon Harildsen 1 – 0. Hans Ribolt, herold 1 – 0. Peder Horsens, herold 1 – 0. Johan Grimberg 1 – 0. Johan Lemeyer sølvpop hos Hans kgl. Højhed 1 – 1. Hans Ballik 1 – 2. Jacob Kusksmed 1 – 0. Tobias Sporemager 1 – 0. M[ester] Hans Buntmager 1 – 2. Lorentz Holmer 1 – 0. Mathias Friskuster 1 – 2. M[ester] Casper [Uberlacher] Urtegaardsmand 1 – 1. Poul Kurtz guldsmed 1 – 1. Lorentz Weiskopf 1 – 0.

Frøknernes fyrbøder og frøknernes opvarter 1 – 1. M[ester] Hans Hofbager 1 – 2. Rejsebager 1 – 0. Rasmus Rasmussen, danske kancelliforvalter 1 – 1. Tyske kancellifyrbøder 1 – 0. To opvartere hos fruentimmeret 1 – 1. Dugsvend i hofstuen 1 – 0. Kgl. Højheds lakaj 1 – 0. Summarum 108 – 47. SjtR, 24, 312.

12. jan. (Kbh.) Henrik Müller og Selio Marselis fik brev om, at kongens vilje er, at de akkorderer med alle de hollændere, som ligger ved byen og har korn inde, at de leverer det på Provianthuset imod proviant-skriverens bevis, hvorefter kongen siden vil lade dem betale. Dermed etc. Sjt, 35, 19. (Tr.: KD, V, 571). K.

12. jan. (Kbh.)¹ Henrik Müller og Selio Marselis fik brev om at akkordere med Joakim Irgens, skipper, og med alle de andre hollandske skibe, som vil lade sig bruge i kongens tjeneste, til at føre ved, korn o.a. proviant til fæstningen, og hvad de skal have til fragt hver måned. Dermed etc. Sjt, 35, 19. (Tr.: KD, V, 571).

1) Efter brevet står: Henrik Müller fik brev om de penge af Østerdalske Værk til prinsen. Findes i Norske Tegnelser d. 12. jan. 1659.

12. jan. (Kbh.) Hans Wessel, renteskriver, fik brev om at besøge indvånerne om stenkul og brændevad til soldatesken. Da det er umuligt, at soldaterne kan udstå denne meget strenge kulde og frost, med mindre de bliver undsat med noget ildebrændsel, befaler kongen ham straks uden al forhaling at besøge og anmode alle undersåtter i Kbh., af adel, gejstlig el. verdslig stand, at enhver påtegner sin godvillighed, hvor mange td. stenkul el. stykker brændevad han for betaling frivilligt vil lade følge til at holde soldatesken ved lige, så det kan blive fremaget til det forordnede magasin, på det den arme soldat des bedre kan blive konserveret og med des større villighed forrette sit embede til enhver konserveret. Dermed etc. Sjt, 35, 19. (Tr.: KD, V, 571-72). K.

12. jan. (Kbh.) De kgl. tjenere fik brev med befaling til, at samtlige, såvel de, som er i tjeneste på slottet, som ellers, ingen undtaget, enten de har huse og gårde el. ikke, så længe denne hårde vinter og frost holder ved, hver morgen så tidligt som dag hver skal lade fremkomme 1-2 personer med økser og bådshager el. selv personligt møde til at ise på de steder, de anvises. Ladendes etc. Sjt, 35, 20. (Tr.: KD, V, 572). K. Indl. udat.

12. jan. (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev om nogle penge til en overløbet korporal og nogle ryttere. De skal forskaffe en korporal med 3 ryttere, som er kommet over fra fjenden, kvarter og verpflegung lige ved andre ryttere. Dermed etc. Sjt, 35, 20. K.

12. jan. (Kbh.) Adolph Fuchs, generalmajor, fik brev om at opsøge alt det tømmer, som er tjenligt til palisader, hvor det er at bekomme, uden undersked hvem det tilhører, hvilket skal bruges til stadens defension. Enhver, hos hvem det findes, skal lade AF være det følgagtig mod bevis, hvorefter det siden skal blive betalt. Sjt, 35, 20. (Tr.: KD, V, 572). K.

12. jan. (Kbh.) Henrik Müller fik brev anlangende de penge af det Østerdalske Kobberværk, han skulle levere til prinsen. Kongen kommer i erfaring, at HM gør diffikultet i at erlægge kongens søn de 1.000 rd., som er forundt ham, og som HM giver i tiende og told af kobberværket. HM skal med forderligste erlægge de 1.000 rd., som er forfaldne til nytårsdag sidst forleden. Dersom han er sket noget indpas af de svenske siden cessionen af Trondhjem, så han med rette kan have noget at prætere derfor, vil kongen lade ham godtgøre i andre måder, så prinsen intet afgår. Cum claus. consv. NoT, 10, 127 (her fejlagtigt, jf. Sjt, 35, 19, 12. jan.). Orig. i Rtk. 216.204. (Tr.: No. Rigs-Reg., 231).

13. jan. (Kbh.) Anordning anlangende kgl. tjeneres vagt, når alarm påkommer. Hofbetjentene har i denne farlige tid fra den første time, de svenske kom ved byen, med største iver ladet påkende deres affektion til kongens tjeneste, idet en del ikke alene personligen, men også med nogle af deres tjenere har præsenteret på vagt og den assignerede post, en del og holdt et vist antal soldater, hvilket kongen erkender enhver. Han erlanger jo længere jo mindre kundskab om, at fjenden gør stærke præparationer til en hovedstorm, som muligt skal foretages med det første. Han er højlig forårsaget at stille alting i godt beredskab til at tage imod slige attaker. I den forhåbning, at hans tro hofbetjente fremdeles skal kontinuere i deres iver, har han ladet forfatte en rulle, så længe fjenden ligger så nær staden el. kongen bekommer mere folk under det oprettede hofkompagni. På det der kan observeres bedre skikkelighed, har kongen anset for godt at lade forfatte og publicere følgende punkter: 1. Når det kræves og de advares af hof-

marskalen el. de fornemste officerer over kompagniet, skal alle, som findes indført i rullen, straks med sit gewehr indstille sig på slottet, el. hvor det anordnes. Den, som forsømmer sligt og har ingen forfald, som hans kammerater kan eragte lovligt, skal befri sig med 1 rd. til straf. 2. Ordinært fordeles kompagniet i 2 dele, hvoraf den ene hver aften ved 4 slet skal gøre parade på slotspladsen og siden om natten have deres corps de garde i borge- og portstuen el. om fornødent i den store stue på bryggerset, eftersom officererne ordinerer det. Om dagen forbliver kun en rode¹ musketerer med en underofficer i portstuen, som holder vagt ved porten, og de andre forløves hjem igen om morgenen, så tidligt reveillen er slagen. Den, som forsømmer, giver til straf 1. gang 1 rigsort., 2. gang ½ rd. og 3. gang 1 rd. Dersom han endda forsætligt udebliver og ikke vil parere, skal det tilkendegives for hofmarskalen, som enten tilkendegiver det for kongen el. søger ham ved hofretten. 3. Når alarm påkommer, begiver officeren sig med nævnte reserve, undtagen dem, som holder vagt i porten, på timen til posten ml. Løngangen og Bryggerset, dér at gøre defension, hvorfor de andre, som ikke er på vagt, men i byen, uden forhaling, og så tidligt de fornemmer, klokkerne ringes, forfølger sig med deres gewehr, og ingenlunde uden officerernes forlov begiver sig derfra, med mindre de vil straffes. 4. Det, officererne kommanderer, skal efterkommes med lydighed, og officererne gives respekt, hvorimod ej påtvivles, at officererne omgås enhver efter stand og kondition med beskedenhed, så at på begge sider intet tenteres, end hvad der kan eragtes bedst til enighed og kongens tjeneste. 5. En officer skal bevise en anden respekt, som enhver charge kræver. 6. Kongen påtvivler ej, at hofbetjentene bifalder dette, og han forser til, at enhver lader sig finde villig, hvilket han i sin tid vil vide at erkende. SjR, 24, 309.

1) Kopibogen har *rolle*.

13. jan. (Kbh.) Lave Beck og Holger Vind fik brev om at gøre afregning med nogle officerer, hvad kongen skylder dem til denne dato, nemlig oberst Johan Bessel, major Cajus von Hellewegan, kaptajn Poul Jürgens, kaptajnl. Lorentz Middelton, løjtnant Nicolaus Crommel. SjT, 35, 21. K. Incl. udat.

14. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om arv efter Just Dysels mor. Hvad JD har ladet andrage for kongen, kan de erfare af hans hosfølgende supplicat. De skal tilholde hans stedmor til sagens uddrag

at stille kaution for hans efter moderen tilfaldne arv, så han vederfares den del, ret er. Dermed etc. Sjt, 35, 21. (Tr.: KD, V, 572-73).

15. jan. (Kbh.) Hans von Ahlefeldt fik brev om i alle huse i Christianshavn at lade visitere om, hvad fourage der findes. Dermed etc. Sjt, 35, 21. (Tr.: KD, V, 573). K.

16. jan. (Kbh.) Kvittansiarum for Christen Albretsen Skeel til Fussingø for Tryggevældegård og Højstrup len. CAS har gjort endeligt rgsk. for afgiften og al anden visse og uvisse rente og indkomst af lenet, beregnet fra Philippi Jacobi 1650, da han fik det efter Sivert Urne til Rårup, og til årsdagen 1657. Han har gjort rgsk. for unions-, penge-, korn- og madskatter o.a. kontributioner, item afbetalt alle antegnelser, som er gjort og ikke kunne passere. Han er intet blevet skyldig efter de på Rtk. indleverede regnskaber, registre, kvittanser og beviser, og kongen lader ham og arvingerne kvit, fri og kravsløse. Dog det inventarium, der kan være i forråd, item lenets annammelse og levering, skal han videre forklare, efterdi han fremdeles forbliver ved det. Sjr, 24, 315.

16. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om, at kongen har antaget Hans Ditlev Steensen¹ som generalmajor Fuchs' adjudant. De skal forskaffe ham kvarter i byen. Dermed etc. Sjt, 35, 21. (Tr.: KD, V, 573). K.

1) Hans udnævnelsesbrev, dat. 13. jan. 1659, findes i hans privatarkiv, RA.

16. jan. (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev om, at kongen har antaget Hans Ditlev Steensen som generalmajor Fuchs' adjudant. De skal fra brevets dato lade ham bekomme traktement lige ved andre generaladjutanter i kongens tjeneste. Dermed etc. Sjt, 35, 21. (Tr.: KD, V, 573). K.

17. jan. (Kbh.) Å.b. forkyndt af prædikestolene om planker o.a., som nedrives. Kongen kommer i erfaring den store desordre, som forløber med at nedrive haver og planker, hvoraf tømmeret igen sælges af soldaterne til borgerskabet. Kongen forbyder, at nogen understår sig at købe noget tømmer af soldatesken, såfremt han ikke vil straffes som en modvillig, der overtræder kongens forbud. Hvorefter etc. Sjr, 24, 317. (Tr.: KD, III, 484).

17. jan. (Kbh.) Bevilling for Peder Pedersen, borgmester, og hustru Margrethe Clausdatter deres livstid kvit og frit på kronens tiende af Tårnby sogn på Amager. Forbydendes etc. Sjr, 24, 317.

17. jan. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev anlangende en kælderordinans. Kongen har antaget Christoffer Sehested til at være overskænk. JCvK skal sammen med ham gøre en kælderordinans, hvorefter skal forholdes med udspisningen af kælderen, så at alt går skikkelig til. Han skal levere kongen ordinansen, så den kan blive ratificeret af kongen. Dermed etc. Sjt, 35, 22. K.

17. jan. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at tilholde Amagerbønderne, at de indstiller sig hos Adolph Fuchs på Christianshavn og lader sig kommandere af ham, hvor behov gøres. Sjt, 35, 22. (Tr.: KD, V, 573). K.

17. jan. (Kbh.) Adolph Fuchs fik brev om med forderligste at mønstre alle soldaterne på Christianshavn, at det kan vides, hvor mange der findes dér til fæstningens defension, om noget påkommer. Dermed etc. Sjt, 35, 22. (Tr.: KD, V, 573-74). K.

17. jan. (Kbh.) Hans Schack fik brev om planker o.a., som nedrives. Kongen kommer i erfaring den store uskikkelighed anlangende nedrivelse af planker og gårde i staden. Han skal ved trommeslag lade publicere, at ingen af soldatesken til hest el. fods herefter fordrister sig til at nedrive planker om gårde el. haver, under livsstraf. Dermed etc. Sjt, 35, 22. (Tr.: KD, V, 574). K.

17. jan. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at akkordere med Jacob Jensen Nordmand og Haagen Halvorsen om, hvad de skal have til hyre af deres skiberum, så længe det bruges i kongens tjeneste. Dermed etc. Sjt, 35, 23. K.

17. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om at lade de 2 kompagnier af Kongens Livregiment til fods med underofficerer bekomme kvarter dér i byen. Dermed etc. Sjt, 35, 23. (Tr.: KD, V, 574). K.

17. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om at tilholde borgerskabet på Christianshavn flittigt at møde på de poster på

voldene, som Adolph Fuchs assignerer dem, så ingen udebliver, men indstiller sig, om noget fjendtligt påkommer. Dermed. Sjt, 35, 23. (Tr.: KD, V, 574). K.

17. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at betale Johan Hacke, kongens foged på Rosenborg, 69 rd. 2 mk. 10 sk., som han har udtaget til de 6 kvindfolk, som i 101 dage har arbejdet i Rosenborg have. Dermed etc. Sjt, 35, 23. (Tr.: KD, V, 574). K. Orig. i DKanc. B 179N. Indl. 13. og 17. jan.

18. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade skipperen, som skal overføre ritmester Brachel og hans ryttere til Loll., bekomme rug for 20 rd. til fragt, så og 8 dages proviant til 24 personer i skuden. Dermed etc. Sjt, 35, 23. K.

18. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade løjtnant Hans Michel von Artz af Provianthuset bekomme korn for 50 rd. Dermed etc. Sjt, 35, 24. K.

18. jan. (Kbh.) Selio Marselis fik brev om at gøre sit bedste til at forskaffe 200 granater til fæstningen Glückstadt, af den størrelse, som de største tilforn bestilt hos ham. Dermed etc. Sjt, 35, 24. K.

18. jan. (Kbh.) Hans Schack fik brev om at have indseende med, at soldatesken bekommer det, den er forordnet af kommissarierne. Den menige soldateske har for kongen ladet andrage, at de ikke har kommet det, der af kongen er tilforordnet dem til underholdning. HS skal have indseende med, at det sker. Dersom nogen findes forsømmelig i at udgive sin kvota, skal han lade gøre eksekution med indkvartering el. i anden måde efter den assignation, som bliver gjort af kommissarierne. Dermed etc. Sjt, 35, 24. (Tr.: KD, V, 575). K.

19. jan. (Kbh.) Niels Juel fik brev om at lade kongens bygmester Albertus bekomme så mange savskærere, som er til stede på Holmen, til at skære tømmer til spanske ryttere. Dermed etc. Sjt, 35, 24. (Tr.: KD, V, 575). K.

19. jan. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om at lade Lave Rodsteen, major over artilleriet, bekomme 28 skilderkjortler, hvilket igen skal blive ham godtgjort tillige med det andet. Sjt, 35, 25. K.

19. jan. (Kbh.) Hans Boysen og Hans Hansen fik brev om straks hos enhver af kongens betjente i byen at lade indfordre de 2 første måneders penge, som tilkommer dem at udgive, og siden fremdeles de følgende 3 måneder, altid hver måned forud, så at garnisonen kan nyde sit traktement, og kongen ej bliver videre molesteret. Vægrer nogen sig el. ingen rede penge har, skal de, være sig hvem det er, uden nogen forskånsel lade dem assignere så mange officerer el. soldater, som deres anpart andrager. Desuden skal de anordne, at officerer og gemene bekommer kammer og seng samt staldrum til deres hest. Dersom findes kgl. betjente, som endnu ikke er navngivet i kongens underskrevne proportion, skal de alligevel efter billig lignelse antage deres andel af garnisonens underholdning og indkvartering. Sjt, 35, 25. (Tr.: KD, V, 575-76). K. Incl. 13. jan.

19. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at forskåne kgl. tjenere for indkvartering. De skal befale deres billetskrivere og rode-mestre, at de herefter forskåner kongens betjente for indkvartering, eftersom de ikke er under deres jurisdiktion. Dersom nogen af dem er pålagt nogen indkvartering, skal de igen tage den fra dem og forlægge andetsteds. Sjt, 35, 25. (Tr.: KD, V, 576). K. Incl., se foreg.

19. jan. (Kbh.) Renteskriverne fik brev om rulle over deres indkvarterede soldater. De skal straks til Hans Boysen og Hans Hansen til efterretning levere specifikation over, hvorledes de 90 soldater, som det tilkommer dem at underholde, er forlagt blandt dem. Dermed etc. Sjt, 35, 26. (Tr.: KD, V, 576). K. Incl., se Sjt, 35, 25, 19. jan. (brev 2).

19. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade polakkerne bekomme noget til underfor til deres kjortler og til skrædderløn. Sjt, 35, 26. K.

19. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Poul Nielsen på kongens bibliotek bekomme rug for 100 rd. Dermed etc. Sjt, 35, 26. K. Orig. i DKanc. B 179N.

19. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at månedsbetjentene lige som artilleribetjentene bekommer 1 måneds besoldning i rug. Sjt, 35, 26. K.

19. jan. (Kbh.) Vincents Steensen fik brev om kvarter til Jacob Bülow. JB er forordnet at være ritmester under oberst Körber. VS skal forskaffe ham kvarter på Langeland el. de andre steder, som er assigneret K til laufplads og kvarter. Dermed etc. FT, 7, 370. K.

20. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om gods, som Jørgen Bjørnsen begærer til pant. De tilskikkes en fortegnelse over godset, han begærer imod forstrækning af så mange penge, som godset kan forrente ved 6 pct. De skal overregne godsets indkomst og anslå den efter renteritaktst, hvorpå de skal indlevere afregning i Kanc., så JB kan få kongens forsikring og panteskøde. Dermed etc. Sjt, 35, 26. K.

20. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade de fangne ryttere, som er kommet løs fra fjenden, bekomme klæde til en kjortel. Dermed etc. Sjt, 35, 27. K. Orig. i DKanc. B 179N.

20. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at forskaffe klæder til Henning Quitzows folk. Sjt, 35, 27. K.

20. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at forskaffe logement til generalmajor Trampe dér i byen. Sjt, 35, 27. K.

20. jan. (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev om, at kongen er tilfreds, at de 5 fra fjenden overløbne ryttere bekommer forplejning lige ved de andre, som er i kongens tjeneste, fra den tid, de er kommet. Så og at major Henschen Liebrecht må godtgøres en fanesmed og feltskærer. Dermed etc. Sjt, 35, 27. (Tr.: KD, V, 576). K.

21. jan. (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev om, at kongen er tilfreds, at en gerichtsskriver, 2 drabanter og en skarpretter må godtgøres i rullen til at nyde deres verpflegung. Sjt, 35, 27. (Tr.: KD, V, 576). K.

21. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om, at kongen er tilfreds, at de må gøre sig betalt for det, der er udlagt til de hollandske kvæstede soldater og bådsfolk, af de penge, som efter kongens anordning gives i staden, indtil det udlagte er betalt i de kvæstedes tavler i Skt. Nikolaj og Helliggejst kirker. Dermed etc. Sjt, 35, 28. (Tr.: KD, V, 577). K.

21. jan. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev anlangende Knud Bertsens skude i Nykøbing. Kongen erfarer, at den skude, som KB tilforn har bekommet kongens pas på, er ladet med havre til hofholdningen. CL skal først lade skuden løbe hid med havren og losse, hvorefter den må løslades. Dermed etc. SmT, 8, 213.

22. jan. (Kbh.) Bevilling efter begæring for Maren, enke efter Oluf Pedersen, hendes livstid mod sædv. landgilde o.a. afgift på Køge Kro, som hendes husbond og hun hidindtil har boet i, dog at der med bygningerne forholdes efter kongens til OP udgivne brev.¹ Forbyndendes etc. Sjr, 24, 318. Incl. 9. jan.

1) Se KB 1649, 53.

22. jan. (Kbh.) Peter von der Burg fik befaling til at lade major Adolph Fuchs bekomme 15 mand til håndlangere ved stykkerne af de 30 personer, som han har hidført, så og stadsmajoren, Lave (Lauge) Rodsteen, de andre 15. Sjt, 35, 28. (Tr.: KD, V, 577). K.

22. jan. (Kbh.) Adolph Fuchs fik brev om, at kongen har befalet¹ kaptajn Peter von der Burg at lade være 15 mand følgagtig til stykkerne af de 30 personer, han har hidført. Dermed etc. Sjt, 35, 28. (Tr.: KD, V, 577). K.

1) Se foreg. brev.

22. jan. (Kbh.) Lave Rodsteen fik brev om, at kongen har befalet¹ Peter von der Burg at lade ham være følgagtig 15 mand til håndlangere af de folk, som han har hidført. Befalendes etc. Sjt, 35, 28. (Tr.: KD, V, 577). K.

1) Se næstforeg. brev.

22. jan. (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev anlangende kaptajn Reinholt Roede. De tilskikkes en supplikation, hvis indhold de videre kan erfare deraf. Kongen er tilfreds, at de må godtgøre ham de specificerede knægte i stedet for dem, der er kommanderet til Bornholm. Derefter osv. Sjt, 35, 27. K.

22. jan. (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev om, at kongen er tilfreds, at der godtgøres 1 sldl. om ugen til de 296 håndværkssvende i staden, som om natten efter kongens befaling holder vagt i beredskab, beregnet fra 1. jan., hvoriblandt må regnes 10 sergenter og til enhver 1 rd. om ugen. Kongen vil lade dem betale lige ved anden forstrækning, og indtil betaling sker, give forsikring i kro-

nens gods, når deres kvittering fremvises. De skal til videre forsikring gøre rigtig afregning, ligesom den anden forstrækning til garnisonen. Dermed etc. Sjt, 35, 29. (Tr.: KD, V, 577-78). K. Indl. udat.

22. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om, at kongen er tilfreds, at der godtgøres 1 sldl. om ugen til de 296 håndværkssvende i staden, som om natten efter kongens befaling holder vagt i beredskab, beregnet fra 1. jan., hvoriblandt må regnes 10 sergenter og til enhver 1 rd. om ugen. Kongen vil lade dem betale lige ved anden forstrækning, og indtil betaling sker give forsikring i kronens gods, når de fremviser kommissariernes kvittering, ligesom den anden forstrækning til garnisonen. Dermed etc. Sjt, 35, 29. (Tr.: KD, V, 578). K. Indl., se foreg.

22. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om gods, som hr. Niels Krabbe m.fl. begærer til pant. De tilskikkes fortegnelse over noget gods, som NK begærer til pant imod forstrækning af så mange penge, som godsets indkomst kan forrente ved 6 pct. De skal overregne godset og anslå den efter renteritakst, hvorefter de skal indlevere afregning i Kanc., så han kan bekomme forsikring og panteskøde. Dermed etc. Sjt, 35, 30. K.

Nok samme dag brev om borgmester Johannes Nansen og Christoffer Hansen.

22. jan. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om at lade nærværende skipper Hans Pallesen i Kbh. uden betaling bekomme 50 favne stakket ved af Bogø og lade ham det levere på næste ladested, så han kan bekomme det til Kbh. med sit nærværende skiberum, eftersom kongen er blevet ham det skyldig for fragt. SmT, 8, 214.

22. jan. (Kbh.) Henrik Würger, kongens faktor i Lybæk, fik indvisning i nogle len i Jyll. for 28.563 rd. 2½ ort. Kongen skylder efter Rtk.s afregninger HW 25.653 rd. 1 ort 18 sk. Nok efter en anden afregning 2.910 rd. 18 sk., som beløber sig tilhobe 28.563 rd. 2 ort 12 sk. Kongen lover for sig og efterkommere HW beløbet med årlig rente, 6 pct., at holde skadesløs på følgende måde, nemlig at han og arvinger årligen skal nyde disse indvisninger: af Ørum len 1.799 rd., af Dueholm len 1.172 rd., af Bøvling 565 rd., af Åstrup 448 rd., hvilke han af lensmændene disse steder årligen præcist skal erlægges, enten i penge el., om det begæres, i korn el. a. varer, som kongen plejer at bekomme deraf,

for den pris, som det kan gælde efter landkøb, hvilket skal leveres ham i de næst ved søkanten beliggende købstæder og ladesteder og kontinuere, indtil han er betalt summen med påløbne renter. Disse indvisninger skal være præfereret frem for andre, som kan være gjort el. bliver gjort i disse intrader. Dersom kongen el. hans arvinger bliver tilinds at forandre nævnte indvisninger, førend HW og arvinger er afbetalt, vil de gøre anden anordning at betale det, der kan restere el. og indvise ham el. hans arvinger i andre visse toldsteder for betalingen. Det er HW el. hans arvinger tilladt at transportere nævnte indvisning el. en del deraf til hvem, han lyster. Forbydendes etc. JR, 13, 97. K. Indl. udat.

23. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade ritmester Peter von Brachel bekomme korn for 20 rd., tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 30. K.

23. jan. (Kbh.) Henrik Villumsen [Rosenvinge] og Peder Charisius fik brev om at levere Gabriel Marselis, residerende kommissarius i Amsterdam, forstrækningspengene fra Generalstaterne, så og det, som kan bekommes af de resterende subsidiepenge. Dermed etc. Sjt, 35, 30. K. Orig. i Rtk. 216.191. Indl. 23. jan.

23. jan. (Kbh.) Gabriel Marselis fik brev om at annamme Staternes forstrækning og subsidiepenge af Henrik Villumsen Rosenvinge til Lystager, deputeret hos Generalstaterne, og Peder Charisius, resident i Haag, og hidskikke nogle deraf med admiral Ruyter og nogle til Henrik Müller og Selio Marselis. Kongen har befalet HVR og PC til adresaten at levere de penge, som de på kongens vegne tilvejebringer, så vel som det, der kan bekommes af resterende subsidiepenge, hvilke han skal annamme og efter kongens ordre igen udgive, af hvilke han på kongens risiko med admiral de Ruyter skal hidskikke 150.000 el. i det ringeste 100.000 rd., med de skibe af flåden, han selv eragter bedst. I lige måde skal han til HVR og SM levere 100.000 rd. på rgsk. for det, som de har forstrakt i belejringen, hvoraf de siden kan levere de øvrige. Dermed etc. Sjt, 35, 30. K. Indl., se foreg.

24. jan. (Kbh.) Bevilling for Søren Mikkelsen til at betjene Kronborg birk. Det er for kongen andraget, at birkefogeden i Kronborg birk er angrebet og henrettet af de svenske, hvorfor SM, birkefoged til Hørsholm birk, har ladet andrage om at måtte bevilges at betjene birket til-

lige med Hørsholm birketing, eftersom de to birker tilforn i langsommelig tid har været under én foged. Kongen bevilger dette, dog skal han lade sig nøje med én gårds frihed og derforuden nyde rettigheder som sin formand. Forbydendes etc. Sjr, 24, 318. Indl. 4. jan.

24. jan. (Kbh.) Johan Smidt, tolder i Kbh., fik brev om til kongen at forskaffe et oksehoved fransk brændevin af skipperen, som ligger på reden, og levere til kongens destillerer Nicolaus Holst imod hans bevis. Sjt, 35, 31. K.

24. jan. (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om [brænde]ved til den hollandske generaladmiral Opdam van Wassenaer, så meget, som han begærer. Dermed. Sjt, 35, 31. K.

24. jan. (Kbh.) Bevilling efter ansøgning til at afd. fru Lisbeth Lunges begravelse må opsættes så længe, som hendes arvinger begærer. Forbydendes etc. SmR, 7, 126.

24. jan. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om at anordne, at nærværende skipper [ikke udfyldt] af Sønderborg, som fremfører de indskibede heste fra Kbh., igen uden ophold kan få sin skude ladet med ved til kongens fornødenhed, så snart han har udskibet heste og folk, eftersom der er akkorderet med ham om fragten. Dermed etc. SmT, 8, 214. Indl. udat.

24. jan. (Kbh.) Frands Brockenhuus og Philip Joakim Barstorff fik brev om, at nogle af kongens heste og folk tilskikkes dem. FB tilskikkes herhos 19 af kongens rustvognsheste, som han skal lade blive på Halsted Kloster, med 6 personer. Han skal lade hver af folkene af lenet bekomme 1 dl. om ugen til kostpenge, så og til hver 3 heste om ugen 2 td. havre med hakkelse, hør, strøelse og lys. Desligeste at hestene bliver beslagne, når det kræves. Dersom nogen fjendtlig fare imod forhåbning skulle komme på landet, skal han straks henskikke hestene til fæstningen Nakskov med underhold for dem og folkene, hvilket skal blive godtgjort i hans lensregnskaber. Dermed etc. SmT, 8, 214. Indl., se foreg.

Lige sådant brev fik PJB om 2 personer med 5 stodheste, nok 2 personer med 8 rapper. Nok med prinsens folk en brun og 7 blåskimlede heste.

24. jan. (Kbh.) Erik Rosenkrantz fik brev om, at kongen er tilfreds, at han må forløves fra Jyll. og forblive i Loll. el. i Kbh. til hans mors begravelse er overstået. Derefter etc. SmT, 8, 214. Indl. udat.

24. jan. (Kbh.) Lensmændene i Loll. og Falster fik brev om det korn, som skal hidskikkes fra deres len. Kongen har ladet fragte skiberum til at overføre det korn, som findes på Nykøbing Slot. Adressaterne skal lade alt det korn af alle slags, som tilhører kongen, være i beredskab, på det skibene ikke skal bie derefter, når de kommer, såfremt adressaten ikke selv vil svare derfor. Imidlertid kornet skikkes, skal han gøre en fortegnelse over, hvor meget af alle slags han fremsender, og skikke den til kongen. Dermed etc. SmT, 8, 215.

Dette brev udgik til Christoffer Lindenov, Philip Joakim Barstorff om Ålholm og Frands Brockenhuus om Halsted Kloster.

25. jan. (Kbh.) Bevilling for Daniel Klyuer, fourer, til at vies til sin trolovede fæstemø i huset. SjR, 24, 319.

25?. jan. (Kbh.)¹ Cornelius Lerche fik brev om at måtte gøre sig betalt i Spanien for 8.118¹/₂ rd. SjR, 24, 319.

1) Kopibogen anfører blot overskriften, uden dato, og har derefter en ubeskrevet side.

25. jan. (Kbh.) Peder Reedtz og Selio Marselis fik brev om pris på rug, som leveres til Provianthuset. Skipper Claus Gorisen fra Lohberg i Holland har på Provianthuset leveret 1.163 td. rug. De skal gøre vis pris, hvad hans principaler skal gives for tøndnen el. læsten, hvorefter kongen vil resolve. Dermed etc. Sjt, 35, 31. (Tr.: KD, V, 578). K. Orig. i DKanc. B 179N.

25. jan. (Kbh.) Joakim Walspurger fik befaling til at levere Jean Ageon, boldmester, kongens ny boldhus med alle de værelser, som er bevilget ham, såvel som det inventarium, som den sidste boldmester har haft, og forfatte fortegnelse derover. Sjt, 35, 32. (Tr.: KD, V, 578). K.

25. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at gøre den anordning, at de soldater, som er i reserve for Christianshavn, om natten bekommer husværelse i de næste huse på denne side af Christianshavns Bro, så de, når det kræves, desto bedre kan være ved hånden. Dermed etc. Sjt, 35, 32. (Tr.: KD, V, 579). K.

25. jan. (Kbh.) Hans Schack fik brev om at lade befale enhver regimentsofficer til hest el. fods i garnisonen, at de til Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel leverer fortegnelse over officerer og geme-
ne ryttere og soldater, som siden sidste mønstring er udkommanderet
enten på skibene el. til Bornholm og andetsteds el. er døde el. bort-
rømt, med specifikation, når det er sket, og at de herefter kontinuerer
hver uge. Dermed etc. Sjt, 35, 32. (Tr.: KD, V, 579). K. Indl. 24. jan.

25. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade gøre afregning med
Johan Dirichsen for den forstrækning, han har gjort på Klædekamme-
ret, så han kan søge sin betaling. Dermed etc. Sjt, 35, 32. K. Orig. i
DKanc. B 179N. Indl. udat.

26. jan. (Kbh.) Bevilling efter ansøgning for Oluf Brockenhuus til op-
sættelse af sin frues begravelse så længe, som han begærer. Sjr, 24,
320. K. Indl. 25. jan.

26. jan. (Kbh.) Skøde til Peter Kalthoff, tøjmester i Kbh., på den gård,
han ibor. Kongen skøder til ham og hans arvinger sin gård og grund
ved den vestre ende af slotspladsen. Befindes efter alen og mål den
ene side i øst mod slotspladsen 30 al. 1 kvarter, siden mod agevejen
10¹/₂ al., i vest imod Islandske Kompagni 24¹/₂ al., i sønder imod høn-
sehaven 30³/₄ al., i norden imod Balthasar Seckmans plads 16 al. og
imod Klædekammeret 22 al., hvilken gård med indkøring, agevej og
gårdsrum etc. Sjr, 24, 320. (Tr.: KD, III, 484-85).

26. jan. (Kbh.) Kongen har skødet Peter Kalthoff den gård og plads i
Kbh., han nu påbor, med kondition, at dersom han el. arvinger bliver
til sinds at afhænde den, skal kongen el. hans efterkommere først til-
kendegives det og tilbydes den for, hvad den kan være værd og kan be-
kommes af en anden, om kongen vil have den, hvilket PK bekræfter
med hånd og signet. Sjr, 24, 322.

26. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om korn til Henrik Matthesius,
pagernes præceptor, Jodocus Hermanus Uhlich og Mathias Kalthoff.
De skal på rgsk. af hans besoldning lade HM bekomme 100 rd. rug, så
og JHU for 100 rd. og MK for 1/2 års besoldning, tagende hvers bevis,
hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 32. K. Orig. i
DKanc. B 179N. Indl. 26. jan.

Den 28. jan. fik de atter brev om 100 td. rug, foruden det forrige til Marselis.

26. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om korn til at lade forfærdige morgenstjerner ved Tøjhuset. Det er befaleet, at nogle hundrede morgenstjerner m.m. skal gøres af ny til artilleriet. De skal til bekostning og arbejdsløn lade være korn af Provianthuset følgagtig, så det, som behøves at være i beredskab, uden forsømmelse kan blive forfærdiget. Dermed etc. Sjt, 35, 33. (Tr.: KD, V, 579). K. Orig. i DKanc. B 179N. Indl. 26. jan.

26. jan. (Kbh.)¹ Rentemestrene fik brev om at gøre deres bedste til at forskaffe alle underofficerer samt 70 mand af Kongens Livregiment klæder. Dermed etc. Sjt, 35, 33. K. Orig. i DKanc. B 179N.

1) Efter brevey står: Niels Rosenkrantz fik brev om at begive sig til Norge for at rekruttere sit regiment, findes i Norske Tegnelser den 26. jan. 1659. Sjt, 35, 33.

26. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende Frederik von Vittinghof. Hvad FvV har ladet andrage for kongen, kan de se af hans hosfølgende supplikation. De skal erkyndige sig om sagens beskaffenhed og så vidt muligt hjælpe ham til rette el. og tilholde hende¹ at deponere pengene i retten el. stille kaution til sagens uddrag. Dermed etc. Sjt, 35, 33.

1) I brevet anføres ikke, hvem der er tale om.

26. jan. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at lade hr. Frederik Reedtz bekomme 2 træer af Amager Lund, dog at der forholdes efter forrige ordre.¹ Dermed etc. Sjt, 35, 34. (Tr.: KD, V, 579-80). K.

1) Se KB 1658, 449-50.

26. jan. (Kbh.) Hans Hansen, proviantskriver, fik brev om at lade mag. Hans Brochmand, sognepræst til Skt. Nikolaj Kirke, på resterende besoldning bekomme proviant af Provianthuset for 100 rd., tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 35, 34. (Tr.: KD, V, 580). K.

Item fik HH ordre 31. jan. om 12 td. rug til Niels Erlandsen, teltmager, på hans resterende besoldning.

26. jan. (Kbh.) Niels Rosenkrantz fik brev om med forderligste at begi-ve sig fra Kbh. til Norge for at rekruttere sit regiment, til hvilken ende han skal angive sig hos hr. Niels Trolle og Jørgen Bielke, som af hvert kompagni skal forskaffe ham 10 gode, velklædte og veleksercerede sol-dater, indtil 600 mand, med gewehr, proviant og skiberum, så han kan være i beredskab henimod den hollandske flådes ankomst, på det han da med den desto sikrere kan komme til Kbh. Tagendes osv. Befalendes etc. NoT, 10, 128 (her fejlagtigt indført, jf. ovf., Sjt, 35, 19, 26. jan.). K. (Tr.: No. Rigs-Reg., 231). NT, 10, 127.

27. jan. (Kbh.) Nicolaus Helt fik brev anlangende at akkomodere Cor-nelius Lerche med en kahyt (cayte) på et af kongens skibe, indtil hen imod Bæltet el. den holstenske side, da kan han med en af de munde-rede galioter lade ham med medhavende sætte i land ved Treimünde. Dermed etc. Sjt, 35, 34. K.

27. jan. (Kbh.) Rektor og professorer fik brev anlangende at gøre til ende og dømme i sagen, som angår Anne, mag. Ambrosius Rhodius' og hendes arvinger. Dermed etc. Sjt, 35, 34. Indl. 25. febr. 1641, 26. juni 1652 (2), 24. jan. (3).

27. jan. (Kbh.) Lensmændene i Loll. og Falster, item Jens Rodsteen, Jo-chim Körber, Christian Christoffer Holck og Nicolaj Bennich fik brev om at gøre deres bedste til og med flid pådrive, at alle skuder og ski-berum, som findes ved Loll. og Falster og er ladet med proviant o.a. til Kbh., straks forføjer sig dertil. Dermed etc. SmT, 8, 215.

27. jan. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om at forskaffe Conrad Bødker, som er Ove Thotts regimentskvartermester, fornødent kvarter og underholdning i Loll. lige ved andre sådanne. Dermed etc. SmT, 8, 215.

28. jan. (Kbh.) Selio Marselis fik brev om at forstrække 100 rd. til Rasmus Avelin (Afvelin), hvilket skal blive godtgjort i regnskaberne. Dermed etc. Sjt, 35, 34. K.

28. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Ove Helmer af re-sterende besoldning bekomme rug for 200 rd., tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 34. K. Orig. i DKanc. B 179N.

Lige sådant brev fik de om 50 td. rug til Erik Rodsteen [til Lerbæk]. Orig. i DKanc. B 179N. Den 31. jan. om rug til Mikkel Marss (Maas) skomagere enke for 91 rd. 45 sk. for hendes husbonds resterende besoldning. Om 20 td. rug til Jens Lassen til at betale skræddernes arbejds løn for skilderkjortlerne. Orig. i DKanc. B 179N.

28. jan. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev at hjælpe nærværende Johan Møller i Nykøbing til rette, at han ej bliver betyngtet over sin formue med borgerlig tyngde og pålæg, vagt, indkvartering el. a. besværing. Dermed etc. SmT, 8, 215.

28. jan. (Kbh.) Lensmændene i Loll. og Falster fik brev om piloter og styrmænd til skibene. De skal, når flåden ankommer, til skibene skaffe de fleste styrmænd og piloter, som findes i Stubbekøbing, Nykøbing, Fænø og Fæø, som véd [kender] kursen i Bæltet og omliggende øer, og gøre anordning, at de møder og samles ved Hestehoved i Falster, hvor de bekvemmeligst kan indskibes. Dermed etc. SmT, 8, 215. Incl. udat.

Disse breve udgik til Christoffer Lindenov, Philip [Joakim] Barstorff om Sakskøbing og Nysted, Frands Brockenhuus om Maribo, Nakskov, Nyskov¹ og Soesmarke.

1) Muligvis fejl for *Nysted*.

28. jan. (Kbh.) Lensmændene i Loll. og Falster fik brev om udførsel af hvede imod at føre malt til Kbh. Adressaten har tilforn bekommet forbud¹ mod udførsel af hvede. Med Danmarks Riges Råds råd har kongen anset for godt igen at løsgive hveden, dog med den kondition, at af tønden, som udføres, gives 1 rd. i told. Så og at den el. de, som udfører, hos tolderen på toldstedet, hvor den fortoldes og udføres, forpligter sig til el. stiller kaution for billig betaling uden told at føre lige så megen malt til Kbh. Dermed etc. SmT, 8, 216. (Udt.: CCD, VI, 401-02).

Forskrevne brev udgik til Christoffer Lindenov, Philip Joakim Barstorff og Frands Brockenhuus.

1) Et sådant ses ikke i jan. 1659, heller ikke 1657-58.

29. jan. (Kbh.) Lave Beck og Holger Vind fik brev om at gøre afregning med kaptajn Mathias Fuchs' enke anlangende det, hun kan tilkomme af hans resterende besoldning. Dermed etc. Sjt, 35, 35. K. Orig. i DKanc. B 223F. Incl. 25. jan.

29. jan. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om at tilholde alle de kape-re, som er til stede i Kbh., at begive sig til Møn, dér så vidt at afværge fjendtligt anfald, så at de straks samme aften løber bort. Sjt, 35, 35. K.

29. jan. (Kbh.) Kongens kaptajn Peter von der Burg med hoshavende galiot Skt. Peter og kaptajnerne på Jens Lassens og Gert Meyers kape-re fik befaling til at begive sig til Møn og dér at angive sig hos oberst Körber el. i hans fraværelse ritmester Schrøder for at efterkomme det, de bliver befalet. Dermed etc. Sjt, 35, 35. K. Orig. i DKanc. B 166.

Lige sådan befaling fik kaptajnen på JLs kaper og kaptajnen på GMs kaper.

29. jan. (Kbh.) Kaperne, som er befalet¹ at begive sig til Møn, fik befa-ling til at parere Jochim² Körber el. ritmester Schrøder. Ladendes det etc. Sjt, 35, 35. K.

1) Se foreg. brev. 2) Kopibogen har *Johan*.

29. jan. (Kbh.) Jochim Körber fik brev om de kapere, som er komman-deret til Møn for at afværge fjendtligt indfald. JK skal kommandere dem på de steder, han agter fornødent. Sjt, 35, 36. K.

29. jan. (Kbh.) Befaling om at skaffe en skipper [brænde]ved. Kon-gens undersætter, som besøges af nærværende skipper med hoshaven-de skude, skal skaffe denne skipper til kongen så meget ved, som han allermost kan indtage i sin skude. Ladendes det osv. SmT, 8, 215.

30. jan. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at hans artilleribetjente og tøjhusbetjente, års- og månedstjenere såvel som håndværksfolk, som de tilforn har bekommet kongens ordre¹ om af lade få proviant til besoldning, må nyde 1 td. rug for 14 mk. Befalendes etc. Sjt, 35, 36. (Tr.: KD, V, 580). K. Orig. i DKanc. B 179N.

1) Se ovf., s. 24

31. jan. (Kbh.) Sjællands biskop fik brev om, at borgerskabet skal for-manes til at være til stede, når alarm påkommer. Han skal tilholde præsterne i byen at formane tilhørerne, at de flitteligen og fornem-meligen i denne forestående måned lader sig finde på volden, når alarm påkommer, og ikke straks begiver sig derfra igen, men forbliver til stede, så længe som behøves, og der ingen fare er at befrygte. Der-med etc. Sjt, 35, 36. (Tr.: KD, V, 580). K.

31. jan. (Kbh.) Niels Juel fik brev om at forskaffe kongens bygmester Albertus Matthisen så mange folk, som gøres fornødent til at opgrave en af de porte, som har stået ved Holmens kirkegård, og hensætte den efter kongens behag, hvor AM anviser det. Dermed etc. Sjt, 35, 36. (Tr.: KD, V, 580-81). K.

31. jan. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om at lade Niels Juel til Hundsbæk, admiral på Bremerholm, månedligen af Proviant-huset bekomme den proviant, som en kaptajn nyder efter skippertaksten, når han sejler, for 20 kur.dl. Sjt, 35, 37. K.

31. jan. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at gøre den anordning, at det gamle tugthus bliver gjort ryddeligt, så de fanger, som er kommet fra Bornholm, kan blive lagt ind og forvaret. Dermed etc. Sjt, 35, 37. (Tr.: KD, V, 581). K.

1. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Gert Borkerts og hans medredere af Provianthuset bekomme rug for 300 rd., som er givet dem efter akkord for en måned af deres kapere. Sjt, 35, 37. K.

1. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om af Provianthuset at lade Frederik Turesen, stadshopmand, være følgagtig 600 td. rug til underholdning af det fattige borgerskab, som holder vagt på voldene. Dermed etc. Sjt, 35, 38. (Tr.: KD, V, 581). Orig. i DKanc. B 179N. K.

1. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Casper Herbach på hans resterende besoldning bekomme 20 td. rug, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 38. K. Orig. i DKanc. B 179N.

1. febr. (Kbh.) Jens Lassen, Mikkel Nansen og Søren Pedersen fik brev om på kongens ratifikation straks for månedspenge til kongens tjeneste at befragte alle de skibe og skuder, som findes ved byen, forsikrede dem, at de ikke alene efter vel aflagt rejse skal bekomme den dem tilsagte fragt, men og den fulde betaling efter taksering, om fjenden skulle erobre el. ruinere nogle af deres skiberum. Dersom nogen findes uvillige til at udrede deres skude, skal adressaterne ved erklæring straks tilkendegive kongen dette, på det kongen kan være betænkt på andre midler til deres udredning. Sjt, 35, 38. K.

1. febr. (Kbh.) Rektor og professorer fik brev om kvarter og service til nogle af oberst Erik Quitzows folk. Kongen kommer i erfaring, at det sjæll. folk, som er under EQs regiment til fods, lider nød på voldene formedelst de intet kvarter har. Adressaterne skal anordne, at folket med dets officerer bekommer kvarter og service lige med andre soldater i garnisonen, så vidt som det kan tilkomme adressaterne. Dermed etc. Sjt, 35, 38. (Tr.: KD, V, 581). K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 03, RA. Indl. 1. febr.

1. febr. (Kbh.) Lave Beck og Holger Vind fik brev om afregning med oberst Mønnichhausen for den tid, han har været i kongens tjeneste. Dermed etc. Sjt, 35, 39. K.

1. febr. (Kbh.) Peder Reedtz og Selio Marselis fik brev om takst på skipper af Hoorn Reyer Petersens leverede rug. Han har på Provianthuset leveret 1.732 td. rug. Adressaterne skal gøre en pris, hvad hans principaler skal give for tønden el. læsten, hvorefter kongen siden vil resolvere. Dermed etc. Sjt, 35, 39. K. Orig. i DKanc. B 179N.

2. febr. (Kbh.) Pas for Isach Euer, engelsk minister. IE, Protektoren af Englands residerende minister hos kongen, er på sin rejse i kongens residensstad Kbh. og siden tilbage. Kongen befaler sine krigsofficerer til hest og fods o.a. betjente, at de lader ham med sine tjenere uforhindret passere og repassere. Ej gørendes osv. Sjr, 24, 323. K.

2. febr. (Kbh.) Selio Marselis fik brev om at forskaffe fornødent ildebrændsel til soldatesken i garnisonen, som om natten holdes i reserve, beregnet til 1 sk. da. på hver soldat, som på hvert sted findes i reserve og nyder varmen. Kongen vil erkende dette. Befalendes etc. Sjt, 35, 39. (Tr.: KD, V, 581-82). K.

2. febr. (Kbh.) Tøjhuskriver Mathias Hasse fik brev om at lade oberst de la Coste bekomme efterretning i Tøjhuset om det, han begærer. Dermed etc. Sjt, 35, 40. K.

2. febr. (Kbh.) Hans Schack fik brev om at forordne nogen officerer, som med borgmestre og råd kan gøre huse til reserve. Kongen har befalet borgmestre og råd i Kbh. at forskaffe soldatesken logemente langs med volden, hver på sin post, hvor de er i beredskab, så enhver kan være i beredskab, om noget fjendtligt påkommer. HS skal tilfor-

ordne en officer, som med borgmestre og råds tilforordnede kan assignere enhvers hus sin post, hvor de kan være i reserve. Dermed etc. Sjt, 35, 40. (Tr.: KD, V, 582). K.

3. febr. (Kbh.) Hollandske skipperes fragtbreve om at afhente adskiligt fra Loll., Falster og Langeland. Nærværende skipper Willem Fetgat er med sit skib, 160 læster drægtigt, sejlet fra Kbh. med ballast til Nykøbing Slot for dér at indtage sin ladning af adskillige slags korn o.a., som lensmanden efter kongens medgivne miss. skal indskibe, og dermed med forderligste igen komme til Kbh. og så videre i kongens tjeneste, hvorhen han bliver ordineret, så længe kongen behøver hans skibstjeneste. Han er her til fragt lovet hver måned 1.100 hollandske gylden, hvilket kongen vil betale, når han igen forløves af tjenesten. Det skal begynde fra den dag, han er sejlferdig og lægger ud fra bommen. Sjt, 24, 323. K. Orig. (vedr. JG, se ndf.) i Rtk. 216.285. Indl., se Sjt, 35, 42, 3. febr. (brev 1).

Lige sådant fragtbrev fik disse skipper: til Nykøbing: Foppe Simsensens galiot 60 læster drægtig, fragt 625 gylden. Ålholm: Peter Wettes' galiot 60 læster, fragt 500 gylden. Cornelis Jacobs' galiot på 50 læster, fragt 600 gylden. Halsted Kloster: Eide Jacobs skib på 150 læster, fragt 1.050 gylden. Sem Tremmels galiot 54 læster, fragt 600 gylden. Langeland: Claus Goesens' galiot 70 læster, fragt 650 gylden. Foppe Tønnesens galiot 54 læster, fragt 600 gylden. Nykøbing efter ved: Jaltin Jannes skib på 160 læster, fragt 1.050 gylden. Ålholm efter ved: Jan Gerbrandt[sen]s skib 140 læster, fragten 100 gylden.

3. febr. (Kbh.) Hans Schack fik brev om, at kongen har anset for godt, at hver officer såvel som gemene knægte selv annammer sine penge af kongens dertil forordnede kommissarier el. assignerede vært, hvorom kongen har ladet kommissarierne forstændige. Han skal advisere officererne og enhver, som det vedkommer. Sjt, 35, 40. (Tr.: KD, V, 582). K.

3. febr. (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev om fortegnelse over officerer og menige. Kongen har befalet¹ generalit. Hans Schack at befale enhver officer i garnisonen under sine hænder fra sig at levere fortegnelse over alle officerer og gemene ryttere og soldater, som er udkommanderet af garnisonen siden sidste mønstring, enten på skibene til Bornholm el. andetsteds, el. døde el. bortrømte, med specifikation, når det er sket. Kongen påtvivler ej, at det er

efterkommet. De skal gøre relation om, hvor stor afgang der findes af garnisonen siden sidste mønstring. Når måneden er til ende, vil kongen, at enhver officer og gemen selv annammer sine penge efter assignation, hvorom han har forstændiget² nævnte HS. Sjt, 35, 40. (Tr.: KD, V, 582-83). K.

1) Se ovf., s. 42. 2) Se foreg. brev.

3. febr. (Kbh.) Hr. Joakim Gersdorff, Mogens Høg og Axel Urup fik brev om at konferere med de herværende kurfyrstelige brandenburgske gesandter for at forhøre, hvad de har at foregive, så adressaterne kan gøre kongen udførlig relation, hvorefter han vil resolve. Dermed etc. Sjt, 35, 41. K.

3. febr. (Kbh.) Skipper Sübler Jørgensen på skibet Posthesten fik befaling om at losse sit skiberum og ladning til material- og proviantskrivere, tagende bevis, hvorefter kongen vil betale hans principaler. Sjt, 35, 41. K.

3. febr. (Kbh.) Skipper Claus Goesen fik befaling til at losse sit stykgods på et andet hollandsk skib. CG har forlosset sin ladning af rug på Provianthuset og har endnu noget stykgods inde. Han befales straks at udlosse det i et andet hollandske skib, hvormed det kan overføres til befragteren i Holland, og straks med ballast begive sig til videre tjeneste for kongen, hvor han skal forblive uden skade, eftersom det er sket efter kongens befaling. Sjt, 35, 42. K. Incl. udat., jf. Sjr, 24, 323, 3. febr.

3. febr. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at losse hollandske skibe på Provianthuset og at handle med disse skiberum og alle andre dér liggende om imod fragt af løbe derhen, hvor de anvises. De skal anordne, at alle dér ved stedet liggende hollandske skibe og galioter, som har rug inde, ved kongens autoritet straks bliver forlosset ved Provianthuset og enhver meddeles kvittering, og at hver skipper uden forsømmelse gør sig færdig til at sejle for kongen, hvor fornødent gøres. De skal tilholde alle andre ledige hollandske ballastskibe o.a. galioter o.a. fartøjer, at de straks indlader sig i kongens tjeneste, hvor de forordnes hen, og at de handler og tilægger dem billig månedlig fragt og dermed, når de bekommer ekspedition, presser dem, hvilken fragt kongen vil lade betale, når de løber af tjenesten. Dermed etc. Sjt, 35, 42. K.

3. febr. (Kbh.) Peder Reedtz og Selio Marselis fik brev om leverance af rug til Provianthuset. Skipper Cornelis Jacobsen af Amsterdam har på Provianthuset leveret 973 td. rug. De skal gøre en vis pris, hvad hans principaler skal gives for tønden el. læsten, hvorefter kongen vil resolvere. Dermed etc. Sjt, 35, 42. (Tr.: KD, V, 583). K. Orig. i DKanc. B 179N.

3. febr. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om betaling af de udtagne folk under kaptajn de la Heyes (Hayds) kompagni. Disse berettes i 6 dage ingen underholdningspenge at have bekommen. Han skal lade dem betale af de penge, som berettes, at han endnu skal have tilovers til sit regiment. Dermed etc. Sjt, 35, 43. (Tr.: KD, V, 583). K. Incl. 3. febr.

3. febr. (Kbh.) Albertus Matthisen fik brev om ved alen og mål at gøre en afridsning af kongens plads på Slotsholmen ved huset, som oberstlt. Andreas Wilcken ibor, og under sin hånd levere den skriftligt fra sig. Dermed etc. Sjt, 35, 43. (Tr.: KD, V, 583).

3. febr. (Kbh.) Dr. Peder Scavenius fik brev om straks uden videre forhaling hos enhver af de højlærde og deres suppositis i byen at lade indfordre de 2 første måneders penge, som de tilkommer at udgive, og siden fremdeles de efterfølgende måneder, altid hver måned forud, så garnisonen i byen kan nyde dens traktement, og kongen ej bliver videre molesteret. Dersom nogen vægrer sig ved at udlægge pengene el. ingen middel har at udgive rede penge, skal han, være sig hvem det er, uden nogen forskånsel lade dem assignere så mange officerer el. soldater, som deres anpart andrager. Desligeste skal han anordne, at officerer og gemene bekommer kammer og seng så og staldrum til deres hest. Dersom der findes højlærde, som fattes i kongens underskrevne proportion, skal de alligevel efter billig lignelse antage deres andel af garnisonens underholdning og indkvartering. Sjt, 35, 43. (Tr.: KD, V, 584). K.

3. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om af de først indkomne midler at betale nogle kvindfolk, som forgangen sommer har arbejdet i kongens have. Dermed etc. Sjt, 35, 44. K. Orig. i DKanc. B 179N.

3. febr. (Kbh.) Grev Rantzau fik brev om at lade 2 befragtede hollandske skippere få korn, malt o.a. varer til ladning og fortegnelse over de

andre varer, der er i forråd. Kongen har ladet befragte nærværende skipper Claus Goesens galiot, ungefær på 70 læster, så og Foppe Tønnesens (Tommesens) galiot på 54 læster, til at sejle til Langeland for dér at indtage ladning af korn og fremføre til Kbh. R skal, så snart de ankommer, uden forhaling indforskaffe deres fulde ladning af sit korn, allermest byg, en del rug og havre. Og anvende største flid på i stedet for byg mest muligt at låne og tilvejebringe malt og igen betale med byg. Dersom af lenets indkomst ikke er forråd til skibenes fulde ladning, skal han låne el. for billigt køb tilforhandle sig af andre, som har forråd. Hvilket kongen vil betale og holde R skadesløs, på det skibene cito kan bekomme deres ladning, efterdi største magt ligger derpå. Han skal indskikke fortegnelse over det, der er i forråd og kan oppebæres, øksne, flæsk, smør og ærter, desligeste hør og brændevad, og på hvad kondition og tid sådant er at bekomme. Hvilket kongen vil lade betale. Dermed etc. FT, 7, 370. K. Indl., se SmT, 8, 215, 3. febr.

3. febr. (Kbh.)¹ Henrik Würger fik brev om, at kongen har bevilget, at han af Loll. må tilforhandle sig så megen hvede, som han lyster, og imod erlæggelse af told sende det til Lybæk el. Holland, hvor han bedst kan komme til pas. Dog skal han derimod efter egen erbydelse til Kbh. uden told lade hidskikke lige så megen malt og sælge for billig pris til indbyggerne. Thi forbyde osv. SmR, 7, 126. K. Indl. udatt.

1) Efter brevet står: Nogle hollandske skipperes fragtbreve om at hente adskilligt fra Loll., Falster og Langeland, findes i Sjæll. Registre den 3. febr. 1659.

3. febr. (Kbh.) Lensmændene i Loll. og Falster fik brev om at lade de befragtede hollandske skippere få korn, malt o.a. varer ind til ladning og fortegnelse over de andre varer, der er i forråd. Christoffer Lindenov: Kongen har ladet fragte nærværende skipper Willem Fetgats skib, ungefær 160 læster, så og Foppe Simensens galiot på ungefær 60 læster til at sejle til Nykøbing Slot for dér at indtage deres fulde ladning af korn og føre det til stede. Han skal, når skibene ankommer, uden forhaling indforskaffe deres fulde ladning af korn, allermest byg, en del rug og havre og anvende største flid på i stedet for byggen at få mest mulig malt, han kan låne og tilvejebringe og igen betale med byg. Dersom der ikke findes så meget af lenets indkomst til fyldest ladning, skal han for billigt køb tilhandle sig af andre, som har forråd, hvilket han skal betale, og kongen vil holde ham skadesløs, så skibene

cito kan indbekomme deres ladning og han cito indskikke fortegnelse over det, der er i forråd af hver slags og kan oppebæres. Så og af øksne, flæsk, smør og ærter, hør og brændeved, og på hvad kondition, tid og pris det er at bekomme. Dermed etc. SmT, 8, 215. Orig. (vedr. CJ og TJ, se ndf.) i Rtk. 216.285. Incl. udat. Se også Sjt, 35, 42, 3. febr. (brev 1).

Lige sådant brev fik Philip Joakim Barstorff om Ålholm, hvorhen er befragtet skipper Peter Helts galiot på 40 læster, skipper Cornelius Jacobs galiot på 50 læster. Frands Brockenhuus på Halsted Kloster anlangende skipper Tide Jacob[sen]s skib på 150 læster, skipper Sem Thønnes galiot på 50 læster. Item fik grev Rantzau og brev om dette, hvoraf kopien findes i Fynske Missiver.

3. febr. (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om at lade nærværende skipper Jaltin Johannes bekomme så meget brændeved, som han kan indtage og hidføre i sit skib, 160 læster drægtigt, og det hvor det er bekvemmeligst at bekomme, så han uden al forsømmelse kan indbekomme sin ladning. Dersom hør- og halmfoder er at bekomme, skal han fremsende noget deraf. Dermed etc. SmT, 8, 217.

Lige sådant brev fik Philip Joakim Barstorff, at Johan Gerbrandt bekommer så meget brændeved, som han kan i sit skib, 140 læster drægtigt.

4. febr. (Kbh.) Anordning om Davidsdegnes ligtjeneste på Holmen. Kongen kommer i erfaring, at Davidsdegne i skolen ved ligtjenesten, som de forretter til Holmens Kirke, formedelst det lange ophold med ligene tit og ofte forsømmer både deres skolegang el. anden ligtjeneste, de skylder at bevise byens kirker. Kongen forordner hermed, at de, der begærer nævnte Davidsdegnes tjeneste til Holmens Kirke, retter sig efter, at tjenesten med at følge ligene til graven kan være forrettet inden kl. 1 eftermiddag, så degnene igen kan forføje sig til skolen, at forrette deres skolegang el. anden ligtjeneste. Forbydendes etc. Sjt, 24, 324. (Tr.: CCD, VI, 402. KD, III, 485). K. (2).

4. febr. (Kbh.) Frederik Turesen fik brev om at gøre største flid til endnu foruden de forrige at tilvejebringe 200 mand af håndværkssvende o.a., som kan munderes til at være i reserve, hvorimod kongen vil have dem forundt til forplejning på hver person om ugen 1 sidl., som kan annammes hos kommissarierne. Dermed etc. Sjt, 35, 44. (Tr.: KD, V, 584). K.

4. febr. (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev om, at kongen har befaleet Frederik Turesen at opbringe endnu 200 mand af håndværkssvende o.a. til at være i reserve. Adressaterne skal lade hver person bekomme 1 sldl. om ugen til forplejning. Dermed etc. Sjt, 35, 44. (Tr.: KD, V, 584). K.

4. febr. (Kbh.) Peter Kalthoff fik befaling til at lade generalmajor Adolph Fuchs af Tøjhuset bekomme 100 musketter med banteler til de i Christianshavn værende Amagerfolk. Dermed etc. Sjt, 35, 45. (Tr.: KD, V, 585). K.

4. febr. (Kbh.) Hans Boysen fik brev om kgl. betjente, som skal ise ved Kastellet. Han har i dag bekommet befaling til at ansige kongens betjente til at tage deres poster og lade ise ved Kastellet. Dog erfarer kongen, at ganske få er kommet til stede. HB skal alvorligen tilsige dem, at enhver enten selv i person el. anden i hans sted, ingen undtagen, dagen efter og ellers dagligen, så længe frosten varer, ufejlbarligen og under deres bestallings fortabelse møder ved Kastellet til at vække deromkring. Dermed etc. Sjt, 35, 45. (Tr.: KD, V, 585). K.

4. febr. (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om vagternes forsømmelse og borgerskabets straf. Kongen kommer i erfaring, at borgerskabet dér findes forsømmeligt i at holde vagt og lade sig finde på voldene. De skal på kongens vegne alvorligen foreholde dem uden forsømmelse at lade sig finde på voldene om dagen og om natten, så længe frosten varer, såfremt de agter at nyde deres privilegier. På det, de desto flittigere skal lade sig finde, skal de lade gøre anordning, hvad den el. de, som findes forsømmelige, skal give til straf. Findes nogen så modvillig, at ingen påmindelse agtes, el. kaptajnen klager derover, skal de tilkendegive kongen det, på det at sådanne kan blive straffet, andre til afsky. Ser kaptajnen igennem fingre med nogen og ikke tilholder enhver at tage vare på sin post og betrædes i dette, vil kongen lade sådant straffe, når det bliver tilkendegivet. Befalendes etc. Sjt, 35, 45. (Tr.: KD, V, 585-86). K.

4. febr. (Kbh.) Gabriel Jacobsen, skibsskriver, fik befaling til at lade kongens bygmester Albertus Matthisen bekomme den bedste af de 2 porte, som står ved Holmens kirkegård, hvilken AM selv må udvælge. Dermed etc. Sjt, 35, 46. (Tr.: KD, V, 586). K.

4. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om 5 mk. om ugen til nogle studenter. Hans Mule har påtaget sig at give 47 af de fattige studenter 5 mk. om ugen til underholdning i 1-2 måneder, beregnet fra 22. jan., så længe de gør virkelig tjeneste i staden, og endnu resterer 10, som ingen underholdning har. De skal sælge så meget korn el. rug af Provanthuset, at de 10, som anvises dem af prorektor, fra samme tid kan bekomme 5 mk. om ugen. Dermed etc. Sjt, 35, 46. (Tr.: KD, V, 586). K. Orig. i DKanc. B 179N. Incl. udat.

5. febr. (Kbh.) Bestalling som mønsterskriver på Bremerholm for Lorentz Jacobsen. Lyder ord fra andet efter afd. Jens Jensens, undtaget at Ljs besoldning og kost skal gå fra hans bestallings dato. Sjr, 24, 325.

5. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om af Provanthuset at lade generalmajor Joachim von Breda til Agersvold bekomme 100 td. rug, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 47. K. Orig. i DKanc. B 179N.

5. febr. (Kbh.) Gabriel Marselis fik brev om penge til Simon de Petkum og Jens Juel. Han befales at forstrække SdP 3.000 rd., hvilke han igen må gøre sig betalt i førstkommende hollandske penge. Sjt, 35, 47. K.

Lige sådant brev fik GM om 2.000 rd. til JJ.

5. febr. (Kbh.) Fru Edel Rosenkrantz fik brev om at åbne afd. hr. Knud Ulfeldts børns løsøre. Kongen er tilfreds, at hun i overværelse af Jørgen Reedtz og Christian Lindenov åbner sin afdøde husbond KUs børns løsøre, som skal være forseglet, og lader det registrere og igen forsegle af gode mænd. Dermed etc. Sjt, 35, 47. K. Incl. 19. dec. 1658 (Fr. 3., orig., stilet til JR, se flg. brev).

5. febr. (Kbh.) Jørgen Reedtz og Christian Lindenov fik brev om at åbne afd. hr. Knud Ulfeldts børns bo. Fru Edel Rosenkrantz har begæret i adressaternes overværelse at måtte åbne sin afd. husbond KUs børns løsøre. De befales at være til stede, når det åbnes og registreres, og siden igen lade det forsegle. Dermed etc. Sjt, 35, 47. K. Incl., se foreg.

5. febr. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at gøre største flid til at forskaffe Frederik Turesen de fleste tomme tønder, som kan tilvejebringes, i det ringeste 100. Dermed etc. Sjt, 35, 48. (Tr.: KD, V, 586). K.

5. febr. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at anordne, at man endnu kan bekomme 200 håndlangere, som i disse mørke nætter kan holdes i reserve hos de andre, så de tilhobe kan være 500 mand, hvorimod kongen vil lade dem give hver uge lige så meget som hver af de andre håndværksburscher. Dermed etc. Sjt, 35, 48. (Tr.: KD, V, 586-87). K.

5. febr. (Kbh.) Philip Joakim Barstorff fik brev om hr. Hans Madsen, kapellan i Rødby. Kongen kommer i erfaring, at kapellanen i Rødby, HM, skal have kvitteret kaldet Vignæs,¹ som han var kaldet lovligen til, og nu igen søger sit kapellani. PJB skal indtil sagens videre uddrag lade ham suspendere ab officio og kapellaniet. Dermed etc. SmT, 8, 217. Indl. 29. dec. 1658, 30. jan.

1) Kopibogen har *Veksnæs*.

6. febr. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at foreholde ethvert lavs oldermænd i staden at handle hver med sit lav og af det på kongens vegne begære, at det vil forskaffe noget hver uge til ildebrændsel til garnisonen, indtil vandet bliver åbent, så det kan hentes andetsteds, eftersom højeste magt og deres egen konserveration er anliggende på, at garnisonen bliver ved magt. Befalendes etc. Sjt, 35, 48. (Tr.: KD, V, 587-88).

6. febr. (Kbh.)¹ Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om at gøre største flid til at bringe håndværksburscherne dér i kompagnier og gewehr, som i disse mørke nætter kan være i reserve, om fjenden vil anfange noget. Dermed etc. Sjt, 35, 49. (Tr.: KD, V, 587). K.

1) K. har 6. febr., kopibogen 5. febr.

6. febr. (Kbh.) Hans Jørgensen Mule fik brev om at påtage sig at give følgende 47¹ af de fattige studenter hver om ugen 5 mk. til underholdning i 1-2 måneder, beregnet fra 22. jan., så længe de gør tjeneste i staden: Oluf Helsingør, Oluf Mule, Jens Simensen Assens, Marcus Dyre, Hans Hansen Tanche, Benjamin Osewoldt, Anders Boense, Laurids Jensen Eigense, Peder Christensen Buch, Jens Sæby, Christen Sæby,

Christoffer Knudsen, Henrik Vansed, Niels Brøndeslev, Palle Madsen, Mads Danielsen Themsø, Hans Fach, Hans Lauridsen Nidros, Christen Sørensen, Jens Jacobsen Vind, Anders Pedersen Norbag, Niels Arvidsen, Peder Jensen Riber, Anders Holmgaard, Anders Jacobsen Skoeby, Niels Buxen, Laurids Buxen, Jens Enevoldsen, Anders Vendelbo, Jørgen Gram, Erik Opdal, Tøger Andersen, Erik Qvernæs, Laurids Gundesen, Peder Skive, Tøger Jacobsen, Hans Mortensen, Johan Jensen, Ægidius Lauridsen, Anders Strop, Frederik Jørgensen, Jens Madsen, Morten Islænder, Jacob Augustinussen og Anders Christoffersen. Hvilket efter den forundte bevill. skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 49. (Tr.: KD, V, 588). K. Incl., se Sjt, 35, 46, 4. febr. (brev 2).

1) Brevet anfører blot 45 personer.

6. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Nicolaus Cromwel (Crommel), fændrik, bekomme klæde til en klædning, mod kvittering, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 50. K. Orig. i DKanc. B 179N. Incl. udat.

7. febr. (Kbh.) Thomas Bennix fik brev om at være herredsfoged i Holbo h. Det berettes, at herredsfogeden i Holbo h. under Kronborg len skal være fængslet af de svenske formedelst et mord, han skal have begået på sin egen dreng, og han formenes at være henrettet. Befindes det sådan, bevilger kongen hermed, at TB må være herredsfoged i hans sted. Sjr, 24, 325. K. Incl. 24. jan.

7. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om af Provianthuset dyrest muligt at lade sælge 500 td. hvede og levere Johan Christoph von Kørbitz til Hellerup pengene. Dermed etc. Sjt, 35, 50. K. Orig. i DKanc. B 179N.

7. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om gods, Claus Iversen Ravn begærer til pant. De tilskikkes CIRs indlæg anlangende noget gods, som han begærer til pant imod forstrækning af så mange penge, som godsets indkomst kan forrente ved 6 pct. De skal beregne godsets indkomst og anslå den efter renteritakst, hvorpå de skal indlevere afregning i Kanc., så han kan bekomme kongens forsikring og panteskøde på godset. Dermed etc. Sjt, 35, 50. (Tr.: KD, V, 588).

7. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Hans Dibolt von Denen, jægermester, på Provianthuset bekomme 50 td. rug på hans resterende besoldning. Sjt, 35, 50. K. Orig. i DKanc. B 179N.

7. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade kongens bådsfolk på deres besoldning hver bekomme 1 td. rug. Dermed etc. Sjt, 35, 51. (Tr.: KD, V, 588-89). K. Orig. i DKanc. B 179N.

7. febr. (Kbh.) Peder Reedtz og Selio Marselis fik brev om takst på skipper Jan Jansen Schoemaker af Enkhuizens leverede rug. JJS har på Provianthuset leveret 2.717 td. rug. De skal sætte en pris, som hans principaler kan gives for tønden el. læsten, hvorefter kongen siden vil resolve. Dermed etc. Sjt, 35, 51. K. Orig. i DKanc. B 179N.

7. febr. (Kbh.) Hans Mule fik brev om studenternes bespising i kommunitetet i Kbh. I kommunitetet er efter kongens forrige befaling¹ om 4 borde med 48 personer ved 8 borde blevet [be]spist 96 personer med 1 måltid mad om dagen foruden provsten, som til sin kost bekommer 2 sldl. om ugen. Disse personer er ud over kosten for nogen tid siden² hver af HM givet 2 mk. om ugen, formedelst de gør kongen tjeneste. Dette erbyder HM at kontinuere endnu 3 måneder, om de gør tjeneste så længe. Men i kommunitetet er en rum tid blevet [be]spist 44 personer over fundatsen, som alene melder om 100 personer, og nu beløber sig 47 personer, som intet bekommer. Kongen befaler HM at lade give hver af nævnte 47 5 mk. om ugen til deres underholdning i 1-2 måneder, beregnet fra 22. jan., om de gør tjeneste så længe. Hvorimod kongen vil forsikre HM i krongods for samme forlag, både de 5 mk. til hver person af 47 uden for kommunitetet og de 2 mk. til hver i kommunitetet, tillige med de 5 måneders forstrækning til garnisonen. For det øvrige, som kommunitetet kan blive ham skyldig, må han gøre sig betalt af stedets første indkomst, før end videre end 3-4 skiver [be]spises efter kongens forrige brev. Og kongen vil forblive ham en nådig konge, så han sin livstid skal nyde kommunitetets og studiegårdens forvaltning frem for nogen. Befalendes etc. Sjt, 35, 51. (Tr.: KD, V, 588). K. Incl. udat. (2).

1) Se ovf., KB 1658, 440. 2) Ses ikke ovf.

7. febr. (Kbh.) Lave Beck og Holger Vind fik brev om at forskaffe den svenske overløbne rytter Jens Jonsen underholdning i staden. Dermed etc. Sjt, 35, 52. (Tr.: KD, V, 589). K.

7. febr. (Kbh.) Kaptajn Peter von der Burg fik befaling til med kongens galiot Skt. Peter at føre den herværende brandenburgske gesandt fra Kbh. til Flensborg el. Sønderborg, hvorefter han straks skal forføje sig derfra til de ham tilforn befalede pladser og forholde sig efter den ham senest givne ordre¹. Dermed etc. Sjt, 35, 52. (Tr.: KD, V, 589). K.

1) Se s. 37.

7. febr. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik befaling til Vinkel mænd at svare ham. Kongen hilser kronens bønder i Vinkel s. og by, Hald len. Kongen har til NK pantsat kronens gårde og gods som de bor på og har i brug. De befales herefter at svare NK el. hans arvinger, givende dem deres årlige landgilde, gæsteri, sagefald, ægt og arbejde o.a. rente, som de plejer og har gjort af arilds tid. Ladendes det etc. JT, 14, 164.

8. febr. (Kbh.) Provianskriver Hans Hansen fik brev om at sælge mest muligt af den hvede, som findes på Provianthuset, for den højeste pris, han kan bekomme, og levere pengene, hvor det befales ham. Dermed etc. Sjt, 35, 52. (Tr.: KD, V, 590). K.

8. febr. (Kbh.) Balthasar Seckman, skriver på Klædekammeret, fik brev om at levere 6 al. sort fløj til oberstlt. Paul Prunster (Prünster), tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 53. K. Indl. 31. jan.

9. febr. (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om at anordne, at der til hvert kompagni af garnisonen i byen udvises 1-2 huse efter størrelse langs ved volden, hver på sin post, hvor folket kan ligge i reserve om natten, om noget fjendtligt påkommer, at de da straks kan være på volden. Dermed etc. Sjt, 35, 53. (Tr.: KD, V, 590). K.

9. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om 5 mk. om ugen til 2 studenter. De har tilforn bekommen kongens ordre til at give 10 studenter hver om ugen 5 mk. De skal endnu give 2 hver 5 mk., så de tilhobe er 12. Dermed etc. Sjt, 35, 53. (Tr.: KD, V, 590). K. Orig. i DKanc. B 179N. Indl., se Sjt, 35, 46, 4. febr. (brev 2).

10. febr. (Kbh.) Bevilling for Hans Hansen i Kbh. til at lade sig vie i huset til sin trolovede fæstemø, Karen Jacobsdatter. Sjr, 24, 326. K.

10. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade følgende officerer af oberst Quitzows regiment hver af korn på Provianthuset betale en måneds besoldning, nemlig major Christian Vendelbo, løjtnant Christian Horn, fændrik Niels Tjørnlund, sergent Mathias Schmidt, fourer Thomas Ørsted, gefreiter Hans Madsen, tambur Niels Clemmensen, tambur Mikkell Wester (Viwester), kaptajn Marcus Vendelbo, løjtnant Hans Hansen, fændrik Johan Friderich, sergent Iver Ravn, gefreiter-korporal Otte Kierulf, korporal Clemmen Nielsen, Jens Mørch, mønsterskriver Mikkell Sørensen, tambur Poul Hansen og Christen Aalborg, nok Peder Nich, korporal, hvilket mod kvittering skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 53. (Tr.: KD, V, 590-91). K. Orig. i DKanc. B 179N.

10. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade de fattige borgere på Christianshavn, som gør tjeneste, bekomme 80 td. rug. Dermed etc. Sjt, 35, 54. (Tr.: KD, V, 591). K. Orig. i DKanc. B 179N.

10. febr. (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev om at lade major Johan Liebrecht bekomme sine 5 dages resterende verpflegung. Dermed etc. Sjt, 35, 54. K.

10. febr. (Kbh.) Peder Knudsen, fiskal, Gabriel Jacobsen, Knud Walter og Bertel Marske fik brev om, at kongen har antaget Lorentz Jacobsen som mønsterskriver på Bremerholm. De befales efter hans bestall. at overlevere ham inventarium på det, som findes dér. Dermed etc. Sjt, 35, 54. (Tr.: KD, V, 591).

11. febr. (Kbh.) Nogle hollandske skippere fik brev om at levere deres ladning til Knud Walter, materialskriver. Kongen befaler, at skipper Peter Zetties (Seties) af Mornes straks af sin indehavende ladning til KW leverer 200 skippd. stangjern og tager hans bevis, hvilket jern kongen vil lade hans principaler i Amsterdam betale og holde skipperen skadesløs. Sjt, 35, 55. K. (2).

Lige sådan ordre udgik til skipper Sibbe Joris af Terschelling¹ om 200 skippd. stangjern og 20 læster beg. Nok fik skipper Adrian Jansen ordre om at levere sin indehavende tømmerladning til tømmerarkriver Bertel Marske.

1) Kopibogen har her som andetsteds formen *der Schelling(en)*.

11. febr. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. og Hans Boysen fik brev om nogle kgl. betjentes bidrag til garnisonens underholdning. Det er for kongen berettet, at en del af hans betjente er sat på adressaternes rulle, nemlig major Abraham Buchwitz (Buchwed), Niels Jensen [Holst], destillator, Jens Boysen, tolder, Jørgen Jensen,¹ fiskemester, og bageren i de nye boder. Da de bruger handel, er kongen tilfreds, at de i disse tider må komme borgerskabet til hjælp med de 2 parter og kongens betjente den 3. part af det, de tilkommer at udgive til soldateskens underholdning. Befalendes etc. Sjt, 35, 55. (Tr.: KD, V, 591). K.

Lige sådant brev fik HB.

1) Skal formentlig være *Jendtzmehr*.

12. febr. (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev om at godtgøre nærværende Eustace de la Violette, reformeret dragonkornets verpflegung. Dermed etc. Sjt, 35, 55. K.

12. febr. (Kbh.) Peter Kalthoff, tøjmester, fik brev om at logere de konstabler og artillerifolk, som ligger i møllerhuset, i den corps de garde, som han selv plejer at ligge i, el. og på anden bekvem plads, eftersom huset skal afbrydes, og tømmeret bruges til palisader o.a. Sjt, 35, 56. (Tr.: KD, V, 592). K.

12. febr. (Kbh.) Hans Schack fik brev anlangende svenske stormstiger. Han skal ved trommeslag lade forkynde, at alle, som har bekommet nogle af de svenskes stormstiger, leverer dem på Tøjhuset til tøjmester Peter Kalthoff, hvorfor de igen skal betales. Sjt, 35, 56. (Tr.: KD, V, 592). K.

12. febr. (Kbh.) Sjællands biskop fik brev om at anordne, at der i alle kirkerne Gud til ære bliver sunget O Gud, vi love dig etc., og derfor uden af prædikestolen lade gøre taksigelse for den victorie, som Gud i går forlente kongen over hans fjender. Dermed etc. Sjt, 35, 56. (Tr.: KD, V, 592. DKL, III, 411). K.

12. febr. (Kbh.) Selio Marselis fik brev om at gøre anordning til at forskaffe de fleste hollandske matroser, som findes på koffardiskibene i byen, og akkordere med dem, at de en tid lang for en vis sum penge præcis hver nat lader sig finde på deres ordinære plads, eftersom der er stor mangel på håndlangere ved stykkerne på volden. Det, han lover dem el. betaler, og det, han udlægger til andre hollandske soldater

for vækning o.a. arbejde, som han hidindtil har gjort el. gør, vil kongen lade ham godtgøre i hans regnskaber. Dermed etc. Sjt, 35, 56. (Tr.: KD, V, 592-93). K. Incl. 8. febr.

12. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om udlæg til Arent Berntsen og flere af jordegods. Kongen tilskikker dem ABs skriftlige indlæg anlangende noget gods, han begærer til pant imod forstrækning af så mange penge, som godsets indkomst kan forrente ved 6 pct. De skal overregne godsets indkomst og anslå den efter renteritakst, hvorpå de skal indlevere afregning i Kanc., så han kan bekomme kongens forsikring og panteskøde. Dermed etc. Sjt, 35, 57. (Tr.: KD, V, 593).

Lige sådant brev fik de 14. febr. anlangende Mogens Friis, med indgang således: Kongen tilskikker en fortegnelse over det gods, MF begærer til pant. Item fik de sådant brev anlangende Søren Pedersen 22. febr. Nok lige sådant brev anlangende borgmester Jens Sørensen og Hans Sørensen på Christianshavn 25. febr.

12. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at de lader Hans Meyer bekomme noget på hans afregning af det, han kan tilkomme. Dermed etc. Sjt, 35, 57. (Tr.: KD, V, 593). K. Orig. i DKanc. B 179N.

12. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade hver månedstjener på skibene bekomme rug for 1 måneds besoldning. Dermed etc. Sjt, 35, 57. Orig. i DKanc. B 179N. K.

12. febr. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik befaling til at lade hr. Anders Matthisen bekomme proviant el. rug for 1 års besoldning efter bestallingsbrevet, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 35, 58. K. Incl. 5. febr.

12. febr. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik befaling til af de penge, som han er befalet at sælge hvede for, at levere 200 rd. til Lave Beck og Holger Vind, så og til kongens kammerskriver Christoffer Gabel, til de reformerede officerer, tagende deres bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 35, 58. K.

13. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade nærværende konstabel-kvinder Bente Jensdatter og Margrethe Espensdatter hver på deres mænds fordring bekomme 5 td. rug. Dermed etc. Sjt, 35, 58. K.

Lige sådant brev fik de om at lade bådsmænd Oluf Torbjørnsen Halvesunds kvinde bekomme 5 td. rug. Item Jens Riber fyrværker 5 td. rug.

13. febr. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik befaling til at lade Corfitz Trolle hver uge bekomme 3 td. havre el. 3 td. byg. Dermed etc. Sjt, 35, 58. K.

14. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade hver af konstablerne på Lave Rodsteens post bekomme 1 td. rug for deres gode forhold i sidste træfning. Dermed etc. Sjt, 35, 59. K. Orig. i DKanc. B 179N.

14. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade kaptajn Mathias Fuchs' enke på hendes husbonds afregning imod kvittering bekomme rug for 368 rd. 1 ort 22 sk. Dermed etc. Sjt, 35, 59. K.

14. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Ludvig Bertins, fændrik, bekomme klæde til en klædning, hvilket mod hans bevis skal blive godtgjort. Sjt, 35, 59. K. Orig. i DKanc. B 179N.

15. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade følgende årsknægte hver på deres resterende besoldning bekomme 2 td. rug, nemlig: Henrik Rotgieter, Christen Pedersen, Cornelius Laursen, Jens Olsen, Oluf Jørgensen, Anders Jensen skrædder, Jacob Abrahamsen, Anders Gregersen, Peder Christensen, Jens Jørgensen, Anders Henriksen, Jacob Jensen, Christen Jensen, Rasmus Christensen, Thomas Andersen, Niels Laursen, Laurs Knudsen og Marcus Poulsen. Desligeste skal de lade alle slotsliggerne, som findes til stede ved skriverstuen, bekomme deres rest, enhver 2 td. rug. Dermed etc. Sjt, 35, 59. K. Orig. i DKanc. B 179N. Indl. udat.

15. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade artilleriofficererne, som intet kvarter el. traktement har hos kommissarierne, bekomme 1 måneds besoldning i korn el. proviant. Dermed etc. Sjt, 35, 60. K.

15. febr. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at anordne, at der til de syge og kvæstede folk i Christianshavn bliver udskikket så mange af de ledige senge i kompagniet, som de godvilligen kan bekomme til låns. Dermed etc. Sjt, 35, 60. (Tr.: KD, V, 593-94). K.

15. febr. (Kbh.) Peter Kalthoff fik befaling til at lade aftage så meget af blyet på karnapperne på Børsen, som efterhånden gøres fornødent til at støbe musketkugler af. Sjt, 35, 60. (Tr.: KD, V, 594). K.

15. febr. (Kbh.) Niels Juel fik brev anlangende kaptajn Gilles Lindersen (Leinertzen) om Peder Bredals bo og barn. Hvad GL har ladet andrage for kongen, kan NJ erfare af hans hosfølgende supplikation. Han befales at anordne, at der med boet forholdes efter lands lov, så barnet intet forurettes. Dermed etc. Sjt, 35, 60. K.

15. febr. (Kbh.) Jørgen Rosenkrantz fik brev anlangende, at mag. Hieronymus Weitzius skal være prof. på Sorø. Kongen kommer i erfaring, at prof. eloquentiæ på Det kgl. adelige Akademi Sorø, dr. [Johannes] Faber er død. Han er tilfreds, at HW må bekomme hans profession. JR skal forordne ham dertil. Dermed etc. Sjt, 35, 60. K.

15. febr. (Kbh.) Hans Boysen fik brev anlangende indkvartering af Mathias Gisler, stykhopmand. Hvad MG har ladet andrage for kongen, kan HB se af hans hosføjede supplikation. HB skal gøre den anordning, at han ikke bliver besværet ud over sin formue. Dermed etc. Sjt, 35, 61. K.

16. febr. (Kbh.) Peder Reedtz og Selio Marselis fik brev om pris på det, som skipper Jan Jansen Schoemaker af Enkhuizen og Reyer Cornelissen af Vieland har leveret. JJS har på Provianthuset leveret 2.817 td. rug. Adressaterne skal gøre en vis pris, hvad hans principaler skal gives for tøndnen el. læsten, hvorefter kongen siden vil resolve. Sjt, 35, 61. K. Orig. i DKanc. B 179N.

Lige sådant brev udgik 19. febr. om RC, som har leveret 1.343 td. rug. Orig. i DKanc. B 179N.

16. febr. (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev om håndværksfolkernes korporaler. Kongen er tilfreds, at korporalerne under håndværksburscherne i stedet for 1 sldl. om ugen må godtgøres 1 rd. Sjt, 35, 61. K.

16. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om rug til Amagers bønder, Christianshavn og Kbh.s tømmermænd. De skal lade Amagerbønderne så vel som tømmermændene i Christianshavn, som i denne tid har iset og arbejdet dér, af Provianthuset bekomme 100 td. rug, så og de

tømmermænd af Kbh., som har arbejdet, 15 td. rug. Dermed etc. Sjt, 35, 62. (Tr.: KD, V, 594). K. Orig. i DKanc. B 179N. Indl. 13. og 14. febr.

16. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om på Albret Itzens afregning at godtgøre ham de kramvarer, der efter beviser med afd. Herman Kaas' hånd er udtaget til hans og den russ. tolk Jacob Schrøders rejse, hvilket igen kan afkortes i JSs besoldning. På de 2 posters kapital må regnes rente efter 1 års forløb fra den tid, det er leveret. Dermed etc. Sjt, 35, 62.

16. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade følgende konstablers enker, hvis mænd i denne belejringstid er blevet skudt på voldene, hver af Proviaanhuset bekomme 1 td. rug, nemlig Hans Casper, Hans Berendtsen, fyrværker, Anders Hejre, Laurids Oms, Anders Larsen Skanderborg, Peder Jensen Norman, Christen Københ[avn], Jon Erikson Ostensø, Byrre Strymsnæs, Gunder Halvorsen, Lars Pedersen Ringsager, Rasmus Olsen Kruse, Simen Nielsen Mos og Peder Blach. Dermed etc. Sjt, 35, 62. (Tr.: KD, V, 594). K. Orig. i DKanc. B 179N. Indl. 6. og 7. febr. og udat.

16. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at proviantskriver Hans Hansen skal lade Ulrik Dreyer bekomme 3 td. rug af Proviaanhuset. Sjt, 35, 63. K.

17. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade kongens staldbetjente af Proviaanhuset bekomme korn for 1 års besoldning. Sjt, 35, 63. K. Orig. i DKanc. B 179N.

17. febr. (Kbh.) Rektor og professorer fik brev om at lade afd. løjtnant Thomas Fresser bekomme frit lejersted i Hellig Trefoldigheds kirkegård. Dermed etc. Sjt, 35, 63. K.

18. febr. (Kbh.) Nogle hollandske skippere fik brev om at losse deres skiberum på Proviaanhuset. Kongen befaler skipper Diderik Erneiches af [Ter]Schelling at losse sit skib og ladning og levere til proviantskriver Hans Hansen, tagende hans bevis, hvorefter kongen vil lade hans principaler betale. Sjt, 35, 63. K.

Lige sådanne breve udgik til Anche Jeles af Hveling, kommet fra Kurland, Frands Cornelissen af Vieland, Jan Allertsen (Allesen) af

[Ter]Schelling, Lorels Thommesen Lysendt, Peter Hullebrands Proech af Edam, Lennert Koch af Texel (Tessel), Diderich Petersen af Enkhuizen, Willem Corneliusen Qvarch af Enkhuizen, Johan Cornelissen Groth af [Ter]Schelling, Jan Jansen Klein af [Ter]Schelling.

18. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at akkordere med Albret Itzen om klæde til officerer og gemene knægte under oberst Quitzows regiment, hvorefter han siden kan søge sin betaling. Dermed etc. Sjt, 35, 64. K.

18. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at akkordere med Selio Marselis om, hvad kongen skal give til fragt af hans galiot fra Kbh. til Norge. Sjt, 35, 64. K. Orig. i DKanc. B 179N.

18. febr. (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev om at godtgøre Frederik von Ahlefeldt nogle officerer, nemlig 1 regimentstambur, 3 kompagnifeltskærere, 1 sergent, 2 korporaler, 3 gefreitere. Dermed etc. Sjt, 35, 64. K. Indl. 16. febr.

19. febr. (Kbh.) Bevilling til Jørgen Helt, tolder i Køge, på den tiende, som berettes at være lagt til tolderens løn dér, og som hans formand har haft. Sjt, 24, 326. K.

19. febr. (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev om, at kongen er tilfreds, at de godtgør Mikkell Skov kaptajnstraktement fra 12. dec. lige ved andre kaptajner. Dermed etc. Sjt, 35, 64. K.

19. febr. (Kbh.) Anders Wilcken fik brev om indkvartering, som han vægrer sig at tage lige med andre betjente pro qvota. Kongen erfarer, at han vægrer sig og befaler ham at rette sig efter ordinansen i at underholde det, han er assigneret af Hans Boysen, hofmønsterskriver, og Hans Hansen, proviantskriver. Sjt, 35, 64. K.

19. febr. (Kbh.) Hr. Joakim Gersdorff fik brev om, at Jørgen Helt skal være tolder i Køge. For kongen er det berettet, at toldereren i Køge er død. Kongen er tilfreds, at JH må blive tolder, og JG skal forordne ham dertil og tage ham i ed, såfremt den forrige befindes at være død. Sjt, 35, 65. K.

19. febr. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om værger til Helvig Hansdatter, enke efter Peder Bredal, og hendes børn. Hvad hun har ladet begære, kan de se af hendes hosfølgende supplikation. De skal forordne dem en vederhæftig lavværge, som kan have indseende med, at de vederfares det, ret er. Dermed etc. Sjt, 35, 65. K.

19. febr. (Kbh.) Kaptajn Peter von der Burg fik brev anlangende at overlevere den brandenburgske gesandt, greve von Witgenstein, til Loll., og dersom intet andet middel findes, så han straks kan komme derfra til Holsten el. Jyll., skal han føre ham til Sønderborg og sætte ham i land med suite og dér ervarte kurfyrstens ordre, hvorefter han videre skal forholde sig. Sjt, 35, 65. K.

19. febr. (Kbh.) Jørgen Holst og Samuel Thomsen fik brev om at være værge for Philip Bornemands børn, når skifte skal holdes efter deres mormor, havende i agt, at de vederfares det, ret er, og siden til deres rette lavværge overlevere det, de kan tilkomme. Dermed etc. Sjt, 35, 66. K. Indl. udat.

19. febr. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik befaling til at lade Holger Vind til Jacob Rodsteens begravelse bekomme 300 rd. af penge for hvede, som han er befalet¹ at sælge. Dermed etc. Sjt, 35, 66. K.
1) Se ovf., s. 59.

19. febr. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik befaling til at udlægge 37½ rd. til løjtnant Thomas Fressers begravelse af de penge, som han bekommer for det korn, han er befalet¹ at sælge. Han skal levere pengene til kaptajn Thomas Marschal, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 35, 66. K.
1) Se ovf., s. 59.

19. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Herman Mercker i Kbh. bekomme rug af Provianthuset for 84 rd. for klæde, som han har leveret til afd. Herman Kaas' tjeneres liberi på rejsen til Rusland. Dermed etc. Sjt, 35, 66. (Tr.: KD, V, 594-95).

19. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende de penge, proviantskriver Hans Hansen har udlagt til Jacob Rodsteens begravelse. Kongen har befalet¹ HH at lade Holger Vind [til Gundestrup] til JRs begravelse bekomme 300 rd. af de penge, han har fra salget af den

hvede, han er befalet at sælge. De skal lade pengene afskrive på JRs afregning. Dermed etc. Sjt, 35, 67. K. Orig. i Rtk. 216.206.

1) Se ovf., s. 67.

19. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade hr. Bent Olufsen, fhv. præst til den ny kirke uden for Nørreport i Kbh., på hans resterende rest bekomme rug for 50 kur.dl. Dermed etc. Sjt, 35, 67. K. Orig. i DKanc. B 179N. Incl. 17. febr.

20. febr. (Kbh.) Mag. Nielsen Andersen fik brev om at måtte stedes til kald¹ og være fri for skrifte. NA har for nogle år siden forset sig med lejemål og begærer at være fri for at stande åbenbar skrifte. Han har i disse tider ladet sig finde flittig til fælles defension imod fjenden. På anmodning bevilger kongen, at hans forseelse må være efterladt, og at han må stedes til hemmeligt skrifte, hvor og når han begærer det. Sjr, 24, 327. K. Incl. 10. april 1657, 2. jan.

1) Således overskriften, mens brevet selv taler om at *stedes til hemmeligt skrifte*.

20. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om af Provianthuset at sælge korn for 896 dl. og levere pengene til marskal Johan Christoph von Korbitz til adskillige udgifter til hofstaten. Sjt, 35, 67. K. og K. udat.

20. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade oberstlt. Skrivers konstabler ved Østerport, som anfaldt fjenden, hver bekomme 1 td. rug for deres gode forhold i denne træfning. Dermed etc. Sjt, 35, 67. K. Orig. i DKanc. B 179N.

20. febr. (Kbh.) Peder Reedtz og Selio Marselis fik brev om at handle med hollændere o.a. købmænd om pris for læsten el. tønden af det korn o.a., de leverer til Provianthuset, hvorefter kongen siden vil resolve. Sjt, 35, 68. K. Orig. i DKanc. B 179N.

20. febr. (Kbh.) Jens Rodsteen fik brev om, at han må komme hid. Eftersom JRs bror er død, er kongen tilfreds, at JR må forløves at komme til Kbh., at stille hans dont i rigtighed. Dermed etc. SmT, 8, 218.

21. febr. (Kbh.) Henrik Müller fik brev om renten af den sum, som han har forstrakt mod Sæbygårds pant. For forstrækning, som HM har gjort kongen, har denne pantsat Sæbygård len efter kontrakt oprettet med ham af Danmarks Riges Råd og konfirmeret af kongen, dat. 3. nov. 1657.¹ Nu befindes, at han formedelst de straks påfølgende 2

fjendtlige indfald ikke kan nyde indkomsten, og han beklager højlig, at han til sin største besværing må forrente pengene andre steder. Kongen har overvejet det og for HMs tro tjeneste og godvillige undsætning bevilget, at renten, 6 pct., må lægges til hovedstolen, indtil godsets indkomst kan nydes efter tingsvinder, og blive betalt med hovedstolen, når godset indløses. Thi forbyde osv. SjR, 24, 327.

1) Jf. KB 1657, 398.

21. febr. (Kbh.) Lave Beck og Holger Vind fik brev om at gøre afregning med generalkvartermester og oberst over Dronningens Livregiment til fods Villum Lobrecht og hans officerer, fra den tid, de har taget tjeneste, og til brevets dato. Dermed etc. SjT, 35, 68. K.

21. febr. (Kbh.) Henrik Müller, Hans Boysen, Jens Lassen og Hans Hansen fik brev om lighed i hofbetjentenes indkvartering. Der er indkommet adskillige klagemål over den indkvartering, som hofbetjente ne bekommer. De skal tilhobe gøre den anordning, at enhver bekommer indkvartering efter sin proportion, så ingen af parterne, de, som indkvarteres, og de, som tager indkvartering, kan have at klage. Dermed etc. SjT, 35, 68. K.

21. febr. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende at anordne, at Hans von Ahlefeldts profos og stokkeknægt bekommer kvarter i staden. Dermed etc. SjT, 35, 69. K.

21. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at akkordere med Hans Pedersen Klein i Kbh. om øl til hofstaten. Kongen er tilfreds med, at de efter deres forslag akkorderer med HPK om, at han mod forsikring i kronens gods forskaffer øl til hofstaten. Dermed etc. SjT, 35, 69. (Tr.: KD, V, 595). K. Orig. i DKanc. B 179N.

21. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade nærværende Ditlev Henningsen af Provianthuset bekomme rug for 28 rd. 5 mk. 1 sk. på hans resterende rest. Dermed etc. SjT, 35, 69. K. Orig. i DKanc. B 179N.

21. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade mag. Michael Henriksen, slotspræst, af Provianthuset bekomme korn for 66 kur.dl. 4 sk. på hans resterende besoldning, så og Asmund Ellefsen Island båds-

mands kvinde 5 td. rug på hendes afd. husbonds rest. Befalendes osv. Sjt, 35, 70. Orig. i DKanc. B 179N. Indl. 27. jan.

21. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Claus¹ Sparre bekomme rug el. anden proviant for 20 sldl. Dermed etc. Sjt, 35, 70. K. Orig. i DKanc. B 179N.

1) Kopibogen har *Henning*, i K.s tekst er *Claus* streget ud og erstattet af *Henrik*, og i påskriften på K. står *Henning*, mens Orig. i adresseteksten har *Claus*.

22. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade oberst Münnichhausen på en tilstående rest bekomme 100 td. rug. Dermed etc. Sjt, 35, 70. K. Orig. i DKanc. B 179N. Indl. udat.

22. febr. (Kbh.) Otte Krag fik brev anlangende at gøre sin yderste flid hos Opdam og andetsteds at tilvejebringe fornødne skibe til at overføre det brandenburgske folk. Så og at kapere og orlogsskibe kommer i Østersøen til forsikring for dem, som vil gøre tilførsel, så søen så vidt muligt kan renholdes for fjendtlige fribyttere. Dermed etc. Sjt, 35, 71. K.

22. febr. (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev om at lade Adolph Fuchs, generalmajor, bekomme samme traktement som andre oberster i garnisonen efter kongens frd., nemlig 81 rd. månedligt. Det skal begynde fra den tid, AF sidste gang ankom til Kbh. Dermed etc. Sjt, 35, 71. K.

22. febr. (Kbh.) Mogens Høg og Otte Krag fik brev om at konferere med de deputerede om stabelens oprettelse. Kongen har privilegeret staden Kbh. at være et stabelsted. Adressaterne befales at konferere med Henrik Müller, Selio Marselis og de af borgmestre og råd og borgerskabet deputerede i staden om, af hvad varer stabelen eragtes at kunne bestå, og på hvad manér den bedst kan sættes i værk, og tilstille kongen betænkende. Dermed etc. Sjt, 35, 71. K.

22. febr. (Kbh.) Henrik Müller og Selio Marselis fik brev om at konferere med de deputerede anlangende oprettelse af stabelen. Kongen har bl.a. specificeret staden at været en stabelstad. De befales at konferere med Mogens Høg og Otte Krag og de af borgmestre og råd og borgerskabet deputerede om, af hvad varer stabelen eragtes at kunne

bestå, og på hvad manér, den bedst kan sættes i værk, og tilstille kongen betænkende. Dermed etc. Sjt, 35, 71.

22. febr. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om en kommission til at undersøge, hvorledes staden kan få stabelret. Kongen har befalet Mogens Høg, Otte Krag, Henrik Müller og Selio Marselis tillige med adressaterne at konferere om, af hvilke varer stabelen i staden eragtes at kunne bestå, og på hvad manér det bedst kan stilles i værk. De skal af deres og af borgerskabets middel deputere nogle, som med dem kan konferere om nævnte stabel, så der kan gøres relation til videre resolution. Dermed etc. Sjt, 35, 72. (Tr.: KD, V, 595). K.

22. febr. (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om at gøre den anordning, at oberst Georg Steding bekommer kvarter til sine officerer og gemene knægte, så ingen med rette kan have at beklage sig. Dermed etc. Sjt, 35, 72. (Tr.: KD, V, 595). K. Incl. 6. (2) og 9. febr. og udat. (2).

22. febr. (Kbh.) Henrik Villumsen fik brev om af først indkommende subsidiepenge, som rester kongen hos Generalstaterne, at betale Conrad van Beuningen,¹ ekstraordinær ambassadør, 769 rd. in spec., som han efter kongens ansøgning har udgivet til 2 af kongens kaptajner, Adrian van Wehnen og Henrik von Livarden på deres resterende besoldning, nemlig 384 $\frac{1}{2}$ rd. til hver. HV skal tage hans el. hans fuldm.s kvittans, som skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 72. K.

1) Kopibogen har *Bønningen*.

22. febr. (Kbh.) Gabriel Marselis, kongens residerende kommissarius i Amsterdam, fik brev om at betale skipper Frands Petersen Købmand af Harlingen. FPK har af skipper Jan Jansen Schoemaker af Enkhuizens skib på Proviaanhuset leveret 2.817 td. rug og skal for td. efter derpå gjort pris have 16 mk. da. GM befales på kongens vegne at betale FPK efter nævnte takst og derimod til sig annamme denne kongens obligation og ordre, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 35, 73. K.

22. febr. (Kbh.) Gabriel Marselis, kongens residerende kommissarius i Amsterdam, fik brev om at betale skipper Sivert Tønnes Beritter af Holland. STB har på Proviaanhuset leveret 13 læster 3 td. sild og skal for hver td. have 1 $\frac{1}{2}$ rd., som beløber sig til 129 rd. GM befales på kongens vegne at betale STB efter nævnte takst og derimod til sig annam-

me denne kongens obligation og ordre, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 73. K. Orig. i Rtk. 216.187.

22. febr. (Kbh.) Jochim Körber fik brev om stykker og munitiøn på Orebygård. Kongen kommer i erfaring, at der på Orebygård hos fru Anne Elisabeth von der Groeben findes en del stykker, gewehr o.a. ammunition. Kongen har befalet, at det skal indføres i fæstningen Nakskov, så det kan være uden fare. Dersom noget af det behøves til garnisonen dér, skal han handle med hende derom for ringest mulige pris, og give sit bevis, hvorefter kongen vil lade hende betale. Dermed etc. SmT, 8, 218.

22. febr. (Kbh.) Fru Anne Elisabeth von der Groeben fik brev om at lade gewehr på Orebygård indføre i Nakskov. Kongen kommer i erfaring, at der hos hende på Orebygård findes en del stykker, gewehr o.a. munitiøn, tilhørende hendes afd. husbond. Hun skal lade det alt sammen indføre i fæstningen Nakskov, så det kan være uden fare. Dersom kongen behøver noget deraf, vil han lade hende betale. Dermed etc. SmT, 8, 218.

22. febr. (Kbh.) Daniel von Rehden fik brev anlangende at tage degegen fra hr. Ebbe Ulfeldt og holde ham som andre krigsfanger. SmT, 8, 218.

22. febr. (Kbh.) Befaling til undersåtterne i Smålandene, Loll., Langeland, Falster og Møn, som viceadmiral Nicolaj Helt med hoshavende skibe hænder at komme for. De skal være ham behjælpelig med ankre, tov, munitiøn, folk, proviant o.a., hvad han kan behøve, så at han ikke bliver forlegen. SmT, 8, 218.

N.B. Heraf udgik 5 eksemplarer under kongens hånd og segl.

22. febr. (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau fik brev anlangende adskilligt til skibene ved Flensborg. Han skal anvende største flid på at forskaffe orlogsskibene ved Flensborg Fjord fornødne folk og proviant o.a. Dermed etc. JT, 14, 165. K.

22. febr. (Kbh.) Tyge Sandberg fik brev om at samle præste- og fogedheste i Nørrejyll. under oberst Jens [von Løwenklau]s regiment, hvilke han skal kommandere, indtil hans bror Anders Sandberg igen kom-

mer på fri fod, da vil kongen resolve videre om dem begge. Dermed etc. JT, 14, 165. K.

22. febr. (Kbh.) Claus Dyre fik brev om så snart muligt at samle sit regiment i Nørrejylland, så han kan være i beredskab, når påbydes. Dermed etc. JT, 14, 165. K. Incl. udat.

23. febr. (Kbh.) Cornelius Lerche fik brev om, at han må gøre sig betalt i Spanien for det, han har forstrakt til garnisonen i Kbh. CL har efter ansøgning i rede penge dertil forstrakt 300 rd. Kongen er tilfreds, at han foruden forrige assignation¹ må gøre sig betalt med renter af de første midler, som indkommer af det, kongen af Spanien er kongen skyldig, beregnet fra 2. febr. d.å., indtil pengene er betalt. Dersom betalingen i Spanien imod forhåbning slår fejl, bepligter kongen sig til at kontentere ham med jordegods med lige conditioner som de andre, der har gjort forstrækning. Sjr, 24, 328. Incl. 2. jan.

1) Se ovf., s. 41.

23. febr. (Kbh.)¹ Instruktion for Nicolaus Helt, viceadmiral, med nogle skibe i søen. 1. Han skal straks begive sig fra Kbh. på rejsen til Bæltet med den ham undergivne flåde, de to orlogsskibe Spes og Johannes, med så mange orlogsskibe, som den hollandske generaladmiral Opdam, herre til Wassenaer, tilforordner ham, såvel som Peter Helts galiot, uden at tabe ringeste tid. 2. Når han får Langeland i sigte, skal han skikke en galiot for at rekognoscere, hvor fjenden findes, og straks advertere kongens i Flensborg Vig liggende 4 orlogsskibe, at han er i søen, og at de skal gøre deres bedste til at konjugere sig med ham. Når de kommer til ham, skal han selv gå over på Tre Løver og igen forordne Markor Rodsteen over på Spes og bruge ham i næstkommando. Siden skal han fornemme hos kurfyrsten af Brandenburg, på hvad manér denne skal betjenes med overførselen af sine folk. 3. Indtil NH ved den udskikkede galiot bekommer sådan kundskab, skal han holde søen ml. Nyborg og Korsør og deromkring og siden forholde sig efter den advis, han bekommer, søgende al lejlighed til at attackere fjendens flåde og gøre al afbræk. 4. De skibe og varer, som han fornemmer komme og gå til Sverige og svenske stæder, skal han gøre al flid til at bemægte sig og straks fremskikke til Kbh. 5. Han skal overalt i søen søge fjenden, så vidt sømandskab og krigsræson tillader. I det øvrige skal han rette sig efter den ordre, som han bekommer fra kongen el.

kurfyrsten af Brandenburg om folkets overførsel. Ladendes etc. Sjr, 24, 328. K. Indl. udat.

1) Efter brevet står: Grønlands Kompagni må transportere deres værk, findes i Norske å.b. 24. febr. 1659.

23. febr. (Kbh.) Gabriel Marselis, kongens residerende kommissarius i Amsterdam, fik brev om at betale skipper Cornelius Jacobsen af Amsterdam. CJ har på Provianthuset leveret 973 td. rug og skal for hver td. have 16 mk. da. GM befales på kongens vegne at betale CJ efter nævnte takst og derimod til sig annamme denne kongens obligation og ordre, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 74. Orig. (vedr. CJ, og, se flg., RC og CG) i Rtk. 216.187.

Lige sådant brev udgik til skipper Jan Lolles af Harlingen, som har leveret 3.160¹/₂ td. rug, hver td. 16 mk. da., dat. 25. febr. 1659. Item skipper Reyer Cornelissen af Vlieland, som har leveret 1.343 td. rug, tønden 16 mk. da., dat. 25. febr. 1659. Skipper Claus Goesen af Holland, som har leveret 1.163 td. rug, hver td. 16 mk. da., dat. 25. febr. 1659. Skipper Jacob Jansen af Thrommel af Vlieland, som har leveret 1.088 td. rug, hver td. 16 mk. da., dat. 26 febr. [i margenen:] har Selio Marselis taget til sig. Skipper Reyer Petersen af Hoorn, som har leveret 1.732 td. rug, hver td. 16 mk. da., dat. 26. febr.

23. febr. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at anordne, at voldene uden for Vesterport og ved Vartov deles under hvert kompagni i staden, på det de desto snarere og bedre kan blive sløjfet, og fornemmeligen, at voldene på denne side af Skt. Jørgens Sø først bliver sløjfet. Dermed etc. Sjt, 35, 75. (Tr.: KD, V, 596). K.

23. febr. (Kbh.) Rektor og professorer fik brev om sløjfning af volden uden for Vesterport. Kongen har befalet, at de gamle volde uden for Vesterport og ved Vartov skal nedbrydes og sløjfes. Adressaterne skal anordne, at der dagligen møder en karl af hver gård til at sløjfe dem. Dermed etc. Sjt, 35, 75. (Tr.: KD, V, 596). K.

23. febr. (Kbh.) Hans Boysen fik brev om at tale med adelen, som har gårde i staden, at de vil lade en person af hver gård dagligen møde til at sløjfe de gamle volde ved Vesterport og ved Vartov, indtil de er kastet ned. Dermed etc. Sjt, 35, 75. (Tr.: KD, V, 596). K.

23. febr. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at anordne, at kongens betjente dagligen af hvert hus lader møde en karl til at nedbryde og sløjfe de gamle volde ved Vesterport og Vartov. Dermed etc. Sjt, 35, 75. (Tr.: KD, V, 596). K.

23. febr. (Kbh.) Henrik Würger fik brev om at købe adskilligt til hofholdningen, nemlig 300 2- og 3-år gamle beder el. hamler og så mange kapuner, små høns og kalkunske høns og æg som muligt, hvorfor kongen vil lade ham betale. Sjt, 35, 76. K. Incl. udat.

23. febr. (Kbh.) Peder Reedtz fik brev anlangende straks at lade affordre Peder Christensen, rådmand i Stege, en del tjære o.a. varer til orlogsflådens udrustning, som efter PCs angivende til bedste for kongen skal være indkøbt af det under Møn for nogen tid siden strandede engelske skib. PT skal fragte skiberum, som kan fremføre varerne til Bremerholm, og af de første søskatter forsikre PC betaling. Dermed etc. Sjt, 35, 76. K. Incl. 23. febr.

23. febr. (Kbh.) Christoffer Lindenov og Philip Joakim Barstorff fik brev om at indløse et håndskrift på ammunition til fæstningen i Nakskov, som oberst Kørber har udgivet til en lybsk købmand. Adressaterne skal indløse det hos købmanden, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. SmT, 8, 219.

24. febr. (Kbh.) Bevilling til Ulrik Sidtscher, kongens herold, på et hus. Han må til førstkommende påske flytte i det hus i Laksestræde, nr. 46, som afd. Peder Pedersen Horsens sidst iboede. Sjr, 24, 329. K.

24. febr. (Kbh.) Peder Reedtz fik brev anlangende uden ophold at lade den hollandske generaladmiral Opdam, herre van Wassenaer, fra Møn bekomme så megen brændevad, som han begærer, så og bevise ham al assistance til at bekomme proviant o.a. som han behøver til flåden og begærer for betaling. Dermed etc. Sjt, 35, 76. K.

24. febr. (Kbh.) Hr. Axel Urup m.fl. fik brev med befaling til straks samme dag inden middag at tilstille kongen skriftlig betænkende, på hvilket sted i Sjæll. det brandenburgske folk bedst kan ilandsættes. Sjt, 35, 77. K. Incl. 23. febr.

Lige sådant brev fik generallt. Schack. Generalmajor Hans von Ahlefeldt. Generalmajor Breda. Generalmajor Claus von Ahlefeldt. Ge-

neralmajor Trampe. Generalmajor Fuchs. Hr. Joakim Gersdorff. Frederik von Ahlefeldt.

24. febr. (Kbh.) Rektor og professorer fik brev om at dømme i Anne, mag. Ambrosius Rodes' sag. De har tilforn bekommet kongens befaling til at dømme i sagen, og det er ikke sket formedelst rektors fraværelse. De befales at dømme og gøre sagen til ende, så hun ikke kan have videre at klage. Dermed etc. Sjt, 35, 77. K.

24. febr. (Kbh.) Nicolaus Helt fik brev anlangende at forordne Jacob Carlsen de Wat til at være kaptajn på det hollandske skib De Hage. Dermed etc. Sjt, 35, 77. K.

24. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende betaling af Johan Dirichsen, lagmand i Stavanger. Kongen er tilfreds, at de, efterhånden som rigets midler i Norge strækker til, afbetaler JD 3.070 rd. 3 ort 12 sk., som han har at fordre efter gjort afregning. Dermed etc. Sjt, 35, 78. Orig. i DKanc. B 179N. Incl. udatt.

24. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade kaptajn Sebastian Trescharts enke bekomme 20 td. rug af Provianthuset for hendes husbonds resterende besoldning. Dermed etc. Sjt, 35, 78. K. Incl. udatt.

24. febr. (Kbh.) Befaling til undersåtterne i Smålandene anlangende det, generaladmiral Opdam behøver. De, som Os udkommanderede orlogsskibe hænder at komme for, skal være dem behjælpelig med proviant, brændevæd o.a., som de kan behøve, så de ikke bliver forlegne. Dermed etc. SmT, 8, 219.

24. febr. (Kbh.) Philip Joakim Barstorff fik brev anlangende den hvede, som Jens Lassen, renteskriver, tilforn er bevilget at udføre. Forleden sommer har kongen bevilget¹ JL at udskibe 100 læster hvede af Loll., hvilket han dog ej formedelst de svenske skibes hastige og uforholdelige indfald har kunnet, men han har til største skade måttet lade det blive liggende. Kongen er tilfreds, at JL efter sin begæring må lade det komme ud efter den forrige bevill.¹ mod erlæggelse af den forleden sommer sædv. told. Dermed etc. SmT, 8, 219. Incl. 4. og 23. febr.

1) Se KB 1658, 233.

24. febr. (Kbh.) Otte Pogwisch, hr. Henrik Rantzau og Frederik von Ahlefeldt fik brev anlangende Laurids Pogwischs kvarter i Jyll. el. Holsten til de folk, han skal oprette. Kongen har befalet LP at oprette et regiment af landfolket i Jyll. og til underholdning og kvarter givet ham øerne Læsø, Tunø og Fur. Adressaterne skal, dersom øerne ikke strækker til at underholde det, gøre deres flid til at han på de steder i Jyll., hvor de kan bekommes af kurfyrsten af Brandenburg, får underholdning til resten. Dermed etc. JT, 14, 166. K.

Lige sådant brev udgik til HR og FvA om at være LP behjælpelig med kvarter i Holsten.

24. febr. (Kbh.) Mogens Friis fik brev om at skaffe Laurids Pogwisch kvarter og underholdning til hans folk på Læsø, Tunø og Fur. Kongen har befalet LP at oprette et regiment landfolk i Jyll. på 8 kompagnier, hvert kompagni på 100 mand. MF skal anordne, at han til regimentet med officerer får underholdning og kvarter på øerne Læsø, Tunø og Fur, indtil det med god lejlighed kan overbringes til Kbh. JT, 14, 166. K.

24. febr. (Kbh.) Grønlandske Kompagni fik brev om at måtte transportere deres værk til fremmede. Kompagniet har for nogen tid siden bekommet kongens bevill. til indtil 1667 at måtte udrede skibe på hvalfangsten under Christiansbergen og at lade trannen koge af flæsket dér på landet. De anholder nu om at måtte transportere deres værk til hollændere el. andre. Kongen bevilger, at de i nogle år må overdrage kompagniet til hollændere el. andre, som de bedst kan forenes om, indtil de befunder det gavnligt selv at besidde det igen. Cum inhib. sol. NoT, 10, 126 (her fejlagtigt indført, jf. ovf., Sjr, 24, 328, 12. jan.). (Tr.: No. Rigs-Reg., 237-38).

25. febr. (Kbh.)¹ Rentemestrene fik brev om gods, Henrik Müller, admiralitetsråd, begærer til pant. De tilskikkes fortegnelse over noget gods, HM begærer til pant imod en del forstrækning, og så vidt det uvisse af Sæbygårds og andet udlagt gods ham anberegnet kan beløbe, hvilket uvisse kongen har forundt ham frit for godsets administration og skrives, fogeders o.a.s underholdning, og i stedet bevilget andet udlæg, eftersom ingen andre, som i denne tid forskyder penge, bliver anslået det uvisse, dog ladegårdens sum af Sæbygård ej medberegnet. Adressaterne skal overregne godsets indkomst og anslå den efter renteritakst, så vidt det kan forrente ved 6 pct., hvorpå de skal indlevere

afregning i Kanc., så han kan bekomme kongens forsikring og pante-skøde. Dermed etc. Sjt, 35, 69. Incl. udat.

1) Brevet står ml. breve 21. febr.

26. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at sælge rug for 624 rd. til at indkøbe ildebrændsel til garnisonen i staden. Dermed etc. K. Orig. i DKanc. B 179N. Sjt, 35, 78.

26. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Markor (Marcus) Rodsteen bekomme 100 rd. Dermed etc. Sjt, 35, 78. K. Orig. i DKanc. B 179N.

27. febr. (Kbh.) Rektor og professorer fik brev om til generalmajor Adolph Fuchs at lade låne deres vogne for til den følgende morgen tidligt hver at føre 4 læs jord el. møg til det værk, som skal gøres ved det ny kastel. Dermed etc. Sjt, 35, 78. (Tr.: KD, V, 596). K.

27. febr. (Kbh.) Hans Boysen fik brev anlangende, at adelens og hofbetjentenes vogne skal age møg til værket ved Kastellet. HB skal hos adelens betjente og kongens hofbetjente gøre sit bedste til, at de den følgende morgen tidligt vil låne deres vogne med heste til at hjælpe generalmajor Adolph Fuchs med hver at føre 4 læs jord el. møg til det værk, som skal gøres ved det ny kastel. Sjt, 35, 79. (Tr.: KD, V, 596-97). K.

Lige sådant brev fik HB 4. marts anlangende adelens og hofbetjentenes vogne ligelydende at age nogle dage.

27. febr. (Kbh.) Mikkell Langemack fik brev om ved sine betjente at lade have flittigt indseende ved toldboden, hvem der kommer ud og ind af staden, hvorpå han dagligen skal tilskikke kongen en fortegnelse til efterretning. Dermed etc. Sjt, 35, 79. (Tr.: KD, V, 597). K.

27. febr. (Kbh.) Hans Schack fik brev om krigsret over oberstlt. Stockmann for Mikkell Langemack. ML beklager sig over S. HS skal forordne holdt krigsret over ham, såfremt han ikke tilfredsstiller ML. Sjt, 35, 79. K.

28. febr. (Kbh.) Lave Beck og Holger Vind fik brev om at gøre afregning med kaptajn Peder Nordmand om det, han kan have at fordre hos kongen for gjort tjeneste. Dermed etc. Sjt, 35, 79. K. Orig. i DKanc. B 223F.

28. febr. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Søren Pedersen komme rug i betaling for 56 skippd. 5 lispd. lunter, som han har leveret på Tøjhuset, hvert skippd. beregnet til 20 rd. Dermed etc. Sjt, 35, 80. K.

28. febr. (Kbh.) Henrik Müller fik brev om at måtte føre sig 18.000 dl. og de til flåden fra Holland hidskikkede varer til udgift i de i Holland assignerede penge. HM beklager sig over at have mistet en stor sum penge i Mandal, Nedenæs og Lister lens ham assignerede toldsteder og i kommissariatold over alt Norge med en stor del af Bergens kronens told. Kongen er tilfreds, at han i stedet må føre sig til udgift 18.000 rd. i de 100.000 rd., som kongen har assigneret ham og Selio Marselis i Holland. Derimod skal HM i forestående forår i rette tid til orlogsflåden med første åbne vand forskafe adskillige varer af sejdug, båder, tov o.a., hvorfor han skal blive godtgjort efter akkord i de ham allerede assignerede toldsteder i Norge. Dermed etc. Sjt, 35, 80. K. Indl. udat.

28. febr. (Kbh.) Borgmestre og råd fik brev om at anordne, at Mikkel Skovs og kaptajn le Meres kompagnier bekommer kvarter i staden. Sjt, 35, 80. K.

28. febr. (Kbh.) Christoffer Lindenov og Philip Joakim Barstorff fik brev om at anordne, at de, som holder gewehret rent og flikker det i Nakskov, så og regimentsfeltskæreren, bliver betalt med korn for det, de kan tilkomme. Dermed etc. SmT, 8, 219.

28. febr. (Kbh.) Daniel von Rehden fik brev om at de, som holder gewehret ved magt, samt regimentsfeltskæreren, skal betales med korn, hvorom kongens befaling til Christoffer Lindenov og Philip Joakim Barstorff er udgået. Befalendes etc. SmT, 8, 220.

28. febr. (Kbh.)¹ Laurids Pogwisch fik brev om oprettelse af et regiment af landfolket og dets laufplads. LP har tilforn bekommet befaling² til at oprette et regiment af det jyske landfolk. Det skal bestå af 8 kompagnier, hver 100 mand stærkt, hvortil han skal forskafe tilhørige over- og underofficerer, som skal nyde det samme traktement som andre over- og underofficerer en advenant bekommer. Kongen har til regimentets underholdning og samling forundt ham øerne Læsø, Tunø og Fur, indtil det bliver komplet, så det da med første lejlighed kan

komme over til Kbh., når han tilforn har bekommet kongens ordre. Dermed etc. JT, 14, 167. K.

1) Efter brevet står: Henrik Thott fik brev anlangende at lade Peder Peder-sens pantsatte gods være følgagtig. Findes i Sjæll. Tegn. den 6. marts 1659. 2) Se KB 1658, 455-56.

1. marts (Kbh.) Patent på tryk, udsikkert til adskillige om at gå på fri-bytteri imod de svenske. Kongen gør vitterligt for alle dem, som ser el. hører dette læse, at hans nabo, kongen af Sverige, imod nylig oprette-de og endog ham fordelagtige fredstraktater, og efter at kongen har overantvordet ham store og magtpåliggende provinser, fordærlige stæder og fæstninger og leveret hans armé 2.000 mand til hest, og den svenske konge med kontinuerlige kontributioner og pressurer har udsuget fast alle de øvrige provinser, uanset han efter traktaterne lang tid tilforn var forbundet at evakuere dem, uden nogen årsag på ny har overfaldet kongen, belejret ham i hans residensstad og søgt at ombrin-ge ham uforskyldt med det ganske hus, scepter, lande og al velfærd, dersom Gud ikke havde velsignet kongens retfærdige defensionsvåben og hindret hans forsæt, og kongens allierede med anelig secours til lands og vands var kommet til hjælp. Kongens fjendes onde intention og magt kan meget hindres derved, at den forekommes, dersom søen og farten øster- og vestværts blev gjort ham usikker. Derhos fornem-mende, at N.N., kaptajn på skibet N., af kongens egne undersåtter er tilsinds, dersom han forses med pasbord, at antaste alle svenske un-dersåtter og tilhørige i søen og tilføje dem al mulig skade og afbræk. Derfor har kongen af højvigtige årsager, kongelig magt og alt folks i lige tilfald velerbragte ret og manér befuldmægtiget kaptajn N.N. på nævnte skib N. til uhindret at tage og antaste alle svenske undersåtter og tilhørige skibe og gods, som han kan antræffe i åben sø, Øster- og Vestersø el. fjendtlige havne, indbringe dem i kongens el. hans konfø-dereredes havne og sælge dem til sin og rederes profit, dog overalt kongens højhed forbeholden. Kongen begærer af alle konger, fyrster og republikker og befaler sine egne betjente til lands og vands, så og admiraler, udliggere, kaptajner o.a., at de beviser ham al assistens med skib, bådsfolk og soldater, hvor han efter denne kommission søger sin fjendtlige intention imod Kron-Sveriges undersåtter, hvilket kongen i lige tilfælde vil erkende imod enhver efter stand og kondition. Til vi-dere forsikring underskriver kongen og påtrykker sit signet. SJR, 24, 331. K. og trykt patent. Indl. 15. febr. og udat.

Fortegnelse over dem, som har fået dette trykte patent om kapere

besejlet og underskrevet af K.M. 1659: 9. marts leveret til Otte Krag, som blev skikket til statholder i Norge 20 stk., den 11. do. Henrik Müller lige så, som han ville skikke til Holland 6 stk., den 12. do. Henrik Würger 1 da. og 1 hollandsk patent, alle disse var uden navn og dato. 18. marts fik kaptajn Claus Eriksen af Maribo et patent med sit navn, dat. samme dag, skibets navn Tobias. 5. april kaptajn Hans Lauridsen af Nakskov på skibet Skt. Anna. Samme dag bestilt af Claus Nielsen, kaptajn [ikke udfyldt] pas til et skiberum, Endrægt. 8. april fik Herman Eisenberg kaperpas trykt med samme dags dato og givet plads til det andet. 18. april fik skipper Erik Smidt et kaperpas trykt, på et skib kaldet Håbet. 4. maj Jan de Witte, kaptajn, på et, kaldet [ikke udfyldt]. 27. aug. Nicolaus Teller, kaptajn, på et skib kaldet [ikke udfyldt]. 6. sept. borgmestre og råd i Kbh. pas til kaptajn Christen Christensen, skibet Caritas. 8. sept. Gjord Træskomager pas til kaptajn Oluf Jensen, skibet Fortuna. 9. sept. kaptajn Berent Philips, skibet Skt. Paulus. 10. sept. kaptajn David Sørensen, skibet Flyvende Hjort, Gjord Træskomager er kaper. 15. dec. kaptajn Christian Jacobsen, skibet Skt. Chatarina. 22. sept. Johan Poyer, kaptajn, skibet Velkom, Lorentz Tripen bestilt. 11. okt. kaptajn [ikke udfyldt], skibet Håbet, bestilt af Albret Itzen og Langhorst. 10. nov. kaptajn Herman Andersen Helt, skibet Pelicannen, og kaptajn Niels Colding, skibet Rosen, bestilt af Hildebrand N. fra Ysted. 22. nov. bekom NT af England 2 trykte patenter og givet rum til kaptajnernes og skibenes navne.

1. marts (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at lade de syge hollændere på Christianshavn af Amager Lund bekomme 4 ege til ildebrændsel. Dermed etc. Sjt, 35, 81. (Tr.: KD, V, 597). K. Incl. 26. febr.

1. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade samtlige kongens drabanter bekomme korn el. proviant af Provianthuset for 2 måneders kostpenge. Dermed etc. Sjt, 35, 81. K. Orig. i DKanc. B 179N. Incl. udat.

1. marts (Kbh.) Christoffer Lindenov og Philip Joakim Barstorff fik brev, hvormed de tilskikkes en ordinans, hvorefter militien til hest og fods skal verpfleges. Dermed etc. SmT, 8, 220.

N.B. Den ordinans, som brevet formelder om, var en vidimeret kopi af den, som blev underskrevet af K.M. i Kbh. 12. dec. 1658¹ anlangende verpflegung.

1) Ses ikke i KB el. CCD.

1.º **marts**¹ (**Kbh.**) Philip Joakim Barstorff fik brev anlangende erklæring om hr. Hans Madsen. PJB har tilforn bekommet befaling til at suspendere HM ab officio. Han skal hidskikke sin erklæring tillige med provstens på det, der med forderligste kan blive kendt. Dermed etc. SmT, 8, 220.

1) Brevet er uden dato i kopibogen.

2. marts (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at forskaffe generalgevaldigeren husrum til de i staden indbragte svenske fanger, så at både kongens o.a. i staden borgerlige huse, som bruges dertil, kan blive forskånet. Dermed etc. Sjt, 35, 81. (Tr.: KD, V, 597). K.

2. marts (Kbh.) Niels Juel fik brev om, at kongen er tilfreds, at han imod billig betaling må lade proviantskriver Hans Hansen bekomme et stykke træ på Holmen til en stjert på hans mølle. Dermed etc. Sjt, 35, 81. (Tr.: KD, V, 597). K.

2. marts (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev om at gøre den anordning, at af alle prædikestolene i staden førstkommande fredag bliver gjort taksigelse for, at Bornholm så vel som Trondhjem len igen er kommet i kongens devotion, med formaning, at den barmhjertige Gud fremdeles vil velsigne kongens retfærdige våben. Dermed etc. Sjt, 35, 81. (Tr.: KD, V, 598). K.

2. marts (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om en seddel hos generaladmiral Opdam til en hollandsk skipper om at levere noget smør, som Peder Reedtz har købt til hofholdningen og flåden. HH befales hos O at gøre anfordring om en seddel til de 2 hollandske kaptejner, som har inde de 118 td. smør, som PR har købt til hoffet og søstaten, at det mod erlæggelse af fragten må være ham følgagtig. Dermed etc. Sjt, 35, 82. K. Incl. udat.

3. marts (Kbh.) Bevilling efter ansøgning til opsættelse af Jacob Rodsteens begravelse så længe, arvingerne begærer det. Sjr, 24, 334.

3. marts (Kbh.)¹ Rentemestrene fik brev anlangende Hans Mandixens indvisning i Nordlandene. Kongen skylder HM, indvåner i Kbh., 2.525 rd. 1 ort 16 sk. for leverancer, som han og hans børn har gjort kongen på forskellige tider efter med ham gjort renteriefregning. Kongen er

tilfreds, at de for nævnte sum gør ham indvisning til betaling i Nordlandenes lens indkomst og afgift, efter at de forrige deri gjorde assignationer er afbetalt, og at han efterhånden oppebærer så meget deraf, som rigets anden indkomst kan tilstede, indtil han el. hans børn er betalt. Dermed osv. Sjt, 35, 82. K. Orig. i DKanc. B 179N. Indl. 18. febr. og 24. marts.

1) Kun overskriften er indført i kopibogen, uden dato, derefter følger en halv blank side, og brevet er derfor her gengivet efter Orig.

4. marts (Kbh.) Eva von Bülow fik efter begæring brev på proviant el. anden slags viktualier for 300 rd. årligt af Provianthuset, anslagen efter renteritakst, som hun må lade oppebære, efterhånden som forråd findes. Det begynder fra Philippi Jacobi næstforleden. Rentemestre og proviantskrivere befales, når forråd findes, at lade hende bekomme dette. Sjr, 24, 334. K.

4. marts (Kbh.) Pas til at udføre den hvede, som Hans Hansen, proviantskriver, sælger. Kongen har befalet HH at sælge en del hvede af Provianthuset. Han bevilger, at de, som tilforhandler sig hvede af ham, frit må lade den udføre fra staden til de stæder, som ikke er under fjendens magt. Sjr, 24, 335. K.

4. marts (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at tilholde natmanden i staden under sin bestillings fortabelse at holde alle gaderne og stræderne rene for døde ådsler, så at ej nogen stank skal forårsages deraf. Dermed etc. Sjt, 35, 83. (Tr.: KD, V, 598). K.

4. marts (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at gøre den anordning, at gaderne i staden bliver holdt rene, og at skarnet bliver ført ud på det sted, hvor generalmajor Fuchs lader arbejde ved fæstningen el. i Kastellet. Dermed etc. Sjt, 35, 83. (Tr.: KD, V, 598). K.

4. marts (Kbh.) Jørgen Krabbe og Joakim Frederik Vind fik brev om straks af Otte Christoffer Ulfeldts forseglede bo at udtage 1.000 lod hvidt sølv, hvoraf hans anpart af indkvarteringen kan holdes og forbruges til hans underholdning. De skal levere det til hans skolemester, som skal udgive det efter fru Edel Rosenkrantz' befaling og gøre rgsk. De skal henlægge en fortegnelse under deres hænder og signeter over det, de udtager, og igen forsegle det øvrige. Dermed etc. Sjt, 35, 83. K. Indl. 17. febr.

4. marts (Kbh.) Gabriel Marselis, kongens residerende kommissarius i Amsterdam, fik brev om betaling til skipper Willem Corneliusen Qvunch (Qvarch) af Enkhuizen. WCQ har leveret 418 td. rug og skal efter gjort pris for tøndnen have 16 mk. da. GM befales på kongens vegne at betale WCQ efter nævnte takst og derimod til sig annamme denne kongens obligation og ordre, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 83. K. Orig. i Rtk. 216.187.

4. marts (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at lade Holger Vind bekomme 2 træer på Amager. Dermed etc. Sjt, 35, 84. K.

5. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om gods, som borgmester Hans Pedersen Klein o. fl. begærer til pant. De tilskikkes fortegnelse over noget gods, som HPK begærer til pant mod forstrækning til garnisonen og hofstaten af så mange penge, som godset kan forrente ved 6 pct. De skal overregne godsets indkomst og anslå den efter renteritaktst, hvorpå de skal indlevere afregning i Kanc., så han kan bekomme kongens forsikring og panteskøde. Dermed etc. Sjt, 35, 84. K. Orig. i DKanc. B 179N.

Lige sådant brev fik de om Holger Vind om gods for forstrækning til garnisonen. Lige sådant brev om gods, Albret Itzen begærer, dat. 26. marts 1659.

5. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om af Provianthuset at sælge korn o.a. varer for 300 rd. og levere pengene til generalmajor Joachim von Breda på rgsk. over hans resterende besoldning. Dermed etc. Sjt, 35, 85. K. Orig. i DKanc. B 179N.

5. marts (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om i lenets skove, hvor det mindst kan være til skade, at lade hugge så mange palisader til stormpæle og ris til skansekurve som allermost behøves til fæstningen Nakskov. Dermed etc. SmT, 8, 220. Indl. udat.

5. marts (Kbh.) Frands Brockenhuus og Philip Joakim Barstorff fik brev om af lenet at lade udskrive så mange dygtige unge mænd, som kan behøves til at komplettere oberst von Rehdens regiment, og gøre deres flid til, at de af læggene kan bekomme klæder. Dermed etc. SmT, 8, 220. Indl., se foreg.

6. marts (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at lade borgmester Peder Pedersen i Kbh. være Amager pantegods følgagtig. Kongen har til PP imod forstrækning til garnisonens underholdning pantsat af kronens gde og gods, nemlig Kbh.s Slots len, Sokkelund h., Lyngby s., *Mollestrup*: Karl Rosenmeyer. *Fuglevaads Mølle*. *Brede Mølle*. *Stokkerup*: Oluf Jensen, Anders Nielsen, Hans Lauridsen, Nels Hansen, Anders Jensen, Oluf Mortensen, Niels Pedersen, Anders Bendtsen, Esbjørn Lauridsen, Oluf Hansen, Peder Boelsen, Rasmus Lauridsen, Niels Lauridsen, Lars Olsen, Jens Hansen. *Gadehuse*: Niels Lauridsen, Oluf Ibsen, Ebbe Ibsen, Peder Ibsen, Peder Sørensen, Jens Hansen og Oluf Hansen. *Gladsakse s.*, *Bagsværd*: Mads Mortensen, Jens Hansen, Helle Olsen, Jens Aagesen, Peder Nielsen, Sven Frensesen, Hans Ibsen, Jørgen Poulsen, Peder Olsen, Jep Ibsen. *Smørum h.*, *Herlev s.*, *Tobberup*: Aage Jørgensen, Peder Hansen, Niels Pedersen, Laurids Jensen, Aage Jørgensen, Christen Mikkelsen, Peder Gregersen. *Gadehuse*: Hans Mortensen, Christen Ibsen, Jens Væver. *Lille h.*, *Ishøj¹ s.*, *Tranegilde*: Anders Andersen, Peder Madsen, Albret Nielsen, Poul Rasmussen. *Amagerland*, *Maglebylille*: Peder Lauridsen, Jacob Clausen, Villem Gertsen, Fem Cornelisen, Claus Clausen, Jan Jansen d. U., Søren Lauridsen, Jan Albretsen, Cornelis Simensen, Jan Jansen d. Æ., Hans Hansen, Jan Cornelissen, Jan Isbrandt, Peter Petersen, Frederik Simensen, Jens Knudsen, Tønnes Clausen Reyers, Cornelis Dirichsen. *Kastrup*: Niels Mikkelsen, Casper Borchordsen og Jan, Claus Dies, Christen Lauridsen og Laurids Hansen d. Æ., Peter Cornelissen, Kirsten, Svend Olsens, Niels Jørgensen, Lars Hansen d. Æ., Peder Olsen, Thies Hansen i Christianshavn, som giver årlig afgift af 1 bundgarnsstade ved Tåstrup, Lars Hansen i Kastrup og Hans Nielsen. *Sundby, Skelgård*: Laurids Jensen og Peter Jacobsen, Lars Pedersen d. Æ., Jan Jansen, Peder Møller, Morten Jørgensen. *Tømmerup*: Cornelius Thomsen, Dirich Clausen Reiers, Gert Albretsen, Jacob Clausen Hollænder, Gert Reyers, Jon Jonsen Becher i Peder Skrædders gård, Jan Pedersen og hans medbroder, item Knud Pedersen, Thomas Nielsen, Søren Christensen, Jan Dirichsen, Tor Jensen, Mads Andersen, Peter Hansen. *Tårnby*: Lars Hansen, Rasmus Ibsen, hr. Hans Clausen, Anders Svendsen, Peder Lauritsen, Jens Ibsen d. U., Claus Mikkelsen, Peder Ibsen, Mikkel Andersen, Hans Jensen, Mikkel Hansen, Laurids Nielsen, Peder Larsen, Mikkel Wibrandt. *Ullerup*: Christen Thomsen, Niels Bjørnsen, Eigret Dirichsen, Jacob Jansen, Christen Thomsen, mag. Henrik Erhartsen, Jan Sørensen. *Viberup*: Cornelius Jansen, Jørgen

Hansen. *Rågård*: Jan Jonsen Hollænder. *Store Magleby*: for det, hollænderne giver til landgilde af byen, Saltholm og Uldelund ålegård, item de danske for det, de giver af Saltholm og nævnte Uldelund ålegård. *Dragør*: Jan Jacobsen og Jacob Jansen. *Saltholm*: Albert Olsen. JCvK skal lade PP bekomme godset med herlighed, landgilde o.a. rettighed efter pantebrevet, til hvilken ende JCvK skal tilholde bønderne på godset, at de retter sig derefter, indtil det igen bliver indløst, så og straks gøre den anordning, at der til tinge opkræves uvildige mænd, som kan syne og besigtige de pantsatte byer på Amager og huset på Saltholm, hvorledes de findes på bygning, så vel som den skov, der endnu er tilbage på landet, så og taksere, hvor mange svin der kan fødes på skoven, når olden er, og derefter give besigtigelsen beskrevet fra sig og tilstille PP den. Han skal på samme måde forholde sig med det øvrige til PP pantsatte gods i Kbh.s len, når Gud vil, kongen igen bliver landet mægtigt. Dermed etc. Sjt, 35, 85. (Tr.: KD, V, 599-601). K. Indl. 5. marts og udat.

1) Kopibogen har *Hofs*.

7. marts (Kbh.) Otte Pogwisch og Henrik Thott fik brev om at lade borgmester Peder Pedersen i Kbh. være sit pantegods følgagtigt. Kongen har til PP imod forstrækning til garnisonens underholdning dér pantsat af kronens gde og gods, nemlig Frederiksborg len, Græse s. og by: Laurids. Pedersen, Niels Pedersen, Niels Andersen, Hans Nielsen, Christoffer Hansen, Niels Olufsen, Rasmus Nielsen, Jep Nielsen, Søren Laursen, Niels Olufsen, Rasmus Nielsen, Jep Nielsen, Søren Laursen, Jens Larsen, Lars Jensen, Poul Pedersen, Peder Pedersen Ibsen, Anders Jacobsen, Niels Pedersen, Niels Olsen og Peder Pedersen. Gårdsæder: Villum Hansen, Arild Andersen, Hans Jensen, Christen Jensen, Morten Nielsen, Anders Nielsen, Morten Mikkelsen, Lars Nielsen. Husmænd: Anders Madsen, Hans Olsen, Oluf Hansen, Hans Nielsen, Albret Væver, Laurs Pedersen. Græsegård: Mads Laursen. Adressaterne skal lade PP bekomme godset med herlighed, landgilde o.a. rettighed efter pantebrevet, til hvilken ende OP skal tilholde bønderne på godset, at de retter sig derefter, indtil det igen bliver indløst, så og gøre den anordning, når Gud vil, at kongen bliver landet mægtig, at der til tinge opkræves uvildige mænd, som kan syne og besigtige de pantsatte byer, huse og gårde med tilliggende skove, hvorledes de findes, så og taksere, hvor mange svin der kan fødes på skovene, når olden er, og derefter give besigtigelsen beskrevet fra sig og tilstille PP den. Sjt, 35, 88. (Tr.: KD, V, 601).

Lige sådant brev fik HT om gods, nemlig Dronningborg len, Houlbjerg h. og s., Østergård: Søren Andersen. Essenbæk birk og s., Essenbæk Ladegård: Laurs Pedersen. Item 1 hus. Nok landgilde af 1 eng. Item af 1 laksegård, Oluf Jørgensen. Essenbæk Møllested: Mads Poulsen. Kærup Bol: Niels Villumsen. Onsild h., Hornum s. og by: Kjeld Andersen.

7. marts (Kbh.) Henrik Juel og Jørgen Krabbe fik brev om først muligt at gøre inventarium over det, som findes i Tøjhuset ved Kbh.s Slot, tagende til sig 2 af kongens renteskrivere, som rentemestrene forordner dertil. Det, som findes gammelt, unyttigt el. ubrugeligt, skal de sætte til en side, og overlevere det andet til Bertram de la Coste, oberst over artilleriet, og under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig en fortegnelse derover ved mål, tal og vægt. SjT, 35, 89. Indl. udat. (inventarium, også vedr. voldene).

7. marts (Kbh.) Jørgen Krabbe og Joakim Frederik Vind fik brev om af Otte Christoffer Ulfeldts bo at udtage noget sølv og løvsøre. De har tilforn bekommet kongens befaling¹ til af OCUs bo at udtage 1.000 lod hvidt sølv, hvilket ikke skal være at bekomme. De skal åbne hans forseglede løvsøre, som er vurderet, som kan være ham mindst til skade, indtil 500 rd. værd, og levere det til hans skolemester, som kan udgive det til hans fornødenhed. Over det, de udtager, skal de lægge en fortegnelse under deres hænder og signeter og igen forsegle det øvrige. Dermed etc. SjT, 35, 90. K.

1) Se ovf., s. 83-84.

7. marts (Kbh.) Hans Boysen fik brev om at pante dem, som forsømmer at vække. Kongen kommer i forfaring, at en del af hosbetjentene findes forsømmelige i at vække. HB skal, så længe frosten varer, lade pante enhver, som i så måder findes forsømmelig, for ½ rd. for hver gang, de udebliver. Dermed etc. SjT, 35, 90. (Tr.: KD, V, 601). K.

8. marts (Kbh.) Skøde til Johan Dirichsen, lagmand i Stavanger, og arvinger på et stykke jord til en byggeplads inden for fæstningen, ved Prinsens Kanal 32 al. bred, i Ditmarskegade 60 al. lang, på den anden side hos Peder Juul 60 al. lang og på den bageste ende hos Hans Johansens plads 32 al. bred, hvilken plads etc. SjR, 24, 335. (Tr.: KD, III, 485). K.

8. marts (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om, at kongen er tilfreds, at borgerskabet dér indtil videre selv må levere forplejning til de soldater, som kommissarierne forordner dem til underholdning. Dersom nogen soldat billigt kan have at beklage sig, skal de have indseende med at lade straffe de borgere, som er forsømmelige. Men officererne skal de efter kommissariernes anvisning levere deres eget traktement i penge efter ordinansen. Dermed etc. Sjt, 35, 90. (Tr.: KD, V, 601-02). K. Indl. 3. og 5. marts.

8. marts (Kbh.) Adolph Fuchs fik brev om at kvittere borgerskabet i Christianshavn for det, de giver deres soldater, dog officererne selv at kvittere hver for sig. Kongen har bevilget borgerskabet dér selv at betale og underholde soldaterne. AF skal kvittere enhver borger for det, han bevisligen fyldestgør soldaterne, hvorefter kommissarierne siden skal godtgøre det. Men officererne skal selv kvittere for det, enhver kommer. Dermed etc. Sjt, 35, 91. K. Indl., se foreg.

8. marts (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at anordne, at de hollandske skibe og fløjter, som skal hente det brandenburgske folk, efter Henrik Bielkes anordning bekommer ballast. Dermed etc. Sjt, 35, 91. (Tr.: KD, V, 602). K.

8. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om noget gods, som Søren Jensen, renteskriver, begærer til magesk. SJ begærer en af kronens gårde i Mariager Kloster len, Staver[s]lund:¹ Peder Nielsen og Ole Peder sen påbor, skylder årligen 1 ørte rug, 1 ørte byg, 1 svin, 1 mk. gæsteri og 100 svins olden, imod en anden gård, Hald len, Gislum h., Rørbæk: Anders Christensen, skylder årligen 1 pd. rug, 1 pd. byg, 1 pd. smør, 2 mk. gæsteri, hver td. htk. sat for 45 rd. I gården har kaptajn Peder Mørch ved pant været lodtager for 222 rd.¹ De skal lade gøre overslag, hvad det ene gods beløber sig højere end det andet, når 1 td. htk. i godset, SJ begærer, bliver anslagen for 50 rd., og siden indskikke det i Kanc. til kongens resolution. Dermed etc. Sjt, 35, 92. K. Indl. 12. sept. 1658 og udat. Jf. Orig. af 17. april 1659 i Rtk. 216.204.

1) Staverslund, ligger i Valsgård s. i Hindsted h., der hørte under Ålborghus len. 2) Pantsat 15. aug. 1651 if. brev af 17. april 1659 i Rtk. 216.204.

8. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om korn til borgmester Hans Sørensen i Christianshavn for Amagerbros vedligeholdelse. HS har for

kongen ladet andrage, hvorledes han til vedligeholdelse af broen ml. Kbh. og Christianshavn på Rtk. reterer 745 sldl. af dem, som er udgivet til broen. Kongen er tilfreds, at de med korn betaler ham det, han med rette reterer. Siden skal han selv årligen lade oppebære pengene af Amagerlands indbyggere o.a., som giver til broen, hvorimod han efter den med ham gjorde kontrakt¹ selv skal holde broen ved lige, hvilket de skal forstående ham. Dermed etc. Sjt, 35, 92. (Tr.: KD, V, 602). K. Orig. i DKanc. B 179N. Incl. 16. nov. 1658.

1) Se KB 1656, 135.

8. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre den anordning, at der af Provianthuset bliver solgt så megen rug, som den konstablerne forundte månedsbesoldning beløber, og lade dem bekomme pengene, dog så at kongen ej sker forkort. Dermed etc. Sjt, 35, 93. K. Orig. i DKanc. B 179N.

8. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade kaptajn Peder Nordmand for hans resterende besoldning bekomme korn af Provianthuset for det, han efter 2 afregninger reterer, nemlig 102½ rd. 18 sk. og 289 rd. 3 ort 16 sk. Dermed etc. Sjt, 35, 93. K. Orig. i DKanc. B 179N. Incl. 6. marts.

8. marts (Kbh.) Cornelius Lerche fik arrest på Duarte de Limas indvisning i Ålborg told. CL har for kongen ladet andrage, hvorledes DdL for 2 år siden har bekommet kongens indvisning i de penge, kongen af Spanien er kongen skyldig, under visse vilkår, hvoriblandt, at han 2 måneder efter, at penge bliver erlagt i Danmark, til CL skal betale indtil 7.168½ rd. in specie før nogen anden af de allerførste midler, som han bekommer af denne assignation, såsom nævnte kontrakt og hans derefter til ham givne obligation udviser. Men skønt der til DdLs fuldmægtig i Sevilla skal være erlagt over 3.500 rd. af nævnte kapital, skal han have svaret CL, at han hverken har penge el. kan sætte forlover, og således imod ret og billighed eragter det, som han så højt har forskrevet. Hvorfor CL begærer kongens arrest på den DdL givne assignation i Ålborg told. Kongen forbyder DdL herefter at røre af de 3.000 rd., hvorpå han har bekommet indvisning i Ålborg told, førend han fyldestgør CL for det, han har lovet i nævnte kontrakt, og har betalt ham de assignerede penge efter kontrakten. Til hvilken ende toldforvalteren befales at indeholde pengene og ej lade dem være DdL følgagtig.

førend han fornøjer CL. JR, 13, 97. K. Incl. 3. marts, 8. juli, 26. aug. (2).

10. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende at gøre afregning med Hans Meulengracht og separere hans kvota fra de andre arvingers, på det kan vides, hvad de tilkommer hos kongen. Dermed etc. Sjt, 35, 93. K.

10. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om korn til major Christian Vendelbo o.a. officerer af oberst Quitzows regiment. De skal lade disse officerer, så mange, som er til stede, hver betale en måneds besoldning af korn på Provianthuset, nemlig CV, løjtnant Christian Jørn, fændrik Niels Tjørnlund, sergent Mathias Schmidt (Smidt), fourer Thomas Ørsted, gefreiter Hans Madsen, tambur Niels Clemmensen, Mikkell von Wester, kaptajn Marcus Vendelbo, løjtnant Hans Hansen, fændrik Johan Friderich, sergent Iver Ravn, gefreiterkorporal Otte Kierulf, korporalerne Clemmen Nielsen, Jens Mørch, Peder Nich, mønsterskriver Mikkell Sørensen, tambur Poul Hansen og Christen Aalborg. Desligeste skal de lade sergent Hans Halmsted bekomme korn for 2 måneders besoldning, hvilket mod kvittering skal blive godtgjort. Sjt, 35, 94. K. Orig. i DKanc. B 179N.

10. marts (Kbh.) Marskallen fik brev om at forordne Simen Skuster, drabant, Laurids (Lars) Pedersen, pligtsfoged, og Mikkell Jørgensen på Provianthuset som værger for afd. Evert Danckliebs børn. Dermed etc. Sjt, 35, 94. K.

10. marts (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev anlangende, at kongen har bevilget Otte Gotfriedsen von Wessenstein at betjene sin fændrikplads under det Gyldenløveske regiment. De skal fra den tid lade ham bekomme sit traktement lige ved andre, og derimod lade den forrige, som har betjent bestillingen, være reformeret fændrik efter frd. Dermed etc. Sjt, 35, 94. K.

10. marts (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at lade eksaminere alle, passagerer, skipperer, købmænd el. a., som ankommer på redan el. til byen, og tage ed af dem om fordægtige breve og varer. Til den ende skal de forelægge enhver en skarp og dertil forordnet ed, førend han kommer bort, på det han kan være uden mistanke. Dermed etc. Sjt, 35, 95. K.

10. marts (Kbh.) Henrik Villumsen fik brev om at betale Morten Mikelsen nogle af subsidiepengene. MM har ladet andrage, at han har haft indvisning i Langesund og Sannidal told i Norge for 4.750 rd., hvilke penge af Niels Trolle er taget til anden brug. Han begærer, at hans penge må blive betalt andre steder. Kongen er tilfreds, at han må bekomme summen med renter, 6 pct. fra 11. juni, af de resterende subsidiepenge, indtil betalingens datum. HV skal lade ham el. hans fuldmægtig bekomme pengene, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 95. K. Indl. 15. juni 1658 og 26. febr.

1) Kopibogen har *Sannikedal*.

10. marts (Kbh.) Otte Krag, Henrik Müller og David Dannel fik brev anlangende Johan Mums forslag. Hvad JM har ladet andrage for kongen, kan de se af hans hosfølgende angivende. De skal forhøre ham derom og gøre kongen relation om dets beskaffenhed til videre resolution. Dermed etc. Sjt, 35, 96. K.

11. marts (Kbh.) Hr. Niels Krabbe og borgmester Hans Nansen m.fl. fik brev om at mønstre soldatesken i Kbh. De skal den følgende dag, 12. marts, når kl. er 8, mønstre generallt. Hans Schacks regiment og under deres hænder forfatte en rulle derover, til hvilken ende kongen har befalet HS at lade regimentet møde til samme tid på deres poster og derhos levere dem en af ham selv underskrevet rulle med specifikation af, hos hvem verpflegungen til officerer og gemene knægte tages, så og navnet på værten, hvor enhver er indkvarteret. Dermed etc. Sjt, 35, 96. (Tr.: KD, V, 603). K.

Lige sådan befaling fik Lave Beck og Henrik Müller om at mønstre rytteriet. Holger Vind og borgmester Find Nielsen om Ulrik Christian [Gyldenløve]s regiment. Laurids Pogwisch og borgmester Peder Pedersen om Frederik von Ahlefeldts regiment. Steen Hohendorff og borgmester Christoffer Hansen om Erik Quitzows regiment. Corfitz Trolle og Christoffer Gabel om håndværksburscherne i byen og på Christianshavn og at tage rullen af Frederik Turesen.

11. marts (Kbh.) Oluf Brockenhuus og borgmester Jens Sørensen fik brev om at mønstre soldatesken på Christianshavn. De skal den følgende dag, 12. marts, når kl. er 8, på posterne mønstre de soldater, som er på Christianshavn, og under deres hænder forfatte ruller derover. Dermed etc. Sjt, 35, 97. (Tr.: KD, V, 603). K.

11. marts (Kbh.) Hans Schack, generalmajor Hans von Ahlefeldt, oberstlt. Wolrath von Stockmann, Frederik von Ahlefeldt, Henning Quitzow og Frederik Turesen fik brev anlangende mønstring. [Hans Schack:] Hr. Niels Krabbe og Hans Nansen, borgmester, har fået ordre til at mønstre adressatens regiment. Han skal lade det møde på posterne den følgende dag, 12. marts, når kl. er 8, og til dem levere rulle, underskrevet af ham selv, med specifikation af, hos hvem verpflegningen til officerer og gemene knægte tages, så og værtens navn, hvor enhver er indlogeret. Dermed etc. Sjt, 35, 97. (Tr.: KD, V, 603).

Lige sådant brev fik HvA om, at Lave Beck og Henrik Müller skal mønstre rytteriet. WvS om Holger Vind og Find Nielsen at mønstre afd. Ulrik Christian [Gyldenløve]s regiment til fods. FvA om Laurids Pogwisch og borgmester Peder Pedersen at mønstre livregimentet. HQ om Steen Hohendorff og borgmester Christoffer Hansen. FT om håndværksburscherne i byen og på Christianshavn og at specificere, hos hvilke mestre de er.

11. marts (Kbh.) Skipper Albret Allesen¹ af [Ter]Schelling fik brev om at levere Nicolaus Helt, kongens viceadmiral, 16 oksehoveder fransk vin, tagende hans bevis, hvorefter kongen siden vil lade hans principaler betale. Dermed etc. Sjt, 35, 98. K. Incl. 11. marts.

1) Overskriften har *Albretsen*.

11. marts (Kbh.) Hans Turban(sen), kongens fyrværker, fik brev om at undervise Robert Colnet i fyrværksvidenskaben o.a. tilbehør, som læres på Tøjhuset. Dermed etc. Sjt, 35, 98. (Tr.: KD, V, 604). K.

11. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade artilleriofficerer, som intet kvarter el. traktement har, hos kommissarierne bekomme 1 måneds besoldning i korn el. proviant. Dermed etc. Sjt, 35, 98. K.

11. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om månedligt at betale Jacob Jensen Nordmand, drabant, fragt af Højenhald. Kongen har til kronens tjeneste antaget et skiberum, Højenhald, tilhørende JJN, hvorfor han månedligt må gives 50 kur.dl. De skal erlægge ham dette. Dermed etc. Sjt, 35, 98. K. Orig. i DKanc. B 179N. Incl. 6. marts.

11. marts (Kbh.) Philip Joakim Barstorff fik brev om at lade nærværende skipper Peder Mikkelsen Stover uden betaling bekomme en

eg. som er tjenlig til skibstømmer, hvilken han skal lade udvise på de steder, hvor det kan ske mindst til skade. Dermed etc. SmT, 8, 221.

11. marts (Kbh.) Åben befaling til kommissarier o.a. i Jyll. anlangende Christian Vendelbo om kvarter o.a. anlangende hans eskadron. Kongen har befalet CV at oprette en eskadron jyske landfolk af 500 mand til fods med tilhørende officerer. Kongen befaler sine kommissarier og alle andre, som på hans vegne har at befale, at de gør den anordning, at han til sig og medhavende officerer bekommer kvarter, når han ankommer til Jyll., så og er ham behjælpelig, at han snarest kan bekomme folkene og at han får forordnet et bekvemt sted til samleplads, indtil folket bliver komplet, særdeles og at forskaffe ham fri vogne med heste, hvor han behøver at rejse hen for at tilvejebringe folket. Ladenes etc. JT, 14, 167. K. Indl. udat.

11. marts (Kbh.) Kaj Lykke fik brev om den eskadron, Christian Vendelbo skal oprette. Kongen har befalet CV af oprette en eskadron til fods af det jyske landfolk, 400 mand stærk. KL skal anordne, at han i nogen tid bekommer kvarter og underholdning til sig og officerer, indtil han af kommissarierne bliver givet ordre, hvor han skal have sit kvarter. Fremdeles skal KL, når CV har sammenbragt de 400 mand, forskaffe ham en galiot, som kan overføre folket til Kbh., så og nogen proviant til folket, indtil det kan ankomme. Dermed etc. JT, 14, 168. K. Indl., se foreg.

11. marts (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau og Otte Pogwisch fik brev om kvarter til Hans Friis. HF har påtaget sig at hverve et regiment på 600 enspændere. HR skal gøre sin største flid til at forskaffe kvarter til ham og officerer på de steder, det kan være bedst belejligt. Dermed etc. JT, 14, 168. K.

Lige sådan befaling fik OP.

12. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at betale skibsfolkene i afd. Peder Pedersens skude af Bergen. De må til føring gives: skipperen¹ 20 rd., Berent Lauridsen 20 rd., Bendt Lauridsen 8 rd., Hans Jensen 4 rd., Jens Jensen 8 rd. og Peder Jensen 4 rd. Dermed etc. SJT, 35, 98. K. Orig. i DKanc. B 179N. Indl. 15. og 21. jan., 9. marts.

1) If. Indl. Mogens Olsen, Bergen.

12. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at befale proviantskriver Hans Hansen på Rtk. at levere 2.500 rd. af de penge, han sælger hvede for, og anvende dem til betaling af de skibstømmermænd o.a., som dette år arbejder på flådens reparation. Dermed etc. Sjt, 35, 99. K. Orig. i Rtk. 216.197. Indl. 11. marts.

12. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om Hans Pedersen Klein i Kbh.s indvisning for hofspisning o.a. leverance af tømmer udtaget hos ham til fæstningen. HPK har i denne tid påtaget sig at levere adskillig proviant og penge til hofspisningen. Kongen er tilfreds, at adressaterne giver ham indvisning til betaling af 1.081 rd. af Islands lens afgift forfalden til Skt. Johanni 1658 for tømmer, som efter bygmester Albertus Matthisens bevis testificeres at være annammet hos ham af adskillige officerer og forbrugt til fæstningen. Sjt, 35, 99. K. Orig. i DKanc. B 179N. Indl., se foreg.

12. marts (Kbh.) Henrik Villumsen fik brev om at betale Gerhart Treschow 600 rd., som mod hans bevis skal blive godtgjort i de penge, HV oppebærer til sin rejse. Dermed etc. Sjt, 35, 100. Indl., se Sjt, 35, 99, 12. marts (brev 1).

12. marts (Kbh.) Gabriel Marselis, kongens residerende kommissarius i Amsterdam, fik ordre til at betale skipper Gerrit Cornelis af [Ter]-Schelling for tjære. GC har på Bremerholm til flåden leveret 4 læster tjære i fyrbond, læsten beregnet til 12 td., og skal for tøndnen have $3\frac{1}{2}$ rd. GM befales på kongens vegne at betale ham og derimod til sig annamme denne kongens obligation og ordre, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 35, 100. K. Orig. i Rtk. 216.187.

12. marts (Kbh.) Gabriel Marselis, kongens residerende kommissarius i Amsterdam, fik brev om at betale skipper Cornelis Cornelissen d. U. af Harlingen. CC har på Provianthuset leveret 1.590 td. hvede og skal for td. have 3 rd. 3 ort efter gjort pris. GM befales på kongens vegne at betale hans principaler og derimod til sig annamme denne kongens obligation og ordre, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 35, 100. K. Orig. i Rtk. 216.187.

12. marts (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om at lade de tilforn befalede båndstager komme frem. Han har som de andre lensmænd i Falster og Loll. tilforn bekommet befaling til at lade hugge båndsta-

ger. Han skal allersnarest muligt befragte skiberum og dermed hidskikke mest mulige, som gøres fornødne til tønder og fade, uden hvilke flåden ej kan udrustes. Dermed etc. SmT, 8, 221. Indl., se Sjt, 35, 99, 12. marts (brev 1).

13. marts (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at lade Christoffer Gabel bekomme et træ på Amager. Dermed etc. Sjt, 35, 101. K. Item 14. marts om 2 træer til Lave Beck.

14. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om korn til Peder Iversen. De skal lade afd. Iver Børresens søn PI bekomme 1 års besoldning af hans fars tilstående rest, som PI skal anvende på sin fars begravelses pågående bekostning. Dermed etc. Sjt, 35, 101. K. Orig. i DKanc. B 179N.

14. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade oberstlt. Valentin Moltzan (Meltzin) bekomme 20 td. rug på hans resterende besoldning. Dermed etc. Sjt, 35, 101. K. Indl. udat.

14. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade kongens bådsfolk, fra skipper til slet bådsmand, enhver efter proportion af den bestilling, han betjener, bekomme nogle tønder rug, på det folket kan gøres desto villigere til kongens tjeneste. Dermed etc. Sjt, 35, 101. K. Orig. i DKanc. B 179N. Indl., se Sjt, 35, 99, 12. marts (brev 1).

14. marts (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev om penge til Laurids Pogwisch og hans officerer. Kongen har befalet LP med forderligste at begive sig til Nørrejyll. for at udskrive soldater af landfolket. Adressaterne skal lade ham og de andre officerer, som han tager med sig, forud bekomme 2 måneders traktement, eftersom enhver af dem har været tillagt dér i fæstningen, hvilket skal blive godtgjort mod beviser. Sjt, 35, 102. K.

14. marts (Kbh.) Niels Juel fik brev om at lade Peder Jensen, fhv. betjent ved vægten i Tøjhuset, som for sin forseelse var dømt fra livet, slutte i jern og holde i arbejde på Holmen med andre fanger. Dermed etc. Sjt, 35, 102. K.

14. marts (Kbh.) Hans Schack fik brev om at forestille Bertram de la Coste på Tøjhuset som oberst. Dermed etc. Sjt, 35, 102. K.

14. marts (Kbh.) Følgebrev for Henrik Müller til nogle ham pantsatte bønder i Roskilde len. Kongen hilser kronens bønder i Roskilde len, Ringsted h., Haraldsted¹ s., Egtved: Peder Christensen. Kastrup: Claus Sørensen. Valsøllille s. og by: Henrik Lauridsen og Christen Lauridsen, Peder Christoffersen, Henning Rasmussen, Anders Rasmussen, Anders Jensen, Laurids Christensen i Køls Mølle og Anders Jensen i Valsøllille, Morten Ibsen. Høed:² Thue Jørgensen og Peder Thuesen, Peder Mortensen,³ Hans Mortensen, Morten Pedersen, Niels Lauridsen. Slottegård: Jens Poulsen. Køls Mølle: Laurids Christensen. Lindebjerg: Gerrit Hansen. Høgebjerg: Rasmus Pedersen. Jystrup s., Næs: Niels Mortensen. Højbjerg:⁴ Jens Thuesen. Mortenstrup: Morten Jensen, Ole Lauridsen, Henning Nielsen, Peder Pedersen, Hans Nielsen. Jystrup: Peder Christensen, Peder Hansen, Peder Nielsen, Christen Hansen Møller, Jep Olufsen, Lars Knudsen, Søren Christensen, Jens Hansen, hr. Mads Jørgensen, Jens Hansen, Peder Olufsen, Niels Møller, Mads Hansen, Jens Dinesen, Marcus Jensen. Jystrup Mølle: Peder Hansen. Den ny mølle: Christen Hansen. Attrup: Christen Jensen. Voldborg h., Gevinge: Lars Olufsen, Anders Nielsen, Christen Hansen, Lars Larsen, Svend Nielsen, Niels Hansen, Jep Jensen, Niels Jensen, Peder Hansen, Peder Bendsen, Tyge Gregersen. Ousted s., Manderup: Hans Nielsen, Oluf Pedersen, Jep Pedersen. Provstrup: Rasmus Pedersen Finde. Sømme h., Svogerslev: Niels Øgaard, Jens Madsen, Anders Sørensen, Peder Hansen, Anders Pedersen, Morten Pedersen. Kornerup s. og by: Mogens Hansen, Merkel Lauridsen, [mangler] Nielsen, Espen Sørensen, Espen Nielsen, Peder Møller, Laurids Hansen, Hans Jørgensen. Gårdsæder: Jens Pedersen, Mads Nielsen, Hans Jørgensen, Peder Jørgensen, Peder Lauridsen, Gregers Christensen. Store Kornerup Mølle: Jørgen Thomsen. Lille Mølle: Peder Jacobsen, Jørgen Pedersen. Herslev⁵ s. og by: Anders Lauridsen, Oluf Hansen, Mikkel Jensen, Christen Nielsen, Henrik Pedersen i Katting, Rasmus Mortensen i Svogerslev, Peder Hansen i Katting, Hans Hansen, Rasmus Mortensen, Oluf Larsen, Niels Hansen i Lerbæk, Rasmus Madsen, hr. Henning, Oluf Andersen. Latting:⁶ Henrik Pedersen, Anders Nielsen, Oluf Pedersen, Niels Hansen, Søren Bertelsen, Peder Hansen, Jørgen Eriksen, Laurs Laursen, Laurids Olufsen, Søren Nielsen. Gårdsæder: Oluf Pedersen, Henrik Pedersen, Laurids Pedersen. Øsgård:⁷ Niels Lauridsen. Trellerup: Anders Jørgensen, Anders Hansen, Christen Jensen. Bistrup s.⁸, Lerbæk: Niels Hansen, Anders Olufsen, Søren Ibsen. Boserup: Jacob Christensen, el. hvem gårdene nu herefter besidder, som Ove Skade til [mangler], kongens søn prinsens

hofmester og befalingsmand over Roskildegård len til nu har haft i forsvar. Kongen befaler alle at rette sig efter denne dag at svare HM el. hans arvinger el. hvem de befuldmægtiger, givende dem deres årlige landgilde og al anden rente og rettighed, som de plejer at gøre og har givet af arilds tid. Han skal igen holde dem ved lov, skel og ret. Ladendes etc. Sjt, 35, 102.

1) Kopibogen har *Harsted*. 2) Kopibogen har *Hofd*. 3) Står to gange efter hinanden. 4) Kopibogen har *Høgebjerg*. 5). Kopibogen har *Berslev*. 6) Formentlig fejl for *Kalling*. 7) Kopibogen har *Øgaard*. 8) Bistrup hører under Skt. Jørgensbjerg s.

14. marts (Kbh.) Christoffer Lindenov og Philip Joakim Barstorff fik brev om at anordne, at hvert læg af bønderne i Loll. klæder sin soldat, såvel dem i fæstningen Nakskovs garnison som dem liggende udenfor. Dermed etc. SmT, 8, 221.

14. marts (Kbh.) Henrik Müllers følgebrev til nogle ham pantsatte bønder i Stjernholm len. Kongen hilser kronens bønder i Stjernholm len, Nim h., Bispegård: Holger Grøn. Vrønding: Poul Nielsen, Peder Knudsen, Peder Juel, Jens Christensen Smed, Hans Jensen, Thomas Lauridsen, Peder Bertelsen, Jørgen Skomager, Birgitte Thomasses, Hans Christensen, Jørgen Knudsen, Jørgen Skomager, Mads Jensen Molgier, Jens Knudsen, Morten Thomsen, Søren Mortensen. Årupgård: Peder Jensen, el. hvem nu har gården, som Laurids Ulfeldt til Harridslevgård, befalingsmand over Stjernholm len, til nu har haft i forsvar. De befales at rette sig efter til førstkommende Philippi Jacobi at svare HM, hans hustru og deres arvinger el. hvem de på deres vegne vil befuldmægtige dertil, givende dem deres årlige landgilde, gæsteri, sagefald, ægt, arbejde og al anden rente og rettighed, som de er pligtige at gøre og har givet af arilds tid til kongen. HM skal igen holde dem ved lov, skel og ret. Ladendes etc. JT, 14, 169. K.

14. marts (Kbh.) Henrik Müllers følgebrev om nogle pantsatte bønder i Åkær len. Kongen hilser kronens bønder i Åkær len, Ning h.,¹ Gosmer s., Søby: Ove Bertelsen, Rasmus Rasmussen, Jens Andersen, Hans Pedersen. Porsborg: Rasmus Tøgersen, el. hvem nu besidder gårdene, som hr. Henrik Rantzau til Møgelkær til nu har haft i forsvar. De befales at rette sig efter til førstkommende Philippi Jacobi at svare HM, hans hustru og deres arvinger el. hvem de på deres vegne vil befuldmægtige dertil, givende dem deres årlige landgilde, gæsteri, sagefald,

ægt, arbejde og al anden rente og rettighed, som de er pligtige at gøre og har givet af arilds tid til kongen. HM skal igen holde dem ved lov, skel og ret. Ladendes etc. JT, 14, 169. K.

1) Gosmer s. ligger i Hads h.

15. marts (Kbh.) Adolph Fuchs fik brev om at anordne, at efter brevets datum aldeles ingen vogne, være sig kongens egne el. hvem de tilhører, kommer ud til Amager for at afhente ved, med mindre enhver, som begærer at komme ud, fremviser kongens hofmarskals seddel, som, når vognene kommer tilbage, igen skal aflægges hos vagten og hver aften tilstilles hofmarskalken. Men dersom nogen vogn kommer ud og indkommer uden at aflægge sådan seddel, skal han af hver tage til sig 1-2 stykker træ og lade det øvrige ved musketerer opskikke til slottet. Sjt, 35, 105. (Tr.: KD, V, 604). K. Indl. 15. marts og udat.

15. marts (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om, til hvad brug og til hvem herefter må fås [brænde] ved fra Amager. Kongen erfarer, at der i lunden på Amager kun findes ganske få træer. På det han ikke selv skal fattes ildebrændsel til sit eget samt Bagerset og Bryggeret, har han befalet generalmajor Fuchs, at ingen vogne herefter skal komme ud på Amager efter ildebrændsel, hverken kongens egne el. andre, med mindre hver vogn, når den igen kommer ind fra skoven, kan fremvise seddel underskrevet af adressaten, hvilken skal overleveres i porten, og officererne, som har vagten, tilstille ham hver aften. På det han kan vide, hvem han skal lade udpassere, er kongens befaling, at ingen sedler udgives, uden på kongens vogne, som skal age ved til slottet, Provanthuset og Bryggeret. Desligeste til fru Cathrine Sehested 1 træ, fru Anne Margrethe von Götzen 1 træ, ham selv 1 træ, Lave Beck til Førslevgård 2 træer, til at støbe lys ved for hofstaten 2 træer, dr. Bülche 1 knob el. rodknupel, som endnu ligger tilbage, mag. Bremer 1 træ, hofkøkkensriveren 1 træ, til 2 læs grene for skovrideren og 2 læs til kongens livkarl Friderich. Skulle nogen have videre at prætendere på sedler, som de resterer, skal han henvise dem til kongen, anseende ingen videre træer kan mistes af lunden. Befalendes etc. Sjt, 35, 105. (Tr.: KD, V, 604). K. Indl., se foreg.

16. marts (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om at gøre den anordning, at Hans Brandt bekommer kvarter og verpflegung til sig og 4 heste på Møn, efter verpflegungsordinansen. Dermed etc. Sjt, 35, 106. K.

16. marts (Kbh.) Johan Smidt, tolder, fik befaling om til kongens laboratorium at indkøbe 2.000 pomeranser og 2.000 citroner, som imod destillator Nicolaus Holsts bevis skal blive godtgjort i hans toldregnskaber. Sjt, 35, 106. K.

16. marts (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev om Svend Poulsens traktement. Kongen er tilfreds, at SP må trakteres lige ved andre reformerede kaptajner til fods. Dermed etc. Sjt, 35, 106. K.

16. marts (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev om reformeret fændrik under Gyldenløveske Regiment Otte Gotfriedsen von Wessensteins traktement. Kongen er tilfreds, at han må bekomme samme traktement som en anden fændrik, hvilket skal begynde fra brevetts dato, og indtil nogen deslige charge bliver ledig under regimentet. Sjt, 35, 107. K.

16. marts (Kbh.) Lave Beck og Holger Vind fik brev om at gøre afregning efter afd. kaptajnl. Villum von Reinfelt for gjort tjeneste. Dermed etc. Sjt, 35, 107. K. Orig. i DKanc. B 223G.

16. marts (Kbh.) Gabriel Marselis, kongens residerende kommissarius i Amsterdam, fik brev om at betale skipper Cornelius Sibrantsen Blaw o. fl. CSB har på Proviaanhuset leveret 1.010 td. rug og 325 td. ærter og skal efter gjort pris have for tønden af rug 16 mk. da. og for ærter 15 mk. da. GM befales på kongens vegne at betale CSBs principaler og derimod til sig annamme denne kongens obligation og ordre, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 35, 107. K. Orig. i Rtk. 216.187.

Lige sådant brev for skipper Meinert Adriansen af Vlieland om 935½ td. rug, tønden 16 mk. da., dat. 18. marts 1659.

16. marts (Kbh.) Gabriel Marselis, kongens residerende kommissarius i Amsterdam, fik brev om at betale skipper Sibbe (Sebie) Joris af [Ter]Schellings principaler for stangjern til Holmen. SJ har i materialhuset på Bremerholm leveret følgende stangjern, vejjet med kongens vægt på Bremerholm, nemlig: 1 parti tilhørende Johan Fiskbech i Amsterdam, vog 87 skippd. 9 lispd. 8 skålpd. 1 parti tilhørende Henrik Jost i Amsterdam, vog 33 skippd. 14 lispd. 8 skålpd. 1 parti tilhørende HJ, vog 8 skippd. 2 lispd. Herforuden har SJ leveret 20 læster beg i egetræ, læsten beregnet til 12 td. Efter gjort pris skal han for 1 skippd.

jern have $8\frac{1}{2}$ rd. GM befales på kongens vegne at betale Sjs principaler og derimod til sig annamme denne kongens obligation og ordre, hvorefter det skal blive godtgjort. SjT, 35, 108. K. Orig. i Rtk. 216.187.

16. marts (Kbh.) Gabriel Marselis, kongens residerende kommissarius i Amsterdam, fik brev om at betale skipper Sibbe Joris af Schellings principal Dirich von Hatten for stangiern. SJ har i materialhuset på Bremerholm leveret 35 skippd. 3 lispd. stangiern efter kongens vægt på Bremerholm. Efter gjort pris skal han for 1 skippd. jern have $8\frac{1}{2}$ rd. GM befales på kongens vegne at betale Sjs principal og derimod til sig annamme denne kongens obligation og ordre, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. SjT, 35, 108. K.

16. marts (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om at levere Jens Lassen rulle over folkene. Kongen har forordnet JL ar være kommissarius over Tøjhuset og Holmen. JB skal, så ofte løn el. kost bevilges, overlevere ham en rulle, hvorefter folket kan mønstres, hvilken siden skal underskrives af ham, hvorefter de kan bekomme det, de bevilges. Dermed etc. SjT, 35, 109.

17. marts (Kbh.) Efter begæring bevilger kongen, at Diderich Libe-tantz må holde fægteskole i Kbh. for alle, som har lyst at eksercere sig i slig kunst i alle slags gewehr, såvel som i fanesvingen. Forbydendes etc. SjR, 24, 336. (Tr.: KD, III, 485). K. Incl. 15. marts.

17. marts (Kbh.) Bertel Jensen, skriver på Kongens Bryggers, fik brev om med forderligste at erklære sig skriftligt om den malt, som er fundet dér, og dens beskaffenhed. SjT, 35, 109. K.

17. marts (Kbh.) Hans Schack fik brev om at lade kompagniet af livregimentet med kunstrørene igen komme til regimentet, og at ingen af regimentets folk holder vagt andetsteds end på deres forordnede poster i Kastellet og ved slottet. Dermed etc. SjT, 35, 109. (Tr.: KD, V, 605). K.

18. marts (Kbh.) Christian Viborg, fodermarskal, og Joakim Walspurger, slotsfoged, fik befaling til at visitere på Kongens Bryggers, hvad der findes af malt, øl el. [brænde]ved mere end den malt, som allerede er fundet, og derpå give en fortegnelse under deres hænder. SjT, 35, 110. K.

18. marts (Kbh.) Christoffer Sehested og Joakim Frederik Vind fik brev om straks at begive sig til Bertel Jensens hus i staden og på Kongens Bryggers og begge steder forsegle alle bøger, breve, papirer o.a., som findes dér og tilhører ham. Sjt, 35, 110. K. Incl. 17. marts og udat.

18. marts (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende Laurids Hammer, Kbh. Hvad LH har ladet andrage for kongen, kan de se af hans hosfølgende supplikation. De skal straks forhjælpe ham, så vidt retten gemæs er. Dermed etc. Sjt, 35, 110. K.

18. marts (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om den fundne malt på Kongens Bryggers og den, Hans Pedersen Klein leverer. PR skal have indseende med de 540 td. malt, som er fundet, og den malt, som HPK leverer, at intet bliver forbrugt uden til hofstaten. Sjt, 35, 110. K.

18. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om noget rug til Peder Christensen. Kongen er tilfreds, at PC, som har fået skade på Kongens Bryggers, må bekomme 1-2 td. rug af Provianthuset. Befalendes etc. Sjt, 35, 111. K. Orig. i DKanc. B 179N. Incl. 10. marts.

18. marts (Kbh.) Christen Skeel fik brev om at udskrive folk til major Christian Vendelbo. Kongen har befalet CV at oprette en eskadron på 500 mand af det unge mandkøn i Vendsyssel, på kronens el. adelens gods. Kongen befaler CS at udskrive dem af det dygtigste unge mandkøn. Er så mange ikke at finde, skal han dog udskrive mest muligt og overlevere dem til CV, som straks skal føre dem til Kbh. Dermed osv. Befalendes etc. JT, 14, 170. K. Incl. 14. marts.

18. marts (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau fik brev om de folk, Christian Vendelbo skal samle, og om deres gewehr. Kongen har befalet CV at oprette en eskadron på 500 mand af landfolket i Vendsyssel. HR skal gøre sin flid til at skaffe ham over- og undergewehr til dem, krudt, lod og lunte, så meget, som de har fornødent på rejsen til Kbh. Dersom han ikke kan bekomme tallet fuldt i Vendsyssel, skal HR være ham behjælpelig i de andre stifter i Jyll. på kronens el. adelens gods at bekomme så mange, at de 500 mand kompletteres. Dermed etc. JT, 14, 171. K. Incl., se foreg.

19. marts (Kbh.) Bestalling for Rasmus Christian Abelin som opvarter i Kanc. til at forrette det, han bliver befalet, nemlig i fremmede sprog

og udlændiske sager, i hvilken bestilling han skal være kongen og hans riger huld og tro, ramme deres bedste og hindre skade. Dermed etc. Sjr, 24, 337. K.

19. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om korn til nogle officerer under oberst Quitzows regiment. Følgende officerer af Qs regiment er befalet at begive sig til Vendsyssel. Adressaterne skal betale enhver af de tilstedeværende 1 måneds besoldning i korn på Provianthuset, nemlig major Christian Vendelbo, løjtnant Christen Haar, fændrik Niels Tjørnlund, sergent Mathias Schmidt (Smidt) og Hans Halmsted, fourer Thomas Ørsted, gefreiter Hans Madsen, tambur Niels Clemmensen og Mikkel von Wester, kaptajn Marcus Vendelbo, løjtnant Hans Hansen, fændrik Johan Friderich, sergent Iver Ravn, gefreiter-korporal Otte Kierulf, korporaler Clemmen Nielsen, Jens Mørch, Peder Nich, mønsterskriver Mikkel Sørensen, tambur Poul Hansen og Christen Aalborg. Hvilket imod kvittering skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 111. K. Orig. i DKanc. B 179N.

19. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om hvede til borgmestre og råd i Kbh. for nogle udgifter til Corfitz Ulfeldt o.a. Borgmestre og råd i Kbh. har efter befaling til kommissarierne betalt 486 rd. til rentepen-ge af en kapital, som byen var hr. Corfitz Ulfeldt skyldig. Nok udgivet for sluser ved Langveds bro 410 rd. 4 mk. 14 sk., i lige måde betalt for nogle holstenske oberster og oberstløjtnanters indlogering hos Dorte Tømmermands 422 rd. [4 mk.], tilsammen 1.319 rd. 2 mk. 14 sk.¹ Kongen er tilfreds, at de lader dem bekomme hvede i betaling for nævnte sum, tønden beregnet til 3 rd. 1 ort, tagende deres bevis. Dermed etc. Sjt, 35, 111. (Tr.: KD, V, 605-06). K. Incl. 2. juni 1658, 15. jan. og udat. (2). 1) Sammentællingen stemmer ikke, men tallet 422 rd. skal også ifølge Incl. være 422 rd. 4 mk.

19. marts (Kbh.) Mathias Hasse fik befaling til at levere 20 flintebøsser, 50 granater og 36 hele piker til orlogsskibet Spes. Sjt, 35, 112. K.

19. marts (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om, at hofsnekker Henrik Balche i Simen Skusters sted skal være værge for Evert Danckliebs søn Christian Dancklieb. Dermed etc. Sjt, 35, 112. K.

19. marts (Kbh.) Bygmester Albertus Matthisen fik befaling til at vurdere bygfældigheden på de boder, som renteskriver Peder Jensen har

tilforhandlet sig af afd. Peder Bredal, så og hvad bygningen kan være værd. Sjt, 35, 112. K.

19. marts (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at gøre deres bedste til blandt borgerskabet, fornemmeligen bager- og bryggerlavet, at tilvejebringe 60 vogne med heste til førstkommende mandag at age ved fra Amager til kongens hofstat. Dermed etc. Sjt, 35, 112. (Tr.: KD, V, 606).

19. marts (Kbh.) Mikkel Ecksteen fik brev om at akkomodere nærværende Iver Christoffersen med en løjtnants plads til hest dér på landet. SkT, 9, 153.

20. marts (Kbh.) Bestalling for Henrik Seck som slotsfoged på Antvorskov. Han skal være kongen og hans riger huld og tro, ramme deres bedste og hindre skade. Kongen bevilger ham for hans tjeneste månedligt til kostpenge 10 kur.dl. og derforuden at nyde anden løn og rettighed som hans formand dér, hvilket skal gives ham af skriverstuen dér og begynde fra brevetts dato. Lensmændene befales årligt at give ham dette. Sjr, 24, 337. K.

20. marts (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at tilholde alle skibstømmermænd i byen straks at møde på Holmen og angive sig hos admiralen til at arbejde på flåden, såfremt de ikke vil straffes. Sjt, 35, 113. (Tr.: KD, V, 606). K.

Lige sådan befaling fik borgmestre og råd på Christianshavn.

20. marts (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om håndværksburschernes forlov, gewehrs forvaring hos hopmanden, faner og verpflegung. Kongen er tilfreds, at håndværksburscherne, som hidindtil har været i reserve om natten, nu indtil videre er forløvet. Dog at stads-hopmanden må beholde gewehret hos sig og svare til, at de, om fornødenhed kræver det, igen i en hast kan være i beredskab på de samme poster, som nu er assigneret dem. Til den ende skal han også af Tøjhuset leveres 6 faner, på det han kan forordne hver under sin fane, så man i nødstid kan have nogen hjælp af dem. Derfor vil kongen og lade dem give hver om ugen 1 sldl., når de gør tjeneste på volden. Befalendes etc. Sjt, 35, 113. (Tr.: KD, V, 606-07). K.

20. marts (Kbh.) Hans Schack fik brev om, at håndværksburscherne, som hidindtil om natten har været i reserve, nu indtil videre er forløvet, dog at stadshopmanden må beholde gewehret hos sig, så de, om fornødenhed kræver det, igen i en hast kan være i beredskab på de samme poster, som nu er assigneret dem. Til den ende skal stadshopmanden leveres faner af Tøjhuset, på det han kan forordne dem hver under sin fane, så man i nødstid kan have nogen hjælp af dem. Befalendes etc. Sjt, 35, 114. (Tr.: KD, V, 607). K.

20. marts (Kbh.) Hans Schack fik brev om vagt ved slottet af kompagniet med kunstrørene. Han har nyligen bekommet befaling¹ anlangende at lade kompagniet med kunstrørene igen komme til regimentet. Det er kongens vilje, at det indtil videre skal holde vagt ved slottet, og det øvrige af regimentet forblive på de af ham forordnede poster, så at der med det som med de andre regiment holder lighed. Dermed etc. Sjt, 35, 114. (Tr.: KD, V, 607). K.

1) Se ovf., s. 100-01.

20. marts (Kbh.) Christian Viborg, kongens fodermarskal, og slotsfogeden Joakim Walspurger fik brev om at lade udtage af skibsøllet under forsegling på Bryggeriset og lade det levere viceadmiral Nicolaus Helt til den ham befalede rejse. Sjt, 35, 114. K.

20. marts (Kbh.) Kaptajn Jørgen Borringholm fik brev om at begive sig til Møn med Jens Lassens fregat og dér angive sig hos oberst Körber el. i hans fraværelse major Hans Skrøder for at efterkomme det, de befaler. Til den ende befales K og HS at forskaffe ham fetalje, folk o.a. Sjt, 35, 115. K.

20. marts (Kbh.) Cornelius Lerche fik brev om at gøre sig 2.000 rd. betalt for omkostninger ved det prætenderede salt. Kongen er tilfreds, at han uden videre rgsk. én gang for alle må godtgøres 2.000 rd. til omkostning o.a., som kan gå til i Spanien at indfordre den sum penge, som kongen har hos kongen dér for det af ham prætenderede salt. CL må gøre sig betalt i disse penge, når de kommer ind, hvilket skal blive godtgjort. Befalendes etc. Sjt, 35, 115. K.

20. marts (Kbh.) Bertram (Bertrand) de la Coste fik efter begæring brev om, efter hvis ordre han skal parere i Tøjhuset. Kongens vilje er, at han intet skal lade være følgagtig af Tøjhuset uden efter kongens

egen ekspres ordre og i disse tider Hans Schacks, så længe denne er kommandant i fæstningen. Dermed etc. Sjt, 35, 115. K. Incl. 19. marts.

21. marts (Kbh.) Frederik Turesen, stadshauptmand i Kbh., fik brev om arrest af nogle penge, som tilhører Claus Poulsen i Kristianstad. FT har for kongen ladet berette, hvorledes CP er ham skyldig 800 rd., og at pengene er konfiskeret af de svenske. CP har penge stående hos Henrik Müller. Han begærer, at de penge, CP har stående i byen, må blive in seqvestro. Kongen bevilger dette, så FT kan bekomme sin betaling. HM befales ingen af nævnte penge at udgive til andre, under hvad prætekst det være kan, førend FT har bekommet betaling. Kongen forbyder osv. Sjr, 24, 338. K. Incl. 18. marts.

21. marts (Kbh.) Bertram de la Coste fik brev om mod kvittering at lade generaladmiral Opdams kaptajner bekomme krudt og lunter af Tøjhuset. Dermed etc. Sjt, 35, 116. K.

21. marts (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om Berent Torchklus' (Tunchlos)¹ fradømte gods. Kongen er tilfreds, at han igen bekommer godset. Dermed etc. Sjt, 35, 116. K. Incl. 11. marts.

1) K. har thor Kluss.

21. marts (Kbh.) Skipper Peter Jeters af Marnes i Holland fik befaling til straks til materialskriver Knud Walter på Holmen at levere sin ladning af stangjern, så meget som efter Bremerholms vægt kan andrage 800-900 skippd., og tage hans bevis, hvorefter kongen vil lade hans principaler i Amsterdam betale og holde skipperen skadesløs. Sjt, 35, 116. K.

21. marts (Kbh.) Oluf Parsberg og Gunde Rosenkrantz fik brev om at forhøre regnskaber fra de renteskrivere, som har annammet adelens udlovede til garnisonen. Kongen har for nogen tid siden befalet sine renteskrivere Thomas Thomsen, Jørgen Hansen, Niels Sørensen og Jens Sørensen af adelen og ridderskabet i staden at lade oppebære de penge, som de godvilligen har betalt til krigsfolkets underholdning dér. Adressaterne skal tage regnskaberne for sig, gennemse dem og efter befunden beskaffenhed kvittere. Dermed etc. Sjt, 35, 116. K. Incl. 21. marts.

1) Se KB 1658, 361.

21. marts (Kbh.) Mikkel Langemack fik brev om adskillig inspektion i denne tid med ind- og udkommende ved toldboden. Han skal ved inspektøren og hans betjente have flittig indseende ved toldboden, at ingen skibe, skuder el. både og indehavende folk passerer ud el. ind, være sig høje el. lave, uden de fremviser kongens pas, så og navne på alle personer, hvor de vil hen, og hvorfra de kommer, og hvad de har inde af ladning, at specificere ved dag og dato. Desligeste at inkvirere om skipperen og skibsfolks navn og hjem og føre det til bogs. Herover skal han dagligen lade overgive en specificeret rulle. Da kaptajnen på orlogsskibet Trefoldighed liggende ved bommen, som har haft nøglen til at oplukke denne, nu skal begive sig på andre steder, skal ML anamme nøglen og igen lade op- og tillukke som forsvarligt. Kongen vil ej, at private skiberum, skuder, færger el. både, ind- el. udløber uden de fremviser kongens pas på skib, gods og folk. Handler nogen herimod, da skal de anholdes til konfiskation af skib og gods og tiltales ved retten. Alle ankommende skiberum, færger el. både skal, førend de må anlægge på andre steder, lade losse noget af deres indehavende varer, hvem det og tilhører, hvilket skal visiteres og ved rigtig specification overleveres. Desligeste skal folket fra steder, hvor fjenden er, tilholdes straks, så snart ankeret er i grund el. det er anlagt med både, begive sig på slottet, førend de må komme andetsteds. Dermed etc. Sjt, 35, 117. (Tr.: KD, V, 607-08). K. Incl. 21. marts.

21. marts (Kbh.) Jens Lassen fik brev om at betale de 3 hollandske kaptajner og kaptajn Peter Husum, som har hidført de fangne svenske ryttere fra Bornholm, hvilket kongen igen vil lade ham betale. Dermed etc. Sjt, 35, 118. K. Orig. i Rtk. 216.200.

21. marts (Kbh.) Christen Jørgensen Skeel fik brev om at gøre al mulig flid til at forskaffe Hans von Ahlefeldt, generallt. til hest, den af ham begærede sum penge til efter kongens befaling at hverve et regiment. Dermed etc. JT, 14, 171. K.

22. marts (Kbh.) Peter Kalthoff fik befaling til at levere Bertram de la Coste nøglerne til Tøjhuset, som han har i forvaring. Sjt, 35, 118. K.

23. marts (Kbh.) Bestalling for Johan Knudsen Wulf som skriver på Kongens Bryggers ved Kbh.s Slot. Han skal være kongen og hans riger huld og tro, ramme deres bedste og hindre skade. Han skal på bryg-

gerset intet annamme uden det, som med rette tilkommer kongen, ej heller gøre denne forstrækning el. leverance af nogen vare, men alene efter ordre af ham el. dem, han befaler det, annamme det, som af kongens eget findes i forråd, og for dette gøre klart rgsk. Kongen lover til årlig besoldning 360 rd. til ham, en kældersvend og en dreng og derforuden at nyde overmålet og masken af det, som brygges, hvilket skal begynde fra brevets dato. Rentemestrene befales årligt at give ham dette. Sjr, 24, 339. K.

23. marts (Kbh.) Bertram de la Coste fik befaling til at levere borgmestrene og råd i staden 6 faner, som kan holdes i beredskab til håndværksburscherne. I lige måde skal han på Tøjhuset annamme det ubrugelige gewehr, som findes blandt håndværksburschernes, og derimod lade levere godt gewehr til borgmestrene og råd. Dermed etc. Sjt, 35, 118. (Tr.: KD, V, 608). K.

23. marts (Kbh.) Adolph Fuchs fik brev om soldater, som gør skade på Amager. Det berettes for kongen, at soldaterne i fæstningen Christianshavn gør dem, som har sået og plantet i haverne på Amager, temmelig skade. Han skal have flittig indseende med, at soldaterne ikke kommer ud af Christianshavns Port til Amager. Dermed etc. Sjt, 35, 119. (Tr.: KD, V, 608-09). K.

23. marts (Kbh.) Provianskriver Hans Hansen fik brev om at levere proviant og korn for 40 rd., anslaget efter renteritakst, til Steen Rodsteen til Lerbæk, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 119. K.

23. marts (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om, at kongen er tilfreds, at Axel Sehested bekommer 1 træ til brændeved af Møn. Befalendes etc. Sjt, 35, 119. K.

23. marts (Kbh.) Jens Lassen fik brev om at gøre sin flid til for ringeste pris at indkøbe alt det krudt, som kan være at købe i byen. Dermed etc. Sjt, 35, 119. K.

23. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om hvede til nogle officerers rejse. De skal til følgende 4 af Villum Lobrechts underofficerer, nemlig kaptajn Peter von Bühren, løjtnant Andreas Garde, fændrik Diderich Busk og sergent Reyner Buit, samt løjtnant til hest Jørgen Monro¹ på

den med dem gjorde afregning betale så mange penge, som behøves til deres rejse fra Kbh., hvorfor de skal lade dem bekomme 150 td. hvede, proportionaliter efter hvers afregning, hver td. for samme pris, som de har annammet det. Dermed etc. Sjt, 35, 120. K. Orig. i DKanc. B 179N. Indl. udat.

1) Kopibogen har *Momro*.

24. marts (Kbh.) Kbh. bys privilegier. Med Danmarks Riges Råd har kongen overvejet den tro tjeneste og den trygge hjælp, som både den gejstlige og verdslige stand i Kbh. har ladet påkende i disse besværlige tider. Herfor har kongen lovet¹ dem at forbedre deres privilegier, så de har årsag at glæde sig derover. På det de og efterkommere des mere årsag kan have til fremdeles at bevise deres troskab, har kongen med Rigets Råds samtykke for sig og efterkommere givet indbyggerne, den gejstlige og den verdslige stand, disse privilegier: 1. Kbh.s by og stad skal med Christianshavn altid være en af de 2 stabelstæder i Sjæll. og have den frihed, at ingen købmandsvarer udenlands fra må indføres i provinsen end til nævnte stabelstæder, hvoraf den anden skal navngives en fri rigsstad, i hvilke alle varer først skal oplægges og fremmede varer i det ringeste have ligget i 8 dage, førend de må hentransfereres andetsteds. Varer må ikke føres til fremmede steder fra Sjæll., uden det sker ved nævnte stabelstæder, undtagen kalk, sten og bygningsmaterialer i indførselen og øksne og heste i udførselen. Dog al underslæb under straf. De små købstæder i provinsen skal ikke være deres frihed videre betaget, end at de ikke må have nogen ind- el. udskibning til el. fra fremmede steder, men at de skal føre deres varer til stabelstæderne i Sjæll. og igen dér hente deres nødtørft, hvortil de må bruge små fartøjer, hvorimod stabelstædernes indbyggere skal have godt forråd af alle varer for billig pris. 2. Kbh. skal være en fri rigsstad og annammes for en fri rigens stand og have deres stemme i alt, hvad der kan delibereeres til rigets bedste, til hvilken ende borgmestre og råd med borgerskabet må udvælge 32 af de fornemste borgere, som tillige med dem kan overveje stadens bedste, så vel som indtægt og udgift. Af de 32 må vælges 2, som med de 2 borgmestre må have fri adgang til kongen til at andrage byens anliggende og deliberere med Rigenes Råd og stænderne, når fornødent gøres. 3. Kbh.s indbyggere, gejstlige og verdslige standspersoner, må købe adeligt jordegods og i alle måder med lige frihed som adelen nyde det, der kan tilfalde dem ved køb, arv el. pant og det, de har bekommet i betaling el. pant, være sig adelens el. kronens. 4. De skal ikke belægges med told, accise el. a. videre end ade-

len, men den told og accise, som kræves, skal ske med samtykke. 5. Kbh.s indbyggere skal herefter være fri for al skat, hof- o.a. indkvartering og for års- el. landsknægtspenge, og derimod af den algemene rigens fiskus tages det, hvormed garnisonen kan underholdes og ellers behøves, dog i krigstid, at enhver stand bærer byrden lige med den anden. 6. Alle af den private stand, gejstlige og verdslige og borgere i staden nu og deres børn efter dem skal med adelen nyde lige tilgang til officia og honores, når de med deres kapacitet og kvaliteter gøres kapable og meriterede dertil. 7. Af alle varer, som i byen ind- og udføres, enten de sælges til kronen el. ikke, med mindre kongen selv forskriver den, skal gives den sædv. accise på byens accisebod og de sædv. havnepenge til byen af alle skibe og skuder inden for Refshale tønede. Dog de varer, som har givet accise i indgående, skal være fri i udgående, kongens havnepenge uforkortet. Tolderen på toldboden må ej klarføre nogen for udgående, førend det bevises, at de har gjort rigtighed til byen. At disse punkter skal holdes uforanderligen af kongen og hans efterkommere, har han med Danmarks Riges Råd underskrevet og beseglet. Sjr, 24, 340. (Tr.: CCD, VI, 402-06). Orig. i Kbh.s Stadsark. (Tr.: KD, I, 702-04. Udt.: DKL, III, 411-12). Incl. 6. dec. 1581, 9. juni, 10. aug. (trykt), 30. okt. (2) og 12. nov. 1658, 1. jan., 1. og 24. (pergament) marts og udat (3).

1) Se KB 1658, 334.

24. marts (Kbh.) Christianshavns privilegier. [Ligelydende med foregående, mutatis mutandis]. Sjr, 24, 344. K.

24. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at de af Provianthuset lader sælge hvede for 300 rd. og leverer pengene til Gotfred Hoffmand, ingeniør, så og af Klædekammeret lader ham bekomme 12 al. klæde, tagende hans kvittering, hvorefter det skal afkortes i hans resterende besoldning. Dermed etc. Sjt, 35, 120. K. Orig. i DKanc. B 179N.

24. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om toldskriver i Øresund Laurids Madsen [Lime]s fordring og afregning. LM har ladet andrage for kongen, hvorledes han hos denne har at fordre en sum efter 2 med ham gjorte afregninger, så og at han for nogen tid siden i betaling har antaget et skib, Skt. Mikael, med udrustning, hvilket for udygtighed og brøstfældighed, som skal have været ham ubevist, er sunket med sin ladning af salt, ham til største skade. For den af ham gjorte tjeneste be-

vilger kongen, at han må tilregnes rente for sin forstrækning, ikke alene fra de 2 afregningers dato, men endog fra de tider, kontrakterne blev oprettet og betalingen tilsagt, og nyde det, indtil han bliver betalt, og skibet skal ikke heller komme ham til afkortning. De skal gøre afregning med ham og meddele ham bevis på hans fordring. Dermed etc. Sjt, 35, 120. K. Orig. i Rtk. 216.223. Indl. udat.

24. marts¹ (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at godtgøre Dirich Strube 200 rd. i hans afregning, som han har tilregnet sig for skade og omkostning. Derefter osv. Sjt, 35, 121. K. Indl. 10. febr. 1657.

1) Brevet er i kopibogen dat. 14. marts, men K. har 24. marts og brevet står ml. breve af 24. marts.

24. marts (Kbh.) Niels Juel fik brev anlangende at tilholde folkene på Flensborg-skibet, at de lader deres ballast mod lige vederlag være skipper Jan Meinertsen følgagtig. Dermed etc. Sjt, 35, 120. K.

24. marts (Kbh.) Henrik Müller fik brev om at betale bartskærerne. Han tilskikkes deres rgsk. fra 1. jan. i staden. Kongen beder ham efterhånden betale, ligesom tilforn, hvilket han vil lade ham betale af de først indkommende hollandske penge. Dermed etc. Sjt, 35, 122. K. Orig. i Rtk. 216.206. Indl. 5. marts.

24. marts (Kbh.) Hans Ebbisk, dronningens urtegårdsmænd, fik brev om af Ulrik Christian Gyldenløves have at tage de urter, som dér er indsat fra dronningens have. Dermed etc. Sjt, 35, 122. K.

24. marts (Kbh.) Nicolaus Helt fik ordre om straks, så snart vinden følger sig, at begive sig fra Kbh. til Landskrone havn, tagende med sig de hollandske orlogsskibe, som den hollandske generaladmiral Opdam, herre til Wassenaer, giver ham med foruden kongens egne, som tilforn er forordnet ham, nemlig Spes, Skt. Johannes og galioten. Efter at han har rekognosceret fjendens beskaffenhed, og dersom han finder nogen af hans skibe uden for havnen, og han eragter sig bastant, skal han attackere dem og efter sømands manér gøre ham al afbræk. Men dersom han eragter, at de er for stærke, skal han bruge bedste middel med de underhavende kaptajners råd, hvad der eragtes bedst, efter hvilken resolution han skal forholde sig. Når han ankommer ved havnen, skal han hos de svenske bønder lade fornemme, om nogen af dem nyligen har været i Landskrone og véd om fjendens beskaffen-

hed, hvor mange skibe der ligger færdige, og hvor mange der er løbet ud, hvorom han straks skal lade advisere. Dersom nogen af fjendens skibe findes udenfor, skal han berådslå med de andre kaptajner, hvilket findes bedst, enten at ankre sønden el. norden for byen el. lige i farvandet, eftersom bedst befindes at forhindre fjendens udløb, remitterende alting til NHs egen konduite. Befalendes etc. SjT, 35, 122. K. Incl. udat.

25. marts (Kbh.) Admiralitetet fik brev om bartskærsvende. Kongen kommer i erfaring, at en stor del bartskærsvende vil rejse fra Kbh., og nogle af dem har bekommet penge til at være på flåden. Adressaten skal tilholde bartskærerne i byen, at de ikke lader svendene komme af deres tjeneste, hvor de er i denne tid, på det flåden kan være forsynet, når behov gøres. Til den ende skal de præsentere bartskærsvendene for adressaten, så de kan kende dem og have indseende. Dermed etc. SjT, 35, 123. (Tr.: KD, V, 609). K.

25. marts (Kbh.) Bertram de la Coste fik brev om med forderligste at lade forfærdige de brøstfældige styklader på den store pram. Dermed etc. SjT, 35, 124. K.

25. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade dronningens kuskefolk hver bekomme et års løn i korn af Proviianthuset. Befalendes etc. SjT, 35, 124. K. Orig. i DKanc. B 179N.

26. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Paul Tscherning efterhånden af Rtk. bekomme så meget papir, som han har fornødent. Dermed etc. SjT, 35, 124. K. Orig. i DKanc. B 179N.

26. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at forordne 2 af renteskriverne til tillige med gerichtsskriveren Wolfgang at registrere Coyets sager, som er stående nedpakket i et stort fad i generallt. Hans Schacks logement. Dermed etc. SjT, 35, 124. K. Orig. i DKanc. B 179N.

26. marts (Kbh.) Skipper Thomas Gassgen (Gassen) af England fik befaling til at losse sit skib med indehavende stenkul og levere til kongens materialskriver Knud Walter på Bremerholm, tagende hans bevis, hvorefter kongen vil lade hans principaler betale. SjT, 35, 124. K.

26. marts (Kbh.) Nicolaus Helt fik brev om efter sin forrige instruks at begive sig til Bæltet. Kongen kommer i erfarings om fjendens forhold i Bæltet. NH skal med sin underhavende flåde efter instruksen af 23. febr. 1659¹ straks begive sig til Bæltet, beflittende sig på efter sømandskab og soldats forhold ved given lejlighed at gøre fjenden al muligt afbræk og advisere kommandanten i fæstningen Nakskov om det, han erfarer om fjendens tilstand. Efter 14 dage skal han igen begive sig hid på reden og ervente kongens ordre. Dermed etc. Sjt, 35, 125. K.

1) Se ovf., s. 73-74.

26. marts (Kbh.) Nicolaus Helt fik brev om at konvojere skibe fra Lybæk o.a. steder. Når han ankommer til Bæltet, skal han lade nogle orlogsskibe løbe hen til Lybæk o.a. af kongens fyrstendømmer for at konvojere de skuder el. skiberum, som findes dér med de varer, de har inde og vil sejle hid. Dermed etc. Sjt, 35, 125. K.

26. marts (Kbh.) Kaptajn Peter Kønning fik brev om, så snart han kommer denne ordre, at klargøre de hos ham værende 4 orlogsskibe og forføje sig til Nicolaus Helt, som han skal parere i det, han kommanderer til kongens tjeneste. Dermed etc. Sjt, 35, 125. K.

26. marts (Kbh.) Tolderen i Ålborg fik brev om, såfremt der er middel dertil, at forskaffe Christian Vendelbo 500 rd. af toldkisten til hans underofficerers besoldning, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. JT, 14, 171. K.

27. marts (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om at tilholde de hollandske koffardiskibe, som er fragtet af kongen, efter forrige ordre¹ straks at gøre sig rede til at løbe til Loll., Møn og Falster, for dér, hvor de bliver forordnet, at indtage proviant, ved og fourage til fæstningen Kbh. Dermed etc. Sjt, 35, 126. K.

1) Se ovf., s. 29.

27. marts (Kbh.) Niels Juel fik brev om at lade kongens kammer tjener Jacob Petersen bekomme et afslidt kabeltov og 2 ankre til hans skude. Dermed etc. Sjt, 35, 126. K.

27. marts (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev anlangende at lade nærværende løjtnant til fods Henrik Dewalt komme reformeret løjtnants verpflegung. Dermed etc. Sjt, 35, 126. K.

27. marts (Kbh.) Oberst Bertram de la Coste fik befaling om til udrustning af det nye skib Papegøjen at levere 4 feltstykker, hver på 3 pd., og 4 falkonetter med alt tilbehør af krudt, kugler o.a. Sjt, 35, 126. K. Indl. 26. marts.

27. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen har bevilget urtegårdsmændene i sine lyst- og køkkenhaver hver at måtte antage 6 dygtige karle til at arbejde dér, og hver af Provianthuset at måtte nyde en bådsmandskost, så længe de forbliver i haverne. Adressaterne skal lade dem bekomme dette. Dermed etc. Sjt, 35, 127. (Tr.: KD, V, 609). K. Orig. i DKanc. B 179N. Indl. 26. marts.

27. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at handle med glarmestre, murmestre, lygtemagere, malere, kobbersmede, bødkere og kompas- og flagmagere om imod betaling i korn og proviant af Provianthuset straks at forfærdige det arbejde, som gøres behov til flådens udrustning, så den ikke forsømmes derover. Dermed etc. Sjt, 35, 127. K. Orig. i DKanc. B 179N. Indl. 26. marts.

27. marts (Kbh.) Mikkel Ecksteen fik brev om at gøre anstalt imod fjendens anløb på Bornholm. Kongen kommer i erfaring, at fjenden skal have anslag dér på landet. ME skal gøre al anstalt til god defension og lade slottet forsyne med al nødtørfthighed, så det kan forsvares, indtil kongen kan lade ham sekundere, remitterende alting til hans kongen bekendte konduite. SkT, 9, 153.

27. marts (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om straks at begive sig til Kbh., hvor han skal blive forstændiget videre om kongens vilje. Dermed etc. SmT, 8, 221.

27. marts (Kbh.) Claus von Ahlefeldt fik brev om med forderligste at begive sig til Nørrejyll. og dér samle alle de tropper af kongens folk til hest og fods, som allerede er på benene dér el. bringes op, hvilke han til videre anordning skal kommandere. JT, 14, 172. K.

28. marts (Kbh.) Mourids Brun, kongens skibskaptajn, fik for langvarig, tro tjeneste årligt 100 rd. pension til sin søn, Hertvig Johan Brun, til hjælp i hans studeringers fremmelse, hvilket skal begynde fra brevets dato. Thi bede osv. SJR, 24, 347. K. Indl. 3. febr.

28. marts (Kbh.) Peder Charisius, kongens resident hos Generalstaterne i De forenede Nederlande, fik nobilitationsbrev. PC har gjort kongen og riget synderlig tjeneste og altid ladet sig befinde usparet og har befordret kongens og rigets gavn og anstillet sig, så han har fortjent særdeles benådning. På det hans tjeneste ikke skal blive ham ubelønnet, men såvel må komme hans efterkommere og ægte livsarvinger som ham selv til berømmelse, ære og velfærd, har kongen med Danmarks Riges Råds samtykke ved dette å.b. givet PC og arvinger adelige privilegier og friheder som andre riddere og svende har i Danmark med skjold og hjelm, som er i et rødt felt en guld lige opstående rund pille og der oven på en gul lilje, mens om pillen svøber sig en hvid snog el. slange. Oven på det åbne skjold el. hjelm er tegnet først en rød guldkrone og der oven på en gul lige opstående rund pille med en gul lilje dér oven på, eftersom det står malet i dette å.b. Thi forbyde osv. Sjr, 24, 348. K.

28. marts (Kbh.) Bevilling til enken efter Peder Pedersen Horsens, kongens herold, til at nyde nådsensår til at bevåne det hus, hun ibor. Sjr, 24, 349. Incl. udat.

28. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at godtgøre Christian Fischer nogle mangler o.a. Kongen er tilfreds, at CF godtgøres omkostning på vin, han har leveret til Glückstadt, og som de har gjort ham til mangel i hans regnskaber. Desligeste 1 års rente af 4.745 rd. kapital, som kongen er ham skyldig, beregnet fra årsdagen 1653 til årsdagen 1654. Dermed etc. Sjt, 35, 127. K. Incl. 25. febr.

28. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om en gård, som Karen, Jacob Madsens begærer på hendes afregning. Hun har begæret til pant at måtte forundes gården Nordentoft, liggende i Thy. De skal lade dens landgilde anslå i htk., tønden beregnet til 45 rd., så at nøjagtigt skøde kan bekommes. Sjt, 35, 128. K. Incl. 21. marts.

28. marts (Kbh.) Jørgen Seefeld og Lave Beck fik brev anlangende kommission ml. mag. Hans Zoëga¹ o. fl. af Philip Bornemands² arvinger og slotsfoged Joakim Walspurger (Waltpurger). Der begiver sig tvist ml. HZ, item Beate, enke efter mag. Hans, og Sofie de Clerches³ på den ene og JW på vegne af hans hustru på den anden side anlangende arv og deling efter PB og hustru. De har begæret denne befaling til adressaterne. Disse befales og får fuldmagt til at indstævne par-

terne for sig og om de tvistige poster enten forhandle med dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesse-rede. Dermed etc. Sjt, 35, 128. K. Incl. 11., 12., 17., 18. og 26. marts.

1) Kopibogen har *Suega* og *Suega*. 2) Kopibogen har *Bormed* og *Borreman*. 3) Incl. har Sophia, Johan de Klercs.

28. marts (Kbh.) Hr. Joakim Gersdorff fik brev anlangende Johan Wexlings ed. Kongen har tilforordnet JW at være lagmand i Trondhjem. JG skal tage ed af ham, på det han kan indtræde i sin betroede stilling. Dermed etc. Sjt, 35, 129.

28. marts (Kbh.) Christian Viborg, fodermarskal, og Joakim Walspurger, slotsfoged, fik befaling til straks til bryggerskriver Johan Wulf at levere det inventarium, som findes ved Bryggerset. Det, de forretter, skal de under deres hænder give beskrevet fra sig. Sjt, 35, 129. K.

28. marts (Kbh.) Oberst Bertram de la Coste fik befaling til at lade skipper Johan Meinertsen være følgagtig til hans rejse til Bornholm 3 små 2-pundige jernstykker, som står på Holmen og tilforn er brugt på Cornelius Kruses brander, med alt tilbehør til at bruge på hans skibe-rum. Sjt, 35, 129. K.

28. marts (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev om Adolph Fuchs' resterende traktement. Kongen har befalet AF at begive sig til Nørrejyll. De skal lade ham bekomme så meget traktement, som rester ham af de 5 måneder, hvilket mod hans bevis skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 130. K.

28. marts (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev om at godtgøre nærværende løjtnant og fændrik under oberst Frederik von Ahlefeldts regiment, således at de bekommer reformeredes traktement. I lige måde skal de godtgøre 5 gefreitere, 2 korporaler og 2 pibere verpflegung fra 18. marts 1659. Dermed etc. Sjt, 35, 130. K. Incl. 26. marts.

28. marts (Kbh.) Gabriel Marselis, kongens residerende kommissarius i Amsterdam, fik brev om at betale skipper Albret Allesen af [Ter]-Schelling. AA har til kongen leveret 16 oksehoveder fransk vin og skal for hvert oksehoved efter gjort pris have 18 rd. GM befales på kongens

vegne at betale ham og derimod til sig annamme denne kongens obligation og ordre, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 35, 130. Orig. i DKanc. B 223B. K.

28. marts (Kbh.) Nicolaus Helt fik brev om at begive sig bort med de øvrige skibe, og skibene på grunden skal siden følge efter. NH for nemmer sig at være fjenden bastant i Bæltet med de øvrige hoshavende orlogsskibe foruden de, der står på grunden. Han skal straks begive sig på et af de andre hollandske skibe, som er forbi Dragør, og med dem straks forfølge sig hen for at efterkomme den medgivne instruktion, efterladende sådan ordre til de 3, som endnu står på grunden, at de følger, så snart de kommer løs. Dermed etc. Sjt, 35, 131. K. Incl. 28. marts.

28. marts (Kbh.) Jens Lassen fik brev om at forstrække Mogens Krag's officerer 60 rd. til rejsepenge, tagende deres bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 131. Orig. i Rtk. 216.200. K.

28. marts (Kbh.) Peder Jensen, ridefoged på Bornholm, fik befaling til at lade Mads Villumsen bekomme en skude el. båd og en vogn til at rejse hen, hvor fornødent gøres. SKT, 9, 154.

28. marts (Kbh.) Christian Vendelbo fik brev om de 500 mands forhold, som han skal lade udskrive. Han skal straks begive sig til Vendssyssel, dér at lade udskrive 500 mand til fods, hvoraf han skal levere de 400 til Mogens Krag til at komplettere hans regiment med, men de 100 må han selv beholde til sit kompagni. Dermed etc. JT, 14, 172. K.

28. marts (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau og Otte Pogwisch fik brev om at hjælpe Adolph Fuchs til at samle oberst Beenfeldts regiment. Item om deres traktement på landet og om skibe til deres overførsel og underholdning på rejsen. Kongen har forundt AF det jyske regiment til fods af Ribe og Århus stifter, som B tilforn var oberst over. Adressaterne skal bevise ham al mulig assistens, så han med forderligste kan få samlet regimentet, bestående af 1.000 mand, og med forderligste komme over til Kbh., til hvilken ende de skal være ham beforderlig, at han kan bekomme skiberum, og at han imidlertid til sig og officerer nyder traktement og underholdning. I lige måde til rejsen på skibene. Dermed etc. JT, 14, 172. K.

Lige sådant brev fik OP.

29. marts (Kbh.) Pas til Christoffer Mikkelsen til en kaper. Nærværende CM agter med hoshavende skiberum at angribe de svenske i søen. Kongen bevilger, at svenske skibe og gods, som han bliver overmægtig, så vel som alle, der gør fjenden tilførsel, må han tage og opføre for Admiralitetet i Kbh. Dog er det ham forment under det skin at tilføje andre nationers skibe, som er på deres retfærdige rejse, nogen skade, under hans æres, livs og gods' fortabelse. Kongen befaler sine admiraler, kaptajner og udliggere i søen o.a. officerer, som CM kommer for med nævnte skiberum, at de fremmer ham til det bedste og lader ham passere frit. SjR, 24, 350. K.

29. marts (Kbh.) Admiralitetet fik brev anlangende de skibe, som er kommet med stenkul. Kongen kommer i erfaring, at en del af de her-til ankomne stenkul tilhører engelske købmænd. Han er tilfreds, at de som medfører og fremviser rigtigt engelsk certifikats, må lades løs og ubehindret passere, med mindre de selv godvilligen vil sælge deres varer her. Befalendes etc. SjT, 35, 131. K.

29. marts (Kbh.) Niels Juel og Jørgen Bjørnsen fik brev om at indskaffe nogle hollandske skibe med deres ladning. De skal den følgende morgen uden forsømmelse i Provianthushavnen indforskaffe følgende hollandske skibe, ladet med rug og hvede: Jan Clausen Grot af [Ter]Schelling, Frands Cornelissen Kuns af Vlieland, Dirich Friches af [Ter]Schelling og Cornelius Jansen Pauc, hvortil de skal forskaffe folk til at indlægge dem. Dermed etc. SjT, 35, 132. K. Indl. 29. marts.

29. marts (Kbh.) Adolf Brunning af Lybæk fik brev om at måtte udføre hvede. AB erbyder sig til Kbh. at hidskikke en skibsladning god malt imod tilladelse til af Loll. at udføre lige så megen hvede. Kongen bevilger ham dette mod erlæggelse af den sædv. told efter den trykte toldrulle, når han beviser at have ført malten til staden. SmR, 7, 126. Indl. 29. marts.

29. marts (Kbh.) K.M.s forbud mod, at der må tages nam hos bønderne i Møn, Loll. og Falster for restans. Kongen kommer i erfaring, at bønderne dér meget søges med vurdering og nam i deres bo i disse besværlige tider. Han forbyder strengeligen, at nogen tager vurdering el. nam fra bønderne, anseende de i denne tid er belastede med så store udgifter og besværinger. Dermed etc. SmR, 7, 126. (Udt.: CCD, VI, 406). K.

Disse breve blev skikket i et eksemplar til hver af disse: Christoffer Lindenov om Nykøbing len. Philip Joakim Barstorff om Ålholm len. Frands Brockenhuus om Halsted Kloster. Peder Reedtz om Møn.

29. marts (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om at lade nærværende skipper Engelbret [Hansen?] bekomme så meget brændevæd, som han allermest kan føre i skuden, og siden lade ham fri og ubehindret og uden nogen besværing med passagerer el. andet igen komme til Kbh. SmT, 8, 221.

29. marts (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om en Nykøbing-borger, som har skudt et dyr. Kongen er tilfreds, at denne borger må løsgives, dog at han bliver skikket til Kbh. og indtil videre anordning forbliver i kongens skibstjeneste. Dermed etc. SmT, 8, 222.

29. marts (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om til Christoffer Lindenov igen at lade levere de 600 td. byg, som han forleden år bekom til sædekorn til bønderne. Dermed etc. SmT, 8, 222.

30. marts (Kbh.) Jacob Nordmand, gerustmester, fik brev om at indsamle det til drabanterne o.a. udlånte gewehr og beholde det i bevaring. Sjt, 35, 132. K.

30. marts (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende Rasmus Fiskers kaution af Thomas Petersen. Hvad RF har ladet andrage for kongen, kan de se af hans hosfølgende supplikation. De skal tilholde TP, at han indtil sagens uddrag stiller RF kaution el. deponerer de omtvistede penge i retten, med mindre han vil efterkomme adresaternes dom. Dermed etc. Sjt, 35, 132. K.

30. marts (Kbh.) Niels Juel og Jørgen Bjørnsen fik brev om, at kongen er tilfreds, at indvånerne på Amager frit og ubehindret må opsøge og igen bekomme de både, som findes i byen el. ved Holmen, hvortil de skal være dem behjælpelige. Dermed etc. Sjt, 35, 133. (Tr.: KD, V, 609). K.

30. marts (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at Jacob Seefeld bliver akkomoderet under militien, til fods el. hest. HR skal være ham behjælpelig. Dermed etc. JT, 14, 173. K.

31. marts (Kbh.) Bevilling efter begæring til opsættelse af Christen Albretsen Skeels og Lave Becks begravelser så længe, som arvingerne begærer. Sjr, 24, 350.

Lige sådan bevill. udgik om, at LBs begravelse opsættes, efter begæring af hans hustru, fru Margrethe Grubbe.

31. marts (Kbh.) Nicolaus Helt fik brev om at konvojere det korn, proviant o.a., som er ordineret til Kbh. fra Jyll. Kongen har befalet, at magasinikorn skal hidføres fra Vendsyssel, Thy og Mors. NH skal lade krydse ved de jyske kyster mod Ålborg, så kornet kan være konvojeret sikkert gennem Bæltet. Dermed etc. Sjt, 35, 133. K.

31. marts (Kbh.) Hans Friis fik brev anlangende at være nærværende Øvenius Helmer behjælpelig, at han bliver antaget som regimentssekretær under hans regiment el. i anden måde så vidt muligt akkomoderet. Dermed etc. JT, 14, 173. K.

31. marts (Kbh.) Claus Dyre fik brev om udskrivning i stedet for de 3 kompagnier, som skal skikkes hid til Kongens Livregiment. Kongen har befalet 3 kaptajner med deres kompagnier, nemlig kaptajn Knarrendorp, Martin Lyderwald og Peter Jacobsen, at begive sig til Kbh., eftersom kongen vil bruge dem til livregimentet. CD skal lade andre i deres sted udskrive af læggene, så regimentet intet afgår. Befalendes etc. JT, 14, 173. K. Indl. udat.

31. marts (Kbh.) Christen Skeel fik brev om korn, proviant o.a. varer fra Vendsyssel o.a. steder. Han skal gøre sin flid til fra Vendsyssel, Thy og Mors at hidforskaffe mest muligt korn og proviant, som kan bruges til at anrette et magasin. Til den ende er Nicolaj Helt befalet at konvojere skuder og skiberum, hvormed det gennem Bæltet føres til Kbh. Befalendes etc. JT, 14, 173. K.

31. marts (Kbh.) Kaj Lykke fik brev om at handle med Ålborgs borgere o.a. om korn og proviant til magasin i Kbh. Kongen behøver uforbigængeligen adskillige slags korn og malt o.a. proviant til magasin. KL skal tilholde borgerskabet i Ålborg o.a. steder dér i lenet, at de til Kbh. skikker det korn, som de kan have i forråd til magasin, imod forsikring af billig betaling. Til den ende har kongen befalet Nicolaj Helt at konvojere gennem Bæltet det, som bliver hidskikket. Dermed etc. JT, 14, 174. K.

31. marts (Kbh.) Ernst Albrecht von Eberstein fik brev anlangende, at kaptajn Knarrendorp, Peter Lyderwald og Peder Jacobsen skal komme hid med deres folk. Kongen vil under sit livregiment til fods bruge K, PL og PJ med deres folk. EAvE skal anordne, at de straks kommer til Kbh., dog skal han tilforn forestille kaptajn Syrich for de nævnte kaptajner som major. Dermed etc. JT, 14, 174. K. Indl., se JT, 14, 173, 31. marts (brev 2).

31. marts (Kbh.) Markor Rodsteen fik brev om med de 2 skibe at begive sig til viceadmiral Nicolaus Helt. Item om at overføre bådsfolk og svenske på øen. MR skal med første vind begive sig fra Kbh. med skibet Spes og det hosværende hollandske orlogsskib til NH, hvor han er at finde i Bæltet, rettende sig efter det, han befaler. Undervejs skal han på småøerne, som Ærø, gøre sit bedste til at overtale og tilvejebringe flest mulige bådsfolk og tage dem med, forsikrende dem, at de skal blive vel akkomoderet. Dersom nogle af øerne befindes indtaget af de svenske og besat med så få folk, at han kan overrumple dem, skal han gøre sit bedste til at bemægtige sig dem. Sjt, 35, 133. K.

31. marts (Kbh.) Rentemestrene fik brev om gods, som begæres af Søren Pedersen [Klein], Kbh. De tilskikkes fortegnelse over gods, som SP begærer til pant imod forstrækning til garnisonen af så mange penge, som godsets indkomst kan forrente ved 6 pct. De skal overregne indkomsten og anslå den efter renteritakst, hvorover de skal indlevere afregning i Kanc., så SP kan bekomme forsikring og panteskøde. Sjt, 35, 134. K.

1. april (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at skaffe Claus von Ahlefeldt underholdning dér af landet. Kongen har befalet CvA at kommandere militien i Nørrejyll. OP skal anordne, at han bekommer traktement og underholdning dér af landet. Dermed etc. JT, 14, 175. K.

1. april (Kbh.) Soldatesken i Jyll. fik ordre til at parere Claus von Ahlefeldt. Kongen hilser alle officerer til hest og fods i Nørrejyll. Han har befalet CvA at antage militien dér og kommandere den. Enhver befales at parere ham. Hvorefter osv. JT, 14, 175. K.

2. april (Kbh.) Bevilling efter begæring til Niels Nielsen Odevald til at lade sig vie til sin trolovede fæstekvinde uden lysning af prædikestolen, eftersom han ikke formoder sig at være fri for kongens skibstjeneste så

lang tid, at han kan ervarte, at lysningen forrettes. SjR, 24, 351. Incl. udat. og 3. april.

2. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at betale Thomas Gassgen (Gassen), engelsk skipper, for stenkul, som kongen har annammet. Dermed etc. SjT, 35, 134. K. Orig. i DKanc. B 179O.

2. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om betale Meinert Allertsen, skipper, 50 rd. for fragt og spisning, da han førte kongens muskovitske deputerede og hans folk til Danzig. Item 50 rd. for anker og tov, som han har forlist på rejsen. Desligeste skipper Jan Dirichsen Moye 50 rd. for det anker og tov, han har mistet på Kbh.s red formedelst de varer, han har hidført fra Danzig. Tagende enhvers bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. SjT, 35, 135. K. Orig. i DKanc. B 179O. Incl. 7. jan., udat. (2) og 26. febr. (2).

2. april (Kbh.) Gabriel Marselis, kongens residerende kommissarius i Amsterdam, fik ordre til at betale Henrik Thomsen og Hans Have-
mand af Lybæk, som til kongen har leveret 81 td. smør og efter akkord for de 40 td. skal have 25 rd. tønden, for de [øvrige] 41 td. 28 rd., som beløber sig tilsammen 2.148 rd. GM befales på kongens vegne at betale dem af først indkommende hollandske penge i bankgæld og derimod til sig annamme denne kongens obligation og ordre, hvorefter det skal blive godtgjort. SjT, 35, 135. K. Orig. i DKanc. B 223E.

2. april (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om, at kongen er tilfreds, at borgerne i byen må sejle, hvor de lyster, for at hidføre proviant og ved o.a., hvilket de skal forstændige borgerskabet og animere enhver dertil, at han hidfører mest muligt. Dermed etc. SjT, 35, 136. (Tr.: KD, V, 610. Udt.: CCD, VI, 407). K.

2. april (Kbh.) Dr. Christian Fabricius fik brev om efter regnskaber fra bartskeererne i Kbh. at taksere det, de har anvendt på de hollandske patienters kur. SjT, 35, 136. (Tr.: KD, V, 610). K.

2. april (Kbh.) Henrik Müller og Selio Marselis fik brev om at betale bartskeererne i Kbh. den omkostning, de efter Christian Fabricius' taksering har gjort på de hollandske patienters kur efter deres fortegnelse, hvilket skal blive betalt af de første hollandske penge, som kommer. SjT, 35, 136. (Tr.: KD, V, 610). K. Orig. i Rtk. 216.206.

2. april (Kbh.) Daniel von Rehden fik brev om med forderligste at begive sig til Kbh., hvor han skal blive videre forstændiget om kongens vilje. Dermed etc. SmT, 8, 222.

2. april (Kbh.) David von Bernebach fik brev om at være kommandant i Nakskov. Kongen har befalet oberst Körber at stille ham som kommandant i fæstningen Nakskov i Daniel von Rehdens sted. Derefter etc. SmT, 8, 222.

2. april (Kbh.) Jochim von Körber fik brev om at stille David von Bernebach som kommandant i fæstningen Nakskov i stedet for Daniel von Rehden, som er befalet at begive sig til Kbh. SmT, 8, 222.

2. april (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau fik brev om at befordre 2 kaptajner, som i Jyll. skal samle folk til Gyldenløves regiment. Kongen har affærdiget nærværende 2 kaptajner, Vilhelm Erhörn og Fuchs, at de af Jyll. skal udskrive og samle 500 gemene knægte til at komplettere afd. generallt. Gyldenløves regiment med. HR skal være de 2 kaptajner befordrerlig i alt, så de 500 knægte først muligt kan tilvejebringes. Dermed etc. JT, 14, 175. K. Incl. udat.

3. april (Kbh.) Proviantskriveren fik befaling til at annamme det stralsundske korn, som er hidført ved skipper Hans Clausen af Lybæk, og oplægge det på Provianthuset. Sjt, 35, 136. K.

3. april (Kbh.) Markor Rodsteen fik brev om med sig på skibet at tage Frederik von Ahlefeldt, Claus von Ahlefeldt og Hans von Ahlefeldt og sætte dem i land på belejligste sted i Holsten, hvorhen vinden bedst følger sig, og siden efterkomme den forrige ham givne ordre. Dermed etc. Sjt, 35, 137. K.

3. april (Kbh.) Hans von Ahlefeldt, generallt., fik brev om, at kongen efter hans anmodning har bevilget, at han toldfrit må føre indtil 1.000 td. korn fra Falster til Kbh. Forbydendes etc. SmR, 7, 127.

3. april (Kbh.) Jochim von Körber fik brev om med allerførste lejlighed til Kbh. at skikke de fangne svenske officerer, som han har. Dermed etc. SmT, 8, 223. K. Incl. udat.

3. april (Kbh.) Philip Joakim Barstorff fik brev om at lade Anders Pedersen el. hans fuldm. bekomme 54 favne ved af det, som er hugget i hans len, og Laurids Sørensen el. hans fuldm. i lige måde 45 favne, eftersom de har betalt det. Dermed etc. SmT, 8, 223.

3. april (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at gøre sit bedste til at forskaffe Claus von Ahlefeldt hans rejseomkostning, som han befindes at have udgivet fra Kbh. til Nørrejyll., indtil 400 rd. Dermed etc. JT, 14, 176. K. Orig. i DKanc. B 167D.

3. april (Kbh.) Johan Brockenhuus fik brev om med allerførste at hidskikke den svenske major og ritmesteren og de andre fangne svenske officerer, som han har. Dermed etc. JT, 14, 176. K.

3. april (Kbh.) Claus von Ahlefeldt fik brev om at foreslå kurfyrsten, hvorledes det begærede folk kan komme over, og selv komme med til Kbh. Han skal straks efter sin ankomst til Nørrejyll. angive sig hos kurfyrsten og foreslå den bedste manér til, hvorledes det begærede folk kan komme over til Kbh., hvortil han selv så vidt muligt skal hjælpe til og selv følge med sit folk, om ingen anden lejlighed gives. Dermed etc. JT, 14, 176. K.

3. april (Kbh.) Christen Jørgensen Skeel fik brev om at residere hos kurfyrsten af Brandenburg. Kongen har befalet¹ Henrik Rantzau at begive sig fra det kurfyrstelige brandenburgske hof. CJS skal begive sig til kurfyrsten og residere hos ham, så længe han er her i riget, tagende kongens interesse i agt og advisere det, som forefalder i krigsretten el. i andre måder, og som kongen bør vide, til hvilken ende kongen tilskikker ham kredit. Kongen har befalet² Claus von Ahlefeldt til Kbh. til at overføre det folk til hest og fods, som findes i Jyll. CJS skal konferere med ham, hvorledes det bedst kan ske, og i alle mulige måder være ham behjælpelig. Dermed etc. JT, 14, 176. K.

1) Se ndf., s. 125.

4. april (Kbh.) Markor Rodsteen fik brev om med sig på skibet Spes at tage nærværende kaptajn Thomas Meldrum, som siden kan fortsætte sin rejse til Holsten. Dermed etc. Sjt, 35, 137. K.

4. april (Kbh.) Niels Juel fik brev om, at smedene erbyder at betale de kul, som skipper Jochum Due har inde. NJ skal straks tilholde skippe-

ren at losse disse til dem i Kbh., som vil give rede penge derfor, dog at de straks betaler ham. Dermed etc. SjtT, 35, 137. (Tr.: KD, V, 610). K.

4. april (Kbh.) Hr. Christoffer Urne og Otte Krag fik brev anlangende at bringe proviant o.a. varer fra Smålandene til Kbh. Kongen behøver uforbigængeligen adskilligt magasin. De skal hos stænderne i Loll. og Falster tilvejebringe mest af alle slags proviant og fourage, som straks kan føres til Kbh. med de dertil befragtede hollandske o.a. fløjter og skibe, som fra Kbh. skal skikkes dertil. På det at desto større kvantitet kan tilvejebringes af alle slags viktualier og proviant, skal de erkyndige sig hos enhver, som har godt forråd, og handle med dem, at de straks afstår det mod forsikring i det, de begærer til underpant i kronens gods, indtil betaling sker. Dog at 1 td. rug ikke anlages højere end 9 mk., 1 td. byg 10 mk., 1 td. smør 20 rd., og betalingen skal angå fra den tid, det bliver leveret i Kbh. el. Nakskov. Hvorefter de siden efter adresaternes kontrakt straks skal bekomme ratifikation. I synderlighed skal de iagttage, at fæstningen Nakskov på år og dag bliver forsynet med al magasin til så stærk garnison, som oberst Körber eragter fornøden. Til at sætte alt dette bedre i værk, har kongen befalet Henrik Müller at begive sig med dem og gå dem til hånde dér, hvor hans tjeneste behøves, og underskrive kontrakterne tillige med dem. Skulle nogen vægre sig ved at lade følge dette forråd, skal de tilkendegive kongen det, hvorefter han siden vil resolve. Når alt dette er iværkstillet el. gjort, skal OK med HM straks begive sig tilbage igen. Dersom CU ikke kan møde et el. andet sted for at efterkomme befalingen, skal OK med HM forrette det, som var han til stede. Befalendes etc. SmT, 8, 223.

P.S. De skal også mest muligt lade brygge og bage hos borgere og bønder og lade det henføre til Nakskov el. Nykøbing, hvorfra det siden kan hentes og fornødne tønder tilvejebringes af indvånerne.

4. april (Kbh.) Henrik Müller fik brev om at begive sig fra Kbh. med Otte Krag til Møn, Loll. og Falster og dér gå hr. Christoffer Urne og OK til hånde i alt, hvor de kan behøve hans tjeneste og forrette det efter den dem givne instruktion og underskrive tillige med dem. Dermed etc. SmT, 8, 224.

4. april (Kbh.) Lensmændene i Loll., Falster og Møn fik brev om at assistere Otte Krag og Henrik Müller, som sammen med hr. Christoffer Urne er befalet at begive sig dertil for at bringe magasin til veje. Adresaterne skal assistere dem med al hjælp. Derefter etc. SmT, 8, 224.

Forskrevne breve udgik til Christoffer Lindenov, Philip Joakim Barstorff, Frands Brockenhuus og Peder Reedtz.

4. april (Kbh.) Christoffer Lindenov og Philip Joakim Barstorff fik brev om at anordne, at alle rytterne af oberst Kørbitz' regiment, som er kommet overløbende fra fjenden, bekommer kvarter. Dermed etc. SmT, 8, 224.

4. april (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau fik brev om at tage afsked fra kurfyrsten af Brandenburg og befordre overførsel af landfolket til Kbh. Kongen har befalet¹ Christen Jørgensen Skeel at residere hos kurfyrsten, så længe denne er her i riget. HR skal tage afsked, når CJS kommer dér, og siden efter tidligere befaling² hjælpe til, at så meget af landfolket som muligt bliver tilvejebragt og leveret til dets officerer og ført til Kbh. Dermed etc. JT, 14, 177. K.

1) Se ovf., s. 123. 2) Se ovf., s. 101-02.

5. april (Kbh.) Niels Juel fik brev om ballast og planker til de hollandske skibe. NJ skal med ballast af kronens orlogsskibe assistere de hollandske kaptajner, så og forskafe dem planker o.a., som de behøver, og som findes på Holmen, og optegne det, på det den hollandske admiral kan erfare den assistens, enhver af hans kaptajner bekommer. Dermed etc. Sjt, 35, 137. K. Incl. udat.

5. april (Kbh.) Adolph Fuchs fik brev om igen at måtte samle sine officerer, som tilforn har været under hans regiment, og hidtil proportionaliter har været akkomoderet på andre steder. Dermed etc. Sjt, 35, 138. K. Incl. udat.

5. april (Kbh.) Nicolaus Helt m. fl. fik brev om at begive sig til Lybæk, så proviant kan komme hid. Dersom han i Bæltet har efterkommet sin medgivne instruks, el. om han ingen svenske skibe har rencontreret, skal han med flåden straks begive sig hen på reden ved Lybæk, så de skibe, som dér findes med proviant o.a. og agter sig til Kbh., kan komme sikkert dertil. Sjt, 35, 139. K.

5. april (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at kvittere fhv. køkkenskriver Lars Jørgensen for nogle hofbetjentes kostpenge. Det erfares, at de af kongens tjenere, som plejer at gives kostpenge af køkkenskriveren, ikke skal være indført i LJs ugesedler fra 9. aug. 1657 til

14. marts 1658, da han kvitterede bestillingen, af årsag, at penge til hofspisningen og lign. da ikke medfulgte. Hvorover hofbetjentene nu ingen rigtighed har, hvorefter de kan fordrø kostpengene. På det, det kan erlange sin rigtighed, er kongen tilfreds, at JCvK må kvittere LJ for nævnte kostpenge for disse personer, så han siden kan gøre afregning med dem for det, de findes at restere til nævnte 14. marts, hvorefter det kan vides, hvad de andre kreditorer har at søge. Dermed etc. Sjt, 35, 139. K. Indl. marts.

5. april (Kbh.) Christian Viborg, fodermarskal, og Joakim Walspurger, slotsfoged, fik brev om at gøre bryggeren på Kongens Bryggers, bryggersskriveren Bertel Jensen og underskriveren smst. de interrogationer, som bliver leveret dem. Dermed etc. Sjt, 35, 139. K.

5. april (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev anlangende traktement til generalmajor Adolph Fuchs' officerer, som skal til Jyll. Kongen har befalet følgende officerer og kaptajner, nemlig kaptajn Conrad Wichmand, Asmus Wogt, Hans Friderich, Henrik Blanch Schmit, fændrik Christian Becker og Jørgen Murs, at begive sig til Nørrejyll., dér at samle AFs regiment. Adressaterne skal lade dem forud bekomme så meget, som de reterer af deres traktement for de 5 måneder, hvilket imod deres bevis skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 139. K.

5. april (Kbh.) Gabriel Marselis fik brev om af de først indkommende subsidiepenge, efter at de forrige assignationer er betalt, at lade Nicolaj Bennich levere 2.000 rd., tagende hans bevis, som skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 140. K.

5. april (Kbh.) Hans Lauridsen i Nakskov fik brev om at måtte beholde 2 Wismarske skuder. HL har ladet andrage for kongen, at han med sin kaper har opbragt adskillige priser, ladet med folk, proviant o.a. varer, hvilke han har leveret til kongen, men endnu ingen betaling bekommen. Han begærer derfor at måtte bekomme nogen satisfaktion derfor. Kongen er tilfreds, at han må beholde de 2 skuder, så og galioten Skt. Anna, som han beretter er indbragt til fæstningen Nakskov, med så skel, at ingen andre af kongens undersætter kan have at prætere derpå. SmR, 7, 127. K. Indl. udat.

5. april (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om en skude, som Jens Nielsen Bresseler må beholde. Af kontrakt, CL har oprettet med JNB, erfares, at når han har gjort 3 rejser til staden for kongen med den finske prisskude, og han selv har brugt sit eget redskab, nemlig sejl, anker, tov og lign., da tilhører skuden ham. Skuden har allerede gjort 2 rejser med ved fra Bogø til Kbh., hvoraf den ene er leveret på slottet, den anden til hofmarskalen, kammersekretæren, dr. Bülche, mag. Bremer og kammerskriveren, og nu atter af nævnte affærdiget for at afhente det dem endnu på Bogø bevilgede brændevad. CL skal lade skipperen bekomme priseskuden efter kontrakten, når han har aflagt den sidste rejse. Dermed etc. SmT, 8, 225. Incl. udat.

5. april (Kbh.) Philip Joakim Barstorff fik brev om at lade Jacob Bang i Kbh. el. hans fuldm. bekomme 86 favne stakket ved, efter Kbh.s favn, eftersom han har betalt det. Dermed etc. SmT, 8, 225. Incl. 5. april.

6. april (Kbh.) Bevilling efter begæring til Peder Holmer til uden trolovelse el. ceremonier til sponsalia at lade sig vie til sin fæstee enke, Ingeborg, enke efter Verner Kloumand, i deres eget hus og gård i Kbh. Dog ved foregående lysning i kirken. Forbydendes etc. SjR, 24, 351. Incl. 4. april.

6. april (Kbh.) Gabriel Marselis fik brev om på rgsk. at erlægge 1.000 rd. til borgmester Niels Hansen i Helsingør, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. SjT, 35, 140. K.

6. april (Kbh.) Ingvald Carstensen, byfoged i Christianshavn, fik brev om, når han af mag. Hans Dolmer på vegne af Gert Rantzau anmodes derom, at lade inventere, besegle og arrestere det gods, der findes efter Mads Nielsen, GRs foged på Gjessingholm, som skal være død og ikke har gjort rgsk. Dermed etc. SjT, 35, 141. K. Incl. 6. april.

6. april (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om at lade borgmester i Kbh. Christoffer Hansen el. hans fuldm. bekomme 100 favne stakket ved af kronens skove på Møn, efter Kbh.s favn, eftersom han har betalt det dér. Dermed etc. SjT, 35, 141. K.

6. april (Kbh.) Mikkell Langemack fik brev om Maturin Dupont og først vakerende toldsted. Kongen kommer i erfaring, at tolderen i Kolding, Morten Panck, er død. Kongen vil i hans sted have forordnet

MD. Men dersom MP endnu lever, skal ML lade kongen forstående det først vakerende toldsted, så at ingen bliver forordnet, førend han har adviseret kongen og erfaret hans vilje. Dermed etc. Sjt, 35, 141. K.

6. april (Kbh.) Jørgen Backe, foged på Hven, fik brev om såen, pløjning og tærskén dér. Han skal med allerstørste flid tilholde og befale bønderne på landet, at de pløjer og sår så vidt mest muligt, på det landet ikke skal blive øde. Han må tage og udtærské af det korn, der ligger dér, og føre halmen hid. Dermed etc. Sjt, 35, 142. K.

7. april (Kbh.) Johan Knudsen Wulf, skriver på Bryggerset, fik brev om at levere provianskriver Hans Hansen den byg, som findes dér, eftersom det skal være udygtigt til at gøre i malt. Sjt, 35, 142. K. Inkl. 4. april.

8. april (Kbh.) Provianskriver Hans Hansen fik brev om mod bevis at lade Paul Tscherning levere 50 rd. af de penge, som HH har bekommet for det korn, han har solgt for betaling. Sjt, 35, 142. K. Inkl. 8. april.

8. april (Kbh.) Adolph Fuchs fik befaling til at have inspektion med fortifikationen i Kbh. og Christianshavn, at alting går ordentligt til og efter Hans Schacks ordre. Dermed etc. Sjt, 35, 143. (Tr.: KD, V, 610-11). K.

8. april (Kbh.) Hans Schack fik brev om, at kongen har befalet generalmajor Fuchs at have inspektion med fortifikationen i Kbh. og Christianshavn, at alt går ordentligt til efter HSs ordre. Dermed etc. Sjt, 35, 143. (Tr.: KD, V, 611).

8. april (Kbh.) Johan Skriver fik brev om at kommandere feltartilleriet. Dermed etc. Sjt, 35, 143. K.

8. april (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev om at lade overløbere, som kommer fra fjenden og forevises dem, i kvalitet bekomme lige traktement som andre af soldatesken i garnisonen. Dermed etc. Sjt, 35, 143. K.

8. april (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om at anordne, at Rasmus (Erasmus) Abelin bekommer så megen post og forgyldt papir, som han behøver. Dermed etc. Sjt, 35, 143. K.

8. april (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om genant til Hans Hagedorn i stedet for den gård, Jacob Dannefer fik. Kongen erfarer, at JD har bekommet den gård, som skovrideren på Møn påboede. PR skal lade HH af lenets indkomst årligen bekomme så megen genant, som gårdens indkomst beløber, fra den dato, han kvitterede gården, indtil en anden lige så god gård bliver ledig. Dermed etc. Sjt, 35, 144. K.

9. april (Kbh.) Peder Reedtz fik brev anlangende Hans Hagedorn, skovrider på Møn. PR har tilforn bekommet kongens befaling til at lade HH bekomme en genant i stedet for den gård, han har mistet. Han skal derforuden årligen lade ham bekomme 16 sldl. til husleje, indtil den første gård bliver ledig, og han begærer den. I lige måde har kongen efterladt ham det fæld og tilsæt, såvel som hø og korn, som fandtes på den forrige gård, Nygård, som nu er bevilget ritmester Dannefer. Dermed etc. Sjt, 35, 144. K. Indl. 31. marts (2).

9. april (Kbh.) Albret Baltser [Berns]' arvinger og Leonhard Marselis fik brev om at udlægge 800 rd. til oberstlt. Johan Skriver, tagende hans bevis, hvorefter kongen igen vil lade dem betale af først indkommande hollandske penge. Befalendes etc. Sjt, 35, 145. K.

9. april (Kbh.) Bertram de la Coste fik brev om af kongens fiskal på Holmen at lade annamme 20 små jernstykker, som tilhører hr. Ove Giedde til Tommerup, rigens admiral, hvilke han skal lade veje og prøve og siden udlevere efter kongens ordre. Dermed etc. Sjt, 35, 145. K.

9. april (Kbh.) Gabriel Marselis, kongens residerende kommissarius i Amsterdam, fik brev om at betale Foppe Jetsen af [Ter]Schelling. FJ har på Provianthuset leveret 1.138 td. hvede og skal efter gjort pris for hver td. have 4 rd. GM befales på kongens vegne at betale hans principaler og derimod til sig annamme denne kongens obligation og ordre, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 35, 145. K. Orig. i Rtk. 216.187.

9. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at godtgøre Jørgen Bjørnsen, viceadmiral på Bremerholm, i hans fordring de 220 rd., han endnu resterer på det skib, som han og hans medparticipanter for nogle år siden er blevet afkøbt. Desligeste skal de i korn af Provianthuset betale ham de 220 rd., som han har at fordre for indkøbte stenkul, dog at han annammer det for samme pris, som kongen selv har annammet det for. Dermed etc. Sjt, 35, 146. K. Orig. i DKanc. B 179O. Incl. 8. april.

9. april (Kbh.) Philip Joakim Barstorff fik brev om ved og kul til Hans Meyer, stykkestøber, og skiberum dertil. Kongen har befaleet HM at støbe en del stykker o.a., og han behøver dertil 200 td. kul og 60 favne ved. PJB skal være ham beforderlig, at han af Soesmarke Skov i lenet bekommer sådant, som han eragter tjenlig til støbning, og fragte fornødent skiberum dertil, som siden fra næstbeliggende ladested, hvor han skal lade det henlægge, kan føre det til Kbh. SmT, 8, 225.

11. april (Kbh.) Christen Jensen, studiosus, fik efterladt lejermarksforseelse. Nærværende CJ har for kongen ladet andrage, hvorledes han for nogle år siden har forset sig i lejermark, hvorfor han har udstået kirkenes disciplin. Han begærer, at kongen vil efterlade forseelsen, så han igen kan søge kald, hvor han lovligen kan blive kaldet. Kongen bevilger dette, og at han må lade sig kalde til kirke el. skole, hvor det lovligen kan ske efter ordinansen o.a. kgl. forordninger. Forbydendes etc. Sjr, 24, 352.

11. april (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om at lade kongens pligtsfogeder bekomme 100 td. af det gamle byg, som findes på Bryggerset og ikke duer til at gøre i malt. Sjt, 35, 146. K.

11. april (Kbh.) Nicolaus Helt fik brev om fremdeles at blive med flåden i Bæltet. Han er tilforn befaleet¹ efter 14 dages forløb at begive sig med flåden til reden ved Kbh. Kongens vilje er, at han indtil videre skal blive i Bæltet og dér give flittig agt på fjendens aktioner til at gøre ham al afbræk. I det øvrige skal han rette sig efter den medgivne instruktion. Fornemmer han, at det efter fjendens forhold kan ske, skal han skikke nogle skibe til Lybæk for at konvojere derfra det, som vil til Kbh. På det der ikke skal blive mangel på viktualier på flåden, har kongen befaleet Christoffer Lindenov og Philip [Joakim] Barstorff at for-

skaffe ham det, han behøver. Til den ende er også tilskikket ham 6 hollandske orlogsskibe til secours. Dermed etc. Sjt, 35, 146. K.

1) Se ovf., s. 112.

11. april (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev om at lade Villum Lobrecht bekomme obersts verpflegung fra brevets dato. Dermed etc. JT, 35, 147. K. Orig. i DKanc. B 223F.

11. april (Kbh.) Paul Tscherning¹ fik befaling til at ansige den svenske rigens råd Steen Bielke, at PT vil lade ham indlogere i hr. Corfitz Ulfeldts gård i staden, eftersom kongen agter selv at lade sin have bruge til andet. Dermed etc. Sjt, 35, 147. (Tr.: KD, V, 611). K.

1) Kopibogen har *Tskerning*.

11. april (Kbh.) Philip Joakim Barstorff fik brev om at lade kongens pligtsfogeder på ansøgning bekomme 400 td. byg, tønden beregnet til 12 mk., til kongens postvogn- og arbejdsvognheste, og lade dem det levere frit i skibet og uden told, tagende deres bevis, hvilket skal blive godtgjort i hans rgsk. Dermed etc. SmT, 8, 226. Incl. udat.

11. april (Kbh.) Philip Joakim Barstorff fik brev om at lade Frederik Turesen, stadshopmand, el. hans fuldm. bekomme 20 favne lang ved, eftersom han har betalt det. Dermed etc. SmT, 8, 226. Incl. 10. april.

11. april (Kbh.) Christoffer Lindenov og Philip Joakim Barstorff fik brev om at lade Nicolaj Helt bekomme det, han behøver til flåden af proviant, viktualia og brændved. SmT, 8, 226.

11. april (Kbh.) Jørgen Hansen, renteskriver, fik brev om at lade Thomas Holck, kongens renteskriver, for betaling af Bogø Skov bekomme 1 skude ved, og være ham beforderlig dermed. SmT, 8, 226.

Lige sådant brev fik Christoffer Lindenov om 16 favne lang ved til Jørgen Hansen, dat. 24. april 1659.

12. april (Kbh.) Bestalling for Hans Hansen som stodemester på Vordingborg. Han skal have indseende med kongens stod og med folerne, så stodhestene i bekvemmelig tid bliver slagen til stoddet og igen i rette tid optages, og at folerne årligen i rette tid bliver brændt og opstaldet. For hans tjeneste bevilger kongen ham årligen af Vordingborg

Slot til besoldning 180 rd. og en hofklædning el. billig værd derfor i penge samt fri våning og nødtørftig brændevæd, så vel som foder og mål til en hest. Det skal begynde fra brevetts dato. Lensmanden befales etc. Sjr, 24, 352. Indl. udat.

12. april (Kbh.) Bevilling efter begæring for Hans Hansen God, studiosus, til at søge folk om hjælp til sit helbreds rekuperation. Thi forbydes etc. Sjr, 24, 353.

12. april (Kbh.) Bevilling efter begæring til at bruge konfekt til fru Lisbet Lunges og Christen Albretsen Skeels begravelser. LLs børn og arvinger bevilges til begravelsen at bruge konfekt i stedet for at gøre måltid den dag, begravelsen holdes. Forbydendes osv. Sjr, 24, 354.

Lige sådan bevill. fik CASs børn og arvinger.

12. april (Kbh.) Skøde til Jens Nielsen Smed i Kbh. på en plads i den nye by. Kongen skøder til ham 2 pladser, den ene en byggeplads, den anden et gårdsrum til den forrige plads, han allerede har bygget. Byggepladsen ligger i den ny afstukne Kobbergade, er i bredden til gaden 40 al., bag til er pladsen 56 al. og 1 kvarter bred, siden næst hans egen plads er 23 al. lang, den anden side 62 al. og 1 kvarter. Gårdsrummets plads er imod Helsingørs Port 6 al. og 1 kvarter, i Hestegade 22 al. og derfra til hans eget hjørne af hans plads 40 al. Hvilke pladser JNS og hans arvinger må beholde som fri ejendom. Dog skal han være forpligtet at brolægge sin anpart af gaderne og holde dem ved lige, alt på hans egen bekostning. Derforuden må han ikke bygge nogen bygning på gaden indtil rendestenen, men den, der vil have skurudbygninger el. svibuer for sit hus, skal vige ind på sin egen grund, så at gaden som ordineret beholder sin bredde. Han skal være forpligtet til på grunden at lade bygge god købstadbygning efter allerede gjort anordning. Thi forbyde osv. Sjr, 24, 354. (Tr.: KD, III, 486).

12. april (Kbh.) Bestalling for Jørgen Danielsen som skovrider i Vordingborg len. Kongen antager breviseren JD til med største flid og vindskibelighed at tage vare på kronens skove i Vordingborg len i Marcus, forrige skovriders sted, at intet dyr skydes el. ødelægges, lidet el. stort. Kommer han over nogen, som skyder el. ødelægger dyr i kronens skove, som de ikke har lod og del i, el. befindes nogen gående med lange rør uden for alfarvej i skovene, skal han gøre sin yderste

flid til, at han kan blive dem mægtig og føre dem til Vordingborg Slot. Kan han ikke blive deres overmand, skal han følge efter dem og udspørge, hvem de er el. tilhører, og siden tilkendegive det for lensmanden, og ikke se igennem fingre med nogen. Findes nogen krybskytter af almuesfolk, som fordrister sig til at gå med lange rør uden for alfarvej, og vil de ikke give ham besked, hvem de tilhører, har han fuldmagt til at skyde et lod i dem og ikke lide skade el. tiltale. Han skal forholde sig troligen og flittig og være lensmanden på Vordingborg lydig, hvorimod denne skal have indseende og befale og undervise ham, hvorvidt han skal have tilsyn med skoven. Det er ham under højeste straf forment uden befaling selv at skyde dyr el. at forurette nogen af kronens bønder. Befindes nogen slig brøde hos ham, skal lensmanden lade ham straffe. Han skal have indseende med, at ingen imod forbud holder geder, skovene til skade. Fornemmer han nogen geder, skal han forfare, hvem de tilhører, og tilkendegive lensmanden det. Han skal i lige måde have indseende med det, som udvises og hugges i kronens skove og selv være hos, når det udvises af skovfogederne og selv mærke det ud. For sin tjeneste bevilges han årligt til besoldning 16 gl. dl. og hver måned til kostpenge 4 dl., en sædv. hofklædning og foder og mål til en hest. Lensmanden på Vordingborg Slot befales årligen at give ham dette. Ej gørendes osv. Sjr, 24, 356.

12. april (Kbh.) Gabriel Marselis fik brev om at lade kongens vinskænk Christian Fischer el. hans fuldm. betale 5.000 rd. af de allerførste hollandske penge, som falder, tagende bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 147.K. Indl. udat.

12. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade kongens vinskænk Christian Fischer assignere 3.300 rd. i Loll.s og Falsters told for vin, som han skal levere til hofholdningen, beregnet fra Philippi Jacobi førstkommande, indtil han er afbetalt. Dermed etc. Sjt, 35, 147. K. Indl., se foreg.

12. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at betale Gregorius Rabakofsky¹ for varer, som han har leveret, med Danziger hvede, anslagen for 5 sldl. tønden, og at handle med ham om leverance af lige så mange varer fremdeles imod lige betaling af hvede for samme pris. Dermed etc. Sjt, 35, 148. Orig. i DKanc. B179O. Indl., se Sjt, 35, 147, 12. april (brev 1).

1) Således kopibogens overskrift og Orig., brevtæksten har *Rabochokshi*.

12. april (Kbh.) Niels Juel fik brev om at tilholde de hollandske skibe, som er ladede med hvede og korn, at de på Hans Hansens ansøgning lægger ind og lossere imod lige forsikring, som andre har bekommet. Dermed etc. Sjt, 35, 148. K.

12. april (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om Hans Wechslings børns formynder. Kongen er tilfreds, at de efter begæring af HW må entledige Johan Lehn, Cort Mercker, Jens Jensen og Herman Mercker fra hans børns formynderskab, hvorimod han erbyder sig til tinge at give enhver retmæssig afkald og kvittering, og forsikre sine børn, at de skal vederfares det, ret er, hvorpå adressaterne skal tage hans revers, at han vil kontentere dem på steder, hvor han kommer hen. Befalendes etc. Sjt, 35, 148. (Tr.: KD, V, 611). K. Incl. 6. april.

12. april (Kbh.) Andreas Wilcken fik befaling til at rette sig efter at kommandere artilleriet i fæstningen og på volden omkring staden. Dermed etc. Sjt, 35, 149. (Tr.: KD, V, 611-12). K.

12. april (Kbh.) Hans Schack fik brev om igen at forestille Henrik Both som oberst for hans forrige regiment til fods på Christianshavn. Sjt, 35, 149. (Tr.: KD, V, 612). K.

12. april (Kbh.) Bertram de la Coste fik befaling til at lade kommandør Adrian Danchert være følgagtig af Tøjhuset et 12-pd.s jernstykke og tage hans bevis. Dermed etc. Sjt, 35, 149. K.

12. april (Kbh.) Bispem og kapitlet i Ribe fik brev anlangende mag. Jørgen Lauridsen Fog. Det er for kongen andraget, at rektors bestilling i Ribe vakerer. Nærværende JLF har begæret kongens skrivelse til adressaterne, at han må forfremmes til bestillingen. Han har i denne varen-de belejring af Kbh. forholdt sig tro og flittig til kongens og fæderne-landets tjeneste, og kongen ser gerne, at han nyder samme promotion. Adressaterne skal bevise ham al mulig hjælp, med så skel, at be-stillingen findes ledig. Dermed etc. JT, 14, 177. Orig. i C 4-252, Ribe bispeark., LAV. K.

13. april (Kbh.) Bevilling til kongens drabant Henrik Høfd til at be-våne et hus i kongens ny boder i Hindegade, nemlig nr. 2. Givet etc. Sjr, 24, 358. (Tr.: KD, III, 486).

13. april (Kbh.) Bertram de la Coste fik brev om at lade arkelimestrene på orlogsskibene Trefoldighed og Svanen imod kvittering af Tøjhuset bekomme al den udrustning, som de behøver. Dermed etc. Sjt, 35, 149. K.

13. april (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev om at lade Poul Jørgensen Uttermark fra brevetts dato nyde sergents traktement. Sjt, 35, 149. K.

13. april (Kbh.) Johan Wulf, bryggersskriver, fik brev om på Bryggeret el. hos bryggerne i byen at lade brygge så meget øl, som gøres fornødent til flåden. Men dersom han ikke kan forskaffe det så hastigt, skal han til bryggerne i byen lade levere så megen malt, som gøres fornødent og ikke kan blive forbrygget på bryggeret, så at øllet straks kan blive brygget. Sjt, 35, 150. K. Orig. i DKanc. B 174.

13. april (Kbh.) Befaling til adelen, højlærde og kgl. tjenere anlangende takst på indvånerne om voldenes reparering. Kongen hilser sine tro undersætter af adel, så mange som er bosat i staden og har gårde. Han eragter rådeomt at lade arbejde på værkernes og voldenes reparering omkring staden. Det angår enhvers konservation, hvorfor han har befalet at lade forfatte en takst over alle indvånerne i staden, hvor mange personer enhver om ugen kan holde på voldarbejdet. På det alting kan gå rigtigere til og ingen have at besvære sig derover, befaler han alle, så mange, som har gårde el. residenser, at de lader deres fuldm. møde til stede, når takseringen foretages. Sjt, 35, 150. (Tr.: KD, V, 612). K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 03, RA. Indl. udat.

Lige sådant brev udgik til de kgl. betjente og rektor og professorer.

13. april (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende takst på voldarbejdet ved byen for dem, som skal arbejde. Kongen eragter rådeomt at lade arbejde på værkernes og voldenes reparering omkring staden. Det angår enhvers konservation. De befales at lade forfatte en takst over alle indvånere i staden, hvor mange personer enhver om ugen kan holde på voldarbejdet. På det alting kan gå rigtigere til og ingen have at besvære sig derover, har han befalet de andre stænder, som har gårde el. residenser i staden, at de lader deres fuldm. møde til stede, når takseringen foretages. Dermed etc. Sjt, 35, 151. (Tr.: KD, V, 612-13). K. Indl., se foreg.

13. april (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om med allerførste at hidskikke $\frac{1}{2}$ læst bølgeaske, som skal forbruges til at afkoge lunter med. Dermed etc. SmT, 8, 226.

14. april (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. samt højlærde og Hans Boyesen fik brev om, at vogne skal age jord i Kastellet. De skal gøre den anordning, at så mange af borgerskabet, som har heste og vogne, lader dem møde den følgende morgen tidligt i Kastellet, og at enhver af dem til voldens reparation ager 20 læs jord efter ingeniør Gotfred Hoffmands anvisning. Befalendes etc. Sjt, 35, 151. (Tr.: KD, V, 613). K. Orig. i Kbh.s Univs ark., 12 12 03, RA.

Lige sådant brev udgik til rektor og menige professorer på Universitetet at lade deres vogne møde. Nok HB om af adelen og de kgl. tjenere at begære deres vogne.

15. april (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om at tilholde Hans Johansen, rådmænd dér, at betale løjtnant Erchels under kaptajn Buchhovens kompagni for hans indkvartering fra den tid, billet blev givet ham, den 24. dec. 1658, og det skal kontinuere så længe, han forbliver hos ham i indkvartering, såfremt han ikke agter at straffes derfor ved udpantning efter recessen. Dermed etc. Sjt, 35, 152. K.

15. april (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om på ansøgning at lade Knud Jørgensen Urne til Sonnerup, oberstvagtmester til hest, bekomme 100 rd. af de penge, som bekommes for den hvede, der sælges, tagende hans bevis, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 152. K.

15. april (Kbh.) Bertram de la Coste fik brev om hos kongens stykkestøber Hans Meyer at lade støbe 24 falkonetter til 1-pd.s kugler, hvorpå han skal drive, så det med allerforderligste bliver forfærdiget. Dermed etc. Sjt, 35, 152. K.

15. april (Kbh.) Bertram de la Coste fik brev om at lade den hollandske admiral Opdam på ansøgning bekomme 4 4-pundige stykker med viskere o.a. og 3 centner krudt. Dermed etc. Sjt, 35, 153. K.

15. april (Kbh.) Henrik Wolrath [Both] fik brev anlangende at rejse fra Kbh. til Møn, for dér at have inspektion med fortifikationen af Stege, hvorledes den på bedste manér kan iværkstilles. Til den ende har

kongen befalet Peder Reedtz at forskaffe ham nogle soldater af land-folket. Dermed etc. Sjt, 35, 153. K. Incl. udat.

15. april (Kbh.) Hans Svane fik brev anlangende Jens Pedersen Tustrup og Laurs Cappel, studiosi. Af nærværende JPT og LC andrages for kongen, at de lovligen skal være kaldet til præstekald i Loll., og de kan formedelst fjendtligt indfald ej rejse til biskoppen i Fyn, for dér at blive eksamineret og ordineret. HS skal tage dem for sig og ordinere dem, med så skel, de befindes at være kaldet lovligen efter recessen og ordinansen. Dermed etc. Sjt, 35, 153.

15. april (Kbh.) Mikkel Langemack fik brev om flitteligen at lade visitere alle de koffardiskibe, som er beliggende dér, være sig hvem de tilhører el. af hvad nation, om krudt findes i dem. Dermed etc. Sjt, 35, 154. K.

15. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade artilleriofficererne, som intet kvarter har, bekomme en måneds besoldning i korn el. proviant. Dermed etc. Sjt, 35, 154. K. Orig. i DKanc. B1790.

15. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at skipper Hans Clausen må beholde de 10 læster rug, han siger skal være bådsmandsføre, og handle dem til hvem, han lyster i staden. Dermed etc. Sjt, 35, 154. K. Orig. i DKanc. B1790. Incl. 27. april.

15. april (Kbh.) Philip Joakim Barstorff fik brev om at lade Frederik Pøpping, indvåner i Kbh., bekomme 35 favne lang brændeved, som han har betalt efter Kbh.s favn, nemlig 1 rd. for hver stakket favn. Dermed etc. SmT, 8, 226. Incl. 9., 14. og 16. april.

Lige sådant brev udgik til PJB 16. april om 300 favne stakket ved til Herman Isenberg.

16. april (Kbh.) Bestalling for Johan Ulrik Thomas som stodemester. Han skal drage om på alle kongens huse og gårde i Sjæll. hvor kongens stod holdes, dér at have flittig indseende med, at stodhestene bliver slagen ud i bekvem tid til stoddet og optaget i rette tid, og at folerne årligen i rette tid bliver brændt og opstaldet. For hans tjeneste bevilger kongen ham årligen 150 kur.dl. og 30 kur.dl. til en hofklædning, item til kostpenge til hans egen person hver måned 8 kur.dl. og 4 kur.dl. til hans dreng og 20 kur.dl. til månedsbesoldning for en kusk til

2 heste, desuden årligen af skoven 50 gode læs ved, så og 20 læs hø, så gode, som han med egne heste og vogne kan lade føre af engene, sammeledes for græsgang til 10 fæhøveder på byens mark. I lige måde må han blive boende i Slagelse og dér være kvit og fri for al skat, vagt o.a. kongens tyng. Denne besoldning og kostpenge skal årligen erlægges ham af skriverstuen på Antvorskov og begynde fra brevet dato. Lensmanden befales årligen at afbetale ham dette. Ej gørendes osv. Sjr, 24, 359.

16.¹ april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade de sadelmagere, som skal forfærdige det, der kan være brøstfældigt på spandene, som findes på Tøjhuset, hvert spand til 6 heste, bekomme hvede for 163 rd. 5 mk. 12 sk., tønden anslagen til samme pris, som kongen selv har annammet den for. Desligeste de smede, som har forfærdiget og beslagnet 4 6-pundige, 4 12-pundige og 2 halve kartovers lavetter, så og alle 4 hjul på 6 3-pundige, at betale med jern, hvert pd. sat for samme pris, som kongen selv har annammet det for. Dermed etc. Sjt, 35, 154. K. Orig. i DKanc. B1790.

1) Datoen er fra Orig., den er ikke udfyldt i kopibogen.

16. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Magdalene Løwenklau bekomme 100 rd. på hendes husbonds resterende besoldning, tagende hendes bevis, hvilket skal afkortes i hans afregning. Dermed etc. Sjt, 35, 155. K. Orig. i DKanc. B1790. Incl. 15. april.

16. april (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at dømme ml. Hans Heidenreich af Rostock og Jørgen Andersen på Bornholm om en skude. HH har for kongen ladet andrage, hvorledes JA ved Stubbekøbing skal have anholdt hans skude, hvorved hans ladning med tilhørende redskab skal være spoleret, skuden og siden været kommet på grunden og slagen i stykker, uanset han efter sit foregivende skal have haft fri varer inde. De skal tage sagen for sig og forhøre parterne og dømme, så de på både sider sker den del, ret er. Dermed etc. Sjt, 35, 155. K. Incl. udat.

16. april (Kbh.) Admiralitet fik brev om at handle med Islandske Kompagni om hyre af Mads Madsens skib. Hvad kompagniet i staden har ladet andrage for kongen anlangende MMs skib, som bruges ved Glückstadt på Elben, kan de se af hosføjede supplikation. De skal akkordere med rederne i skibet, hvad de månedligt skal gives, så længe

det forbliver i tjenesten, hvorefter de siden kan søge deres betaling. Dermed etc. Sjt, 35, 156. K. Indl. 16. febr.

16. april (Kbh.) Admiralitet fik brev om at handle med Jacob Jensen Nordmand om Højenhald. Kongen behøver ej længere skibet, som tilhører JJN, og er tilfreds, at han igen må bekomme det, hvilket de skal forståelige ham. Dermed etc. Sjt, 35, 156. K.

16. april (Kbh.) Hans Schack fik brev om tillige med de andre generalpersoner i staden såvel som den hollandske kommandør Eustachius Pøchler og oberst Frederik von Ahlefeldt i ingeniørens nærværelse at besigtige de pladser ved fæstningen, som er af størst importance, og deliberere, hvilke der denne sommer først behøver at forsikres med arbejde. Dermed etc. Sjt, 35, 156. (Tr.: KD, V, 613). K.

16. april (Kbh.) Mikkell Langemack fik brev anlangende at tilholde tolderne i Nørrejyll., i synderlighed dem på grænserne, at de har flittig indseende med, at det, som ud- el. indføres, bliver fortoldet. Dermed etc. Sjt, 35, 157. K.

16. april (Kbh.) Jochim Körber fik brev om at erklære sig om skipper David Zadorf von Stolps skude, som er gjort til prise. Kongen erfarer, at JK for nogen tid siden har gjort til prise en skude ladet med proviant o.a. tilhørende DZvS og anholdt ham i arrest. Han skal erklære sig om skudens beskaffenhed, af hvad årsag han eragter den er prise, eftersom ejermændene, som kurfyrstelige Brandenburgske, besværer sig derover, og med forderligste indskikke erklæringen i Kanc. Dermed etc. SmT, 8, 227. Indl. 26. jan., 19. febr. (2) og 27. marts.

16. april (Kbh.) Borgmestre og råd i Ålborg fik brev om 600 rd. til Jesper Vognsen, hvilke kongen har bevilget ham af deres bys accise. De skal lade ham bekomme dem, tagende hans bevis, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. JT, 14, 178. K. Indl. 15. april.

16. april (Kbh.) Befaling til undersåtterne i Nørrejyll. til at hjælpe Otte Pogwisch til oprettelse af magasin. Kongen hilser undersåtterne, være sig adelig, gejstlig el. verdslig stand. Han har befalet OP alt det, som gøres fornødent til oprettelse af magasin og militiens underholdning. De skal efterkomme ham i alt, som han forordner hertil. Ej gøres osv. Dermed etc. JT, 14, 178. K.

16. april (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende de personer i kongens bestillinger, som har svoren de svenske. Kongen kommer i erfaring, at der i Nørrejyll. findes adskillige, som har været kongens bestillinger betroet, og dog har svoret de svenske og forrettet deres bestillinger og en del været deres toldbetjente og skrivere og har plaget og bespejdet kongens tro undersætter. OP skal med flid erkyndige sig at opspørge dem og på kongens vegne aftinge pengestraf med dem, hvilke han skal anvende til militien og dens underholdning. Dermed etc. JT, 14, 179. K. Indl. 24. marts.

17. april (Kbh.) Proviantmester Hans Hansen fik befaling til at lade kancellibudene hver bekomme 3 td. rug, nemlig Adser Pedersen, Morten Nielsen og Søren Nielsen. Sjt, 35, 157. K.

17. april (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende øltønder til flåden. Ved Jens Lassen har kongen anmodet dem om at tale med bryggerlavet i staden om, at de en måneds tid vil låne kongen 35 læster øltønder, hvorimod JL erbyder at forsikre dem, enten at forskaffe dem deres egne tønder igen inden en måned el. i stedet nye tønder, som nu er i arbejde. Af deres skriftlige erklæring erfarer kongen, at de af mangel på tønder undskylder sig. De skal ved rodemestrene i lige måde straks lade anmode andre undersætter i staden om at undsætte kongen med så mange tønder el. fade, som de mest kan, anseende sådant strækker til alles tjeneste. Dermed etc. Sjt, 35, 157. (Tr.: KD, V, 613-14). K. (2). Indl. udat. og 16. april.

17. april (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om 1. udskrivning af 140 mand, 2. officerers verpflegung, 3. om Henrik Wolrath Both, 4. om Stege fæstnings arbejde, palisader o.a. Han skal af Møn lade udskrive 150 mand til fods, som siden skal deles i 2 kompagnier med officerer og en vagtmester, som skal have deres verpflegung dér af landet. Det ene kompagni skal stå under HWB, det andet under kaptajnen og siden bruges til arbejde på fortifikationen. Herforuden skal han anmode borgeriet i Stege om, at det til at fuldfærdige arbejdet anvender al flid. Desligeste skal han forskaffe så mange palisader, som er fornødne, så og vogne, som kan føre tørv til fæstningen og buskværk til store og små skansekurve, såvel som andre materialer. Dermed etc. Sjt, 35, 158. K. Indl., se Sjt, 35, 153, 15. april (brev 2).

17. april (Kbh.) Gabriel Marselis, kongens residerende kommissarius i Amsterdam, fik brev om at betale skipper Villum Jores Becker (Bacher) af Ameland. VJB har på Provianthuset leveret 852 td. rug og skal efter gjort pris for hver td. have 16 mk. da. GM befales på kongens vegne at betale hans principaler og derimod til sig annamme denne kongens obligation og ordre, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 35, 158.

17. april (Kbh.) Gunde Rosenkrantz fik brev om at være overværende på vegne af Frands Rantzau, når fru Lisbet Lunges bo i Kbh. åbnes, og have indseende med, at han vederfares den del, ret er. Dermed etc. Sjt, 35, 159. K.

17. april (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at annamme nogle penge af Søren Jensen, renteskriver. SJ er blevet kronen 168 rd. 1½ ort skyldig på et pantemageskifte. Adressaterne skal lade pengene annamme og føre til rgsk. Dog er kongen tilfreds, at SJ må godtgøres i summens levering og at for fuld betaling annammes hosfølgende 2 restsedler på 131 rd. 1 ort og at resten erlægges i rede penge. Dermed etc. Sjt, 35, 159.

17. april (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om, at kongen erfarer, at bønderne i Loll. og Falster meget belastes med daglig køring. Efter denne dag må intet pas til vogne udgives el. respekteres uden kongens egne. SmT, 8, 227. (Udt.: CCD, VI, 407).

17. april (Kbh.) Otte Pogwisch fik fuldmagt til at kapitulere med de officerer til hest og fods i Jyll., som erbyder sig at oprette regimenter, hvilket kongen siden, når det begæres, vil approbere og ratificere. Dermed etc. JR, 13, 99. K.

17. april (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om, at kongen er tilfreds, at Jesper Vognsen til forstærkning af sit kompagni af Vendsyssel, Thy og Mors må bekomme så mange skriver- og fogedheste, som kan bringes sammen. OP skal gøre sit bedste og være JV beforderlig, at så mange som muligt velmunderede heste med ryttere tilvejebringes og stilles under hans kompagni, så han med dette kan støde til Johan Brockenhuus' regiment. Dermed etc. JT, 14, 179. K. Indl., se JT, 14, 179, 16. april.

17. april (Kbh.)¹ Otte Pogwisch fik brev om at have indseende med, at tolden på de forordnede toldsteder erlægges af kvæg, som drives ud af Nørrejyll. Dermed etc. JT, 14, 179. K.

1) Efter brevet står: Frederik Giese fik brev anlangende relation om rigens marsks forretninger ved arméen i Holsten, findes i Sjæll. Miss. den 18. april 1659.

18. april (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev om godtgørelse af nogle officerers traktement fra 18. marts, nemlig oberstlt. Blayr med sin løjtnant at trakteres som reformerede officerer. Feltmarskal Hans Schack en regimentsadjutant. Oberstlt. Quitzow en regimentsadjutant. Samt disse officerer over Gyldenløveske regiment dragoner: oberstlt. Stockmann en mønsterskriver, major Reitzer en mønsterskriver. Under hele regimentet en sergent, en regimentstambur og 4 gemene korporaler. Befalendes etc. SJT, 35, 159. K. Incl. udat.

18. april (Kbh.) Bertram de la Coste fik brev om af Tøjhuset mod bevis at lade være følgagtig til orlogsskibet Svanens udrustning, så vidt hosfølgende Niels Juels og Jørgen Bjørnsens optegnelser formelder. Dermed etc. SJT, 35, 160. K.

18. april (Kbh.) Jørgen Krabbe og Joakim Frederik Vind fik brev anlangende det, de skal udtage af Otte Christoffer Ulfeldts bo og befale hans skolemester at annamme. De har tilforn bekommet befaling¹ til at åbne OCUs forseglede løsøre og deraf udtage sølv, gangklæder, sengeklæder o.a. vurderet løsøre, indtil 500 rd.s værd, hvilket de siden skulle levere til hans skolemester. De skal efter forrige befaling udtage samme varer el. så meget guld el. a., som summen andrager. Men det gjorde guld, som findes, skal de først på vegne af kongen lade vurdere ved guldsmeden og overlevere skolemesteren, tilholdende ham at annamme det imod kvittering og udgive det til OCU og derfor gøre rigtighed. Dermed etc. SJT, 35, 160. K. Incl. 12. april.

1) Se ovf., s. 83-84.

18. april (Kbh.) Frederik Giese, fhv. generalauditør, fik brev anlangende fhv. rigens marsk, hr. Anders Billes forretning med arméen i Holsten. Han har at gøre skriftlig relation og under sin hånd til efterretning indlevere i Kanc. så vidt, han er bekendt med ABs forretning med arméen i Holsten og fyrstendømmet Bremen med alle circumstantier af miss., ordrer, protokoller, så og gensvar m.m., som er passeret. SJT, 35, 161. K. Incl. 28. marts.

18. april (Kbh.) Henrik Wolrath Both fik med den ingeniør, som bliver tilforordnet ham, brev om straks at begive sig til Møn og besigtige Stege, hvorledes den bedst står til at fortificere, så den kan defendere sig for fjendtligt overløb, hvorfor han og straks skal tilkendegive, hvad han behøver dertil, og straks iværkstille fortifikationen. Dermed etc. Sjt, 35, 161. K.

18. april (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev om, at kongen er tilfreds, at nærværende studiosus Laurs Hansen Cappel, som er kaldet til sognepræst til Femø s., uden videre kollats må eksamineres, og om han findes dygtig, ordineres, når han til adressaten fremsender skrivelse fra lensmanden, at denne intet har dertil at sige. Befalendes etc. Sjt, 35, 161. K.

18. april (Kbh.) Hr. Axel Urup fik med andre generalspersoner i staden brev om at bese Kbh.s fæstnings fortifikation, de pladser, som er af størst importance, og deliberere om, hvilke der først i nærværende sommer behøver at forsikres. Dermed etc. Sjt, 35, 162. K.

18. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende spisningen på skibe og på Holmen. Kongen er tilfreds, at herefter til skibs og i boden på Bremerholm bliver spist efter følgende takst, dog at folket bekommer 3 måltider om dagen. Dermed etc. Sjt, 35, 162. K. Orig. i DKanc. B179O.

N.B. Den instruktion el. takst, som meldes om, findes i de åbne breve 22. april 1659.

18. april (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev anlangende at uddele Halstedes bønders forstrakte byg til Nykøbing bønder til sædekorn, item om dilation med landgilde og at overtale dem, som nyder løn. Kongen er tilfreds, at CL igen affordrer de 600 td. byg, som Halsted Klosters bønder forleden år fik leveret til sædekorn, hvilket han siden igen d.å. kan uddele til bønderne på Falster. På det bønderne nogenledes kan blive ved magt, er kongen tilfreds, at de må gives dilation med deres landgilde, så vidt den ej kan bekommes, indtil det efterhånden kan tilvejebringes. Eftersom kongen i disse tider højlig behøver korn til magasin og til Nakskov, skal CL overtale dem, som nyder løn el. genant, at de bekvemmer sig til at patientere. Derefter etc. SmT, 8, 227.

18. april (Kbh.) Philip [Joakim] Barstorff fik brev om, at kongen er tilfreds, at han lader bønderne i Ålholm len levere fornødent sædekorn, havende indseende med, at det igen bliver betalt. Dermed etc. SmT, 8, 227. Indl. 15. april.

18. april (Kbh.) Lave Beck fik brev om at handle med den loll. adel om forskrivning. Endnu befinder en del af den loll. adel sig i Kbh. LB skal straks på kongens vegne anmode om forskrivning til magasin og Nakskovs proviantering, så og hvilke varer de har at afstå mod forsikring, så det betimeligen kan blive ført derfra. LB skal uden ophold indskikke sin erklæring derom i Kanc. Dermed etc. SmT, 8, 228.

19. april (Kbh.) Søren Lauridsen o. fl. fik kaperpas til kaptajn Hans Gregersen. Kongen gør vittterligt for alle dem, som ser el. hører læse dette, at hans nabo, kongen af Sverige imod [se ovf. 1. marts, Sjt, 35, 331], stilet til HG, kaptajn på skibet Sorte Hund. Sjr, 24, 360.

Lige sådant pas udgik 16. maj 1655 til kaptajn Erik Nielsen Smed (Smidt) på et skib kaldet Falken, hvilket pas Johan Steenkuhl bestilte, dog blev det udeladt, som står ml. disse tegn: [ ].

19. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om afregning med Margrethe, enke efter Sivert Friis, og hendes børn. De skal uden ophold gøre afregning med M og dele den i 2 partier, så det kan vides, hvor meget hun selv på den ene og hendes børn på den anden side kan tilkomme. Hvad angår antegnelsen til leverancen af tømmer, skal de afkorte M og hendes børn hver 10. penge efter deres antegnelse. Men de 1.176 rd. 2 ort 10 sk., som SFs arvinger har at fordrø for det, han har betalt til Jørgen Pommerencke, som har arbejdet og muret på Holmens Kirke, skal de fuldkommen godtgøre dem. Dermed etc. Sjt, 35, 162. K. Orig. i Rtk. 216.196. Indl. udat. og 17. april.

19. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at befale 2 renteskrivere at åbne kamre i Corfitz Ulfeldts gård og udtage det, der findes, og igen indsætte det i et særligt kammer og forsegle det, så de andre kamre igen kan blive ledige til at bruges. Dermed etc. Sjt, 35, 163. K.

19. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre deres bedste til at forskaffe dronningens fruentimmer et års besoldning. Dermed etc. Sjt, 35, 163. K. Orig. i DKanc. B1790.

19. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Johan Alter på hans resterende løn af Proviaanhuset bekomme 2 td. hvede. Dermed etc. Sjt, 35, 163. K. Orig. i DKanc. B179O. Indl. udat.

19. april (Kbh.) Peder Reedtz fik brev anlangende Lauge Hansen, herredsfoged på Møn. Kongen kommer i erfaring, at Jacob Nielsen Dannefer, ritmester, har ladet opsige og til manden igen bortfæste en ham af kongen forundt og skødet gård i Hovedskov på Møn. Herpå skal herredsfogeden i Øster h. have boet, og på landet er ingen ledig gård, som kan gives ham igen. Kongen er tilfreds, at herredsfogeden må bo i Stege el. andetsteds, hvor han lyster. Han skal af lenet årligen gives så meget som indkomsten af den gård, han hidindtil har nydt for bestillingen, indtil en gård, som giver lige så meget i landgilde, bliver ledig. Desligeste må han uden tilsætning flytte fra den gård, han hidindtil har boet i. Dermed etc. Sjt, 35, 163. K. Indl. 18. april og udat.

19. april (Kbh.) Henrik Eggerts og Peter Brandt af Nakskov fik brev om at måtte udføre hvede fra Nakskov imod malt til Kbh.s fæstning. HE har forpligtet sig til i Kbh.s fæstning med allerførste til købs at forske og levere 1.000 td. god malt. Efter hans ansøgning bevilger kongen, at han derimod af Loll. må udføre 2.000 td. hvede imod erlægelse af den sædv. told efter den trykte toldrulle. Thi forbyde etc. SmR, 7, 128. K. Orig. i DKanc. B 165B. Indl. 10., 14. og 15. (3) april.

Lige sådan bevill. fik PB til at hidforske 1.500 td. malt og derimod at måtte lade udføre 1.700 td. hvede, dat. 21. april 1659.

19. april (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om at lade skipper Svend Mogensen el. hans fuldm. bekomme 20 favne stakket brændev. eftersom han har betalt det, nemlig 1 rd. for hver kbh.sk favn. Dermed etc. SmT, 8, 228. Indl. 18. april.

20. april (Kbh.) Bestalling for Melchior Baltseren som vandkikker. Han skal forholde sig troligen og flitteligen, hvorimod kongen lover ham årligen besoldning, først for at have indseende med alle de render, som går til Rosenborg og kongens andre pladser 30 rd., dernæst for at bore alle de pumper, som behøves til flåden, og at have indseende med de render, som går til Holmen, en tømmermands kost og løn daglig 24 sk., hvilken besoldning, kost og dagløn skal gå fra 1. maj 1658, da han først blev antaget. Kongen befaler rentemestrene at lade

ham bekomme dette, ej gøres osv. Sjr, 24, 362. Indl. 1. maj og 29. juli 1658.

20. april (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev om med forderligste og efter fremlagte kvittanser at klarere regnskabet for det, universitetet fra 1. dec. 1658 befindes at have udgivet, foruden de 5 måneders forstrækning til deres indkvartering, hvorpå de skal kvittere, så de kan søge kongens forsikring. Dermed etc. Sjt, 35, 164. K.

20. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om korn til rustvognes og teltes reparation og 4 vognes beslag i Nykøbing. De skal efter vognmester Duponts ansøgning lade ham være følgagtig enten i korn el. andet så meget, at han kan lade reparere de 4 rustvogne og dækker, geschir, sadler og tøj. De skal lade ham bekomme så meget jern og stenkul, som behøves til beslag til 4 mådelige rustvogne på Nykøbing Slot. Desuden skal de forskafe teltmageren materialer til at forfærdige kongens telte, så de om fornødent kan bruges. Dermed etc. Sjt, 35, 164. K. Orig. i DKanc. B1790. Indl. 20. april.

20. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at tilholde proviantskriver Hans Hansen at betale køkkenskriveren 1.000 rd. fra det korn, det er befalet ham at sælge, og lade ham bekomme dem frem for andre, som har kongens indvisning. Dermed etc. Sjt, 35, 165. Orig. i Rtk. 216.197. K.

20. april (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om at lade Vartovs fattiges forstander, Niels Sørensen, til dem uden betaling bekomme 40 favne brændevæd efter Kbh.s favnemål. Dermed etc. SmT, 8, 228. Indl. 19. april.

20. april (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om at lade kongens vognmester Dupont på ansøgning bekomme tørt tømmer til 4 rustvogne, som skal forfærdiges ved Nykøbing Slot. Dermed etc. SmT, 8, 228. Indl., se Sjt, 35, 164, 20. april (brev 2).

20. april (Kbh.) Kaj Lykke fik brev anlangende Peder Panck, by- og rådstueskriver i Ålborg, om by- og rådstueskriveriet dér. PP har for kongen ladet andrage, at han i krigstiden har antaget regimentssekre-

tærbestilling, og begærer derfor, at han igen må betjene denne bestilling i fredstid. KL skal erkyndige sig om, hvorledes det er beskaffent, eftersom kongen er tilfreds med, at PP igen må dette. Dermed etc. JT, 14, 180. Indl. 19. april.

20. april (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at lade Jesper Vognsens officerer bekomme 1 måneds traktement lige med andre af det Brockenhuusiske regiment. Dermed etc. JT, 14, 180. K.

20. april (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at forhjælpe Johan Brockenhuus til af Ålborg at bekomme service og beslagpenge til sig og officerer og ryttere fra den dag, han ankom dér, indtil han fik assignation til andet kvarter. Dermed etc. JT, 14, 180. K.

20. april (Kbh.) Borgmestre og råd i Ålborg fik brev om at lade Johan Brockenhuus for sig og officerer og folk bekomme service og beslagpenge dér fra den dag, han ankom, til han fik assigneret kvarter andetsteds. Dermed etc. JT, 14, 180. K.

21.¹ april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Jens Lassen, kommissarius over Tøjhuset og Bremerholm, på rgsk. for leverance af papir o.a. til Kanc. og Rtk. bekomme 200 skippd. jern, som han skal antage for 10 rd. skippundet, hvorimod han efter egen erbydelse frendeles skal levere papir, voks, pergament o.a. Dermed etc. Sjt, 35, 165. K. (underskrevet af Fr. 3.). Orig. (med dato 21. april 1659) i DKanc. B179O.

1) Kopibogen har 20., Orig. 21.

21. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade kongens skibsbygmester James Robbins¹ på hans resterende fordring bekomme jern for 500 rd., skippundet at antage for 10 rd. Sjt, 35, 166. Indl. 18. april.

1) Overskriften har *Jannes Rabines*, brevet tekst *James Rabinus*.

21. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at akkordere med Cort Lyders af Nykøbing om den malt, han har liggende. Dermed etc. Sjt, 35, 166. K. Orig. i DKanc. B179O.

21. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade oberstlt. Henning Lützow bekomme 50 td. byg for det, han kan tilkomme på sin afreg-

ning, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 166. K.

21. april (Kbh.) Mikkel Langemack fik brev om at gøre den anordning, at vin, gewürz og stykgods, som ankommer til staden, bliver fortoldet efter toldrullen, eftersom den tilforn givne toldfrihed¹ ikke skal forstås videre end for øl og alle slags korn og proviant, som tjener til viktualier.² Dermed etc. Sjt, 35, 166. (Udt.: CCD, VI, 407). K.

1) Se KB 1658, 406. 2) Se KB 1658, 374-75.

21. april (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at tilholde den lybske skipper, som er hidkommet fra Stettin med hvede, straks at indlægge med sit skib og losse. Dermed etc. Sjt, 35, 167. K.

21. april (Kbh.) Kongen befaler, at sadelknægten Henrik Seck til kongens ridestaldheste skal leveres så megen havre, som endnu findes at være uforlosset på den skude, som er hidskikket fra Nykøbing, hvorefter skipperen på skuden haver at rette sig og tage staldmester Nicolaus Merlows kvittering. Sjt, 35, 167. K.

21. april (Kbh.) Hans Schack fik brev om at lade hr. Henrik Bielke på ansøgning bekomme 100 musketerer med en løjtnant og fændrik og underofficerer samt 24 håndlangere af dem, som er på voldene. Dermed etc. Sjt, 35, 167. K.

21. april (Kbh.) Jørgen Ravn, indvåner i Kbh., fik befaling til i kongens navn til skibsflåden for penge at lade hverve alt det bådsfolk, som kan bekommes i staden, så og 6 styrmænd, som er kendt på Østersøen og Bælterne, hvilke han tilhobe forud på hånden skal give en måneds penge, som siden kan blive dekorteret. Sjt, 35, 168. (Tr.: KD, V, 614). K.

21. april (Kbh.) Niels Juel og Jørgen Bjørnsen fik brev om straks til orlogsskibene at lade presse fra højbådsmænd [og nedad?] alle gemene bådsmand, som kan bekommes i staden, af hvad nation det være kan. Dermed etc. Sjt, 35, 168. (Tr.: KD, V, 614). K.

21. april (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. og Christianshavn fik brev om at tilholde bysvendene i staden, at de efter anordning fra admira-

lerne på Bremerholm er dem behjælpelig med at bekomme de bådsfolk, som det er befaleet dem at presse til orlogsskibene. Dermed etc. Sjt, 35, 168. (Tr.: KD, V, 614). K.

21. april (Kbh.) Christoffer Lindenov fik åben ordre om at lade skipper Mads Jensen Aaboe el. hans fuldm. bekomme 20 favne stakket brændeved, eftersom han har betalt det, nemlig 1 rd. for hver kbh.sk favn. SmT, 8, 228.

21. april (Kbh.) Philip Joakim Barstorff fik brev om at anordne, at nærværende skiberum, som henter [brænde]ved for kongens stykkestøber Hans Meyer, bekommer sin fulde ladning af brændeved såvel som 300 td. kul uden forsømmelse, så han ikke bliver opholdt, eftersom dette skiberum er hyret i måneder. Dermed etc. SmT, 8, 228.

22. april (Kbh.) David Dannel (de Neel) fik brev på 2 møller. For lang og tro tjeneste og særligt i det ham nu befalede tog mod den svenske flåde forunder kongen ham og hans hustru og et af deres børn deres livstid Langebæk Mølle i Vordingborg len, med ager, eng, skov, mark, fiskevand o.a., at gøre sig den så nyttig, som de bedst kan, hvorimod de skal vedligeholde møllen forsvarligen. Sjr, 24, 363. Incl. 29. marts.

Lige sådant brev fik DD om Lyngby¹ Mølle i Kbh.s len.

1) Kopibogen har *Lundby* Mølle.

22. april (Kbh.) Instruktion og takst, hvorledes der skal spises på kongens orlogsskibe og i boderne på Holmen. Søndag: Til middag: flæsk, kød, ærter, brød, øl. Til aften: [do.]. Mandag: Frokost: Ost, brød, øl. Middag: Grød, torsk, smør, brød, øl. Aften: Grød, tørfisk, smør, brød, øl. Tirsdag: Frokost: Ost, brød, øl. Middag: Ærter, torsk, smør, brød, øl. Aften: Ærter, tørfisk, smør, brød, øl. Onsdag lige ved mandag, torsdag lige ved søndag, fredag og lørdag lige ved mandag. Skal eragtes, der er kun 2 køddage og 5 fiskedage. Efter den middeltakst, som kan bruges på kongens skibe, skal folkene [be]spises som følger: For en person om ugen: Flæsk: 1 pd. 2 lod, af 1 skippd. spises 1.204¹²/₁₇ måltider. Kød: 2 pd., af 1 td. spises 448 måltider. Tørfisk 1¹/₄ pd., af 1 skippd. 1.280. Torsk: 2¹/₂ pd., af 1 td. 448. Smør: 20 lod, af 1 td. 3.580. Ost: 1¹/₂ pd., af 1 skippd. 1.280. Gryn: ³/₈ ottingkar, af 1 td. 1.024. Ærter: ²/₇ ottingkar, af 1 td. 1.004. Hårdt brød: 6¹/₄ pd., af 1 td. 307¹/₅. Øl: 20 potter, af 1 td. 120. Skal eragtes, at kan en species ikke bekommes, skal den ene spises

for den anden, nemlig: flæsk for kød el. kød for flæsk. Tørfisk for torsk el. torsk for tørfisk. Sild for ost el. ost for sild. Gryn for ærter el. ærter for gryn. At agtes, når der spises blødt brød, da en person om ugen $9\frac{1}{4}$ pd. Herefter vil kongen have, at der spises i orlogsskibene, når de sejler, el. i boderne på Holmen. SjR, 24, 364. Incl. 17. og 21. april og udat. (2).

22. april (Kbh.) Jørgen Ravn, Kbh., fik befaling til af de penge, som er deputeret til bådsmanshvervning, at give hver af følgende, som antages til orlogsskibene Trefoldighed og Svanen, en måneds besoldning efter den akkord, som er gjort med dem, nemlig 4 styrmænd, 2 bartskærere, 2 skibsskrivere, 2 kældersvende og 2 kokke. SjT, 35, 168. K. Incl. 22. april.

22. april (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om at lade nærværende Knud Jensen, murmester i staden, el. hans fuldm. bekomme 30 favne stakket brændeved på Møn, som han har betalt efter Kbh.s favn, nemlig 1 rd. for hver favn. Dermed etc. SjT, 35, 169. K.

22. april (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev om at godtgøre borgmestre og råd på Christianshavn det traktement i byg og rug, som de for meget har udlagt fra 12. til 27. dec. til oberstlt. Gotfrieds underhavende. SjT, 35, 169. K.

22. april (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev anlangende at forudbetale nærværende Tobias Bræse, voldmester, det, han kan tilkomme af den udlovede 5 måneders forstrækning til garnisonen, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. SjT, 35, 169. K.

22. april (Kbh.) Nicolaj Bennich fik brev om at have indseende med ildebrændsel til hofholdningen, Bryggerset og Bagerset fra Loll., Falster og Møn og dertil lade fragte skiberum el. i andre måder lade det komme hid, som det kan være til ringeste omkostning. Dermed etc. SjT, 35, 170. K.

22. april (Kbh.) Gabriel Marselis fik brev om, efter forrige ordre, dat. 26. dec. 1658,¹ efter 6 måneders forløb at betale Søren Pedersen af de første hollandske penge. Kongen er tilfreds, at han betaler ham af dis-

se, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 170. K.

1) Se KB 1658, 464.

22. april (Kbh.) Saltkompagniets direktører i Danmark fik brev om at måtte annamme de assecurerede penge, som Hvide Bjørn er assecureret for, når det indkommer, således som forskuddet kan beløbe, som de befindes at have gjort for kongen. Derefter osv. Sjt, 35, 170. K.

22. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade oberst Henrik Wolrath Both på ansøgning bekomme de $\frac{2}{3}$ af hans resterende besoldning efter den med ham gjorde afregning i jern, skippundet for 10 rd., den anden $\frac{1}{3}$ i korn efter samme takst, som kongen selv annammer det. Dermed etc. Sjt, 35, 171. K. Orig. i DKanc. B1790.

22. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade nærværende Oluf Rasmussen Koch af Provianthuset bekomme 10 td. hvede for hans erlidte skade. Dermed etc. Sjt, 35, 171. K. Orig. i DKanc. B1790.

22. april (Kbh.) Philip Joakim Barstorff fik brev om at lade nærværende Søren Rasmussen Mørch, borger i Kbh., el. hans fuldm. bekomme 50 favne stakket brændeved, som han har betalt efter Kbh.s favn, nemlig 1 rd. for hver. Dermed etc. SmT, 8, 229. Incl. = Orig. og 8. febr. 1660.

22. april (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om at anordne, at det skib, som bliver skicket did, straks bliver ladet med så meget hø og halm, som det allermest kan indtage og føre, men til ballast indtager ved, så det ufortøvet kan komme til Kbh. Dermed etc. SmT, 8, 229.

22. april (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om at lade nærværende skipper Hans Aagesen af Sønderborg bekomme byg for 80 rd. 3 ort, tønden for 14 mk., som kongen efter kontrakt er blevet ham skyldig for $\frac{4}{4}$ favn lang ved, som han har leveret til kongen, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. SmT, 8, 229. Incl. 26. jan., 19. april og udat.

23. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om hvede til de tømmermænd, som har arbejdet på fæstningen. De tilskikkes fortegnelse,

hvorefter de skal afbetale dem med hvede, tønden for samme takst, som kongen selv har annammet det. SjT, 35, 171. K.

23. april (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om med første vind at løbe ud med orlogsskibet Trefoldighed og Svanen tillige med den hollandske admiral Opdams flåde og sammen begive sig i Østersøen, tagende til sig Spes og de hollandske skibe, som ligger ved Møn el. deromkring. Han skal gøre sin yderste flid for at konjugere sig med admiral Nicolaus Helt og hans eskadron skibe. Skulle fjenden hindre konjugationen, skal han forholde sig efter krigs- og sømands manér. Når konjugationen er sket, skal han med samlet magt søge fjendens orlogsflåde og anvende største flid på at ruinere den og siden hjælpe til, at det brandenburgske folk og de andre allierede bliver overført til Fyn. Syntes han rådeligt, at flåden kan adskilles, skal han i konvoj lade sikre de vivres og ammunition, som findes i beredskab ved Lybæk. Kongen har befalet en del af sine egne folk og soldatesken samt vivres at komme over fra Slesvig og Holsten, og HB skal have indseende med, at det sker så snart muligt, og til den ende advisere Ditlev von Ahlefeldt, generalkommisarius, hvornår han eragter det bekvemmeligst kan ske. Det øvrige remitterer kongen til hans konduite, på hvad manér fjenden kan gøres mest skade, i betragtning, hvor højt det er kongen anliggende, at fjendens flåde bliver totaliter ruineret. SjT, 35, 171. K.

23. april (Kbh.) Nicolaus Helt fik brev om at konjugere sig med hr. Henrik Bielke og Opdams flåde. Kongen har befalet HB at begive sig fra Kbh. med en del orlogsskibe og tillige med den hollandske admiral Opdam med den hollandske flåde konjugere sig med adressaten og den hos ham værende eskadron af skibe og siden med samlet magt søge fjendens flåde i Bæltet, el. hvor den er at finde, anvendende al flid på at ruinere den. NH skal holde sig i beredskab, når han adviseres el. fornemmer, at fjenden vil hindre konjugationen, at han da gør det, som krigs- og sømands manér medfører. Dermed etc. SjT, 35, 173. K.

23. april (Kbh.) Steen Hohendorff og Christoffer Gabel fik brev om tilige med Johan Christoph von Kørbitz at betænke, ved hvad middel i synderlighed i denne besværlige tid og indtil man kan optænke bedre, den daglige spisning ved hoffet kan vedligeholdes, og hvorledes der kan forskaffes godt forråd af alle de ting, som behøves dertil og være tjenlige til at gemme. Til den ende skal de akkordere med én og anden, som findes at ville levere allehånde species dertil, så vidt de erag-

ter gavnlig, og gøre kongen forslag. Dermed etc. Sjt, 35, 173. K. Indl. udat.

23. april (Kbh.) Kongen befaler Ditmer Petersen af Lybæk at losse sit skib og levere sin ladning til proviantskriver Hans Hansen, tagende hans bevis, hvorefter kongen siden vil lade betale hans principaler. Sjt, 35, 174. K.

23. april (Kbh.) Henrik Wolrath Both fik brev om at lade nærværende major Saint Germain være følगतig så mange af landfolket på Møn, som behøves til et kompagni, eftersom kongen har antaget ham som major til fods. Dermed etc. Sjt, 35, 174. K.

23. april (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende, at nogle af dem, som borgerne bruger til vagt på voldene, afstås til skibene. Kongen kommer i erfaring, at adskillige, som er dygtige til skibsfolk, lader sig leje til at tjene på voldene. Adressaterne skal tilholde de borgere, som har lejet dygtige bådsfolk, at de overlader dem i denne tid til kongens skibe til forestående rejse. Dersom nogen findes, som har flere end én tjener el. lejeperson, skal de afstå enhver, som kan bruges til skibs. Dermed etc. Sjt, 35, 174. (Tr.: KD, V, 614-15). K.

23. april (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at lade forsamle alle lavene i byen og indfordre hvert amt og anvende al flid på at bevæge dem derhen, at de hver vil give noget til bådsfolkenes underholdning. Dermed etc. Sjt, 35, 175. (Tr.: KD, V, 615). K.

23.¹ april (Kbh.) Johan Christoph von Korbitz og Christoffer Gabel fik brev om at forhandle med kongens hofbetjente og for sig indfordre hver især af dem og anvende al flid på at bevæge dem til hver at give noget til bådsfolkets underholdning. Dermed etc. Sjt, 35, 175.

1) Kopibogen har 3. april, men K. er dat. 23. april, og brevet står ml. breve af 23. april.

23. april (Kbh.) Christoffer Lindenov og Philip Joakim Barstorff fik brev om af lenet, el. hvor det bekvemmeligst kunne ske for betaling, at forskaffe 6 gode stærke heste til rustvognsheste, hvilke han indtil videre skal beholde hos sig. Dermed etc. SmT, 8, 229. Indl., se Sjt, 35, 164, 20. april (brev 2).

23. april (Kbh.) Philip Joakim Barstorff fik brev om straks at lade nærværende skipper Jacob Mikkelsen bekomme så meget brændevad, som han allermest kan føre i skuden. SmT, 8, 229.

24. april (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om at lade Bartholomæus Jensen, indvåner i Kbh., el. hans fuldm. bekomme 10 favne lang ved, eftersom han har betalt det, nemlig 1 rd. for hver Kbh.s favn stakket favneved. Dermed etc. SmT, 8, 230. Incl. = Orig. til PR (se de sidste linjer), til CL (et vedr. BJ, et vedr. SM) og til JPB. Se også SmT, 8, 229 (brev 1).

Lige sådanne breve fik CL om 200 favne stakket ved af Bogø til Selio Marselis. Philip Joakim Barstorff om 200 favne stakket ved i hans len til SM. Peder Reedtz om 200 favne stakket ved af Møn til SM.

24. april (Kbh.) Christen Skeel fik brev om at handle med kurfyrsten om, at tolden i Jyll. bliver erlagt uden forhindring af soldatesken. Kongen kommer i erfaring, at officererne under de allieredes armé skal friholde og salvegardere fremmede o.a. købmænd i Jyll., som udfører heste og fæ o.a. varer i stor mængde, hvorfor ingen told bliver erlagt. CS skal foredrage dette for kurfyrsten, med begæring, at han vil lade gøre sådan anordning, at tolden uden forhindring erlægges efter toldrullen. Dermed etc. JT, 14, 181. K.

25. april (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at tilforordne en vederhæftig mand som værge for Anne, afd. Niels Nielsens barn, indtil barnets rette værge kommer hid. Dermed etc. Sjt, 35, 175. Incl. 25. april.

25. april (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om, at kongen har forordnet nærværende Robert Colnet til kaptajn over artilleriet, hvorfor HB skal bruge ham. Befalendes etc. Sjt, 35, 176. K.

25. april (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om at anordne, at der til hofholdningen bliver hugget 2.000 favne stakket ved på Møn, på steder, hvor det kan være skovene mindst til skade, og lade det være i beredskab på steder, hvor det kan afhentes bekvemmeligt, når skiberumme kommer for at hente det. Dermed etc. Sjt, 35, 176. K. Incl. udat.

25. april (Kbh.) Lave Beck og Holger Vind fik brev om straks at gøre afregning med kaptajn Julius Erik Fischer for det, han tilkommer for sin

bestilling. Dermed etc. Sjt, 35, 176. K. Orig. i DKanc. B 223C. Incl. 20. april.

25. april (Kbh.) Christoffer Lindenov og Philip Joakim Barstorff fik brev om at anordne, at der til hofholdningen på Bogø bliver hugget 1.000 favne stakket ved og det på de steder, hvor det kan være skovene mindst til skade, og lade det være i beredskab, hvor det bekvemmeligst kan afhentes, når skiberum kommer for at hente det. Dermed etc. SmT, 8, 230.

Lige sådant brev fik PJB om 2.000 favne stakket ved.

25. april (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om at lade feltmarskal Hans Schack bekomme 50 favne lang ved, som FB skal lade hans regimentskvartermester være følgagtig og så vidt muligt befordre. Dermed etc. SmT, 8, 230.

25. april (Kbh.) Christoffer Lindenov og Philip Joakim Barstorff fik brev om at anordne, at nærværende 2 af generalmajor Adolph Fuchs' tjenere med hoshavende 4 heste bekommer fri underholdning og kvarter i Naskov og for de 4 heste fri fourage og staldrum. Dermed etc. SmT, 8, 230.

26. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om betaling af Laurids Hammer, Kbh., i den accise, som Anders Hansen, fhv. byfoged i Kbh., er skyldig. Item om afkortning for det, der er kommet af Tøjhuset til skibene. LH har for kongen ladet andrage, hvorledes AH er kronen skyldig for 3 års acciseforpagtning dér, fra 1643 årlig hen ved 1.550 rd. med påløbne renter til dato. Efter LHs begæring har kongen bevilget, at den arv, som AHs hustru kan findes at tilkomme i LHs bo efter sin søster, må dekorteres LH i hans fordring hos kronen og siden komme til afkortning på AHs rest. Adressaterne skal gøre afregning med ham, hvor meget kongen kan tilkomme af ham og hans medredere for det, kongen har lånt ham af Tøjhuset til hans skibe på den spanske rejse, hvilket de og så vidt hans anpart skal afkorte i fordringen. Dermed etc. Sjt, 35, 176. K. Orig. i DKanc. B179O.

26. april (Kbh.) Peder Nielsen Hobro fik efter ansøgning brev om at måtte lade sig høre til Vesterborg kald, som berettes at være ledigt, om han siden lovligen kan blive kaldet efter ordinansen. Forbydendes etc. SmR, 7, 128. K.

26. april (Kbh.) Christoffer Lindenov og Philip Joakim Barstorff fik brev om at forskaffe nærværende Hans Jørgen så meget tømmer, som han eragter nødvendigt, og som er dygtigt til hjul og hjulbårer og spa-deskafter, hvortil han skal skaffe ham et skiberum, som kan overføre tømmeret til Kbh., og ellers være ham beforderlig. Dermed etc. SmT, 8, 231.

Lige sådant brev fik PJB.

27. april (Kbh.) Skøde til Georg Hoffmann og hans arvinger på det hus, han bor i, liggende ved toldboden, hvilket hus etc. Sjr, 24, 365. (Tr.: KD, III, 486).

27. april (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at tilholde de 2 renteskri-vere, som har annammet og inventeret gården ved Boldhuset af Hen-rik Müller, igen at overlevere den med alt inventarium til Johan Chri-stoph von Korbitz, efter at de har annammet den af Eva von Bülow. Dermed etc. Sjt, 35, 177. (Tr.: KD, V, 615). K. Orig. i DKanc. B1790. Indl. udat.

27. april (Kbh.) Albertus Matthisen, bygmester, fik befaling til at begi-ve sig med en murmester, tømmermand og blytækker til Boldhuset og tilliggende gård, som kongens forrige hofmarskal, afd. Adam Henrik Pentz har iboet, og med flid besigtige dem, hvad brøstfældighed der findes, og skriftligt forfatte, hvad skade der er forårsaget af kugler i be-lejringen, så kongen kan vide, om enten han el. Henrik Müller tilkom-mer at reparere det. Sjt, 35, 178. (Tr.: KD, V, 615). K. Indl., se foreg.

27. april (Kbh.) Kbh.s borgerskab med de andre stænder fik befaling til at deliberere om militiens underholdning efter de 5 måneders for-løb. Kongen hilser borgmestre og råd samt menige borgerskab i Kbh. Det er alle vel bekendt, hvor fornøden garnisonen eragtes til alles kon-servation i byen. Til dens underholdning i denne besværlige tid ved kongen ringe el. ingen middel, med mindre han hjælpes af sine tro undersætter. Han beder dem tillige med de andre stænder overveje, ved hvad middel garnisonen til hest og fods kan blive underholdt, ef-ter at de 5 måneders udlovede forstrækning ophører. Det angår en-hvers velstand og det gemene bedste, og kongen tvivler ikke på, at en-hver lader sig finde godvillig dertil, hvilket han vil erkende med kgl. gunst. Givet etc. Sjt, 35, 178. (Tr.: KD, V, 615-16). K.

Lige sådant brev udgik til den menige adelsstand, som er til stede i

byen. Nok borgmestre og råd på Christianshavn. Rektor, superintendent og professorer på Kbh.s akademi, sognepræster og menige klere-si. Alle kongens tjenere og hofbetjente.

27. april (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at tilholde borgerskabet at forstærke vagterne, så længe flåden er ude. Dermed etc. Sjt, 35, 179. (Tr.: KD, V, 616). K.

27. april (Kbh.) Hans Schack fik brev om at anordne, at borger- og soldatervagten bliver forstærket, så længe flåden er ude. Dermed etc. Sjt, 35, 179. (Tr.: KD, V, 616). K.

27. april (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om at lade nærværende Peter Hoppensack af Lybæk el. hans fuldm. af Møns skove bekomme 10 favne lang ved, som er 30 favne stakket ved, eftersom han har betalt det. Dermed etc. Sjt, 35, 179. K.

27. april (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om at færdiggøre skibe til havnens forsikring. Han skal gøre sit bedste til at tilvejebringe og lade forfærdige 2-3 af de mindste af kongens egne orlogsskibe el. de hollandske transportfløjter, som er belagt med stykker, så de kan være besat med folk til at forsikre havnen for kapere o.a. Dermed etc. Sjt, 35, 180. (Tr.: KD, V, 616-17). K.

27.? april (Kbh.) Mikkel Ecksteen fik brev om den svenske kommandants frue. Kongen er tilfreds, at den svenske kommandants frue, som sidder fangen på Bornholm, med sine hoshavende fruentimmere og 2 tjenere må løslades og frit rejse, hvor hun lyster. Dermed etc. SkT, 9, 154.

27. april (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om at lade hr. Henrik Bielke og den hollandske admiral Opdam bekomme noget vildt el. a. forfriskning, når flåden sejler forbi. Dermed etc. SmT, 8, 231. Inkl., se Sjt, 35, 177, 27. april.

27. april (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om at lade nærværende Laurids Andersen og Hans Nielsen, borgere i Kbh., el. deres fuldm. bekomme 12 favne stakket brændevad, eftersom de har betalt det efter Kbh.s favn, nemlig 1 rd. for hver. Dermed etc. SmT, 8, 231. Inkl. = Orig. og se SmT, 8, 229 (brev 1).

Lige sådant brev fik CL om 4 favne lang ved, er 10 favne stakket ved, til Joakim Wieland, borger i staden, dat. 28. april 1659.

27. april (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om efter kongens vognmester Duponts ansøgning med forderligste at lade hugge og forskaffe et parti hjul- og vogntømmer, som højlig behøves til at forfærdige kongens rustvogne. Til at fælde og ophugge tømmeret skal han forskaffe fornødne hjulmænd og deslige folk. Dermed etc. SmT, 8, 231. Indl. udat.

28. april (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om at gøre en fortegnelse over alle kongens skipperes og bådsfolks boder i staden, med specification af, med hvem enhver af boderne er besat, hvorom han med forderligste skal indskikke efterretning i Kanc. Dermed etc. Sjt, 35, 181. (Tr.: KD, V, 617). K.

28. april (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. og Christianshavn fik brev om folk af alle kompagnierne til vagt på skibene og i havnen. Adressaterne skal gøre deres bedste til af voldene at forskaffe kongen 200 mand, som indtil videre kan blive brugt på skibene til forsikring af havnen ved fæstningen Kbh. Dermed etc. Sjt, 35, 181. (Tr.: KD, V, 617). K.

Lige sådant brev fik borgmestre og råd i Christianshavn om 20 mand el. flere, dat. 29. april 1659.

28. april (Kbh.) Frederik Turesen fik brev om at forordne 12 el. flere personer af hvert kompagni af borgerskabet til skibene ved havnen, så længe flåden er ude. Dermed etc. Sjt, 35, 181. (Tr.: KD, V, 617). K.

28.¹ april (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at tilholde alle hofbetjentene, at de herefter som tilforn, så længe flåden er ude, lader holde vagt på de steder i garnisonen, som de anvises af Hans Schack, af hvilke 12 personer el. flere skal forordnes til skibene i havnen. Dermed etc. Sjt, 35, 181. (Tr.: KD, V, 618). K.

1) Kopibogen har 29., men K. 28. april.

28. april (Kbh.) Hans Schack fik brev om, at hofbetjente skal holde vagt, og om folk til skibene. Kongen har befalet Johan Christoph von Kørbitz at tilholde alle hofbetjentene, at de igen lader holde vagt på de steder i garnisonen, som han anviser dem. Så og at af samme folk

skal forordnes 12 el. flere til skibene i havnen. Befalendes etc. Sjt, 35, 181. (Tr.: KD, V, 617). K.

28. april (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om at anordne, at nærværende Claus Jørgensen, tømmermand i kongens materialhave, af skovene på Møn bekommer 250 spadeskafter, 500 hakkeskafter, 500 skovle, 1.800 hjulbårer og 100 lange økseskafter, som murmestre bruger, hvilke PR skal lade hugge, hvor dertil findes dygtige træer, dog hvor det kan være skovene mindst til skade. Dermed etc. Sjt, 35, 181. K. Indl. udat.

28. april (Kbh.) Grønlandske Kompagnis direktører fik brev om at gøre skibet Caritas færdigt til at lægge ud for at defendere havnen ved staden. Dermed etc. Sjt, 35, 182.

28. april (Kbh.) Admiralitetet fik brev om, at kongen har befalet Grønlandske Kompagnis direktører at lade skibet Caritas gøre færdigt og lægge ud til at defendere havnen. Adressaten skal akkordere med dem, hvad kongen skal give for skibet, så længe det bliver liggende dér. Dermed etc. Sjt, 35, 182. (Tr.: KD, V, 617-18). K.

29. april (Kbh.) Nicolaj Høgges og Isabella Rippersman fik efter begæring brev om at måtte annammes til sakramentet af hr. Rasmus Bysing, tysk prædikant på Christianshavn, og siden lade sig vie af ham i huset. Forbydendes etc. Sjr, 24, 366.

29. april (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om at lade skriveren på Bryghuset, Johan Wulf, af Provianthuset til hofholdningen bekomme 100 td. malt, så og af det først indkommende magasinmalt 200 td., tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 182. K.

29. april (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om at assistere generallt. Hans von Ahlefeldt og generalmajor Frederik von Ahlefeldt. Item om at konvojere ammunition fra Lybæk. Kongen kommer i erfaring, at fjenden skal have bemægtiget sig Falster. Han har anset for rådsomt at befale¹ HvA og FvA fra Holsten at fremskikke så meget folk til hest og fods, som kan tilvejebringes, til Loll. til secours. HB skal bevise dem al mulig assistance og med galioter o.a. småt fartøj, som er besat med stykker og kan mistes fra flåden, gøre sit bedste til at forhindre kommunikationen og overfarten ml. Sjæll. og Falster el. de andre insuler.

Her foruden skal han så snart muligt fra Lybæk hidkonvojere den der bestilte ammunition, remitterende alting til egen konduite. Dermed etc. Sjt, 35, 183. K.

1) Se ndf., 29. april, SmT, 8, 232 og 233.

29. april (Kbh.) Frands Brockenhuus fik brev om at anordne, at nærværende 2 rustvognskuske med hosværende 2 heste bekommer fornøden underholdning med mad og øl og fourage tillige med det forrige, som FB har bekommet befaling om. Dermed etc. SmT, 8, 231. Inkl., se SmT, 8, 231, 27. april (brev 3).

29. april (Kbh.) Befaling til borgmester Peder Mortensen i Nakskov og flere til at dømme i kapersager. Det vil falde meget vanskeligt for Admiralitetet i Kbh. at lade indkomme alle sager, som i disse tider kan falde ml. kapere, deres redere o.a. i Loll. og Falster. Kongen har anset for godt og befaler hermed PM og rådmænd Peder Hansen tillige med Vilum Hansen og Hans Madsen, alle boende i fæstningen Nakskov, at dømme vedr. alle de priser, som dér hidindtil er indbragt i landene el. derefter indbringes, såvel som alle andre sager, som bør indstævnes for Admiralitetet, rettende sig efter kongens herom udgangne ordrer og patenter, efter som ret og billighed gemæs er, uden alt ophold el. tergiversation. Hvorefter osv. Ladendes det etc. SmT, 8, 232.

29. april (Kbh.) Christoffer Lindenov fik brev om at lade Ove Skade el. hans fuldm. bekomme 20 favne lang ved af Bogø. Dermed etc. SmT, 8, 232.

29. april (Kbh.) Hans von Ahlefeldt fik brev om at begive sig til Nakskov med de folk, Frederik von Ahlefeldt overfører fra Holsten. Kongen kommer i erfaring, at fjenden har bemægtiget sig Falster, hvorfor han har befalet FvA straks og uden ophold at tage den sikreste vej fra Kbh. til Heiligenhafen for at overføre det befalede folk til Nakskov fæstning og dermed at defendere landet videre. HvA skal det allerførste muligt er, og han kan bekomme folket tilhobe, begive sig dermed til Nakskov, hvor han efter sin ankomst skal erfare lejligheden og efter dens beskaffenhed gøre sin flid til tillige med FvA at forsvare landet for videre fjendtlig overvold og om muligt igen recuperere Falster fra fjenden. Til den ende har kongen befalet hr. Henrik Bielke såvel som oberst Kørber at bevise ham al mulig assistens. Befalendes etc. SmT, 8, 232.

29. april (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om at begive sig til Nakskov, om at begive sig med folk fra Holsten til Nakskov og om landets defension. Kongen kommer i erfaring, at fjenden har bemægtiget sig Falster. FvA skal straks begive sig til fæstningen Nakskov og dér fornemme, om det befalede folk fra Holsten er ankommet. Dersom det endnu ikke er, skal han straks tage den sikreste og næste vej til Heiligenhafen, hvor han skal antage det befalede folk og dermed straks forføje sig tilbage til Nakskov, tagendes til sig så meget af rytteriet og det andet landfolk, som han eragter at kunne være bastant med og gøre sit bedste til med al magt at defendere Falster mod videre overfald og anvende al flid på igen at recuperere det. Til hvilken ende kongen har befalet Henrik Bielke og Körber at bevise ham al mulig assistens. Dermed etc. SmT, 8, 233.

29. april (Kbh.) Jochim Körber fik brev om at assistere generallt. Hans von Ahlefeldt og generalmajor Frederik von Ahlefeldt. Kongen kommer i erfaring, at fjenden har bemægtiget sig Falster og har befundet rådsomt at befale¹ HvA såvel som FvA fra Holsten at fremskikke så meget folk til hest og fods, som kan tilvejebringes, til secours for Loll. JK skal, når de ankommer, indtage dem i fæstningen og gå dem til hånde i alt, som eragtes gavnligt til kongens tjeneste og fjendens afbræk, gørende dem underretning om landets beskaffenhed. Dog at mest muligt med al nødtørft forsikres og forsynes efter forrige ordre,¹ remitterende alting til JKs egen gode og bekendte konduite. Dermed etc. SmT, 8, 233.

1) Se ovf., s. 160 og foreg. brev.

29. april (Kbh.)¹ Befaling til undersåtterne i Loll. om at assistere generallt. Hans von Ahlefeldt og generalmajor Frederik von Ahlefeldt. Kongen hilser undersåtterne i Loll. og Nakskov og officerer og soldateske til hest og fods og andet landfolk. Han kommer i erfaring, at fjenden desværre har bemægtiget sig Falster, og har befundet rådsomt til secours at skikke dem HvA og FvA med en del folk til hest og fods til at defendere landet for videre fjendtligt overfald og gøre sit bedste til om muligt igen at recuperere Falster. Alle befales at gøre dem med officerer og folk al mulig assistens, forskaffende dem underholdning og i alle forefaldende okkasioner parere hans kommando, så kært enhver har sin frelse. Ladendes det osv. SmT, 8, 233.

1) Efter brevet står: Nicolaj Bennich fik brev om ved til Nakskovs og Kbh.s garnison fra Loll. og Holsten, findes i Sjæll. Miss. 30. april 1659.

30. april (Kbh.) Dr. Poul Moth fik brev om at indfordre og til sig annamme de penge, som de højtlærde, kongens betjente og borgerskabet har udlovet til bådsfolkene underholdning, kvittere derfor og beholde pengene til videre ordre. Dermed etc. Sjt, 35, 183. (Tr.: KD, V, 618). K.

30. april (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende Just Frøllich om kaution af Peder Hansen i Endeløssstræde. JF har for kongen ladet andrage, hvorledes PH har erhvervet kongens stævning af en af adressaterne udstedt dom anlangende en sum penge, som JF har at fordre hos ham, hvilken stævning formenes til fordringens forhindring. Derfor har han begæret denne befaling til adressaterne. De skal tilholde PH at stille JF kaution til sagens uddrag el. deponere pengene så længe i retten. Dermed etc. Sjt, 35, 183. K. Incl. 18. april.

30. april (Kbh.) Nicolaj Bennich fik brev om ved til Nakskov og Kbh.s garnison fra Loll. og Holsten og at sælge deraf til borgere o.a. NB skal med forderligste begive sig fra Kbh. til Nakskov og gøre den anordning, at brændevod indkommer i fæstningen til garnisonen og borgerne, som begærer det for penge. Dersom det kan ske uden fare for fjenden, skal han gøre sit bedste til, at derfra kommer mest muligt ved, og siden begive sig til Nystad [Neustadt], hvor han i sit amt Sitmars¹ o.a. forstlige skove skal lade fælde så mange træer til ildebrændsel som muligt og ved militærisk eksekution af kongens deromkring liggende folk tilholde de nærmest boende bønder at fælde dette ved og føre det ned i skiberummene. Dersom nogen i staden begærer ildebrændsel, skal han lade dem bekomme så mange favne, som de begærer, dog at de i Kbh. skal levere halvparten af det, de bekommer, i stedet for betaling, så kongen dér bekommer fragten favn for favn og træ for træ. Dog skal han herforuden hidskaffe mest muligt, så hofstaten i det ringeste kan være forsynet år og dag. Til at overføre det, skal han sælge så meget, så han deraf kan løse fragten, om de ej for stok mod stok vil nøjes. Det bygningstømmer, som findes dér, skal han så vidt muligt lade hidføre el. sælge, som dyrest kan ske, og bruge pengene til fragten af det øvrige. Men dersom vinden ikke vil føje, så han ikke så hastigt kan komme til Nakskov, skal han straks forrette det, som forskrevet står. Dermed etc. Sjt, 35, 184. K.

1) Er formentlig Cismar, der ligger 15 km nordøst for Neustadt.

30. april (Kbh.) Hans Schack fik brev om, at kongens vilje er, at Bertram de la Coste efter bestallingsbrevet skal kommandere over alt artilleriet. Dermed etc. Sjt, 35, 185. K.

30. april (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev om at ordinere Gregers Hansen Roskilde til Karlebo¹ kald. Dronningen har kaldet GHR til præst i Karlebo¹ i Hørsholm len i afd. hr. Christen Jensen Birkerøds sted. HS skal, når han begærer det, eksaminere ham og dersom han befindes dygtig, ordinere ham, eftersom dette skal tjene i stedet for kaldsbrev såvel som kollats. Dermed etc. Sjt, 35, 185. K.

1) Kopibogen har *Kalleboe*.

30. april (Kbh.) Otte Krag fik brev om at anordne, at der til fæstningen Nakskov i tide bliver indført fornødent brændved, både til borgerne og garnisonen. Dermed etc. SmT, 8, 234.

1. maj (Kbh.) Hans Schack fik brev om at lade proviantskriver Hans Hansen bekomme så mange folk til hjælp, som han har fornødent til i Provianthushavnen at indlægge de skibe, som er befalet at losse dér, så og forordne officerer, som kan tilholde dem at efterkomme deres forretning. Sjt, 35, 186. K.

1. maj (Kbh.) Frederik Hertel fik bestall. som skovrider på Falster. Kongen antager breviseren FH til med største flid og vindskibelighed at tage vare på kronens skove i Nørre h. på Falster, at intet dyr skydes el. ødelægges, lidet el. stort, ej heller noget fjervildt, gæs, ænder el. andet. Kommer han over nogen, som skyder el. ødelægger dyr el. fjervildt i kronens skove i Nørre h. el. befindes nogen gående med lange rør uden for alfarvej i skovene, skal han gøre sin yderste flid, at han kan blive dem mægtig, og føre dem til Nykøbing Slot. Kan han ikke blive deres overmand, skal han følge efter dem og udspørge, hvem de er el. tilhører, og siden tilkendegive det for lensmanden, og ikke se igennem fingre med nogen. Findes nogen krybskytter af almuesfolk, som fordrister sig til at ødelægge dyr el. gå med lange rør uden for alfarvej, og kan han ikke blive dem mægtig, og vil de ikke følges med ham og give ham besked, hvem de tilhører, har han fuldmagt til at skyde et lod i dem og ikke lide skade el. tiltale. Det er ham under højeste straf forment uden befaling selv at skyde dyr, men dersom det bliver befalet ham at skyde noget dyr, lidet el. stort, skal han gøre det og si-

den forskikke det til de steder, han bliver befalet. Han skal ej heller forurette nogen af kronens bønder. Befindes nogen slig brøde hos ham, skal lensmanden lade ham straffe. Han skal have indseende med, at ingen imod forbud holder geder, underskoven til skade. Finder han nogen geder, må han skyde dem el. lade dem drive til Nykøbing Slot. Hvis han kan finde nogen hunde i skovene, skal han skyde dem. Han skal have indseende med, at intet hugges i kronens skove i herredet uden lensmandens befaling og have agt på, at ingen af skovfogederne lader hugge nogen træer, uden de tilforn er udvist. Han skal selv have skovmærket hos sig, og det, der bliver bevilget af lensmanden, skal han udmærke med kronen påslaget og lade vurdere af skovfogeden selvfjerde, hvor mange læs hvert træ kan agtes for, og optegne det og lade det antegne i skriverstuen, hver gang han udmærker. Han skal have indseende med, at gærderne i herredet er så lovlige, som de bør, så dyrene ikke kommer til skade. Han skal være forpligtet ved sin ed og forholde sig troligen og flitteligen og være lensmanden på Nykøbing Slot hørig og lydig. For sin tjeneste bevilges han årligt til besoldning 16 gl. dl., en sædv. hofklædning, foder og mål til en hest og hver måned til kostpenge 4 dl., og det skal begynde fra brevets dato. Kongen har bevilget, at han må bo i Gåbense Færgegård, som tilforn er forundt ham. Lensmanden på Nykøbing Slot befales årligen at give ham dette. Ej gørendes osv. SmR, 7, 128. K.

2. maj (Kbh.) Jørgen Juel fik kaperpas til kaptajn Mads Madsen. Kongen gør vitterligt for alle dem, som ser el. hører læse dette, at hans nabo, kongen af Sverige imod [se ovf. 1. marts, Sjt, 35, 331], stilet til MM, kaptajn på skibet Revenge. Sjr, 24, 367. Incl. orig. brev.

2. maj (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik befaling til at lade Rasmus Avelin bekomme 50 td. hvede, tagende bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 35, 186. K.

2. maj (Kbh.) Dr. Poul Moth fik brev om at levere Jørgen Ravn 400 rd. til at hverve bådsfolk for, tagende hans bevis. Dermed etc. Sjt, 35, 187. K.

2. maj (Kbh.) Bertram de la Coste fik brev om det, som gøres behov til nogle skibes udrustning. Han tilskikkes en fortegnelse over det, som gøres fornødent til skibet Lindormen, hvorefter han skal lade det være følgagtigt. Dermed etc. Sjt, 35, 187. K.

Lige sådant brev fik BdIC at lade være følgagtig efter fortegnelse til Grønlandske Kompagnis skib Caritas, dat. 3. maj. 1659. Nok den 5. maj at lade være følgagtig efter fortegnelse til K.M.s skib Sorte Rytter.

2. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om gods, som Johan Adolf Ernst begærer til pant. De tilskikkes fortegnelse over godset, som han begærer imod forstrækning af så mange penge til garnisonens underholdning, som godsets indkomst kan forrente ved 6 pct. De skal overregne godsets indkomst og anslå den efter renteritakst, hvorpå de skal indlevere afregning i Kanc., så han kan bekomme kongens forsikring og panteskøde. Dermed etc. Sjt, 35, 187. K.

Lige sådant brev udgik til rentemestrene om gods, som dr. Peder Lauridsen Scavenius begærede, dat. 12. maj 1659.

2. maj (Kbh.) Lave Beck og Otte Pogwisch fik brev om at lade Levin Aübriid på hendes mands afregning bekomme 10 rd., hvilket skal blive dem godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 188. K.

2. maj (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om det, der gøres behov til Sorte Rytter og Lindormen. Han tilskikkes en fortegnelse over det, der gøres fornødent til orlogsskibet Lindormen, hvorefter han skal lade det være følgagtigt. Sjt, 35, 188. K.

Lige sådant brev fik JB at lade være følgagtig efter fortegnelsen til K.M.s skib Sorte Rytter 5. maj 1659.

2. maj (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om Johan Clausen af Sølvesborgs arresterede skude anlangende Hans Olsen køkkenskriver. HO har ladet berette, hvorledes JC i Sølvesborg, handelsmand dér, i Kbh. i arrest har liggende en skude, som nu næsten er fordærvet. Da JC er svensk undersåt, og kongen har bevilget HO at måtte søge sin skades oprejsning på alle svenske tilhørende varer, som han kan opspørge, skal JB ved 2 af kongens skipper tillige med de 2 af byens borgmestre og råd dertil forordnede skipper lade skuden taksere med alt redskab for billig pris og siden overlevere den til HO. Dermed etc. Sjt, 35, 188. K. Incl. 2. maj og udat.

2. maj (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende handelsmand Johan Clausen af Sølvesborgs arresterede skude og Hans Olsen køkkenskriver. HO har for kongen ladet berette, hvorledes JC i Kbh.

har liggende en skude i arrest, som nu næsten er fordærvet. JC er svensk undersåt, og kongen har bevilget, at HO må søge sin skades oprettelse i alle svenske tilhørende varer, som han kan opspørge. Adressaterne skal ved 2 af kongens skippere tillige med de 2 af kongens egne, dertil forordnede skippere lade skuden taksere med alt redskab for billig pris og siden overlevere den til HO. Denne skal efter egen erbydelse være forpligtet indtil sagens uddrag at deponere så mange penge i retten, som skude og redskab bliver takseret for, og siden gøre den færdig og føre under sejl til kongens tjeneste til at hente [brænde] ved o.a. for billig fragt. Dermed etc. Sjt, 35, 189. K. Indl., se foreg.

2. maj (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at lade tilvurdere Hans Olufsen Christen Ottesens gård. Kongens køkkenskriver HO har for ham ladet berette, hvorledes CO, som har taget svensk bestall., og nu er tolder i Bodekul, har en gård i byen. Da CO er svensk undersåt, og kongen har bevilget HO at måtte søge sin skades oprejsning i alle svenske tilhørende varer, som han kan opspørge, befaler kongen adressaterne ved 2 mænd at lade ham tilvurdere gården med tilhørende mobilier, som han indtil videre må beholde. Dermed etc. Sjt, 35, 190. (Tr.: KD, V, 618). K. Indl., se Sjt, 35, 189.

3. maj (Kbh.) Bevillinger anlangende brudevielser. Efter begæring bevilger kongen, at Henrik Villumsen må lade sig vie til sin fæstemø Maria Møllers i deres eget hus i Kbh., dog ved foregående lysning i kirken. Forbydendes etc. Sjt, 24, 369.

Lige sådant brev fik Mathias Pallesen om uden foregående trolovelse el. ceremonier til sponsalia at lade sig vie til sin fæstekvinde Anne von der Linden i Kbh. hjemme i huset.

3. maj (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at gøre deres bedste til at forskaffe kongen 2 pramme til at føre jord til Kastellet, hvorfor billig dagløn skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 190. (Tr.: KD, V, 619). K.

3. maj (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev om at godtgøre universitetet i Kbh. nogle penge. Kongen erfarer, at universitetet efter hans befaling til adressaterne har indlagt rgsk. over det, de fra 1. dec. 1658 og til 12. næstefter har udlagt til soldatesken, hvilket andrager 467 rd. 4 mk. 1 sk. Kongen er tilfreds, at de godtgør dem

pengene. til hvilken ende de skal føre dem til indtægt og udgift i deres rgsk. Sjt, 35, 191. K. Incl. 3. maj.

3. maj (Kbh.) Adolph Fuchs fik brev om, at Peder Reedtz begærer en plads i fæstningen næst op til Hans Sørensen og Herman Groves udviste byggepladser på den ene og afd. hr. Christian Friis' på den anden side, i bredden 20 al. og i længden ml. Dytmærkegade og Danmarks Torv 159 al. AF skal ved ingeniøren lade pladsen besigtige og indskikke erklæring i Kanc., om han eragter, den kan forundes ham uden fæstningens skade. Sjt, 35, 191. (Tr.: KD, V, 619). K.

3. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade kongens skibskaptajn Jens Rodsteen på sin resterende besoldning bekomme hvede for 100 rd. Sjt, 35, 191. K. Orig. i DKanc. B1790.

3.¹ maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at godtgøre nogle autoriserede beviser i afd. Mikkell Nansens afregning. De har tilforn bekommet befaling² til at gennemse MNs afregning, hvori findes adskillige beviser, som er konserveret af nogle dertil kommitterede rigens råd. Kongen er tilfreds, at de beviser, som findes at være autoriseret af hans far og af personer, som har været betroet administrationen af rigets indkomst, da beviserne blev udgivet, må holdes for likvide, og at de må godtgøres i MNs regnskaber. Sjt, 35, 197. K. Orig. (= Incl.). Incl. 19. april og udat. samt Orig.

1) Kopibogen mangler datoen, men K. og Orig. har 3. maj. 2) Se KB 1658, 457.

4. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre deres bedste til at forskaffe dronningens hofmesterinde det, hun behøver til børnene. Dermed etc. Sjt, 35, 192. K.

4. maj (Kbh.) Vincents Bille til Valbygård, hr. Niels Krabbe, Lave Beck og Holger Vind fik kommission ml. Anne Cathrine Budde og Jens Lassen. ACB har for kongen ladet andrage, hvorledes hun efter mundtlig og skriftlig anmodning har begæret rgsk. af JL for de forretninger og oppebørsel af gods og penge, han har haft på vegne af hendes afd. mand. Da han ikke har villet gøre det under sine hænder, finder de at have tilbudt at ville bevilge ham kommissarier tillige med hende, hvilket han og skal have indslaget og til ingen endelighed villet forestå,

men hver gang svaret hende med ukvemsord. JL erbyder sig under sin hånd ind for fornuftige folk og vil alligevel siden ingen nævne. Hun har derfor været forårsaget at begære denne befaling til adressaterne. De befales og får fuldmagt til med forderligste at indstævne parterne for sig og enten forhandle de tvistige poster med dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig. Dersom en af dem for lovligt forfald ikke kan møde, skal de, som kommer til stede, have fuldmagt til at efterkomme befalingen. Sjt, 35, 192. K. Indl. 2. og 4. maj.

4. maj (Kbh.) Gabriel Marselis, kongens residerende kommissarius i Amsterdam, fik brev om at betale skipper Hans Clausen af Lybæk, skipper Cornelius Jansen Brun af Terschelling, skipper Jan Clausen af Terschelling og skipper Diderik Feydhes. HC har på Provianthuset leveret 1.565 td. rug og 56 td. hvede og skal efter gjort pris for hver td. rug have 16 mk. da., for hver td. hvede 3 rd. 3 ort. GM befales på kongens vegne at betale HC efter nævnte takst og derimod til sig annamme denne kongens obligation og ordre, hvorefter det skal blive godt-gjort. Dermed etc. Sjt, 35, 193. K.

Nok fik GM brev 12. maj om CJB af Vlieland¹ at betale ham 2.259 td. hvede à 4 rd. Nok brev om at betale skipper JC for 1.107 td. rug og 1.170 td. hvede, han skal for tønden af rug have 16 mk., af hvede 4 rd., dat. 30. maj 1659.

1) Overskriften har *Schelling*.

4. maj (Kbh.) Nicolaj Bennich fik brev om at gøre sig selv betalt med ved. Kongen er tilfreds, at han må sælge så meget ved af de holstenske skove, at han kan gøre sig betalt for 2.000 rd. af sin fordring, efter at han først har gjort forråd til kongens hofstat, efter den ham tilforn givne befaling.¹ Dermed etc. Sjt, 35, 194. K.

1) Se ovf., s. 150.

4. maj (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om med forderligste at lade gøre 2 hævetøjtrusser, utjærede, 3 tom. tykke, og lade dem levere på Tøjhuset og Gjethuset. Sjt, 35, 194. K. Indl. 4. maj.

4. maj (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om, at den eng. residents skipper, Christen Christensen, skal være fri for arrest. Kongen er tilfreds, at CC med sit skiberum og folk må være fri. Dermed etc. Sjt, 35, 194. K.

5. maj (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om at sætte folk fra Lindormen og Rytteren på Caritas. Han skal straks lade tage 10 bådsfolk af Sorte Rytter, kaldet Ormen, og sætte på Caritas, indtil andre igen i stedet kan blive hvervet, så skibet straks bliver sejlfærdig at sejle ud og krydse imod de skibe, som kommer af Østersøen. Dermed etc. Sjt, 35, 194. K.

5. maj (Kbh.) Frederik Pøpping fik brev om straks til kaptajn Hans Jacobsen at levere det lidet kurlandske skib med krigsammunition o.a. Dermed etc. Sjt, 35, 195. K.

5. maj (Kbh.) Hans Skrøder fik brev anlangende Møns yderste defension. Item om 2 kaperer og munition. Af HSs skrivelse erfarer kongen om fjendens aktioner imod Møn. HS skal fremdeles som hidintil gøre sit bedste til at defendere landet indtil yderste og sidste mand. Til den ende er kongen tilfreds, at han til defension beholder kaperen, som er dér, men vil også derforuden skikke ham en anden. Kongen skikker ham også efter begæring munition af krudt, lunter, bly og kugler. Befalendes etc. Sjt, 35, 195. K.

P.S. De borgere el. andre dér på landet, som ikke efterkommer deres skyldighed, skal han selv lade straffe efter forseelsens beskaffenhed, andre til eksempel.

5. maj (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om at lade nærværende Jochum Wilant, borger i Kbh., el. hans fuldm. af lenets skove bekomme 4 favne lang ved, som er 12 favne stakket ved, eftersom han har betalt det. Dermed osv. Befalendes osv. [SmT, 8, 234, men ikke indført, derfor efter Orig.]. Orig. i Koncepter og indlæg til SmT.

5. maj (Kbh.) Dr. Johan Dirichsen fik bestall. til at være bisp i Viborg. JD er kaldet og indviet til at være superintendent i Viborg efter afd. Frands Nielsen Rosenberg. JD har gjort kongen sin ed samt at ville forestå sit embede af yderste formue, kristeligen, troligen og gudfrygteligen. Med dette å.b. stadfæster kongen, at JD er superintendent i Viborg stift og til kaldet skal nyde al rente og rettighed, som er tillagt superintendenten dér. Han skal derimod forestå embedet troligen som en kristelig superintendent og have opsyn med, at Guds ord prædikes og læres rent og purt alle vegne. Desligeste at skolerne forsynes med gode, skikkelige personer til skolemestre, som kan opdrage ungdommen i gudsfrygt og boglige kunster, og at alting med religionen går skikkeligen til efter ordinansen til visitats o.a. bestilling. Kongen

befaler alle provster, sognepræster, sognedegne o.a. gejstlige i stiftet at holde JD for deres superintendent og være ham lydige. Ladendes etc. JR, 13, 99. K.

5. maj (Kbh.) Patent til lensmændene o.a. anlangende dr. Johan Dirichsen, som skal være bisp i Viborg. Kongen hilser alle tro undersætter, menige adel og ridderskab, fogeder og lensmænd, som bor i Viborg stift. Han har tilforordnet JD, sin hofprædikant, til superintendent i Viborg stift efter afd. mag. Frands Nielsen Rosenberg. Han har gjort sin ed, troligen af yderste magt og formue at forestå dette embede. Hvis han har hjælp behov af dem i de sager, hans embede anrører, befaler kongen dem at være ham bestandig og derhos beskærme ham for overvold og uret. Ladendes etc. JR, 13, 100. K.

5.7 maj (Kbh.) Jacob Rosenkrantz fik 600 rd. pension af Kalø len.¹ JR, 13, 101.

1) Kopibogen rummer blot denne overskrift, der er udat.

6. maj (Kbh.) Skøde til Peder Reedtz til Tygestrup, råd, øverste rentemester og befalingsmand på Møn, og arvinger på kongens jord, plads el. stræde inden fæstningen ved Skt. Annæ Bro, næst op til Hans Sørensens og Herman Graves udviste byggepladser på den ene og afd. hr. Christian Friis' på den anden side, er i bredden 20 al. og i længden ml. Dytmærkegade og Danmarks Torv 159 al., hvilken plads etc. Forbydendes etc. Sjr, 24, 369. (Tr.: KD, III, 486).

6. maj (Kbh.) Hr. Oluf Parsberg og Mogens Høg fik brev om at samle stænderne anlangende voldarbejdet, garnisonen og de forventede hollandske folks indkvartering. De skal med forderligste forsamlende stændernes fuldmægtige i Kbh. for at fornemme deres mening, hvorledes de er til sinds med fortsættelsen af arbejdet i fæstningen og garnisonens underholdning efter de bevilgede 5 måneder. Desligeste den forventede hollandske secours' indlogering, eftersom den borgerlige stand er i beredskab, dog ikke at begynde dermed førend de andre stænder også har resolveret. Dermed etc. Sjt, 35, 195. K. Incl. udat.

6. maj (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om nogle boliger til drabanterne. Kongen er tilfreds, at drabanterne, som ej selv har hus og gård i byen, sålænge de er i kongens tjeneste herefter deres livstid må logere i de mellemste rækker, som er i Dyregaden i Elefantstrædet.

I lige måde må deres enker beholde husene deres nådsensår. Dersom flere drabanter er i tjeneste, end der findes boliger til i nævnte gårde, skal de, som er ældst i tjeneste, nyde dem, og siden de andre efter dem, når nogen dør, eftersom de er ældst i tjenesten til. Han skal gøre anordning, at de dér får deres vandplads. Dermed etc. Sjt, 35, 196. (Tr.: KD, V, 619-20). K. Incl. udat.

6. maj (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om, at kongen er tilfreds, at drabanterne herefter må logere i de mellemste rækker, som er Dyregade i Elefantstræde. Han skal udvise de dér nu boende og lade dem henlægge i andre huse og boder. Dermed etc. Sjt, 35, 196. (Tr.: KD, V, 620). K. Incl., se foreg.

6. maj (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om at lade skibet Højenhald udruste og kølhale, hvilket igen skal afkortes i hyren, så det kan være færdig til at gøre tjeneste når påfordres. Dermed etc. Sjt, 35, 197. K.

6. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at godtgøre hofapoteker Diderich Strube adskilligt i hans antegnelser. Kongen er tilfreds, at det, DS har leveret til afd. Herman Kaas' rejse til Moskva (Muschow), må godtgøres ham, desligeste og det, renten kan beløbe af det, kongen efter hans rgsk. er ham skyldig. I lige måde må han godtgøres sin årlige besoldning fra 1655 til 1658 ligesom andre af kongens fhv. hofapotekere. Dermed etc. Sjt, 35, 197. K. Orig. i DKanc. B1790.

6. maj (Kbh.) Kaptajn Christen Christensen på skibet Caritas fik brev med befaling til at begive sig fra Kbh. og krydse ml. denne by og Møn og så vidt muligt holde strømmene rene for kapere. Når han kommer under Møn, skal han hos Hans Skrøder fornemme, om han dér kan gøre nogen tjeneste fjenden til afbræk og efterkomme det, HS befaler ham. Tagendes osv. Sjt, 35, 198. K.

6. maj (Kbh.) Hans Skrøder fik brev anlangende Christen Christensen, kaptajn på Caritas, som skal krydse ml. denne by og Møn. Kongen har befalet CC at begive sig til Møn for at forrette det, som adressaten befaler ham til fjendens afbræk. Befalende etc. Sjt, 35, 198. K.

6. maj (Kbh.) Hans Skrøder fik brev om at lade Jens Lassens galiot, som henfører munition til Møn, derfra indbekomme så meget ved, som han kan føre, når han løber tilbage. Dermed etc. Sjt, 35, 198. K.

7. maj (Kbh.) Hans Skrøder fik brev om at lade Ove Skade el. hans fuldm. på ansøgning bekomme 20 favne lang ved af Møns skove. Dermed etc. Sjt, 35, 199. K.

7. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Villum Lobrecht, generalkvartermester, imod bevis bekomme for 718 rd. jern, skippd. anslaget til 10 rd. Sjt, 35, 199. K. Orig. i DKanc. B179O.

7. maj (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om at lade nærværende kaptajn Hans Jacobsen bekomme den båd med redskab, som han senest var ude med. Dermed etc. Sjt, 35, 199. K.

Lige sådant brev fik JB den 9. maj om samme båd.

7. maj (Kbh.) Kaptajn Christen Christensen på Caritas fik befaling til at medtage feltmarskal Hans Schacks skærbåd, så og Jens Lassens kaper, og krydse dermed under Hven og konvojere de skuder, som er befalet at afhente fouragen dér, og om nogen lejlighed gives dertil at gøre fjenden alt mulig afbræk. Sjt, 35, 199. K.

8. maj (Kbh.) Hans Skrøder fik brev om secours af 100 musketerer fra Hans von Ahlefeldt. Kongen tvivler ikke om, at den ham for 2 dage siden tilskikkede ammunition er ankommet. Hvad angår den begærede secours, har kongen tilskrevet HvA og befalet ham at tilskikke ham 100 musketerer af det folk, han overfører fra Holsten. HS skal til den ende på bedste manér til Nakskov overføre den hosfølgende skrivelse og forstændige ham, på hvad manér han selv eragter, at dette folk sikkert kan komme derfra til ham. Derefter osv. Sjt, 35, 199. K.

8. maj (Kbh.) Hans von Ahlefeldt fik brev om at sekundere Hans Skrøder med 100 musketerer til Møn. HS begærer secours til Møns defension. HvA skal skikke ham 100 musketerer af det folk, han har ladet komme over fra Holsten. Til den ende har kongen befalet HS at advisere ham, ved hvad middel folket sikrest kan overføres fra fæstningen Nakskov dertil. Derefter osv. Sjt, 35, 200. K.

8. maj (Kbh.) Bertram de la Coste, oberst over artilleriet, fik brev om til kaptajn Mogens Olufsen at lade følge 2 falkonetter med skovle og viskere og kugler. Sjt, 35, 200. K.

8. maj (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om at lade Jørgen Hansen, renteskriver, el. hans fuldm. af Møns skove bekomme 10 favne lang ved, eftersom han har betalt det. Dermed etc. Sjt, 35, 201. K.

8. maj (Kbh.) Jens Lassen fik brev om at gøre sit bedste til at handle med de hollandske bådsfolk o.a., som findes i staden, og godvilligen vil lade sig bruge til at gøre et tog mod fjenden, så at de udredede skibe, nemlig Sorte Rytter, Lindormen og Caritas, kan blive forsynet med fornødne bådsfolk, hvorimod han må forsikre dem, som vil lade sig bruge, om 3.-, 4.- el. i det højeste halvdelen af det som erobres fra fjenden, eftersom han kan akkordere med dem. Dermed etc. Sjt, 35, 201. K.

8. maj (Kbh.) Oluf Parsberg og Mogens Høg fik brev anlangende stænderne, om heste til udfald. De har tilforn bekommen befaling til at forsamle stænderne i Kbh. Når de er forsamlet, skal de flittigt erfare, hvor mange heste der skulle være at bekomme og kunne være i beredskab til at bruge i udfald imod fjenden ved byen. Dermed etc. Sjt, 35, 201. (Tr.: KD, V, 620). K.

8. maj (Kbh.) Skibshøvedsmand Robert Hall fik brev om straks at begive sig fra Kbh. med de 3 orlogsskibe Lindormen, Sorte Rytter og Caritas og gøre sit bedste til at bemægtige sig de 2 svenske skibe, som ligger uden for Landskrone havn. Når toget er forrettet, skal han straks med de 3 skibe begive sig tilbage igen på redens ved Kbh. Sjt, 35, 202. K.

8. maj (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om, at Robert Hall skal kommandere som kaptajn på Lindormen, eftersom Søren Fjellerup ikke kan mistes fra Holmen. Han skal straks forsyne det og Sorte Rytter med alt, så de kan være færdige. Tagendes etc. Sjt, 35, 202. K.

8. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade de tømmermænd, som har arbejdet på Kbh.s og Christianshavns volde, bekomme 100 rd. el. i stedet så megen hvede, som den beløber for den pris, som den sædvanligen sælges for i byen. Dermed etc. Sjt, 35, 202. K.

8. maj (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om at lade renteskriver Jørgen Hansen el. hans fuldm. af Møns skove bekomme 10 favne lang ved, eftersom han har betalt det. Dermed osv. Befalendes osv. [SmT, 8, 234,

men ikke indført, derfor efter Orig.]. Orig. i Koncepter og indlæg til SmT. Incl. = Orig. og se SmT, 8, 229, 22. april.

10. maj (Kbh.) Mourids Frich fik kongens brev anlangende 2 af afd. generalit. Ulrik Christian Gyldenløves pladser og haver. Ingen vil antage sig UCGs begravelse. Det er billigt, at han skal nyde sin begravelse af sit efterladte bo, og MF, handelsmand i Kbh., erbyder dertil at forstrække 1.250 rd. i varer og rede penge, med så skel, at han til fuldkommen forsikring for nævnte sum og for det, UCG tilforn befindes at være ham skyldig, efter hans beretning 1.949 rd., må bekomme for summen, tilsammen 3.200¹ rd., hans i staden efterladte have med hus og al dertil liggende jord og herlighed, beliggende uden for gamle Østerport næst op til kongens reberbane. På det UCGs lig kan komme i jorden, og der på Johan Christoph von Kørbitz' ordre behøves et par hundrede rd. mere, erbyder han at forstrække dem under samme forsikring. Kongen er tilfreds og bevilger, at MF skal bekomme nævnte have og ejendom med alt løsøre til forsikring, hvilket han straks ved uvildige mænds vurdering skal annamme som et brugeligt pant, og ubehindret af alle andre kreditorer gøre sig så nyttig, som han bedst ved og kan, dog ejendommen uden skade, på disse konditioner: 1. At han skal gøre rgsk. og årligen beregne oppebørselen imod renten af hans retmæssigt fordrede kapital og dekortere den i hovedstol og rente fra dags dato, liget bliver begravet. 2. At alle skøder og adkomstbreve efter inventarium straks tilstilles ham. 3. At pantet efter 2 år igen skal følge den, det med rette tilkommer, dog at MFs retmæssige tilkrav, kapital, rente og omkostning, først bliver afbetalt skadesløst. 4. At den plads med hus, som UCG har tilforhandlet sig af Maria, afd. mester Henriks i Hollænderbyen på Amager, og hendes børn, skal følge MF med nævnte hovedhave og ejendom. Dog med så skel, han kan have det i hendes minde, hvorom alle UCGs adkomstbreve i lige måde skal overleveres ham. 5. Dersom de 2 pladser efter de første 2 år ikke bliver indfriet fra MF, skal han have magt til ved retten at søge pantet til ejendom, ubehindret af alle andre kreditorer. Dersom han af pantet ikke kan erlange sin fulde betaling, står det ham frit lige ved andre kreditorer at søge den. Forbydendes etc. Sjr, 24, 370. (Tr.: KD, III, 487-88). Incl., se Sjt, 35, 211, 14. maj (brev 1).

1) KD, III, 487, har fejlagtigt 32.000.

10. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Henning Sparre, kongens tjener, af Provianthuset bekomme hvede el. anden proviant

for 20 rd. på hans resterende besoldning. Dermed etc. Sjt, 35, 203. K. Orig. i DKanc. B179O.

10. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om afregning med Selio Marse-
lis og nogle bortkomne secourser anlangende penge og rug. SM har
ladet andrage for kongen, hvorledes han i 1652 har givet kongen sin
revers på 8.500 rd. at lade levere i Kongens Kammer, nok i 1658 revers
på 4.000 rd. og 3.000 sedtwer rug at levere i Glückstadt, hvilket efter
hans kvittancer skal være efterkommet. Da begge kvittancer er forlist,¹
skal adressaterne lade gøre afregning med ham på de 2 poster, og ef-
tersom hans reverser er forlagt, så han ikke kan bekomme dem, skal
de, når de findes, være døde og magtesløse og ikke komme ham til
skade. Dermed etc. Sjt, 35, 203. K. Orig. i DKanc. B179O. Indl. 4. maj.
1) Kopibogen har *forligt*.

10. maj (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende, at nat-
manden og skarnagerne skal bortføre urenlighed. De har tilforn be-
kommet kongens befaling¹ til at tilholde natmanden at bortføre alle
døde bæster og ådsler, som ligger på gaden, såvel som skarnagerne at
bortføre al urenlighed af gaderne til Kastellet. De skal endnu alvorli-
gen tilholde begge, at de efterkommer befalingen under straf. Dersom
natmanden derudover findes forsømmelig, vil kongen lade forordne
en anden i hans sted. Befalendes etc. Sjt, 35, 203. (Tr.: KD, V, 620). K.
1) Se ovf., s. 83.

10. maj (Kbh.) Skibshøvedsmand Robert Hall fik brev om at forføje sig
bort med de 2 skibe. Sorte Rytter er kommet på grund i havnen i Kbh.,
og kongen befaler RH med de 2 andre hos ham værende skibe at for-
rette de befalede tog, remitterende alting til hans erfaring. Sjt, 35,
204. K.

10. maj (Kbh.) Paul Tscherning fik brev om at citere Christoffer Bille,
at han inden 14 dage stiller sig ind for krigsretten i staden for at svare
til, hvad årsagen var til, at fæstningen Kronborg er overgivet til fjen-
den. Dermed etc. Sjt, 35, 204. K.

10. maj (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om at tilholde hamborger-
skipperen ankommende fra Stettin at lægge ind gennem bommen
med sit skib og ladning. Dermed etc. Sjt, 35, 204. K.

11. maj (Kbh.) Bevilling for Karen, enke efter Jacob Madsen, til at nyde samme frihed, som er forundt borgmesterenker i Kbh. Forbydendes etc. Sjr, 24, 374. (Tr.: KD, III, 488). Indl. 20. april.

11. maj (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om at lade det kurlandske skib lægge ind ved Holmen og kølhale og færdiggøre. Dermed etc. Sjt, 35, 204. K.

11. maj (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om, at kongen selv har fornemmet, at adskillige steder ved toldboden er således beskaffent, at både kan komme ind og ud ml. pælene. Han skal gøre sin største flid til at forskaffe Mikkel Langemack fornødne folk og materialer til at forfærdige sådant igen, hvor det eragtes fornødent. Dermed etc. Sjt, 35, 205. (Tr.: KD, V, 620). K.

11. maj (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev om at vie dr. Johan Dirichsen til bisp i Viborg. JD er af kongen tilforordnet at være superintendent i Viborg stift, og han har gjort sin ed at ville forestå sit embede vel. HS skal vie ham efter ordinansen. Dermed etc. Sjt, 35, 205. K.

11. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade kongens pligtsfogeder bekomme 200 td. byg af det, som er ankommet fra Ålholm len og endnu findes i forråd, 10 td. rug og 16 skippd. jern, tønden af kornet og hvert skippd. jern anslaget for samme pris, som kongen selv har annammet det, hvilket skal afkortes dem i deres fordring. Dermed etc. Sjt, 35, 205. K. Orig. i DKanc. B179O. Indl. 3. maj.

11. maj (Kbh.) Jochim Körber fik brev om at løslade de svenske fanger major Lindberg og de 2 kommissarier Jacob Bretz og Johan Wutner og lade dem rejse, hvor de vil. Dermed etc. SmT, 8, 234.

12. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade kongens børns præceptor Rudolf Rolandt på hans resterende besoldning bekomme hvede for 300 rd. efter den takst, som kongen selv betaler. Sjt, 35, 206. K.

12. maj (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om fartøjer i Grønsund og omkring Smålandene og at befordre Nakskov secours el. at føre folkene til Kbh.. Item om overførsel af de allierede og det, der skal konvojeres fra Lybæk. Kongen erfarer, at den svenske flåde er ankommet i

Sundet. HB skal gøre sit bedste til med sådant fartøj, som kan indløbe i Grønsund o.a. steder, at adskille øerne og Smålandene, som er indtaget af fjenden, så de om muligt kan være desto lettere at recuperere og fæstningen Nakskov blive sekunderet med fornøden secours ved Hans von Ahlefeldt. Men dersom Nakskov imod forhåbning skulle være i fjendens hænder, førend secours kan komme ind, da skal folket føres til Kbh. I det øvrige skal han forholde sig efter den medgivne instruktion.¹ Dermed etc. Sjt, 35, 206. K.

1) Se ovf., s. 152.

12. maj (Kbh.) Hans von Ahlefeldt fik brev om 1. secours til Nakskov el. folket at hidføre, 2. Smålandenes recuperering, 3. det, der er beordret hr. Henrik Bielke, 4. Møns secours. Kongen har befalet HB at sekunder adressaten med fornødne skibe til at indbringe secours i fæstningen Nakskov. HvA skal gøre sit bedste til dertil at skaffe så meget folk, som eragtes fornødent til secours, og om muligt igen at recuperere de af fjenden erobrede øer. Til den ende har kongen befalet HB i Grønsund at henskikke sådant fartøj, som kan indløbe til at separere landene. Men skulle Nakskov imod forhåbning være kommet i fjendens hænder, førend secoursen kommer ind, skal han føre folket til Kbh., dog til Møn til secours henskikke så meget, som han eragter fornødent til defension og kommandanten Skrøder begærer. Det øvrige remitteres til han egen, kongen bekendte konduite, eftersom han eragter det praktikabelt. Dermed etc. Sjt, 35, 207. K.

12. maj (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om til dr. Poul Moth at levere så mange penge, som de har indsamlet af den godvillige bevill. til bådsfolkernes underholdning. Dermed etc. Sjt, 35, 208. K.

12. maj (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik befaling til at lade kongens vejer på Bremerholm og underveieren og tømmerskriveren dér som tilforn bekomme den kost, som de hidtil har bekommet af Provianthuset. Sjt, 35, 208. K. Incl. 3. og 11. maj og udat.

12. maj (Kbh.) Oberst over artilleriet Bertram de la Coste fik brev om at lade kongens kammertjener Jacob Petersen til hans kaper, som Engelbret Hansen er kaptajn på, imod JPs bevis og revers være følgagtig 2 volgaststykker, skyder 6 pd., 2 nældeblade, skyder 4 pd., 2 falkonetter, skyder 1 pd. og 12 musketter med alt tilbehør af tavl og redskab. Item 24 entrebiler, 12 piker, 6 morgenstjerner. Sjt, 35, 208. K.

13. maj (Kbh.) Bevilling efter begæring for Peder Iversen til at lade sig vie uden trolovelse til Anne Johansdatter hjemme i huset, dog med foregående lysning i kirken. Sjr, 24, 374.

13. maj (Kbh.) Bertram de la Coste fik brev om at lade Hans Schack på ansøgning af Tøjhuset bekomme 100 flintebøsser med lunter, rør og 100 piker. Dermed etc. Sjt, 35, 209. K.

13. maj (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om, at kongen er tilfreds, at Mathias Melhorn i disse tider må bekomme kaptajns underholdning på Møn. Derefter etc. Sjt, 35, 209. K.

13. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at køkkenskriver Hans Olsen må nyde den rug, han er forundt i betaling for forstrækning af dæler, for 14 mk. da. tønden. Dermed etc. Sjt, 35, 209. K. Orig. i DKanc. B179O. Indl. 28. april.

13. maj (Kbh.) Hans Skrøder fik brev om at skikke nogle breve til flåden. Han tilskikkes nogle breve, som han med første lejlighed dér fra landet ved en båd skal overskikke til Femern, el. hvor flåden er at finde. Dermed etc. Sjt, 35, 209. K.

13. maj (Kbh.) Hans Skrøder fik brev om at lade Jens Hansen Møller være fri for indkvartering. JHM erbyder sig uden betaling på egen bekostning at ville fare frem og tilbage herimellem, når det befales. Han må imidlertid være fri for al indkvartering. Dermed etc. Sjt, 35, 210. K.

13. maj (Kbh.) Claus Ravn, byfoged, fik brev om at tilholde prammændene at forskaffe den spanske gesandt Comte de Rebolledo¹ fornøden ballast. Sjt, 35, 210. K.

1) Kopibogen har *Comtede Rouboledor*.

14. maj (Kbh.) Hans Pedersen Klein fik kaperpas til adskillige kaptajner. Kongen gør vitterligt for alle dem, som ser el. hører læse dette, at hans nabo, kongen af Sverige imod [se ovf. 1. marts, Sjt, 35, 331], stilet til kaptajn Jacob Vinskænk på skibet Fortuna. Sjr, 24, 374.

Lige sådant pas bestilte HPK til et skib kaldet Skt. Maria og kaptajn Hans Gertsen til 12 mand bådsfolk, dat. 18. maj 1659. Item til kaptajn

Gert Bomgaard på en jagt kaldet Assistents Fortuna og 16 mand bådsfolk, dat. 18. maj 1659, i lige måde bestilt af HPK.

14. maj (Kbh.) Dr. Poul Moth fik brev om efter hosfølgende fortegnelse under Jørgen Hansens hånd at afbetale de dér specificerede bådsfolk af de godvillig udlovede penge, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 210. K.

14. maj (Kbh.) Bertram de la Coste fik brev om at lade Nicolaj Bennich imod hans revers af Tøjhuset bekomme 2 3-pd. jernstykker med 20 pd. kugler og krudt og redskab med 20 charteher, 1 bundt lunter og 100 musketkugler. Dermed etc. Sjt, 35, 210. K.

14. maj (Kbh.) Jacob Petersen, indvåner i Kbh., og Lucas Hansen, renteskriver, fik brev om at begive sig til afd. generallt. Ulrik Christian Gyldehløves efterladte have, liggende uden for den gamle Østerport, næst op til kongens reberbane, og levere haven med grund og alt løsøre til Mourids Frich, Kbh., efter kongens ham derpå givne panteforsikring, dat. 10. maj. Sjt, 35, 211. K. Incl. udat. (3), 29. april og udat. (= pantebrev 10. maj, se ovf., s. 174), jf. ndf., 15. maj, Sjt, 35, 213.

14. maj (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om at befale de 2 skuder, som var på Hven efter fourage, straks at begive sig til Møn for at føre fourage hid. Dermed etc. Sjt, 35, 211. K.

14. maj (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at levere borgmester Jens Sørensen og Hans Sørensen på Christianshavn Sundbyøster og Sundbyvester. Kongen har til JS og HS samt medkonsorter for forstrækning til garnisonens underholdning pantsat følgende af kronens gde og gods, nemlig: Amagerland, Sundbyøster: Gertrud, Tord Olsens, Hans Andersen, Hans Madsen, Peder Olsen, Mikkel Olsen, Svend Nielsen, Jørgen Hansen, Hans Nielsen, Niels Hansen d. Æ., Anders Christensen, Niels Olsen, Cornelius Egbretsen og Anders Nielsen, Peder Olsen og Christen Pedersen, Mikkel Andersen, Christen Skrædder, Hans Nielsen i Kastrup, Anders Thewes. Han skal lade JS og HS bekomme godset med herlighed, landgilde o.a. rettighed efter pantebrevet. Til den ende skal han tilholde bønderne på godset, at de retter sig derefter, indtil det igen bliver indløst, så og straks gøre den anordning, at der til tinge opkræves uvildige mænd, som kan syne og besigtige det pantsatte gods med tilliggende skove, hvorledes de befin-

des, så og taksere, hvor mange svin der kan fødes på skovene, når olden er, og derefter give besigtigelsen beskrevet fra sig og tilstille den JS og HS samt konsorter. Dermed etc. Sjt, 35, 211. (Tr.: KD, V, 621). K.

Lige sådant brev fik JCvK anlangende følgende gods på Amagerland, som borgmester Hans Sørensen alene bekommer: Amagerland, Sundbyvester: Lars Sørensen og Niels Hansen, Hans Larsen, Lars Ibsen, Frands Mikkelsen, Hans Larsen Bunde, Aage Pedersen, Niels Ibsen, Anders Olsen, Børge Tostesen, Hans Sørensen, Søren Rasmussen og Aage Pedersen, Mikkel Knudsen, Anders Nielsen.

14. maj (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz og Frederik Turesen fik brev om, at kgl. tjenere skal holde vagt på deres forrige poster. Kongen kommer i erfaring, at der er misforstand ml. hofbetjentene og borgerskabet i staden om deres vagt. Kongen vil, at hans hof- og andre betjente herefter indtil videre holder tog og vagt på de steder blandt borgerskabet, som de hidindtil har gjort. Dermed etc. Sjt, 35, 213. (Tr.: KD, V, 622). K.

Lige sådant brev fik FT med den klausul: hvorefter du kan vide at rette dig.

15. maj (Kbh.) Claus Holst, drabant, m.fl. fik bevill. til nogle våninger. CH må bevåne et hus i Højbådsmadsgade, nr. 98. Sjr, 24, 377.

Item at Cort Holst, kongens kok, må bevåne det hus, som den bortrejste skibsbygmester tilforn havde, dat. 30. maj 1659.

15. maj (Kbh.) Johan Hacke, foged i Rosenborg Have, fik brev på en mølle i Antvorskov len, Havrebjerg Mølle, skylder årligen 14 pd. mel, hvilken mølle han må bruge og beholde kvit og frit uden afgift sin livstid. Forbydendes etc. Sjr, 24, 377. Incl. udat.

15. maj (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz og Christoffer Gabel fik brev om at anvende de penge, som Mourids Frich, indvåner i Kbh., har lovet at forstrække til afd. Ulrik Christian [Gyldenløve]s begravelse, på det den kan ske med allerførste. Dermed etc. Sjt, 35, 213. (Tr.: KD, V, 622). K. Incl. udat. og se Sjr, 24, 370, 14. maj (brev 1).

15. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade artilleriofficerer, som intet kvarter el. traktement har, hos kommissarierne bekomme 1 måneds besoldning i korn el. proviant. Dermed etc. Sjt, 35, 213. K. Orig. i DKanc. B1790.

15. maj (Kbh.) Kaptajn Søren Fjellerup fik befaling til at begive sig på den transportfløjte, som den hollandske kommandør er på, og lægge ud for bommen, gørende sig færdig til efter kongens ordre at sejle til Møn. Sjt, 35, 214. K.

15. maj (Kbh.) Hans Skrøder fik brev om at gøre sin flid til at forskaffe nærværende 2 skuder fulde af fourage og hø el. a., som kan tilvejebringes, så de med forderligste igen kan komme til Kbh. Dermed etc. Sjt, 35, 214. K.

16. maj (Kbh.) Kaptajn Christen Christensen på Caritas fik brev om med skibet at begive sig fra Kbh. for at konvojere de skibe og skuder, som går til Neustadt (Nyenstad) forbi Grønsund og Gedser Rev, og siden igen krydse tilbage forbi og under Møn, hvor han hos Hans Skrøder skal fornemme tilstanden dér på landet til at advisere kongen, når han igen kommer tilbage, gørende undervejs sit bedste til at bemægtige sig de fjendtlige skuder og fartøjer, han kommer for. Sjt, 35, 214. K.

16. maj (Kbh.) Christoffer Sehested og Joakim Frederik Vind fik brev om igen at åbne Bertel Jensens bo og kontor, som de efter kongens befaling¹ har forsejlet, så det igen kan blive ham følgagtig. Dermed etc. Sjt, 35, 215. K.

1) Se ovf., s. 101.

16. maj (Kbh.) Marskalen fik brev anlangende at tilholde kokken og de andre, som samler aske, at de sælger den for tøndens 4 mk. til oldfruen på slottet. Dermed etc. Sjt, 35, 215. K.

16. maj (Kbh.) Nicolaj Bennich fik brev om ved Neustadt (Nyenstad) at lade hugge 1.000 unge risege til håndspiger, 2 al. lange. 300 unge risege, 6 tom. i hver kant. Egeplanker til at gøre felt- og skibslader, allerflest muligt. 1.000 bøgetræer til stilholter og fisker. Hver kløvning 2 al. lang. Og hidskikke det med de skibe, som sendes til Neustadt (Nyenstad). Dermed etc. Sjt, 35, 215.

16. maj (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om at udvise kongens kaptajn Robert Hall en våning i kongens skipperboder, som han kan bo i. Dermed etc. Sjt, 35, 216. (Tr.: KD, V, 622). K.

17. maj (Kbh.) Privilegium efter begæring for Jockim Moltke, boghandler i Kbh., på nogle bøger, som han har ladet trykke el. vil forfærdige til trykken, nemlig: Håndbog på dansk af adskillige bibelske bøger med nogle kobberstykker. Dispensatorium Hafniense, a Medicis Hafniensibus adornatum, som Dr. Thomas Bartholinus publice juris fecit. Et ædru levnedes gavn og nytte, skrevet af Luigi Cornaro. En liden ekstraktsalmebog in vicesimoquarto. En ny og fuldkommen danske psalmebog, in duodezimo. Forgæt mig ikke er mit navn in duodezimo. Og mag. Georgius Hilarius P.P. de elocutione poetica. Kongen forunder ham 10 års privilegier, så ingen må eftertrykke dem el. indføre dem trykt fra andre steder, såfremt de ikke vil have forbrudt de eksemplarer, som de farer med, halvparten til kongen og halvparten til JM. Hvorefter osv. Sjr, 24, 378. Incl. udat.

17. maj (Kbh.) Bestalling for Niels Pedersen som skovrider i Kronborg len og birk, ord fra ord efter bestall. for Sivert Jørgensen [Ratlov] i Sjæll. å.b. 1655, fol., 696.¹ Sjr, 24, 379.

1) Se KB 1655, 318.

17. maj (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om ved 2 kaptajner og en mestertømmermand at lade vurdere den hollandske transportfløjte, som kommandøren er død fra, og begære 2 hollandske skippere, som kan overvære det og forrette det tilligemed. Dermed etc. Sjt, 35, 216. K.

17. maj (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev om, at kongen er tilfreds, at Peder Iversen på 3 første dage, når prædiken sker, må lade lyse for sig til ægteskab med Anne Johansdatter. Sjt, 35, 216. K. Incl. 17. maj.

17. maj (Kbh.) Oberst over artilleriet Bertram de la Coste fik befaling til at lade kaptajn Erik Nielsen Smed mod revers af Tøjhuset til låns bekomme 4 stykker, hver på 3 pd., med tilhørende raporter og skovle. Sjt, 35, 216. K.

17. maj (Kbh.) Mikkell Langemack fik brev om til kongen at lade indkøbe 400-500 td. havre for billigst mulige køb, for hvilket han igen må gøre sig betalt i de første penge, som indkommer i toldkisten. Hvilket skal blive godtgjort i regnskaberne. Dermed etc. Sjt, 35, 217. K.

17. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade skipper Hans Clausen af Lybæk bekomme hvede i betaling for hans fragt for 300 rd., hvil-

ket de skal lade afskrive ham. Dermed etc. Sjt, 35, 217. K. Orig. i DKanc. B179O.

17. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade den islandske præst Thovarinus Erics bekomme sort klæde på Klædekammeret til en klædning og kappe. Dermed etc. Sjt, 35, 217. Orig. i DKanc. B179O. Indl. 12. maj (dies ascensionis d[omi]ni.).

18. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om korn til Mathias Hasse for nogle lunter. MH erbyder på Tøjhuset at levere 200 små bundter lunter. De skal betale ham med så meget korn, som de kan beløbe, hvert bundt for 1 rigsort. Dermed etc. Sjt, 35, 217. K. Indl. 21. maj og udat.

18. maj (Kbh.)¹ Mikkell Langemack fik brev anlangende Ove Skades betaling af første told og accisen. Sjt, 35, 218.

1) Kopibogen rummer blot overskriften, derefter en halv blank side.

18. maj (Kbh.) Oberst over artilleriet Bertram de la Coste fik befaling til straks til Møn at hensikke til Hans Skrøder, oberstvagtmester og kommandør dér, 2 10- el. 12-pundige jernstykker, nok 2 6¹-pundige jernstykker og 2 3- el. 4-pundige jern- el. metalstykker, nok 6 falkonetter, med al tilhørig muniton. Sjt, 35, 218. K.

1) 6-pundige efter K.

18. maj (Kbh.) Kaptajn på skibet Caritas Christen Christensen fik befaling til at levere Hans Skrøder på Møn de medgivne stykker og muniton og ellers efterkomme det, HS befaler ham. Dermed etc. Sjt, 35, 218. K.

18. maj (Kbh.) Hans Skrøder fik brev om den ham tilskikkede ammunition og stykker, item om Caritas o.a. fartøj. Kongen tilskikker ham efter hans begæring de 6 stykker og 6 falkonetter med tilhørig muniton, som han skal bruge til landets defension, og har befalet kaptajnen på Caritas at rette sig efter det, han befaler. Kongen vil også så snart muligt udskikke ham så mange skibe og fartøjer som muligt, remitterende det øvrige til HSs ham bekendte dexteritet. Dermed etc. Sjt, 35, 218. K.

18. maj (Kbh.) Lisbeth, enke efter Niels Olsen, fik brev om penge fra Lorentz Poulsen, Kbh., til Ove Skade. Kongen kommer i erfaring, at

LP til kronen resterer med 374 rd. 12 sk. for vinaccise. L skal uden videre ophold indfordre pengene og mod kvittering levere dem til OS, hvilket skal blive godtgjort. Sjt, 35, 219. K. Incl. 8. maj.

18. maj (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om, at kongen er tilfreds, at hans badskær, mester Philip Hacquart, må bekomme det hus, som Holmens skolemester bor i, og skolemesteren igen bekomme det hus, som PH bor i. Dermed etc. Sjt, 35, 219. (Tr.: KD, V, 622). K.

18. maj (Kbh.) Lave Beck og Holger Vind fik brev om, at garnisonen fremdeles skal betales efter overleverede ruller. Kongen har befalet enhver officer under sin hånd at give fra sig til obersterne og de højeste tilstedeværende officerer, hvor stærkt enhvers kompagni nu findes, hvilke de selv siden skal underskrive og overlevere til adressaterne. De skal annamme rullerne og efter dem fra 21. maj førstkommande afbetale el. gøre assignation til betaling. Dermed etc. Sjt, 35, 220. K. Incl. 25. juli.

19. maj (Kbh.) Jacob Petersen, kammertjener, fik kaperpas til kaptajn Engelbret Hansen. EH er med førende skiberum, Pachan, og officerer og betjente udrustet til at angribe, opbringe og bemægtige sig alle kongens fjender tilhørende skiberum og kontrabandeverer under den svenske krone og alle dem, som den svenske krone har bemægtiget sig og har dens salvagarde el. hvem, det er, EH kan finde, alle uden dem, der har engelske og kongens egne pas at fremvise, hvilke han ingen skade skal tilføje. Herpå skal kongens bevill. findes ved skibet, hvor de svenske findes over alt i Øster- og Vestersøen, i Bælterne og underliggende provinsers havne og strømme, hvor han kan gøre den svenske kronens undersætter og de under den stillede allermest mulig skade. Han må antaste skibe og gods som frie priser og henhøre dem til næste stad el. havn, sælge dem og beholde det sig og rederne til profit. Kongen begærer af alle konger, fyrster og republikker og befaler egne betjente til lands og vands, så og admiraler, udliggere og kaptajner o.a., at de hjælper EH med skib og bådsfolk, hvor han efter kongens kommission søger sin intention imod Sveriges undersætter. Til hvilken ende EH frit må ud- og indsejle i alle havne og strømme. Kongen vil vide at erkende det imod enhver. Forbyndendes etc. Sjr, 24, 379.

19. maj (Kbh.) Lave Beck, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev om at godtgøre nogle penge for reformerede officerer. Kongen erfa-

rer, at borgerskabet i Kbh. efter hans befaling til adressaterne har indlagt rgsk. over det, de har udlagt til soldatesken fra 1. til 12. dec. efter det overleverede rgsk., og det, de reformerede officerer har bekommet fra 12. dec. og ikke skal være godtgjort af adressaterne, hvilket skal andrage $66\frac{3}{4}$ rd. 7 sk. Kongen er tilfreds, at de godtgør dem disse udlagte penge, til hvilken ende de skal føre dem til indtægt og udgift i regnskabet. Sjt, 35, 220. K. Incl. 19. maj og udat.

19. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade den islandske præst Thord Eriksen bekomme den ham lovede klædning med tilbehør efter hosfølgende fortegnelse. Dermed etc. Sjt, 35, 220.

19. maj (Kbh.) Dr. Poul Moth, Christoffer Gabel, Hans Boysen og Hans Hansen fik brev om de kgl. tjeneres forstrækning fremdeles til garnisonen. De andre stænder i staden har samtykt i endnu 1 måneds forstrækning til garnisonens underholdning. Adressaterne skal på samtlige hofbetjentes vegne gøre en slutning, på hvad manér deres andpart denne måned bekvemmeligst kan blive verpfleget og underholdt. Dermed etc. Sjt, 35, 221. K.

19. maj (Kbh.) Hans Schack, Frederik von Ahlefeldt o. fl. fik brev om at tilholde hver kaptajn af adressaternes regiment, at de under deres hænder leverer en fortegnelse over, hvor stærkt enhvers kompagni nu findes, hvilken de siden skal underskrive og levere til kommissarierne Lave Beck og Holger Vind, hvorefter de fremdeles skal betale fra 21. maj. Sjt, 35, 221. K.

Lige sådant brev fik FvA, Wolrath von Stockmann, oberstlt. Henning Quitzow, oberstlt. Henrik von Liebrecht og oberstlt. Gotfried Rauch til hest, oberst Steding til fods, major Urne til hest.

19. maj (Kbh.) Mikkel Ecksteen fik brev om Erik Buch af Rønne og Bent Børgesen¹, så og om at befordre breve fra Blekinge. EB begærer sig i kongens tjeneste som styrmand og BB som en bådsmænd. ME skal lade dem ubehindret passere. I lige måde skal ME henskikke og befordre de breve, som kommer ham til hænde fra Skåne el. Blekinge. Dermed etc. SkT, 9, 154.

1) Overskriften har *Jørgensen*.

20. maj (Kbh.) Kommandøren Jacob Jostsen på det hollandske skib Rotterdam fik brev om at lægge sig uden for bommen, så han med den ene side kan beskyde bolværket. Dermed etc. Sjt, 35, 222. K.

20. maj (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om at akkordere med Johan Steenkuhl om hans galiot, hvad kongen månedlig skal give deraf, når den er i kongens tjeneste, og hvad forsikring han begærer. Dermed etc. Sjt, 35, 222. K.

20. maj (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. og Christianshavn fik brev om at lade heste vurdere. De har bekommet kongens befaling til at lade borgerskabets heste være i beredskab til at gøre udfald. De skal lade dem vurdere, hvorefter de skal blive betalt, dersom de kommer til skade. Dermed etc. Sjt, 35, 222. (Tr.: KD, V, 623). K.

Lige sådant brev udgik til Christianshavn.

21. maj (Kbh.) Hans Schack og Frederik Turesen fik brev om at lade have flittigt indseende med, at ingen øksne el. køer kommer uden for Nørreport. Dermed etc. Sjt, 35, 223. (Tr.: KD, V, 623). K.

Lige sådan befaling fik FT.

22. maj (Kbh.) Kommandøren på skibene ved Lybæk fik brev om at løbe til hovedflåden med det, der skal konvojerer til Kbh. Kongen kommer i erfaring, at nogle orlogsskibe fra hans og den hollandske flåde skal være kommanderet fra Lybæk for at konvojerer til Kbh. den dér bestilte munitio og viktualier. Han vil hermed have kommandøren advaret, at nogle skibe af den svenske flåde ligger ude på reden ved havnen, hvorfor han med disse skibe såvel som med det, der skal konvojerer hid, skal begive sig til den hollandske hovedflåde og forblive dér indtil han videre adviseres om tilstanden i Kbh., og om hvorledes de sikkert kan komme ind, hvorom kongen herhos tilskikker Henrik Bielke ordre. Sjt, 35, 223. K.

23. maj (Kbh.) Å.b. anlangende borger og tolder Søren Poulsens skude af Kristianopol. Kongen kommer i erfaring, at en skude tilhørende SP, som nu er i fjendens gevalt, skal være opbragt i Christianshavn i Hans Jensens navn. Skuden er efter kongens befaling efter taksering taget og udmunderet til kongens tjeneste som kaper. Kongen forbyder alle at gøre dem, som nu bruger skuden, nogen forhindring. SJR, 24, 380. Indl. udat.

23. maj (Kbh.) Skipperen på Jens Lassens galiot fik brev om med den og de ham medgivne breve at begive sig til flåden, hvor den er at finde i Østersøen el. Bæltet. Dersom han formedelst vejrligets modfald el. stilhed ikke kan komme til flåden, skal han levere brevene til Hans Skrøder, så de derfra uden ophold kan henskikkes til flåden. Dermed etc. Sjt, 35, 223. K.

23. maj (Kbh.) Hans Skrøder fik brev om munition, der tilskikkes ham. Item om at skikke breve til admiral hr. Henrik Bielke m.v. Skibet Caritas er af de svenske skibe, som blokerer ved byen, blevet forhindret i til Møn at føre de stykker, som efter begæring skulle have været tilskikket HS. Han tilskikkes nu stykkerne med nærværende galiot, så og 8 centner krudt og 8.000 musketkugler og 2.000 pistolkugler. Hosfølgende skrivelser skal han ved en båd hastigt skikke til Femern el. HB, hvor han er at finde i søen. I brevet befales HB at sekundere HS med skibe i Grønsund og i andre måder, eftersom HS eragter det praktikabelt. Tagende osv. Sjt, 35, 224. K.

23. maj (Kbh.) Hans Skrøder fik brev om at fremskikke nogle breve. Ved nærværende galiot fremskikker kongen nogle magtpåliggende breve til flåden. Dersom vinden ikke vil føje el. det bliver stille vejrlig, når han ankommer dér til landet, skal han tage brevene til sig og straks ved en båd fremskikke dem til flåden til admiral hr. Henrik Bielke, hvor han er at finde. Dermed etc. Sjt, 35, 224. K.

23. maj (Kbh.) Bertram de la Coste fik brev om til Hans Skrøder til Møns defension at fremskikke 8 centner krudt og 8.000 musketkugler og 2.000 pistolkugler. Sjt, 35, 225. K.

23. maj (Kbh.) Kaptajn Christen Christensen på Caritas fik brev om til Jens Lassens galiot at levere de stykker og munition, som er leveret ham til Møns defension. Sjt, 35, 225. K.

23. maj (Kbh.) Kaptajn på Caritas Christen Christensen fik brev om straks at lægge ud med skibet og begive sig til Møn for dér at udlosse de ham medgivne stykker og munition og efter kongens forrige ordre¹ rette sig efter det, Hans Skrøder befaler til landets defension. Tagende osv. Sjt, 35, 225. K.

1) Se ovf., s. 171.

23. maj (Kbh.) Christoffer Gabel fik brev om, at kongen er tilfreds, at han må være fri for den ham befalede kommission med Lave Beck og Holger Vind med betaling af garnisonen. Dog skal han med nævnte svare til regnskaberne indtil 20. maj. Befalendes etc. Sjt, 35, 225. K.

23. maj (Kbh.) Steen Brahe fik brev om med Holger Vind til Gundestrup at holde rigtighed for det, som efterhånden, beregnet fra den 21. maj sidst forleden, udgives af stænderne til garnisonen, og kvittere enhver derfor, og siden udgive det til garnisonen efter den bevilgede takst og ruller, som er underskrevet af officererne. Dermed etc. Sjt, 35, 226. K.

23. maj (Kbh.) Holger Vind fik brev om, at kongen har befalet Steen Brahe til Knudstrup til med ham at holde rgsk. over de penge, som af stænderne leveres til garnisonens underholdning i staden, eftersom Christoffer Gabel, kongens kammerskriver, formedelst andre forretninger er blevet forhindret deri. Befalendes etc. Sjt, 35, 226. K.

23. maj (Kbh.) Stænderne i Kbh., nemlig Steen Brahe, Jørgen Reedtz m.fl. fik brev om at berådslå om lighed i fæstningsarbejde og indkvartering. Fæstningsarbejde til fælles defension behøves uforbigængelig, og den ene stand beråber sig på den anden. På det enigheden deri som i indkvarteringen kan holdes (helst for dem, som har gårde i staden), befaler kongen dem på vegne af adelen, som har gårde el. fri residenser i byen, tillige med de andre stænders deputerede at berådslå, ved hvad middel begge dele kan træffes, enten ved gårdenes taksering el. i andre måder, og samtlige give det beskrevet under deres hænder i Kanc. Kongen har og befalet rektor og professorer på universitetets vegne, bispen på vegne af embedet og JR og Morten Laursen på vegne af de kgl. betjente, desligeste borgmestre og råd, at lade konferere nogle af deres middel og gøre det til endelighed. Befalendes etc. Sjt, 35, 227. (Tr.: KD, V, 623-24). K. Orig. (til Hans Svane) i Kbh.s Univ. ark., 12 12 03, RA. Indl. 9. maj.

Lige sådant brev fik JR og ML på de kgl. tjeneres vegne, mutatis mutandis. Rektor og professorer på universitetets vegne. Dr. Hans Svane på embedets vegne. Nok borgmestre og råd at forordne nogle af deres middel, som på deres og det menige borgerskabs vegne kan berådslette med de andre stænders deputerede. Item borgmestre og råd på Christianshavn.

23. maj (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om med Opdam at oppasse 4 skibe fra Stockholm. Kongen har kundskab om, at den svenske kaptalorlogsflåde er befalet at overføre bådsfolk fra Stockholm til Landskrone. HB skal med O berådslå, hvorledes og med hvor mange skibe det eragtes rådeligt at lade krydse ml. Møn og Ysted, så sådan fjendtlig secours kan forhindres el. om muligt bemægtiges. Kongen tvivler ikke om, at enhver af officererne lader sig finde villig dertil, eftersom godt bytte er at forvente. Kongen remitterer det øvrige til HBs konduite. Sjt, 35, 228. K.

23. maj (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om med sikker konvoj at hidbringe de skibe, som skal hidføre viktualier og munition fra Lybæk. Kongen kommer i erfaring, at nogle skibe fra flåden er henskket til Lybæk til nævnte konvoj. Da nogle svenske orlogsskibe ligger på reden ved Kbh. og holder havnen blokeret, og det øvrige af den svenske flåde er uden for Landskrone, eragter kongen det ikke rådeligt, at munition kommer, med mindre så stærk konvoj medfølger, at den til fulde kan forsikre mod fjenden. Derfor har kongen befalet kommandøren for de derhen kommanderede orlogsskibe at begive sig med sine skibe og dem, som skal konvojerer, til kongens og den hollandske hovedflåde og forblive dér. HB skal beholde nævnte indtil videre ordre om, hvorledes det sikkert kan konvojerer. Til den ende skal han ved al given lejlighed advisere kongen om sin tilstand, og hvor han er at finde, så og hvad han foretager sig, anseende, at kongen ingen relation har bekommet fra ham, siden han løb ud fra Kbh. Imidlertid skal han efter forrige ordre¹ om at sekundere Hans von Ahlefeldt og Frederik von Ahlefeldt med overførsel af krigsfolket til fæstningen Nakskovs og Møns secours gøre sit bedste til med skiberum og fartøjer, som kan løbe ind i Grønsund, at ruinere el. bemægtige sig de farkoster, som fjenden kan have ml. Smålandene, så at fjendens anslag kan brydes, og kommunikationen så vidt muligt forhindres, remitterende alting til hans konduite. Sjt, 35, 228. K.

P.S. Han skal også så vidt muligt forhindre kommunikationen ml. Sjæll. og Fyn.

1) Se ovf., s. 159-60.

24.¹ maj (Kbh.) Hans Ebbisk, dronningens urtegårdsmand, fik brev om, at det er kongens vilje, at denne af afd. Ulrik Christian Gyldenløves have udtager de urter, som er taget af kongens gemals have og indsat dér. Dermed etc. Sjt, 35, 122. (Tr.: KD, V, 624).

1) Brevet er indført ml. breve af 24. marts, måske er dette dateringen.

24. maj (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om, at kongen er tilfreds, at borgerskabet i staden må lade deres køer komme ud på Amager på fælled, hvor de kan være kornet og engen uden skade. Dermed etc. Sjt, 35, 229. (Tr.: KD, V, 624). K.

24. maj (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om straks at akkomodere nærværende hr. Lars Jensen Varberg på et af orlogsskibene som præst. Sjt, 35, 230. K.

24. maj (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om at lade drabanten Jacob Jensen Nordmand bekomme sit skib Højenhald, som hidtil har ligget bag Bryggerstet, og henlægge et andet i dets sted til defension, om det eragtes nødvendigt. Dermed etc. Sjt, 35, 230. K.

24. maj (Kbh.) Fodermarskal Christian Viborg og vognmester Maturin Dupont fik brev om at overvære, når borgerskabets heste i byen takseres, og have indseende med, at en billig takst bliver sat. Sjt, 35, 230. K.

24. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Jacob Seefeld på ansøgning af Provianthuset bekomme 20 td. hvede, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 230. K. Orig. i DKanc. B1790.

24. maj (Kbh.) Kaj Lykke fik brev om at erklære sig om borgerskabets supplikation ved Vesterå i Ålborg. Hvad borgerskabet dér har ladet andrage for kongen, kan KL se af deres supplikation. KL skal erklære sig om sagens egentlige beskaffenhed og med forderligste indskikke erklæringen i Kanc. Imidlertid skal han indtil kongens anordning lade det forblive, som det har været af arilds tid. Dermed etc. JT, 14, 181. K.

25. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om mod kvittering at lade Jens Lassen bekomme 400 td. hvede af hvilke hollandske skibe, han begærer det, hvilken han skal sælge og igen udgive efter kongens ordre. Dermed etc. Sjt, 35, 231. K. Orig. i DKanc. B1790.

25. maj (Kbh.) Adolph Fuchs fik brev om at besigtige den plads, som mag. Niels Christensen Spend, sognepræst til Holmen, har udlagt til gade, hvor belejligt det eragtes, at han igen kan udvises så megen jord, som han har mistet til indrettelse af gaden. Dermed etc. Sjt, 35, 231. (Tr.: KD, V, 624). K. Incl. 19. maj.

25. maj (Kbh.) Leonhard Marselis fik brev om på kongens vegne at erlægge oberst, generalkvartermester Villum von Lobrecht 1.000 rd. 3 uger efter, at han har bekommet denne ordre, tagendes hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 231. K.

25. maj (Kbh.) Oberst over artilleriet Bertram de la Coste fik brev om at lade major Stadz på ansøgning bekomme følgende: 1 td. godt krudt, $\frac{1}{2}$ skp. musketkugler, $\frac{1}{2}$ skippd. bly, 20 håndgranater, som er fyldte og flyet, som de bør være, 60 flinter, 6 par pistoler. Sjt, 35, 231. K. Indl. udat.

25. maj (Kbh.) Bertram de la Coste fik brev om af Tøjhuset at forskaffe 6 4-el. 3-pundige stykker med viskere o.a. til den skude el. galiot, som skal forfærdiges til at holde havnen fri for svenske kapere. Dermed etc. Sjt, 35, 232. K.

25. maj (Kbh.) Kommandør på Lindormen Robert Hall fik brev om med folk og soldater at besætte den skude, galiot el. skærbåd, som bliver gjort færdig til at holde havnen fri for svenske kapere. Sjt, 35, 232. K.

25. maj (Kbh.) Jørgen Krabbe og Joakim Frederik Vind fik brev om at åbne afd. Ulrik Christian [Gyldenløve]s skrin, som står under forsegling i borgmester Peder Pedersens gård, og forfatte en registrering over alle breve o.a., som findes deri, og under deres hænder straks indlevere den i Kanc. Dermed etc. Sjt, 35, 232. K. Indl. udat.

25. maj (Kbh.) Jens Lassen fik brev om at forfærdige en galiot, skude el. hvad, der i en hast kan bekommes, som kan besættes med folk og stykker for at holde den svenske kaper fra de skuder og skiberum, som indkommer fra Østersøen. Dermed etc. Sjt, 35, 233. K.

26. maj (Kbh.) Kgl. tilsagn for hollændere o.a., som vil lade sig bruge imod de ved havnen liggende svenske skibe. Kongen publicerer, at dersom nogen af de derværende hollandske orlogsmænd med deres skibe vil rejse ud for at gøre fjenden afbræk, må de selv beholde alt, de kan erobre, ikke alene gods og varer, men også skibene. Sjr, 24, 381.

26. maj (Kbh.) Jens Lassen fik brev om for højest mulige pris at sælge de 400 td. hvede, som rentemestrene har bekommet ordre til at lade

levere, og deraf betale de hollandske bådsfolk, som er antaget til voldene, så vel som Holmens tømmermænd for det, de resterer for 14 dage og det, de herefter arbejder. Så og imod bevis at levere 300 rd. til Paul Tscherning for fangers ranson. Dermed etc. Sjt, 35, 233. K.

26. maj (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om hofret ml. Dorete Simonsdatter og Barbara Fiskers. DS har for kongen berettet, hvorledes hun af byfogeden i byen er blevet dømt til at betale husleje til BF, hvilket skal beløbe sig til 30 rd., hvori hun formener sig at ske forkort, eftersom det ikke er hendes rette værneting. JCvK skal lade sagen indstævne for hofretten og derefter dømme, så hun vederfares det, ret er. Dermed etc. Sjt, 35, 233. Incl. 18. og 21. maj.

26. maj (Kbh.) Fodermarskal Christian Viborg fik brev om at antage og fodre kongens betjentes udlovede folk og heste, når noget ridt skal foretages, og til den ende holde rulle over dem. Men de heste, hvortil ej findes ryttere, skal han mundere med uberedne enspændere. Tagendes osv. Sjt, 35, 234. K.

26. maj (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om på Provianthuset at lade oplægge og til provianskriver Hans Hansen levere den hamborger skibsladning, så det bliver anvendt til ingen anden brug end hofstaten. Dermed etc. Sjt, 35, 234. K.

27. maj (Kbh.) Christian Fischer, kongens vinskænk i Glückstadt, fik konfirm. af rentemesterafregning. Hos kongen er begæret konfirm. af afregning gjort af rentemestrene med CF for leverance til kongen, lyder: 28. april 1659 har CF i Rtk. overgivet et register anlangende det, han har at fordre. Først kapital og rente 3.868 rd. 1 ort 9 sk., hvorpå er givet ham indvisning i Norge, som siden for sære årsagers skyld er kontramanderet. Efter samme indvisning, dat. 28. jan. 1654, tilregner han sig 3 år og 8 måneders rente, fra 24. aug. 1655 til 24. april d.å., beløber 831 rd. 2 ort 23 sk. Sammeledes fordrer han efter 2 af kongen udstedte og nu igen indleverede kvittanser, dat. 31. marts og 15. aug. 1657, 7.765 rd. 4 sk. Nok tilkommer han 13.824 rd. 30 sk. for rhinsk, spansk og fransk vin og vineddike, som han på underskedlige tider har leveret til kongen. Herforuden fordrer han 241 rd. 3 ort for omkostning til Glückstadt. Endelig 1 års rente af 4.745 rd., som kongen har bevilget ham efter miss., dat. 29. marts¹ sidst forleden, beløber 284 rd. 2 ort 19 sk. Tilsammen efter afregningskvittanser og udgivne beviser og overle-

veret register, beregnet fra 18. dec. 1647 til 24. april 1659 kapital og rente 26.815 rd. 3 ort 13 sk. Hvorimod han igen lader sig korte først 2.000 rd., som han 7. nov. 1658 har bekommet af Rtk. Item 1.200 rd., som han 10. aug. næst tilforn har bekommet af Hans Boysen. Efter indvisning har han 9. sept. s.å. af Cort Lyders (Lydiksen) i Nykøbing bekommet 800 rd. Herforuden lader han sig korte 106 rd. 3 ort. 8 sk. for antegnelser, som ikke har kunnet passere. Antegnelserne gør tilhobe 4.106 rd. 3 ort 8 sk. Lignet og lagt befindes han at tilkomme 22.709 rd. 5 sk., hver rd. 96 sk. da., som han fremdeles har at fordr. I summen er indberegnet 3.449 rd. kapital, hvorpå han har indvisning til hr. Gregers Krabbe, som tilforn er meldt skal gives 6 pct. rente, indtil han er afbetalt. Kbh. ut supra. Denne afregnings bevis er konfereret imod indlagte register og registreret og indskrevet. Peder Reedtz. Steen Hohendorff. Thomas Thomsen. Jørgen Hansen. Anders Sørensen. Kongen konfirmerer dette. Forbydendes etc. Sjr, 24, 381 (hvor K. dog ikke er indført, idet dets nr., 77, blot er tilføjet efter nr. 76 ved kopibogens gengivelse af dette brev, der er af 26. maj. Derfor her efter K). K.

1) Ses ikke i KB.

27. maj (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om straks til orlogsflåden at lade presse fra højbådsmand til al gement bådsfolk, som kan bekommes i staden, af hvad nation det være må. Dermed etc. Sjt, 35, 234. K.

27. maj (Kbh.) Kongen vil, at skipper Peder Hillebrandsen Pranch losser sit skiberum og leverer sin ladning til proviantskriver Hans Hansen, tagende hans bevis, hvorefter kongen siden vil lade hans principaler betale. Sjt, 35, 235. K.

Lige sådan ordre gik til Frands Cornelissen Kuns (Kors), Lytke Hartkir, Jan Allertsen, Jan Jansen Klein, den hamborger-skipper, den 29. maj.

28. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev om efter hosfølgende fortegnelse at lade kongens hof- og staldfolk bekomme $\frac{1}{2}$ års besoldning, når midlerne strækker dertil. Dermed etc. Sjt, 35, 235. K.

28. maj (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende at lade sælge hvede for 1.000 rd. og lade dr. Johan Dirichsen, superintendent over Viborg stift, bekomme dem på hans resterende hofprædikantbesoldning, tagende hans bevis, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 235. K.

28. maj (Kbh.) Thomas Thomsen fik brev om med Morten Lauridsen på vegne af hofbetjentene at have indseende med indkvarteringen i byen, med såvel indtægten af hofbetjentenes forstrækning og udgiften til soldatesken, som hvad der videre vedkommer efter kommissariernes assignation, tagende deres kvittering. Dermed etc. Sjt, 35, 236. K.

28. maj (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev om at gøre den anordning, at ingen musik herefter holdes i kirkerne, indtil andet tilsiges. Dermed etc. Sjt, 35, 236. (Tr.: KD, V, 624-25). K.

29. maj (Kbh.) Hans Boysen fik brev om med forderligste fra sig til Thomas Thomsen og Morten Lauridsen at levere en indkvarteringsrulle over hofbetjentene, som har været brugeligt indtil 20. maj. Dermed etc. Sjt, 35, 236. (Tr.: KD, V, 625). K. Indl. 29. maj.

29. maj (Kbh.) Skipper Jens Pedersen på orlogsskibet Prinsen fik brev om straks med den ham befalede båd at sejle ud og begive sig efter den svenske flåde og fornemme, på hvad kurs den begiver sig, og så snart han fornemmer det, igen begive sig til Kbh. og forstændige kongen derom. Sjt, 35, 236. K.

29. maj (Kbh.) Albertus Matthisen, kongens bygmester, fik brev om hos marskal Johan Christoph von Kørbitz at lade anvise så meget rum bag Boldhuset, at skillerummet ml. gården og den ledige plads kan komme lige fra køkkenhushjørnet el. tværhuset i Boldhuset og lige over til Provianthusets mur. Dermed etc. Sjt, 35, 237. (Tr.: KD, V, 625). K. Indl. udat.

30. maj (Kbh.) Bevilling til, at den ved døden afgæede møllers enke på Kongens Bryggers må beholde samme tjeneste og lade den forrette ved en dygtig person. Sjr, 24, 382. (Tr.: KD, III, 488).

30. maj (Kbh.) Albret Matthisen, bygmester, fik brev anlangende Boldhusets reparation og Sofie, Jan Clerchs sekret. Han skal med forderligste lade reparere den brøstfældighed, som efter hans overgivne besigtigelse findes på Boldhuset og hosliggende gård, i synderlighed på taget og ruderne, så og rense og lade hvidgøre kældrene under Boldhuset. Da der befindes urenlighed og væske i kælderens under tværhuset i gården ved Boldhuset, som skal komme fra Ss sekret næst op til, skal AM i lige måde tage håndværksfolk til sig og lade dets lejlighed besig-

tige. Befindes årsagen at være det, der er nævnt, skal han på vegne af kongen tilkendegive enken det og advare hende, at hun straks lader sekretet borttage el. og bortflytter det fra muren og fundamentet, så det kan være kongens gård uden skade. Sjt, 35, 237. (Tr.: KD, V, 625-26). K. Indl., se Sjt, 35, 237, 29. maj.

30. maj (Kbh.) Peder Reedtz fik brev med besigtigelse, som er gjort på Boldhuset og hosliggende gård, om hvilken brøstfældighed der findes. Han skal efterhånden lade det reparere, i synderlighed renderne og taget, ved ankommende midler af proviant el. andre varer og dermed fornøje håndværksfolkene. Dermed etc. Sjt, 35, 238. (Tr.: KD, V, 626). K. Indl., se 35, 237, 29. maj.

30. maj (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om, at Poul Meyer, bager i de ny boder, af kongen begærer at købe det hus, han bor i dér, liggende ml. Balsamstræde og Salvistræde, så og 2 boder, som ligger på hver sin side af nævnte hus. Kongen er tilfreds, at PR må lade forsikre PM, at han må bekomme dem til købs for det, de takseres til, efter at pladsen tilforn er afmålt ved alen og mål, og bekomme skøde derpå, med kon-dition, at når han el. hans arvinger igen vil sælge nævnte huse og plads, skal de da først tilbydes kongen for det, de kan være værd. Dermed etc. Sjt, 35, 238. (Tr.: KD, V, 626). K. Indl. 29. maj.

30. maj (Kbh.) Joakim Gersdorff, Mogens Høg og Gunde Rosenkrantz fik brev om at konferere med de herværende hollandske gesandter og forhøre, hvad de har at foregive, så de udførligt kan gøre kongen relation, hvorefter han vil vide at resolve. Dermed etc. Sjt, 35, 239. K.

30. maj (Kbh.) Steen Brahe fik brev om at lade rytteriet af Kongens Livregiment, som er kommet over fra Møn, bekomme verpflegung lige ved de andre ryttere, som er til fods. Dermed etc. Sjt, 35, 239. K.

30. maj (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at anordne, at de ryttere af Kongens Livregiment, som er kommet over fra Møn, bekommer kvarter. Dermed etc. Sjt, 35, 239. (Tr.: KD, V, 626). K.

31. maj (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev anlangende 1. Møns bemægtigelse, 2. at konferere med Opdam om Bornholms sekundering, 3. om fartens friholdelse, 4. om det, som skal konvojerer fra Lybæk, 5. at hidskikke Hans von Ahlefeldts befalede folk med samme konvoj. Kon-

gen erfarer, at Møn desværre er bemægtiget af fjenden, uanset at kongen nogle gange har befalet HB at henskikke skibe i Grønsund til secours, hvilket han dog fornemmer ikke er sket, ham til ikke ringe præjudice og afbræk. Efterdi den svenske orlogsslåde 12 skibe stærk er gået gennem Østersøen, uden tvivl for at attackere Bornholm, til hvilken ende også berettes, at nogle og tyve skuder skal være kommet fra Ysted med folk, har kongen konfereret med Opdam, hvorledes HB på bedste manér kan sekundere landet, og så vidt muligt friholde farten herimellem og ved Smålandene. Til den ende mener de herværende hollandske gesandter, at O er fuldkommelig instrueret, og at det ej kan tydes til nogen offension. Dermed etc. Sjt, 35, 239. K.

Dette blev tripliceret. P.S. Det krudt, munitio og proviant, som er befalet at komme hid fra Lybæk, er højlig fornødent. HB skal i lige måde være betænkt på og med O slutte, hvorledes det så snart muligt ved en konvoj på 10-12 orlogsskibe kan konvojeres sikkerligen for de 4 svenske orlogsskibe, som er liggende foran havnen, så vel som de andre, som endnu ligger ved Landskrone. Før end konvojen afgår, skal HB advisere Hans von Ahlefeldt, at han med den også kan hidskikke det folk, som er ham befalet, idet kongen i det øvrige remitterer til sine forrige tilskikkede ordre¹, hvorefter HB efter egen dijudication og tidernes forandring skal søge kongens tjeneste.

1) Se ovf., s. 189.

31. maj (Kbh.) Hans von Ahlefeldt fik brev om de folk, som skal komme til Kbh. med de konvojer, som Henrik Bielke bringer med den fra Lybæk hidskikkede munitio o.a. med videre, om Langelands besætning og landenes recuperering. Kongen har befalet HB at lade konvojere den tilforn befalede i Lybæk indkøbte munitio og proviant. HvA skal efter forrige ordre¹ begive sig med den, så at han kan komme sikkert hid. Men dersom han, som det spargeres, har bemægtiget sig Langeland, skal han besætte det med et kompagni ryttere hos landfolket, som så vidt muligt kan bringes i gewehr, og med fornødent skiberum begive sig med ham hid, eftersom Møn af mangel på secours er bemægtiget af fjenden, med mindre han på Loll. el. andre steder kan gøre tjeneste til landenes recuperation. Dermed etc. Sjt, 35, 241. K.

1) Se ovf., s. 177.

31. maj (Kbh.) Albertus Matthisen, bygmester, fik befaling til i længde og bredde at lade måle det hus, som Poul Meyer, bager i kongens nye boder, bor i, liggende ml. Balsamstræde og Salvistræde, med de 2 bo-

der på hver sin side af huset, så og ved dem, som har forstand derpå, lade våning og boder taksere og indgive forretningen skriftligt i Kanc. Sjt, 35, 241. (Tr.: KD, V, 626-27). K.

31. maj (Kbh.) Claus Ravn fik brev om straks af de lybske, hamborger og bremer i Kbh. liggende skibe og bojerter, som er opbragt og prisekendt, at lade tage alle de bådsfolk, som findes dér, og levere på Holmen. Dermed etc. Sjt, 35, 242. K.

31. maj (Kbh.) Jens Lassen fik brev om at presse på de lybske, hamborger og bremer priser. Claus Ravn har bekommet kongens ordre til straks at lade tage alle de bådsfolk, som findes på disse skibe, som er opbragt og prisekendt, og levere på Holmen. Dersom det ikke straks efterkommes, skal JL gøre den anordning, at disse bådsfolk straks ved Holmens betjente bliver presset og henført til kongens uden for bommen liggende skibe. Tagendes osv. Dermed etc. Sjt, 35, 242. K.

31. maj (Kbh.) Jens Lassen fik brev om befragtning af Johan Meinertsens galiot til flåden. JL skal akkordere med JM om fragten for at løbe fra Kbh. til flåden og forsikre ham om fragten og om forsikring, om galioten skulle blive taget af fjenden el. i anden måde komme i ulykke. Dersom han ikke skulle bekvemme sig dertil, skal JL besætte galioten med andet folk. Sjt, 35, 242. K. Orig. i Rtk. 216.200. K.

1. juni (Kbh.) Mag. Johannes Bremer, kongens tyske hofprædikant, fik brev om, at han hjemme i huset må vie Adam Frederik Werner, kongens notarius publicus, og enken efter Marcus Smed, kongens tidl. barber. Sjr, 24, 382.

1. juni (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om adskilligt til 3 hollandske kaptajner. Han skal lade de 3 kaptajner, som lader sig bruge på forehavende tog, bekomme huggere og entrebiler, som han så længe skal låne fra de skibe, som er utaklede. Dermed etc. Sjt, 35, 244. K.

1. juni (Kbh.) Thomas Thomsen og Lorentz Jacobsen fik befaling til med forderligste at lade visitere alle kongens boder, både dem ved Holmens Kirke og ved Østerport, hvem der bor deri, og siden under deres hænder give det beskrevet fra sig i Kanc. Sjt, 35, 243. (Tr.: KD, V, 627). K.

1. juni (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at anordne, at der straks til kongens flåde til det forehavende tog forskaffes 4 bartskærere med bartskærkister, som samme aften skal være færdiget til at gå til skibs, hvor de forordnes, og straks igen blive løse, når toget er overstået. Dermed etc. Sjt, 35, 244. (Tr.: KD, V, 627). K.

Lige sådant brev fik borgmestre og råd i Christianshavn om en bartskær og kiste.

1. juni (Kbh.) Bertram de la Coste fik brev om adskilligt til 3 hollandske kaptajner. Han skal lade kaptajnerne på de 3 hollandske skibe Rotterdam, Breda og Rosen bekomme så mange entrebiler, huggere og halve piker til låns til dette forehavende, som de begærer. Dermed etc. Sjt, 35, 244. K.

1. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om gods, som mag. Rasmus Brochmand, rektor og prof. på Kbh.s Universitet, o. fl. begærer til pant. De tilskikkes en fortegnelse over noget gods, som RB begærer mod forstrækning af så mange penge til garnisonen, som godsets indkomst kan forrente ved 6 pct. De skal overregne godsets indkomst og anslå den efter renteritakst, hvorpå de skal indlevere afregning i Kanc., så MH kan få kongens forsikring og pantskøde. Dermed etc. Sjt, 35, 244. K.

Lige sådant brev fik rentemestrene om gods, som dr. Hans Svane på sine egne og ministerii vegne dér smst. begærer til pant.

1. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade oberst Blackadder bekomme en måneds underholdning. Dermed etc. Sjt, 35, 244. K.

2. juni (Kbh.) Skøde til Poul Meyer, bager, og arvinger på 5 af kongens nye boder ved Den runde Kirke inden for fæstningen, nemlig de 3, som han nu selv bevåner, og 2 andre, som ligger næst op til, og befindes de at strække sig til den store algade 44½ al. 3 tol, ud til Balsamgade 40 al. 5 tol, ud til Salviegade 25½ al. 2 tol og til siden imod naboerne op til væggen 40½ al. 11 tol, hvilke våninger etc. Forbydendes etc. Sjr, 24, 383. (Tr.: KD, III, 489). K.

2. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om det, byfogeden på Christianshavn Ingvold Carstens(en) skal udlægges imod hans gård på Amager. Den gård, som byfogeden dér, IC, tilforn har haft på Amager for birkefogedbestilling, er blevet pantsat til Peder Pedersen, borgmester

i Kbh. De skal til IC årligen af Rtk. lade levere så meget, som indkomsten af gården har kunnet beløbe, nemlig 2½ pd. byg, 1 gås, 2 par høns, 1 td. havre. Dermed etc. Sjt, 35, 245. (Tr.: KD, V, 627-28). K. Incl. 4. maj.

2. juni (Kbh.) Oberst Bertram de la Coste fik brev om at lade major Johan Lidzewitz være følgagtig 6 fyrrør til de volontører, som lader sig bruge på Lindormen, tagende hans revers, at han igen skal levere dem, når toget er overstået. Sjt, 35, 246. K.

2. juni (Kbh.) Dr. Poul Moth fik brev om at levere Jørgen Ravn 800 rd. af de bevilgede penge til bådsfolkene. Dermed etc. Sjt, 35, 246. K.

2. juni (Kbh.) Jørgen Ravn, Kbh., og Mads Madsen, kongens skibskaptajn, fik befaling til straks at hverve så mange bådsfolk, som de kan komme, til udrustning af skibene, som nu udredes, med forsikring, at de må beholde alle, de kan bekomme. Sjt, 35, 246. (Tr.: KD, V, 628). K.

2. juni (Kbh.) Claus Ravn, byfoged, Jørgen Bjørnsen og Ingvold Carstensen fik brev om med al flid straks at lade presse alt det søfarende folk, hollænderne undtaget, som findes ikke alene i byen, men også på skiberummene beliggende dér, og efterhånden lade dem indføre på Holmen. [På det altung kan have bedre fremgang, har kongen befalet Hans Schack at undsætte adressaten med fornødne soldater, tagendes ingen forsømmelse, eftersom største magt ligger derpå]. Dermed etc. Sjt, 35, 246. (Tr.: KD, V, 628). K.

Lige sådan befaling fik JB, nok IC om Christianshavn, men dette ml. tegnene [ ] blev udelukket.

2. juni (Kbh.) Hans Schack fik brev om at lade byfogeden Claus Ravn være følgagtig fornødne soldater til at presse skibsfolk med til de skibe, som skal udrustes til det forehavende tog. Dermed etc. Sjt, 35, 247. (Tr.: KD, V, 628). K.

2. juni (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om straks at lade samle alle de søfarende folk på Amager og indlevere på Bremerholm til udrustning af de skibe, som nu udredes, til hvilken ende fornødne ryttere skal forordnes ham, tagende ingen forsømmelse, eftersom største magt ligger derpå. Dermed etc. Sjt, 35, 247. (Tr.: KD, V, 628). K.

2. juni (Kbh.) Adolph Fuchs fik befaling til med al flid at lade presse alt det søfarende folk, hollænderne undtaget, som findes på Christianshavn, og efterhånden lade dem indlevere på Bremerholm. Dermed etc. Sjt, 35, 248. (Tr.: KD, V, 628-29). K.

2. juni (Kbh.) Ebbe Gyldenstjerne og dr. Johan Diderichsen fik brev anlangende tvistighed ml. Jørgen Marsvin og hans præst, hr. Niels Eskelsen i Sønderholm. Der begiver sig nogen tvistighed ml. dem anlangende at NE efter sit kaldsbrev tilholder sig at nyde halvdelen af korntienden af begge sine sogne og en tredjedel af kvægtienden ligesom hans formænd, og JM formener det ej at være en retlighed, at præsten nyder halvdelen, men kun en tredjedel efter ordinansen, mens halvdelen alene af øvrigheden er forundt ham af god vilje, så længe han forholdt sig mod JM, som han burde efter kaldsbrevet, hvilket JM formener ej at være sket, men at han har opsat sig mod ham i trodsighed. Adressaterne skal med forderligste indstævne parterne for sig og efter sagens beskaffenhed adskille dem ved endelig dom, givende dem beskrevet under deres hænder det, de dømmer. Dermed etc. JT, 14, 182. Incl. 26. april.

3. juni (Kbh.) Kaptajn Gilles (Gillert) Lennertsen fik befaling til at begive sig på orlogsskibet Sorte Rytter og med det på det forehavende tog tillige med de andre kgl. såvel som hollandske orlogsskibe gøre fjenden al mulig afbræk, eftersom han bedst véd. Dermed etc. Sjt, 35, 248. K.

4. juni (Kbh.) Kommandøren Robert Hall på Lindormen fik befaling til straks den følgende morgen ved dagslysningen at begive sig af Kbh.s havn, tagende til sig Sorte Rytter og de 2 udmunderede hollandske orlogsskibe liggende uden for bommen, så og Selio Marselis' galiot, så at de sammen kan være uden for havnen under sejl, når dagen anbryder, og straks med nævnte 4 orlogsskibe og galioten søge sin fordel til at atakere de svenske her på redene liggende orlogsskibe, gørende sit bedste til at borde, bestige og bemægtige sig dem, efter som det kan ske på bedste manér og være fjenden til største afbræk. Dersom fjendens skibe skulle ville vige, skal RH med hoshavende skibe bruge sømandskab, fjenden til afbræk, dog ikke give sig for meget af sin fordel, men i alle forefaldende søge sin avantage imod fjenden og efter forrettet sag begive sig tilbage igen i havnen til det sted, hvorfra han udgår, og ervarte kongens ordre. Sjt, 35, 248. K.

4. juni (Kbh.) Albertus Matthisen, kongens bygmester, fik befaling til at besigtige staldene og bryggerset i gården ved Boldhuset, som hofmarskalken bor i, hvoraf en del skal være faldet ind, hvorledes den bedst kan hjælpes og i denne tid forfærdiges i nødtørftigste måde. Dermed etc. Sjt, 35, 249. (Tr.: KD, V, 629). K. Indl. udat.

4. juni (Kbh.) Selio Marselis fik brev om til kongens forehavende tog at låne kongen sin galiot og dertil forskafe en anden velbesejlet galiot, som straks kan være i beredskab. Dermed etc. Sjt, 35, 249. K.

5. juni (Kbh.) Daniel Kellenhusen og Jochum Hærvider fik brev om deres brudevielser. Efter begæring bevilger kongen, at DK uden foregående trolovelse el. ceremonier til sponsalia må lade sig vie til sin fæstekvinde Catharina von Dams i deres hus i Kbh., dog med foregående lysning i kirken. Forbyndes etc. Sjr, 24, 384. Indl. 13. juni (vedr. JW og SW, se flg.).

Lige sådant brev fik JH at måtte lade sig vie til sin fæstemø Gertrud Eggersdatter. Nok udgik breve ligelydende til Johannes Watson at måtte lade sig vie hjemme i sit eget hus og logemente til sin fæstekvinde Stevard Ward.

5. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om efter tidligere tilskikket assignation at lade en del af kongens hoftjenere hver frem for andre, som har bekommet indvisning i Provianthuset, bekomme 2 måneders besoldning af det korn, som findes dér. Dermed etc. Sjt, 35, 249. K. Orig. i DKanc. B179O.

6. juni (Kbh.) Meinert Allertsen og Cornelius Sibrantsen Blaw, skipper, fik brev om at være fri for K.M.s tjeneste, eftersom de på hans vegne har været befragtet af proviantkommissarius Nicolaj Bennich (Benning). Sjr, 24, 384. K.

6. juni (Kbh.) Å.b. anlangende tidl. toldskriver i Helsingør Laurids Madsen [Lime]s lig. Efter begæring bevilger kongen, at LMs lig må nedsættes i Holmens Kirke, indtil Gud forlener sådan forlindring, at han kan blive overført til Helsingør og begravet dér. Forbyndes etc. Sjr, 24, 384.

6. juni (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om Amagerbros reparation. Hans Sørensen har for kongen ladet andrage, at han af godt-

folk, som har haft kongens bevill. dertil, har tilforhandlet sig ege i Dragørs lund til Amagerbros reparation, men har ikke måttet hugge dem, endog de var stemplet og udvist af kongens skovrider Lut Walter. Kongen er tilfreds, at JCvK på hans ansøgning lader ham bekomme dem. Dermed etc. Sjt, 35, 250. (Tr.: KD, V, 629). K. Indl. 31. maj.

6. juni (Toldboden ved Kbh.) Robert Hall fik brev om at lægge ind igen med skibene som tilforn. Kongen fornemmer, at der ingen avance kan haves over for fjenden. Skibshøvedsmændene på Lindormen og Sorte Rytter og de 2 hollandske kaptajner befales at lægge ind igen med skibene på tidligere forordnede steder ved havnen, så og at licentiere det hvervede og pressede folk og skikke soldaterne i land, så vidt som var skikket til dette tog, alene beholdende skibene besat med det ordinære folk. Sjt, 35, 250. K.

6. juni (Kbh.) Steen Brahe, Holger Vind og Christoffer Gabel fik brev om at gøre afregning med Hans [Jørgensen]¹ Mule. HJM har efter kongens befaling² i 10 uger, fra 23. jan. til 26. marts, til 64 personer i kommunitetet i Kbh. erlagt 2 mk. da. om ugen over et måltid mad, som de imidlertid dagligen har bekommet, at de skulle gøre kongen tjeneste med at søge deres post på volden i den besværlige og farlige tid. Desuden i 9 uger om ugen erlagt 5 mk. da. til 47 personer, som ingen kost havde, at de med førnævnte 64 skulle gøre lige tjeneste. Adressaterne skal gøre afregning med HJM, at det kan vides, hvor meget han kan tilkomme af kongen for sine forstrakte penge, hvorfor han med andre kan blive forsikret i kronens jordegods. Dermed etc. Sjt, 35, 251. K. Indl. udat.

1) Efter Indl. 2) Se ovf., s. 55.

6. juni (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at lade nærværende Jens Andersen Vimose, gefreiter Jens Sørensen Sallerup, Oluf Lauridsen Kaallehof, Hans Lauridsen Vimose og Rasmus Hansen Alleslef, som er af kaptajn Erik von Werdens kompagni og nu nyligen er kommet over fra Møn, bekomme lige sådant traktement som andre gemene knægte i garnisonen. Dermed etc. Sjt, 35, 251. K.

7. juni (Kbh.) Pas for hollandske gesandter til Ringsted Kro. De ekstraordinære deputerede til kongen fra de Herrer Stater General af De forenede Nederlande er tilsinds at begive sig fra Kbh. til Ringsted Kro og straks tilbage igen. Kongen befaler sine krigsofficerer og betjente

uhindret at lade dem med deres suite passere og repassere. Ej gøren-des etc. Sjr, 24, 385. K.

7. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at tilholde et skib fuldt af korn at losse dets ladning og levere den til provianskriver Hans Han-sen, og at pengene forbruges til intet andet end til garnisonens og re-formerede officerers underholdning. Til den ende kan pengene efter-hånden imod kvittering leveres til kommissarierne Steen Brahe og Holger Vind. Sjt, 35, 252. K. Orig. i Rtk. 216.197. Indl. udat.

7. juni (Kbh.) Adolph Fuchs fik befaling til at erkyndige sig om dr. Bülches gård og haverum, om det således, som det nu forefindes, kan forblive uforandret uden fæstningens skade, og under sin hånd i Kanc. indlevere udførligt betænkende. Dermed etc. Sjt, 35, 252. (Tr.: KD, V, 629). K.

7. juni (Kbh.) Mag. Zacharias Lund (Lundius) fik brev på et vikarie i Århus. Der vakerer et vikarie i Århus Domkirke efter afd. Laurids Mad-sen [Lime], fhv. toldskriver i Øresund. Kongen bevilger ZL dette, med bønder og al rente, dog at han skal bo og residere ved domkirken og gøre slig tyng og tjeneste inden for kirken og udenfor som andre re-siderende vikarier dér og være den gejstlige ordinans og kapitlets stat-utter undergivet. Han skal og holde gård og residens ved god hævd og bønderne ved lov og ret og ikke besvære dem med usædv. pålæg, ikke heller forhugge nogen skove dertil. Forbydendes etc. JR, 13, 102. K.

8. juni (Kbh.) Gabriel Marselis, residerende kommissarius i Amster-dam, fik brev om at betale skipper David Jallas og Ditmer (Ditmand) Petersen af Lybæk. DJ har på Provianthuset leveret 480 td. rug og 1.443 td. hvede og skal efter gjort pris for tønden af rugen have 16 mk. da., af hveden 4 rd. GM befales på kongens vegne at betale DJs princi-paler efter nævnte takst og derimod til sig annamme denne kongens obligation og ordre, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 35, 252. K. Orig. (vedr. DJ) i Rtk. 216.187.

Lige sådant brev udgik til GM samme dag anlangende skipper DP, som havde leveret 1.858 td. rug à 16 mk. da.

8. juni (Kbh.) Mikkell Langemack fik brev om betaling af forstrækning til Jacob Rosenkrantz til Vindinge, kongens søns kammerjunker. ML har til JR forstrakt 600 rd., som kongen har forundt ham til rejsepen-

ge. ML må igen bekomme sin betaling i Gunde Rosenkrantz til Vindings afgift af Kalø len, så og 1.490 rd., som resterer ham af hans besoldning, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 253. K.

8. juni (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev om at ordinere nærværende studiosus Frands Frandsen, som er kaldet til Vignæs kald i Loll. Han må eksaminere ham uden kollats, og om han befindes dygtig dertil, ordinere ham, når han fremviser skrivelse fra lensmanden, at han intet har at sige derimod. Befalendes etc. Sjt, 35, 254. K. Incl. 17. maj og udat.

9. juni (Kbh.) Bestalling for Agatius Geiller som sporemager. Han skal være kongen og hans riger huld og tro og afværge deres skade. Kongen lover ham til årlig besoldning af Rtk. 100 rd. for alt det flikarbejde, som kan falde i kongens stalde. Men for nyt arbejde skal han betales stykkevis, nemlig for et par fortinnede stange 1 rd., for 1 par fortinnede stignøjler 1 rd., for en ny trense $\frac{1}{2}$ rd., for et nyt mundstykke 1 rigsort, og ellers det, som er ret for de ny ringe, som skal gøres. Hans bestilling begynder fra brevets dato. Thi bede etc. Sjr, 24, 385. (Tr.: KD, III, 489). K.

9. juni (Kbh.) Gregers Iversen fik brev anlangende afd. Claus Clausens gods. Kongen er tilfreds, at GI for rede penge må nyde CCs hustrus arvingers gods efter den forfattede registrering, når han betaler så meget, som en anden vil give derfor. Sjr, 24, 386. K. Incl. 1., 3., 7. (3) og 15. febr.

9. juni (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev om den spanske residents tjener. Den forrige spanske residents tjener er nu til sinds at begive sig til den augsburgske konfession. Kongen er tilfreds, at HS må admittere ham dertil. Dermed etc. Sjt, 35, 254. K.

9. juni (Kbh.) Hr. Oluf Parsberg og Jørgen Seefeld fik brev om Kbh.s og Christianshavns deltagelse i indkvartering. Der forefalder dér nogen tvistighed om indkvarteringen og soldateskens underholdning. De befales at indstævne begge parter for sig og enten i mindelighed forhandle med dem el. taksere begge købstæder således, at når 1.000 mand skal indkvarteres i begge, det da kan vides, hvor mange Christianshavn proportionaliter kan tilkomme. Dermed etc. Sjt, 35, 254. (Tr.: KD, V, 629-30). K. Incl. 27. maj.

9. juni (Kbh.) Befaling til hollandske skippere om at losse deres ladning. Skipper Jan Jansen Janneman af Vlieland befales at losse sit skiberum og levere ladningen til proviantskriver Hans Hansen, tagende hans bevis, hvorefter hans principaler skal blive betalt. Sjt, 35, 255. K.

Lige sådan ordre fik skipperne Eme Albretsen af Terschelling, Cornelis Jansen Deusendt af Terschelling, Lennert Koch af Texel (Tessel), Jan Jonsen Smidt af Giertebroch, Diderik Petersen af Enkhuizen, Willem Corneliussen Qvunch (Qvarch).

9. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om straks på Bremerholm at lade gøre 10 jernkølv el. slag, 1 snes jernvægger el. køller og 2 store save til at sønderslå og overskære nogle træer med. Dermed etc. Sjt, 35, 255. K. Orig. i DKanc. B179O. Incl. udat.

10. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med Gert Meyer og hans medredere anlangende det, kongen kan være dem skyldige for fragt o.a. tjeneste af deres kaper og indehavende salt, hvorfor de er tilsagt betaling. Dermed etc. Sjt, 35, 255. K. Orig. i DKanc. B179O.

10. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende gods, Mathias Hasse, tøjhusskriver, begærer til pant. De tilskikkes fortegnelse over gods, som MH begærer til pant mod forstrækning af så mange penge til garnisonen såvel som krudt o.a. munition, som godsets indkomst kan forrente ved 6 pct. De skal overregne godsets indkomst og anslå den efter renteritakst, hvorpå de skal indlevere afregning i Kanc., så JB kan få kongens forsikring og panteskøde. Dermed etc. Sjt, 35, 256. K. Incl. udat.

10. juni (Kbh.) Peder Knudsen, fiskal på Bremerholm, fik befaling til at lade registrere og vurdere afd. Albret Kochs bo og formue og forrette skiftet. Sjt, 35, 256. K.

11. juni (Kbh.) Bevilling for Hans Clausen, studiosus, til at sætte bækken for kirkedørene i Kbh. for alle dem, som vil give ham noget til hans helbreds recuperation. Sjr, 24, 387.

11. juni (Kbh.) Bevilling efter ansøgning til opsættelse af hr. Hans Lindenovs begravelse så længe, arvingerne begærer. Desligeste at ligstuen må omdrages med hvidt. Sjr, 24, 387.

11. juni (Kbh.) Rulle over kostpenge hos køkkenskriveren. Kostpenge, som hver måned forud skal betales af køkkenskriveren til dem, som tilforn er blevet [be]spist på slottet, hvilke derhos skulle nyde deres ordinære vin, øl og brød. Güntelberg til sig og tjener 4 rd. 2 franske jomfruer, enhver 3 rd. og deres pige 1 rd., [i alt] 7 rd. Edelknabernes præceptor 2 rd. Magnus kopist 1 rd. 3 mk. Indkøberen 1 rd. 2 andre af køkkenskriverens tjenere 1 rd. 5 mk. Johan Høyer mundskænk 1 rd. 3 mk. Frands Ribolt rejsevinskænk, som nu er fanget, når han kommer løs, 1 rd. 2 mk. En kælderdreng 1 rd. Mundskænkens dreng 1 rd. En håndlanger el. opvarter ibid. 5 mk. Prinsens kammertjener 2 rd. 3 mk. Sølvpoppen 1 rd. 3 mk. Skrædderen 1 rd. 3 mk. Mundskænken 1 rd. 3 mk. Hofmesterens håndskriver 1 rd. Prinsens kammertjener, sølvpoppens, skrædderens og vinskænkens drenge à 1 rd. 4 rd. Hertug Ernst Günthers folk: Kammertjener 2 rd. Barber 2 rd. 2 lakajer à 1 rd. 2 rd. Kokken 1 rd. 1 junkertjener 1 rd. Fadeburskvinden 2 rd. 4 piger à 1 rd. 4 rd. En kvinde, som skurer tinnene, 5 mk. Kongens sølvpop 1 rd. 3 mk. 2 svende à 1 rd. 2 rd. 2 drenge à 5 mk. 1 rd. 4 mk. En, som skurer sølvtøjet, 5 mk. Rejsebageren, såfremt han skal blive i tjeneste, 1 rd. 2 bagersvende à 1 rd. 2 rd. 1 bagerdreng 5 mk. Rulle over de kostpenge, som rum tid har været bevilget af kongen, og gives til følgende betjente, som også derhos skal nyde deres ordinære vin, øl og brød: Hofmarskalens 3 tjenere 3 rd. Oberskænkens 2 tjenere 2 rd. Kammerjunker Trolles 2 tjenere 2 rd. Kammerjunker von der Wisch 2 rd. Staldmester Merlow 2 rd. Jægermesters tjener 1 rd. Fodermarskalken til sig og en tjener 3 rd. Ridefogeden 2 rd. Kongens kammertjener til 1 tjener 1 rd. Konditor til sig og 1 tjener 2 rd. 3 mk. Spisekældersvenden 1 rd. Jørgen Christensen, borgestue dugsvend, 5 mk. Niels Hansen portner 5 mk. Hvad livbarberens svend og en dreng, item livkarlen, hoffoueren og vognmesters tjenere belanger, er de i forrige tider, når det faldt bekvemmeligen på rejser, undertiden blevet [be]spist hos andre, hvorfor de og af køkkenskriveren ingen kostpenge kan have at prætendere, anseende, de på andre steder nyder deres underholdning og kostpenge. 2 vildtskytter plejer og af køkkenskriveren at bekomme kostpenge, men nyder nu deres traktement siden belejringen med hoffet. 2 ammer plejer og i kort tid at bekomme kostpenge af køkkenskriveren til deres børn, som nu en del er døde, tilmed de selv nyder på slottet deres kost, hvorfor de ej heller har videre at fordre, men disse kostpenge skal ophøre, når de selv ikke mere behøves som ammer. SjR, 24, 387. Indl. 11. juni.

11. juni (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at lade Ejler Holck bekomme oberstraktement lige ved andre oberster fra den dag, han sidst indkom i staden. Dermed etc. Sjt, 35, 256. K.

11. juni (Kbh.) Albertus Matthisen, kongens bygmester, fik befaling til straks at måle følgende af de nye boder i Hjortestrædet, nemlig hjørnehuset ved Adelgade og 5 boder sammen i rad liggende allerforrest i Skt. Annæ boder, eftersom Jens Fincke, tøjhusmed, begærer nævnte hjørnehus og Anders Hansen, brygger, de andre 4 boder næst op til til købs, så og ved dem, som har forstand derpå, lade dem taksere og indlevere forretningerne skriftligen i Kanc. Sjt, 35, 257. (Tr.: KD, V, 630). K. Indl. udat.

11. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende indvåner i Kbh. Hans Meulengrachts afregning. De har tilforn bekommet kongens befaling¹ til at gøre afregning med HM. Deri skal findes adskillige af kongens fars obligationer o.a. beviser på købmandsvarer, hvoraf $\frac{2}{3}$ skal være betalt. Kongen er tilfreds, at disse obligationer og dem udgivet af personer, som har været betroet administrationen af rigets indkomst, må holdes for likvider og godtgøres i HMs regnskaber. Men det, som findes $\frac{2}{3}$ betalt, skal de separere fra det andet med overslag, hvor meget den ubetalte del andrager, hvorpå kongen vil resolve. Befalendes etc. Sjt, 35, 257. Indl. 30. maj.

1) Se ovf., s. 90.

11. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at overslå Dalum Klosters indkomst til Jens Lassen. Kongen har til JL for en sum penge pantsat Dalum Kloster len med ladegård, avling og tilliggende bønder efter udgivet pantebrev. Adressaterne skal anslå den efter billig takst, hvor meget indkomsten årligen kan andrage, så at JL årligen kan afkortes. Sjt, 35, 258. K. Orig. i DKanc. B1790.

11. juni (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om hofspisningen i denne tid, og en hofrulle findes i å.b.¹ Formedelst den onde tids store besværlighed er tilførsel til staden mest ganske betaget, friske viktualier kan ikke som tilforn erlanges og ellers skal for rede penge og på det dyreste daglig indkøbes. Det falder umuligt, at spisningen kan forblive på den manér som hidtil, hvorfor kongen befinder det højnødvendigt, at JCvK fra den følgende morgen lader begynde med ugentlig betaling af kostpenge på følgende måde. Hvert måltid: Til

middag – Til aften. Kongens eget taffel 10 retter – 10 retter. Prinsens og de andre børns taffel 10 – 10. Officererne, nl. overskænken, begge kammerjunkere, jægermesteren og hertug Ernst Günthers junker og samtlige fruentimmer, som skal spise ved et taffel 10 – 6. Kammertjenernes bord, hvorved skal [be]spises 1 kammertjener, 2 køkkenskrivere, Johan Adolf, vinskænk, hofbageren og 2 køkkenskrivere 4 – 2. Edelknaberne, lakajer og fyrbøderne 4 – 2. Prinsens ædelknaber, lakajer og fyrbødere med hofmesteren og Matthesius' tjenere 6 – 3. Dronningens og fruentimmers piger, dugsvend og fyrbøder under den mad, som kommer fra officerernes og fruentimmernes taffel og gives derforuden 6 – 3. Børnenes ammer, vågekvinde og pige med fyrbøderne, lakajen og præceptors drenge, under den mad fra prinsens taffel [? 6 – 3]. Hertug Ernst Günthers amme, 3 piger o.a. kvindepersoner med de 3 små drenge og fyrbøderen 4 – 3. Mundkøkkene i begge køkkener med deres folk 6 – 4. Summa 60 retter – 43 retter. Når kongen såvel som prinsen og børnene om aftenen spiser i haven og ingen fremmede har, kan forholdes som følger: Kongens eget taffel 10 retter. Prinsens og de andre børns taffel 10. Fruentimmeret inde 4. Officerer og fruentimmer ude i haven 4. Kongens ædelknaber, lakajer og fyrbøder, som bliver inde 3. Prinsens ædelknaber, lakajer og fyrbøder, nyder den mad ude i haven, som kommer fra taflet [ingen tal]. Børnenes piger derimod 4. Mundkøkkene og deres folk hjemme 3. De, som er i haven, 2. De andre opvartere og tjenere har deres kostpenge, og for dem bliver intet anrettet. Ellers forholdes med kammertjeneren, dronningens pigers og hertug Ernst Günthers folks borde som forskrevet står. Summa over anretningen, når der spises i haven om aftenen 48 retter. Derhos befaler kongen, at JCvK strengeligen skal holde, at i henseende både til den høje pris, som viktualierne koster, og til retternes ringhed, som nu i denne tid er forordnet som står, at kokkene ikke aleneste flyr mad renligt og, som det sig bør, velsmagende, men også at de giver, fordeler og anretter i fadene, som de annammer det af køkkenskriveren, i synderlighed kød- og fiskemad, salat og gemyse, så ingen klagemaal kommer. Til hvilken ende køkkenskriveren skal have flittigt tilsyn at påminde, når som helst han befinder sligt ikke efterkommes, uden nogen modsigelse af kokkene el. deres betjente. Herforuden vil kongen i denne besværlige tid, at alle og enhver lader sig nøje med det, som er anordnet af kongen, og intet ekstraordinært affordre af køkkenskriveriet, være sig frokost el. hvad. Efter som det falder besværligt med ved, skal han anordne, at kongens og prinsens kokke koger i ét køkken ved én ild. Dermed etc. SJT, 35, 258.

1) Se ovf., s. 206.

11. juni (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om at lade nærværende Jens Hansen Møller af Møn bekomme den grønlandske sluffe med tilbehør. Dermed etc. Sjt, 35, 262.

12. juni (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om skovning på Amager til borgerskabet samt at levere penge derfor til køkkenskriveren og om ved til hofstaten. Kongen kommer i erfaring, at der skal være stor mangel på brændevod hos bagerne i byen og på Christianshavn. JCvK befales i nærværelse af borgmester Peder Pedersen el. hans fuldm. såvel som af ridefogeden og skovrideren at lade udvise 100 træer til køkkenskriveren Hans Olufsen, som ved nogle af Møns bønder, som Peder Reedtz vil forordne dertil, kan lade dem hugge, skove og med de dygtigste grene sætte i favne, hver vidter[?]kløvet, el. af grenene 3 al. lange, og sælge til hver bager 2-3 favne, eftersom veddet kan strække til, hver favn for 12 rd., og ellers til ingen andre. Af pengene skal bekostes først til at underholde hver bonde om ugen 5 mk., for det andet krudt, som behøves til at sprænge knobben, som ikke ellers kan sønderslås. Resten skal køkkenskriveren annamme til hofspisningen, udgive og føre til rgsk. Jernvægger, hamre og 2 save, som behøves dertil, er det befalet rentemestrene at skaffe. Hver borger, som bekommer ved, skal selv lade det hente. I lige måde skal han i nævnte personers nærværelse til hofstaten lade udvise 20 træer, som ved nævnte midler skal hugges og sønderslås. Dermed etc. Sjt, 35, 262. (Tr.: KD, V, 630-31). K.

12. juni (Kbh.) Borgmester Peder Pedersen fik brev om de træer, som skal udvises på Amager. Der skal være stor mangel på brændevod hos bagerne i byen og på Christianshavn. Kongen har befalet Johan Christoph von Kørbitz, hofmarskal, i nærværelse af PP el. hans fuldm. og ridefogeden og skovrideren at lade udvise 100 træer, som skal sættes i favn, hver kløvning el. gren 3 al. lange, og sælges til bagerne, hver favn for 12 rd., og derforuden lade udvise 20 træer til hofstaten. Dermed etc. Sjt, 35, 263. (Tr.: KD, V, 631). K. Incl. udat.

13. juni (Kbh.) Mikkil Hansen fik brev om at være toldskriver i Helsingør i afd. Laurs Andersens sted. Han skal troligen lade sig bruge i denne tjeneste og ramme kongens bedste. For hans tjeneste bevilger kongen ham årlig besoldning som toldskriverne dér. Sjr, 24, 390. K.

13. juni (Kbh.) Albertus Matthisen, kongens bygmester, fik befaling til ved dem, som har forstand derpå, straks at lade taksere det gamle sygehus på Holmen, så vidt som ikke er beboet, og skriftligt indlevere takseringen i Kanc. Sjt, 35, 263. (Tr.: KD, V, 631). K.

14. juni (Kbh.) Fru Margrethe Grubbe fik efter begæring bevill. til at bruge konfekt til Lave Becks begravelse i stedet for at gøre måltid den dag, begravelsen holdes. Sjr, 24, 390.

14. juni (Kbh.) Bente Pedersdatter, som har forset sig i lejemål i Skåne, fik bevill. til at stå skrifte i menigheden i Kbh. og annammes til alterets sakramente, eftersom hun i denne tid ikke kan komme til det sted, hvor gerningen skete. Sjr, 24, 391.

15. juni (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik befaling til at levere Steen Rodsteen til Lerbæk proviant og korn for 50 rd. efter renteritakst, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 35, 264. K.

15. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med hr. Jacob Bendixen på hans umyndige børns vegne anlangende det, de efter befunden lejlighed kan tilkomme hos kronen. Dermed etc. Sjt, 35, 264. K. Orig. i DKanc. B179O. Indl. udat.

16. juni (Kbh.) Bevilling til kongens sporemager Agatius Geiller til at bevåne det hus på Slotsholmen, som forrige sporemager sidst boede i. Sjr, 24, 391. (Tr.: KD, III, 489). K.

Lige sådant brev fik Ulrik Sidsker, herold, til våningen i Laksestræde nr. 39, som Cort Holst, kongens mundkok, sidst iboede, og blev dat. 17. juni 1659 (Tr.: KD, III, 490).

17. juni (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at betale Jens Boysen, kongens tolder, husleje for Frederik von Ahlefeldt. Denne har for kongen ladet andrage, at han intet frit kvarter nyder, men for egne midler har lejet et værelse hos JB. Adressaterne skal lade denne betale, så FvA lige ved andre officerer nyder frit kvarter, tagende hans bevis, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 264. K.

17. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre den anordning, at lille Peder Sidsker og hans brødre årligen af Provianthuset bekommer genant, 100 rd. el. så megen proviant, som kan beløbe dertil, til at fortsætte deres skolegang. SjT, 35, 265. K. Orig. i DKanc. B179O.

17. juni (Kbh.) Søren Fjellerup, skibskaptajn og overskipper på Bremerholm, fik brev om at angive sig hos Hans Schack og så vidt muligt efterkomme det, denne befaler. SjT, 35, 265. K.

17. juni (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om uden ophold at tilvejebringe 10-12 både, som Søren Fjellerup begærer og eragter dygtige. Dermed etc. SjT, 35, 265. K.

18. juni (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om sikring af farten ml. Lybæk og Holsten m.v., endog om flåden. Havnen ved Kbh. holdes blokeret af 4 svenske orlogsskibe, hvorved al tilførsel forhindres, og kongen har ingen vis kundskab, hverken fra flåden, Fyn el. Nakskov. HB skal konferere med Opdam, hvorledes farten ml. Lybæk, Holsten og Kbh. kan holdes sikker og åben, så havnen kan befries. Dersom kurfyrsten af Brandenburg ingen fast fod allerede har på Fyn, el. om det kan fornemmes, at han intet videre eragter at tentere på kongens andre lande el. øer, så at han behøver HBs assistance, synes det kongen rådeligst, at HB med flåden begiver sig til at åbne kommercielen ved byen og således, at den hollandske så vel som den holstenske secours kan komme hid, på vejen gørende sin flid til om muligt at sekundere Nakskov og i det øvrige rette sig efter forrige ordre.¹ HB skal efter tidernes og sagernes beskaffenhed forholde sig med de hollandske admiraler, som det befindes gavnligst til kongens tjeneste. SjT, 35, 265. K.
1) Se ovf., s. 195-96.

19. juni (Kbh.) Befaling til Kbh.s og Christianshavns indvånere om bededage. Litra A. Guds retfærdige vredes ris lader sig endnu i alle måder se i adskillige hjørner. Og vi kan dog ej bevæges til nogen andægtig bodfærdighed, hverken af forrige hjem søgelse til frygt el. Guds vredes nådige formildelse til taknemmelighed el. af landes og rigers ynkelig og elendig medfart, som vi daglig fornemmer. Vi kan derfor aldrig vide, hvad Gud i himmelen har i sinde med os. Derfor har kongen eragtet at lade påbyde en almindelig bededag, berammet til 1. juli, da om enhver, som vil være holdt for at være Guds børn, gudeli-

gen vil betænke og falde vores billigt fortørnede himmelske fader om halsen og med ydmyghed søge vores synders så længe fortjente strafs nådige formildelse. Alle boende i Kbh. befales at komme til kirke og den dag holde sig fra alt arbejde, beflittende sig på at komme med sådan andagt til Guds hus, at det for Gud i himmelen kan være behageligt, i forhåbning, den mildrige Gud vil lade sig bevæge til barmhertighed imod sand anger og ruelse over synden. Og på det dagen desto bedre kan helligholdes, befaler kongen alle, som er af den alder og styrke, at de kan faste, at de begår den ganske dag med fasten og afhold fra mad og alle slags drik i bøn, indtil solen er nedgangen. Til hvilken ende det samme dag under straf skal være forbudt at sælge al slags drik og mad, salt el. fersk, langt mindre spises i værtshus el. pension. Kongen påtvivler ej, at enhver i sit hus anstiller sig i lige måde som forsvarligt, og som Gud kan have ære af, og hans vrede ikke derover desto mere skal optændes. Dermed etc. Sjt, 35, 266. (Tr.: KD, V, 631-32). K. (2). Incl. 19. juni (= K. til følgende brev).

Lige sådant brev udgik til Christianshavn.

19. juni (Kbh.) Dr. Hans Svanning fik brev om bededage. Litra B. Kongen har anset for godt, at der i Kbh. og Christianshavn holdes en alm. bededag 1. juli, for Guds retfærdig vredes ris, som sig endnu i alle hjørner i adskillige måder lader sig se, og vore synders højtfortjente straf ydmygeligen at afbede. Endog kongen ikke tvivler på, at HS selv, hvad hans embede i slig fald udkræver, vel overvejer, så har kongen dog ikke villet forbigå med sin befaling til des større myndighed at komme HS til hjælp, på det han desto ivrigere kan lade være befalet at anvende yderste flid på, at alting kan forrettes gudeligen. Han skal formane provster og præster, at de selv som ordets retsindige tjenere foregår deres tilhørere med et godt eksempel, foreholdende dem hvor stor årsag, vi med vores daglige sikkerhed og ubodfærdighed har givet den langmodige Gud at tilstede os samme plager. De skal selv føre sig sligt til sinds og med kristelig retsindig iver foreholde deres tilhørere det samme. De skal i de næste prædikener påminde deres tilhørere, at de bereder sig til den forestående bededag og fortryder, hvor løseligt de hidindtil har beganget de bededage, som er anordnet i købstæderne hver fredag. Dermed etc. Sjt, 35, 268. (Tr.: KD, V, 632-33). K., se foreg.

19. juni (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. og Christianshavn fik brev om en bededag. Litra C. Kongen har anset for godt, at der i Kbh. skal

holdes en alm. bededag den 1. juli, i forhåbning, den mildrige Gud vil lade sig bevæge til barmhjertighed imod en sand anger over synden. På det den desto bedre kan helligholdes med Guds alvorlige påkaldelse, skal de forordne, at samme dag ikke holdes ting, stævne el. anden slig verdslig handel el. forsamling, men at al bænketing, drik, øl, vintappen o.a. ubekvemmelighed alvorligen forbydes, så dagen må blive holdt med tilbørlig reverens og kristelig andagt. De tilskikkes kongens åbne mandat derom at lade læse og forkynde. Sjt, 35, 270. (Tr.: KD, V, 633-34).

Lige sådan befaling fik borgmestre og råd på Christianshavn.

20. juni (Kbh.) Rentemestrene og Steen Brahe og Holger Vind fik brev om afregning med Bertram (Bertrand) de la Coste, oberst over artilleriet, anlangende det, han tilkommer af sin resterende besoldning. Dermed etc. Sjt, 35, 270. K. Orig. i DKanc. B179O. Indl. udat.

Lige sådant brev fik de anlangende det, SB og HV resterer efter deres pensionsbrev.

21. juni (Kbh.) Christen Jørgensen Skeel fik brev om afsked fra kurfyrsten af Brandenburg. Frederik von Ahlefeldt er befalet at forblive hos kurfyrsten. CJS skal tage afsked, til hvilken ende kongen tilskikker ham hosfølgende skrivelse. Dermed etc. JT, 14, 182. K.

22. juni (Kbh.) N.N. fik brev om at begive sig til flåden og derfra til Hans von Ahlefeldt. Item til kurfyrsten og flere. Adressaten befales ved nat og dag at begive sig fra Kbh. til flåden og dér til kongens og den hollandske admiral overlevere de medgivne skrivelser. Siden skal han straks begive sig derfra til HvA, hvor han er at finde, i lige måde leverende ham de til ham adresserede breve. Når han har forrettet det, skal han søge kurfyrsten af Brandenburg med de hoshavende skrivelser, som han med ceremonier skal overantvorde denne. Dersom han på flåden kan mærke, at kurfyrsten er i Fyn, skal han straks begive sig derfra til ham og siden til HvA, med mindre denne skulle være at finde nærmere end i Holsten el. Jyll. Fornemmer han på vejen herfra nogle svenske kapere el. skærbåde, som vil antaste ham, skal han kaste de medbragte breve i stranden, så de ej kommer fremmede i hænde. På det han på ethvert sted kan gøre underretning om kongens vilje, om han kommer frem uden brevene, kan han fornemme enhver skrivelser indhold og gøre relation med forsikring om at efterkomme or-

dren, eftersom kongen har tripliceret el. quadrupliceret det. I synderlighed skal han efter ankomsten hos kurfyrsten sollicitere, at de begærede 4.000 mand til hest og 2.000 til fods af de allierede folk så snart muligt kommer over til Sjæll., fornemlig om alt går lykkeligt til med at undsætte Nakskov og at recuperere Falster, Loll. og Møn, og at Fyns overgang siden følger. Men dersom det svenske korpus i Fyn ikke bliver ruineret, men bekommer lejlighed til at konjugere sig med den øvrige svenske magt, da vil 2.000 mand til hest og 2.000 til fods af de allierede endvidere behøves foruden de forrige. Derefter osv. Sjt, 35, 271. K. Indl. udat.

22. juni (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om at assistere generallt. Hans von Ahlefeldt anlangende Nakskovs sekundering og at bringe folket på Loll. og hidbringe provision og munition. Kongen vil snarest muligt ved HvA lade fæstningen Nakskov sekundere. Det kan HB videre fornemme af hosfølgende kopi. HB skal så vidt muligt sekundere ham og kommunikere med admiral Opdam og de Ruyter om, ved hvad middel folket bekvemmeligst kan bringes på landet, udskibningen forsvares og værket dirigeres til ønskelig udgang. I lige måde skal han berådslå om, ved hvad middel alle slags provision og munition sikkerligt og snarligst kan komme ind i residensstaden. Demitterende alting til hans kongen bekendte dexteritet. Dermed etc. Sjt, 35, 272. K. Indl., se foreg.

22. juni (Kbh.) Hans von Ahlefeldt fik brev om 1. Nakskovs sekundering med hollandske folk, 2. el. dermed til Falster, 3. om rytteri og feltstykker hos kurfyrsten, 4. om skiberum og fartøjs tilbageskikkelse og rytteri at overføres, 5. om magasin, 6. om hollandske og brandenborgske folk til hjælp. Kongen har fundet rådsomt at lade fæstningen Nakskov sekundere. HvA skal straks under sin kommando tage de hollandske til secours skikkede fodfolk og med største flid på bedst mulig manér erkynde sig om, hvor mange de befindes at være, gørende sit bedste til at sekundere Nakskov og folket til at komme på landet. Men eragter han, det ikke kan ske på Loll. formedelst fjendens stærke magt dér, skal han begive sig til Falster, søgende fast fod dér og derved divertere fjenden fra Nakskov, og fra Falster siden undsætte byen. Kongen har skrevet til kurfyrsten om at sekundere ham med 1.000 ryttere, om behov gøres. HB skal dog ingenlunde lade sig opholde, men fortsætte Nakskovs undsætning, til hvilken ende han skal affordre nog-

le små regimentstykker med tilbehør hos kurfyrsten, hvilke kongen ved skrivelse har ladet begære. Når han har forrettet det, skal han straks igen tilbageskikke de hos ham havende fra Holsten medførte skiberum og fartøjer med tilhørende konvoj, forordnende derpå en dygtig officer til feltmarskal Eberstein og til sig derfra lade overføre det tilbageblivende rytteri, 1.500 ryttere, med tilhørende bagage, hvorom kongen og har tilskrevet sin feltmarskal om at facilitere alting så vidt muligt. Efter at HvA har bemægtiget sig en plads, skal han lade anrette magasin på den bekvemmest mulige plads og dér lade indsamle alle slags vivres og korn. Dersom han imod al forhåbning ikke kan blive det holstenske folk mægtigt, og officererne vægrer sig, skal han hos kurfyrsten lade fornemme, om han ikke skulle ville assistere ham med så meget folk, at han kan forrette den nævnte ekspedition, anseende, at højeste magt ligger derpå. Hvad ordre kongen har tilskikket Henrik Bielke herom, kan HvA se af hosføjede kopi. I lige måde det, kongen har befalet generallt. Claus von Ahlefeldt. Det øvrige remitterer kongen til hans ham bekendte dexteritet. Dermed etc. Sjt, 35, 273. K. Incl., se Sjt, 35, 271, 22. juni.

22. juni (Kbh.) Nicolaj Bennich fik brev om at fragte så mange skiberum, som han eragter fornødent til at lade med det brændevad, som han har ved hånden, så de kan begive sig til kongens og den hollandske flåde og efter given god lejlighed komme til Kbh., tagende ingen forsømmelse, efter som høj fornødenhed kræver det. Dermed etc. Sjt, 35, 275. K.

22. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade artilleriofficererne, som intet kvarter har el. bekommer traktement hos kommissarierne, bekomme en måneds besoldning i korn el. proviant. Dermed etc. Sjt, 35, 276. K. Orig. i DKanc. B179O.

22. juni (Kbh.) Sofie, enke efter Peder Jensen Morsing, fik befaling til at lade trykke det skrift, som Gunde Rosenkrantz har gjort imod det svenske manifest og leveret hende til at trykke. Sjt, 35, 276.

22. juni (Kbh.) Claus von Ahlefeldt fik brev om, at soldatesken skal støde til generallt. Hans von Ahlefeldt. CvA skal gøre sit bedste til uden ophold at samle alt det folk til hest og fods, som han kan tilvejebringe, såvel af regimenter som rekrutter, og bryde op med det for at støde til HvA og konjugere sig med ham på den ø el. provins, han står på. Til

den ende skal de flittigt kommunikere og advisere hverandre om, hvad der daglig passerer. Kongen har befalet¹ hr. Henrik Rantzau at bevise CvA fornøden assistance med at forskaffe proviant og fartøjer, så og at Otte Pogwisch skal følge ham for at hjælpe til med folket. Dermed etc. JT, 14, 183. K.

1) Se flg. brev.

22. juni (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau og Otte Pogwisch fik brev om at assistere Claus von Ahlefeldt i det, der behøves. Kongen har befalet¹ CvA at opbryde fra Jyll. med krigsfolket til hest og fods og konjugere sig med Hans von Ahlefeldt. De skal bevise ham al mulig assistens med at skaffe proviant og skiberum, o.a. ( ). Dermed etc. JT, 14, 183. K.

Lige sådant brev fik OP, dog følgende tillagt ml. disse tegn: (Desligeste skal han selv følge med, på det han desbedre kan forhjælpe ham med folket).

1) Se foreg. brev.

23. juni (Kbh.) Å.b. om bededagene i Kbh. o.a. helligdage. Kongen kommer i forfaring, hvorledes stor uskikkelighed går i svang i Kbh. med horeri, drukkenskab, sværgen og banden på helligdage o.a. dage, under prædiken som på andre tider af dagen. Det forårsager, at Guds retfærdige vrede lader sig se i alle hjørner i adskillige måder. Til at afbede dette har kongen eragtet for godt at lade påbyde en almindelig bededag, som er berammet til 1. juli,¹ på det enhver desto bedre kan kontinuere med fasten den ganske dag indtil aften, indtil solen er gået ned, i bøn og påkaldelse af Gud, i forhåbning, at den mildrige Gud vil lade sig bevæge til barmhjertighed imod en sand anger over synden. På det samme dag så vel som de andre ordinære bededage og helligdage desto bedre kan helligholdes med påkaldelse af Gud, befaler kongen, at alle helligholder nævnte bededag o.a. ordinære bededage med flittig hørelse af Guds ord, enhver i sin sognekirke, såvel som anden gudelig øvelse i huset den resterende dag. Desligeste, at ingen uden høj og nødvendig årsag lader sig finde på gaderne el. kirkegårde, så længe gudstjeneste og prædiken varer. I lige måde, at ingen vin- el. øltappen o.a. køb og salg og alt andet arbejde holdes på søndage o.a. helligdage, under tilbørlig straf. Hvorefter alle osv. Sjr, 24, 391. (Tr.: CCD, VI, 407-08. KD, III, 490. Udt.: DKL, III, 412). K. Incl. 22. juni.

1) Jf. breve til Kbh.s og Christianshavns magistrat og indvånere samt til biskop Hans Svane 19. juni 1659, ovf., s. 212-13 og 211. Jf. også ndf., s. 225, brev af 30. juni om prædiken på volden.

23. juni (Kbh.) Hans Schack fik brev om at anordne, at oberstlt. Beaufort bekommer en mand af hvert kompagni til fods, som er i byen og på Christianshavn, hvoraf kan gøres et kompagni. Dermed etc. Sjt, 35, 276. K.

23. juni (Kbh.) Erik Banner fik brev om at lade nogle jorder være Jørgen Bjørnsen følgagtig. Kongen har mod forstrækning forundt JB disse jorder ved Holbæk: En jord ml. gaden og JB's egen løkke, som ligger til Holbæk Ladegård, anslagen for 1 td. htk., som Peder Jensen har i leje. En jord uden for JB's ny gærde fra Skiftevær og så i øster og vester, som gærdet strækker sig hen, så vidt som 5 td. htk. andrager. EB skal lade ham bekomme dem. Sjt, 35, 276. K.

24. juni (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om taksering af træer på Amager til bagere og bryggere. Kongen har bevilget, at en del ege i Amager Lund er blevet udvist og afmærket, nemlig 120 træer, til de betrængte bagere og kongen selv. De skal sønderslås, hugges i langved og opsættes i favne efter kongens forrige miss.¹ Men det erfares, at alt for stor bekostning går derpå, tilmed langsomt kan fordrives, hvorfor kongen har fundet det råde, at de træer, som endnu står af de 96 stykker, bliver forundt og afhændet, som de står, til bagere, bryggere o.a. efter den takst, som bliver anskrevet på hvert træ. JCvK skal have indseende med, at træerne bliver takseret en advenant efter værd, og at den sum, kongen tilforn havde formodet af favneveddet, ubeskåret af træernes taksering bliver givet, efter hvilken taksering de nævnte skal nyde træerne og selv på egen bekostning fælde, sønderslå og hjemføre dem, når de har erlagt pengene til køkkenskriveren. Dermed etc. Sjt, 35, 277. (Tr.: KD, V, 634). K. Incl. udat. (3).

1) Se ovf., s. 209.

24. juni (Kbh.) Peder Pedersen, borgmester i Kbh., fik brev om at ordinere nogle, som tillige med hofkøkkenskriver Hans Olsen kan takserer de træer, som er udvist i Amager Lund til bagere og bryggere i byen og på Christianshavn og ikke endnu er fældet, efter kongens til Johan Christoph von Kørbitz givne befaling.¹ Desligeste skal han ordinere nogen, som kan have indseende med, at ingen videre træer el. grene bliver hugget. Dermed etc. Sjt, 35, 278. (Tr.: KD, V, 634). K. Incl., se foreg.

1) Se foregående brev.

24. juni (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om at rådslå med Opdam om provision og secours m.v. Kongen har befalet Hans von Ahlefeldt med den hollandske secours at sekundere Naskov og til den ende anholde hos kurfyrsten af Brandenburg om 1.000 heste m.v., som HB kan fornemme af de ham tilskikkede kopier sub dato 22. juni.¹ Dersom Opdam el. officererne over den hollandske secours ikke vil tilstede at agere med folket, og kurfyrsten ikke heller vil bevilge det begærede, skal HB ved Opdam berådslå, hvorledes provisionen og secoursen bedst kan komme hid. Men dersom Opdam imod forhåbning intet vil bekvemme sig til, skal HB straks sammendrage alle kongens egne skibe og begive sig til Kbh., med dem med kongens egen hollandske secours såvel som med skibene med proviant og munitiion, gørende sit bedste til at persvadere Opdam til, at han medgiver ham så mange skibe, om han ikke selv vil følge med, så at HB kan være fjenden bastant, eftersom den svenske flåde er i Landskrone havn. Dersom han ikke vil, skal HB dog komme til Kbh. med kongens egen flåde. Dermed etc. Sjt, 35, 278. K.

1) Se ovf., s. 214.

24. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om kronens gæld til Margrethe Rosenmeyers arvinger. MRs børn og arvinger har for kongen ladet andrage, hvorledes de på deres afd. moders vegne hos kongen tilstår en sum penge for krudt o.a., som er forstrakt til kronen. På deres fordring er af adressaterne gjort nogle antegnelser om efterstående rest og rente, som endnu findes ubetalt, foruden det, hvoraf de $\frac{2}{3}$ er betalt med kronens gods. De skal specificere den ubetalte $\frac{1}{3}$, hvorpå kongen siden vil resolve. Dermed etc. Sjt, 35, 279. (Tr.: KD, V, 635). K. Orig. i DKanc. B179O. Incl. 28. maj.

24. juni (Kbh.) Mikkil Ecksteen fik brev om at annamme nogle soldater, som de svenske før har udført. En del af de soldater, som de svenske tilforn har ladet udføre fra kongens lande, er ankomne til Danzig, og bliver nu igen derfra overskikket til Bornholm. ME skal, når de ankommer, lade dem annamme og bruge til kongens tjeneste dér. Dermed etc. SkT, 9, 154.

25. juni (Kbh.) Bevilling efter begæring for Jan de la Herde (Hayd) til at vies uden trolovelse el. ceremonier til sponsalia til sin fæstemø Maren Jacobsdatter i deres eget hus i Kbh., dog med foregående lysning i kirken. Sjr, 24, 393. Incl. 25. juni.

25. juni (Kbh.) Rentemestrene, nemlig Steen Hohendorff og Mogens Friis, fik brev om gods, som Peder Reedtz til Tygestrup begærer til pant. De tilskikkes en fortegnelse over gods, som PR begærer mod forstrækning af så mange penge til garnisonen, som godsets indkomst kan forrente. De skal overslå godset i htk. og efterregne, hvor højt det andrager, tønden anslaget til 50 rd., hvorom de skal indlevere fortegnelse i Kanc., så PR kan få kongens forsikring og panteskøde. Dermed etc. Sjt, 35, 280.

25. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade forfærdige 50 bøsninger til de render, som kongens rendemester Melchior Baltersen er befalet at indlægge til Kongens Bryggers o.a. steder. Dermed etc. Sjt, 35, 280. (Tr.: KD, V, 635). K. Orig. i DKanc. B1790.

25. juni (Kbh.) Melchior Baltersen, kongens rendemester, fik brev om nogle render. Han befales at optage de render, som gik igennem dronningens forrige have uden for Vesterport, og igen nedlægge dem på de anordnede steder til renden til Kongens Bryggers og de andre sædv. render. Sjt, 35, 281. (Tr.: KD, V, 635). K.

25. juni (Kbh.) Bertram de la Coste fik brev om at lade Giert Træskomager af Stege til låns af Tøjhuset bekomme 2 små stykker med tilbehør til at bruge på én af hans kapere mod revers igen at skaffe dem til stede el. betale efter taksering, om noget bliver frataget ham. Sjt, 35, 281. K. Incl. 24. juni.

25. juni (Kbh.) Johan Christoph von Korbitz fik brev om, at kongen har befalet borgmester Peder Pedersen at lade udvise 12 træer til Kongens Bryggers. JCvK skal lade dem fælde og indføre på bryggerset. Dermed etc. Sjt, 35, 281. (Tr.: KD, V, 635). K.

25. juni (Kbh.) Borgmester Peder Pedersen fik brev om at lade udvise 12 træer på Amager til Kongens Bryggers. Dermed etc. Sjt, 35, 282. (Tr.: KD, V, 636). K.

26. juni (Kbh.) Borgmester Peder Pedersen fik brev om folk til at arbejde på en skanse på Amager. Kongen har anset for godt at lade opkaste en skanse på Amager. PP befales at gøre den anordning, at indtil 100 mand af bønderne på nævnte land dagligen arbejder på den efter

generalmajor Fuchs' anordning. Dermed etc. Sjt, 35, 282. (Tr.: KD, V, 636). K.

26. juni (Kbh.) Borgmester Jens Sørensen og Hans Sørensen fik brev om, at borgmester Peder Pedersen i Kbh. har bekommet befaling anlangende, at 100 mand af Amager dagligen efter generalmajor Fuchs' ordre arbejder på en skanse, som kongen agter at lade opkaste. Adressaterne skal anordne, at der af det pantegods, som de har dér, dagligen til arbejdet fremkommer så mange, som deres part andrager af disse. Dermed etc. Sjt, 35, 282. (Tr.: KD, V, 636). K.

26. juni (Kbh.) Vincents Bille og Oluf Brockenhuus fik brev om at registrere nogle breve i Lave Becks bo. De befales at begive sig til enken efter LB, fru Margrethe Grubbes bo og dér registrere de breve o.a., som findes under forsegling, hvilket de siden under deres hænder skal overlevere hende. Dermed etc. Sjt, 35, 283. K.

26. juni (Kbh.) Hans Schack fik brev om soldater til losning af skibe. Kongen behøver højligen en del af det i havnen liggende hollandske korn. Han har befalet provianskriver Hans Hansen at tilholde skipperne, som har mindst stykgods inde, at levere deres ladning på Provianthuset. Dersom nogle imod forhåbning ikke skulle bekvemme sig dertil, skal HS på ansøgning lade ham være følgagtig fornødne soldater, som kan være ham behjælpelig. Dog skal HS tilforordne ham en dygtig officer, som kan have indseende med, at skipperne el. købmændene på de hollandske skibe ej tilføjes nogen skade, dersom de imod forhåbning vil sætte sig imod, så at der kan omgås varligen med dem. Sjt, 35, 283. K.

26. juni (Kbh.) Erik Krag og Henrik von der Wisch fik brev om efter middag at eksaminere og ved hans ed overhøre Ove Clausen, som sidder på slottet i slotsfogedens kammer, med adskillige spørgsmål, som de selv skal formere hos ham, for at fornemme, om han ikke befindes at have korresponderet med fjenden. Dermed etc. Sjt, 35, 284. K.

27. juni (Kbh.) Kongen bevilger, at hans fyrværker Hans Turban må bruge huset i Skipperboderne i Laksegade, nr. 46, når det bevilgede nådsensår er ude for Peder Pedersen Horsens' enke, som nu bor der. Sjr, 24, 393 (hvor K. (underskrevet af Fr. 3.) dog ikke er blevet indført, idet dets nr., 98, blot er blevet skrevet efter nr. 96 97, der står ved ko-

pibogens gengivelse af det foregående brev, der er af 25. juni. Derfor her efter K). K.

27. juni (Kbh.) Bevilling efter begæring til opsættelse af hr. Frederik Reedtz' begravelse så længe, som hans arvinger begærer. Sjr, 24, 393. Indl. 26. juni.

27. juni (Kbh.) Jens Lassen fik befaling til at lade de udskure på Børsen, hvor blyet er afslået, igen tække med skifersten, for hvilke kongen vil lade betale. Dermed etc. Sjt, 35, 284. (Tr.: KD, V, 636). K.

27. juni (Kbh.) Dr. Poul Moth fik brev om til Jørgen Ravn at levere så mange af de til hollandske bådsfolk godvillig bevilgede penge, at han kan kontentere bådsfolkene på det hollandske skib Breda lige ved andre. Dermed etc. Sjt, 35, 284. K.

27. juni (Kbh.) Jørgen Ravn, indvåner i Kbh., fik brev om at levere de penge, som dr. Moth er befalet at levere til ham, og dermed betale de hollandske bådsfolk på skibet Breda. Sjt, 35, 284. K.

27. juni (Kbh.) Christoffer Gabel fik brev om at annamme og af Ove Clausens penge levere 400 rd. til Steen Brahe og Holger Vind til garnisonen i Kbh. og de øvrige 100 rd. til Jens Lassen. Dermed etc. Sjt, 35, 285. K.

27. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at de af de kgl. tjenere, som de tilforn har fået befaling¹ om, må nyde 1 td. hvede for 17 mk. da. Befalendes etc. Sjt, 35, 285. K. Orig. i DKanc. B1790.

1) Se ovf., s. 201.

27. juni (Kbh.) Bertram de la Coste, oberst over artilleriet, fik brev om af Tøjhuset at lade være følgagtig til orlogsskibet Tre Kroner, som er beordret at ligge ved bommen ved toldboden, 4 halve td. krudt, 20 små bundter lunter og 3 lispd. musketkugler. Sjt, 35, 285. K. Indl. 27. og 29. juni.

Item fik BdIC ordre om 4 halve td. krudt til nævnte skib foruden det forrige, dat. 29. juni 1659.

27. juni (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om, at kongen er tilfreds, at Mathias Orning som andre reformerede løjtnanter til hest

for sig og en tjener må bekomme traktement. Befalendes etc. Sjt, 35, 286. K.

27. juni (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at lade 3 soldater under kaptajn Erik Werners kompagni, som er ankommet fra Møn, bekomme verpflegung lige ved andre soldater fra garnisonen. Dermed etc. Sjt, 35, 286. K.

28. juni (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at lade Joachim von Breda bekomme 100 rd., tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 286. K. Inkl. 28. juni.

28. juni (Kbh.) Stænderne i Kbh., borgmestre og råd m. fl. fik brev om [på vegne af kongen af borgerskabet] at begære, at de herefter dagligen lader møde 2 vogne med heste på de steder, som generalmajor Fuchs anviser, enhver did at age 4 læs jord, hvilket de skal ligne ml. dem, så det kan omgå blandt alle, som har heste og vogne. Dermed etc. Sjt, 35, 286. (Tr.: KD, V, 636-37). K.

Lige sådant brev fik Thomas Thomsen og Morten Lauridsen om adelen og de kgl. betjente. Rektor og menige professorer om at lade 2 af deres vogne møde, men det ml. disse tegn [ ] blev udelukket.

28. juni (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om at lade kaptajn Mogens Olsen mod bevis bekomme de 6 gamle 3-pundige jernstykker, som ligger på Bremerholm ved bradebænken, som tilforn er brugt til ballast. Dermed etc. Sjt, 35, 287. K.

28. juni (Kbh.) Borgmester Peder Pedersen fik brev om til kongens vedfoged el. hvem, der bliver forordnet dertil, at lade forevise de fleste træer, som kan mistes af Amager, som ikke nødvendig[vis] skal blive bestående til tegn for de søfarende folk, hvilke træer skal hugges til kongen, indføres og forbruges. Dermed etc. Sjt, 35, 287. (Tr.: KD, V, 637). K. Orig. i DKanc. B 172.

28. juni (Kbh.) Oberst over artilleriet Bertram de la Coste fik brev om af Tøjhuset at lade være følgagtig 6 centner krudt til orlogsskibet Viktoria. Sjt, 35, 287. K. Inkl. udat. (2).

Lige sådan ordre fik BdIC om 60 små bundter lunter og 4 lispd. blykugler til Lindormen. Item sådan ordre 29. juni om 8 halve td. krudt,

20 små bundter lunter og 20 kuglesække med rundkugler til halve kartover til Norske Løve.

28. juni (Kbh.) Rigens råd fik brev om underslæb ved garnisonen. Kongen kommer i erfaring, at der sker stort underslæb med garnisonens underholdning, hvilket forårsager ham stor unyttig bekostning. De befales under deres hænder skriftligt at tilstille deres betænkende, på hvad manér de eragter, sligt kan afskaffes, så og ved hvad middel garnisonen herefter på bedste manér med ringeste omkostning kan underholdes. Dermed etc. Sjt, 35, 288. (Tr.: KD, V, 637). K.

Dette brev udgik til de her værende rigens råd, hr. Joakim Gersdorff, hr. Oluf Parsberg, Jørgen Seefeld, Mogens Høg, Gunde Rosenkrantz, hr. Axel Urup, Peder Reedtz, alle i ét brev.

29. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om en mølle, som Jørgen Hansen, øverste renteskriver, begærer til pant i Dronningborg len, Albæk Mølle, mod forstrækning af så mange penge til garnisonen, som den kan andrage i htk. De skal overslå godset i htk. og efterregne, hvor højt det andrager, tøndens anslaget til 45 rd., hvorom de skal indlevere fortegnelse i Kanc. Dermed etc. Sjt, 35, 289. K. Indl. 20. og 27. juni.

29. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om Henning Sparre. Kongen er tilfreds, at HS må bekomme korn af Provianthuset som andre reformerede fændrikker. Befalendes osv. Sjt, 35, 289. K. Orig. i DKanc. B1790.

29. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om det, Hans von Meulengracht må godtgøres i sin afregning. Kongen er tilfreds, at HvM på vegne af afd. Karen, Rasmus Jensens må godtgøres det, han har at fordre hos kronen,. Hvad angår den $\frac{1}{3}$, som han resterer, hvoraf han har bekommet de 2, skal de tage det derfra, eftersom kongen vil erklære særdeles derom. Sjt, 35, 289. K.

29. juni (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om stykker af skibe til Frederiksodde skanse. Kongen har befalet Laurids Pogwisch at besætte Frederiksodde skanse med så meget folk af sit regiment, som eragtes fornødent, når kurfyrsten af Brandenburg vil lade skansen overlevere. Han skal anordne, at LP, dersom kurfyrsten ikke vil lade forblive de stykker, som er dér, til defension bekommer 7-8 jernstykker med kon-

stabler og ammunition af krudt o.a. af de næst derhos liggende orlogsskibe. Dermed etc. Sjt, 35, 290. K.

29. juni (Kbh.) Admiralitetet fik brev anlangende kaptajn Mads Madsens kaper og at dømme en prise. Hvad MM på vegne af sine redere i deres kaper har ladet andrage anlangende en indbragt prise, kan adressaten se af hosfølgende supplikation. De skal tage sagen for sig og dømme parterne imellem. Dermed etc. Sjt, 35, 290. K.

29. juni (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om til orlogsskibet Norske Løve at lade være følgagtigt det, hosfølgende fortegnelse formelder. Dermed etc. Sjt, 35, 290. K.

29. juni (Kbh.) Mikkel Ecksteen fik brev om at anholde kaptajn Kudsebech og skibsløjtnant Johan Eilers med begge deres hustruer og gods, indtil han bliver forstændiget kongens vilje. Dermed etc. Dermed etc. SkT, 9, 154.

29. juni (Kbh.) Laurids Pogwisch fik brev om at marchere ind i Frederiksodde skanse. Kurfyrsten af Brandenburg erbyder efter den med kongen oprettede alliance at overlevere skansen. LP skal, når den bliver overleveret, selv begive sig derind med så meget af sit regiment, som han eragter fornødent. Dersom han ej selv har samlet så mange folk af sit regiment, skal han tage til sig så mange af oberst Claus Dyres regiment, som behøves til besætning, indtil han efterhånden kan få samlet sine egne. Kongen har befalet hr. Henrik Rantzau at forskaffe LP fornøden proviant og underholdning derind. [Så og hr. Henrik Bielke at forskaffe ham 8-9 jernstykker af skibene med tilhørig munit-ion af krudt o.a., med så skel, kurfyrsten ej vil lade sine stykker forblive derinde]. Derefter osv. Befalendes etc. JT, 14, 184. K.

Lige sådant brev fik LP 9. aug., men det ml. disse tegn [ ] blev den gang udelukket.

29. juni (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau fik brev om proviant og underholdning til Laurids Pogwisch i Frederiksodde skanse. Kongen har befalet LP med hoshavende folk at marchere ind i Frederiksodde fæstning og antage fæstningen af kurfyrsten af Brandenburg, når han overleverer den. HR skal gøre største flid at forskaffe LP fornøden proviant og underholdning og forordne ham nogle landsbyer, som kan kontribuere til garnisonens underholdning. [Kongen har og befalet hr. Henrik Bielke at forskaffe ham stykker og ammunition, med så

skel, at kurfyrsten ingen stykker vil lade forblive]. Dermed etc. JT, 14, 184. K.

Lige sådant brev fik HR 9. aug., men det ml. disse tegn [ ] blev den gang udelukket.

30. juni (Kbh.) Borgmester Hans Nansen og interessenter i Islandske Kompagni fik brev om dette år at måtte losse, hvor de vil. En del af kompagniets skibe og gods er formedelst fjendens forhindring blevet liggende i Norge, så ingen udredning til at besejle Island kan ske fra Kbh. som sædv. For dog at landet kan være nogenledes forsynet, har adressaterne påtaget sig at lade 3 havne besejle med 4 skibe, hvorpå Daniel Straetman, Børge Knade, David Bech og [ikke udfyldt] er skipper. Efter ansøgning bevilger kongen, at de 4 skibe uden forhindring må losse deres varer, hvor adressaterne synes bedst, enten i Holland, Hamborg el. andre steder. Forbydendes etc. SjR, 24, 393. K. Incl. 29. juni.

30. juni (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Johan Thim på resterende besoldning bekomme 50 td. hvede for den pris, som andre betjente bekommer det for. Dermed etc. SjT, 35, 291. K. Orig. i DKanc. B1790.

30. juni (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at handle med bønderne på Amager om 150 læs hø til kongen til billigst mulige pris. Dermed etc. SjT, 35, 291. (Tr.: KD, V, 638). K. Orig. i DKanc. B 167C. Incl. 29. juni.

30. juni (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev om at forordne skibspræster o.a., som til forestående bededag kan forrette gudstjeneste og prædiken på voldene for soldaterne o.a., som da har vagt og ej kan forløves derfra til kirkerne i staden. SjT, 35, 291. (Tr.: KD, V, 638). K.

30. juni (Kbh.) Rigens råd fik brev anlangende Kbh.s og Christianshavns proportion i indkvarteringen. Kbh. vil ikke godvilligen bekvemme sig til at indgå nogen proportion med Christianshavn. På det lighed kan holdes, skal adressaterne tilstille kongen deres betænkende til resolution, hvor højt de fornemmer, Christianshavn bør takseres, så det kan vides, hvor mange byen kan tilkomme af 1.000 mand, når de skal indkvarteres i begge købstæder. Dermed etc. SjT, 35, 291. K.

De, som fik dette brev, var de tilstedeværende rigens råd, nemlig hr.

Joakim Gersdorff, hr. Oluf Parsberg, Jørgen Seefeld, Mogens Høg, Gunde Rosenkrantz, hr. Axel Urup, Peder Reedtz, alle i ét brev.

30. juni (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om forstrækningen fra 1. dec. til garnisonens underholdning. Kongen er tilfreds, at hans betjentes forstrækning til garnisonen for de første 5 måneder må beregnes at kontenteres ligesom borgerskabets fra 1. dec. 1658 og til 21. maj d.å. og siden fremdeles, så længe sådan forstrækning gøres tilige med de andre stænder. Adressaterne skal rette sig efter at udgive kvitteringer for deres forstrækninger, hvorefter de siden skal søge videre forsikring tillige med de andre stænder. Dermed etc. Sjt, 35, 292. (Tr.: KD, V, 638). K. Indl. 21. juni.

30. juni (Kbh.) Adolph Fuchs fik brev om tørv fra Amager. Det er for kongen andraget, hvorledes Amagerland ganske opgraves med at skære tørv [græstørv],¹ som bønderne indfører i byen og sælger. Han skal gøre den anordning, at ingen kommer ind med tørv gennem porten på Christianshavn. Dermed etc. Sjt, 35, 293. (Tr.: KD, V, 638-39. Udt.: CCD, VI, 408-09). K. Indl. udat.

1) Efter Indl.

1. juli (Kbh.) Borgmester Peder Pedersen fik brev om hø på Amager. Hofmarskal Johan Christoph von Kørbitz har bekommet kongens befaling¹ til at handle med Amagerne om 150 læs hø til kongens stald. PP skal gøre sin yderste flid til, at det kan erlanges hos dem. Dermed etc. Sjt, 35, 293. (Tr.: KD, V, 639). K.

1) Se ovf., Sjt, 35, 291, 30. juni (brev 1).

1. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade pligtsfogederne i staden for de 200 td. byg efter forrige befaling bekomme så megen hvede, som byggen efter proportion kan beløbe, efter den pris, som andre af kongens betjente bekommer samme hvede for, så og at bekomme de 100 td. rug efter forrige ordre.¹ Dermed etc. Sjt, 35, 293. K. Orig. i DKanc. B179O. Indl. 12. maj.

1) Se ovf., s. 130.

1. juli (Kbh.) Peder Jensen, skriver og ridefoged på Bornholm, fik brev om straks af landet dér til hofstaten at hidskaffe kød, smør, malt o.a. viktualier, som findes dér og kan bekommes, hvortil han skal forskaffe skiberum, som ved given lejlighed kan føre det til Kbh. Tagendes etc. SkT, 9, 155.

1. juli (Kbh.) Mikkel Ecksteen fik brev om de priser og varer, som kaptajn Engelbret Hansen har indbragt ved Bornholm. EH, kaptajn på kongens kammertjener Jacob Petersens kaper, har dér opbragt adskillige priser. ME skal være ham behjælpelig i de måder, han behøver hjælp, og med at varerne henlægges i god forvaring på landet hos visse folk på sikre steder, indtil de ved given lejlighed kan blive opbragt til Kbh. Dermed etc. SkT, 9, 155.

2. juli (Kbh.) Christen Jørgensen Skeel fik brev om nogle skippere af Hamborg og Helgoland. Nærværende skippere Mikkel Bonns og Gert Jensen af Hamborg, item Nicolaus Richmers og Jacob Eriksen af Helgoland lader for kongen andrage, at adressaten har ladet arrestere deres skiberum til at overføre folk. Kongen er tilfreds, at han igen lader dem bekomme dem, når de er brugt til kongens tjeneste. Dermed etc. JT, 14, 185. K.

3. juli (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om straks efter, at han bekommer dette brev, at lade de 2 saltskibe Phoenix og Sorte Bjørn komme til Kbh. for at losse, så folket straks igen kan blive brugt til kongens tjeneste. Dermed etc. Sjt, 35, 294. K.

3. juli (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at lade nærværende Ellen, enke efter løjtnant Peder Laughholm, bekomme 5 td. hvede på husbondens resterende besoldning. Sjt, 35, 294. K. Indl. udat.

Lige sådan befaling fik de at lade skibsløjtnant på Trefoldighed Claus Jensen bekomme 5 td. hvede el. a. korn, dat. 8. juli.

4. juli (Kbh.) Bevilling til, at nærværende Mette Gunders og Anne Jensdatter i et nådsensår fra den tid, deres mænd er døde, må bevåne de 2 boder i Dybet, som de bor i. Givet etc. Sjr, 24, 394. (Tr.: KD, III, 490-91). K.

4. juli (Kbh.) Bevilling til fodermarskal Christian Viborg til at bevåne de 2 våninger i Laksestræde, nemlig nr. 2 og 3, som skipper Bersvend og Lucia, Christoffer Proppes nu ibor, hvorimod han igen skal afstå våning nr. 6 til nævnte B. Givet etc. Sjr, 24, 394. (Tr.: KD, III, 491). K. Indl. udat.

4. juli (Kbh.) Bestalling for Christoffer Parsberg til Jernit som deputeret hos kongen af Polen, i hvilken bestilling han skal være kongen og hans riger huld og tro, ramme deres bedste og hindre skade og ellers forholde sig efter den instruktion, kongen har medgivet el. giver ham. Kongen bevilger ham til årlig pension og besoldning 3.000 rd. in spec. foruden den ham tilforn forundte pension på 1.000 rd., hvilke 4.000 rd. rentemestrene skal erlægge ham. Det skal begyndes fra brevets dato. Thi byde etc. SjR, 24, 394. K.

4. juli (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at lade nærværende 2 konduktører, Mathias Henrich og Jordan Bade, månedlig bekomme hver 8 rd., beregnet fra 1. maj. Dermed etc. Sjt, 35, 294. K. Indl. 29. juni.

4. juli (Kbh.) Johan Smidt, tolder i Kbh., fik brev om at forskaffe og betale et oksehoved fransk brændevin, som holder 60½ fjerding, som skal forbruges til K.M.s laboratorium, og overlevere kongens laborant Nicolaus Holst det, tagende hans bevis, hvilket skal blive godtgjort. Sjt, 35, 295. K.

5. juli (Kbh.) Frederik Turesen fik brev om Johan Smeds fratagne pant. JS har for kongen ladet andrage, hvorledes FT skal have ladet ham pante for, at han ikke har holdt vagt på volden hos borgerskabet. FT skal anordne, at han igen bekommer sit pant, eftersom han findes indskrevet i hofbetjentenes rulle og dér hidindtil har holdt og fremdeles skal holde sin vagt og tog. Dermed etc. Sjt, 35, 295. Indl. udat. og 13. og 15. juni.

5. juli (Kbh.) Jens Lassen fik brev om at betale de 136 hollandske båds-mænd, som af ham er antaget til kongens skibes besætning, for 8 dages besoldning. Dermed etc. Sjt, 35, 295. K. Orig. i Rtk. 216.200.

5. juli (Kbh.) Claus von Ahlefeldt fik brev om at tage oberstlt. Ove Brockenhuus i arrest. Kongen kommer i erfaring, at OB skal have ladet fordre og slaget Christen Jørgensen Skeel, hvilket han formener skal kunne forårsage adskillige onde konsekvenser, at en officer skal tiltage sig den dristighed at fordre en af kongens forordnede kommissarier. CvA skal lade OB tage i arrest og forhøre ham ved krigsretten, gørende med forderligste kongen relation om sagens befundne beskaffenhed, hvorefter kongen vil resolve. Dermed etc. JT, 14, 185. K.

6. juli (Kbh.) Poul Corneliussen fik brev på nogen svensk gæld. PC har for kongen ladet andrage den store skade, han i mange måder er tilføjet, med begæring, at han frit må oppebære den svenske, hos kongens undersåtter stående gæld, som han kan opspørge. På det han nogenledes kan blive kontenteret for sin skade, som han beretter beløber sig til hen ved 7.000 rd., bevilger kongen, at han må indfordre den gæld, som Thimoteus Got af Gøteborg har hos følgende i Kbh., nemlig Poul Poulsen, Maria, Christoffer Teysens, Mourits og Peter Frich, afd. Jørgen Mathisens arvinger, Peter Bys, Claus Jacobsen, Casper Groth, Johan Fribolt, Johan Adolf og Ditmer Bøfke el. flere, og det så vidt, som det kan beløbe sig til nævnte sum. Dersom det ikke kan opløbe til den, står det ham frit for at søge sin betaling hos hvem, han kan opspørge sådan svensk gæld, indtil han er afbetalt denne sum. Thi forbyde osv. Ladendes det etc. Sjr, 24, 396. K.

6. juli (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at lade oberst Alexander Blackadder bekomme traktement som andre reformerede oberster til fods fra 2. juni. Dermed etc. Sjt, 35, 296. K.

6. juli (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik befaling til at lade Anne, enke efter Albret Koch, være følgagtig 2 måneders skipperkost til den islandske præsts underholdning. Sjt, 35, 296. K.

7. juli (Kbh.) Bertram de la Coste fik brev om af Tøjhuset at lade være følgagtig til orlogsskibet Svanen det, hosfølgende fortegnelse formelder om. Dermed etc. Sjt, 35, 296. K.

Lige sådant brev udgik til nævnte BdIC om det, der gøres fornødent til Trefoldighed efter hosfølgende fortegnelse, dat. 10. juli 1659.

7. juli (Kbh.) Mathias Hasse, tøjhuskriver, fik befaling til af Henrik Würgers¹ tjenere at annamme det krudt, han har med sig, hvoraf han skal levere 200 centner til flåden og annamme kvittering. Sjt, 35, 296. K.

1) Kopibogen har *Werges*.

7. juli (Kbh.) Holger Vind og Steen Hohendorff fik brev om at gøre afregning med Hans Schack for det, han for gjort tjeneste til Philippi Jacobi sidst forleden kan tilkomme, og derimod afkorte det, han har bekommet til verpflegung o.a., så det kan vides, hvad han har at fordre. Dermed etc. Sjt, 35, 297. K.

7. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at anordne, at proviantskriver Hans Hansen af Henrik Würgers tjener straks annammer det øl og den proviant, som han har med sig, og til hr. Henrik Bielke leverer så meget, som han har fornødent til flåden, og annammer kvittering. Sjt, 35, 297. K. Orig. i Rtk. 216.197.

7. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om hvede el. andet til Casper Uberlacher, urtegårdsmand ved Rosenborg. De skal på hans resterende besoldning så vel som for grave- og lugekvinders betaling, som skal beløbe 136 rd. 3½ mk., af Provianthuset lade ham bekomme hvede el. andet korn el. proviant for samme pris, som andre betjente bekommer det. Sjt, 35, 297. K. Orig. i DKanc. B179O. Indl. 29. juni.

7. juli (Kbh.) Jens Lassen, Søren Pedersen og Søren Lauridsen fik brev om på bedste manér og for billigste pris at befragte alle de skibe og skiberum, som ved staden findes dygtige til at overføre ryttere el. fodfolk. Dermed etc. Sjt, 35, 298. K.

8. juli (Kbh.) Arent Berntsen, byskriver i Kbh., fik brev på nogen svensk tilstående gæld o.a. AB har for kongen ladet andrage, hvorledes han af kongens fjender, de svenske, er tilføjet stor skade i Halland, Skåne, Blekinge og Brønshøj, med nedbrydelse af teglværker og gårde, bortførelse af sten o.a. materialer og konfiskation af arv og gæld, som beregnes til over 8.000 rd. Han beretter at ville have følgende svenske gods og gæld i Danmark: Bent Lauridsen på Kronelejet i Treslev s. i Halland, en arv efter hans søster Sidsel, Niels Pedersens i Skt. Pederstræde i Kbh. efter registrering 10. marts sidstforleden på 68 rd. 4 mk. 11 sk. Rolf Hansen, rådmand i Halmsted, og hans medredere i Varberg skal restere hos kongen for et skib, Skt. Jørgen, efter obligation 1664 [!] 600 rd. Varberg borgerskab for forstrakt sølv 1645 efter obligation ⅓ af kapitalen, er 360 rd., renten siden da af 1.032 rd. kapital. Marcus Lauridsen Walde i Halland berettes at restere hos mag. Anders Gundsen i Christianshavn af hans datters arv ungefær 700 rd. MLW skal derforuden have at fordre hos adskillige i Kbh. og på landet, nemlig hos Jacob von Hamb o.a. En gård i Brolæggerstræde, ejet af Wulf Rafn, som forflytter sig herfra til Skåne under svensk regering. Afd. Frederik Albretsen i Halmsted, hvad hans arvinger fornemmes at have at fordre i Kbh. Anne, afd. Jørgen Jacobsens i Varberg, det hun kan have at fordre hos Jacob Wulf el. andre. AB begærer, at han må beholde nævnte svenske gæld, arvegods og gård til noget vederlag. Kon-

gen bevilger, at disse svenske undersåtters gæld, arvegods o.a. må være AB følgagtig. Thi bede osv. SjR, 24, 397. K. Orig. i Rtk. 216.225. Indl. 10. og 21. juni.

8. juli (Kbh.) Jens Lassen fik brev om straks og i det seneste inden 2-3 dage at befragte 100 skiberum, som kan holdes i beredskab til at sejle ud fra byen. Dermed etc. SjT, 35, 298. K.

8. juli (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om at indlægge de 2 hamborgerskibe fra Stockholm med deres ladning, så vel som de lybske skibe, som er ladede med korn el. anden proviant. Dermed etc. SjT, 35, 298. K.

8. juli (Kbh.) Johan Christoph von Korbitz fik brev om, hvorledes der skal forholdes med det speceri, som er ankommet fra Hamborg. Kongen erfarer, at det speceri, gewürz og allehånde konfekt, som han har ladet forskrive fra Hamborg til Kbh., er ankommet. JCVK skal anordne, at kongens sukkerbager Henrik Niemand annammer det, og befale ham at omgås sparsommeligen i denne besværlige tid, på det des bedre kan vides, hvor meget der medgår deraf ordinært og ekstraordinært. Hvad gewürz og speceri vedkommer, skal han tilholde, at en specifikation hver uge leveres ham over det, der bliver leveret til spisningen og køkkenet. Når det befindes rigtigt, skal han underskrive det, hvorefter det kan forklares i de årlige regnskaber på Rtk. Dermed etc. SjT, 35, 298. K. Indl. 8. juli.

8. juli (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om med forderligste at befordre artilleriet o.a. materialia efter Hans Schacks fortegnelse. Dermed etc. SjT, 35, 299. K.

8. juli (Kbh.) Mogens Krag fik brev om at begive sig til regimentet og konjugere sig med Hans von Ahlefeldt. Item skal han levere skansen på Femern til major Herberg til at lade besætte med Schackske dragoner, når han tager sine folk deraf. Kongen har og befalet Erhart von Eberstein at lade MK være følgagtig det kompagni af MKs regiment, som er beliggende i Rendsborg fæstning. Dermed etc. SjT, 35, 299. K.

8. juli (Kbh.) Johan Smidt fik brev om toldfrihed for skipper Jan von Sahren (Zainen), hollandsk købmand, for nogle varer imod erlæggelse af fragt. JvS har påtaget sig at betale skipper Jan Clausen Grot af

[Ter]Schelling 518 rd. og Dirich Friches ibid. 460 rd. 20 styver for det korn, som de har losset til kongen. JS befales at lade JvS igen passere toldfrit med så mange varer, som nævnte sum andrager, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 300. K. Orig. i DKanc. B 167D. Indl. juni og juli (2).

8. juli (Kbh.) Borgmester Peder Pedersen, Jens Sørensen og Hans Sørensen fik brev anlangende at lade indage [brænde]ved til hofstaten fra Amager. Kongen har befalet at lade hugge noget ved på Amager til hofstaten. De skal lade indbyggerne dér, så mange som har heste, indage det. Dermed etc. Sjt, 35, 300. K.

8. juli (Kbh.) Hans von Ahlefeldt fik brev om, at folket skal skibes til Nakskov fæstning, som kongen har eragtet for rådsomt at lade undsætte. HvA skal straks uden forsømmelse lade skibe så mange af de hos ham havende folk, som mest muligt, men rytteriet skal han lade marchere til Kiel og derfra embarkere og føre til fæstningen. Kongen har befalet Mogens Krag med sit regiment at konjugere sig med adressaten og til den ende befalet Ernst Albrecht von Eberstein at skikke andre folk til Femern og lade skansen dér besætte dermed. Befalendes etc. SmT, 8, 234.

8. juli (Kbh.) Claus Dyre fik brev om Vendsyssels guvernement og der til bruge generalmajor Adolph Fuchs' og sit eget regiment. Han skal med de tilforordnede kommissarier have inspektion og guvernement i Vendsyssel og til dets forsvar bruge AFs og sit eget regiment, til hvilken ende han så vidt muligt skal komplettere begge regimenter. Dermed etc. JT, 14, 186. K.

9. juli (Kbh.) Borgmester Peder Pedersen fik brev om af Amager Lund straks at lade udvise 6 egetræer, som generalmajor Adolph Fuchs skal forbruge til stormpæle. Dermed etc. Sjt, 35, 300. (Tr.: KD, V, 639). K.

9. juli (Kbh.) Peder Rasmussen fik brev på gårde i Åkær len. Efter ansøgning bevilger kongen nærværende PR for villig og tro tjeneste gården Haldkær i Faling s., Åkær len, som er 1½ gd. og 1 bol kvit og fri for landgilde i hans livstid. Dersom han i nærværende krig af kongens fjender uformodendes skulle komme noget til, har kongen forundt, at hans mor og en af hans brødre, Rasmus Rasmussen, efter hans

død må nyde nævnte gårde og bol deres livstid. Forbydendes etc. JR, 13, 103. K. Orig. i DKanc. B 165A. Indl. 18. juni.

10. juli (Kbh.) Oluf Jensen, kaptajn på Gjord Træskomagers kaper, og Nicolaj Andersen på Gert Meyers kaper m.fl. fik pas til kaperi. Kongen gør vitterligt for alle dem, som ser el. hører læse dette, at hans nabo, kongen af Sverige imod [se ovf., s. 80], stilet til OJ, kaptajn på skibet Den flyende Post. SjR, 24, 399. K.

Lige sådant patent udgik 11. juli 1659 til kaptajn Nicolaj Andersens skib Højenhald og 40 mand. N. B. Gert Meyer bestilt.

10. juli (Kbh.) Admiralitetet fik brev om straks at gøre afregning for det, kongen skylder for tjeneste af skibet Caritas, og derefter straks af-takke det. Dermed etc. SjT, 35, 301. K.

10. juli (Kbh.) Hans Hansen, proviantskriver, fik befaling til at tilholde vedfogeden på Proviantgården at annamme og til sig tage et stykke træ af hver favn, som opføres i staden og på Christianshavn, og lade det forvare i magasin på Provianthuset til at bruges til garnisonen i corps de garderne i forestående vinter. SjT, 35, 301. (Tr.: KD, V, 639). K.

10. juli (Kbh.) Claus Ravn fik brev om, at skippere o.a. skal møde på Islandske Kompagni. Han skal i egen person og med sine tjenere straks befordre, at alle i Kbh. liggende skippere, som ikke allerede er befragtet, ufejlbar indstiller sig på Islandske Kompagni, så der kan akkorderes med dem, så og til Holmen lade henlægge alle både og færger, som findes med mast og sejl, så der kan akkorderes med dem. Dermed etc. SjT, 35, 301. K. Indl. udat.

10. juli (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om at skikke fra sig til Kbh. de anholdte skiberum og skuder, som han har ved flåden. Desligeste at alle dem, som udgår fra Sverige el. dér under hørende lande og provinser, ertappes, undtagen engelske, med hvilke skal omgås varligen. Dermed etc. SjT, 35, 302. K.

10. juli (Kbh.) Niels Juel fik brev om at ordinere en kaptajn, en mestertømmermand og 2 skippere, som straks kan taksere de befragtede skiberum, hvorom de kan bekomme underretning hos Jens Lassen. Dermed etc. SjT, 35, 302. K. Indl., se SjT, 34, 301, 10. juli (brev 3).

10. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade enkerne efter følgende artilleriofficerer, nemlig Hans Berentsen, stykjunker, Laurids Andersen Øens, Anders Lauridsen Skanderborg, Rasmus Olsen Kruse, Christen Pedersen København og Jon Eriksen, arkelimester, hver af Provianthuset bekomme 2 td. hvede på deres mænds resterende besoldning. Dermed etc. Sjt, 35, 302. K. Orig. i DKanc. B179O. Incl. 3. juli.

10. juli (Kbh.) Jochim Körber fik formaning om at holde Nakskov. Kongen lader af yderste flid arbejde på med det allerforderligste at lade fæstningen Nakskov sekundere. Kongen formoder, at JK forsvarer fæstningen imod fjendens angreb, som kongen erfarer, at han hidindtil har gjort, og som en cavalier egner og anstår, så han til sin tid af kongen kan blive rekompenseret, til hvilken ende han skal formane alle over- og underofficerer i fæstningen så vel som borgerskabet, at enhver efterkommer sin skyldighed, hvilket kongen igen vil vide at erkende. Befalendes etc. SmT, 8, 235.

10. juli (Kbh.) Claus von Ahlefeldt fik brev 1. om med rytteriet at marchere til Kiel, 2. om Holcks og Krag's rekrutter, 3. om skiberum til folket, 4. om proviant i Ålborg. Han skal straks efter, at han har bekommet kongens ordre, marchere med alt sit rytteri til Kiel, undervejs havende den bedste ordre, og dér finde videre ordre til efterretning. Men det fodfolk af Holcks og Krag's rekrutter, som nu findes i beredskab, skal han lade forblive under kommando af den officer, som han selv eragter bedst dertil, gørende før sin afrejse sådan anordning, at der findes så mange skiberum, som bekvemmelig kan overføre folket fra Hals til Bæltet, når det fornemmes, at flåden er ankommet, og det kan ske sikkert. Han skal gøre anordning, at den proviant, som findes i Ålborg, kan være i beredskab til samme tid at komme til flåden i Bæltet. Dermed etc. JT, 14, 186. K.

10. juli (Kbh.) Christen Jørgensen Skeel fik brev om at gøre sit bedste til i Ålborg at forskaffe mest mulig proviant, så det kan være i beredskab at komme til flåden, når det fornemmes, at den er ankommet i Bæltet. Dermed etc. JT, 14, 186. K.

11. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Peter Kalthoff, tøjmester, af Provianthuset på hans resterende besoldning bekomme 1/2 års løn i korn. Dermed etc. Sjt, 35, 303. K. Orig. i DKanc. B179O.

11. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om det ankomne kobber og jern til Henrik Müller og Selio Marselis. Kongen har forundt HM og SM det fra Sverige på de hamborgske skibe ankomne kobber og jern. Adressaterne skal slutte en vis pris med dem, hvorefter kongen vil resolve. Dermed etc. SjT, 35, 303. K. Orig. i DKanc. B1790.

11. juli (Kbh.) Niels Juel fik brev om at lade indlægge og aftale skibet Spes og fordele folket på kongens andre skibe, som har dem fornødne. Dermed etc. SjT, 35, 303. K.

11. juli (Kbh.) Mogens Høg og hr. Axel Urup fik brev om at konferere med de herværende lybske gesandter for at forhøre, hvad de har at foregive, så de kan gøre kongen udførlig relation, hvorefter han vil resolve. Dermed etc. SjT, 35, 303. K.

11. juli (Kbh.) Henrik Müller og Selio Marselis fik brev om at gøre deres bedste til at forskaffe Otte Krag og Hans Schack 2.000 rd. til den befalede rejse, hvorimod kongen vil give dem det fra Sverige på de hamborgske skibe ankomne kobber og jern, efter at der er akkorderet om prisen. Dermed etc. SjT, 35, 304. K.

11. juli (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. og de højlærde fik brev om de lovede penge til befragtning af skibe. De har imod forsikring lovet at forstrække kongen en del penge til at fragte skiberum, som bliver befragtet til at overføre folk. De skal gøre deres bedste til, at endnu samme aften el. den følgende morgen tidligt tilvejebringes så mange som muligt, så at de, som er sejlfærdige, straks kan blive kontenteret. Dermed etc. SjT, 35, 304. (Tr.: KD, V, 639-40). K.

Lige sådant brev fik de højlærde.

11. juli (Kbh.) Kbh.s og Christianhavns stænder fik brev om levering af skovle, spader og hakker. Kongen har som forehavende et højt og imponerende værk til sin og kronens tjeneste, hvortil i en hast behøves en stor del skovle, spader og hakker. Han beder enhver patriot af hvert hus forskaffe ham en skovl, en spade og en hakke med skaft, som inden samme aften kan leveres i hvert kvarter til rodemesteren, som den følgende morgen skal levere dem på Tøjhuset med specifikation på hvers navn. Kongen vil erkende sådan redebonhed med kgl. nåde. Dermed etc. SjT, 35, 304. (Tr.: KD, V, 640). K.

11. juli (Kbh.) Borgmester Peder Pedersen, Jens Sørensen og Hans Sørensen fik brev om levering af hør fra Saltholm. Der behøves højliggen hør til garnisonen. Han skal gøre sin flid til, at alt det, som er at komme af Saltholm, indbringes derfra til magasin, hvorefter kongen i fremtiden vil vide at resolve om betalingen. Dermed etc. Sjt, 35, 305. (Tr.: KD, V, 640). K.

11. ¹ juli (Kbh.) Bertram de la Coste fik brev om mod kvittering af Henrik Würgers² tjenere at lade annamme det gewehr, som han har hidført med sig fra Lybæk, eftersom det tilforn er beskudt. Dermed etc. Sjt, 35, 305. K.

1) Brevet er i kopibogen dateret 14. juli, men K. har 11. juli, og brevet står ml. breve af 11. og 12. juli. 2) Kopibogen har i overskriften *Werges*.

11. juli (Kbh.) Christen Jørgensen Skeel fik brev om generalmajor Adolph Fuchs' regiments komplettering o.a. Kongen har befalet Afs regiment at drage ind i Vendsyssel og kompletteres mest muligt. CJS skal anordne, at det kompletteres først muligt og bekommer kvarter og verpflegung lige ved de andre regimenter til fods. Dermed etc. JT, 14, 187. K.

12. juli (Kbh.) Bevilling for Thomas Jensen bødker til at forblive i den våning, han nu ibor, så længe han er i kongens tjeneste. Thi forbydes osv. Sjr, 24, 402. K.

12. juli (Kbh.) Johan Stichman, borger i Kbh., fik tilsagn på møntmesterbestillingen. Han må være kongens møntmester efter den, der nu er, Henrik Køckler, efter dennes død, el. når han oplader bestillingen for ham. Da skal JS komme bestillingsbrev. Sjr, 24, 402. K. Incl. 22. juni.

12. juli (Kbh.) Skøde til dr. Peder Resen og arvinger på en af kronens byggepladser, er for til gaden og bag til 32 al. bred, østerværts langs Mogens Groves plads og vestværts langs Jens Boysens plads 90 al. lang, hvilken plads etc. Sjr, 24, 402. (Tr.: KD, III, 491). K.

12. juli (Kbh.) Peder Jensen, renteskriver, fik brev om mod bevis at levere dr. Poul Moth, kongens hofmedikus, de penge, han har indsamlet fra adelen af den godvillige bevill. til bådsfolk. Dermed etc. Sjt, 35, 305. K.

12. juli (Kbh.) Dr. Poul Moth fik brev om til Jørgen Ravn at levere så mange af de til bådsfolkene bevilgede penge, som behøves til aftakning af folkene fra skibet Caritas, dog at disse bliver i kongens tjeneste, hvilket skal godtgøres ham imod hans bevis. Dermed etc. Sjt, 35, 306. K. Orig. i DKanc. B 174.

12. juli (Kbh.) Ordre om, at de borgere, som er på orlogsskibene, må forløves og lades i land. Dermed etc. Sjt, 35, 306. K.

12. juli (Kbh.) Gabriel Marselis, residerende kommissarius i Amsterdam, fik brev om at betale skipper Jan Jansen Janneman af Vlieland og skipper Jan Albretsen (Albritz) af [Ter]Schelling m.fl. III har på Provanthuset leveret 1.146 td. hvede, og skal efter gjort pris for tøndnen have 4 rd. GM befales på kongens vegne at betale III's principaler efter nævnte takst og derimod til sig annamme denne kongens obligation og ordre, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 35, 306. K. Orig. (vedr. III, og, se flg., JA) i Rtk. 216.187.

Lige sådant brev udgik til nævnte GM samme dag anlangende JA, som har leveret 286 td. hvede og 1.017 td. rug, og skal have for tøndnen af hvede 4 rd., for rug 16 mk. da. Nok brev 16. juli 1659 til GM anlangende skipper Jan Jansen [Klein] af [Ter]Schelling, som har leveret 210 td. hvede og skal have for tøndnen 4 rd. Samme dag brev til GM anlangende skipper Peter Zetties af Mornes, som på Bremerholm har leveret 748 skippd. 18 lispd. 10 skålpd. jern og skal have for hvert skippd. 8½ rd. Den 20. juli brev til GM anlangende Sivert Tønnesen Beritter af Terschelling, som har leveret 881 td. rug og for hver td. skal have 16 mk. da.

12. juli (Kbh.) Bertram de la Coste fik brev om af Tøjhuset at lade være følgagtig til orlogsskibet Tre Løver 1 tønneken musketkugler, 80 små bundter lunter og 300 pistolkugler. Sjt, 34, 307. K. Indl. 12. juli.

12. juli (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at gøre deres bedste til at skaffe Mogens Krag 200 rd. til forstrækning på hans besoldning, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 307. K.

12. juli (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om at konjugere sig med de hollandske om Nakskovs undsætning og om Smålandenes erobring. Item om at gå kurfyrsten og de allierede til hånd med folkets over-

førsel og landgang m.v. om det, Otte Krag og Hans Schack er befalet. Kongen har eragtet for rådsomt, at flåden igen med det første begiver sig i Østersøen for af yderste formue at iagttage den gemene interesse. Det er kongen højst angelegen, at hans insuler, som nu er under fjendens gevalt, igen recupereres. HB befales med de 3 orlogsskibe Trefoldighed, Svanen og Tre Løver at konjugere sig med den hollandske flåde og kommunikere og kooperere med de hollandske admiraler om, at fæstningen Nakskov kan blive undsat og de tabte insuler Loll., Falster, Møn og Langeland igen erobret, og farten dér og ml. Lybæk og Holsten kan holdes åben. Herforuden skal han så vidt muligt gå kurfyrsten af Brandenburg og den allierede armé til hånde til folkets overførsel på Fyn og Sjæll. el. i andre okkasioner at gøre al skade mod fælles fjende. Til den ende har kongen befalet OK og HS at iværksætte kongens intention. HB skal flittigt kommunikere med dem og sekundere dem i alt. Dermed etc. SjT, 34, 308. K.

12. juli (Kbh.) Otte Krag og Hans Schack fik ordre om sekundering af Nakskov og adskillig videre forretning om landgang o.a. Kongen har eragtet for rådsomt, at fæstningen Nakskov bliver sekunderet el. anden diversion gjort fjenden til afbræk. Til den ende har han ladet befragte alle de skiberum, som muligt er at tilvejebringe, hvorved krigsfolket kan overføres til de steder, hvor landgang eragtes bekvemmeligst. Adressaterne skal straks begive sig fra Kbh. med flåden og den hollandske secours til fods, og deliberere med de officerer, som de selv eragter fordres, hvorledes kongens tjeneste med landgang på én el. anden ø el. i anden måde kan iværksættes, fjenden til størst afbræk, hvorom de skal kommunikere med admiralerne så vidt det vedkommer dem. Dersom de erobrer nogen pladser i riget, som nu er i fjendens gevalt, skal de tilvejebringe fornøden kontribution til folkets underholdning uden nogen persons anseelse, så og heste o.a., hvorfor kongen og i alle måder vil friholde dem, dersom nogen i sin tid skulle besvære sig. Det, som HS befinder gavnligt, skal han efter sin egen, kongen bekendte konduite eksekvere offensivt og defensivt. På det alting kan fortsætte bedre, skal HS til sig i deliberationen tage Henrik Müller, admiralitetsråd, som er befalet at gå ham til hånde. Herpå skal forfattes relation med journal, som med den ham af kongen fra Tyske Kanc. medgivne [journal] kan holdes over alt, som delibereres, sluttes og iværksættes el. passerer, hvilken skal underskrives af dem alle 3 og efter deres tilbagekomst overleveres kongen til underretning, remitterende alting til deres egen dijudikation til at forrette det, som efter ti-

dernes og stedernes lejlighed befindes praktikabelt til kongens bedste. Dermed etc. Sjt, 34, 309. K.

12. juli (Kbh.) Hans Schack fik brev anlangende hr. Christen Andersen Winter. Kongen er tilfreds, at HS antager CAW som regimentspræst under sit regiment. Befalendes etc. Sjt, 34, 310. K.

12. juli (Kbh.) Henrik Müller fik brev om at begive sig med Otte Krag og Hans Schack. Kongen har eragtet for rådsomt, at fæstningen Nakskov bliver sekunderet el. anden diversion gjort fjenden til afbræk. Til den ende har han ladet befragte alle de skiberum, som muligt er at tilvejebringe, hvorved krigsfolket kan overføres til de steder, hvor landgang eragtes bekvemmeligst. Han har befalet OK og HS at begive sig fra Kbh. med den hollandske secours til fods og til sig tage kongens andet folk fra Jyll. og Holsten og dermed i alt forefaldende søge kongens tjeneste med landgang på en ø el. i anden måde fjenden til afbræk. Dersom de erobrer nogen pladser i riget, som nu er i fjendens gevalt, skal de tilvejebringe fornøden kontribution til folkets underholdning uden nogen persons anseelse, som hosfølgende kopi af kongens til dem udgivne befaling viser. HM skal begive sig fra Kbh. med nævnte OK og HS for at deliberere med dem i alt, hvor de kan behøve hans råd og hjælp til kongens tjeneste. Det, som delibereres, sluttes og iværksættes el. passerer, skal HM underskrive tillige med dem, så at relation med journal kan holdes derpå med den af kongens Tyske Kanc. medgivne [journal], hvilken siden efter deres tilbagekomst skal overleveres kongen til underretning. Dermed etc. Sjt, 34, 310. K.

12. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre den anordning, at Henrik Bielke af Provianthuset bekommer proviant til de officerer, som han er befalet at tage med sig, hvilket igen skal blive godtgjort proviantskriveren af de priser, som bliver opbragt. Dermed etc. Sjt, 34, 311. K.

12. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om gods, som Jørgen Bjørnsen, viceadmiral på Bremerholm, m.fl. begærer til pant. De tilskikkes fortegnelse over gods, som JB begærer mod forstrækning af så mange penge til (garnisonens) fornødenhed, som godsets indkomst kan forrente ved 6 pct. De skal overregne godsets indkomst og anslå den efter renteritakst, hvorpå de skal indlevere afregning i Kanc., så JB kan be-

komme kongens forsikring og panteskøde. Dermed etc. Sjt, 34, 312. Orig. i DKanc. B179O.

Lige sådant brev fik rentemestrene den 27. juli om gods, dr. Hans Svane begærer, dog i stedet for det, som står ml. disse tegn, blev sat således (vores og kronens). Item udgik brev til dem den 28. juli om gods, Balthasar Seckman begærer mod forstrækning til garnisonen. Nok brev til dem den 31. juli om gods, som borgmester Hans Nansen og Christoffer Hansen samt deres konsorter begærer til pant imod forstrækning til garnisonen.

13. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om straks at kontentere Peder Mortensen, skibskaptajn på Trefoldighed, for de 20½ rd., som han har udlagt i kongens tjeneste efter hans rgsk., så og så vidt muligt af hans resterende kostpenge, hvilket skal blive godtgjort. Sjt, 34, 313. K. Orig. i DKanc. B179O. Incl. 5. marts, 12. juli.

13. juli (Kbh.) Hans Schack fik brev om oberst Egmond (Edmond). Kongen er tilfreds, at han tager E med sig på forestående tog som generalkvartermester. Dermed etc. Sjt, 34, 313. K. Incl. udat. (2).

13. juli (Kbh.) Hans Schack fik brev anlangende, hvilke artilleriofficerer og betjente han må tage med sig. Kongen er tilfreds, at han på det befalede tog tager følgende med sig: Johan Scheffer (Skeffer), Lave Rodsteen, Paul Buchner, Mathias Gisler, Jürgen Ruth, Johan Casper Scheffer, David Hesse, Peter Johansen, Henrik Jacob Scheffer, Johan Jacob, Casper Hagenow, Jørgen Breitenburg, Henrik Bressel, Johan Lessel, Henrik von Achen, Jürgen Chewedzeger, Mikkell Stetter, Vilhelm Meyer, Jacob Fligge, Johan Sendt, Frederik Stender, Hans Hendrich Bachmand, Hans Hendrik Stormer, Jens Schutz, Sven Lauritz, Jacob Kelsby, Niels Svendsen Zeuter, Jochum Conrad, Niels Christensen Ringsberg, Peter Munch, Peter Moth, Knud Jostesen, Laurids Christensen, Anders Mikkelsen, Christen Jude, Jørgen Jensen Kram, Dirich Henriksen, Peder Christensen, Peder Christensen Smed, Troels Nielsen, Christen Wessel, Hans Rasmussen, Hans Student, Oluf Andersen Marstrand, Morten Jensen Snider, Niels Hansen Malby, Abraham Monsen, Eubret Lauritsen, Claus Hach, Bent Jürgensen, Simon Endichsen, Niels Nielsen Aalborg, Svend Jensen Marstrand, Jens Nielsen Vallø, Christen Pedersen Ringsted, Mads Jensen Skoflikker, Gunder Boensen, Torsten Andersen, Andreas Mandsen, Niels Mandsen, Mans Engelsen, Ditlev Borchertz, Jacob Køhn, Anders Rigter, Henrik

Wichmand, Mathias Jacobsen, Marcus Schwertfeger, Martinus Jessen, Frederik Lade, Peter Holdst, Christoffer Stegman, Laurids. Nielsen, Johan Dusting, Frands Helner. Befalendes etc. Sjt, 34, 313. K. Indl., se foreg.

13. juli (Kbh.) Hans Schack fik brev om til de 3 skibe Trefoldighed, Svanen og Tre Løver at udkommandere 90 soldater og 38 bøsseskytter. Dermed etc. Sjt, 34, 315. K. Indl. 10. juli.

13. juli (Kbh.) Otte Krag og Hans Schack fik brev om, at kongen har tilforordnet nærværende Morten Frandsen Nerbage at bruges ved provianten. De skal lade ham traktere lige ved andre af sådan kvalitet. Dermed etc. Sjt, 34, 315. K.

Lige sådant brev fik de om Hans Meulengracht og Laurids Lauridsen Skeving (Scheving).

13. juli (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om at befale kaptajnen på Lindormen, at han skal kommandere så mange af hoshavende folk på skibet Spes, som kan indføre dette i havnen. HB skal tage folket af Spes og lade det fordele på de andre skibe, så de ikke kommer ind i byen, på det de ikke skal forstikke sig og blive borte, eftersom en del af dem er månedstjenere. Dermed etc. Sjt, 34, 315. K.

13. juli (Kbh.) Kaptajnen på Lindormen fik befaling til at lade så mange af sine folk komme på Spes, som er fornødent til at lade det indbringe i havnen. Sjt, 34, 315. K.

13. juli (Kbh.) Peder Knudsen, fiskal på Bremerholm, fik brev om at lade kaptajn Peder Mortensen imod hr. Henrik Bielkes kvittering være følgagtig 12 af hr. Ove Gieddes 2-pundige stykker med 12 kugler til hvert stykke, som kongen igen vil lade ham erstatte, om de kommer til skade. Sjt, 34, 316. K.

13. juli (Kbh.) Kaptajn Une Nannes (Nansen) fik befaling til at kommandere de skibe, Jens Lassen har befragtet. Han skal af JL tage en fortegnelse over de skiberum og fartøjer, som denne har fragtet, tage dem under kommando og føre ud til flåden, hvor han skal søge videre ordre hos hr. Henrik Bielke. Dermed etc. Sjt, 34, 316. K.

13. juli (Kbh.) Jørgen Bjørnsen, viceadmiral, fik brev om at lade Frederik Turesen af Holmen være følगतig 2 tylvter Blekinge-planker til voldarbejdet bag Vandkunsten. Sjt, 35, 316. (Tr.: KD, V, 640). K.

13. juli (Kbh.) Joakim Walspurger, slotsfoged, fik befaling til at lade enhver af de 6 Davidsdegne indtil videre månedligt bekomme 4 rd. af blokken i Slotskirken til deres underholdning. Dermed etc. Sjt, 35, 316. (Tr.: KD, V, 641). K.

13. aug. udgik samme brev til nævnte slotsfoged om de 6 Davidsdegne à 4 rd. Item 21. dec.

13. juli (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at forskaffe de sidst ankomne hollandske oberster, oberstløjtnanter og majorer frit kvarter på deres egen person i Kbh., så længe de er i staden. Dermed etc. Sjt, 35, 317. (Tr.: KD, V, 641). K.

13. juli (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om straks af staden at forskaffe Hans Schack til forehavende tog 2 tømmermænd og 10 tømmervende. Dermed etc. Sjt, 35, 317. (Tr.: KD, V, 641). K.

13. juli (Kbh.) Albertus Matthiesen, kongens bygmester, fik befaling til at lade oberstlt. Scheffer på ansøgning mod kvittering bekomme 12.000 bro- og batterisøm. Dermed etc. Sjt, 34, 317. K.

13. juli (Kbh.) Bertram de la Coste, oberst over artilleriet, og Balthasar Seckman fik brev om at annamme krudt, sko og strømper fra Lybæk med flåden. BdIC skal på Tøjhuset annamme og lade forvare det krudt, som ankommer til Kbh. fra Lybæk med flåden. Dermed etc. Sjt, 34, 317. K.

Lige sådan ordre fik BS om sko og strømper mutatis mutandis.

13. juli (Kbh.) Bertram de la Coste fik befaling til at lade oberstlt. Scheffer på ansøgning bekomme følgende materialier af Tøjhuset: 6 6-pundige stykker, 450 kugler dertil, 450 karduser, 150 skrotsække, 8 3-pundige feltstykker, 600 kugler, 200 skrotsække, 2 petarder, 1.000 håndgranater, 1.000 musketter, 1.000 piker, 500 svinfedere, 300 centner krudt, 30 centner fint krudt, 6.000 musketkugler, 200 store bundter lunter, 3.000 alle slags materialer, 10 kohefusse, 4 stykvinder, 12 vognvinder, 2 hævetøj¹ med alt tilbehør, 2 skippd. jern, 300 kobbernagler, 20 læderremme, 4 td. tjære, 200 begkranse,² store og små he-

stesko og tilhørende søm, så mange som kan tilvejebringes, 22 blyplader, 20 krudtsække, 12 rå kohuder, 20 nøgne fåreskind, 6 rustvogne, 6 kuglevogne, en smedevogn, med alt tilbehør o.a. tøj til 128 heste, tagende hans kvittering, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 318. K.

1) Kopibogen har *heffezeuf*. 2) Kopibogen har *peckkranse*.

13. juli (Kbh.) Gunde Rosenkrantz fik brev om [brænde]ved af ulovlig skovhugst i betaling for kongens søn prinsens kammerjunker Jacob Rosenkrantz' assignation. Mikkel Langemack besværer sig over at efterkomme kongens til ham udgangne befaling anlangende at gøre JR forstrækning på 1.490 rd., hvorfor han siden måtte gøre sig betalt igen af Kalø lens indkomst. Kongen har bevilget, at GR af Kalø lens ulovlige skovhugst el. andet ulovligt brugeligt egetømmer, når det tilforn lovligen bliver vurderet, må bekomme så meget, som nævnte sum andrager, og at han efter egen erbydelse tager hver favn ved $\frac{1}{2}$ mk. da. højere, end borgerskabet i Kbh., så at han for hver favn giver 1 sldl., når borgerskabet annammer det for $3\frac{1}{2}$ mk. da. Forbydendes etc. JR, 13, 103. K.

13. juli (Kbh.) Hans Schack fik assignation i Ribe told.¹ JR, 13, 104. Indl. udat.

1) Kopibogen rummer blot denne overskrift, der er udateret, hvorefter følger en ubeskrevet side.

13. juli (Kbh.) Gunde Rosenkrantz fik brev om syn på Kalø lens skove og arrest af det, der findes noget steds i huse, og at lade det tilkomme Kbh.s borgere. Kongen kommer i erfaring, at af bønder og borgere i lenet i forgangen og i nærværende fejde er sket ulovlig og uforsvarlig skade på skovene dér, hvoraf en del endnu ophugges ved stranden i favneved og en del skal befindes i planker og brugeligt tømmer. GR skal tilforordne nogle, som kan tage syn på lenets skove og forfare, hvad der i købstæderne og i landsbyerne, særdeles i Grenå og Ebeltoft, er opsat i favne, så og hvad der findes i planker og tømmer. Særdeles at lade syne Bjørnkær, Feldballe, Thorsager,¹ Kalø Slots endel skove, Nørre og Sønder h., og det, der er opsat i favne el. findes hensat i husene, skal de gøre arrest på, såfremt de, som har sådanne varer, ej lovligen kan bevise, at det er hugget og købt i adelens skove. Heraf skal han siden lade borgerne i Kbh. tilkomme det, hvilket skal afkortes dem i den forstrækning, de i denne tid har gjort kongen, og det efter

den ml. kongen og borgerskabet oprettede kontrakt. Hvad angår straf for enhver, som findes skyldig i sådan ulovlig skovhugst, vil kongen til sin tid have sig forbeholdt. Dermed etc. JT, 14, 187. K.

1) Kopibogen har Taarsogn, hvilket må være en misforståelse.

13. juli (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau og Otte Pogwisch fik brev om at befordre nærværende løjtnant Laurids Middelton, så han bekommer de 500 gemene knægte til at komplettere oberst Ejler Holcks regiment med, så det først muligt kan tilvejebringes og siden, når han bliver komplet, være behjælpelig, at de med første lejlighed bringes over til Kbh. Dermed etc. JT, 14, 188. K.

Lige sådan befaling fik OP sub dato eodem.

14.¹ juli (Kbh.) Bertram de la Coste, oberst over artilleriet, fik brev om at lade oberst Scheffer (Skeffer) til det forestående tog bekomme en fyrmørser på 30 pd. med tilhørende granater. Sjt, 34, 319.

1) Kopibogen har 24. juli, men K. 14. juli, hvilket svarer til brevets placering i kopibogen.

14.¹ juli (Kbh.) Bertram de la Coste, oberst over artilleriet, og fogeden i Hollænderbyen fik brev om 1 stykke til Oluf Andersen, stykjunker. BdlC skal lade nærværende OA af Tøjhuset bekomme 1 8-pundigt stykke til Dragør. Sjt, 34, 319. K.

Kongen befaler fogeden i Hollænderbyen at lade kongens stykjunker Ole Andersen straks være følgagtig 6 heste til at føre et 8-pundigt stykke ud på Dragør. Dat. 24. juli 1659.

1) Kopibogen har 24. juli, men K. 14. juli, hvilket svarer til brevets placering i kopibogen.

14. juli (Kbh.) Bertram de la Coste, oberst over artilleriet, fik brev om at lade nærværende stykjunker Oluf Andersen af Tøjhuset være følgagtig til Dragør $\frac{1}{2}$ td. krudt, 80 8-pund kugler, 3 små bundter lunter. Sjt, 34, 319. K.

14. juli (Kbh.) Knud Walter, materialskriver på Bremerholm, fik brev om straks til oberst Scheffer at levere 2 skippd. stangiern. Dermed etc. Sjt, 34, 319. K.

14. juli (Kbh.) Robert Hall, skibshøvedsmand, fik brev om samme nat at forføje sig til Malmøs red. Han skal til sig tage kongens jagt Pape-

gøjen, som han skal besætte med folk, og forestående nat forføje sig på Malmøs red for at bemægtige sig de 3 skuder, som er liggende dér, og hidføre dem. Sjt, 35, 319. (Tr.: KD, V, 641). K.

14. juli (Kbh.) Peter von der Burg, skibskaptajn, fik befaling til samme nat at følge med skibshøvedsmand Robert Hall og med ham gøre sit bedste til at bemægtige sig de 3 på Malmøs red liggende skuder. Dermed etc. Sjt, 35, 319. (Tr.: KD, V, 641). K.

14. juli (Kbh.) Robert Hall fik brev om at bruge Peter Tittes¹ skiberum i Peter von der Burgs sted. PvdB kan ikke efterkomme kongens ordre til at følge RH i hans befalede forretning. RH skal i stedet tage PTs skiberum og efterkomme forrige ordre.² Dermed etc. Sjt, 34, 320. K.

1) Kopibogens overskrift har *Hettes*. 2) Se ovf., s. 244-45.

14. juli (Kbh.) Henrik Würger fik brev om at lade feltmarskal Hans Schack, el. hvem denne tilforordner, på ansøgning bekomme 200 store bundter lunter og 100 skippd. bly, hvilket mod bevis skal blive betalt efter billighed. Dermed etc. Sjt, 34, 320. K.

14. juli (Kbh.) Dr. Poul Moth fik brev om til Jørgen Ravn at levere så mange penge, som folket på orlogsskibet Spes behøver til 1 måneds besoldning efter overleveret specifikation og rulle, så vel som det på Papegøjen o.a. folk, som skal med flåden og endnu ingen penge har bekommet, så at hver mand bekommer 4 rd., foruden dem, som månedligen er tilsagt mere. Det skal blive ham godtgjort. De højlerde skal ej ville udgive deres penge, med mindre de ser folkene, som bekommer pengene. PM skal tilvejebringe, at en af deres middel [midte] begiver sig med JR, i hvis nærværelse pengene kan blive uddelt. Dermed etc. Sjt, 34, 321. K.

14. juli (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at gøre afregning med Steen Andersen Bille, kongens stadsmajor, anlangende det, han kan tilkomme for sin generaladjutant- og majorbestilling til dato. Dermed etc. Sjt, 34, 321. K. Orig. i DKanc. B 223F.

14. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Søren Pedersen og hans medkonsorter bekomme det kobber og jern, som er arresteret ved flåden, og det på den måde, at han annammer hvert skippd. kobber for 50 rd., hvert skippd. messingtråd for 60 rd., 1 skippd. gemen

stangjern for 8 rd. Hvorimod han nu straks til Otte Krag til Voldbjerg, befalingsmand på Nyborg, og Hans Schack, feltmarskal og befalingsmand på Riberhus, mod deres kvittance skal erlægge 4.000 rd. Kongen har og bevilget, at han i de varer, han nu annammer, må afkortes 13.115 rd. 5 mk. for adskillige varer, som han har leveret til kongen. Dog, det varerne, han nu bekommer, kan andrage over nævnte 2 summer, skal han levere fra sig i rede penge, så snart han har afsendt varerne i Holland. Derforuden er han forpligtet til at levere fra sig samme tilforn givne assignation på de 10.600 rd., efterdi de er indregnet i nævnte 13.115 rd. 5 mk. og nu bliver betalt. Derhos skal han efter den af ham til kongen givne revers på ny levere 300 centner krudt el. dets værd, i penge el. varer, som begæres imod anden forsikring. Dermed. Sjt, 34, 321. K. Orig. i DKanc. B1790. Indl. udat.

15. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Laurids Hansen, tolder i Tønsberg, til hans båd bekomme 14 dages proviant til 4 mand, brød, kød, flæsk og ost og 1 td. øl. Dermed etc. Sjt, 34, 322. K. Orig. i DKanc. B1790.

15. juli (Kbh.) Søren Pedersen fik brev om af de penge, som han tilkommer at udgive for det kobber og jern, som der er akkorderet med ham om, til Otte Krag og Henrik Müller at erlægge 4.300 rd., tagende deres bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 34, 322. K.

15. juli (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at lade hr. Christen Winter, feltpræst ved generallt. Hans Schacks regiment, komme den ham bevilgede verpflegung. Dermed etc. Sjt, 34, 323. K.

15. juli (Kbh.) Fortegnelse over officerer, som Hans Schack, feltmarskal, skal tage med sig og uddele til regimenterne, som han eragter bedst: Oberster: Frands Eimondt, Steding, Wolrath Both, Mogens Krag. Oberstlt.: Machmøyler, Gilbert Blæhr, Nordmand. Majorer: de la Vergne, Johan Litwitz, Lorentz Feindt. Kaptajner: Mourids Gunter, Hans Lauridsen, Anders Vand, Herman Friis, Jacob Dirichsen, Cajus von Hellewegen (Hellewechen), Caspar Busk, Svend Poulsen. Løjtnanter: Johan Mayn, Georg Eins, Johan Deutmandt, Peter Stefin, Johan Martin Melsophius, Johan Soetman, Poul Jørgensen, Christian Wilhelm, Collin Ricou, Hans Ottesen, Peder Randulf. Fændrikker: Robert Monray, Nicolai Cromvel, Ludowich Bertins, Peder Hansen Tøn-

der. Dragonkornetter: Theodorus Ulpin, Eustace de la Violette, Otto Gottfeizen. Til hest: ritmester Ketscher (Kitsker), løjtnant Jørgen Bayr, løjtnant Peter Høybechen, løjtnant Kleest, kornet von Baumgarten, kornet Søren. SjT, 34, 323. K. Indl., se SjT, 35, 313, 13. juli (brev 2).

15. juli (Kbh.) Saltkompagniets direktører fik brev om at lade skibskaptajn David Dannel (de Neel) bekomme 6 læster salt, som skal forbruges til kongen, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive betalt. Dermed etc. SjT, 34, 325. K.

15. juli (Kbh.) Bertram de la Coste, oberst over artilleriet, fik brev om mod kvittering hos Peder Knudsen, fiskal, at lade annamme 12 af hr. Ove Gieddes 3-pundige jernstykker med 12 kugler til hvert, hvilke BdIC skal lade veje og siden lade være følgagtig til de af orlogsskibene, som viceadmiral hr. Henrik Bielke ordinerer. SjT, 34, 325. K.

16. juli (Kbh.) Bertram de la Coste, oberst over artilleriet, fik brev om at lade oberst Steding af Tøjhuset være følgagtig de øvrige 170 svinefedere. Dermed etc. SjT, 34, 325. K.

16. juli (Kbh.) Bertram de la Coste, oberst over artilleriet, fik brev om at lade nærværende Henrik Gulldhold, kaptajn på skibet Papegøjen, være følgagtig til skibet $\frac{1}{2}$ td. krudt, 30 kugler til falkonetter, 6 enkelte bundter lunter, 1 blyplade. SjT, 34, 325. K.

Lige sådan ordre fik BdIC om at lade dette være følgagtig til kaptajn Peder de Burg til Skt. Peters Galiot, nemlig 2 3 el. 4-pundige stykker med dertil hørende 60 kugler, 1 stort bundt lunter, 60 pd. krudt, 400 musketkugler, 4 morgenstjerner og noget pladtladt.

16. juli (Kbh.) Henrik Würger fik brev om på ansøgning at lade oberst Scheffer bekomme 3.000 rd., tagende hans bevis, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. SjT, 34, 326. K.

16. juli (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at gøre afregning med Peter Hettes for det, han for gjort tjeneste med sin galiot befindes at tilkomme. Dermed etc. SjT, 34, 326. K. Orig. i Rtk. 216.183.

16. juli (Kbh.) Hans Hansen, provianskriver, fik befaling til at levere enhver af officererne så vel som gemene soldater og artilleribetjente,

som på forestående tog skal med Hans Schack, 1 måneds proviant efter den rulle, han overgiver ham. Dermed etc. Sjt, 34, 326. K.

16. juli (Kbh.) Borgmester Peder Pedersen fik brev om at gøre anordning, at der i Amager Lund straks bliver hugget 600 stormpæle, hver 3½ al. lang og 5 tom. tyk, hvilke siden ved bønderne på Amager kan indages og leveres til stadshopmand Frederik Turesen. Dermed etc. Sjt, 35, 319. (Tr.: KD, V, 642). K.

16. juli (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om at gøre den anordning, at 17 hollandske soldater under kaptajn Püchlers (Peuchlers) kompagni, som ingen kvarter har og var hos adressaterne den foregående dag, straks uden forhaling bekommer kvarter. Dermed etc. Sjt, 35, 327. (Tr.: KD, V, 642). K.

17. juli (Kbh.) Bevilling efter begæring til opsættelse af fru Sofie Brahes begravelse så længe, arvingerne begærer det, og til at bruge konfekt i stedet for måltid den dag, begravelsen skal holdes. Sjr, 24, 404.

17. juli (Kbh.) K. M.s obligation til skipper Peter Helt af Holland. Kongen er PH skyldig for fragt af hans galiot Engel Gabriel 1.750 gylden efter regning. Kongen lover for sig og arvinger at betale dem. Sjr, 24, 404. K. Incl. 16. juli.

17. juli (Kbh.) Oberstlt. Wolrath von Støchman og Steen Andersen Billes brudevielser. Efter ansøgning bevilger kongen, at WvS uden trolovelse el. ceremonier til sponsalia må lade sig vie til sin fæstemø, Ide Lucie Hogedorn, hjemme i huset i Kbh. Sjr, 24, 405.

Lige sådant brev fik SAB 29. juli 1659 om at lade sig vie til sin fæstemø Karen Hansdatter.

17. juli (Kbh.) Jens Lassen fik befaling til straks på kongens vegne at forhandle med dem, som de fra Malmøes red hid opbragte priser vedkommer, at de imod forsikring til kongen afstår det flæsk, smør og torsk, som findes derpå. Dersom interessenterne imod forhåbning ej vil bekvemme sig dertil, skal han straks gøre anordning, at det ved tal og vægt udtages af skiberummene på reden og leveres til soldatesken, som nu med flåden går ud på koffardiskibene. Dermed etc. Sjt, 35, 327. (Tr.: KD, V, 642). K.

17. juli (Kbh.) Nicolaj Bennich fik brev om at holde så meget ved i beredskab, som de skiberum, som nu er befragtet til at overlevere folk, efter deres forretning kan indtage og føre hid til staden. Befalendes etc. Sjt, 34, 326. K.

17. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade artilleriofficererne, som intet kvarter har el. traktement hos kommissarierne, bekomme 1 måneds besoldning i korn el. proviant. Dermed etc. Sjt, 34, 328. K. Orig. i DKanc. B1790.

18. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at anordne, at Laurids Lauridsen Skeving af Provianthuset straks bekommer mel til 3.000 mand 1 måned, 1½ pd. brød til hver person om dagen. Dermed etc. Sjt, 34, 328. K.

18. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at den rug, hans bøsseskytter har bekommet de 3 sidste gange, må de nyde for 2 rd. tønden. Sjt, 34, 329. K.

18. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at Anne Pouls og Kirsten Mathisdatter af deres afd. mænds resterende besoldning hver må bekomme 1 måneds besoldning. Dermed etc. Sjt, 34, 329. K. Orig. i DKanc. B1790.

18. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at anordne, at Johan Christoph von Korbitz til hofspisningen bekommer 1 læst smør, af det bedste, 3 læster saltet oksekød og så meget flæsk, som kan afhændes. Dermed etc. Sjt, 34, 329. K. Incl. udat.

18. juli (Kbh.) Nicolaj Bennich fik brev om at lade Jens Lassen, Søren Lauridsen og Søren Pedersens fuldm. på ansøgning frem for nogen anden bekomme indtil 2.657 ordinære stakket favneved, eftersom de har betalt det. Dermed etc. Sjt, 34, 330. K.

18. juli (Kbh.) Henrik Würger fik brev om ved allerførste lejlighed, han kan bekomme det, at forskaffe kongen til Kbh. 500 store bundter lunter, eftersom de højligt behøves. Hvilket kongen igen vil betale. Dermed etc. Sjt, 34, 330. K.

18. juli (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om at anordne, at de 2 skibe, som er optaget af flåden og siden indbragt til Kbh., så snart den ham befalede akkord om deres ladning er sluttet. bliver losset, dog at der med forderligste bliver afsagt dom på Admiralitetet. Dermed etc. Sjt, 34, 330. K.

18. juli (Kbh.) Bertram de la Coste, oberst over artilleriet, fik befaling til at lade Niels Juel på ansøgning bekomme 2 skerpentiner med alt tilbehør til skibet Svanen. Dermed etc. Sjt, 34, 330. K.

18. juli (Kbh.) Borgmester Peder Pedersen fik brev om til stillekiler o.a. ved stykkerne omkring voldene at lade udvise 3 ege af Amager Lund. Dermed etc. Sjt, 34, 331. K.

18. juli (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om det, de må godtgøre oberst Holck. Kongen er tilfreds, at de godtgør ham en regimentsfeltskær og skriver, så og 2 livskytter fra den tid, han er kommet. Dermed etc. Sjt, 34, 331. K.

18. juli (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at anordne, at ritmester Ketscher (Kitzcher) bekommer 1 måneds traktement i korn foruden den forrige måned. Dermed etc. Sjt, 34, 331. K.

18. juli (Kbh.) Jochim Körber fik brev om, at kongen har bevilget Mathias Orning det kompagni under JKs regiment, som Tønne Reedtz har ført og er aftakket fra. JK skal lade ham bekomme det og forestille ham som ritmester. Dermed etc. SmT, 8, 235.

18. juli (Kbh.) Christen Jørgensen Skeel fik brev anlangende Henrik Nielsen af Kbh. CJS skal erkyndige sig om HN, som nu skal ligge med sit skib i Ålborg, er befragtet til kongens tjeneste, og gøre den anordning, at han efter forrettet tjeneste med sit skiberum lades løs, så han frit og ubehindret kan sejle ud til Kbh. Dermed etc. JT, 14, 188. K. Indl. udat.

19. juli (Kbh.) Kaptajn Daniel de Linge og Willem Jansen Stoffels fik forlov med deres skibe. Efter begæring af de hollandske herværende deputerede har kongen forløvet DdL, førende skibet Wog af Amsterdam, som har været i kongens tjeneste. Sjr, 24, 405. K.

Lige sådan bevill. fik WJS, førende skibet Oldvaaben af Amsterdam.

19. juli (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at betale generalmajor Frederik von Ahlefeldt den ham for forgangen vinter lovede husleje. Dermed etc. Sjt, 34, 331. K.

19. juli (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om at forskaffe kongens bygmester Albertus 2 master, som er udygtige til skibene. Dermed etc. Sjt, 34, 331. K.

19. juli (Kbh.) Otte Krag og Henrik Müller fik brev om nogle penge, de må godtgøre sig selv. Kongen er tilfreds, at de selv må godtgøre sig de 460 rd., som de resterer for sidste rejse i Falster, Loll., Lybæk o.a. steder, i de penge, som de nu gives til forestående rejse, hvilket skal passere i deres rgsk. Befalendes etc. Sjt, 34, 332. K. Incl. 5. april.

19. juli (Kbh.) De kgl. tjenere fik brev om de lovede bådsmandspenge. De har tilforn godvilligen lovet en sum penge til bådsfolket, som bliver hvervet i Lybæk. De skal, eftersom kongen nu højliggen har dem fornøden, straks ved renteskriver Peder Christensen erlægge pengene til dr. Moth, som kan uddele dem til det bådsfolk, som nu straks skal bort med flåden. Når det andet bådsfolk kommer til Kbh. fra Lybæk, vil kongen selv kontentere dem. Sjt, 34, 332. K.

19. juli (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at anordne, at kaptajn P[ikke udfyldt] med et kompagni af det hollandske folk bliver indkvarteret i staden. Dermed etc. Sjt, 34, 332. K.

19. juli (Kbh.) Hans Schack og hr. Henrik Bielke fik brev anlangende Arnoldus Krøger og Askanius Ertman at bruges som sekretærer. [HS]: Kongen er tilfreds, at han for AK må godtgøres som for en sekretær på generalstaben 25 rd. om måneden. Sjt, 34, 333. K.

[HB]: Kongen er tilfreds, at han for AE må godtgøres som for en sekretær månedligt 25 rd. Befalendes etc.

19. juli (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om at tage folk på Femern til flåden. Kongen er tilfreds, at han tager så mange soldater af landfolket af Femern, som uforbigængeligen behøves til orlogsskibenes besætning. Dermed etc. Sjt, 34, 333. K.

20. juli (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om Søren Larsen anlangende hans bror, som er dræbt af en svensk kvartermester. SL har for kongen

ladet andrage, hvorledes en svensk kvartermester, Anundt Axel, for kort tid siden i Præstø har dræbt hans bror. Han formener, at han har retireret sig hid, antaget tjeneste og nu er på flåden. HB skal gøre sin alleryderste flid til at efterspørge, på hvilket skib han befindes, og skikke ham velbevaret hid. Dermed etc. Sjt, 34, 333.

20. juli (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om at tage told i Bæltet. Når han kommer til Bæltet med flåden, skal han optage den sædv. told efter toldrullen af dem, som passerer gennem Bæltet. Sjt, 35, 334. (Udt.: CCD, VI, 409). K. Incl. 19. juli og udat.

20.¹ juli (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om at dimittere skibet Nordstjernen, når det har gjort tjeneste med overførsel af folket. Dermed etc. Sjt, 35, 334. K.

1) Kopibogen har 23. juli, men K. 20. juli, og brevet står ml. breve af 20. juli.

20. juli (Kbh.) Joachim von Breda og Frederik Turesen fik brev om at gøre den anordning, at ingen, af hvad kondition de være kan, tillades at gå på voldene, med mindre de med sig har en af officererne, som kommanderer på voldene, undtagen borgerskabet, som holder vagt, og soldaterne med deres officerer. Dersom nogen findes at gøre herimod, tages de straks i arrest. Dermed etc. Sjt, 35, 334. (Tr.: KD, V, 642-43). K.

Lige sådant brev fik FT.

20. juli (Kbh.) Robert Hall,¹ kommandør, fik befaling til at aftage de soldater, som er sat på de 2 skuder, som blev taget ved Malmø, tilhørende Berent Torchlus, så han selv må blive sine skuder og gods mægtig og sælge. Dermed etc. Sjt, 35, 335. K. Incl. 19. juli.

1) Kopibogens brevtæst har *Hard*.

20. juli (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om hos borgerskabet at tilvejebringe 2 vogne, som kan føre bly o.a. til Tøjhuset. Befalendes etc. Sjt, 35, 335. K.

20. juli (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om de penge, borgerskabet har lovet til bådsfolk. En del af borgerskabet i byen har udlovet en sum penge til bådsfolkets underholdning. Da kongen nu har dem højliggen fornøden, befaler han adressaterne at indkræve dem hos enhver, som endnu resterer, og straks levere dem til dr. Moth, som efter

ordre skal uddele dem til bådsfolket, førend de bortrejser. Dermed etc. Sjt, 35, 335. (Tr.: KD, V, 643). K.

20. juli (Kbh.) Hans von Ahlefeldt fik brev anlangende det, Jochum Trampe og Eberstein er befalet. Kongen har befalet JT med sit regiment at begive sig til Pommern og befalet E i hans sted at kommandere lige så mange andre folk, hvormed HvA skal efterkomme kongens tidligere befaling.¹ Befalendes etc. Sjt, 35, 335. K.

1) Se ovf., s. 232.

20. juli (Kbh.) Hans Sørensen, Hans Hansen og Hans Hofmand fik brev om nogen stettinsk rug, de i 1657 har erobret ved deres kaper. Kongen kommer i erfaring, at de i forleden krig 1657 ved en af deres kapere har erobret og til Kbh. opbragt 2 bojerter hjemmehørende i Stettin, ladet med rug tilkommende en hollandsk købmand. Rugen er på Admiralitetet tilkendt ejermanden og skiberummene alene hjemfaldet dem. Alligevel har de til sagens uddrag beholdt rugen in sequestro og solgt den i belejringen, tønden til 3 rd. Kongen behøver nu til højfornøden brug en del penge. De skal straks levere nævnte penge til Jens Lassen, Søren Lauridsen og Søren Pedersen, tagende deres bevis, hvorimod kongen vil holde dem skadesløs i alle måder. Sjt, 35, 335. K.

20. juli (Kbh.) Gabriel Marselis fik brev anlangende Henrik Thomsen og Hans Havemand af Lybæk. HT og HH har tilforn bekommet kongens assignation til GM for 81 td. smør, og de skal efter gjort akkord have for hver af de 40 td. 25 rd., for de øvrige 28 rd., som beløber sig til 2.148 rd. GM skal så snart muligt, og midlerne er til stede, betale dem og derimod til sig annamme kongens dem givne obligation, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 336. K.

20. juli (Kbh.) Jens Lassen, Søren Lauridsen og Søren Pedersen fik brev om dem, som ikke vil lade deres skiberum befragte. Dersom i standen findes indvånere, som ikke vil lade deres skiberum befragte, skal de på skibene sætte folk, som antages, og de, der i så måder findes modvillige, skal ingen rekompens have for skiberummenes slitage. Sjt, 35, 337. K. Indl. udat.

20. juli (Kbh.) Bertram de la Coste fik befaling til at lade prøve alt det gewehr, som er ankommet fra Lybæk i Tøjhuset, så vidt deraf ikke allerede er udleveret. Sjt, 35, 337. (Tr.: KD, V, 643). K.

20. juli (Kbh.) Otte Krag og Hans Schack fik brev anlangende generalmajor Trampe og forrige ordre.¹ Kongen har befalet T at marchere med sit regiment til Pommern. Dersom de formener, de kejserslige folk allerede er marcheret dertil, er kongen tilfreds, at det forbliver ved hans forrige ordre. Sjt, 35, 337. K.

1) Se ovf., s. 238-39.

21. juli (Kbh.) Otte Krag og Henrik Müller fik brev om nogle penge til Hans Schack. Kongen er tilfreds, at HS af de adressaterne givne 4.000 rd. må bekomme 1.053 rd. De skal på hans ansøgning lade ham dem være følgagtig, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Befalendes etc. Sjt, 35, 338. K.

21. juli (Kbh.) Hans Schack fik brev om med sig at tage og bruge Nakskovs garnison. Kongen kommer i erfaring, at garnisonen, som har ligget dér, skal være akkorderet at overføres til Kiel. HS skal tage folket til sig og med det andet folk efterkomme den forrige ham givne ordre. Dermed etc. Sjt, 35, 338. K.

21. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at anordne, at den skipper, som lossere kornet ved Provianthuset, indtil videre indeholder så meget korn, som fragten og bådsmandsføringen eragtes at andrage. Dermed etc. Sjt, 35, 338.

21. juli (Kbh.) [uangivet, også på K.] fik brev om at mønstre de reformerede officerer. Adressaten skal straks mønstre de reformerede officerer, som er til stede, på det enhver af dem kan assigneres deres post på volden. Dermed etc. Sjt, 35, 338. K.

21. juli (Kbh.) Jørgen Bjørnsen, viceadmiral på Bremerholm, fik brev om at lade kaptajn Peter von der Burg være følgagtig 2 3-pundige jernstykker af de tre kroner. Sjt, 35, 339. K.

21. juli (Kbh.) Robert Hall, skibskaptajn, fik brev om hos en lybsk mand ved navn Berent Torchlus (Therklaus) at annamme en måneds

proviant til Lindormen og Sorte Rytter, givende ham bevis, hvorpå kongen siden vil lade betale. Dermed etc. Sjt, 35, 339. K.

21. juli (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at lade nærværende Berent Philips bekomme reformeret kaptajns traktement i staden. Dermed etc. Sjt, 35, 339. K.

21. juli (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om konvoj til de skibe, som skal hente ved fra Jyll. Han skal anordne, når de befragtede skuder og skiberum har overført folk, at en del da bliver beordret til ved god konvoj at forføje sig til Ebeltoft, en del til Grenaa, for dér at indtage brændeved, som står i beredskab, hvorfor skipperne, så snart de igen kommer til Kbh., skal blive kontenteret. Brændeveddet skal de hidføre til kongen og borgerskabet, det sidste for forstrækning af rede penge. Sjt, 35, 339. K.

21. juli (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om, at skiberum skal beordres til Neustadt (Nyenstad) og Ebeltoft efter ved. Jens Lassen, Søren Lauridsen og Søren Pedersen har forstrakt 1.950 rd. til befragtning af de skiberum, som skulle transportere folket, imod brændeved, som kongen har forsikret dem. HB skal på begæring af dem el. deres fuldm. anordne, at så snart de af dem begærede skiberum har aflagt rejsen, skal de straks beordres at sejle til Neustadt (Nyenstad) el. Ebeltoft for mod betaling af afhente veddet. Dermed etc. Sjt, 35, 340. K.

21. juli (Kbh.) Jochim Körber fik brev om at følge Hans Schack med Nakskovs garnison. Kongen erfarer, at Nakskov er overgået med akkord, og garnisonen skal føres til Kiel. JK skal med garnisonen til hest og fods følge HSs ordre. Dermed etc. SmT, 8, 235.

21. juli (Kbh.) Dr. Anders Andersen fik brev om at ordinere studiosus Jens Sørensen. JS har ladet andrage for kongen, at han med 5 stemmer skal være kaldet til et kald i Nørrejyll. Desuagtet skal kaldet formenes ham, eftersom de 2 stemmer skal være ham imod, hvorover kaldet opholdes indtil endelig dom er gangen. På det kaldet kan blive betjent i disse tider, er kongen tilfreds, at AA må forordne og præstevie ham til kaldet, med så skel han findes dygtig for sin lærdom og skikkelighed og intet andet er forhinderligt. Dog enhvers ret uforkrænket, eftersom han erbyder at ville afstå kaldet godvilligen igen med så skel,

at sagen går ham under øjne. Så længe, han betjener kaldet, må han oppebære indkomsten, som med rette tilkommer sognepræsten. Dermed etc. JT, 14, 189. K. Indl. 24. febr., 6. juli og udat. (2).

21. juli (Kbh.) Mogens Arenfeldt fik brev om ulovlig skovhugst og at hidskikke det meste brændeved. Kongen kommer i erfaring, at skovene omkring Ebeltoft er meget forhugget til upligt. MA skal med flid erkendige sig derom, hvorledes alt er gået til, og af det forhuggede ved med forderligste til kongen fremskikke så meget, som allermost muligt er at tilvejebringe skiberum til. Dermed etc. JT, 14, 189. K.

22. juli (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om at skrive til Norge om, at Nældebladet tillige med de islandske skibe med en god durkstående [vind] begiver sig til flåden i Bæltet, så de kan komme sikkert derfra til Kbh. Dermed etc. Sjt, 35, 340. K. Indl. 21. juli.

22. juli (Kbh.) Hans Hansen, proviantskriver, fik brev om at lade Frederik Turesen bekomme foder og mål til 2 heste, hvilket kongen har bevilget ham. Dermed etc. Sjt, 35, 340. K.

22. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om Giske gods' tiender i Norge, som Thomas Thomsen, øverste renteskriver, o.a. renteskrivere begærer til pant. Marseliserne fik i 1657 overdraget godset imod forstrækning til garnisonen af så mange penge, som dets indkomst kunne forrente ved 6 pct. De skal overregne tiendernes indkomst og anslå den efter renteritakst, hvorpå de skal indlevere afregning i Kanc., så TT kan bekomme kongens forsikring og panteskøde. Dermed etc. Sjt, 35, 341. K. Indl. udat.

22. juli (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om at forskaffe kvarter til Johan Bessel, eftersom han er forordnet at kommandere dér. Dermed etc. Sjt, 35, 341. K.

23. juli (Kbh.) Johan Bessel fik befaling til indtil videre at kommandere i Christianshavn i generalmajor Fuchs' sted. Dermed etc. Sjt, 35, 341. (Tr.: KD, V, 643). K.

23. juli (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om at gøre den anordning, at major Saint Germain bekommer kvarter. Dermed etc. Sjt, 35, 342. (Tr.: KD, V, 643-44). K.

23. juli (Kbh.) Nicolaj Bennich fik brev om efter forrige ordre¹ at holde i beredskab det meste brændevad såvel som at tilvejebringe mest mulig hør, så de dertil forordnede transportskibe, når de ankommer, kan blive tilladet og komme til Kbh. Dermed etc. Sjt, 35, 342. K.

1) Se ovf., s. 249.

23. juli (Kbh.) Nicolaj Bennich fik brev om for betaling at lade Hans Knudsen bekomme så meget ved, som hans herhos dertil fremskikkede skiberum kan indtage. Dermed etc. Sjt, 35, 342. K.

23. juli (Kbh.) Otte Krag fik brev om at tale med den hollandske admiral Opdam om, at han vil give konvoj med de skiberum, Henrik Würger har i beredskab med proviant i Lybæk, at de kan komme sikkert til Kbh. Dermed etc. Sjt, 35, 342. K.

23. juli (Kbh.) Joachim von Breda og Frederik Turesen fik brev om indseende anlangende render og pæle, som opbrydes og ikke må indføres. JvB skal straks gøre den anordning, at ingen træer el. sten, før anderledes tilsiges, kommer ind gennem portene el. andetsteds i byen, så og lade have indseende med, at ingen render el. pæle omkring byen noget steds opgraves el. forhugges, under straf. Sjt, 35, 343. (Tr.: KD, V, 644). K.

Lige sådant brev fik FT.

23. juli (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om svenske varer tilhørende en grevinde på den hollandske skipper Sibbe Joresens skib af Schelling, som skal være kommet fra Dalerne og vil til Amsterdam. Kongen kommer i erfaring, at SJ skal have indladet jernvarer for 30.000 rd., så vel som noget beg, tilhørende en svensk grevinde. HB skal hjælpe Hans Pedersen Klein i Kbh. med, at han bekommer de svenske varer af skibet. Dermed etc. Sjt, 35, 343. K.

23. juli (Kbh.) Dr. Poul Moth fik brev om at give Mikkel Sørensen Ulling, konstabel, som er kommet syg af orlogsskibet Svanen, $\frac{1}{2}$ års løn, nemlig 6 kur.dl. Dermed etc. Sjt, 35, 344. K. Orig. i DKanc. B 174.

23. juli (Kbh.) Georg Hoffmann fik befaling til at have inspektion med fortifikationen om Kbh. og Christianshavn, at alting går ordentligt til. Sjt, 35, 344. (Tr.: KD, V, 644). K.

23. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade oberst Holck bekomme korn for 298½ rd., som endnu resterer ubetalt på hans rgsk. hos hofbetjentene. Dermed etc. Sjt, 35, 344. K. Orig. i DKanc. B179O.

24. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende Hans Meulengracht om Abrahamstrup gård og len. Kongen har bevilget HM 20.000 rd. af hans fordring, hvorfor han til brugeligt pant har forundt ham Abrahamstrup med så meget af tilliggende gods, som kan strække til, hvorimod han efter egen erbydelse endnu skal erlægge 6.000 rd., hvorfor han skal forsikres i nævnte gods, som kongen vil pantsætte ham, så den ganske sum andrager 26.000 rd. Adressaterne skal anslå det, så HM kan bekomme panteskøde. Dermed etc. Sjt, 35, 344. K.

24. juli (Kbh.) Oluf Parsberg og Jørgen Seefeld, landsdommer, fik brev om at gennemse afd. Lave Becks, Holger Vinds og Christoffer Gabels regnskaber for 5 måneder, fra 1. dec. 1658, over soldateskens underholdning i garnisonen og efter befunden beskaffenhed kvittere på kongens ratifikation. Dermed etc. Sjt, 35, 345. K.

25. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade nærværende Marte Jacobsdatter af Provianthuset bekomme 2 td. rug af hendes afd. husbonds resterende besoldning. Dermed etc. Sjt, 35, 345. K.

26. juli (Kbh.) Jacob Petersen kammertjener og Hans Hansen, proviantskriver, fik brev om at måtte arrestere Jacob Petersen. De har for kongen ladet andrage, hvorledes kaptajn Engelbret Hansen på det udrustede skiberum Pachan har bemægtiget sig 2 skiberum, som havde deres ladning fra Sverige inde, hvilke 2 skiberum EH har besat med sine egne folk og af begge skipperne taget revers, at de skulle begive sig hid med skibet, gods, folk og breve. Dog er de med EHs folk undveget til Lybæk, af folkene er en fundet død og måske kastet over bord. Det erfares, at en købmand el. befragter, JP, har indskaffet ladningen af et af skibene, Vindpiben, som skipper Jokum Soas el. Sart fører, og er ankommet til Kbh. fra Sverige. Adressaterne har ladet ansøge, at de må anholde JP, indtil deres nævnte undvegne skipper med deres skiberum, varer og breve bliver indført i Kbh. Forbyndes etc. Sjr, 24, 405. K. Incl. 21. juli.

26. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om på bedst mulig måde at akkordere med kongens vinskænk Christian Fischer om vin til hofstaten,

eftersom den forrige med ham gjorde akkord er gået tilbage igen. Dermed etc. Sjt, 35, 346. K.

26. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at anordne, at nærværende kvinde Anne Pedersdatter efterhånden bekommer det, hendes mand, som nu skal være død på skibet Svanen, resterer af sin besoldning. Dermed etc. Sjt, 35, 346. K. Orig. i DKanc. B1790.

26. juli (Kbh.) Mikkel Langemack fik brev anlangende Niels Madsen. Kongen erfarer, at toldereren i Århus er død. NM skal forordnes i hans sted. Dermed etc. Sjt, 35, 346. K.

26. juli (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev anlangende, at oberst Holck skal have af Hans Meulengrachts penge og derimod fordrø penge hos borgmester Hans Sørensen for denne prise. H har ladet andrage for kongen, at han ikke efter den ham til rentemestrene givne ordre har bekommet korn for det, der for hans regiment endnu rester ubetalt hos hofbetjentene. De skal lade ham bekomme restancen af de penge, HM leverer dem, hvorimod de igen hos HS skal fordrø de penge, som hos ham indtil sagens uddrag er in sequestro, Hans Hansen og Hans Hofmand pårørende, for den af deres kaper opbragte prise med rug. Dermed etc. Sjt, 35, 346. K.

26. juli (Kbh.) Markor Rodsteen fik brev om straks at begive sig på Kbh.s red til det ham betroede orlogsskib Spes og blive liggende hos de 2 andre orlogsskibe Lindormen og Sorte Rytter, hvilke han herforuden skal kommandere. Dermed etc. Sjt, 35, 347. K.

26. juli (Kbh.) Dr. Poul Moth fik brev om at lade nærværende 2 kvinder på vegne af Laurs Jacobsen København, bådsmænd, og Nicolai Boysen, bøsseskytte, som var hyrede til skibene, hver bekomme 1 måneds hyre. Dermed. Sjt, 35, 347.

26. juli (Kbh.) Otte Krag, Hans Schack og Henrik Müller fik brev om at blive sammen på flåden. Dermed etc. Sjt, 35, 347. K. Incl. 26. juli.

26. juli (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om at blive hos den hollandske flåde. Dermed etc. Sjt, 35, 348. K. Incl., se foreg.

27. juli (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om straks at løslade hauptmand Henrik Schuld af Travemündes skude fra flåden, efter at han igen har leveret fragten fra sig. Dermed etc. Sjt, 35, 348. K.

27. juli (Kbh.) Dr. Poul Moth fik brev om at give afd. bøsseskytte på Trefoldighed Poul Villumsens kvinde, Anne Clemmensdatter, 1 måneds besoldning af det, hendes husbond findes at restere. Dermed etc. Sjt, 35, 348. Orig. i DKanc. B 174.

27. juli (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om at lade nærværende skipper Jaltin (Jalte) Jannes bekomme 1 anker og 1 tov i stedet for det, han i kongens tjeneste har mistet ved Falster. Dermed etc. Sjt, 35, 348. K.

27. juli (Kbh.)¹ Rentemestrene fik brev om at akkordere med skipper Søren Rasmussen af Bergen. Peder Reedtz, Steen Hohendorff og Mogens Friis skal det nøjeste muligt akkordere med ham og gøre ham assignation anlangende det, kongen bliver ham skyldig for den leverance, han forgangen år har gjort til fæstningen Kronborg og derefter for hans fordring til betaling gøre ham indvisning i Bergen toldsted. Dermed osv. Sjt, 35, 349. Orig. i DKanc. B179O.

1) Kopibogen rummer alene overskriften, hvorefter følger ½ blank side, hvorfor teksten her er skrevet efter Orig.

27. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende til hver af kongens og dronningens staldfolk og kuske at erlægge 1 måneds kostpenge. De tilskikkes 2 fortegnelser over dem, som kongen har bevilget dette. Sjt, 35, 349. K. Orig. i DKanc. B179O.

27. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade kongens køkkenskriver Hans Olufsen bekomme 120 skippd. af det øvrige jern, som Søren Pedersen ikke bekommer, til at betale et parti smør med, som han har købt til hofstaten. Dermed etc. Sjt, 35, 349. K. Orig. i DKanc. B179O. Indl. udat.

27. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at anordne, at pligtsfogederne straks bekommer 100 skippd. af det øvrige jern, som Søren Pedersen ikke bekommer, eftersom de intet har bekommet efter kongens forrige ordre,¹ hvilket siden skal blive kortet i deres besoldning. Dermed etc. Sjt, 35, 349. K. Orig. i DKanc. B179O. Indl. 25. juli og udat.

1) Se ovf., s. 176.

28. juli (Kbh.) Vincents Bille fik brev på herligheden af den jordegne gård i Stevns h., Tryggvælde len, som hans hustru, afd. fru Karen Grubbe, tilforn har nydt. Den skylder årligen $\frac{1}{2}$ løf o.a. småredsel, dog efter hans død skal bondeejet med gården og herligheden igen følge kronen. Forbydendes etc. Sjr, 24, 407. K.

28. juli (Kbh.) Foundation anlangende det, som er forordnet til præsteenker. Af kristelig omsorg for præsternes efterlevende enker i Sjæll.s stift har kongen til sådanne dér skænket en kapital på 1.500 rd. og al den arv samt 6.- og 10.penge, som herefter kan tilfalde kongen i dødsboer efter præstemænd, præsteenker, degne o.a. under den gejstlige jurisdiktion i stiftet. Kongen kommer her foruden i erfaring, at en del af undersætterne har foræret kapital til disse præsteenker. Han vil derfor med de givne og kommende kapitaler have forholdt således: 1. Kapitalerne skal stedse blive stående på rente og aldrig optages til anden brug. 2. Kapitalerne skal udsættes på rente af Sjæll.s biskop og Sokkelund h.s provst, dog så, at de og deres arvinger ikke stander derfor, om nogen kapital blev uvis, eftersom ikke tvivles på, at de anvender sådan flid derpå, som de agter at forsvare. 3. På det kapitalerne bedre kan forsikres, skal årligt, når regnskabet overhøres, provsten monere, om kapitalen ikke skulle være sikrere udsat, om den betimelig blev opsagt og udsat til andre. 4. De, som giver kapitaler, må selv forrente dem, om det behager dem. Men hvis der kan tvivles om kapitalens erlæggelse, skal den forsikres ved pant el. udlæg, hvilke udlæg, om de er i nogen præstemands bo, skal indkræves og veksles til rede penge og straks tilstilles Sokkelund h.s provst at sætte på rente. Men hvis fyldest udlæg og omkostning ikke kan bekommes, bør provsten igen erlægges sin omkostning af bispen og Sokkelund h.s provst, hvilket siden skal godtgøres dem i regnskabet. Bekommes kapitalen ikke ganske, skal dog gøres en kapital af det, der indkommer, og enken, i hvis bo udlæg er sket, skal bekomme den årlige genant proportionaliter derefter. 5. Hvis nogen af kapitalerne skulle blive stående hos bispen og Sokkelund h.s provst af mangel på vederhæftige debitorer, skal det tilkendegives provsterne på landemode, på det skaden ved deres råd kan afhjælpes. 6. Årligen skal til Dionysii landemode gøres rgsk. af biskop og provst, hvilket rgsk. skal underskrives af 4 dertil forordnede provster. 7. Til samme tid og termin skal den årlige distribution til enkerne ske, og det efter provsternes skriftlige specifikation, hver i sit herred, hvilken distribution provsten i hvert herred skal tage til sig og straks, han hjemkommer, af hver enke tage bevis, hvilket skal

leveres til bispen og provsten på følgende Johannes landemode. På det kvittanserne kan lægges ved regnskaberne, skal disse årligt gøres ikke for nærværende, men for forgangne år. 8. Rente nyder alene enker, hvis husbonder har betjent præsteembede i stiftet og ikke er dømt fra deres kald. Rente nyder heller ikke enker, som er berygtet for drukkenskab, letfærdighed o.a., heller ikke dem, der i deres husbonds levende live selv har givet anledning til armod ved store bryllupper, barsler, gæstebud, overdådighed i klædedragt o.a. el. forser sig i lige måde i deres enkesæde. I lige måde skal forholdes med enker, som har være besøvet, før de kom i ægteskab. 9. Ingen enke nyder denne rente i nådsensår. 10. Førend en enke må bekomme årlig afgift, skal gives skriftligt vidnesbyrd om vilkår og forhold efter art. 8 af provsten og de 2 præster næstboende ved kaldet, som enkens husbond fradøde. Der-som anderledes befindes, end vidnesbyrdet udviser, straffes provst og præster hver med 50 sldl., som skal sættes på rente til enkerne. 11. Ingen præsteenke, som kommer i enkestand, efter at dette foretagende begynder, nyder rente, med mindre hendes husbond tilforn i det ringeste har givet 50 sldl. dertil. 12. Enken efter en præst, som har givet 50 sldl., skal efter hans død, om hun ikke har forset sig efter art. 8, årligt oppebære 20 sldl. Efterleversken efter enhver, som giver 100 sldl., nyder årligt 40 sldl. Dog skal biskoppen med provsterne dispensere at forøge i distribution efter rentens og enkerens beskaffenhed. 13. Ægter en præst en enke i kaldet, hvis afd. husbond har givet penge, er han ikke obligeret at give videre, uden han selv vil give det af affektion imod fattige præsteenker. Men dør hans hustru, og han igen forandrer sig, skal han det første år, han gifter sig på ny, rette sig efter art. 11, om han vil, at hans hustru efter hans død skal nyde rente. 14. Der-som en enke efter sin husbonds død af vigtige årsager ikke forbliver i kaldet, skal ingen respekt have til den distribution i den betingning, som sker med den afdøde præsts efterkommer, med mindre kaldet er så ringe, at deraf intet el. lidt kan gives enken. Da skal til sådanne enkers underholdning lægges så meget, som hun kan synes at miste. Men for at intet misbrug skal ske, står det bispen og provsterne frit for at dispensere. 15. Den, der forærer 200 rd. el. derover til dette brug, står det frit for selv i levende live at udgive renten til præsteenker, dog at der tages kvittans af den, der bekommer renten, hvilken skal leveres til herredsprovsten, på det sådant kan have i konsideration, når distribution sker på landemode, at andre fattige præsteenker ikke skal lide skade. Disse artikler, og hvad der ellers kan anordnes af biskop og

provster i stiftet, har kongen ratificeret. Hvorefter alle osv. SjR, 24, 407. (Tr.: DKL, III, 412-17).

28. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende Abrahamstrup gård og gods, som Hans Meulengracht begærer til pant. Kongen vil forsikre HM for 26.000 rd. i Abrahamstrup gård og gods og er tilfreds, at adressaterne anslår ham hver td. htk. i hovedgården, så vel som underliggende gods, for 46 rd., indtil han bekommer for de 20.000 rd. For de øvrige 6.000 rd., som han efter egen erbydelse straks skal erlægge til kommissarierne, skal de anslå ham Abrahamstrup gård og gods i htk. efter renteritakst, hvorefter han siden skal søge kongens panteskøde i Kanc. Dermed etc. SjT, 35, 350. K.

28. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende skipper Henrik Schrøder og Frands Siverts af Lybæks bådsmandsføring og fragt. Kongen er tilfreds, at HS og FS må beholde så meget af deres ladning, som fragten og en billig bådsmandsføring kan andrage, dog at de ikke bortfører det fra staden, men sælger det til dem, der vil købe det. Befalendes etc. SjT, 35, 350. K. Orig. i DKanc. B179O. Indl. 27. juli (3).

28. juli (Kbh.) Otte Krag og Hans Schack fik brev om oberst Killegre, som vil parere og agere efter ordre 12. juli og assistere hr. Henrik Bielke med flåden, om Opdam ej vil. Af deres skrivelse erfarer kongen, at K har ladet sig formærke at parere det, HS befaler dem. HB skal agere efter den ham givne ordre¹ af 12. juli, til hvilken ende kongen har befalet O at assistere adressaterne efter hosfølgende kopi. Dersom han ikke vil bekvemme sig dertil, har kongen befalet HB at sekundere så vidt muligt med kongens egne skibe, så tiden ej skal passere unyttigt. Dermed etc. SjT, 35, 351. K.

1) Se s. 238-39.

28. juli (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om, at Otte Krag og Hans Schack skal agere efter ordre 12. juli og assistere med flåden, om Opdam ikke vil. Kongen har befalet OK og HS at agere efter den dem medgivne ordre¹ af 12. juli og til den ende beordret O at sekundere dem med flåden. Dersom han ikke vil bekvemme sig dertil, skal de med kongens egne skibe og fartøjer så vidt muligt assistere i alt til kongens tjeneste. Dermed etc. SjT, 35, 351. K.

1) Se s. 237-38.

28. juli (Kbh.) Borgmester Hans Sørensen på Christianshavn fik brev om varerne på 2 opbrugte stettinske priser. Kongen kommer i erfaring, at de 2 priser, hjemmehørende i Stettin, som HS i forledne krig 1657 har ladet opbringe ved sin kaper, nu ved endelig dom skal være frikendt, og HS har beholdt den indehavende ladning hos sig in sekvestro. Da kongen til soldateskens underholdning nødvendigt behøver en del penge, befaler han ham straks uden forhaling enten til kommissarierne at levere varerne, som de 2 priser har haft inde, el. deres værd, el. og af kommissarierne at tage imod så mange assignationer, som ladningen kan andrage, eftersom kongen eragter billigt, at de sekvestrede varer bliver forbrugt til det gemene bedste indtil sagens endelige udgang. Dermed etc. Sjt, 35, 352. (Tr.: KD, V, 644). K.

28. juli (Kbh.) Jens Rodsteen og Jørgen Krabbe fik brev om at registrere afd. Albret Friis' bo. De skal begive sig til AFs bo i Kbh. og dér registrere breve, løsøre o.a. og under deres hænder af registreringen overlevere 2 kopier, én til Jørgen Friis og én til AFs enke, fru Agathe Rodsteen. Dermed etc. Sjt, 35, 352.

28. juli (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at lade 5 ryttere af dem, som blev taget til fange i sidste parti, og nu har taget tjeneste under Dannefers kompagni, bekomme kvarter og traktement, ligesom andre gemene ryttere i garnisonen. Dermed etc. Sjt, 35, 353. (Tr.: KD, V, 645). K. Incl. udat.

29. juli (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om, at kongen er tilfreds, at ministerium i staden lige ved andre stænder godtgøres det, de har forstrakt til garnisonens underholdning fra 1. dec. 1658 til den 11. ejusdem. Dermed etc. Sjt, 35, 353. (Tr.: KD, V, 645). K. Incl. 28. juli.

29. juli (Kbh.) Kaptajn Peter von der Burg fik befaling til straks med Skt. Peters Galiot at begive sig fra Kbh. til Lybæk, indtage kongens heste dér og føre dem hid. Sjt, 35, 353. K.

29. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at Søren Pedersen af det jern og kobber, som han har annammet, skal levere fra sig 637 skippd. 4 lispd. 13 skålpd. jern Kbh.s vægt, 15 skippd. 10 lispd. kobber og 100 tylvter dæler, som skal tilhøre englænderne, hvorimod kongen vil kontentere ham i andre måder. Dermed etc. Sjt, 35, 353. K.

29. juli (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade nærværende Frederik Wulf bekomme en klædning. Dermed etc. Sjt, 35, 354. K. Orig. i DKanc. B179O. Incl. 6. juli.

29. juli (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at forskaffe Knud Sivertsen Urne kvarter lige ved andre til 3 af hans ryttere, Ludowich Stet, Anthoni Busk og Christian Laquey, hvoraf de 2 er munderede, den 3. umunderet. Dermed etc. Sjt, 35, 354. K.

30. juli (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende Frederik Pøpping (Popping) om en skude og dens ladning. Hvad FP har ladet andrage for kongen, kan de se af hans hosføjede supplikation. De skal tilholde de specificerede borgere, at de igen lader den navngivne skude og dens ladning være følgagtig, eftersom den er frakendt ved Admiralitetet, helst efterdi FP erbyder at ville kavere for varerne og her i byen forskaffe skipperen anden kaution for skibet, indtil sagens udrag. Dermed etc. Sjt, 35, 354. K.

30. juli (Kbh.) Balthasar Seckman skal efter hosføjede memorial lade major Jørgen Barnekow bekomme til en beklædning, som kan beløbe sig til 103½ rd. 12 sk., hvilket skal blive godtgjort. Sjt, 35, 355. K.

30. juli (Kbh.) Admiralitetet fik brev anlangende Samuel Sturch af Kolberg. Hvad SS har ladet andrage for kongen, kan de se af hans hosføjede supplikation. De skal forhjælpe ham til rette som en kurfyrstelig undersåt. Dermed etc. Sjt, 35, 355. K.

31. juli (Kbh.) Frederik Werdelman fik brev om at måtte arrestere Johan Erchorns formue. Nærværende FW har for kongen ladet andrage, hvorledes han for nogen tid siden i Kbh. har sluttet en veksell på 500 rd. med en ungkarl af Hamborg, JE, og straks erlagt ham pengene, i den forhåbning, at han efter vekselsens indhold igen skulle bekomme sine penge i Lybæk, hvilket dog ikke er sket, men vekselen er skicket tilbage med protest. JE skal være ude på landet, og det kan ikke vides, til hvad ende han har tilvendt sig pengene, ej heller, hvor betaling og skadeserstatning kan søges, om han kommer noget til. Efter begæring bevilger kongen, at FW må lade arrestere alle varer og formue, som kan findes i Kbh. at tilhøre JE, indtil han har betalt. Forbydendes etc. Sjr, 24, 412. K. Incl. 29. juli.

31. juli (Kbh.) Følgebrev for Hans Meulengracht (Møllengraf), indvåner i Kbh., til Abrahamstrup len. Kongen hilser efterskrevne kronens bønder under lenet, som Niels Banner har haft i væрге, nemlig Neder Dråby: Knud Pedersen, Jep Poulsen, Niels Mogensen, Ole Nielsen, Markvor Mogensen, Esben Nielsen, Ole Auist, Niels Andersen, Peder Clemendsen, Morten Jensen, Ole Clemendsen, Ole Ibsen Brøgger, Anders Jensen, Niels Ibsen. Husmænd: Hans Nielsen, Jens Nielsen. Vinderup: Jens Pedersen, Jens Mogensen, Peder Nielsen, Lars Clemendsen, Jens Mikkelsen, Peder Jensen, Christen Madsen, Troels Andersen, Claus Holst. Over Dråby: Niels Lauridsen, Rasmus Ibsen, Jens Nielsen d. U., Rasmus Madsen, Jep Andersen, Anders Andersen, Anders Jensen, Jep Olufsen, Jens Lauridsen, Ole Jacobsen, Niels Pedersen. Husmænd: Jacob Christensen, Jesper Smed, Niels Sørensen, Lars Sørensen. Gerlev: Søren Andersen, Jep Nielsen, Jens Hansen, Jens Lauridsen, Hans Lexsiussen, Lars Andersen, Niels Jensen, Søren Sørensen, Ole Ibsen, Ole Hansen, Jens Nielsen Knave, Ole Jensen, Jens Nielsen, Ole Andersen, Hans Olsen, Jens Nielsen Krage, Hans Andersen. Husmænd: Laurids Skrædder, Bent Sundt. Landerslev: Astered Olufsen, Oluf Madsen, Anders Hansen, Ole Olsen d. Æ., Knud Rasmussen, Poul Nielsen, Ole Olufsen d. U., Hans Olufsen, Lars Olsen, Ole Bache, Villum Andersen. Husmænd: Peder Vognsen, Søren Fyn, Niels Olufsen, Ingel Andersen. Tørslevester: Ole Nielsen, Morten Pedersen, Jens Nielsen, Niels Nielsen, Ole Lauridsen, Lars Nielsen, Niels Pedersen, Ole Hansen, Jørgen Ibsen, Anders Madsen, Hans Nielsen, Jep Andersen, Jens Bloch, Mogens Nielsen, Peder Løchen. Skuldelev: Søren Mortensen, Jens Pedersen, Poul Jensen, Jens Hansen, Rasmus Pedersen, Laurids Christoffersen og Peder Hansen. Kongen har pantsat Abrahamstrup Hgd. og sin anpart af korntienden af Dråby s. og kronens gde og gods til HM imod forstrækning. De befales at rette sig efter herefter at svare HM, givende ham på kongens vegne deres årlige landgilde og al anden rente og rettighed, som de plejer at gøre og har givet af arilds tid. Han skal igen holde dem ved lov, skel og ret. Thi lader etc. Sjr, 24, 413. K.

31. juli (Kbh.) Johan Smidt, tolder, fik brev om at lade skipper Georg Martin med sit skib ladet med stenkul toldfrit passere ind i Kbh. Dermed etc. Sjt, 35, 355. K.

1. aug. (Kbh.) Bestalling for Fader Davidsen Møller som toldskriver i Helsingør i Leonhart Lauridsens sted. Han skal lade sig bruge i tjene-

sten, være kongen og hans riger huld og tro, ramme deres bedste og hindre skade. Dermed etc. Kongen bevilger ham pension og besoldning som en toldskriver dér. SjR, 24, 415. K. Incl. udat.

1. aug. (Kbh.) Johan Bessel fik brev om, at kongen er tilfreds, at major Saint Germain bliver ude hos ham på Christianshavn og kommanderer som major dér. Dermed etc. SjT, 35, 356. (Tr.: KD, V, 645).

1. aug. (Kbh.) Borgmester Peder Pedersen fik brev om at gøre den anordning, at bønderne på Amager, så snart de får udtærsket deres rug, til kongens staldmester Nicolaus von Merlow leverer så megen rughalm som muligt, og som kongen behøver. Dermed etc. SjT, 35, 356. (Tr.: KD, V, 645).

1. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende Søren Rasmussen og Asmus Staur af Bergen. De har bekommet kongens befaling til at akkordere med SR og AS om for ringest mulige pris at aftinge af den med dem gjorte kontrakt, men dersom de ikke vil vige derfra, skal de gøre afregning efter den allerede gjorte og af Otte Krag og hr. Axel Urup underskrevne kontrakt. Dermed etc. SjT, 35, 356. Orig. i DKanc. B179O.

2. aug. (Kbh.) Skøde til Hans Hoppen, møller i Christianshavn, og arvinger på en af kronens pladser til en møllebænk, liggende på Kbh.s vold ved Vandkunsten i den nylig udvidede runddel, hvor en mølle tilforn har stået, og en vejrømle nu igen må opsættes. Dog med kondition, at møllebænken intetsteds rører ved volden. Han må ikke heller bruge af jorden i nævnte bulværk, foruden møllebænken og en vej til møllen, så at alt kan være fortifikationsværkerne uden forhindring og skade, og alt på hans egen bekostning. Hvilken mølleplads etc. Thi forbyde osv. SjR, 24, 415. (Tr.: KD, III, 491). K. Incl. 29. juli.

2. aug. (Kbh.) Admiralitetet fik brev anlangende Erik Richertsen af Hamborgs skib. Hvad ER har ladet andrage for kongen, kan de se af hans hosføjede supplikation. De skal lade ham være sit skib følgagtigt. Dermed etc. SjT, 35, 357.

2. aug. (Kbh.) Admiralitetet fik brev anlangende at hjælpe skipper Hans Pedersen til rette. Hvad HP har ladet andrage for kongen om sin skude, som er blevet taget af en kaper på Malmøs red og opbragt i

Kbh., kan de se af hans hosfølgende supplikation. De skal forhjælpe ham til rette, så vidt ret er. Sjt, 35, 357.

2. aug. (Kbh.) Joakim Walspurger fik brev om at udlade personen Joachim Christoffer(sen) Ollikau (Oleken), som er anholdt på tårnet. Dermed etc. Sjt, 35, 357. Indl. 27. juli.

2. aug. (Kbh.) Dr. Poul Moth fik brev om at lade nærværende Anders Henningsen Bergens hustru og Jørgen Pedersen kvartermester hver bekomme en måneds besoldning. Dermed etc. Sjt, 35, 357. Orig. i DKanc. B 174. Indl. 1. maj.

Item den 5. aug. brev til dr. Poul Moth om 4 rd. besoldning til Niels Olesen Riise, kvartermester.

3. aug. (Kbh.) Dr. Poul Moth fik brev om at levere 1 måneds besoldning til enken efter Bernt Børgesen, som døde i stormen på volden. Dermed etc. Sjt, 35, 358. Orig. i DKanc. B 174.

3. aug. (Kbh.) Villum Lobrecht fik brev om indtil videre at have inspektion med fortifikationen om Kbh. og Christianshavn, at alting går ordentligt til. Sjt, 35, 358. (Tr.: KD, V, 645-46).

3. aug. (Kbh.) Befaling til fortifikationens officerer om at parere Villum Lobrecht. Kongen har befalet VL at have inspektion med fortifikationen om Kbh. og Christianshavn. Han befaler ingeniører o.a., som har noget at befale over disse værker, og dem, som arbejder på dem, at de er ham lydige og respekterer ham i det, han på kongens vegne befaler. Dermed etc. Sjt, 35, 358. (Tr.: KD, V, 646).

3. aug. (Kbh.) Gotfred Hoffmand fik brev om at udvise og måle en mølleplads til Hans Hoppen møller. Kongen har bevilget¹ HH en plads til en møllebænk på Kbh.s vold ved den ny udvidede runddel ved Vandkunsten. Han befaler GH at udvise og afstikke HH en plads dertil i runddelen efter kongens bevill. og skøde, så det kan være fortifikationen uden skade, og under sin hånd give det forsvarligen beskrevet. Sjt, 35, 359. (Tr.: KD, V, 646).

1) Se ovf., s. 267.

3. aug. (Kbh.) Hans Hansen, proviantskriver, fik brev om proviant til transportskibene. Han skal lade Ditlev Borchertz være følgagtig 10 td.

brød og 6 td. øl, som skal forbruges til artillerifolket på transportskibene. Dermed etc. Sjt. 35, 359.

3. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om gods, som borgmester Peder Pedersen og Peder Holmer begærer. De tilskikkes en fortegnelse over noget gods, som PP begærer til pant imod forstrækning til garnisonen af så mange penge, som godsets indkomst kan forrente ved 6 pct. De skal overregne godsets indkomst og anslå den efter renteritakst, hvorpå de skal indlevere fortegnelse i Kanc., så han kan få kongens forsikring og panteskøde på godset. Dermed etc. Sjt, 35, 359. (Tr.: KD, V, 646).

Lige sådant brev fik de om PH, dat. den 5. aug. 1659.

5. aug. (Kbh.) Skøde til Andreas Wilcken og arvinger på en af kronens pladser på Slotsholmen ved enden af kongens huse, som står langs Løngangen, og befindes pladsen i alen og mål således, nemlig side og linje næst op til et af nævnte huse, som AW nu ibor, er fra gaden og til Løngangens mur 19 al. og 1 kvarter lang, siden tæt Løngangen hen til stranden indtil bulværket 32¹/₂ al., siden fra Løngangens mur langs stranden, hvor nu det nye bulværk er, 18 al. 3 kvarter, og siden fra stranden langs gaden og hen til husets mur igen, hvor AW bor, 30 al. 1 kvarter. Hvilken plads etc. Dog er han forpligtet til for sin andpart på egen bekostning at opfylde og brolægge pladsen og gaden og at lade bygge god købstadbygning. Thi forbyde etc. Sjr, 24, 416. (Tr.: KD, III, 491-92). K.

5. aug. (Kbh.) Borgmester i Kbh. Peder Pedersens permutation med dr. Johan Dirichsen, superintendent i Viborg stift, anlangende et kannedømme i Roskilde kapitel. PP har efter kongens bevill. gjort en permutation med JD og til ham opladt præbendet Stenvædel i Viborg Domkirke, som han var forlenet med. PP må igen bekomme præbendet Januæ i Roskilde Domkirke, som JD hidtil har haft, med bønder og al rente og rette tilliggelse og med senio bonis communibus som JD, dog denne bevill. skal ikke komme kapitlet i Roskilde til præjudice. Når han ikke længere er i kongens bestilling, skal han residere ved Roskilde Domkirke og gøre slig tjeneste inden for kirken og udenfor som andre residerende kannikker dér og være den gejstlige ordinans og kapitlets statutter undergivet. Han skal og holde gård og residens ved god bygning og bønderne ved lov og ret og ikke besvære dem med usædv. pålæg, ej heller forhugge nogen skove dertil. Sjr, 24, 419. K.

5. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at akkordere med den prise, som er opbragt i Kbh., om 50 skippd. hamp og hør til lunter for den nøjeste pris, og at det straks sker. De skal levere det til rebslåerne i Kbh., at de straks kan slå lunter deraf. Sjt, 35, 359.

5. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen kommer i erfaring, at Hans Pedersen Kleins kaper hid har opbragt et skiberum ladet med rug. De skal lade det oplægge ved Tøjhuset og lade artillerifolket og ingen andre bekomme den indehavende rug, hvorimod kongen igen vil lade betale HPK, om rugen bliver ham tildømt, el. den, som ladningen tilhører, frikendt. Dermed etc. Sjt, 35, 360. (Tr.: KD, V, 647).

5. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Frederik Ulrik von Adelibssen (Adelipsen) på hans tilstående rest bekomme klæde af Klædekammeret for 100 rd. Dermed etc. Sjt, 35, 360. Orig. i DKanc. B1790.

5. aug. (Kbh.) Oberst Johan Baptist von Enss fik befaling til at begive sig til Dragør og der forblive og i synderlighed have indseende med, at ingen bortkommer dér fra landet, med mindre de har kongens eget pas at fremvise. Dermed etc. Sjt, 35, 361. (Tr.: KD, V, 647).

5. aug. (Kbh.) Marcus Rodsteen fik brev om at føre de fra flåden ankommende fartøjer til Helt. Kongen kommer i erfaring, at en del af de befragtede fartøjer på reden skal være kommet tilbage. MR skal opsøge dem så vel som alle andre skuder, som findes med ballast, og straks henføre dem til Dragør til Helt, at de derfra kan komme til flåden. Dermed etc. Sjt, 35, 361.

5. aug. (Kbh.) Georg Hoffmann fik befaling til herefter at have indseende ved toldboden, at ingen kommer ud fra el. ind til byen, med mindre de har kongens eget pas at fremvise. Dermed etc. Sjt, 35, 361. (Tr.: KD, V, 647. Udt.: CCD, VI, 409).

5.¹ aug. (Kbh.) Dr. Johan Dirichsens permutation med borgmester Peder Pedersen i Kbh. anlangende et kannikedømme i Viborg Domkirke. JD, superintendent over Viborg stift, har med kongens bevill. gjort en permutation og skifte med PP og til ham opladt det præbende i Roskilde Domkirke, nemlig Januæ, som han var forlenet med. Kongen

bevilger, at han igen må bekomme det præbende i Viborg Domkirke, Stenvædel, som PP hidindtil har haft i værge og det med bønder og al rente og rette tilliggelse med senio bonis communibus, som PP nu slipper det og har nydt. Dog at denne bevill. ikke kommer kapitlet til præjudice, når JD igen kvitterer det og en anden forlenes dermed. Han skal gøre slig tjeneste inden for kirken og udenfor som andre residerende kannikker dér og være den gejstlige ordinans og kapitlets statutter undergivet. Han skal og bygge og forbedre den gård og residens, som bekommes dertil og holde bønderne ved lov og ret og ikke besvære dem med usædv. pålæg, ej heller forhugge nogen skove dertil. Thi forbyde osv. JR, 13, 104. K.

1) K. er på bagsiden påskrevet 7. aug.

6. aug. (Kbh.) Niels Christensen Undløse studiosus fik efterladt lejemålsforseelse. Nærværende NCU, som for kort tid siden har forset sig i lejemål, begærer, at kongen vil efterlade dette, eftersom han har udstået kirkens disciplin Straf, og at han igen må komme i kald, hvor det lovligen kan ske efter ordinansen. Kongen bevilger dette. SJR, 24, 418. Indl. 10. april 1658.

6. aug. (Kbh.) Thomas Thomsen og Morten Larsen fik befaling til med første hos kongens hofbetjente at indsamle de penge, som reterer hos dem for voldarbejdet, hvilke de siden skal overlevere til oberst Villum von Lobrecht. Dermed etc. Sjt, 35, 361. (Tr.: KD, V, 647).

6. aug. (Kbh.) Mogens Høg og Jørgen Friis fik brev om skifte ml. hr. Niels Krabbe og hans datter, jomfru Lisbet Krabbe. Kongen kommer i erfaring, at NK vil holde skifte og dele med LK. De befales at være overværende og have indseende med, at LK vederfares den del, ret er. Dersom nogen tvistighed kan falde, skal de enten forhandle med dem i mindelighed el. adskille dem ved endelig dom. Det, de forretter, skal de under deres hænder og signeter give beskrevet fra sig til de interesserede. Sjt, 35, 362. Indl. 5. aug.

6. aug. (Kbh.) Erik Rosenkrantz fik brev om at være værge for hr. Niels Krabbes datter, jomfru Lisbet Krabbe. Der skal med forderligste foretages skifte ml. NK og LK. ER skal være overværende og imidlertid påtage sig LKs værgemål, havende indsende med, at hun vederfares den del, ret er, og når skiftet er tilendgjort, skal han overlevere værgemålet til NK. Dermed etc. Sjt, 35, 362.

6. aug. (Kbh.) Bertram de la Coste fik befaling til at tilholde tøjhusbejtentene, som bor i de nye boder, som er assigneret til kongens drabanter, at de straks gør boligerne ryddelige og flytter hen i andre våninger, som er ledige og anvises dem. Dermed etc. Sjt, 35, 363. (Tr.: KD, V, 648).

6. aug. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke og Hans Schack fik brev om at agere efter forrige ordre.¹ Dermed etc. Sjt, 35, 363.

Lige sådant brev fik HS.

1) Se ovf., s. 263.

6. aug. (Kbh.) Henrik Bielke fik brev om mest muligt at anholde alle de skiberum, som kommer for ham, være sig hvis pas de endog har at fremvise, og som er dygtige til at overføre folket. Dermed etc. Sjt, 35, 363.

7. aug. (Kbh.) Hans Pedersen Klein fik brev på noget svensk jern. HPK har for kongen ladet andrage, hvorledes han i Loll. af kongens fjender er tilføjet adskillig skade. Han har med bekostning opspurgt efter skrevne jern i skipper Sibbe Joris af [Ter]Schellings skib, som tilhører en grevinde i Sverige, og som HPKs kaper har taget deraf, nemlig 1.005 stænger lene jern, 254 plader,¹ ungefær 1½ al. lange, med begæring, at kongen vil forunde ham det til vederlag. Kongen bevilger dette. Forbydendes etc. Sjr, 24, 418. K.

1) Kopibogen og K. har *pellorder*, der kan være et mundtligt hørt svensk *plåter*, plader. Senere (Sjt, 35, 387, 20. aug. (brev 3)) står *pelarder*.

7. aug. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om at komme hid med de 3 skibe og om folk fra Femern, så og om brændevæd. HB skal det første muligt med de 3 hoshavende orlogsskibe begive sig til Kbh. Dog skal han tilforn med Hans Schack feltmarskal gøre sit bedste til med skibene og fartøjerne at overbringe så meget som muligt af fodfolket til Kbh. Med de øvrige fartøjer skal han lade hente brændevæd fra Holsten, proviant o.a. viktualier til Kbh. Dermed etc. Sjt, 35, 364.

7. aug. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev anlangende svensk gods på hollandske skibe. Kongen kommer i erfaring, at der skal være noget svensk gods på de hollandske skibe. HB skal lade forhøre alle de hollandske skibe og gennemse deres breve, om der findes svensk gods, da

at tage det og føre det til Kbh. med de andre skibe og fartøjer. Dermed etc. Sjt, 35, 364.

7. aug. (Kbh.) Hans Schack fik brev om at føre folk fra Femern. Kongen har befalet Henrik Bielke at begive sig til Kbh. med 3 orlogsskibe. HS skal anordne at lade hidføre mest muligt af fodfolket på Femern, men skal selv straks begive sig til Kbh. igen med alle de hos sig værende officerer. Dermed etc. Sjt, 35, 364.

8. aug. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om efter mag. Daniel Pfeiffius' begæring at forordne kongens fodermarskal med en anden hofbetjent til hos kaptajn Erik Nielsen Smed at besegle et skrin, som han har opbragt fra Nykøbing m.m. til Kbh. Efter at det er beseglet, skal det overleveres til DP. Dermed etc. Sjt, 35, 365. Incl. 8. aug.

8. aug. (Kbh.) Bertram de la Coste, oberst over Tøjhuset, fik befaling til, når stadshopmand Frederik Turesen påkræver det, til hvert af 9 kompagnier af borgerskabet at levere $\frac{1}{2}$ td. krudt, 2 store bundter lunter og 600 kugler. Dermed etc. Sjt, 35, 365. (Tr.: KD, V, 648).

8. aug. (Kbh.) Henrik Müller fik brev om straks igen at forføje sig til staden. Dermed etc. Sjt, 35, 365.

8. aug. (Kbh.) Claus Ravn fik brev om 1 skilderi og 1 stykke lærred, Jochum Kammager har taget fra Mikkell von Hagen. Kongen erfarer, at en ved navn JK i betaling hos MvH, kontrafejer, har taget et skilderi anlangende kongens søn prinsens hyldning, med 24 al. lærred. Da samme arbejde tilhører kongen, beder han CR tilholde JK straks igen at levere nævnte fra sig. Dermed etc. Sjt, 35, 365. (Tr.: KD, V, 648).

8. aug. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen, viceadmiral på Bremerholm, fik brev om at lade nærværende Anne Folmands til sig og sine børn bekomme et værelse i våningen nr. 4 i Højbådsmandsgade i kongens skipperboeder. Sjt, 35, 366.

8. aug. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen, viceadmiral på Bremerholm, fik brev om, at de bådsfolk, som har været syge, igen må komme på flåden. Han skal med flid lade opsøge alt det bådsfolk, som er kommet syg i land fra flåden, og nu igen er blevet til pas, og straks forskaffe det til Tre Løver at besætte skibet med. Dermed etc. Sjt, 35, 366.

8. aug. (Kbh.) Befaling til bønderne på Bornholm anlangende hr. Joakim Gersdorffs restans. JG har for kongen ladet andrage, at endnu tilstår ham en del landgilde o.a. restans på øen, imidlertid han var forlenet med den. Kongen befaler alle, at de ufortøvet klarerer med hans fuldm. Dermed etc. SkT, 9, 155. Indl. 9. aug.

9. aug. (Kbh.) Mette Mortensdatter fik brev om for sin forseelse i lejermål at måtte udstå åbenbar skrifte til froprædiken i Helliggejst Kirke i Kbh. Sjr, 24, 421. Indl. 5. aug.

9. aug. (Kbh.) Jens Lassen, Søren Pedersen og Søren Lauridsen i Kbh. fik forsikring om at måtte få [brænde]ved for de penge, de har optaget til at fragte skibe. De har efter kongens begæring til hans tjeneste af ministerium og universitetet til låns bekommet 1.950 rd. til at betale de efter kongens befaling¹ befragtede skiberum, som skulle transportere hans egne og allieredes folk fra Holsten og Femern, og derfor over for ministerium og universitet forsikret i det seneste inden førstkommende Michaelis i Kbh. at levere dem godt bølgebrændeved, hver favn for 2 rd. efter deres til dem på kongens vegne udgivne revers. Kongen holder dem skadesløs, og såfremt de for de 1.950 rd. begærer brændeved, enten i Holsten, Jyll. el. andre steder, lader kongen befale, at de skal tilkomme så meget, som nævnte sum kan andrage, favnen beregnet til 3¹/₂ sletmk., leveret, hvor de skikker skiberum derefter, og befaler, at så mange af de skiberum, som er befragtet i kongens tjeneste, og som de begærer, fremdeles for lige fragt skal forblive i deres tjeneste, indtil der er hidført den tilsagte ved, som de skal få leveret før nogen anden bekommer noget, på det de kan blive befriet for deres løfte til forehavende transport. Sjr, 24, 421. K.

1) Se ovf., s. 230.

9. aug. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen, viceadmiral på Bremerholm, fik brev om at lade indlægge og ved Holmen lægge de skuder, som er ladet med mel. Dermed etc. Sjt, 35, 366.

9. aug. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at kvittere hr. Joakim Gersdorff for 2.000 rd., som han har leveret til kongen. Dermed etc. Sjt, 35, 366.

9. aug. (Kbh.) Henrik Müller fik brev om at levere Otte Krag 1.000 rd. af de penge, han har hos sig, og levere dem i rede penge el. gøre ham dem på veksel, hvor han begærer det. Dermed etc. Sjt, 35, 367.

9. aug. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at lade sætte hofretten til forhør af vidnesbyrd og sagens udføring om det, som skal være passeret ml. Jens Lassen og en person ved navn Christoffer Hiritz, som skal være affærdiget hos de lybske i kongens gemak den 2. aug. Dermed etc. Sjt, 35, 367. Incl. 5. aug.

9. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Jacob Engebrecht-(sen) af Hamborg igen følge 300 skippd. jern, som han med certification har bevist at have i skipper Johan Børschers skib, som er opbragt i Kbh. Dermed etc. Sjt, 35, 367. Orig. i DKanc. B179O.

9. aug. (Kbh.) Nicolaj Bennich fik brev om at lade ved være i beredskab til fremskikkede skiberum. Kongen kommer i erfaring, at han i Egerfnørde¹ allerede skal have 600 favne brændevæd i beredskab og derhos har forsikret at have 2.000 favne i alt, når skiberum overskikkes dertil. Han skal anordne, at de 2.000 favne er i godt beredskab, og være beforderlig, at de skiberum, som kongen nu fremskikker, straks indtager veddet, så det efter lejligheden kan føres til Kbh. Dermed etc. Sjt, 35, 367. Incl. udat.

1) Kopibogen har *Echlesørde*.

9. aug. (Kbh.) Lars Larsen Skeving (Scheving) fik brev om at levere hr. Henrik Bielke til flåden al den proviant, han har, undtagen melet, som skal leveres til Hans Hansen, proviantskriver. Dermed etc. Sjt, 35, 368.

9. aug. (Kbh.) Lars Larsen Skeving (Scheving) fik brev om at levere det [brænde]væd, som han er befalet at forskaffe fra Egerfnørde.¹ Han skal befordre de befragtede fartøjer, som kongen har befalet dertil, og som skal konvojereres af hr. Henrik Bielke, at de bliver ladet med de 2.000 favne brændevæd, som Nicolaj Bennich skal have i beredskab, og at det siden straks overføres til Kbh. Dersom nogen mangel findes, skal han hos den derværende øvrighed tage en attestation på, hos hvem skylden findes. Dermed etc. Sjt, 35, 368. Incl., se Sjt, 35, 367, 9. aug. (brev 4).

1) Kopibogen har *Echlesørde*.

9. aug. (Kbh.) Mikkel Skov fik brev om det [brænde]ved, han er befalet at forskaffe fra Ebeltoft til Kbh. Han skal begive sig på rejsen med de befragtede skiberum, som kongen har befalet til Ebeltoft, og som skal konvojerer af hr. Henrik Bielke, og dér anvende al flid på, at så meget af nævnte brændeved, som findes opsat i favne, uden ophold bliver ladet i skiberummene, som siden kan overføres under konvojen. Dersom nogen mangel findes, skal han hos den derværende øvrighed tage en attestation på, hos hvem skylden findes. Dermed etc. Sjt, 35, 368. Indl., se Sjt, 35, 367, 9. aug. (brev 4).

9. aug. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev anlangende Laurids Larsen Scheving og generaladjutant Mikkel Skov, som henskikkes efter ved. Item om at konvojere vivres o.a. fra Lybæk o.a. steder m.v. og om at bruge Opdam dertil. Kongen kommer i erfaring, at Nicolaj Bennich (Benning) allerede har 600 favne brændeved i beredskab ved Egernførde og derhos forsikret at tilvejebringe i alt 2.000 favne, så snart skiberum fremskikkes. HB skal af de i Kbh. befragtede fartøjer fremskikke så mange som nødvendigt til 1.800-2.000 favne. Til den ende skal han affærdige LSS og instruere ham, at han er beforderlig, at de bliver ladede og skikket til Kbh. Dersom manquement befindes, skal LSS af nærmeste øvrighed tage attestation, hvorledes han har forholdt sig, og hos hvem skylden findes, hvorefter kongen vil resolve. Gunde Rosenkrantz har berettet, at der ved Ebeltoft er opsat så mange favne ved, som mange skiberum kan lades med. HB skal fremskikke det øvrige skiberum dertil og affærdige MS, som dér kan befordre, at skiberummene først muligt bliver tilladet og sendt til Kbh. Dersom nogen mangel findes, skal MS i lige måde tage en attestation. Deslige skal HB gøre sit bedste til at bevæge den hollandske admiral Opdam derhen, at han med de hos HB værende 3 orlogsskibe vil konvojere nævnte skibe til og fra de 2 steder. Men om han ikke vil bekvemme sig dertil, skal HB alene med de 3 skibe fremsføre dem og føre dem tilladte tilbage igen. Under konvojen skal han også medtage alle skiberum, som kan bekommes ladet med vivres o.a. fra Jyll., Holsten og Lybæk. Dermed etc. Sjt, 35, 368. Indl., se Sjt, 35, 367, 9. aug. (brev 4).

9. aug. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om de hollandske koffardskibe hos flåden, som kan have svensk gods inde. Kongen kommer i erfaring, at i skipper Sibbe Jorensen af [Ter]Schellings skib, som HB senest bekom miss.¹ om, allerede efter brevene er fundet en del svensk gods. Kongen har skrevet til Opdam om, at han skal lade befale alle

hollandske koffardiskippere, som er kommet fra svenske steder og findes i flåden, at de skal fremvise alle deres breve, og at disse i overværelse af deres egen og af én af Os kaptajner opbrydes af nærværende Hans Pedersen, gennemlæses og igen tilsegles. De breve, der findes at melde om svensk gods, skal ilandføres med godset, på det deraf kan erfares, hvad de har af svensk gods, som bør være prise, efterdi det en tid lang har været og endnu er kongen så nær i hænderne. HB skal føre O til gemyt, at kongen intet begærer, som kan præjudicere el. komme nogen hollandske skipper el. reder til skade, thi de skal straks blive betalt for fragt o.a. bekostning, enten med rede penge el. købmandsveksler. Dermed etc. Sjt, 35, 371. K.

1) Se ovf., s. 257.

9. aug. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om skiberum til Otte Krag. OK er befalet at rejse til kurfyrsten af Brandenburg. HB skal anordne, at han med allerførste bekommer dygtigt skiberum, eftersom kongen er stor magt anliggende derpå. Dermed etc. Sjt, 35, 371.

9. aug. (Kbh.) Konfirmation af Grev Christian Rantzau's cession anlangende Tranekær Slot og len til Frederik von Ahlefeldt, hvilket CR til nu har haft i pant. Findes hos pantebrevene. FR, 6, 334. K. Incl. 26. juli.

9. aug. (Kbh.) Befaling [Følgebrev] til Tranekærs bønder til at svare Frederik von Ahlefeldt til Søgård, holstensk landråd, generalkrigskommissarius og ekstraordinær ambassadør hos kurfyrsten af Brandenburg. Kongen hilser kronens bønder under Tranekær Slot, som hr. Christian, greve af Rantzau, herre til Breitenburg, holstensk råd, statholder i Fyrstendømmerne og befalingsmand over Steinburg, til nu har haft i forsvar. De befales at rette sig efter til førstkommende Philippi Jacobi at svare FvA, givende ham på kongens vegne deres årlige landgilde og al anden rente og rettighed, som de plejer at gøre og har givet af arilds tid. Han skal igen holde dem ved lov, skel og ret. Thi lader det osv. FR, 6, 335. K. Incl., se foreg.

9. aug. (Kbh.) Befaling til [ikke udfyldt] om at levere Frederik von Ahlefeldt Tranekær Slot. Hr. Christian, greve af Rantzau, herre til Breitenburg, har for nogen tid siden bekommet Tranekær Slot og len i pant efter det ham givne pantebrev. Han har nu cederet det til sin svoger, Frederik von Ahlefeldt til Søgård, og kongen har stadfæstet dette.

Adressaterne befales og får fuldmagt til, når CR leverer lenet fra sig, at være til stede og til FvA overlevere inventarium, breve, registre, jordebøger o.a. Deslige at besigtige bygningerne, hvorledes de forefindes og er holdt ved magt, så og at begive sig til skovene, forfarende, hvorledes de er fredet og holdt ved magt, og give det beskrevet fra sig under deres hænder og signeter og overlevere det til FvA. FR, 6, 335. K. Indl., se FR, 6, 334, 9. aug.

10. aug. (Kbh.) Skøde til Ole Villadsen i Kbh. og arvinger på en af kronens byggepladser i den nyafstukne Borgergade næst Niels Lauridsen snedkers plads, og er bredden så vel til gaden som ganske igennem 24 al., længden 69 al., hvilken plads etc. [se ovf., s. 132]. Thi forbyde osv. Sjr, 24, 422. (Tr.: KD, III, 492). K.

10. aug. (Kbh.) Hans Pedersen Klein fik brev på den 3. part af det svenske gods, han kan opsøge på flåden. HPK har påtaget sig på egen bekostning at lade sit skib, Maria, gå ud til flåden til kongens tjeneste og medskikke sin fuldm., som efter ordre og fuldmagt kan inkvirere og søge om det svenske gods, som findes i de hollandske koffardiskibe, og annamme det på kongens vegne og forskaffe det til Kbh. Kongen er tilfreds, at han for sin omkostning og umage må nyde 3.-parten deraf. Sjr, 24, 424. K. Indl. udat.

10. aug. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om skiberum til Jens Lassens, Søren Larsens og Søren Pedersens ved. Disse har til befragtning af transportskibe forskaffet 1.950 rd. Kongen har assigneret dem betaling i brændeved, at de af de nævnte skiberum skal bekomme så mange, som kan afhente veddet. HB skal lade dem bekomme så mange, som begæres, at hidføre indtil 2.600 favne. Det øvrige skal han forrette efter tilforn given ordre.¹ Dermed etc. Sjt, 35, 372.

1) Se ovf., s. 276.

10. aug. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om, at kongen er tilfreds, at så meget af det hollandske folk, som begærer det, må komme i land på Femern, dog dér at være for deres penge, og at de siden igen forføj sig til skibene, når de bliver tilsagt af HB. Dermed etc. Sjt, 35, 373.

10. aug. (Kbh.) Hans von Ahlefeldt fik brev om, at kongen er tilfreds, at så meget af det hollandske folk, som begærer det, må komme i land på Femern, hvor han skal forskaffe dem indkvartering, dog at de tærer

for deres penge. HvA skal anordne, at de straks igen forføjer sig til skibene, når de advares af admiralen. Dermed etc. Sjt, 35, 373.

10. aug. (Kbh.) Oberstlt. Gotfried Rauch (Roug) fik brev anlangende at tage nogle af sine ryttere og gøre sit bedste til at opsøge og arrestere Otte Christensen Skeel. Dermed etc. Sjt, 35, 373.

10. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om gods, som begæres til pant af dr. Hans Svane, superintendent over Sjæll.s stift. De tilskikkes fortegnelse over gods, som HS begærer til pant mod forstrækning til garnisonen af så mange penge, som godsets indkomst kan forrente ved 6 pct. De skal overregne godsets indkomst og anslå den efter rentertakst, hvorpå de skal indlevere afregning i Kanc., så HS kan få kongens forsikring og panteskøde. Dermed etc. Sjt, 35, 373.

10. aug. (Kbh.) Hr. Joakim Gersdorff fik brev anlangende Ribe tolderi til Maturin Dupont. Kongen kommer i erfaring, at tolderen i Ribe er død. Han forordner til tolder sin vognmester, MD. JG skal tage ham i ed. Dermed etc. Sjt, 35, 374.

10. aug. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om, at Hans Hansen Spinch og Wember Hausker må sælge deres i Kbh. opbragte varer. HHS og WH har ladet andrage for kongen, hvorledes de med deres skiberum ladet med rug og malt er opbragt af en kaper ved Kbh. Kongen bevilger, at de må sælge deres varer mod kaution, såfremt sagen går dem under øjne. Dermed etc. Sjt, 35, 374. Inkl. 10. aug.

10. aug. (Kbh.) Hr. Jens Jacobsen, kapellan til Skt. Nikolaj Kirke, fik brev om at berette de 2 misdædere, som efter dom hændet over dem skal aflives den følgende dag. Hvorom han kan bekomme videre underretning hos generalauditør Tscherning. Dermed etc. Sjt, 35, 375.

10. aug. (Kbh.) Mikkel Skov fik befaling til at lade Jens Lassen, Søren Lauridsen og Søren Pedersen frem for andre bekomme 1.000 favne stakket ved i Ebeltoft el. Grenå og lade det indskibe i deres dertil ordnede skiberum. Dermed etc. Sjt, 35, 375. (Tr.: KD, V, 648). Inkl. udat.

10. aug. (Kbh.) Johan Adolf Møller fik brev på at være apoteker i Kolding. Kongen bevilger JAM at være apoteker i Kolding og dér holde et

godt og ustraffeligt apotek. Han er forpligtet til altid at holde gode friske urter, speceri, konfekt o.a., som bør være i et fuldkomment apotek. De urter o.a., som han sælger, skal han sælge for et billigt værd, så ingen med billighed kan besvære sig. På det han kan holde apoteket ved magt, må han være fri for al kgl., borgerlig og byens tyng. Han alene skal i byen holde urter og speceri til købs og alene holde en vinkælder med god, ustraffelig vin, så kongens folk og tjenere kan bekomme god vin, så ofte han hænder at komme dér, og så længe han forbliver dér, såvel som fremmede o.a., som gæster dér i byen. Der skal forholdes efter recessen, så at al slags vin ikke holdes i én kælder, dog at ingen mangel findes på hverken vin el. speceri. Forbydendes etc. JR, 13, 106. K.

11. aug. (Kbh.) Jørgen Reitzer fik brev på en gård in sekvestro, som tilhører borgmester Rasmus Poulsen. JR har for kongen ladet andrage, hvorledes fjenden til nogle indfødte svenske har bortgivet hans hustrus jordegods i Skåne, som er tilfaldet hende arveligen efter hendes fars afd. forældre, så og rede penge o.a., som endnu står i fjendens hænder. En af hans hustrus formyndere, RP, har for en sum penge til underpant af en mand, Niels Poulsen, en gård på Vestergade i Kbh. JR begærer, at denne gård må blive in sekvestro. Kongen bevilger ham dette, indtil han er afbetalt. Sjr, 24, 424. K. Incl. udat.

11. aug. (Kbh.) Nicolaj Bennich fik brev om straks at lade Ove Skades skib, Abraham, som Henrik Jansen er skipper på, bekomme så meget brændevad, som han kan indtage og føre hid. Dermed etc. Sjt, 35, 375.

11. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at tilholde håndværksburscherne i disse tider i synderlighed om natten at lade sig finde på voldene og bruge hos stykkerne, om fjenden vil gøre nogen alarm. Tagende heri ingen forsømmelse, eftersom højeste magt ligger derpå. Dermed etc. Sjt, 35, 375. (Tr.: KD, V, 649).

11. aug. (Kbh.) Bertram de la Coste fik brev om Dorete Hollackers. Kongen kommer i erfaring, at de 2, som denne dag er blevet [hen]rettet, har bekendt vedr. DH. BdlC skal lade hende sætte fast, så hun kan blive forhørt for retten om det, de har beskyldt hende for. Dermed etc. Sjt, 35, 375.

11. aug. (Kbh.) Bertram de la Coste, oberst over Tøjhuset, fik brev om at levere 100 patrontasker til major Saint Germain. Sjt, 35, 376.

12. aug. (Kbh.) Bertram de la Coste, oberst over artilleriet, fik brev om at lade Niels Rosenkrantz, oberstlt. over Kongens Livregiment til fods, bekomme 100 snaphaner og 100 patrontasker og lade reparere dem, som allerede findes ved regimentet og enten er sprunget el. i anden måde er brøstfældig. Sjt, 35, 376.

12. aug. (Kbh.) Dr. Poul Moth fik brev om at lade hver af de kvinder gift med båds mænd, som har været på skibene Grå Ulv, Tre Løver, Skt. Hans og Papegøjen, bekomme 1 måneds besoldning. Dermed etc. Sjt, 35, 377.

12. aug. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen, viceadmiral på Holmen, fik brev om at lade skriveren på Bryggerset, Johan Wulf, bekomme skiberum og folk til at afhente hør fra Saltholm. Dermed etc. Sjt, 35, 377.

12. aug. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om, at Werner Köhnens opbragte skib skal løslades. Formedelst greven af Oldenburgs herværende gesandts intercession har kongen løsgivet et af kapere opbragt bremisk skib, tilhørende WK. Dermed etc. Sjt, 35, 377. Indl. 25. juli.

12. aug. (Kbh.) Hans Schack fik brev om at levere officerer til voldarbejdet. Item om en mand af hvert kompagni til Lobrecht. Han befales at tilholde de officerer, som i forvaring har nogen af de materialer, som bruges til voldarbejdet, at de straks leverer materialerne til voldmesteren ved Østerport. Deslige skal han tilholde obersterne til fods i fæstningen, at L af hvert kompagni bliver følgagtig en mand, som kan efterkomme det, han befaler dem. Dermed etc. Sjt, 35, 377. (Tr.: KD, V, 649).

13. aug. (Kbh.) Hans Schack fik brev om at anholde Anund Faxel, som skal have dræbt Søren Lauridsens bror. Det er af SL for kongen berettet, hvorledes en af fjendens regimentskvartermestre, AF, på landet har ihjelslaget hans bror, og hvorledes forleden måned er indkommet en person, som efter egen bekendelse skal have haft kvartermestercharge hos fjenden, og som HS har antaget i kongens tjeneste som kornet. AF har selv bekendt, at han er undflyet for et drab, han har be-

gået. HS skal lade ham opsøge og anholde til eksekution. Dermed etc. Sjt, 35, 378.

13. aug. (Kbh.) Kongen befaler kaptajn Une Nannes (Nansen) med hoshavende skiberum uden forsømmelse at kommandere alt skiberummet til flåden. Dermed etc. Sjt, 35, 378.

13. aug. (Kbh.) Paul Tscherning fik brev anlangende Anund Faxel, som skal have dræbt Søren Lauridsens bror. Det er for kongen berettet af SL, hvorledes en af fjendens regimentskvartermestre, AF, på landet har ihjelslaget hans bror, og hvorledes forleden måned er indkommet en person, som efter egen bekendelse skal have haft kvartermestercharge hos fjenden og af feltmarskal Hans Schack er antaget i kongens tjeneste som kornet. AF har selv ladet forlyde, at han er undflyet fra fjenden for et mord, han har begået på landet. PT skal erklære sig om det, der er bevist efter forhøret, den tid han indkom, og indskikke erklæring i Kanc. Dermed etc. Sjt, 35, 378. Incl. 12. aug.

13. aug. (Kbh.) Admiralitetet fik brev anlangende Joachim Christoffer von Ollikaus skude. JCvO har ladet andrage for kongen, hvorledes hans skude er fradømt ham. Adressaten skal erkyndige sig, om det efter hans foregivende er en lybsk skude, og hjælpe ham så vidt muligt til rette, så han kan bekomme skuden fri igen. Dermed etc. Sjt, 35, 379.

13. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade artilleriofficererne, som intet kvarter har el. ikke nyder traktement hos kommissarierne, bekomme 1 måneds besoldning i korn el. proviant. Dermed etc. Sjt, 35, 379. Orig. i DKanc. B179O.

13. aug. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen, viceadmiral på Bremerholm, fik befaling til at lade opsøge en våning i Skipperboderne til kongens drabant Laurids Svendsen. Sjt, 35, 379.

14. aug. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen, viceadmiral på Bremerholm, fik brev om af hver af de 3 på reden liggende skibe at udtage 20 mand, som han straks skal skikke til Nicolaj Helt. Dermed etc. Sjt, 35, 380.

14. aug. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om at lade tage 50 skippd. hør af det rigaske skib, som af kaperen Højenhald er opbragt til Kbh., der-

som skipperen el. købmanden ikke selv med det gode vil lade det affølge. Han skal straks akkordere med rebslagerne i staden om at lade det forarbejde til lunter og lade dem betale for arbejdslønnen af hørren. Dermed etc. Sjt, 35, 380.

15. aug. (Kbh.) Anders Beyer, borger i Kbh., fik brev anlangende en kvinde, Alhed, som er druknet i en brønd. Han må lade hende optage af brønden, hvori hun er faldet, og lade hende begrave i kristen jord. Kongen er tilfreds, at hendes efterladte barn til sin underholdning må beholde det, der findes efter hende. Sjr, 24, 425. Incl. 15. aug.

15. aug. (Kbh.) Bevilling efter anmodning til, at Henrik Grossbachs¹ lig må føres bort fra Kbh. til Rostock. Forbyndes etc. Sjr, 24, 426. Incl. udat.

1) Incl. har *Grossbruch*, købmand i Rostock.

15. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd fik befaling til at gøre den anordning, at oberst de la Coste straks bekommer 4-5 vogne til at age noget krudt op fra stranden med. Dermed etc. Sjt, 35, 380. (Tr.: KD, V, 649).

15. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd fik brev om igen at tilstille Salomon Bischof varer opbragt af kaptajn Engelbret [Hansen]. Nærværende SB har ladet andrage for kongen, hvorledes han ved Kbh. er blevet opbragt af en kaper, E, som har frataget ham adskillige varer, hvorover en fortegnelse medskikkes, eftersom han nu er frikendt af Admiralitetsrådet. Adressaterne skal tilholde E, at han straks igen lader SB bekomme varerne efter fortegnelsen. Dermed etc. Sjt, 35, 380.

16. aug. ¹(Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om at konvojere de hos ham værende fartøjer til Lybæk og dér indtage så megen proviant og munition, som han kan bekomme, og siden med god konvoj forskaffe det til Kbh. Med de øvrige fartøjer skal han efter tidligere ordre² afhente og bringe brændevæd fra de befalede pladser. Dermed etc. Sjt, 35, 372.

1) Brevet står ml. breve af 10. aug. 2) Se ovf., s. 272.

16. aug. (Kbh.) Mikkil Skov og Lars Lauridsen Skeving fik befaling til at optage alle skuder og skiberum, som er at finde ved Jyll. og Holsten, og lade dem med brændevæd til at føre til Kbh. De skal forsikre skipperne, hvis skiberum de således på kongens vegne fragter, at de skal

blive betalt fragt af deres egne ladninger frem for andre. Dermed etc. Sjt, 35, 381. (Tr.: KD, V, 649-50).

16. aug. (Kbh.) Jens Lassen, Søren Lauridsen og Søren Pedersen fik brev om for deres fragt at forsikre de skippere, som er fragtet til Jyll. for dér at hente brændeved, i det ved, som de hidfører, hvilket de må bekomme forud for andre. Dermed etc. Sjt, 35, 381.

16. aug. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at lade Villum Lobrecht af Bremerholm bekomme en del dæler til fortifikationen ved byen. Dermed etc. Sjt, 35, 382.

16. aug. (Kbh.) Hans Hansen, proviantskriver, fik befaling til på Provianthuset at lade oplægge den malt, som er i de skuder, som er kommet fra Køge. Sjt, 35, 382.

16. aug. (Kbh.) Henrik Müller og Selio Marselis fik brev anlangende kaperne og de lybske. De opbragte lybske skippere har over for kongen besværet sig over rederne i kaperne. Adressaterne skal gøre deres bedste for i venlighed at forlige dem med kaperne og disses interessenter. Dersom det ikke kan ske, skal de med forderligste gøre kongen udførlig relation, hvorledes sagen er beskaffen. Sjt, 35, 382.

16. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om gods, som dr. Hans Svane og mag. Johannes Bremer begærer til pant. HS begærer til pant en ø i Jungshoved len, Nyord, som skal være 20 gårde og 5 gadehuse, imod forstrækning til garnisonen af så mange penge, som godsets indkomst kan forrente ved 6 pct. De skal overregne godsets indkomst og anslå den efter renteritakst, hvorpå de skal indlevere afregning i Kanc., så HS kan få kongens forsikring og panteskøde. Dermed etc. Sjt, 35, 382. Orig. i Rtk. 216.210.

Lige sådant brev fik de 18. aug. om Emdrup gård og gods, som JB begærer.

17. aug. (Kbh.) Hans Rostgaard fik efter ansøgning brev på ridefogedbestilling i Kronborg len. Han må betjene bestillingen så længe, han forestår den med troskab og flid, og bekomme samme løn o.a. rettig-hed som sin formand. Thi forbyde etc. Sjr, 24, 426. K. Incl. udat.

17. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om til videre betaling at akkordere med Selio Marselis, hvad kongen bliver ham skyldig for 1.000 flintebøsser med dobbelt lås og 1.000 patrontasker, nok 2.000 engelske flintesten og 10 skippd. værk, som han efter ihændehavende kvittering har leveret på Tøjhuset. Dermed etc. Sjt, 35, 383. Orig. i DKanc. B179O. Indl. 17. aug.

17. aug. (Kbh.) Claus Ravn fik brev om tømmermænd og materialer til Ove Clausens eksekution. CR skal straks uden forsømmelse lade befale tømmermandslavet i staden at møde på Holmen og forfærdige det, som gøres fornødent til misdæderen OC, som skal [hen]rettes den følgende dag, hvortil de skal søge materialerne hos viceadmiral Jørgen Bjørnsen. Dermed etc. Sjt, 35, 383. (Tr.: KD, V, 650).

17. aug. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om at tilholde håndværksfolket at færdiggøre det, der behøves til Ove Clausens eksekution. Der behøves adskillige instrumenter til at iværkstille eksekution af OC, som sidder i Blåtårn, hvilket uden ophold og til den følgende dag skal være færdigt. Han befales at tilholde smedene, så vel som andre håndværksfolk, hvis arbejde behøves, at de uden ophold færdiggør nævnte instrumenter til nævnte tid efter generalgevaldigers angivende. Dermed etc. Sjt, 35, 384. (Tr.: KD, V, 650).

17. aug. (Kbh.) Albertus Matthisen, kongens bygmester, fik befaling til med indplankning i længde og bredde at måle og taksere den gamle hønsegård, som hofkøkkenskriver Hans Olufsen begærer til vederlag for det, han skal lade gøre og bekoste på den ny hønsegård, og skriftligt under sin hånd indskikke det i Kanc. Dermed etc. Sjt, 35, 384. (Tr.: KD, V, 650). Indl. udat.

17. aug. (Kbh.) Laurids Lauridsen Scheving fik brev om at afhente ved og om skippernes betaling. Han skal optage alle skuder og skiberum, som findes ved Jyll. el. Holsten såvel som ballastede skiberum i søen, og lade dem til med brændevad til at føre hid til Kbh. Han skal forsikre skipperne, at fragten skal blive betalt af deres egne ladninger frem for andre. Dermed etc. Sjt, 35, 384.

19. aug. (Kbh.) Bevilling efter begæring for Christen Christensen Bech til at vies i huset uden foregående trolovelse el. ceremonier til sponsa-

lia til sin fæstemø Dorete Nielsdatter i Kbh., dog med foregående lysning i kirken. Forbydendes etc. Sjr, 24, 426.

19. aug. (Kbh.) Villum Lobrecht fik brev om at palisader, som ej er fornødne, skal bruges andre steder. Kongen er tilfreds, at han må borttage de palisader, som ligger i det halve bulværk ved Vandkunsten, o.a., hvor han kan opsøge dem på steder, hvor de ikke gøres fornødent, og hensætte dem andetsteds, hvor han eragter bedst fornødent. Dermed etc. Sjt, 35, 385. (Tr.: KD, V, 650-51).

19. aug. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om, at nogle under oberstlt. Beauforts kompagni skal trakteres som reformerede officerer. Kongen er tilfreds, at disse under Bs kompagni fra brevet dato må trakteres som reformerede, nemlig fændrik Mikkell Axelsen Strick, kaptajn d'armes [uudfyldt], sergenterne Peder Pechler og Gabriel Cluch (Cluf), fourer Terchel Tygesen Skram, gefreiterkorporal Jens Hansen, mønsterskriver Johan Lechmeyer. Dermed etc. Sjt, 35, 385. Inkl. udat.

19. aug. (Kbh.) Ordre og begæring til Søren Poulsen, borgmester i Kristianopol, og Bartholomæus Halder, rådmænd smst., o. fl. Kongen er bekendt med troskab vist af Mikkell Skov, generaladjutant og kaptajn over et kompagni dragoner, og den af ham allerede gjorte tjeneste. Kongen har affærdiget ham til Skåne og Blekinge med den ham givne fuldmagt, hvis indhold de kan fornemme. Kongen begærer, at de alle vil assistere ham med råd og dåd, hvorimod kongen forsikrer, at deres tjeneste skal blive kendt og betalt. Befalendes osv. SkT, 9, 156. Inkl. 18. aug. (er fejlagtigt dat. 1658).

Lige sådant brev udgik til Jesper Skov, borger og tolder i Rønneby.¹ Nok et til Knud Kjeldsen, ridefoged over Middelsted og Bregne h. Item NN, ridefoged i Lister h. NN ridefoged over Øster h.

1) Inkl. har *Runnebye*, kopibogen har et misforstået *Ruude*.

20. aug. (Kbh.) Henrik Ehm, kobbersmed i Kbh., fik skøde på Hammermøllen i Kronborg len, med tilliggende jord, ejendom og vandfald, som møllen drives af, så vel som Bondedammen beliggende oven for møllen samt bygning og inventarium. Thi bepligter osv. Dersom kongen el. hans efterkommere bliver til sinds selv at ville bruge den, skal den forundes dem for den samme pris, 1.010 rd. 26 sk., men der-

som den befindes forbedret, skal betales der foruden. Thi forbyder etc. Sjr, 24, 427. (Udt.: Kr. Sk., II, 73). K. Incl. udat.

20. aug. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at kvittere rigshofmester, hr. Joakim Gersdorff for 36 rd., som han har betalt mester Hans Schweizer for at beslå 4 styklader, som kom til Bornholm. Dermed etc. Sjt, 35, 386.

20. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om jordegods, som Jens Lassen m.fl. begærer til pant. De tilskikkes en fortegnelse over noget gods, som JL begærer til pant imod forstrækning til garnisonen af så mange penge, som godsets indkomst kan forrente ved 6 pct. De skal overregne godsets indkomst og anslå den efter renteritakst, hvorpå de skal indlevere fortegnelse i Kanc., så han derefter kan bekomme kongens forsikring og panteskøde. Dermed etc. Sjt, 35, 386. (Tr.: KD, V, 651).

Lige sådant brev fik de 23. aug. anlangende Søren Pedersen, dog med indgang, at SP til pant begærer slottet Jungshoved med tilliggende gods og bønder, så vidt som ikke allerede pantsat til andre el. bortkommet, imod forstrækning af så mange penge til garnisonen etc. Item fik de brev om Henrik Ehms fortegnelse af 26. aug. 1659, ligeledes som JLs. Nok fik de lige sådant brev som JLs om gods, Johan Lehn begærer til pant, dat. 30. aug. 1659.

20. aug. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om efter hosføjede billetsedel at tage imod 2 soldater af oberst Hartsholts kompagni, som skal indkvarteres hos ham og nyde allermest fri service, eftersom de berettes at være af dem, som tilforn var indkvarteret hos Cornelius Lerche. Dermed etc. Sjt, 35, 387.

20. aug. (Kbh.) De fattiges direktører i Kbh. fik brev om afd. Iver Poulsens våninger til de fattige. Kongen er efter forslag tilfreds, at de må sælge de 7 våninger i Lille Skt. Klemens stræde, som IP skal have bortgivet til de fattige, eftersom kongen af deres foregivende erfarer, at det er til de fattiges gavn, dog så, at pengene i IPs navn bliver udsat de fattige til gavn. Sjt, 35, 387. (Tr.: KD, V, 651). Incl. aug.

20. aug. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at dømme ml. Hans Pedersen Klein og skipper Sibbe Joresen om det svenske jern. HPK har ladet andrage for kongen, hvorledes han ved sit udrustede skiberum, som kaptajn Hans Gertsen fører, i et hollandsk skiberum, som SJ fører, har

fundet en del jern af lenejern og plader¹ og opbragt, som er indskibet af og tilhører en grevinde i Sverige, hvilket kan bevises med hendes hånd samt af skipperen og videre kundskab. Formedelst dette har SJ intet haft at sige, men er sejlet bort. Da SJ derfor ej kan citeres for Admiralitetsretten, og hans modsigelse el. samtykke ej kan have, og der dog som for andet fjendens el. svensk gods efter lands lov og ret og tilforn givet tilladelse begæres dom, beder kongen adressaten foretage sagen efter brevene og dømme. Dermed etc. SJT, 35, 387. K.

1) Kopibogen har *pelarder*, jf. note til brev af 7. aug., ovf., s. 272.

20. aug. (Kbh.) Christen Jørgensen Skeel fik brev om i Vendsyssel at forskaffe kvarter og underholdning til Hans von Ahlefeldts salverede ryttere med stab, såvel som Ove Thotts regiment, som er kommet over fra Loll. Dermed etc. JT, 14, 190. K.

21. aug. (Kbh.) Paul Tscherning fik brev om at arrestere svenske bådsfolk på en galiot o.a. Til staden er indbragt en galiot, som berettes at være lybsk, og dog er erfaret, at den er svensk, og at på den skal være nogle svenske båds mænd. PT skal lade dem pågribe, ligesom også flere sådanne, når de findes, og sætte dem i forvaring, på det de ej således skal gå om og bespejle fæstningen. Dermed etc. SJT, 35, 388.

21. aug. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om afregning med Paul Tscherning, hvad han kan tilkomme som en oberstlt. til hest fra den tid, han kom i kongens tjeneste, og til brevets dato. Dermed etc. SJT, 35, 388.

22. aug. (Kbh.) Hans Olufsen, køkkenskriver, fik skøde på den gamle hønsehav, liggende ved Kbh.s Slot på Slotsholmen på den vestre side bag slottet, strækkende sig ved alen og mål, nemlig siden imod slottet, som det høje plankeværk nu står, 52½ sjæll. al., siden imod tøjmester Peter Kalthoffs gårdsplads 30 al., siden bag til tæt op til Islandske Kompagnis plads 49 al. og siden imod den lille stald 20½ al., hvilken plads osv. [se s. 269] SJR, 24, 428. K. Incl. 20. aug.

22. aug. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om, at kongen er tilfreds, at de må godtgøre ritmester Ryslers overløbne ryttere traktement. Dermed etc. SJT, 35, 389.

22. aug. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at kvittere Jens Lassen for 1.000 rd., som han efter befaling dat. 16. okt. 1658¹ har erlagt til ritmester von der Wegge (Weggern) efter hans kvittering, dat. 20. okt. 1658. Dermed etc. Sjt, 35, 389.

1) Se KB 1658, 399.

22. aug. (Kbh.) Marcus Rodsteen fik brev om at tilholde kaptajnerne på skibene på reden under deres hånd at indlevere en fortegnelse til Jens Lassen over den proviant, de har bekommet af de 2 lybske fra Malmøs red til Kbh. opbragte skuder. Dermed etc. Sjt, 35, 389.

22. aug. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev anlangende drabanternes ulydighed. Kongen fornemmer, at en part af drabanterne ikke alene anstiller sig meget ubillig i deres opvartning, men endog derforuden kun ringe agter deres førers kommando, ej heller giver ham den respekt, som vedbør. JCvK skal lade dem forsamle, foreholde dem deres ubeskedenhed og alvorligen formane dem, at enhver både i sin tjeneste og imod føreren anstiller sig flittigt og beskedenligt i det, som denne på kongens vegne el. efter JCvKs ordre befaler dem, og ikke beegner ham med ukvemsord, såfremt den, som gør herimod, ikke straks på timen vil miste sin tjeneste og det, han resterer, og derforuden straffes. Dermed etc. Sjt, 35, 389. (Tr.: KD, V, 652). Orig. i DKanc. B 167C. Incl. udat.

22. aug. (Kbh.) Kaptajn Une Nannes (Nansen) fik befaling til at udkommandere 7 skuder, som kan gå til Pommern med kaptajn Peter von der Burg. Dermed etc. Sjt, 35, 390.

22. aug. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at gøre afregning med nærværende skipper Claus Gossen van Dockum og Fabe Thomsen for det, de tilkommer for gjort tjeneste. Dermed etc. Sjt, 35, 390.

23. aug. (Kbh.) Skipper Christian Gundersen fik efter begæring brev om at måtte lade sig vie i huset til sin trolovede fæstekvinde Maren Hansdatter efter foregående trolovelse og lysning. Sjr, 24, 429. K. Incl. udat.

23. aug. (Kbh.) Oberst Poul Beenfeld fik efter begæring brev om at måtte bruge dr. Johannes Müller i sin sag. Sjr, 24, 430. K. Incl. 23. aug.

23. aug. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om, at priser ej losses, førend dom er gået. Det andrages for kongen, at en del af kapere i Kbh. opførte skibe og priser losses, førend dom er gået på Admiralitetet. De skal lade forbyde dette. Dermed etc. Sjt, 35, 390.

23. aug. (Kbh.) Johan Christoph von Korbitz fik brev anlangende de herremænd o.a., som skal følge med kongens kommissarier på det svenske møde. Adressaterne skal anordne, at Frederik von Vittinghof og Henrik Juel med tjenere og kongens hofjunkere begiver sig med de forordnede kommissarier på det forehavende møde ml. kongen og kongen af Sverige. Desligeste skal de befale fodermarskal Christian Viborg, trompeter Bertel Møller, enspænder Henrik Münter og [ikke udfyldt] Isachsen at følge med og tilholde samtlige mest muligt at forsyne sig med sorte klæder. Dermed etc. Sjt, 35, 391. K. Indl. udat.

23. aug. (Kbh.) Kongens bygmester Albertus Matthisen fik befaling til ved alen og mål på de steder, som hofmarskalen foreviser, at måle den plads, som er forordnet til den nye hønsegård, liggende ml. Slagterhuset og Proviangården. Sjt, 35, 391. (Tr.: KD, V, 652).

23. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om Jungshoved, som Hans Pedersen Klein begærer til pant. De skal overregne og efter renteritakst anslå Jungshoved og tilliggende bøndergods, så vidt det ikke allerede er pantsat til andre, så det kan vides, hvor højt godsets indkomst kan forrente ved 6 pct., og derpå indlevere fortegnelse i Kanc. Sjt, 35, 391. K. Orig. i DKanc. B1790. Indl. 19. juli.

23. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om af Provianthuset at lade enspænderne hver bekomme 1 måneds proviant. Dermed etc. Sjt, 35, 392. Orig. i DKanc. B1790.

23. aug. (Kbh.) Christen Jørgensen Skeel fik brev om, at kongen er tilfreds, at han må tage afsked fra kurfyrsten af Brandenburg, til hvilken ende han tilskikkes hosføjede kreditiv. JT, 14, 190. K.

24. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Henning Sparre bekomme så meget korn el. anden proviant af Provianthuset, som kan andrage 20 rd. Dermed etc. Sjt, 35, 392. Orig. i DKanc. B1790.

24. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade drabanterne komme noget af deres besoldning, om nogen middel er for hånden, hvis ikke, skal de lade dem komme af det første, som indkommer. Sjt, 35, 392.

24. aug. (Kbh.) Johan Lehn fik brev om, at vinhandlerne skal forstrække kongen med rhinskvin. Intet vin er i forråd til hofstaten. JL skal tale med alle vinhandlerne i byen om, at enhver af dem vil forstrække kongen 3 stykker rhinskvin, hvorimod han vil give dem forsikring til betaling, når han erfarer, hvori de begærer dette. Dermed etc. Sjt, 35, 392. (Tr.: KD, V, 652).

24. aug. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om et skib til garnisonen. Kongen er tilfreds, at det opbragte skib, hvorpå samtlige kapere prætenderer, må forbruges til garnisonen, hvorimod kongen vil lade dem betale, som det tilkommer. Dermed etc. Sjt, 35, 393.

25. aug. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at lade Jacob Engebrechtsen¹ af Hamborg komme 268 stænger jern. De har tilforn bekommet befaling² til at lade JE igen komme 300 skippd. ham tilhørig og til Kbh. opbragt jern. Han andrager for kongen, at af samme jern skal i Jan Boskens skib, hvis ladning er transporteret til Søren Pedersen i Kbh., være indskibet 268 stænger. Kongen beder adressaten anordne, at JE uden ophold igen kommer dem. Dermed etc. Sjt, 35, 393. Indl. udat.

1) Indl. har Eigebrecht. 2) En sådan ses ikke 1658 el. 1659.

26. aug. (Kbh.) Birgitte Jensdatter m.fl. fik efter begæring brev om efter sædv. lysning at lade sig vie til sin trolovede fæstemand hjemme i huset. Forbydendes etc. Sjr, 24, 430.

Lige sådant brev fik Steffen Kruse om at lade sig vie til sin trolovede fæstemø, Mariche Gillersdatter.

26. aug. (Kbh.) Kaptajn [Johan] Ebers fik efter begæring brev på for sig og arvinger at beholde en bondegård, Kaplegård, med avling og brug, som tilforn 2 bønder havde i fæste, og som nu berettes at være ledig, liggende ml. Køge Kro og Roskilde Kro, kvit og frit uden stedsmaal, ægt og arbejde. Dog skal han være forpligtet til årligen i rette tid at levere den sædv. landgilde og holde gården ved god hævd og bygning. Sjr, 24, 430. (Udt.: Kr. Sk., II, 73). K. Indl. udat. (2).

26. aug. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev anlangende Beauforts officerers traktement. Adressaterne har 19. aug. bekommet kongens ordre¹ anlangende følgende officerers traktement som reformerede af oberstlt. Beauforts kompagni, at beregne fra dets dato, nemlig fændrik Mikkel Axelsen Strick,² kaptajn d'armes [uudfyldt], sergenterne Peder Pechler og Gabriel Cluch, fourer³ Terchel Tygesen Skram, gefreiterkorporal Jens Hansen og mønsterskriver Johan Lechmeyer. Kongen erfarer, at de er antaget 21. juni, og er tilfreds, at deres traktement må angå fra samme dato. Dermed etc. Sjt, 35, 393.

1) Se ovf., s. 286. 2) Kopibogen har *Frederik Michel Axel Striche*. 3) Kopibogen har *Eturerer*.

26. aug. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om af Henrik Ehm, kobbersmed i staden, at annamme de varer, han indtil 500 rd. vil forstrække til garnisonen, hvorfor de skal kvittere ham, så han derefter kan søge sin betaling hos kongen, lige ved andre, som gør forstrækning. Dermed etc. Sjt, 35, 394.

26. aug. (Kbh.) Kongens bygmester Albertus Matthisen fik brev om at vurdere det hus, oberstlt. Andreas Wilcken ibor, med tilhørig plads, så vidt det ikke allerede er købt af ham, og skriftligt under sin hånd indlevere det i Kanc. Dermed etc. Sjt, 35, 394. Inkl. udat.

26. aug. (Kbh.) Peder Pedersen, Jens Sørensen og Hans Sørensen fik befaling til at tilholde bønderne på Amager, at de, eftersom Hans Schack anviser det, sløjfer den redoute, som er opkastet ved Dragør. Dermed etc. Sjt, 35, 395. (Tr.: KD, V, 653).

Lige sådan befaling fik borgmestrene på Christianshavn.

27. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at tilholde alle tømmermændene og snedkerne i byen, at de til førstkommende mandag for betaling færdiggør 10 skubkarrer af det tømmer, som kongen lader dem levere. Dermed etc. Sjt, 35, 395. (Tr.: KD, V, 653).

27. aug. (Kbh.) Bertram de la Coste fik brev om efter Hans Schacks ordre at lade følge af Tøjhuset. Han har tilforn bekommet ordre¹ til efter HSs ordre at lade være følgagtig det, denne begærer af Tøjhuset til kongens tjeneste. Kongen er tilfreds, at han fremdeles lader ham det følge, så længe han kommanderer i staden. Dermed etc. Sjt, 35, 395.

1) Se ovf., s. 178.

27. aug. (Kbh.) Mikkel Langemack fik befaling til fra sig at levere Georg Hoffmann nøglen til bommen. Dermed etc. Sjt, 35, 396. (Tr.: KD, V, 653).

27. aug. (Kbh.) Mikkel Langemack fik brev om, at Henrik Niemand, kongens sukkerbager, skal være tolder i Kolding. Kongen kommer i erfaring, at toldereren dér, Morten Panck, er død. Dersom det befinder sig således, skal ML igen forordne HN dertil. Befalendes etc. Sjt, 35, 396. Orig. i DKanc. B 223D.

28. aug. (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau fik brev på Bjæverskov og Lide-mark kirketjender. Kongen kommer i erfaring, at disse tjender vakerer. HR bevilges dem for fæste og sædv. årlig afgift. Hvorefter alle osv. Sjr, 24, 430. K.

28. aug. (Kbh.) Christian Casuben, boghandler i Kbh., fik privilegium på nogle bøger. Han har anholdt om privilegium på følgende bøger, som han agter at befordre til trykken, nemlig Biblische, kirke-, skole-, hus- og rejse-håndbog med 8 bøger, uddraget af Jens Lauridsens bog Sequere me, som han har købt af ham. Mag. Hans Thomesens Psalmebog indeholdende alle danske åndelige psalmer og lovsange og de 12 åndelige betænkninger. Philip Keggelli med en psalmebog bagi, i en liden form, som den ikke tilforn har været i. Kongen bevilger ham 10 års privilegier, så ingen må eftertrykke dem el. indføre dem trykt fra andre steder, såfremt de ikke vil have forbrudt de eksemplarer, som de farer med, halvparten til kongen og halvparten til CC. Hvorefter osv. Sjr, 24, 432. K. Indl. 8. okt. 1652, 26. juli.

28. aug. (Kbh.) Hans Schack fik brev om dæler af de opbragte skibe- rum til hjulbårer. Kongen er tilfreds, at han til hjulbårer o.a. fæstningen vedkommende arbejde må tage 180 tylvter dæler af lybske el. andre skiberum, som er opbragt af kapere, hvilke dæler kongen i tiden vil lade betale dem, som de bliver tilkendt. Dermed etc. Sjt, 35, 396. (Tr.: KD, V, 653).

P.S. Det befindes, at der findes flere dæler end som skrevet. Han skal tage så mange, som findes, og lade forvare på Holmen til anden brug.

28. aug. (Kbh.) Henrik Thott fik brev anlangende det gods, borgmester Peder Pedersen i Kbh. har bekommet til pant. Kongen har imod

forstrækning til garnisonen i Kbh. til PP pantsat følgende af kronens gde og gods: Jyll., Dronningborg len, Essenbæk birk, Essenbæk s. og gård: Peder Groersen og Groers Pedersen. Essenbæk Kloster: Rasmus Rasmussen, Simon Pedersen og Peder Groersen. HT skal lade PP bekomme godset med herlighed, landgilde og alt andet efter pantebrevet, til hvilken ende han skal tilholde bønderne boende på godset, at de retter sig derefter, indtil det igen bliver indløst, så og anordne, når Gud vil, at kongen igen bliver landet mægtig, at til tinge bliver opkrævet uvildige mænd, som kan syne de pantsatte byer, huse og gårde, med tilliggende skove, som findes på godset, hvorledes de befindes, og taksere, hvor mange svin der kan fødes på skovene, når olden er, og give besigtigelsen beskrevet fra sig og tilstille PP den. Dermed etc. JT, 14, 190. K.

29. aug. (Kbh.) Instruktion for renteskriver Claus Jørgensen til straks at begive sig på orlogsskibet Spes ned til Sundet og optage told af alle de derigennem kommende koffardiskibe efter de oprettede pacta og den øresundske toldrulle. Hvorefter osv. Sjt, 24, 433. (Udt.: CCD, VI, 409). K.

29. aug. (Kbh.) Bevilling for Mathias Kalthoff til at bevåne våningen i Skipperboderne, som Henrik Niemand, kongens sukkerbager, til des har beboet, når HN kvitterer den. Sjr, 24, 433. (Tr.: KD, III, 492). K. Indl. 22. aug.

29. aug. (Kbh.) Bertel Marske, dæleskriver på Bremerholm, fik befaling til at annamme til sig og i forvaring henlægge de dæler, som på Holmen bliver oplagt af de ved kapere hidbragte skiberum, og ej som af feltmarskal Hans Schack begæres nu straks at bruges til fæstningen, og aldeles ingen lade komme ud, til hvad brug det og være kan, med mindre han bekommer kongens egen ekspres ordre. Dermed etc. Sjt, 35, 397. (Tr.: KD, V, 654).

29. aug. (Kbh.) Hans Hansen, proviantskriver, fik befaling til af Provanthuset at lade nærværende Anne Albret Koches ugentlig til den islandske præst bekomme proviant for 9 mk. da. Sjt, 35, 397.

29. aug. (Kbh.) Balthasar Seckman, skriver på Klædekammeret, fik brev om straks til kommissarierne Steen Brahe og Holger Vind at levere alle de sko og strømper, som findes i forråd på Klædekammeret, ta-

gende deres bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 397.

29. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om, at Søren Lauridsen, indvåner i Kbh., for kongen har ladet andrage, at han til indkvartering skal være pålagt generallt. Hans von Ahlefeldt og derforuden siden dennes bortrejse pålægges hollandske officerer. Da HvA er forrejt i kongens tjeneste, eragtes billigt, at hans kvarter imidlertid bør stå åbent. Dermed etc. Sjt, 35, 397. (Tr.: KD, V, 654).

29. aug. (Kbh.) Afd. hr. Frederik Reedtz' arvinger fik brev anlangende Ingvor Lauridsen om et herredsfogderi. IL har for kongen ladet berette, at herredsfogeden i Bårse h. er død, og endnu er ingen forordnet i hans sted. Efter begæring er kongen tilfreds, at IL må forordnes dertil. Dermed etc. Sjt, 35, 398. Incl. 28. juli og udat.

29. aug. (Kbh.) Claus Ravn og Ingvold Carstensen, byfoged i Christianhavn, fik brev anlangende at akkordere med skippere på Islandske Kompagni. Adressaten skal i egen person og ved egne tjenere straks befordre, at alle i Kbh. liggende skippere, fremmede og indvånere, som ikke allerede er befragtet, ufejlbar straks indstiller sig på Islandske Kompagni for at akkordere med dem. Såfremt nogen vægrer sig, skal de straks tilkendegive det for kongen, som vil bortgive sådanne skiberum til andre, som vil udrede dem til denne højfornødne tjeneste. Dermed etc. Sjt, 35, 399.

Lige sådant brev fik IC.

29. aug. (Kbh.) Markor Rodsteen fik brev om at begive sig i Sundet med Spes for at tage told. MR skal med første gode vind begive sig i Sundet, hvor han skal ligge et sted, som den hollandske admiral eragter bekvemt, og dér ved sin tilforordnede renteskriver Claus Jørgensen lade optage told af de dér igennem kommende koffardiskibe. Det, som imidlertid passerer el. han bekommer at vide, skal han ved al given lejlighed advisere. Dermed etc. Sjt, 35, 399.

29. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om af det jern, som endnu er i beholdning på Tøjhuset, at betale smedene i byen for det arbejde, de har forfærdiget på feltartilleriet, så og for adskillige materialer, de har gjort til fæstningen og voldarbejdet. Dermed etc. Sjt, 35, 399. (Tr.: KD, V, 654). Orig. i DKanc. B1790.

29. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med skipper Johan (Jan) Gerbrandtsen og Willem Cornelissen Fetgat, hvad de tilkommer for gjort tjeneste. Sjt, 35, 400.

29. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at akkordere med Jens Lassen om, hvad krudt han findes at have leveret i Tøjhuset og til Kronborg fæstning. Dermed etc. Sjt, 35, 400. Orig. i DKanc. B179O. Inkl. 23. aug.

29. aug. (Kbh.) Laurids Pogwisch fik brev anlangende, at folk fra Ernst Albrecht von Eberstein og af hans eget regiment kommer til Frederiksodde skanse. LP har tilforn bekommet kongens befaling¹ til at begive sig ind i skansen. Kongen har befalet EAVe at lade LP til dens besætning bekomme 2 kompagnier geworbne folk, tilhobe 120 mand stærk, med en major el. oberstlt. til fods, desligeste også en ingeniør, på det han des bedre kan lade skansen sætte i defension. Resten skal han tage af landfolket, enten af hans eget el. et andet regiment dér i landet, så vidt han eragter fornødent, og lade dem arbejde flittigt, så det kan sættes i defension. Dermed etc. JT, 14, 191. K.

1) Se ovf., s. 224.

30. aug. (Kbh.) Deklaration for de håndterende til søs og for Admiralitetet anlangende fribyttere. Kongen er kommet i orlog og fjendtlighed med kongen af Sverige formedelst vigtige årsager efter de manifeste, som han har ladet publicere derom. Han har dér udgivet et mandat og forbud imod al til- og fraførsel til kongen af Sveriges undersætter og dem tilhørende, hvorpå og er udgivet adskillige af hans søbreve til adskillige kaptajner, at de i Øster-, Vester- og Nordsøen og i fjendtlige havne må tage alle svenske skibe og gods og gøre dem afbræk og forhindre deres kommercier. De må tage alle dem, som hører til de lande og pladser, som er under den svenske jurisdiktion, og som har svensk garnison, og som fri prise antaste deres skibe og gods og uåbnet og under forsegling lade dem henføre til næste stad el. havn her i riget og lade det henføre til Kbh. for dér at hente dom ved Admiralitetet. Der som frit gods således findes i svenske skibe, da må det i lige måde antastes og alle varer af kontrabande blive prise, item alt det, som føres fra Jyll., Holsten o.a. af kongens lande, så længe fjenden er der, med mindre de har kongens benådning el. nogen undersætter salverer deres gods derfra, hvilket skal være dem uformet. De, som vil holdes for fri skibe og gods, skal bevise det med certifikation, som ej strider imod

de breve og dokumenter, som findes ved skibet, el. imod de købmandsbreve, som kan bekommes. Dog må under denne kommission og skin ingen person angribes, ej heller andre nationers skibe på deres retfærdige rejse tilføjes skade, under kaptajnens æres, livs og gods' fortabelse. Kaptajnen skal i Admiralitetet stille kongen borgen for al skade, han gør imod den instruktion, der medgives ham. Item må i søen pågribes alle dem, der gør fjenden tilførsel med vivres el. kontrabande. Da kongen var kommet til venlig forhandling og traktater med kongen af Sverige, og denne igen brød dem og belejrede kongen i hans residens og ved trykte mandater forbød alle sine undersåtter og fremmede nationer og fristæder og folk at gøre kongen tilførsel ved samme belejring og turberede kommerciën i Østersøen og i åben sø angreb dem, som gjorde kongen tilførsel, og dermed afskaffede al handel i Kbh. og over alt riget, er kongen af dette blevet tvunget også imod al handel på Sverige og tilhørende lande ved åbent patent at lade forbyde og anholde alle derhen gående skibe og, eftersom de findes, at konfiskere dem, i forhåbning, at hans naboer i denne farlige tid ikke skulle anse det for en ringe ting, men hjælpe til, så god og bestandig fred igen erlanges, eftersom kongens intention ej var at hindre kommerciën i Østersøen, som hans mandat af 5. marts 1659¹ ydermere udviser. Efter den tid er adskillige af kongens søpas, trykte som skrevne, udgivet til adskillige kaptajner på nævnte manér, om at antaste alle svenske undersåtter og skibe og gods i søen og fjendtlige havne og tilføje dem al mulig skade, så og dem, som gør tilførsel med vivres og kontrabande, dem undtagen, som har kongens pas. hvori han befaler, de skal hjælpes af hans officerer, når de søger deres intention imod Sveriges krone. Da disse udgivne søpas synes at indeholde nogen forandring, så de ej alle er enslydende, hvorfor kongens kaptajner, Admiralitetsråd og naboer og søfarende tvivler, hvorledes der skal være ment, har kongen for at forekomme dette gjort denne deklaration: 1. Kongens intention er ej anderledes, end som det kan ses af alle udgivne mandater og søbreve, at kongens kaptajner og kommisfarere frit må antaste og angribe alle svenske og deres skibe og gods og dem, som gør svensken og dem tilhørende tilførsel af vivres og kontrabande, og opføre dem og tage lovlig dom. Dermed ikke ment kongens venner, naboer o.a. neutrale stænder og stæders gods og skibe, med mindre de tages med tilførsel af vivres el. kontrabande el. med til- og fraførsel af svensk gods. Det dog ikke at røre, førend dom er afsagt, hvilket Admiralitetet straks er pligtig at dømme. 2. På det der ej skal begås stort misbrug med certifikationer, el. øves underslæb, er kongen tilfreds, at

de 2 rådsherrer, som tager eder af de certificerende, også selv med egne hænder underskriver disse, på medfølgende måde stilet med notarius og stadsseglet hos, og kopi deraf hos residenten i alle de steder, hvor kongens resident findes, el. forskikkes den, kongen forordner dertil. Hvorefter osv. SjR, 24, 433. (Tr.: CCD, VI, 409-13). K. Incl. 30. aug.

1) Skal formentlig være 1. marts, se ovf., s. 80-81.

30. aug. (Kbh.) Skøde til Andreas Wilcken, oberstlt. over artilleriet og indvåner i kongens residensstad Kbh., samt arvinger på 2 af kronens våninger med dertil liggende gårdsrum, som han nu selv ibor på Slotsholmen næst Løngangen, og findes efter alen og mål som følger: siden imod gaden fra den øde plads, som for kort tid siden er skødet til AW, og hen til midt på mellemuren, som står ml. den våning, som Jørgen Winckler, kongens klejnsmed ibor, og nævnte 2 våninger, som AW nu tilskødes, er 25 al. 3 tol lang, siden imod JW fra gademuren og ind ad til Løngangen 19 al. 3 tol, siden næst langs Løngangens mur fra JW's bagplads og hen til nævnte øde plads igen 21½ al. 4 tol, og siden imod den øde plads fra Løngangens mur hen ud til det yderste på gademuren 19 al. 1 kvarter, hvilke 2 våninger etc. Forbydendes etc. SjR, 24, 438. (Tr.: KD, III, 492-93). K.

30. aug. (Kbh.) Rederne og interessenterne bag de udrustede skibe og kapere i staden fik efter begæring brev om at måtte bruge dr. Peder Lauridsen til at procedere i deres sager imod dr. Müller, som på vegne af de lybske o.a. fremmede skal gå i rette imod dem. Forbydendes etc. SjR, 24, 440. K.

30. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med Hans Junge og David Junge, Hans Eylers og Daniel Witten, borgere i Hamborg, hvor meget de kan tilkomme efter hosfølgende beviser for stangjern og beg, som de har leveret til kongen. Dermed etc. Sjt, 35, 400.

30. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med Bertram de la Coste, hvad han kan tilkomme for gjort tjeneste til datum efter bestallingsbrevet. Dermed etc. Sjt, 35, 400. Incl. 18. juli, 27. aug., 1. og 24. sept.

30. aug. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade skipper Foppe Reimers skib losse og sælge en del jern til artillerifolkets og Christoffer Parsbergs betaling. Item til stenkul o.a. De har tilforn bekommet befaling til at losse det opbrugte skiberum, som FR fører. De skal til betaling af kongens artilleriofficerer og betjente lade sælge alt det jern, som ikke er ordineret til kommissarierne. Det andet, der findes deri, skal de i lige måde sælge til højeste pris og deraf først betale de 1.000 rd. med rente, som er borttaget til CPs rejse, og 500 rd. til officerernes ranson, såvel som det stenkul, der er købt til kongen, resten at disponere til andet, som denne tid kræver. Dermed etc. Sjt, 35, 401. Orig. i DKanc. B1790.

30. aug. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen, viceadmiral på Bremerholm, fik brev om at lade nærværende Nicolai Teller være følgagtig en af de norske jagter, som begæres ved Blokhuset. Sjt, 35, 401.

30. aug. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om på ansøgning fra Christoffer Gabel, kammerskriver, og Albret Itzen, indvåner i Kbh., at lade være følgagtig de 4 små falkonetstykker med tilhørende lader, som er stående på Bremerholm ved kranen. Dermed etc. Sjt, 35, 401. (Tr.: KD, V, 654-55).

30. aug. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om at lade de 2 skibe liggende uden for bommen lægge ind i havnen og tage folket deraf og sætte på Spes, som skal gå ned til Sundet. Dermed etc. Sjt, 35, 402.

30. aug. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om af oberstlt. Wilcken at annamme 250 rd. og kvittere ham derfor og siden lade pengene levere til generalmajor von Breda, tagende hans bevis, hvilket skal blive godtgjort. Sjt, 35, 402.

30. aug. (Kbh.) Henrik Müller og Selio Marselis fik brev om koncept til certifikationer. Kongen har anset for godt, at et koncept skal forfattes, hvorledes alle certifikationer, som af upartiske personer udføres fra fjendtlige pladser, bør være stilet, så intet underslæb begås. Adressaterne skal udkaste et koncept og skriftligt opsætte deres mening, hvorefter kongen vil resolvare. Dermed etc. Sjt, 35, 402.

31. aug. (Kbh.) Henrik Müller og Selio Marselis fik brev om at gøre deres flid for på bedste manér og billigst mulige pris at befragte alle de

skuder og skiberum, som er ved staden og findes dygtige til at overføre ryttere el. fodfolk. Dermed etc. Sjt, 35, 403. Orig. i Rtk. 216.206.

31. aug. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om med forderligste til alle regimenterne til fods at uddele de strømper og sko, som er leveret af skriverne på Klædekammeret, proportionaliter eftersom hvert regiment er stærkt til. Tagendes etc. Sjt, 35, 403.

31. aug. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om en rytter, der har skudt en borger. Kongen har erfaret den ulykke, som er sket dagen før, idet en rytter har skudt en borger ihjel. Adressaterne skal gøre den anordning, at rytteren, som skal være anholdt i byens fængsel, bliver leveret til sit regiment, eftersom han skal forvares dér til sagens udfald. Dermed etc. Sjt, 35, 403. (Tr.: KD, V, 655).

31. aug. (Kbh.) Cornelius Kruse d. U. og Une Nannes (Nansen) fik brev om straks med deres skibe at passe på, at ingen skiberum passerer fra Kbh. forbi Dragør. Han skal straks begive sig til Dragør, og dér have indseende med, at ingen skuder el. andre skiberum fra staden passerer forbi ind i Østersøen, medmindre de fremviser kongens eget pas. Sjt, 35, 404.

Lige sådan ordre fik UN.

31. aug. (Kbh.) Bertram de la Coste fik befaling til, når arkelimesteren på orlogsskibet Spes affordre det, at lade det være følgagtig denne ammunition, nemlig 10 td.¹ krudt, 100 bånd lunter, 12 knobhjul til lader, 10 middel rullebolte, 6 vareakslar, 1 ott. musketkugler, 10 stk. spejltræer. Sjt, 35, 404. Incl. 3. aug.

1) Incl. har *halvtønder*.

31. aug. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at lade skipper Jørgen Torbahe af Lybæk få sin skude igen. Kongen har ved synderlig intercession og forbøn igen givet nærværende JT hans kongen for kort tid siden ved adressatens dom tilkendte skude. Det skal anordne, at den bliver ham følgagtig. Dermed etc. Sjt, 35, 404. Incl. 11. og 13. aug.

31. aug. (Kbh.) Cornelius Lerche fik brev anlangende Duarte de Limas assignation. DdL har ladet andrage for kongen, hvorledes CL har ladet sig mærke med at ville kassere den indvisning, der er gjort ham. CL skal lade ham efter denne bekomme det, der kan være tilovers, ef-

ter at han selv har bekommet det, han kan tilkomme efter kongens ham givne bevill. Dermed etc. Sjt, 35, 405.

31. aug. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om en galiot til Kjeld Kjeldsen. Nærværende KK har for kongen ladet andrage, at han tilkommer en fjerdepart i en galiot, Håbet, som for nogen tid siden skal være opbragt af en kaper fra Malmøs red til Kbh. Adressaten skal anordne, at han igen bekommer den, eftersom kongen har forundt ham den for gjort tjeneste. Dermed etc. Sjt, 35, 405. Incl. udat.

31. aug. (Kbh.) Peder Jensen på Bornholm fik brev om at gøre sit bedste til dér for billig betaling at samle så megen havre og byg, som kan tilvejebringes, hvilket siden med første skal skikkes til Kbh. Dermed etc. SkT, 9, 156. Incl. 31. aug.

1. sept. (Kbh.) Cornelius Kruse d. U. fik efter begæring brev om at måtte have Peder Villadsen til prokurator. Kongen bevilger, at PV på vegne af CK må lade sig betjene til at påtale og udføre de sager, som CK er gerådet i, så vidt retten gemæs er. Forbyndes etc. Sjr, 24, 440. Incl. 25. aug.

1. sept. (Kbh.) Borgmester Peder Pedersen, Jens Sørensen og Hans Sørensen fik brev om at tilholde bønderne på Amager hver at føre et læs brændeved til kongens køkken fra lunden dér og begynde dermed den følgende morgen, så mange som kan få læs og bliver tilsagt. Dermed etc. Sjt, 35, 406. (Tr.: KD, V, 655). K. Incl. udat.

Lige sådant brev fik JS og HS.

1. sept. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev anlangende Falck Dombant og Jan Coterels traktement. Kongen er tilfreds, at FD må bekomme frit traktement i Kbh. som en fri rytter på 2 heste og en knægt. Desligeste JC frit traktement såsom reformerede løjtnanter til fods. Dermed etc. Sjt, 35, 406. K.

1. sept. (Kbh.) Georg Hoffmann fik brev om, at fartøjer skal komme ud efter fourage o.a. fra Hven. Han skal lade passere gennem bommen alle skuder og skiberum, som kongen er til sinds at forskikke til Hven for at afhente fourage o.a. Dermed etc. Sjt, 35, 406. K.

1. sept. (Kbh.) Markor Rodsteen fik brev om at betale folket på Spes af optagne toldpenge, som oppebæres i Sundet, efterhånden som de kommer, indtil han har bekommet 600 rd., hvoraf han skal betale bådsfolkene på Spes. Dermed etc. Sjt, 35, 406. K.

1. sept. (Kbh.) Jens Rodsteen fik brev om fourage o.a. fra Hven. Han skal med de skuder, han bekommer uden for bommen, begive sig til Hven, hvor han skal afhente fourage o.a. Dermed etc. Sjt, 35, 407. K.

1. sept. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om at opsøge så mange bådsfolk, som er i byen, og tilholde dem straks at begive sig til orlogsskibet Spes. Om de vægrer sig, skal han tage dem med magt og lade dem føre på skibet. Dermed etc. Sjt, 35, 407. K.

1. sept. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om at lade Sorte Rytter og Lindormen ligge uden for bommen og besætte hvert med 12 bådsfolk og de soldater, som ikke behøves på Spes. Dermed etc. Sjt, 35, 407. K.

1. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade kongens drabanter bekomme 2 måneders kost, såfremt noget middel er for hånden; hvis ikke, skal han lade dem bekomme det af de første midler, som kommer ind. Dermed etc. Sjt, 35, 407. K. Orig. i DKanc. B1790.

2. sept. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. og Christianshavn fik brev om at gøre deres bedste til at tilvejebringe flest mulige øl- og vinfade til at bruges på de fartøjer, som nu skal forskikkes til transport af folket, hvilket siden enhver ejermand efter fuldendt rejse igen kan få tilstillet. Dermed etc. Sjt, 35, 408. K.

Lige sådant brev fik borgmestre og råd på Christianshavn.

2. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Lisbet, Peder Bysses, efterhånden, som midlerne strækker til, bekomme noget, hvoraf hun kan leve, hvilket siden kan afkortes i hendes afregning. Dermed etc. Sjt, 35, 408.

3. sept. (Kbh.) Markor Rodsteen og Jens Rodsteen fik brev på kongens anpart i en skude og deri værende varer tilhørende Henrik Cortsen, borger i Landskrone, som er taget af dem på Malmøs red og opbragt i Kbh., såfremt den ikke bliver frikendt af Admiralitetsrådet. Sjr, 24, 441. K.

3. sept. (Kbh.) K.M.s obligation til Christoffer Gabel, kongens kammer skriver, og Albret Itzen, indvåner i Kbh. Kongen er dem skyldig 1.500 rd. for deres galiot, som de har mistet i hans tjeneste. Han lover for sig og efterkommere dem og deres arvinger at ville erlægge pengene og indtil da give årlig og sædv. rente, 6 pct. Sjr, 24, 441. K.

3. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at Jens Lassen forleden vinter har udlagt og betalt 776 rd. 2 mk. 12 sk. til højfornøden isning og voldarbejde ved fæstningen så vel som 892 rd. 1 mk. for skilderkjortler, som han efter kongens begæring har købt tøjet til, ladet forfærdige og betalt. De skal gøre afregning med ham, så vidt han kan bekomme, med rente fra den tid, udlægget skete. Dermed etc. Sjt, 35, 408. (Tr.: KD, V, 655). K. Indl. 28. aug. og udat.

3. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om klapholt til stillinger ved artilleriet. De skal anordne, at af de klapholt, som findes på Bremerholm, bliver til Tøjhuset leveret så meget, som kan behøves til forstillinger på feltartilleriet. Dermed etc. Sjt, 35, 409. K. Orig. i DKanc. B1790.

3. sept. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev anlangende at lade Adrian von Wehnen bekomme reformeret kaptajns traktement til fods fra den tid, han sidst var ankommen til staden. Dermed etc. Sjt, 35, 409. K. Indl. 30. juli.

3. sept. (Kbh.) Markor Rodsteen fik brev om til sig at tage nærværende 10 personer og lade dem bekomme kost, og at være dem beforderlig dér, hvor de kan behøve hans hjælp til kongens tjeneste. Sjt, 35, 409. K.

3. sept. (Kbh.) Henrik Müller, Selio Marselis og Jens Lassen fik brev om, at de i Kbh. værende lybske gesandter har erklæret at ville forstrække en sum imod forsikring. Adressaterne skal lade oppebære 5.000 rd. af dem og straks samme aften annamme dem til at befragte det ved staden liggende fartøj, hvorimod de skal aflevere kongens dem i hænde havende bevill. til lybske skibe. Foruden skal de tage veksel af dem for 1.200 rd., som de inden 4 uger fra dato har lovet i lige måde at lade erlægge til kongen imod forsikring. Dermed etc. Sjt, 35, 409. K. Orig. i Rtk. 216.206.

3. sept. (Kbh.) Hans Olsen (Olufsen), kongens køkkenskriver, fik brev om at annamme 3.000 rd. af de herværende lybske gesandter og efterhånden anvende dem til hofholdningen. Dermed etc. Sjt, 35, 410. K. Orig. i Rtk. 216.206.

4. sept. (Kbh.) Bevilling for følgende vinhandlere i staden, Johan Lehn, Albret Dysseldorp, Jacob Fyren, Weyers enke og Peter Musfelt, til den fuldkomne afgift, som bønderne i den ny Amagerby årligen skal give af Ladegårdsmarken, som skal beløbe 700 rd., så de må nyde afgiften, indtil de er afbetalt 2.200 rd. med påløbne renter, som kongen er dem skyldig for vin, de har leveret i hans kælder. Men dersom bønderne, formedelst de nu er øde, ikke fuldkommelig kan give nævnte afgift, er kongen tilfreds, at adressaterne må akkordere med dem, om de til dem i stedet for noget af afgiften vil afstå nogen jord el. brug, hvilket de i værende tid frem for andre må nyde og bruge, lige ved de andre indbyggere og gårde med samme frihed og afgift. Det, de i slige måder oppebærer, skal de først lade afkorte i renten og det andet i kapitalen. Dersom nogen tilkommer at give told for deres indførte vin, da skal enhver afkortes efter sin fordring, indtil de bliver betalt for nævnte sum og påløbne renter, og siden afstå denne assignation og ej videre befatte sig med Ladegårdsmarken el. dens afgift. Sjr, 24, 442. (Tr.: KD, III, 493). K. Indl. udat.

4. sept. (Kbh.) Marcus materialskriver fik befaling til at lade nærværende Søren Tygesen murmester være 3 læster kalk følgagtig uden for Østerport. Dermed etc. Sjt, 35, 410. K.

4. sept. (Kbh.) Kaptajn Jan Quast og Peter von der Burg fik befaling til at indtage alle de umunderede ryttere, som ritmester Rysler befaler ham at tage ind. Sjt, 35, 410. K.

Lige sådan ordre fik PvdB.

4. sept. (Kbh.) Georg Hoffmann fik brev om hver aften at lade kongen tilstille fortegnelse over alle dem, som dagligen passerer frem og tilbage gennem bommen. Dermed etc. Sjt, 35, 410. (Tr.: KD, V, 656). K.

4. sept. (Kbh.) Hans Schack fik brev om de skiberum, som ikke vil lade sig fragte. Kongen har befalet alle i Kbh. liggende fremmede og indlændiske skiberum og fartøjer at lade sig bruge i kongens tjeneste. Han påtvivler ikke, at de mod billig fragt vil bekvemme sig dertil. Der-

som mod forhåbning nogle skulle vægre sig, skal HS straks lade alle sådanne skuder og skiberum, der findes uvillige og genstridige, afrive, sønderhugge og henlægge i forvaring, så de kan uddeles til ildebrændsel i corps de garderne i tilkommende vinter. Dermed etc. Sjt, 35, 411. K.

4. sept. (Kbh.) Hans Schack fik brev om at anordne, at Markor Rodsteen straks bekommer 10 bøsseskytter og 18 soldater. Dermed etc. Sjt, 35, 411. K.

4. sept. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om med det hidkomne fodfolk fra Femern, så snart vinden føjer sig, at begive sig til Ysted, tagende med sig oberst Christian Jørgensen Urne med 60 umunderede ryttere og de reformerede officerer, som Hans Schack, feltmarskal og befalingsmand på Riberhus, forordner dertil. Når han ankommer dér, skal han bemægtige sig pladsen, og så vidt kan ske sætte den i defension, til hvilken ende han dér af landet skal lade inddrage al fornødent magasin, gørende fjenden alt mulig afbræk. Det, han udretter, skal han ved given lejlighed advisere kongen om og indtil videre anordning forblive dér. Dermed etc. SkT, 9, 156.

5. sept. (Kbh.) Stævning af Christoffer Bille til Mejlgård m.fl. Kongen er tilsinds at lade hænde dom over CB for overgivelsen af fæstningen Kronborg til fjenden, hvor kongen formener, at CB har handlet imod sin pligt og hans ekspres ordre m.v., som hans fuldm. vil sætte i rette imod ham. Han skal møde i retten for Danmarks Riges Råd 8. sept. og lide og undgælde det, retten gemæs er, medtagende det, han agter at forsvare sig med. I lige måde stævnes oberst Poul Beenfelt, som var kommandant, så vel som oberstlt. Brunow, om de har noget at svare, eftersom de begge har underskrevet den om fæstningen gjorte akkord. SjR, 24, 443. K.

5. sept. (Kbh.)¹ Kongen har bevilget følgende 5 skippere, Baltser Brun, Hans Clement, Henrich Werdeman, Hans Laudan (Lawden) og Rotger Reimers, at de med skiberum og indehavende varer uden alt videre ophold må begive sig fra staden til Lybæk, med så skel, at de på behørlige steder bliver frikendt og nøjagtigt bevisliggøres, at ingen af dem har svenske tilhørende varer inde, men dersom nogen befindes at have svenske varer inde, er de forpligtet til at lade dem udlade i Kbh.

el. og at stille kaution at hidskaffe pengene derfor. Thi osv. Sjr, 24, 443. K.

1) Efter K., da brevet er sprunget over i kopibogen, idet konceptets nr., 154, er skrevet ved det foregående brev nr., således at dette brev står med numrene 153, 154.

5. sept. (Kbh.) Dr. Hans Svane fik efter begæring brev på Ebberødgård og Skaverød Mølle og de derhos liggende Store Stubesø Mose og Liden Stubesø Mose i Birkerød s., Hørsholm birk, for sig og hustru og børn deres livstid, kvit og fri for landgilde, ægt og arbejde o.a. afgift, med skov og fiskevand o.a. herlighed. Forbydendes etc. Sjr, 24, 444. K. Incl. 25. sept. 1651 (Orig. Fr. 3., der i denne version ikke omfatter møllen og moserne, se KB 1651, 293), 3. og 5. sept.

5. sept. (Kbh.) Ulrik Sidscher, herold, og Henrik Sichts fik brev om at levere kongens ridesmed, mester Johan Grimberg, inventarium over rustvognstalden. Kongen befaler sin vognmester Maturin Dupont i UZ og HSs nærværelse af overlevere JG inventarium o.a., som findes i rustvognstalden og bør forblive dér. Dermed etc. Sjt, 35, 411. K.

5. sept. (Kbh.) Gabriel Marselis, kongens residerende kommissarius i Amsterdam, fik brev om at betale skipper Claus Goesen og Foppe Tønnesen¹ for fragt. Kongen er blevet CG 1.699 rd. 20 sk. skyldig for fragt af hans galiot. GM befales på kongens vegne at betale ham og derimod til sig annamme denne kongens obligation og ordre, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 35, 412. K.

Lige sådant brev om at betale skipper FT for 1.568 rd. 40 sk. fragt.

1) Overskriften har *Thommesen*.

5. sept. (Kbh.) Markor Rodsteen fik brev om at gøre sit bedste til straks fra Hven at lade hidføre den allermeste fourage, der kan tilvejebringes, hvortil han skal tage med sig så mange skuder og skiberum af dem på reden, som han eragter fornødent. Dermed etc. Sjt, 35, 412. K.

5. sept. (Kbh.) Bertram de la Coste, oberst over artilleriet, fik brev om at lade nærværende Claus Goesen og Foppe Tønnesen hver af Tøjhuset affølge 20 el. 25 skud krudt med tilhørende kugler til hver af de 4 3-pundige stykker, som deres galioter fører, og lunter dertil à l'advenant. Dermed etc. Sjt, 35, 412. K.

5. sept. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om at lade nærværende Foppe Tønnesen og Claus Goesen hver bekomme 4 tre-pundige stykker med tilhørende styklader, viskere o.a. af de skibe, som er lagt ind i havnen, mod forsikring, at de efter aflagt rejse igen vil forskaaffe dem til stede. Dermed etc. Sjt, 35, 413. K.

5. sept. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om, at Jens Pedersen Katrup skal kommandere som løjtnant på Spes. JB skal straks kommandere skipperen på skibet Prinsen, JPK, til at gå på Spes for at kommandere som løjtnant. Dermed etc. Sjt, 35, 413. K.

6. sept. (Kbh.) Åben plakat om dem, der ikke vil lade sig fragte. Skipperere og skibsfolk, fremmede el. indvånere, advares om, at de uden videre forhaling inden den følgende dag, 7. sept., før dag skal have annammet deres fragtbreve og pengeforstrækning hos Henrik Müller, kongens admiralitetsråd, Selio¹ Marselis, overbergamtsråd og direktør over postamtet i Norge, og Jens Lassen, kommissarius over Tøjhuset og Bremerholm, så de straks om eftermiddagen efter kongens pas lægger sig uden for bommen for at forfremme den befalede rejse, såfremt de ikke vil eksekveres, at deres skiberum opbrændes, og modvillige folk undergives livsstraf. Hvorefter alle osv. Sjr, 24, 445. K.

1) Kopibogen har *Hellius*.

6. sept. (Kbh.) Bevilling efter begæring for nærværende Jan van Sanen, hollandsk købmand, til at udføre 30 skippd. hollandsk humle. Sjr, 24, 445. K.

6. sept. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen, viceadmiral på Bremerholm, fik befaling til at lade Sorte Rytter lægge inden for bommen. Sjt, 35, 413. K.

6. sept. (Kbh.) Bertram de la Coste fik befaling til at lade løjtnant Stockmann og major Buchner på ansøgning af Tøjhuset bekomme følgende: 6 8-pundige jernstykker med alt tilbehør, 180 kugler, 36 skråsække, 16 centner krudt, 10.000 musketkugler, 16 store bundter lunter, 3 slæbetavl, 1 stykvinde, 2 jernkofødder, 12 håndspiger, 100 jernhåndgranater, 30 økser, 200 materialer af adskillig slags. Dermed etc. Sjt, 35, 413. K. Incl. udat.

6. sept. (Kbh.) Køkkenskriver Hans Olsen fik brev om at kvittere den hollandske skipper Johan Busch for de 23 tylvter dæler, som han har bekommet af ham. Sjt, 35, 414. K.

6. sept. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at anordne, at Hans von Ahlefeldts feltskærer under hans kompagni, Bertel Høfske, bekommer kvarter i byen. Dermed etc. Sjt, 35, 414. K.

6. sept. (Kbh.) Henrik Müller og Selio Marselis fik brev om, at skipper Rolluf Lorends med sin galiot må være fri for den forestående rejse, som han skulle gøre for kongen. Dermed etc. Sjt, 35, 414. K.

7. sept. (Kbh.) Erik Krag's fuldmagt til at tiltale Christoffer Bille til Mejlgård. Kongen forårsages at lade CB tiltale formedelst overgivelsen af fæstningen Kronborg. EK får fuldmagt til på kongens vegne at tiltale ham og hælde dom, om han ikke for forseelsen bør lide på ære og liv. Sjr, 24, 446. K.

7. sept. (Kbh.) Jacob Turner, kongens generaladjutant og oberst, fik efter begæring brev om at måtte komme i kongen af Englands tjeneste. Sjr, 24, 446. K.

7. sept. (Kbh.) Henrik Müller og Selio Marselis fik brev om, at Jacob Petris skib må være løs. JP, Lucas Lütken's tjener af Hamborg, har ladet andrage for kongen, hvorledes han af adressaterne er befaleet at udlade varerne af LLs skiberum, ladet med potaske, som har været opbragt i Kbh. og nu er frikendt, og med skiberummet gøre kongens tjeneste. JP beklager sig ej at kunne udskibe nævnte varer, uden de vil blive fordærvet, hans principal til stor skade. Kongen er tilfreds, at de må indeholdes og sejles bort. Dog skal han, dersom han eragter ikke at kunne tilvejebringe nok skiberum til at iværksætte kongens dessin, til adressaterne erlægge $\frac{1}{2}$ måneds fragt, hvorfor andet skiberum kan fragtes, være sig på 50 el. 60 læster. Dermed etc. Sjt, 35, 414. K. Orig. i Rtk. 216.206. Incl. udat.

7. sept. (Kbh.) Henrik Müller, Selio Marselis og Jens Lassen fik brev anlangende Herman Walmand om, at 2 skibe må sejle til Ysted. Kongen er efter begæring tilfreds, at HV med 2 befragtede skiberum med skipper Hans Clausen af Lybæk og skipper Titke Kahls af Rostock må forløves efter kongens pas og sejle fra Kbh. til Ysted. De skal tage deres

revers, at de efter aflagt rejse vil hidføre deres ladning af brændevad på samme manér som andre lybske. Derefter etc. Sjt, 35, 415. K. Incl. 7. sept. og udat.

7. sept. (Kbh.) Hans Schack fik brev om soldater hos de lybske, mens de lades. På ansøgning af de derværende lybske gesandter skal han lade dem få så mange soldater, som de begærer, og som kan være til stede ved de lybske skibe og forhindre al desordre, når de igen skal lades. Dermed etc. Sjt, 35, 415. K.

7. sept. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at lade artilleribetjentene bekomme 350 par af hver slags af de sko og strømper, de har i forråd. Dermed etc. Sjt, 35, 416. K. Incl. 7. sept. og udat.

7. sept. (Kbh.) Dr. Poul Moth fik brev om at lade nærværende børseskytte Mads Jensen, som er blevet kvit på kongens skib Svanen, komme en måneds besoldning. Dermed etc. Sjt, 35, 416. K. Incl. 3., 4. og 5. sept.

7. sept. (Kbh.) Dr. Poul Moth fik brev om at betale nærværende 7 skibsfolk en måneds sold, tilhobe 40 rd., af de til bådsfolkene godviligt bevilgede penge. Dermed etc. Sjt, 35, 416. K. Incl., se Sjt, 35, 416, 7. sept. (brev 1).

7. sept. (Kbh.) Georg Hoffmann fik brev om skippere, som må komme ud. Kongen er tilfreds, at følgende skippere, som har Henrik Müllers, Selio Marselis' og Jens Lassens certepartier at fremvise, underskrevet af dem alle tre, med deres skuder og skiberum må udpassere fra staden gennem bommen, nemlig Cort Gyldener, Dirich Hertwig, Hans Cawe, Johan Frøbassen, Richert Stuth og Hans Valsleben, alle af Lybæk, Jan Cornelissen, skipper på Boje Petersens skib, Claus Gossen van Dokkum, Foppe Tønnesen Brieter af Terschelling, Børge Andersen Stud, kaptajn Niels Andersen på Højenhald, Hans Gregersen af Kbh., Claus Clausen af Flensborg, Niels Jørgensen af Kbh., Claus Svarver på Peder Oldemets skib, Jacob Mørck af Kbh., Rasmus Batholomæussen af Kbh., Gert (Gerrit) Meyers prisskude, skipper Niels Low, kaptajn Jacob van Skrenchs kaper uden certeparti, Hans Schnoer og Ole Posts små kapere. Dermed etc. Sjt, 35, 416. K. Incl. 6. og 7. sept.

7. sept. (Kbh.) Erik Krag fik brev om, hvorledes han skal gå i rette med Christoffer Bille til Mejlgård. Kongen forårsages at lade tiltale CB ved retten. EK skal efter den ham givne fuldmagt gå i rette, foretagende følgende: eftersom CB har kapituleret, sluttet akkord og endelig til fjenden overleveret fæstningen Kronborg, uanset han som alle sine formænd havde lenet i tryk og fast slotslov og ikke havde burdet levere det til andre end kongen, langt mindre hans fjender, helst fordi der ingen mangel var, hverken af munitioen el. provision, ikke heller var skudt breche på fæstningen el. gravene opfyldt med galleri el. andet, langt mindre nogen storm ustanden; men han har uden nødtrængende årsager indledt fjendens officerer til at traktere med og igen fra fæstningen udskikket officerer til fjenden, endelig sluttet akkord og overleveret fæstningen med folkene i fjendens hånd og ikke engang søgt kongens bedste og salveret folket efter akkorden, men forladt dem hjælpeløse, så de måtte forløbe af hunger el. tage tjeneste hos fjenden; kongens stykker, som var aftalt i akkorden, blev efterladt tillige med krudt og granater, som det var befalet at kaste i stranden el. på anden måde lade komme bort, så det ikke skulle komme kongen til skade og fjenden til bedste, hvorfor kongen mener, CB har gjort imod sin pligt og bør at stande til rette efter kongens fars krigsartikler, 4. kap., 26. punkt,¹ hvorpå han skal begære retmæssig dom. Dermed etc. Sjt, 35, 417. K. Indl. 23. sept. og udat.

1) Krigsartikler af 10. maj 1625, CCD, 4, 297-98.

7. sept. (Kbh.) Bertram de la Coste, oberst over artilleriet, fik brev om at lade Jacob Mørck mod bevis af Tøjhuset bekomme 1 td. krudt, 40 6-pundige kugler, 30 4-pundige kugler, 6 bundter lunter. Sjt, 35, 418. K. Indl. 7. sept. (2).

7. sept. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om at lade Kolberg-skuden med gods være ejermanden følgagtig. Dersom noget er udlosset deraf, skal det igen indforskaffes. Dermed etc. Sjt, 35, 418. K. Indl. udat.

7. sept. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om straks for sig at lade fordre alle lybske og hamborger certifikationer, så mange, som ikke allerede er påkendt, og gennemse dem, om de befindes rigtige, hvorom de skal gøre relation til videre resolution. Dermed etc. Sjt, 35, 419. K.

7. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at måtte godtgøre Berent Torchklus de 56 rd. 24 sk. for proviant, som kongens betjente har taget hos ham. Dermed etc. Sjt, 35, 419. K. Orig. i DKanc. B1790.

8. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade mag. Niels Aagesens enke bekomme noget af hendes husbonds resterende besoldning til hans begravelse. Dermed etc. Sjt, 35, 419. Orig. i DKanc. B1790.

8. sept. (Kbh.) Georg Hoffmann fik brev om at lade de herværende engelske gesandters tjener ud- og indpassere, så ofte han ankommer til bommen med hø el. havre. Dermed etc. Sjt, 35, 419. K.

8. sept. (Kbh.) Bertram de la Coste, oberst over artilleriet, fik befaling til at lade kaptajn Mads Madsen af Tøjhuset være følgagtig til sin kaper Revenge 3 halve td. krudt, 200 3-pundige kugler og 2 3-pundige stykker. Sjt, 35, 419. K.

9. sept. (Kbh.) K.M.s obligation til skipper Adrian Jansen. Kongen er AJ skyldig 340 rd. for klapholt, som han har leveret. Kongen lover for sig og efterkommere at betale ham og arvinger 212½ rd. Sjr, 24, 446. K.

9. sept. (Kbh.) Bevilling efter begæring for Laurids Jørgensen Kreyer til at vies i huset til sin trolovede fæstemø Cathrine Selche. Forbyndes etc. Sjr, 24, 447.

9. sept. (Kbh.) Bertram de la Coste, oberst over artilleriet, fik befaling til at lade Gert Borchertsen Meyer af Tøjhuset være følgagtig til Højenhald, som er antaget i kongens tjeneste, 1 td. krudt, 60 4-pd. kugler, 20 2-pd. kugler, 5 lispd. hugget skrot, 2 lispd. musketkugler og 10 små bundter lunter. Det, der ikke forbruges, skal igen leveres i Tøjhuset. Sjt, 35, 420. K. Incl. 5. sept.

9. sept. (Kbh.) Befaling til de skippere og bådsfolk, som befaler over skuderne og skiberummene ved Hven, at de straks uden ophold begiver sig hid til staden, hvor de under straf skal rette sig efter det, de bliver befalet. Sjt, 35, 420. K.

9. sept. (Kbh.) Balthasar Seckman, skriver på Klædekammeret, fik brev om efter den af Jens Lassen, kommissarius over Tøjhuset og Bremer-

holm, underskrevne rulle til artillerifolket at levere 350 par sko og strømper. Sjt, 35, 420. K. Incl. udat.

9. sept. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om på Mikkel Skovs vegne at erlægge nogle penge til Henrik Müller, Selio Marselis og Jens Lassen. HM og SM har efter kongens befaling betalt MS 79 rd., som han resterer for traktement. Adressaterne skal igen erlægge HM og SM dette af først indkommende penge til garnisonens underholdning. Dermed etc. Sjt, 35, 420. K. Orig. i Rtk. 216.206.

9. sept. (Kbh.) Henrik Müller, Selio Marselis og Jens Lassen fik brev om at erlægge 78 rd. til Mikkel Skov af de midler, som er forordnet til at befragte skiberummene. Hvilke 78 rd. kongen har befalet kommissarierne igen at give adressaterne af først indkommende midler. Dermed etc. Sjt, 35, 421. K. Incl. 8. sept.

9. sept. (Kbh.) Henrik Müller, Selio Marselis og Jens Lassen fik brev om at bestille en galiot til at løbe til Hven for derfra at hente til Kbh. alle de skuder o.a. skiberum, som findes dér. Dermed etc. Sjt, 35, 421. K.

9. sept. (Kbh.) Mikkel Skov fik brev om at forsikre dem, som tjenstgør ham i hans anslag, være sig adel og uadel el. rømningsmænd. MS har bekommet kongens befaling¹ til at iværkstille det ham beviste anslag, hvortil kongen også, når MS adviserer det, vil forskafe ham fornøden secours, og alle de, som gør ham assistance, være sig adel el. uadel, gejstlige og verdslige øvrighedspersoner el. gemene mand, må han på vegne af kongen forsikre al. kongelig nåde, på den måde, de begærer det af kongen, når MS forstændiger ham om deres tro tjeneste. Dermed etc. SkT, 9, 157.

P.S. Dersom nogen rømningsmænd angiver sig hos ham, skal han forsikre dem på deres fred, hvilken de også derefter skal nyde, når han tilkendegiver deres tjeneste, med så skel, de gør kongen tjeneste.

1) Se flg. brev.

9. sept. (Kbh.) Mikkel Skov fik brev om at begive sig fra Kbh. anlangende anslaget på Kristianopol. Han skal straks begive sig til Ysted, tagende med sig 6 af de skuder, som er fragtet til kongens tjeneste, og levere dem til Frederik von Ahlefeldt. Når denne leverer MS de 50 mand med officerer og Cornelius Kruses kaper, skal MS dermed uden op-

hold stille det ham beviste anslag på Kristianopol i værk. Dersom det, som vel formodes, går lykkeligt, skal han forsvarligen defendere pladsen mod fjendtligt anfald og kommandere dér og flittigt advisere kongen om alting. SkT, 9, 157. Indl., se SkT, 9, 156, 19. aug.

9. sept. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om igen at begive sig fra Ysted. Item om skuder og folk til generaladjutant Mikkel Skov m.m., om folk, provision, palisader o.a. Af hans relation erfarer kongen hans ankomst til Ysted, og at voldene deromkring er sløjfet. Han skal med det hoshavende folk igen retirere derfra og begive sig til Kbh. og så vidt kan ske ruinere skansen, tagende med sig det skånske landfolk og rytteri, som kommer til ham, såvel som de af indbyggerne, der begærer at følge ham el. vil salvere deres mobilier, og fornemmeligen så meget korn o.a. provision såvel som palisader, som han kan bekomme hid. Til den ende sikres han fra Kbh. med MSs 6 skuder. Dersom så meget folk støder til ham, at han uden nogen secours fra Kbh. kan blive så stærk, at han eragter selv at kunne maintainere pladsen, remitterer kongen det til hans egen konduite, men fra Kbh. kan han ingen secours formode. Dermed etc. SkT, 9, 157.

P.S. Når han går dér fra stedet, som forskrevet står, el. når han kan miste folket, skal han lade MS følge og under hans kommando bekomme 50 mand med officerer så vel som Cornelius Kruse med hans kaper til at bruge på det ham befalede anslag.

10. sept. (Kbh.) Henrik Müller, Selio Marselis og Jens Lassen fik brev om at anordne, at Mikkel Skov bekommer 12 af de små ubefragtede skiberum, som i Kbh. findes kendt udygtige til folkenes transport til Holsten, og som ordineres kaptajn Mads Madsen at konvojere til Ysted. De skal ordne, at han straks igen begiver sig til Dragør, såfremt han ikke rencontrerer de til Holsten befragtede skiberum, hvilke han ellers skal følge med og hjælpe at konvojere. Dermed etc. Sjt, 35, 421. K.

10. sept. (Kbh.) Mikkel Skov fik brev anlangende kaptajn Erik Nielsens og kaptajn Cornelius Kruses kapere. Dersom MS i søen møder EN el. CK, skal han tage den, han synes bedst, til sig til at bruge til den ham befalede rejse, hvorfor de og skal parere hans ordre. Dermed etc. Sjt, 35, 422. K.

10. sept. (Kbh.) Georg Hoffmann fik brev om at lade udpassere gennem bommen alle de skibe, skuder og galioter, som fremviser certifikater underskrevet af Henrik Müller, Selio Marselis og Jens Lassen el. af JL alene er fragtet i kronens tjeneste. Dermed etc. Sjt, 35, 422. K.

10. sept. (Kbh.) Admiralitetet fik brev anlangende ed af Marcus Tide-
mand. MT beklager sig, at beviset på de 1.211 rd., som hr. Henrik Bielke 6. juni 1659 har fundet i Morten Køfskens skude og annammet til sig, uforvarende skal være frakommet MT. Kongen er tilfreds, at han ved den ed, som de skal forelægge ham, bekræfter, hvor høj summen har været, hvorefter det skal blive ham godtgjort. Befalendes etc. Sjt, 35, 422. K. Incl. 29. aug. og udat.

10. sept. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen, viceadmiral på Bremerholm, fik brev om at kommandere kaptajn Peder Pedersen Kerteminde og Jørgen Plovmand vedr. fartøjet. Item om rulle derover ved borgerne Jørgen Ravn og Hans Holst og byfogeden. JB fik befaling til straks at kommandere kaptajnerne PPK og JP til at begive sig på det nu og forhen befragtede fartøj, dele det ml. sig og overføre folk o.a., som er nødvendigt efter den ordre, som de har at annamme af felmarskalen. De skal med mønsterskriverne på Holmen og JR og HH tillige med byfogedens tjenerer begive sig ud på reden og forfatter en rulle over alle skibe og fartøjer, som er beliggende dér for sig selv og overalt i byen, hvad der tilforn og hvad der nu er befragtet, og især over det, som intet fragtbrev har annammet el. har indstillet sig for kongens dertil forordnede kommissarier. Tagende derned etc. Sjt, 35, 423. K.

10. sept. (Kbh.) Albertus Matthisen fik befaling til at vurdere det hus på Slotsholmen, som Niels Andersen, underskriver på Tøjhuset i Kbh., bor i, og som ligger ved oberstlt. Andreas Wilckens hus, hvor meget det kan være værd, hvilken vurdering han skal levere i Kanc. Givet etc. Sjt, 35, 423. (Tr.: KD, V, 656). K. Incl. 3. sept.

10. sept. (Kbh.) Salva guardia-brev på nogle øksne for Herman Walmand af Bremen, stående ved Gisnæs i Skåne. Kongen har i sin special beskærmelse og salva guardie annammet 142 øksne gående ved Gisnæs i Skåne og tilhørende HW. Kongen befaler alle høje og nedrige officerer samt gemene soldateske til hest og fods, så og dem, som han ej har at befale, hermed efter stands kondition og vilkår at føre til sinde, at de ikke i ringeste måde antaster disse øksne, men lader dem

forblive uforkrænket, og ej heller violerer denne salva guardia, men respekterer den og dens kopi. SkR, 6, 472. K. Incl. 9. sept. og udat.

11. sept. (Kbh.) Fogeden på Hven fik brev om at lade kongens fætter hertug Ernst Günthers tjenere være følgagtig så meget hø og fourage, som kan inklades i den medførende skude. Sjt, 35, 424. K.

11. sept. (Kbh.) Bertram de la Coste fik brev om af Tøjhuset at lade de Hommelbechs folk være 4 flintebøsser følgagtig. Sjt, 35, 424. K.

11. sept. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om 1. ikke at agte forrige befaling,¹ men maintainere stedet, 2. om oberst Killegre, som tilskikkes ham med hollandske folk, 3. disput om deres kommando. Han har tilforn bekommet kongens befaling sub dato 9. sept.¹ Uagtet den, skal han gøre sig på stedet så fast som muligt, med så skel, han selv eragter pladsen at være således, at han kan maintainere den. Til den ende tilskikker kongen ham efter hans skrivelse til secours K med hos-havende hollandske folk, og på det ingen forhindring skal forløbe, om disput skulle falde ml. FvA og ham om kommando, eftersom kongen ej påtvivler, at han jo skal indvende diffikultet derom, formoder kongen, at FvA bruger den diskretion, at kongens tjeneste ingen skade lider, remitterende alting til hans egen fornuftige konduite. Dermed etc. SkT, 9, 158. Incl. 8. sept. og udat.

Dersom han behøver videre secours, vil kongen resolve derpå, når han forstændiger kongen derom, og imidlertid skal han hidskikke alle slags forråd derfra.

1) Se ovf., s. 313.

12. sept. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at anordne, at proviantskriver Hans Hansen til Provianthuset bekommer så meget brændeved af skoven på Amager, som han eragter kan mistes. Sjt, 35, 424. (Tr.: KD, V, 656). K.

12. sept. (Kbh.) Tømmerskriver Bertel Marske fik brev om at lade oberstlt. Niels Rosenkrantz affølge 10 tylvter. Sjt, 35, 424. K.

12. sept. (Kbh.) Borgmester Peder Pedersen, Jens Sørensen og Hans Sørensen fik brev om at befale bønderne på Amager at indføre til Provianthuset det brændeved, som kongen har befalet marskal Johan

Christoph von Kørbitz dér at lade udvise til proviantskriver Hans Hansen. Sjt, 35, 424. (Tr.: KD, V, 656). K.

Lige sådant brev fik borgmestrene på Christianshavn sub eodem dato.

12. sept. (Kbh.) Abraham Buchwitz fik brev om at begive sig til Kiel med fartøjet. Han skal til sig af admiralitetsråd Henrik Müller, overbergamtsråd og direktør over postvæsenet Selio Marselis og kommissarius over Tøjhuset og Bremerholm Jens Lassen annamme en rulle over alle de befragtede skiberum og fartøjer, hvortil han og af Hans Schack skal forordnes nogle reformerede officerer. Siden skal han med skibene begive sig til Kiel for dér at lade indskibe det befalede rytteri efter de forrige til Claus von Ahlefeldt skikkede ordrer. Dermed etc. Sjt, 35, 425. K.

12. sept. (Kbh.) Albertus Matthiesen fik brev om at flytte nogle huse og skure til brug for traktaterne med de svenske. Han skal straks lade afbryde et stykke af rådhuset på Bremerholm og kalkhuset i bygningshavnen og igen opsætte det på det sted ml. Kbh. og den svenske lejr, hvor mødet ml. kongen og de svenske skal holdes. Desuden skal han til dette brug lade vurdere og afbryde skuret i Bartholomæus Mikkelsens gård bag Børsen. Item må han og tage af det småtømmer, som findes på mølleværket, der tilforn har været i smedjen på Holmen. Sjt, 35, 425. (Tr.: KD, V, 657). K. Incl. udat. (2).

12. sept. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om tømmermænd og pramme til Albertus Matthisen bygmester. De skal straks ordinere og forskaffe AM 7 mestertømmermænd og en snes tømmervende til at afbryde huse o.a. og opsætte dem på anordnede steder efter den ordre, han har bekommet af kongen, og alvorligen tilholde tømmerfolket at lade sig befinde flittig med arbejde, som skal forfærdiges med hast, og at svare til de materialer, som bliver leveret dem. Herforuden skal de lade ham bekomme 2 pramme og folk, som til de steder ved Kastellet, som han befaler dem, kan udpramme de materialer, han leverer dem, såvel som heste og vogne, som siden kan opage det fra stranden til stedet, han anviser dem. Dermed etc. Sjt, 35, 426. (Tr.: KD, V, 657). K. Incl., se foreg.

12. sept. (Kbh.) Hans Schack fik brev om soldater til Albertus Matthiesen, bygmester. AM har at lade udpramme en del tømmer til Kastellet

til arbejdet, han efter kongens ordre skal lade gøre ml. dette og den svenske lejr. HS skal lade ham være følgagtig så mange soldater, som han har behov for til at opbære materialer af prammene og læsse på vogne, og skaffe ham fornøden vagt, som kan tage vare på dem, at ikke noget stjæles. Dermed etc. Sjt, 35, 427. (Tr.: KD, V, 657). K. Indl., se Sjt, 35, 425, 12. sept. (brev 2).

12. sept. (Kbh.) Admiralitetsrådet fik brev anlangende Hans Hansen Spinch og Wember Hausker, at sagen anlangende godset, som er opbragt fra Køge, må prolongeres. HHS og WH har tilforn bekommet kongens befaling¹ til at stille kaution for det gods, som de har ført til Kbh. fra Køge for at opskibe det, og som på vejen er anfaldet af en kaper, formenende, at godset er prise og sagen derfor gjort anhängig til Admiralitetsrådet. De begærer, at sagen må hvile og dommen prolongeres så længe, til Gud forlener fredeligere og bedre tider. Da de beretter at have stillet kaution, så vederparten ved prolongationen ingen skade kan lide, er kongen tilfreds, at sagen for sine sære årsagers skyld opholdes så længe. Befalendes etc. Sjt, 35, 427. K. Indl. 3. sept.

1) Se ovf., s. 279.

12. sept. (Kbh.) Admiralitetsrådet fik brev anlangende Samuel Störch af Kolbergs skude og kaptajn Engelbret Hansen. Adressaten har tilforn bekommet kongens befaling¹ anlangende at lade den af EH i Kbh. opbragte skude igen være ejermanden følgagtig. Skipperen derpå, SS, beklager, at det endnu ej er efterkommet. Adressaten skal alvorligen tilholde EH dette, med mindre han, om videre klage kommer kongen for øre, vil arresteres, indtil betalingen følger. Dermed etc. Sjt, 35, 428. K.

1) Se ovf., s. 265.

12. sept. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at gøre afregning med kaptajn Sebastian Trescharts enke anlangende det, kongen bliver hende skyldig på hendes afd. husbonds vegne. Dermed etc. Sjt, 35, 428. K. Orig. i DKanc. B 223G.

12. sept. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev anlangende det, de skal annamme af de lybskes forstrækning og uddele til oberst Holcks o.a. folk. De lybske har gjort tilsagn om at forstrække 12.000 rd. Kongen er tilfreds, at adressaterne anvender pengene til Hs o.a. soldateskens underholdning, undtaget det, der skal anvendes efter andre af kongens ordrer. Dermed etc. Sjt, 35, 428. K.

12. sept. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om at rådføre sig med oberst Killegre om Ystedes handel, enten at kvittere el. håndhæve den, og om anslag på Møn. Af ritmester Ryssler, som er hidskikket, erfarer kongen, at FvA behøver ved og proviant, og at fjenden har bemægtiget sig Ysted by, hvorfor han er tilskikket K med hoshavende hollandske folk til secours, enten FvA forårsages efter tilforn given ordre at retirere derfra, eftersom han fra Kbh. hverken kan tilskikkes proviant el. brændevad, el. og at han med samlet råd eragter, at pladsen kan main- teneres, hvorom han selv skal slutte det bedste, eftersom fjendens magt kan eragtes at være stærk. Dersom han forårsages at retirere, skal han tillige med K attackere Møn og beflitte sig på at fatte sådan post, hvor folket nogenledes kan være forsikret mod overvold og bekvem- meligt kan forsynes af landet med provision o.a., hvorhen og secours til hest og fods skal blive tilskikket, når han adviserer derom. Det øvri- ge sætter kongen til hans egen dijudicatur, og at alt forråd, korn o.a. provision, palisader o.a., som han eragter tjenligt, føres derfra, og skansen demoleres så vidt kan ske, om han forårsages at forlade plad- sen. Dermed etc. SkT, 9, 159.

12. sept. (Kbh.) Christian Eriksen fik prolongation på et kannikedøm- me i Ribe. For nogen tid siden har kongen for nogle år forlenet¹ CE, søn af afd. dr. Erik Monrad, fordm bisp i Ribe stift, et præbende i Ribe Kapitel. Efter begæring bevilger han, at CE må beholde det end- nu 4 år fra brevets dato. Forbydendes etc. JR, 13, 107. K.

1) Se KB 1654, 203.

13. sept. (Kbh.) Skipper Simon Clausen Sandtfort af Hamborg fik K.M.s obligation. SCS har på Provianthuset leveret 2.644 td. hvede, og det er konsidereret, at han for hver td. skal have 4 rd., hvilket gør 10.576 rd. Kongen lover for sig og efterkommere at betale SCSs prin- cipaler og deres arvinger dette. Sjr, 24, 447. K.

13. sept. (Kbh.) Niels Erlandsen, kongens teltmager, fik brev på den kro, som ligger ml. Kbh. og Roskilde, så vidt kongens rettighed angår, så længe der gives rettighed, og den vejfarende mand for billig beta- ling kan bekomme det, han behøver. Dog skal forholdes med bygnin- gen som sædv. i Kbh.s len. Forbydendes etc. Sjr, 24, 447. K.

13. sept. (Kbh.) Bevilling efter begæring for Statius Helmer af Næstved til hjemme i et hus i Christianshavn at vies af hr. Rasmus Byssing til sin

trolovede fæstekvinde, afd. Mathis Eigenhofs, såfremt ingen anden forhindring findes. Forbydendes etc. SjR, 24, 448. Incl. 11. sept.

13. sept. (Kbh.) Jens Juell fik brev om at være sekretær i fremmede sager. [Kun overskriften indført, derefter 1/2 blank side]. SjR, 24, 448.

13. sept. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om efter hosfølgende 3 optegnelser at afbetale skarpretteren Andreas Liebknecht det, han på sin egen og natmesterens vegne har at fordrø for 3 fangers henrettelse. Dermed etc. SjT, 35, 428. (Tr.: KD, V, 658). K.

13. sept. (Kbh.) Kongens skibskaptajn Peder Pedersen Kerteminde fik befaling til tillige med kongens kaptajner Une Nannes (Nansen) og Jørgen Plovmand straks med alle tilstedeværende tilforn og nu på ny befragtede skiberum og fartøjer, så vel som alle andre koffardiskibe og farkoster, som har modsat sig kongens befalinger og advarsler og hverken villet annamme fragten el. fragtbreve, at forføje sig ud på strømmen og uden al vinds forsømmelse forfremme rejsen til Kiel i den af kongen befalede forretning efter hans frdg. Til den ende gives han en rulle over alle tilforn og på ny befragtede fartøjer samt dem, som ikke har indstillet sig. Dersom nogen atter betør sig modvillig, skal han med magt besætte dem med soldater og kongens betjente på Holmen uden annæmmelse af fragt, efterdi de ikke har villet antage den. Til dette skal han søge al hjælp hos feltmarskalken og viceadmiralen på Holmen, på det kongens tjeneste kan blive efterkommet. Skulle nogen, når de kommer i søen, understå sig at undløbe kongens tjeneste, skal han bemægtige sig dem med hjælp af hoshavende kaperer, som er medgivet til konvoj, og traktere dem fjendtligt, anseende, at kaperne er medgivet ham til assistens under hans kommando. Han skal med major Abraham Buchwitz som overinspektion iværksætte forretningen med al flid, i synderlighed i indskibningen, hvor de i alt forefaldende skal efterkomme generallt. Claus von Ahlefeldts og i hans fraværelse generalkommissariernes ordre. SjT, 35, 429. K.

13. sept. (Kbh.) Kaper- og galiotskippere fik befaling til under straf at parere kongens skibskaptajn Peter Petersen Kerteminde og stykmajor Abraham Buchwitz i alt til kongens tjeneste efter de dem givne ordrer, nemlig kaptajn Jacob Vinskænk, Hans Noer, Oluf Post, Mads Madsen, Jacob Mørch, Hans Gertsen, samtligø af Kbh., deslige Johan Qvæst af

Amsterdam og Johan Dirmands af Bremen, såvel som alle andre i Kbh. liggende, som fører skyts. Sjt, 35, 430. K. Incl. 13. sept.

13. sept. (Kbh.) Bertel Marske, tømmerskriver på Bremerholm, fik befaling til at lade oberst Ejler Holck være 8 tylvter dæler følgagtig. Sjt, 35, 431. K.

13. sept. (Kbh.) Mikkell Andersen, undertøjmester, fik brev om af Tøjhuset at lade orlogsskibet Tre Kroner være 4 små bundter lunter følgagtig. Sjt, 35, 431. K. Incl. 14. sept.

14. sept. (Kbh.) Henrik Müller, Selio Marselis og Jens Lassen fik brev om de 12.000 rd. forstrækning af Lybæk. De befales ved veksel at optage de 12.000 rd., som det er afskedet at forstrækkes af de herværende lybske gesandter, så de efterhånden kan blive leveret til Steen Brahe og Holger Vind til garnisonens underholdning. Dermed etc. Sjt, 35, 431. K.

14. sept. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om Thomas Slichting, lybsk skipper. Kongen er tilfreds, at TS af det korn, læder og hør, som han endnu har inde, tilhørende ham selv el. hans bådsfolk, må beholde så meget, som hans fragt for gjort tjeneste kan beløbe. Dog skal han og de være forpligtet til at sælge varerne i Kbh. for billig pris. Dermed etc. Sjt, 35, 431. K. Incl. udat. (2).

14. sept. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at bage til flåden. Proviantskriver Hans Hansen har talt med bagerne i Kbh. om, at de vil bage en del brød til flåden, men de har hidtil ikke villet bekvemme sig dertil. Da det er højst angelegen, at det efterkommes, befaler kongen adressaterne straks at tilholde bagerne at bage 30 læster brød, hver td. beregnet til 9 lispd., hvortil de skal leveres mel af Provianthuset og annamme betalingen for at bage af Rtk. Dermed etc. Sjt, 35, 431. K.

14. sept. (Kbh.) Bevilling for Margrethe, enke efter dr. Erik Monrad, fhv. superintendent i Ribe stift, til 1 rd. af hver kirke i Ribe stift. Efter begæring bevilger kongen M årligt til hendes og hendes børns underholdning 1 rd. af hver kirke i Ribe stift. Kongen befaler lensmænd, provster, præster o.a., som kirkernes regnskaber vedkommer, at de

årligen lader hende el. hendes fuldm. bekomme dette. Ladendes etc. JR, 13, 107. K.

14. sept. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om kvarter og underholdning til Hans von Ahlefeldts officerer og ryttere og om forrige 20.000 rd. hvervningspenge.¹ HvA har bekommet kongens befaling² til at rekruttere sit regiment. OP skal forskaffe ham kvarter og underholdning i Vendsyssel til det, han hverver til at komplettere det med, så og traktement til hele staben. Desligeste skal han gøre sit bedste til af Vendsyssel, Thy og Mors at forskaffe ham de tilforn befaledede 20.000 rd. hvervepenge. Dermed etc. JT, 14, 191. K. Orig. i DKanc. B 167D. Indl. 12. sept.

1) I overskriften står yderligere: *q Mogens Friis og Christen Skeel Jørgensen*, men sammenhængen ses ikke. 2) Ses ikke i KB.

14. sept. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at forskaffe Ove Thott og hans folk af hans regiment, som er kommet over fra Loll., kvarter og underholdning i Mors og Thy. Dermed etc. JT, 14, 192. K. Indl. udat.

15. sept. (Kbh.) Stads¹ Farenholdt, kongens drabant, fik efter begæring brev på kronens mølle Tryggevælde Mølle. Han må uden fæste bruge og besidde møllen i sin og sin hustrus livstid, eftersom den berettes at være ledig, el. og når den bliver det. Dog skal han i rette tid erlægge den årlige afgift og holde møllen ved magt. Forbydendes etc. SjR, 24, 449. K.

1) Overskriften har *Mads*, K. Stads, også i påskriften.

15. sept. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at anordne, at oberst Villum Lobrecht bekommer en el. flere pramme til at overføre tørv fra Amager til batteriet bag Bryggerset. Dermed etc. Sjt, 35, 432. K. Indl. udat.

15. sept. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. og de andre stænder fik brev om det hollandske folks indkvartering. De skal lade deres deputerede forsamle sig med andre stænders deputerede i staden til at gøre indkvartering, så at 4 kompagnier af det hollandske fodfolk, som kommer ind fra skibene, bekommer kvarter med officerer, eftersom de befindes at være stærke, dog at det går ligeligen til. Dermed etc. Sjt, 35, 432. (Tr.: KD, V, 658). Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 03, RA. K.

Lige sådant brev fik rektor og professorer. Nok Jens Sørensen, renteskriver, på adelens vegne. Thomas Thomsen på de kgl. betjentes vegne.

15. sept. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at anordne, at de Quitzows folk, som har været indkvarteret i Christianshavn, og nu er befalet¹ igen at støde til deres regiment, bekommer kvarter i staden, så og de to fra Femern kommende kompagnier, som skal støde til generalmajor Frederik von Ahlefeldts regiment. Hvorimod 4 andre fra Femern igen skal indlogeres. Befalendes etc. Sjt, 35, 433. (Tr.: KD, V, 658). K.

1) Se ndf.

15. sept. (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om at anordne, at 4 fra Femern kommende kompagnier bekommer kvarter i deres by. Hvorimod de Quitzowske folk, som hidindtil har logeret dér, skal forlægges ind i staden til at støde til deres eget regiment. Og 2 andre kommende fra Femern, såvel som 2 andre derfra kommende kompagnier, som skal støde til Frederik von Ahlefeldts regiment. Derefter osv. Sjt, 35, 433. (Tr.: KD, V, 658-59). K.

15. sept. (Kbh.) Hans Schack fik brev om indkvartering på Christianshavn af folkene fra Femern. Item 2 kompagnier under Frederik von Ahlefeldts regiment og oberstlt. Henning Quitzows under deres eget regiment. Kongen har befalet at lade det ankomne fodfolk indkvartere i Christianshavn og derimod at lade folket, der nu ligger dér, igen forlægge i staden under HQs regiment, hvor det henhører. HS skal anordne, at folket kommer iland, og at de 4 kompagnier deraf bliver forlagt på Christianshavn og de 2 under FvAs regiment. Desligeste at HQs folk igen kommer under det forrige regiment. Dermed etc. Sjt, 35, 433. K.

15. sept. (Kbh.) Hans Schack fik brev om hollandske folks indkvartering. Kongen har befalet, at 4 kompagnier af det hollandske fodfolk, beregnet til 300 mand, skal logeres i staden. Befalendes etc. Sjt, 35, 434. K.

15. sept. (Kbh.) Borgmester Peder Pedersen og borgmestrene på Christianshavn fik befaling til at lade gøre den anordning, at oberst Lobrecht på anmodning bekommer 20 Amager-vogne til ned til stranden at age de tørv, som graves uden for Christianshavn, så de siden ved

prammen kan overføres til batteriet ved Bryggerset. Dermed etc. Sjt, 35, 434. (Tr.: KD, V, 659). K. Indl., se Sjt, 35, 432, 15. sept. (brev 1).

Lige sådan befaling fik borgmestre og råd på Christianshavn.

15. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om nogle tiender, som dr. Johan Diderichsen begærer. For resterende besoldning tilkommer JD 3.000 rd., hvorfor han i sin og hustrus og børns livstid begærer følgende af kongens sognetiender: Vordingborg len: Køng, Svendborgvester, Tybjerg og Nestelsø; Skivehus len: Hjerk, Hem, Hindborg og Dølby tiender; Hald len, Morsingland: Solbjerg, Tødsø, Galtrup, Erslev. Skallerup, Elsø, Dragstup og Flade. Adressaterne skal overregne tiendernes årlige afgift, eftersom de eragter, han bedst kan forundes dem. Dermed etc. Sjt, 35, 435. K.

1) Kopibogen har *Hemb, Hemborg og Dolby*.

15. sept. (Kbh.) Hans Hansen, proviantskriver, fik brev om at lade Abraham Buchwitz af Provianthuset bekomme så megen proviant, som han selvsvende har fornødent en måneds tid. Dermed etc. Sjt, 35, 435. K.

15. sept. (Kbh.) Hans Hansen, proviantskriver, fik brev om uden ophold at levere Steen Rodsteen for 50 rd. korn og proviant el. a. varer, som han begærer, og som findes på Provianthuset, anslagen efter renteritakst, hvilket skal blive godtgjort. Sjt, 35, 435. K.

15. sept. (Kbh.) Mag. Hans Rhumand, sognepræst i Århus, fik efter begæring bevill. til efter foregående lysning af prædikestolen at vies hjemme i huset til sin trolovede fæstemø, Anne Eriksdatter. JR, 13, 108.

16. sept. (Kbh.) Lyserulle til prinsens hofstat, hvorefter i denne besværlige tid for Hans kgl. Højheds hofstat skal udgives tællelys af skriverstuen på slottet fra 17. sept. 1659 til næstkommende midfaste. Ugentligen herrellys – skriverlys: Hans kgl. Højheds egne gemakker 42 – 0. Hofmesterens gemakker 14 – 14. Præceptor Matthesius 7 – 0. Edelknaberne 7 – 7. Ædelknabernes præceptor Poul 4 – 4. Skrædderen 7 – 0. Sølvpoppen 7 – 7. Vinskænken 7 – 0. Mundkokken 7 – 0. Vagten for prinsens gemak 14 – 0. Lygterne på trappen smst. 0 – 70. SjR, 24, 449. K.

16. sept. (Kbh.) Lyserulle til kongens hofstat, hvorefter i denne besværlige tid tællelysene skal udgives af skriverstuen på slottet fra 17. sept. 1659 til næstkommende midfaste til følgende steder og personer. Ugentligen herrellys – skriverlys: Til kongens og hans gemalindes gemakker hver aften 16 herrellys = 112 – 0. Prinsesindernes gemakker, item deres hofmesterinde og fruentimmeret med pigerne hver aften 7 – 2 = 49 – 14. Dronningens hofmesterinde med det adelige fruentimmer og pigerne 49 – 14. Kammerjomfruen 7 – 7. Hofmarskalken 14 – 14. Overskænken 7 – 7. Kammerjunker Trolle 7 – 7. Kammerjunker von der Wisch, når han er til stede, 7 – 7. Staldmester Merlow 7 – 7. Kammersekretær Lente 7 – 7. Kammerskriveren 7 – 7. Kammertjeneren Jacob Petersen 7 – 7. Edelknaberne 14 – 14. Overofficerer og jomfruernes taffel 28 – 0. Skænkeskriver og viskebordene smst. 0 – 14. Forskæreren om aftenen, så længe hertug Johan Frederik forbliver, 7 – 0. Kammertjeners bord 7 – 7. I køkkenet 14 – 42. 2 mesterkokke à 7 = 14 – 0. Køkkenskriveriet 21 – 21. Sølvkammeret 14 – 14. Sukkerbageriet 7 – 14. Spisekælderen 7 – 14. Hofbageren 7 – 21. Hofskrædderen 7 – 14. Livbarberen 7 – 0. 2 franske damer 7 – 7. Oldfruen 7 – 21. Fodermarskalk 7 – 0. Slotsfogeden 14 – 14. Rejsevinskænken 7 – 0. Johan Ulrik [Thomas], berider 4 – 4. Eggert Berider 4 – 4. Hoffoureren 4 – 4. Livkarlen 4 – 4. Drabantføreren 4 – 4. Mons. Guntelberg 7 – 7. Prinsesindernes præceptor 4 – 4. Pagernes præceptor 4 – 4. Officerernes taffeldækker 7 – 7. Spejlmageren 7 – 7. Samtlige lakajer 7 – 7. Officerernes tjeneres bord 0 – 7. Hr. Thord Islænder 4 – 4. Vokspousereren 4 – 4. Hovedvagten og til lysekronen uden for kongens gemakker 21 – 0. Vagten for prinsesindernes gemak 7 – 0. Laborant Weiskoph 7 – 7. Til lygterne i den store trappe 0 – 84. Til lygterne i begge portene 0 – 42. Portneren og vagten i slotsporten 7 – 14. Hofmarskalks folk i deres kammers 7 – 0. Slotsfogedens folk i et mørkt kammer og gang 7 – 14. Rejsebageren 0 – 7. Borgstue dugsvend 0 – 7. Vahrstuen uden for prinsesindernes gemak 0 – 14. Vaskerstuen for tinnat toes og skures 0 – 14. Hertug Ernst Günthers gemakker, mens han forbliver, 28 – 28. SjR, 24, 450. K.

16. sept. (Kbh.) Mag. Rasmus Brochmand fik brev om norske og jyske studenter. Kongen er tilfreds, at alle de studiosi på Akademiet, som agter at begive sig til Norge el. Jyll., må forløves. Dog skal de have RBs seddel at fremvise, hvorefter de til rejsens befordring skal søge kongens pas i Kanc. Dermed etc. SjT, 35, 436. K.

16. sept. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om med det første at lade indstævne de lybske, som er opbragt af en kaper, og efter befunden lejlighed afsige endelig dom. Dermed etc. Sjt, 35, 436. K.

16. sept. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om at arrestere en opbragt skipper fra Ysted. JB skal lade holde i arrest en i Kbh. fra Ysted med et skiberum opbragt skipper, Thomas Filter, som for nogen tid siden er kommet fra Riga og rencontreret i søen af Jacob Vinskænks kaper og opført ved Bornholm, tillige med hans skibsfolk, enhver for sig alene, indtil de tillige med kaperens folk kan blive eksamineret og forhørt om sagen, så der kan blive hændet dom ved Admiralitetet. Dermed etc. Sjt, 35, 436. K. Indl. 14. sept.

16. sept. (Kbh.) Dr. Laurids Jacobsen [Hindsholm] fik brev anlængende studenter, som har været i Kbh.s belejring, findes i Norske Miss. den 16. sept. 1659.¹ FT, 7, 371. Orig. i Fyns bispeark., LAO, af dette indhold, dat. 12. dec., og i C 3-475 Århus bispeark., LAV., dat. 16. sept. 1) Se det sidste brev under 16. sept.

16. sept. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at forskaffe nærværende løjtnant Gotsche Fosgraf og kvartermester Ludolf Meng og dennes tjenerer under major Sandbergs kompagni frit kvarter og underholdning til sig, tjener og heste i Nørrejyll. hvor det bekvemmeligst kan ske. Dermed etc. JT, 14, 192. K.

16. sept. (Kbh.) Bisperne i Jyll. fik brev om studenter i Jyll., som har været i belejringen, findes i Norske Miss. den 16. sept. 1659.¹ JT, 14, 192. Orig. i C 4-252, Ribe bispeark., LAV.

1) Se det sidste brev under 16. sept.

16. sept. (Kbh.) Gunde Rosenkrantz fik brev om at lade kaptajnen på Caritas, Christen Christensen, på ansøgning uden betaling af lenets skove bekomme 76 favne stakket brændeved. Dermed etc. JT, 14, 192. K.

16. sept. (Kbh.) Bisperne i Norge, Fyn og Jyll. fik brev om de studenter, som har været i Kbh. under belejringen. Adressaterne skal i deres stift frem for andre befordre til kald o.a. vakerende lejlighed de studenter, som under Kbh.s belejring har holdt vagt og tog og har Mogens Krags testimonium at fremvise om deres gode forhold. Dog at alt går lovli-

gen til efter ordinansen og forordninger. NoT, 10, 185 (her indført, jf. ovf. under FT, 7, 371 og JT, 14, 192, 16. sept.). K. (Tr.: No. Rigs-Reg., 274-75. DKL, III, 417-18. L. Engelstoft: Universitets- og Skole-Annaler 1808, II, 23. Udt.: CCD, VI, 413).

Dette brev udgik til mag. Erik Bredal i Trondhjem stift. Mag. Jens Schielderup i Bergen stift. Mag. Marcus Christensen (Humble) i Stavanger stift. Mag. Henning Stockfleth i Oslo stift, og enhver sit brev særdeles: Jyll.: Ribe stift: dr. Peder Kragelund. Viborg stift: dr. Johan Dirichsen. Vendelbo stift: mag. Anders Andersen. Århus stift: dr. Jacob Matthiesen. Fyns stift: dr. Laurids Jacobsen [Hindsholm], den 12. dec. 1659. N.B. Herom er tilforn videre udgået å.b., som findes i Sjæll. å.b., den 11. aug. 1658.¹

1) Se KB 1658, 337.

17. sept. (Kbh.) Hans Jacobsen og Christoffer Hering fik efter begæring brev om at måtte vies hjemme i huset. HJ må lade sig vie til sin trolovede fæstekvinde, Ellen Troelsdatter, hjemme i huset. SjR, 24, 453. Incl. 10. maj, 11. aug. og 15. sept.

Lige sådan bevill. fik CH til at lade sig vie til sin trolovede fæstekvinde, Kirsten Andersdatter, og blev dat. som skrevet.

17. sept. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen, viceadmiral på Bremerholm, fik brev om straks at lade ballaste de 2 skibe Sorte Bjørn og Phoenix. Hvis der ikke findes så mange ballastbåde, hvormed sådant så hurtigt kan forrettes, skal han så længe lade tage fornødne både af byens, eftersom høj magt ligger herpå. SjT, 35, 437. K.

17. sept. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at lade 12 soldater på Peter von der Burgs galiot bekomme sko og strømper med de andre. Dermed etc. SjT, 35, 437. K.

17. sept. (Kbh.) Nicolaj Bennich fik brev anlangende den forrige befaling til straks at have ved færdig til skibenes ankomst. Kongen har befalet generalkommissarierne i Holsten at assistere adressaten i den befalede forretning i alt, hvor han kan behøve hjælp til at tilvejebringe [brænde]ved. Han skal gøre sin yderste flid til uden tidsspilde at lade hugge og til ladestederne nedføre allermost muligt ved, eftersom kongen allerede har befragtet fornødne skiberum til at afhente det. Det skal ankomme med allerforderligste føjelige vind, næst Guds hjælp. Når veddet indskibes, skal han medskikke designation, på det kan vi-

des, hvor meget der bliver skicket hid, tagende ingen forsømmelse, at veddet er rede, så skiberummene ej fortøves. Dermed etc. Sjt, 35, 437. K.

17. sept. (Kbh.) Hans Hansen, proviantskriver, fik befaling til af det ham i Amager Lund til Provianthuset udviste [brænde]ved at lade affølge 12 træer til Kongens Bryggers. Sjt, 35, 438. (Tr.: KD, V, 659). K.

17. sept. (Kbh.) Hans Hansen, proviantskriver, fik befaling til af lade major Abraham Buchwitz af Provianthuset bekomme proviant for 10 rd., tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 438. K.

17. sept. (Kbh.) Henrik Müller, Selio Marselis og Jens Lassen fik brev om til skipper Simon Clausen Sandtfort af Hamborg at erlægge 176 rd. og til kaptajn Une Nannes (Nansen) 50 rd., tagendes deres bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 439. K. Orig. i Rtk. 216.206. Incl. 16. sept.

17. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at Balthasar Seckman, skriver på Klædekammeret, i sin fordring for forstrækning til garnisonen må godtgøres 583 rd. for det, han i den forgangne pesttid har forstrakt til kongens skibsfolk og de dodes begravelse efter den med ham gjorde Rtk.afregning. De skal afskrive de 583 rd. på hans afregning. Dermed etc. Sjt, 35, 439. K.

17. sept. (Kbh.) Gunde Rosenkrantz fik brev om at lade Knud Jensen murmester i Kbh. el. hans fuldm. uden betaling bekomme 30 favne stakket brændeved efter Kbh.s favnemål, eftersom han har betalt det således, nemlig 1 rd. for hver favn. Dermed etc. JT, 14, 192. K. Incl. 14. sept.

17. sept. (Kbh.) Otte Pogwisch, Christen Skeel, Mogens Friis, Sivert Brockenhuus og Erik Rosenkrantz fik brev om i største hast at tilvejebringe allermest mulig proviant og fourage og lade det henføre på de bekvemteste steder ved søkanten i Nørrejyll., hvor magasin bedst kan indrettes, så at dersom noget armékorps skulle ankomme, det da kan finde underholdning og ej opholdes af mangel. I lige måde skal de anordne, at der overalt ved søkanten hugges og forskaffes godt forråd af brændeved, og at det henføres til de bekvemteste steder, hvor det be-

kvemt kan afhentes. De skal hertil forskaffe alt det fartøj, som kan tilvejebringes, og overføre brændeveddet til Kbh. og uden nogen modsigelse bevise al mulig hjælp. Dermed etc. JT, 14, 193. K. Indl., se Sjt, 35, 439, 18. sept.

18. sept. (Kbh.) Bevilling efter begæring for Berent Jansen Caescoper af Amsterdam til at udføre 40 sække humle. Sjr, 24, 453. K. Indl. udat. og 17. sept.

18. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om efter begæring af Hans Schack at forordne renteskriver Lucas Hansen el. en anden renteskriver, som er god til dansk og tysk, til når HS advarer derom, at træde på orlogsskibet Spes for at forrette det, han bliver befalet. Dermed etc. Sjt, 35, 439. K. Indl. 17. sept.

18. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre likvidation over det, som er bekommet af de lybske. De skal med de herværende lybske gesandter gøre likvidation og afregning om korn o.a. varer, som kongen har bekommet, og som er indleveret på Provianthuset el. i anden måde. Dermed etc. Sjt, 35, 440. K. Indl. udat.

18. sept. (Kbh.) Henrik Müller, Selio Marselis og Jens Lassen fik brev om straks samme dag at levere Hans Schack så meget af de største befragtede fartøjer, som kan andrage 5.600 læster, og overlevere dem med specifikation over resten til HS. Dermed etc. Sjt, 35, 440. K. Indl., se Sjt, 35, 439, 18. sept.

18.¹ sept. (Kbh.) Peder Knudsen, fiskal, fik ordre om at levere Hans Dibolt von Denen og kaptajn Peter von der Burg Jørgen Turbers indehavende varer. PK skal til HD levere $\frac{1}{2}$ af JTs indehavende varer, som af Admiralitetet er dømt til prise, og den anden $\frac{1}{2}$ til PvdB, eftersom kongen har skænket dem disse, med så skel, at dersom rederne vil tale derpå, skal de selv svare dertil. Sjt, 35, 440.

1) Kopibogen har 15. sept., men K. 18. sept.

18. sept. (Kbh.) Markor Rodsteen fik brev om med orlogsskibet Spes at parere Hans Schacks ordre, når han forstændiger ham derom. Dermed etc. Sjt, 35, 441. K. Indl., se Sjt, 35, 439, 18. sept.

19.¹ sept. (Kbh.) Markor Rodsteen, kommandør på Spes, fik befaling til at lade nærværende Niels Pedersen, skovrider i Kronborg len, være følगतig den sluffe og de bådsfolk, som han sidste gang havde fra Spes. Sjt, 35, 441.

1) Kopibogen har 17. sept., men K. 19. sept., hvilket også svarer til placeringen i kopibogen,

19. sept. (Kbh.) Abraham Buchwitz, major, fik brev om på det ham befalede tog at medtage alle de ubefragtede fartøjer, som kommer for ham og befindes at være over 10 læster, omendskønt de har kongens pas at fremvise el. dog, at de, som sejler til Kbh. med tilførsel, ikke hindres på strømmen. Dermed etc. Sjt, 35, 438. K.

19. sept. (Kbh.) Hans Hansen, proviantskriver, fik brev om efter Hans Schacks ordre at levere 500 td. mel, tagende bevis af Poul Corneliusen, som er befalet af annamme det, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 35, 441. K.

19. sept. (Kbh.) Johan Scheffer fik brev om at tage artillerifolk til sig, nemlig Lave Rodsteen og forrige officerer, så og de artilleribetjente, som er kommet fra Nakskov, og de, som er i Glückstadt og kan mistes dér, eftersom artilleriet er stort, og han eragter, at der behøves det nødvendige folk dertil, og forrette kongen tjeneste som Hans Schack befaler ham det. Dermed etc. Sjt, 35, 441. K.

19. sept. (Kbh.) Mads Madsen fik brev om at krydse ml. Grønsund og de pommerske kyster. Kongen er tilfreds, at han med sin kaper må forfølge sig fra Kbh. og op ad Østersøen for at krydse dér, indtil fra Kbh. gående fartøjer passerer, og han tillige med de andre kapere skal konvojere dem til Kiel. Sjt, 35, 442. K.

19. sept. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at anordne, at de 2 mestertømmermænd og 10 svende, som tilforn var kommanderet til at følge Hans Schack, nu igen forfølger sig med ham, så og medskikke ham en bødkersvend, og disse skal straks være i beredskab til at gå til skibs, når tilsiges. Dermed etc. Sjt, 35, 442. (Tr.: KD, V, 659). K. Indl. 19. sept.

19. sept. (Kbh.) Major Abraham Buchwitz fik befaling til at anholde og med sig på det befalede tog medtage alle de ubefragtede fartøjer, som

han kommer for, og som er over 10 læster drægtige, omendskønt de kan have kongens pas til at rejse, undtaget de engelske, som er løsladt for sær intercession, dog at de, som skal sejle til Kbh. med tilførsler, ikke hindres på strømmen. Sjt, 35, 442. K.

19. sept. (Kbh.) Balthasar Seckman, skriver på Klædekammeret, fik befaling til at lade oberst Scheffer bekomme klæde til en klædning for 50 rd., hvilket skal blive godtgjort. Sjt, 35, 443. K.

19. sept. (Kbh.) Bertram de la Coste fik befaling til igen af Tøjhuset at lade følge de stykker, munitio og materialer, som han sidste gang har bekommet kongens ordre¹ til at levere, og som var destineret til at bruges til et feltartilleri, og derforuden 2 halve og 4 fjerdingkartover, til hver 100 kugler og 10 skråsække, 4 12-pund stykker med 100 kugler og 10 skråsække til hver, 3 fyrmørsere, med det tilbehør, som stykkerne og mortererne behøver foruden det specificerede, nok 200 store bundter lunter og 7 rustvogne med hestetøj. Sjt, 35, 443. K. Indl. udat. 1) Se ovf., s. 307.

19. sept. (Kbh.) Joakim Walspurger fik befaling til at lade jøden igen få sin forseglede pose. Sjt, 35, 443.

19. sept. (Kbh.) Mogens Krag fik brev om de bortkommende studenter gewehr. Han skal have indseende med, at hans studenter, som er forløvet at rejse bort, på Tøjhuset leverer fra sig det gewehr, som er tilstillet dem til deres vagt og tog. Dermed etc. Sjt, 35, 443. K.

19. sept. (Kbh.) Mag. Rasmus Enevoldsen Brochmand [rektor ved Kbh.s Universitet] fik brev om at tilholde de studenter, som er forløvet at rejse bort, at de leverer deres gewehr fra sig, og at de andre, som bliver, skal holde deres i god forvaring til deres vagter, når påfordres. Dermed etc. Sjt, 35, 444. K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 03, RA.

19. sept. (Kbh.) Hans Schack fik brev om at tilholde de officerer, under hvis kommando er de soldater, som er tilstillet det forrige gewehr af flintebøsser, at de igen leverer dem på Tøjhuset. Sjt, 35, 444. K.

19. sept. (Kbh.) Henrik Würger fik brev om at assistere Hans Schack i alt, som muligt er, og som han begærer, hvilket skal blive godtgjort efter hans kvittering. Dermed etc. Sjt, 35, 444. K.

20. sept. (Kbh.) Christoffer Sørensen Qvist, studiosus, fik brev om, at forseelse er efterladt. CSQ er for rum tid siden ved Danmarks Riges Råds dom formedelst forseelse med onsdagsprædiken på kirkegården frakendt at betjene kald. Han begærer, at kongen vil tilgive forseelsen. Af Gunde Rosenkrantz' og dr. Jacob Matthiesens erklæring erfarer kongen, at CSQ siden har forholdt sig skikkeligen, og at han i denne belejrings tid i Kbh. tillige med andre flittigt har ladet sig finde til volds. Kongen har efterladt ham forseelsen, så han må bekomme kald, hvor det lovligen kan ske efter ordinansen o.a. frd. Forbydendes etc. Sjr, 24, 453. K. Indl. 7. jan. 1657, 14. juli 1658 og udat.

20. sept. (Kbh.) Pas for Johannes Jacobsen i Kbh. til at udføre adskiligt til Bornholm. Han må selvanden passere ud gennem bommen til Bornholm og efter skrivelse fra nogle borgere dér did føre 1 læst salt, 1 skippd. humle, 1 td. speceri og en kiste med kramvarer. Sjr, 24, 454. K.

20. sept. (Kbh.) Befaling til undersåtterne om at assistere feltmarskal Hans Schack. Kongen har befalet HS med den ham undergivne armé at søge kongens bedste og gøre fjenden alt muligt afbræk. De skal assistere ham og arméen i alt, han behøver og begærer af dem. Ladendes etc. Sjt, 35, 444. K.

20. sept. (Kbh.) Laurids Lauridsen Scheving fik befaling til at følge Hans Schack, hvor han rejser til lands el. vands, og forrette det, han befales. Dermed etc. Sjt, 35, 445. K.

20. sept. (Kbh.) Poul Corneliussen fik befaling til at begive sig med Hans Schack til Holsten og parere ham i alt, som han bliver befalet. Dermed etc. Sjt, 35, 445. K.

20. sept. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om at forføje sig med Hans Schack til Holsten og under ham kommandere infanteriet. Dermed etc. Sjt, 35, 445. K.

20. sept. (Kbh.) Hans von Ahlefeldt fik brev om at forføje sig med Hans Schack til Holsten og under ham kommandere kavaleriet. Dermed etc. Sjt, 35, 446. K.

20. sept. (Kbh.) Hans von Ahlefeldt fik befaling til straks at kommandere oberstlt. Gotfried og ritmester Dannefer didhen, så Gs regiment bliver hvervet. Så og Knud Jørgensen Urne til Jyll. Dermed etc. Sjt, 35, 446. K.

20. sept. (Kbh.) Albret Matthisen, kongens bygmester, fik befaling til at måle og taksere pladsen på Slotsholmen ml. Peder Reedtz' have og Hans Olsens plads og indskikke takseringen i Kanc. Dermed etc. Sjt, 35, 446. (Tr.: KD, V, 659). K.

20. sept. (Kbh.) Johan Smidt fik ordre til efter toldrullen at tage told af den vin, gewürz og stykgods, som af fremmede og skotter allerede er indført el. bliver det med den Ruyterske flåde. I lige måde skal han lade oppebære told af det salt, som indføres. Sjt, 35, 446. (Tr.: CCD, VI, 414). K.

20. sept. (Kbh.) Henrik Müller, Selio Marselis og Jens Lassen fik brev om, at skipper Hans¹ Rasmussen på Josva og Andreas Neymand² på Skt. Franciscus skal være løs. Efter begæring og de herværende engelske gesandters intercession er kongen tilfreds, at skibet Josva, som HR fører, og skuden Skt. Franciscus, som AN er skipper på, på forehavende tog må være fri fra kronens tjeneste. Derefter osv. Sjt, 35, 447. K. Indl. 18. sept.

1) Overskriften har *Anders*. 2) Overskriften har *Nieman*.

21. sept. (Kbh.) Kongen antager hr. Rasmus Byssing, tilforn præst ved den tyske menighed i Christianshavn, som sognepræst dér. Han er forpligtet til i tjenesten og i liv og levned at forholde sig kristeligen og ærligen som en retskaffen sognepræst. Kongen bevilger ham årligen af Rtk. skibspræsters besoldning, som er 170 kur.dl. Bedende rentemestrene etc. Sjr, 24, 455. (Tr.: KD, III, 493-94). K.

21. sept. (Kbh.) Henrik Müller, Selio Marselis og Jens Lassen fik brev om mod kvittering at lade Hans Ditlev Steensen bekomme 18 rd. af de penge, som er destineret til at fragte skiberummene. Dermed etc. Sjt, 35, 447. Orig. i Rtk. 216.206. K.

21. sept. (Kbh.) Knud Jørgensen Urne fik befaling til med sit kompagni at begive sig til Jyll. og søge de kvarterer, som Otte Pogwisch anviser ham. Sjt, 35, 447. K.

21. sept. (Kbh.) Hans Turban fik befaling til flittigt at undervise nærværende Frederik Casper Herbach (Herbar) i fyrværkkunsten o.a. tilhørig videnskab. Sjt, 35, 447. (Tr.: KD, V, 660). K.

21. sept. (Kbh.) Oberst Bertram de la Coste fik befaling til at tilholde Jørgen Andersen at udstå kirkens disciplin, eftersom beklages, at hans hustru skal have gjort barsel længe før den tilbørlige tid. Dermed etc. Sjt, 35, 447. Indl. 17. sept.

21. sept. (Kbh.) Oberst Bertram de la Coste fik befaling til at lade major Rodsteen af Tøjhuset bekomme 8 af de dygtigste rust- og kuglevogne. Dermed etc. Sjt, 35, 448. K. Indl. 20. sept.

21. sept. (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om at anordne, at major Rodsteen med forderligste bekommer 6 slæbetavl, hvert tavl 30 favne langt, nok 6 dragetavl, hvert 30 favne langt. Dermed etc. Sjt, 35, 448. K. Indl., se foreg.

21. sept. (Kbh.) Dr. Poul Moth fik brev om at lade kaptajn Christen Christensen på Caritas mod kvittering bekomme 1 måneds besoldning. Dermed etc. Sjt, 35, 448. K.

21. sept. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at gøre fuldkommen afregning med oberst de la Coste, hvad han kan tilkomme for gjort tjeneste indtil 15. sept. Sjt, 35, 448. K. Orig. i DKanc. B 223F.

21. sept. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at kvittere Henrik Müller for de penge, han har udlagt til fangers udveksling, hvorefter han siden kan søge sin betaling. Dermed etc. Sjt, 35, 448. K.

21. sept. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om af Selio Marselis at annamme 1.500 rd., hvilke de siden proportionaliter skal lade uddele til de officerer, som nu skal bort, efter den rulle, Hans Schack overgiver dem. Dermed etc. Sjt, 35, 449. K.

21. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om gods, som Hans Meulengracht begærer til pant. De tilskikkes en fortegnelse over godset, som HM begærer imod forstrækning til garnisonen af så mange penge, som godset kan forrente ved 6 pct. De skal efterregne godsets indkomst og anslå den efter renteritakst, hvorpå de skal indlevere en for-

tegnelse i Kanc., så HM kan få kongens forsikring og panteskøde. Dermed etc. Sjt, 35, 449. K.

21. sept. (Kbh.) Gunde Rosenkrantz fik brev om at tilendegøre et magesk. ml. Erik Rosenkrantz og hr. Rasmus Sørensen, sognepræst i Skødstrup. Kongen kommer i erfaring, at RS har en del jord liggende på Skørring Mark, Jægerhøjen, som skal ligge til hans præstegård og ham ganske ubelejligt. Han begærer at måtte gøre magesk. med ER og igen til fyldest vederlag af ham annamme jord på sin bys mark i Skødstrup. GR har erklæret, at mageskiftet er kongen uden skade, og præsten efter hans eget samtykke til nytte. Kongen er tilfreds, at GR må tilendegøre mageskiftet på kongens ratifikation. Dermed etc. JT, 14, 193.

21. sept. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at forskaffe kvarter og underholdning til Knud Jørgensen Urne, hans underofficerer og hans kompagni, så og til at rekruttere kompagniet. JT, 14, 194. K.

22. sept. (Kbh.) Å.b. på en liden skude, som skal bruges til kongens eget behov, og som køkkenskriveren tog til sig. Kongen bestiller den liden skude, som generalmajor Frederik von Ahlefeldt har overleveret til kongens hofkøkkenskriver, og som herefter alene skal bruges til proviantskude og til at hente viktualier til hofspisningen. Den skal alene kommanderes hen til at hente det, marskaleren eragter fornødent, og hidføre det, hofkøkkenskriveren har fornødent. Hofkøkkenskriveren skal antage, lønne og underholde skipper og folk af de fragtpenge, skuden undertiden kan fortjene. Han skal lade gøre godt rgsk. Forbydendes etc. Sjr, 24, 455. K. Indl. udat.

22. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med Mogens Høg for det, han har forstrakt kongen i rede penge el. varer. Dermed etc. Sjt, 35, 449. K. Orig. i DKanc. B1790.

22. sept. (Kbh.) Nicolaj Bennich fik brev om at lade Jacob Bang el. hans fuldm. bekomme 86 favne stakket ved efter Kbh.s favnemål, eftersom han den 5. april efter beviser har betalt det. Sjt, 35, 450. K.

22. sept. (Kbh.) Balthasar Seckman, skriver på Klædekammeret, fik befaling om til det folk, som er kommet til Kbh. fra Femern, efter den rulle, Jens Lassen overleverer ham, at levere de sko, som bliver tilovers,

når artilleriets betjente har bekommet deres. Dermed etc. Sjt, 35, 450. K.

22. sept. (Kbh.) Borgmestre og råd [i Kbh.] fik brev om at tilholde remsniderne og sadelmagerne i byen, at de straks efter kongens sadelmager Henrik Wichmands anvisninger forfærdiger [dvs. reparerer] brøstfældighed på seler og hestetøj, så vidt de penge kan strække til, som de for 1½ år siden er tilstillet af adressaterne til at forfærdige til feltartilleriet. Dermed etc. Sjt, 35, 450. K. Indl. 20. sept.

22. sept. (Kbh.) Mathias Knudsen, tolder i Viborg, fik brev om assignation i tolden til dr. Johan Dirichsen, superintendent i Viborg stift, dat. 21. sept. 1659. Kongen er blevet JD 3.000 rd. skyldig for resterende besoldning. MK skal afbetale ham af de penge, som nu findes i toldkisten el. herefter indkommer, indtil han er kontenteret for kapitalen med rente, 6 pct. Dermed etc. JT, 14, 194. K. (i kopi, attesteret Viborg, den 12. okt. 1659, idet kanc.kopien var bortkommet fra Kanc.).

22. sept. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om, at kongen er tilfreds, at major Hans Skrøder foruden det ordinære må godtgøres verpflegung og traktement til 2 hestes udmundering. Befalendes etc. JT, 14, 194. K.

22. sept. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om i Jyll. at lade verpflege oberstlt. Jørgen Barnekow med følgende officerer: kaptajnerne Herman Smid, Hans Friderich Norderman, Henrik Blanch, løjtnanterne Christian Becker, Johan Clausen, David Wilger, Henrik Nykirch, 3 fændrikker, 2 sergenter og 2 trommeslagere. I lige måde skal han lade Jacob Seefeld bekomme verpflegung som reformeret ritmester. Dermed etc. JT, 14, 194. K.

23. sept. (Kbh.) Instruktion for Hans Schack, feltmarskal, oberst til hest, til befalede anslag. 1. HS skal tillige med Hans von Ahlefeldt, generallt. og oberst over Kongens Livregiment til hest, ved første vind begive sig fra Kbh. med det fartøj, som ved major Abraham Buckwitz og skibskaptajn Peder Kerteminde er bragt sammen, tagende med sig de sidst hidkomne 40 kompagnier hollandsk secours af fodfolk, desligeste de 6 af Frederik von Ahlefeldt fra Femern hidførte kompagnier og de 2 kompagnier af Kongens Livregiment, som endnu er i Holsten, nok 4 af generallt. Claus von Ahlefeldts regiment til fods og derfor uden de værende reformerede officerer, som han sidste gang havde

med sig, med tilhørende og allerede befalet artilleri. Dermed skal han følge den hollandske admiral de Ruyter, som med sin underhavende hollandske flåde skal konvojere ham til Kiel og flittigt korrespondere og kommunikere med deR om hans forehavende attack og dessins, så han desto bedre kan blive sekunderet af flåden. 2. Når HS ankommer til Kiel, skal under hans kommando leveres de 3 jyske regimenter til hest, det Brockenhuusiske, det Friisiske og Krusiske. 3. De øvrige kompagnier, som findes, såvel af CvAs regimenter som i Holsten og på skibene, må han tage til sig, når han eragter fornødent, med så skel, de kan undværes fra de steder, hvor de nu er, el. andre henlægges i deres sted. 4. Generalmajor Trampe skal og støde til ham med 1.000 mand af det holstenske rytteri, som skal leveres ham af feltmarskal Eberstein el. de holstenske generalkommissarier. 5. Herforuden skal han til sig tage 2.000 heste og 200 dragoner af det allierede folk, som han tillige med det forrige specificerede folk skal lade indskibe i Holsten og efter egen, kongen bekendte konduite agere offensivt og defensivt på hvilken provins el. insul, han eragter bedst, at landgang kan ske kongen til størst fordel og fjenden til skade, eftersom vinden og vejrliget og årstiden bedst tilsteder. 6. Til at stille alt dette og den forehavende defension desto bedre i værk, er udstedt kongens åbne patent og kommission til alle betjente i Danmark og Holsten, hvor han ankommer, om at bevise HS al hjælp med underholdning o.a. til arméen. Han får fuldmagt til i lande, hvor han kommer med arméen, uden persons anseelse el. exception at lade påbyde kontribution til arméen ved hjælp af den ham forordnede generalkrigskommissarius og kongens kommissarier hvert sted. Så og at lade tage heste o.a., som behøves. 7. Dersom nogle stæder ikke anderledes kan bemægtes el. tvinges end med brand, el. om nogle huse el. stæder skulle nedbrydes og lægges i aske for fortifikationen el. andet, som han eragter kunne forrettes ved offensive aktioner, er dette ham tilladt efter krigsræson. 8. I lige måde er det bevilget ham uden nogen forhindring efter hans egen og de hos ham værende generalers og høje officerers råd at attackere steder og holde feltslag med fjenden el. hvad krigskonjunkturen kan præsentere og eragtes tjenligst pro re nata. 9. Han må efter sin kapitulation og krigsrådets sigelse efter krigsartiklerne lade straffe dem, som anstiller sig modvillige imod hans kommando og ikke efterkommer flid og lydighed el. i anden måde befindes i utroskab. Til hvilken ende er medgivet ham visse officerer og justitiarius af generalstaben til at administrere jurisdiktion. Forårsages han at antage sådanne, bliver de godtgjort traktement, hvilket skal bevilges ham til en sekretær, når han antager

en kapabel person, som kan holde journal og forskaffe relation på alt det remarkable, som passerer. 10. Til at påbyde kontribution, udgive penge og uddele proviant er forordnet Nicolas Nissen og Laurids Lauridsen Skeving og Poul Corneliussen som underkommissarier, dog at de intet må forrette uden HSs ordre. 11. Han må i visse okkassjoner forstrække el. forringe garnisonen på de pladser, som han bemægtiger sig, i lige måde udskrive folk. Alt det anførte vil kongen have remitteret til HSs kongen bekendte dexteritet, til at forrette alt til kongens tjeneste, med forsikring, at det, han foretager og eksekverer, skal blive approberet af kongen, så hverken han el. nogen af hans skal blive tiltalt, men altid holdt skadesløs. Sjr, 24, 456. K.

23. sept. (Kbh.) Frd. om certifikationer og kontrabandevarer. Kongens deklARATION for de håndterende til søs og for Admiralitetet, dat. 30. aug. 1659,¹ melder om certifikationer på skibe og varer og ladninger, som går til Sverige el. det tilhørende lande og stæder ved denne fejde, hvorledes de skal være forfattet, om de for Admiralitetsretten skal anses for fulde og gælde for de personer, som lægger dem i retten. På det enhver kan vide den rette måde og stil at certificere skib og gods, har kongen bevilget, at alle certifikationer, som gøres på fri skibe el. gods i neutrale stæder og af neutrale personer, skipper og redere ved denne fejde, skal lyde som følger: I. Den certifikation, som af skibsredere og skipper ved ed og oprakte fingre føres for deres bys øvrighed, skal lyde som følger og underskrives og besegles af den sædv. beedigede sekretær el. notar og derforuden underskrives: [på tysk anføres, at det skal oplyses, at skipper og redere for skibet, på N læster, ført af skipper NN, certificerer, at skibet tilhører nævnte, og at ingen fjendtlige personer har del deri, og at det ikke er ladet med fjendtligt gods]. II. Den certifikation, som hver købmand el. befragter gør ved ed og oprakte fingre på ladning og gods for sin bys øvrighed, skal underskrives og lyde: [på tysk anføres, at NN, borger og indvåner i N, certificerer, at alt gods i skibet, hvor NN er skipper, er destineret at gå til N, ladet og specificeret i denne certifikation og tilhørende ingen andre end ham og handlet for hans midler og altså på hans regning og risiko og ikke ved hemmelig akkord med fjendtlige personer beneficeret ved denne certifikation, til det er bragt in salvum og sælges for fjendens regning]. I certifikationen skal indføres specifikation af alle varer, som tilhører hver certificerende, med mærke og tegn, og de certifikationer, som lyder el. er bekræftet anderledes, agtes af Admiralitetsretten af intet værd. III. I deklARATIONEN og i alle udgivne søpas forbydes det at føre

alle varer af kontrabande til el. fra Sverige og tilhørende lande. På det at enhver kan vide, hvilke varer det er, som regnes hertil, er gjort denne specifikation: 1. Alle slags gewehr, pulver, lunte, salpeter, sadler o.a. hestetøj, heste, skibsegetømmer og al slags skibsmaterialer og redskab, sejldug, takkel, tov o.a. til orlog, belejring, blokering el. anden armatur til lands og vands. 2. Alle slags viktualier af ædelse og drikkevarer, alle slags småt og groft salt, intet undtaget end alene vin, brændevin og speceri, sild og det salt, som aleneste føres på Narva, Reval og Nyeskantzer, hvorfra handelen drives på de moskovitiske stæder og lande, hvilket kongen bevilger af særlig konsideration og alene frit må føres til Narva o.a. livlandske stæder. 3. Blandt kontrabandevareer regnes også galmej, kattun o.a., som tjener til at befordre alle slags manufakturer med, som i Sverige og underliggende lande gøres og væves, item støbes, smedes el. drages af kobber, messing, jern, bly el. a., være sig af metal, linned el. uldent, hvor det træffes, i fri el. ufri skibe og tilhører svenske undersåtter, redere og ejere, det være sig alle slags skud, stykker, kanoner, fyrmørsere af metal el. jern, små el. store, allehånde våben, harnisk, gewehr og værge for ryttere og infanteri, ankre og ankerblade, søm, spiger og bolte, allehånde boskab, kar samt kobbermønt o.a. fra Sverige og underliggende lande og stæder og tilhører svenske ejere, alligevel det findes i fri el. neutrale stæders og folks skibe og dermed dog alligevel bevises frit skib og gods ved lovlig certification. 4. De varer, som bevises at tilhøre fri stæder og neutrale folk og af dem i deres egne skibe efter certification udføres af Sverige, være sig stangjern, osmund, garkobber, kobbertråd og pladekobber, alle slags korn og fedevareer, som uberedt og ej i Sverige el. tilhørende stæder og lande er gjort i noget arbejde; item hør, hamp, voks, fyrrebygningstømmer, dæler, lægter, gotlandsk kalk og kalksten, alle slags fliser o.a. sten samt master, spirer, tjære, beg, pot- og vedaske, klapholt, pipebestave, pelteri, jufter o.a. ryske læder og varer, ej hermed ment el. forbudt at udføres, men bevilget og tilladt for kommerciens skyld af neutrale stæder og folks skibe og tjenere frit at udføres og i lige måde af dem igen til Sverige at føre alle slags silketøj, klæde o.a. fine kram- og kurante varer, som ej er tjenlige til nogen krigseffekt. Men alt det fri gods, som findes i ufri skibe, bør være undergivet endelig konfiskation. Hvorefter kongens admiralitetsråd og betjente og alle officerer, udliggere og alle kommisfarere og alle andre, være sig venner, naboer el. fjender, som agter at drive handel til søs i nærværende fejde, kan rette sig. SjR, 24, 461. (Tr.: CCD, VI, 414-18). K. og trykt.

1) Se ovf., s. 296-98.

23. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at tilholde bartskærerlavet i Kbh. til flåden at forskaffe en bartskær med kiste, som straks kan være i beredskab. Dermed etc. Sjt, 35, 450. K.

23. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om gods, Hans Schack begærer i Riberhus len. Kongen har forundt HS på rgsk. af hans besoldning fra Philippi Jacobi sidst forleden til underpant så meget gods i Riberhus len, som anslagen efter renteritakst ved 6 pct. kan forrente 1.853 rd. De skal anslage godset, hvorefter det kan blive afkortet på hans besoldning, og han kan bekomme kongens panteskøde derpå. Dermed etc. Sjt, 35, 451. K.

23. sept. (Kbh.) Thomas Engebrecht fik befaling til af Selio Marselis at annamme 2.000 rd. og udgive dem efter Hans Schacks ordre, indtil han antræffer Otte Pogwisch, som han skal levere så vidt, der kan være i beholdning. Sjt, 35, 451.

23. sept. (Kbh.) Jørgen Seefeld, landsdommer, Gunde Rosenkrantz, Axel Urup og Peder Reedtz fik brev om deres betænkende anlangende Henrik Müllers forslag om restitution for assigneret told. Hvad HM har begæret af kongen, kan de se af hans hosføjede supplikation. Eftersom hans begæring synes at bestå i billighed, bedes de konferere med ham derom og høre hans forslag til restitution for de ham assignerede toldes afståelse, hvorom de skal gøre relation til kongens resolution med betænkende, ved hvad middel de eragter, han bedst kan kontenteres, hvorom de skal handle med ham. Dermed etc. Sjt, 35, 451. K.

23. sept. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik befaling til at lade Markor Rodsteen, skibshøvedsmand, bekomme 6 ugers proviant til 180 mand i 6 uger, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 35, 452. K.

23. sept. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik befaling om til den islandske præst af Provianthuset at lade levere den ham årlig bevilgede skipperkost, hvilket mod hans bevis skal blive godtgjort. Sjt, 35, 452. K.

23. sept. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik befaling til mod kvittering at lade følge proviant og havre for 8 dage til disse kompagnier

ryttere: oberstlt. Gotfried til 81 personer og 11 officersheste, major Knud Jørgensen Urne 58 mand og 28 rytterheste og ritmester Dannefer 61 mand og 11 officersheste. Sjt, 35, 452. K.

23. sept. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at assistere Hans Schack. OP skal begive sig til HS og assistere ham i alt, hvad angår kongens tjeneste, så vidt OPs generalkrigskommissariusbestilling vedkommer. Dermed etc. JT, 14, 195. K.

23. sept. (Kbh.) Kommissarierne i Jyll., Erik Rosenkrantz og flere, fik brev anlangende tidl. befalede palisader og ved. Adressaten skal, så vidt han vedkommer, anordne, at de palisader, som det tilforn er befale^t at hugge i kronens skove, straks bliver hugget og skicket til Kbh., desligeste det allermeste brændevod, der kan tilvejebringes, hvilket han skal lade føre til næste og bekvemmeste sted, hvor det kan blive afhentet. Desligeste skal han tale med adelen, hvis gårde er beliggende næst stranden, at de i lige måde i deres skove lader hugge og føre til stranden og enten selv lader det skibe til Kbh. el. og sælger el. og for betaling afstår til andre dér på stedet. JT, 14, 195. K.

Lige sådanne befalinger fik Hans Jørgensen Arenfeldt til Vorgård, Christen Skeel, Sivert Brockenhuus, Mogens Friis.

1) Alene brev af 5. marts d.å. omtaler dette, se ovf., s. 84.

24. sept. (Kbh.) Skøde til Hans Kellinghusen (Kellenhusen) i Kbh. og arvinger på en af kronens jorder og pladser på Slotsholmen, ml. Peder Reedtz' have og køkkenskriver Hans Olsens nylig af kongen tilskødede plads, strækkende sig i alen og mål som følger: siden imod Slotsgraven er 46 al. 2½ kvarter lang, siden imod HOs plads fra det yderste hjørne af hans plankeværk tæt op til og lige hen med samme plankeværk til Islandske Kompagnis fællesskur, som står i deres bagpladser, 21 al. lang, den 3. side langs tæt op til nævnte fællesskur, er en bugtet linje og strækker sig først fra HOs plankeværk og hen til bugten på fællesskuret 20 al., item fra samme bugt og hen til PRs haveplankeværk 16 al., den 4. side fra Islandske Kompagnis plads og hen til hjørnet på PRs plankeværk, som vender imod Slotsgraven, 21 al. 2½ kvarter, hvilken jord etc. Sjr, 24, 467. (Tr.: KD, III, 494). K.

24. sept. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik befaling til af Provanthuset mod kvittering at lade levere 6 store læster salt til Poul Corneliussen. Sjt, 35, 453. K.

24. sept. (Kbh.) Facultas theologiæ fik brev om spisningen i Kommunitetet. Universitetets økonomus Hans Mule har for kongen ladet andrage, at han ej længere kan kontinuere den store forstrækning, som han i denne besværlige tid har gjort til Kommunitetet. Dette skal ej heller være tjent dermed i fremtiden, eftersom det dag for dag vil geråde i stor gæld, hvoraf det sent skulle rede sig ud, eftersom ej påtvivles, at bønderne liggende dertil i denne besværlige tid ødelægges meget. Adressaten skal med det første anordne, at herefter indtil videre kun 24 personer ved 2 borde [be]spises dagligt med 2 måltider. Men når økonomus besværer sig ej længere at kunne underholde 2 borde, er kongen tilfreds, at når han anmoder derom, må det ene bord afskaffes og ved det andet forordnes 2 måltider dagligen el. dobbelt så mange personer underholdes med ét måltid om dagen. De skal have indseende med, at de dertil udvælger dem, som mest har det fornødent, og i deres studeringer og levnedforhold forholder sig flittige og skikkelige. Dermed etc. Sjt, 35, 453. K.

24. sept. (Kbh.) Hans Jørgensen Mule fik brev om spisningen i Kommunitetet. Han har for kongen ladet andrage, at det ikke er ham muligt i denne besværlige tid at kontinuere den forstrækning, som han hidindtil har gjort til Kommunitetet. Kongen er tilfreds, at den til 2 borde, hver til 24 personer af de fattigste og skikkeligste, må afskaffes, hvilke dagligen skal gives 2 måltider mad, men når HJM ikke længere kan underholde dem, må han afskaffe det ene bord og underholde det andet på nævnte manér. Dermed etc. Sjt, 35, 454. K. (3). Incl. 19. sept.

24. sept. (Kbh.) Bertel Marske, kongens dæleskriver på Holmen, fik befaling til mod kvittering at lade være følgagtig disse svenske dæler, som feltmarskal Hans Schack har ordineret at bruges på posterne ved fæstningen i Kbh., nemlig til 535 hjulbårer, som bygmester Albertus Matthisen skal lade forfærdige, 51 tylvter og 4 dæler. Til at lade broerne uden for Nørreport fly 4 tylvter, til 4 vandøser 3 dæler, til skillerum i skibet, som HS selv farer med og krudtet forvares i, 4 tylvter, oberstlt. til adskillige voldarbejder 18 tylvter og til at fly de hollandske corps de gardes med 12 tylvter. Sjt, 35, 454. K. Incl. 24. sept.

24. sept. (Kbh.) Saltkompagniets direktører fik brev om at lade kongen bekomme 6 store læster salt, som de skal lade levere på Provianthuset og dér tage proviantskriver Hans Hansens bevis. Dermed etc. Sjt, 35, 454. K.

24. sept. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at anordne, at 3 gode borgervogne med heste holdes i beredskab uden for porten i ravelinen og dagligen kan tage vare på at følge med kongens gesandter og forblive dér, så længe traktaterne varer, og at de er færdige til mandag tidligt. Dermed etc. Sjt, 35, 455. (Tr.: KD, V, 660). K.

24. sept. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om, at kongen har befalet, at rytteriet i byen skal reduceres til 300 ryttere, som kan gøre effektiv tjeneste. De skal så vidt muligt gøre deres bedste til, at rytterne kan være indkvarteret hos bryggere og bagere, på det de des bedre kan holde deres klæder og gewehr tørre, når de kommer hjem af vagten, og de bedre kan forrette tjeneste. Dermed etc. Sjt, 35, 455. (Tr.: KD, V, 660). K.

24. sept. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz, borgmester Peder Pedersen, Jens Sørensen og Hans Sørensen fik brev om fourage fra Amager til rytteriet og om taksten. De skal tilholde alle bønderne på Amager at sælge den fourage, de har at afhænde, til rytterne i Kbh. og ingen andre, og for billig pris, hvilken de skal sætte, så den for begge parter eragtes billig. Dermed etc. Sjt, 35, 455. K.

24. sept. (Kbh.) Viceadmiral Jørgen Bjørnsen fik befaling til at lade Markor Rodsteen af Holmen være følgagtig ankertov, rær o.a., som han behøver til det ham betroede skib. Dermed etc. Sjt, 35, 456. K.

24. sept. (Kbh.) Johan Lehn fik brev om at gøre sit bedste til at overtale franskvinhandlerne i byen til at forstrække vin til hofstaten. Om betalingen har obereskænken ordre til at handle med enhver. Dermed etc. Sjt, 35, 456. (Tr.: KD, V, 660). K.

24. sept. (Kbh.) Dr. Poul Moth fik brev om at lade nærværende bartskærsvend Tage Skov mod kvittering bekomme 27 rd., som han resterer på sin besoldning. Dermed etc. Sjt, 35, 456. K. Incl. 14. sept.

24. sept. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at lade de af oberst Jochim Körbers regiment indkomne officerer og ryttere, hver efter kvalitet, bekomme sådant traktement som andre reformerede af garnisonen i Kbh. Dermed etc. Sjt, 35, 456. K.

24. sept. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at konferere med Jens Lassen om de penge, som skal udgives på artilleriofficerer og betjente på forehavende rejse, så det sker af dem alle 3, på det kan have des bedre underretning om det, hver betales, at det kan afkortes dem. Dermed etc. Sjt, 35, 457. K.

Lige sådant brev fik JL om at konferere med SB og HV.

24. sept. (Kbh.) Henrik Rantzau og kommissarierne i Jyll. fik brev om at anordne, at oberst Ove Thotts regimentstab, hvor det bekvemligst kan ske, bliver ham godtgjort. I lige måde skal de af hans regiment til Kbh. sende officerer og ryttere, at forskaffe kvarter til oprettelse af et regiment til hest, så han af kontributioner igen kan oprette regimentet til kongens tjeneste. Dersom det skulle falde undersåtterne besværligt, da skal han kun anvise kvarter til 300 mand med officerer. Dermed etc. JT, 14, 195. K. Incl. udat.

Lige sådant brev fik Otte Pogwisch, Sivert Brockenhuus, Mogens Friis og Christen Skeel.

25. sept. (Kbh.) Bevilling efter begæring for Hans Rode til at vies i huset. Kongen tillader, at Ellen, enke efter Jochum Doren, hjemme i sit hus må lade sin datter Lisbet Dorens vie til hendes trolovede fæstemand HR. Sjr, 24, 468. Incl. 24. sept.

25. sept. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om af Selio Marselis mod deres kvittering at annamme 72 rd., som de skal levere oberst Blackadder. Dermed etc. Sjt, 35, 457. K.

25. sept. (Kbh.) Skipper Otte Axel, borger i Kbh., fik befaling til at begive sig på skibet Håbet, hvorpå er oberst Scheffer og det ganske artilleri, og hvorfra den rette skipper er løbet, og som skipper fare på de steder, hvor han befales kongens tjeneste. Sjt, 35, 457. K.

25. sept. (Kbh.) Hans Schack fik brev om, at kongen er tilfreds, at han kapitulerer med oberst Kruse og [ ] Brockenhuus om det geworbne folk, de befindes at have, ligesom der er kapituleret med oberst Friis,

dersom befindes, at der ikke allerede er kapituleret med Otte Pogwisch. Dermed etc. Sjt, 35, 457. K.

25. sept. (Kbh.) Den ved Dragør liggende kaptajn befales at lade skipper Henrik Caffmester af Rostock igen bekomme sit pas, så han ubehindret kan fuldende sin forehavende rejse til Loll. Sjt, 35, 458. K.

25. sept. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om, at oberstlt. Gotfrieds 2 kompagnier og major Knud Urnes skal rejse. Kongen har befalet G med 2 af sine kompagnier og KU med sit at begive sig til Holsten og Jyll., hvorefter adressaterne kan rette sig med indkvarteringen. Sjt, 35, 458. K.

25. sept. (Kbh.) Skipper Cornelius Jansen af Vlieland fik befaling til straks at indtage kongens officerer og folk, som bliver tilsagt ham af skibskaptajn Peder Kertemind, og ellers efterkomme dennes ordre, hvorfor han siden efter fuldendt rejse skal få betalt fragten. Sjt, 35, 458. K.

25. sept. (Kbh.) Hans Schack fik brev anlangende Møgeltønder len i sin hustrus og søns livstid. Kongen har for tro og villig tjeneste forlenet HS med Riberhus og Møgeltønder len, efter det ham givne forleningsbrev. Efter hans død må hans hustru, fru Anna Blome, og deres børn, så længe hun lever og ikke igen indlader sig i ægteskab, nyde Møgeltønder len og dets visse og uvisse indkomst, anslagen tilhobe efter renteritakst til 1.218 rd. 1 ort 20 sk. Men hvis lenets indkomst ikke kan strække til til 3.000 rd., skal det øvrige gives dem af Riberhus lens jordebog og visse indkomst, nemlig årlig 1.782 rd. el. lige så megen indkomst af et andet len, nemlig 3.000 rd. anslagen efter renteritakst. Men efter hans og hendes død el. om hun begiver sig i ægteskab med en udlændisk el. unaturaliseret, har kongen bevilget, at deres ældste søn må nyde nævnte sted og afgift el. et andet len af lige indkomst, og at han gøres kapabel til kongens tjeneste. Dermed etc. JR, 13, 108. K.

26. sept. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om gods, som Cort Mercker begærer til pant. De skal efter renteritakst anslå byerne Ballerup, Pederstrup og Skovlunde, liggende i Kbh.s len, hvor meget de kan beløbe i penge, ved 6 pct., idet Cort Mercker begærer dem til pant. Dermed etc. Sjt, 35, 459. (Tr.: KD, V, 661). K. Orig. i DKanc. B1790.

26. sept. (Kbh.) Kaptajn Erik Nielsen Smed fik befaling til uden ophold til Hans Dibolt¹ og kaptajn Peter von der Burg at levere de 50 td. hvede og 2 skippd. fjer, som han har bekommet af Jørgen Turbans skude, eftersom kongen har forundt dem disse varer. Dermed etc. Sjt, 35, 459. K.

1) K. og kopibogen har *Stiboll*.

26. sept. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev anlangende at lade nærværende Ludolf Meng, kvartermester under major Sandbergs kompagni, bekomme noget til underholdning ligesom de andre af fjenden indløste officerer har bekommet efter deres kvalitet. Dermed etc. Sjt, 35, 459. K.

26. sept. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at assignere Corfitz Ulfeldt et sted i Jyll., han synes bedst til kvarter, hvor han som oberstlt. til hest kan bekomme traktement. Dermed etc. JT, 14, 196. K.

27. sept. (Kbh.) Christian Viborg, kongens fodermarskal, fik efter begæring brev sin livstid på indkomsten efter jordebogen af Hauge Mølle i Frederiksborg len. Kongen befaler lensmanden på Frederiksborg Slot årligen at lade ham bekomme dette. Forbydendes etc. Sjr, 24, 469. K. Indl. udat.

27. sept. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om underholdning af 500 heste. Borgerskabet har påtaget sig endnu en måned at vilde underholde 500 heste. De skal af garnisonen til underholdning assignere dem så meget dertil, som det kan andrage. Dermed etc. Sjt, 35, 459. (Tr.: KD, V, 661). K.

27. sept. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om at assistere Hans Schack i hans dessin med skibene. Dersom HS behøver HBs tjeneste med de hos ham havende orlogsskibe til landgang el. i anden måde, skal HB, når han konfererer med ham, være ham behjælpelig og assistere ham i det ham befalede dessin. Dermed etc. Sjt, 35, 460. K. Indl. udat.

27. sept. (Kbh.) Markor Rodsteen fik brev om at begive sig med orlogsskibet Spes med Hans Schack og ellers rette sig efter den tilforn givne ordre om at parere hans kommando. Sjt, 35, 460. K. Indl., se foreg.

27. sept. (Kbh.) Kongen befaler alle de ved de befragtede fartøjer på Kbh.s red liggende kapere, som nu findes ved flåden, ikke alene at følge med for at konvojere, men også at efterkomme Hans Schacks ordre i alt, han befaler dem. Sjt, 35, 460. K. Indl., se Sjt, 35, 460, 27. sept. (brev 2).

27. sept. (Kbh.) Bevilling til Nicolaus Feiler til at gøre sit bedste til i Kalvebod at opsøge de stykker o.a., som kan være at finde af det brændte svenske skib, hvorfor han med folk o.a., som han har fornødent, frit og ubehindret må ud- og indkomme af bommen. Sjt, 35, 460. (Tr.: KD, V, 661). K.

27. sept. (Kbh.) Fiskal Peder Knudsen fik befaling til at gøre anhängig i retten og anklage de personer, som befindes at have overfaldet de lybske, hvilken sag han skal forfølge, til endelig dom bliver hændet. Sjt, 35, 461. K.

27. sept. (Kbh.) Hans Schack fik brev anlangende hollandske gesandters skrivelse til admiral de Ruyter om hollandske skibes fragt og akkord. HS tilskikkes kopi af gesandternes skrivelse til R, hvorefter han kan se indholdet og derefter konferere med R om de hollandske skibes fragt og akkord, med så skel, at vinden følger sig således, at HS kan sejle bort dermed før den følgende morgen, da Selio Marselis og Jens Lassen er befalet at begive sig ud til ham og akkordere med de hollandske skippere. Det, som han tilsiger dem, vil kongen holde for godt, hvorefter de og skal blive betalt. Tagende osv. Sjt, 35, 461. K.

27. sept. (Kbh.) Hr. Ove Giedde og Gunde Rosenkrantz fik brev om de skånske kommissariers regnskaber. Deres forrige erklæring¹ angående landkommissarieregnskaberne i Skåne indleveret tilforn er blevet forlagt. De skal med forderligste i Kanc. levere fra sig en anden med deres hænder underskrevet kopi el. en endelig erklæring, om de har nogen mangel at gøre i regnskaberne. Dermed etc. SkT, 9, 159. Indl. 2. juni 1658 og 1. okt. Også Indl. i SkR, 27. sept.

1) Denne erklæring var skrevet i henhold til kongens brev af 23. juni 1658, se KB 1658, 277.

27. sept. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at lade oberst Jochim Körbers og major Sandbergs dér til landet overskikkede kompagnier

bekomme kvarter og underholdning på bekvemme steder. Dermed etc. JT, 14, 196. K.

28. sept. (Kbh.) Nogle lybske fik brev om at måtte inlade deres varer. Følgende skippere, Diderich Ebler, Carsten Engelche, Røtger Reimers, Hans Laudan, Baltser Brun og Henrich Werdman, er igen frikendt deres skiberum og indehavende varer, som af kapere er bragt hid. Kongen bevilger, at de igen må inlade de frikendte og udlossede varer og begive sig dermed til Lybæk. Thi bede osv. SjR, 24, 469. K. Indl. udat.

Lige sådant brev fik skipper Hans Clemment af Lybæk.

28. sept. (Kbh.) Selio Marselis og Jens Lassen fik brev om at akkordere med de hollandske koffardiskibe, som vægrer sig ved kongens tjeneste. Kongen kommer i forfaring, at en del hollandske koffardiskibe vægrer sig ved at træde i hans tjeneste, eftersom ingen akkord er sluttet med dem. Adressaterne skal straks begive sig ud til Hans Schack for at akkordere med de skibe, som ikke allerede er befragtet til kongens tjeneste, at de bekvemmer sig dertil, og efter den sluttede akkord skal de i sin tid blive betalt. Dersom adressaterne giver deres forsikring på fragten, vil kongen holde dem skadesløs. Tagendes osv. Sjt, 35, 461. K. Orig. i Rtk. 216.206.

28. sept. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om generalmajor Joachim von Bredas adjutant. Kongen er tilfreds, at FvA i fæstningen må bruge JvBs adjutant, hvilken skal godtgøres en hest. Befalendes etc. Sjt, 35, 462. K. Indl. 28. sept.

28. sept. (Kbh.) Joachim von Breda fik brev om, at han for sin svaghed forskånes for at være kommandant i fæstningen Kbh. I hans sted er forordnet Frederik von Ahlefeldt. JvB skal samme dag lade dette tilkendegive ved ordet på paraden, så at enhver kan rette sig derefter og parere FvAs kommando. Kongen forbliver ham ellers med kgl. gunst bevågen. Befalendes etc. Sjt, 35, 462. K. Indl., se Sjt, 35, 462, 28. sept. (brev 1).

28. sept. (Kbh.) Bertram de la Coste fik brev om med forderligste under sin hånd at levere Frederik von Ahlefeldt en rulle over alle artilleribetjentene i staden, officerer, konstabler og håndlangere på hver post, så og hvor mange stykker og hvad munition der findes på hver

post. Dermed etc. Sjt, 35, 462. K. Indl., se Sjt, 35, 462, 28. sept. (brev 1).

28. sept. (Kbh.) Bertram de la Coste fik brev om efter generalmajor Frederik von Ahlefeldts ordre af Tøjhuset at lade affølge det, han begærer til fæstningen. Dermed etc. Sjt, 35, 463. K. Indl., se Sjt, 35, 462, 28. sept. (brev 1).

28. sept. (Kbh.) Frederik Turesen fik brev om nattevagt af borgerskabet. Byen er i disse tider temmelig entlediget for mandskab. FT befales hos undersåtterne i staden at gøre sit bedste til, at halvparten bekvæmmer sig til om natten at holde vagt på voldene, og at om dagen en tredjedel forbliver dér. Dermed etc. Sjt, 35, 463. (Tr.: KD, V, 661). K. Indl., se Sjt, 35, 462, 28. sept. (brev 1).

28. sept. (Kbh.) Cornelius Kruse d. Y. fik befaling til straks at lade Vilum Kettelvel, engelskmand, være den båd følgagtig, som er taget ved Ysted. Sjt, 35, 463. K.

28. sept. (Kbh.) Facultas theologica ved Kbh.s Universitet fik brev om at gøre sit bedste til, at Peder Nielsen Hobro bekommer fri underholdning på universitetet blandt de 24, som nu er forordnet til kost. Sjt, 35, 463. K.

29. sept. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om hos Selio Marselis imod deres bevis at annamme 100 rd., hvilke de straks skal uddele proportionaliter til de 7 af oberst Kørbers regiment og major Sandbergs kompagni indkomne officerer, hver efter sin kvalitet. Dermed etc. Sjt, 35, 464. K. Orig. i DKanc. B 173.

30. sept. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik befaling til straks til ritmester Jacob Dannefer at levere de 5 td. øl og de 6 td. brød, som endnu resterer af den proviant, der var forordnet til oberstlt. Gotfried Rauchs medhavende rytteri, og derforuden 8 dages proviant, tagende JDs bevis. Sjt, 35, 464. K.

30. sept. (Kbh.) Nicolaj Bennich fik brev om at lade generalmajor Frederik von Ahlefeldt uden betaling bekomme 16 favne ved. Dermed etc. Sjt, 35, 464. K.

30. sept. (Kbh.) Nicolaj Bennich fik brev om at lade mester Christian Bartskeer i Kbh. bekomme 100 favne dobbelt ved, eftersom det allerede er betalt. Dermed etc. Sjt, 35, 465. K.

30. sept. (Kbh.) Henrik Müller, Selio Marselis og Jens Lassen fik brev om af de lybske penge at erlægge 4.000 rd. til kongens køkkenskriver, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 465. K. Orig. i Rtk. 216.206.

30. sept. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev anlangende dom over dem, som har overfaldet de lybske. Kongen har befaleet fiskal Peder Knudsen på sine vegne at gå i rette med de personer, som befindes at have overfaldet de lybske. JB skal til sig tage behørig kaptajner og med dem straks sidde retten over nævnte personer og dømme endelig. Dermed etc. Sjt, 35, 465. K. Incl. 24. aug. (2), 20. sept. og udat.

1. okt. (Kbh.) Tøjhusskriver Mathias Hasse fik brev om til sig at annamme de kugler, granater og skråsække, som er ankommet fra Norge el. herefter ankommer efter den derom oprettede kontrakt, og som Selio Marselis leverer ham og siden give denne bevis på det leverede. Sjt, 35, 466 (også fejlagtigt gentaget 467). K.

1. okt. (Kbh.) Henrik Müller og Selio Marselis fik brev om til Jens Lassen at levere de penge, som er blevet tilovers fra befragtningen af fartøjerne, hvilke han efter sær ordre har at disponere over. Dermed etc. Sjt, 35, 466. K. Orig. i Rtk. 216.206.

1. okt. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om til sig at annamme de penge, som er blevet tilovers af det, der var destineret til befragtningen af fartøjerne, og deraf betale 100 rd. til oberstlt. Barnekow, tagende hans bevis. Dermed etc. Sjt, 35, 466. K. Orig. i Rtk. 216.206.

1. okt. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om på de herværende lybske gesandters ansøgning at lade dem være følgagtig så mange soldater, som de begærer, som kan være til stede, når de lybske skibe igen skal lades, og ellers være dem behjælpelig, så at al desordre forhindres. Dermed etc. Sjt, 35, 466. K.

1. okt. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om straks at lade de soldater, som er på Jacob Petris skib, Røde Hest, kommandere derfra og igen lade skibet være ham følgagtigt. Dermed etc. Sjt, 35, 467. K.

1. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om jordegods til pant til borgmester Christoffer Hansen m. fl. Kongen tilskikker dem en fortegnelse over noget gods, som CH begærer til pant imod forstrækning til garnisonen af så mange penge, som godsets indkomst kan forrente ved 6 pct. De skal overregne godsets indkomst og anslå den efter rentertakst, hvorpå de skal indlevere fortegnelse i Kanc., så CH kan bekomme kongens forsikring og panteskøde. Dermed etc. Sjt, 35, 467. (Tr.: KD, V, 662). K.

Lige sådant brev for dr. Hans Svane, nok Jørgen Reitzer, nok om Mads Rasmussen, brygger, 18. okt., om Søren Pedersen 26. okt., om Søren Jensen, renteskriver, 1. okt.¹ 1659.

1) K. har her 2. nov. 1659.

1. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om biskop Hans Svanes betaling af kronens gæld til Hans Pedersen Klein i Kbh. HPK har tilforn bekommet kongens indvisning¹ i nogle toldsteder i Norge efter derpå givne assignationer. Disse har ikke haft deres fremgang, formedelst købstædernes middel i denne krigstid er udgivet til anden tjeneste. Kongen har bevilget ham rente af begge hovedstole fra assignationernes dato, indtil han bliver betalt. De skal antegne det på assignationerne. Da kongen har bevilget dr. Hans Svane jordegods i Roskilde og Svenstrup len for den ene af nævnte assignationers summa, nemlig den på 5.040 rd. 3 ort 8 sk., efter kongens udgæede befaling, og bispen derimod skal fornøje HPK, skal de lade assignationen beregne imod det gods, HS har begæret. Dermed etc. Sjt, 35, 467. (Tr.: KD, V, 662-63). K. Incl. udat.

1) Ses ikke i KB 1657-59.

2. okt. (Kbh.) Kaptajn Engelbret Hansen fik efter begæring brev om at måtte bruge Peder Hansen, Kbh., som prokurator i den sag, hvor han er indstævnet for Bremerholms ret. Sjr, 24, 470. K. Incl. 1. okt.

2. okt. (Kbh.) Fuldmagt for kaptajnerne på de 2 hollandske skibe el. andre, som admiralløjtnant Opdam el. viceadmiral Ruyter efter ordre af de herværende ekstraordinære deputerede af de Herrer Stater General har forordnet til Norge efter ved, til at presse andre skibe. Hvis

der ikke findes nok skibe til at overføre brændevad, må de presse 20 skibe el. flere, så mange som kan blive ladet med brændevad, og holde disse skibe til at blive under de to konvojskibe til Kbh., hvorfra skibene igen skal blive konvojeret tilbage til Norge og siden på hjemrejsen igen til Holland med samme konvoj. Sjr, 24, 470. K.

2. okt. (Kbh.) Proviansskriver Hans Hansen og Knud Walter fik brev om fortegnelse til hofmønsterskriver Hans Boysen over det, hofbetjentene har fået hos dem. HH skal straks til HB levere en udførlig fortegnelse over de viktualier og varer, enhver af hofbetjentene har bekommet hos ham, på det enhver kan bekomme den begærede afregning. Sjt, 35, 469. K. Indl. 1. og 2. okt.

Lige sådan ordre fik KV om de varer, som hofbetjentene i lige måde har bekommet hos ham.

2. okt. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om straks at aftage de stykker, der er på Sorte Bjørn og Phoenix, uden nogle få, hvormed de kan defendere sig for en kaper el. skærbåd, eftersom han har forundt en del borgere i byen dem til at hente ved. Sjt, 35, 469. K. Indl. udat.

2. okt. (Kbh.) Claus Ravn fik brev om at tiltale Hans Jacobsen skipper i Dybensgade, som har sejlet med Engelbret Hansen, såfremt han ej godvilligen vil betale for det, han har frataget Kolberger-skipperen Samuel Sturch, eftersom kongen formedelst kurfyrsten af Brandenburgs intercessionsskrivelse igen har frigivet det. Sjt, 35, 469. K. Indl. udat.

2. okt. (Kbh.) Jens Rodsteen og Erik Rodsteen fik brev om straks at begive sig til afd. Peder Vibes bo og dér i overværelse af fru Anne Cathrine Budde oplukke hans rejseskrin, som hun efter kongens befaling vil anvise dem, og der udtage noget tilhørende kongen, som skal være medgivet PV af hr. Niels Trolle. De skal overlevere kongen det og igen forsegle skrinet. Dermed etc. Sjt, 35, 470. K.

2. okt. (Kbh.) Fru Anne Cathrine Budde fik brev om at udtage noget af Peder Vibes skrin. Kongen kommer i erfaring, at hr. Niels Trolle har leveret hendes afd. husbond PV den tid, han sidste gang kom ind i landet fra Norge, noget kongen tilhørende, som han endnu ikke har bekommet, og som berettes skal findes i PVs rejseskrin. Kongen har befalet Jens Rodsteen og Erik Rodsteen i hendes nærværelse at oplukke

skrinet og udtage det og levere det til kongen og igen forsegle skrinet. Dermed etc. Sjt, 35, 470.

2. okt. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om Diderik Strube. DS har for kongen ladet andrage, hvorledes han på det heftigste anstreges af sine kreditorer. Han har hos kongen stående sine midler, hvormed han skulle kunne tilfredsstille dem. Da han i denne besværlige tilstand ej så snart kan erlange nogen betaling, befales adressaterne at midle det, så han ikke for hastigt overiles med proces, men dilation gives, indtil han kan bekomme sin resterende betaling. Kreditorerne kan pro kvota forsikre sig hos kongen, indtil han kan betale dem med renter. Dermed etc. Sjt, 35, 470. (Tr.: KD, V, 663).

3. okt. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om Barbara Wiggers. Hvad BW har ladet andrage for kongen, kan adressaterne se af hendes hosfølgende supplikation. De skal så vidt muligt forhjælpe hende til rette, så hun i denne besværlige tilstand ikke bliver for hastigt overilet af sin husbonds kreditorer, men midle det derhen, at de dilaterer hende de begærede 2 års tid, eftersom hun erbyder da at betale dem uden skade. Dermed etc. Sjt, 35, 471.

3. okt. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om inden vinter at gøre deres bedste til, at så mange tømmermænd som mest muligt tilvejsbringes til at forfærdige bolværket ved Kongens Bryggers. Befalendes etc. Sjt, 35, 471. (Tr.: KD, V, 663). K.

3. okt. (Kbh.) Johan Scheffer fik brev anlangende oberstlt. Anders Wilcken og Niels Svendsen, rytterkonstabel. NS har utilbørligen overfaldet AW. JS skal straks lade tage ham tage i arrest og føre hid, på det der efter krigsretten kan hændes dom over ham. Sjt, 35, 472. K.

3. okt. (Kbh.)¹ Holger Vind og Georg Hoffmann fik brev om vandets stuvning² i byens grave. Sjt, 35, 472. K.

1) Kopibogen rummer alene denne overskrift. 2) Kopibogen har *Støvning*.

3. okt. (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik befaling til straks til major Steenvig at levere 10 tyltver dæler, som skal forbruges til reparation af corps de garderne ved Nørreport og ravelinen. Sjt, 35, 472. K. Incl. udat.

3. okt. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om af første indkommende lybske penge til Jens Lassen at erlægge 1500 rd., som han er befalet at uddele til officerer og gemene af artillerifolket. Dermed etc. Sjt, 35, 472. K.

3. okt. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om at uddele 1.500 rd. lybske penge fra kommissarierne til artillerifolket. Kongen har befalet Steen Brahe og Holger Vind af første indkommende lybske penge at levere ham 1.500 rd. til artillerifolket. Han skal annamme pengene og uddele dem til officerer og gemene af dem på volden. Dermed etc. Sjt, 35, 473. K.

3. okt. (Kbh.) Henrik Müller, Selio Marselis og Jens Lassen fik brev om at lade dr. Johan Müller, dr. Simon Paulli, Daniel Pfeiffius, hr. Johannes Tærnow og Albret Itzen for fragt bekomme et skiberum på 150 læster, som de agter at sende til Holsten el. Jyll. efter ved. Sjt, 35, 473. K. Incl. 28. sept.

3. okt. (Kbh.) Albertus Matthisen fik befaling til med forderligste i længden og bredden at måle fortovet ved afd. Jan de Clerches gård, som nu bebos af hofmarskalken, som strækker sig i længden fra revieren bag Børsen til Boldhuset og siden tværs henover til muren, som gør vejen op til Børsen, hvilken forretning han skriftligt ved alen og mål har at indskikke i Kanc. Sjt, 35, 473. (Tr.: KD, V, 663-64). K.

3. okt. (Kbh.) Borgmester Jens Sørensen og Hans Sørensen fik brev om straks at tilholde bønderne i Sundby at indage det ved, som er hugget i Amager Lund til Proviandhuset, på det at det ikke skal blive liggende og bortstjæles. Dermed etc. Sjt, 35, 474. K.

3. okt. (Kbh.) Bertram de la Coste fik befaling til at lade være følgagtig til orlogsskibet Tre Kroner 10 små bundter lunter og til Sorte Bjørn 3 centner krudt, 1 stor bundt lunter, 16 musketter med banteler, 16 pampertes, 1 ott. musketkugler og $\frac{1}{2}$ pot olie. Det, som ikke bruges på skibene, skal igen indleveres på Tøjhuset. Sjt, 35, 474. K. Incl. 2. og 3. okt.

3. okt. (Kbh.)¹ Morten Panck fik brev om de lybskes indvisning i Kolding told. JT, 14, 196.

1) Kopibogen rummer alene overskriften, hvorefter følger $\frac{1}{2}$ blank side.

4.¹ okt. (Kbh.) Dr. Poul Moth fik brev om at lade disse 3 personer på jagten Rosen bekomme hver 4 rd., nemlig Ole Lauridsen, konstabel, Jens Hansen Tofte og Peder Jensen Salvig. Dermed etc. Sjt, 35, 472. K.

1) K. er bagpå påskrevet 3. okt.

4. okt. (Kbh.) Gabriel Marselis fik brev om at forstrække Simon de Petkum, resident i England. Kongen er blevet SdP skyldig en sum penge på hans resterende besoldning, og i disse tider ved han ingen anden middel til betalingen. GM skal til kongens tjeneste forstrække SdP efterhånden indtil 5.000 rd., hvorfor kongen tillige med den anden fordring vil lade ham betale af de penge, som Generalstaterne forstrækker ham. Kongen forser til, at GM sekunderer SdP, hvilket kongen igen vil erkende i nåde. Dermed etc. Sjt, 35, 474. K.

4. okt. (Kbh.) De højlærde og forstanderen for Tyske Kirke fik brev om at forfare, hvor mange penge der findes i de kvæstedes blok i Vor Frue Kirke, hvorom de skal gøre rapport, hvorefter kongen vil resolve. Dermed etc. Sjt, 35, 475. K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 03, RA.

Forstanderen fik befaling til at forfare, hvor mange penge der er i de kvæstedes blok i kirken, hvorom han skal gøre rapport. Dermed etc.

4. okt. (Kbh.) Gunde Rosenkrantz og Erik Rosenkrantz fik brev om at anordne, at orlogsskibene Sorte Bjørn og Phoenix, som affærdiges til Ebeltoft efter brændeved, straks efter at de er ankommet bliver ladet med det ved, der findes i forråd ved stranden. Befalendes etc. JT, 14, 196. K. Indl., se Sjt, 35, 469, 2. okt. (brev 2).

Lige sådant miss. fik ER, om skibene bekvemmeligen kunne lade i Århus.

5.¹ okt. (Kbh.) Oberst Bertram de la Coste fik befaling til mod kvittering at annamme de færdige musketter, som oberst Bessel leverer ham, så og lade ham bekomme 4 færdige snaphaner imod 4 ufærdige. Dermed etc. Sjt, 35, 474. K.

1) K. er bagpå påskrevet 4. okt.

5. okt. (Kbh.) Tøjhus skriver Mathias Hasse fik befaling til i Tøjhuset at indannamme de stykker og kugler, som i 1657 er bestilt fra Fossen Jernværk i Norge og skal være kommet til Bremerholm og kvittere derfor. Sjt, 35, 475. K. Indl. 3. okt.

5. okt. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende Laurids Jørgensen, forrige køkkenskriver, og Johan Dirichsen. LJ har for kongen ladet andrage, hvorledes han på det højeste anstreges af sine kreditorer, og han har sine midler, hvormed han skulle tilfredsstille dem, stående hos kongen. Eftersom han i denne besværlige tilstand ej så snart kan erlange nogen betaling hos kongen, befaler denne adressaterne at midle således, at han ikke for hastigt overiles med proces, men gives dilation, indtil han kan erlange sin betaling hos kongen, i hvilken fordring de pro kvota kan forsikre sig, indtil kongen efterhånden kan afbetale med påløbne renter. Dermed etc. Sjt, 35, 475. K. Indl. 3. okt.

Lige sådan befaling fik borgmestre og råd om JD.

5. okt. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om admiralitetsskriver Mourids Eskildsen. Kongen er tilfreds, at ME for de domme, som af adressaten er afsagt og forfærdiget over frikendte skibe og gods, for de 3 første ark må nyde 6 rd. og siden for hvert ark i dommen 1 rigsort. Men for de andre domme anlangende de skibe og gods, som bliver prisekendt, må han nyde det, frd. af 24. nov. 1658 bevilger ham. Sjt, 35, 476. K. Indl. 19. sept.

5. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at godtgøre Margrethe Rosenmeyers arvinger rente af krudtleverance. Afd. MRs børn og arvinger har for kongen ladet andrage, hvorledes de på hendes vegne hos kongen tilstår en sum penge for krudt. De begærer, at renten må godtgøres dem, eftersom de foregiver, at de skulle tabe en del af kapitalen, dersom renten ikke må godtgøres dem og efter kongens fars kontrakt¹ tilsiges deres betaling dem 3 måneder efter, at leverancen er gjort. Adressaterne skal anslå dem tilbørlig rente. Dermed etc. Sjt, 35, 476. K. Indl. 27. nov. 1636, 24. juni, 22. aug. og 20. sept.; se også Sjt, 35, 279, 24. juni.

1) Kontrakt af 27. nov. 1636.

5. okt. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om straks at lade Jørgen Bjørnsen bekomme så mange soldater, som han begærer. Dermed etc. Sjt, 35, 477. K.

5. okt. (Kbh.) Søren Fjellerup fik brev om at bemægtige sig et af de 2 lybske skibe ved Dragør. Han skal straks med en galiot el. skærbåd begive sig ud på det ene af de 2 lybske skibe, som er hidskikket af den

hollandske admiral Jan Evertsen og nu ligger ved Dragør, som af de herværende hollandske gesandter berettes at være givet løs, og besætte det med fornødne soldater, som Frederik von Ahlefeldt er befaleet at levere ham, gørende sit bedste til at begive sig ind i havnen dermed og have indseende med, at intet bortkommer. Sjt, 35, 477. K.

5. okt. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at anordne, at disse officerer til hest, Baltser Wurde, løjtnant, Johannes Thack og Niels Petersen, kornetter, bekommer behørig verpflegung hos deres værter, eftersom disse selv erbyder som tilforn at give dem dette. Dermed etc. Sjt, 35, 477. K. Incl. 4. okt.

5. okt. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at gøre afregning med oberstlt. Adelifs,¹ hvad denne kan tilkomme fra den tid, han er antaget, og til datum. Sjt, 35, 477. K. Incl. 21. sept.

1) Brevets overskrift har *Adelibste*, Incl. *Adeliebese*n.

6. okt. (Kbh.) Bevilling til Niels Christensen, kongens tyske kancellitjener, og hans hustru, at de begge deres livstid må bevåne huset i kongens skipperboder i Delfinstræde, nemlig nr. 20, eftersom han erbyder at lade færdiggøre den brøstfældighed, der findes derpå, og siden vedligeholde det. Sjr, 24, 471. (Tr.: KD, III, 494). K.

6. okt. (Kbh.) Å.b. om, at alle engelske toldfrit i staden må indføre de varer, de lyster, og sælge dem til hvem, de lyster. Det, de ikke sælger, må de oplægge el. igen udføre frit. Forbydendes etc. Sjr, 24, 471. (Udt.: CCD, VI, 419). K.

6. okt. (Kbh.) Kaptajn Robert Hall fik befaling til straks at begive sig til Dragør og efter den ham mundtlig givne underretning fordre styrmanden af det ene lybske skib, som er skicket hid af den hollandske admiral Jan Evertsen, og nu skal være løsgivet af de herværende hollandske gesandter. Når styrmanden er kommet i land, skal RH med ham og andre små både, idet han tager til sig alle derværende ryttere, soldater og bøsseskytter, bemægtige sig skibet og indbringe det i Kbh.s havn. Heri skal alle på Dragør være ham beforderlig. Dermed etc. Sjt, 35, 478. K.

6. okt. (Kbh.) Kaptajnen på orlogsskibet Sorte Bjørn fik befaling til på skibet at indtage den korporal med 5 soldater, som er kommet fra Hol-

sten, og lade dem bekomme kosten, så længe de er dér, indtil han kan sætte dem i land i Holsten el. og tage dem med sig tilbage. Dermed etc. Sjt, 35, 478. K.

6. okt. (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik befaling til mod Frederik Turesens kvittering at lade affølge 10 tylvter dæler. Sjt, 35, 478. K. Incl. 6. okt.

6. okt. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om, at kongen er tilfreds, at den fra Kristianstad ankomne arkelimester Christen Nellesen må nyde løjtnantstraktement. Dermed etc. Sjt, 35, 479. K.

6. okt. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om at erlægge Jacob Seefeld 30 rd., hvilke igen skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 479. Orig. i Rtk. 216.206.

6. okt. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at lade Frederik von Ahlefeldt endnu bekomme 2 pramme. Hvis de kommer til skade, vil kongen i sin tid lade dem betale så vel som de af de andre, som skal være tilskadekommet. Dermed etc. Sjt, 35, 479. K.

7. okt. (Kbh.) Dr. Peter Bülche (Petrus Bulchius) fik brev på den gård, han ibor. PB har for kongen ladet begære, at den gård, han nu bor i, med dertil liggende have o.a. herlighed af digerne, som findes deri, samt tilliggende huse og våninger, må forblive uforandret, som det nu forefindes. Af skriftlig erklæring gjort af Adolph Fuchs efter kongens befaling erfarer denne, at gården med tilliggende kan være hverken fæstningen el. gaderne skadelig i nogen måde. Kongen bevilger efter PBs anmodning, at han og arvinger må beholde gården med have, huse og våninger og den tilhørende plads i længde og bredde, som den nu forefindes, tillige med det ferske vand, som har sit løb til havens diger af Sorte- og Peblingsøen med render, og det skal forblive uberørt, så hverken gader, stræder el. nogen durchgang, være sig hvad navn, skal lægges derigennem, men det hele være ved magt og uforandret, som det hidtildags har været. Forbydendes etc. Sjr, 24, 472. (Tr.: KD, III, 495). K.

7. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om gods, som Jens Jensen Vissing, indvåner i Kbh., og Henrik Müller begærer til pant. De tilskikkes en fortegnelse over gods, som JJV begærer til pant imod forstrækning

til garnisonen af så mange penge, som godsets indkomst kan forrente ved 6 pct. De skal overregne godsets indkomst og anslå den efter rentetakt, hvorpå de skal indlevere afregning i Kanc., så JJV kan få kongens forsikring og panteskøde. Dermed etc. Sjt, 35, 479. K.

Lige sådan befaling fik de om gods, HM begærer.

7. okt. (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik befaling til at lade major Saint Germain være følgagtig 120 dæler til corps de gardes til soldaterne i Christianshavn. Sjt, 35, 480. K.

8. okt. (Kbh.) K.M.s obligation til Bertram de la Coste, oberst over artilleriet. Kongen skylder ham 932 rd. 5 sk. for hans resterende besoldning. Han lover for sig og efterkommere BdlC og arvinger så snart muligt at betale dette. Sjr, 24, 473. K.

8. okt. (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik befaling til at lade Frederik Turesen på ansøgning imod kvittering bekomme 10 tylvter dæler, som skal forbruges på volden, af de dæler, som er opstillet ved feltmarskalens logement. Dermed etc. Sjt, 35, 480. K.

8. okt. (Kbh.) Henrik Müller og Selio Marselis fik brev om at gøre deres bedste til at persvadere de 2 hollandske skippere Willem Fetgat og Johan Gerbrandtsen til en lidelig pris for deres skib, som er borttaget af fjenden. Dermed etc. Sjt, 35, 480. K.

8. okt. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at gøre afregning med major Adrian von Senen¹ om, hvad han kan tilkomme fra 12. aug. 1658 og til datum. Dermed etc. Sjt, 35, 480. K.

1) Brevets overskrift har *Denen*.

8. okt. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om med forderligste at konferere med de herværende hollandske gesandter om en anordning og billig takst, hvad de i garnisonen værende hollandske officerer og soldater bør gives for service af ild, lys, sur og salt, så og at enhver, som vil give penge for servicen, kan vide, hvorefter han kan rette sig, så at ingen af parterne kan have billig årsag at klage. Dermed etc. Sjt, 35, 481. K. Indl. 7. okt.

8. okt. (Kbh.) Mag. Rasmus Brochmand fik brev om at konvokere konsistorium for at dømme i en sag anlangende Maren Nielsdatter. Hvad

MN har ladet andrage for kongen, kan RB se af hendes hosføjede supplikation. Han skal med forderligste konvokere konsistorium og dømme i sagen så vidt lands lov og ret er. Dermed etc. Sjt, 35, 481.

8. okt. (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om på Bremerholm at lade forfærdige og være i beredskab, når gøres fornødent, 100 økser med skafter, 10 store isbådshager og 40 andre små bådshager med skafter, 2 kuolhager med tov og lænke i, så og 3 isvægger med tilbehør. Dermed etc. Sjt, 35, 481. K. Incl. udat. (2).

8. okt. (Kbh.) Kommissarierne i Jyll. Otte Pogwisch og flere fik brev om at konferere med Ernst Albrecht von Eberstein om indkvartering til landets defension. OP skal konferere og forene sig med kongens tilforordnede holstenske generalkrigskommissarius om indkvarteringen i Holsten, Slesvig og Jyll., så at kongens så vel som EAvEs folk, så vidt som de findes effektive, bliver forlagt ligeligen uden undersked dér og forsynes med indkvartering og underholdning. Dermed osv. Befalendes etc. JT, 14, 197. K.

Lige sådan befaling fik Mogens Friis og Sivert Brockenhuus.

9. okt. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende adskillig anordning om de proviantvarer, der i disse tider kommer hid, og om høkersker. Det fornemmes dagligen, at i denne besværlige krigstid adskillige viktualier, som hidføres af fremmede, sælges og forhandles i stor ubillig dyrke af den årsag, at høkere, forprangere og høkersker i stor mængde søger sådanne fremmede, straks når de ankommer ude på reden og ved toldboden. De opkøber til stor dyrke de varer, de medfører, og udpranger dem siden endda dyrere, andre indvånere i staden til stor skade. Det, som mere er, de fleste sådanne forprangere udstår i disse tider ej nogen byrde med indkvartering o.a. På det det kan gå noget skikkeligere til, så både de fremmede og sælgende kan nyde billig fortjeneste, og indvånerne el. de købende ej udsuges for megen dyrke, er kongen tilfreds, at adressaterne efter eget forslag i disse besværlige krigstider må gøre anordning på denne måde: 1. Når fremmede købmænd el. skippere ankommer til byen, må det ej tilstedes dem at sælge noget af deres last, førend de 4 af de 32 mænd i staden, som bliver forordnet dertil, på byens vegne har akkorderet med dem, hvad der skal gives for hver species, så enhver, som har fornødent at handle med dem, kan vide at rette sig derefter, og høkerne må ej under straf købe noget deraf, førend købmanden el. skipperen først

har ligget dermed for borgerskabet i 3 dage. 2. Ingen vare må falholdes, sælges el. købes ved toldboden, og ingen høker el. hokerske må lade sig finde derude på skibe el. skuder, men entholde sig derfra, indtil de er indkommet ved byen inden for bommen og har ligget dermed i 3 dage. Det, som skal vrages, skal opskibes på vragebroen og vrages. 3. Alle skibe og skuder, som ankommer på reden med rug, malt, korn, proviant o.a. købmandsvarer, må ej passere nogetsteds derfra, førend byen har bekommet sit brev, så vidt behøves deraf, efter de tilforordnede 4 mænds akkord. 4. Ingen må understå sig at udføre nogen varer fra staden, førend det er tilkendegivet borgmestre og råd og de 32 mænd og af dem overvejet, om de kan mistes fra byen, og hvis det eragtes, at det kan bevilges. Derimod har de, som bliver bevilget sådant, at reversere, at det gods, som de igen køber på de steder, hvorhen samme varer føres el. forhandles, vil de hidføre og sælge for en billig pris. 5. Alle de, som sidder og bruger høkeri ved stranden, på torvene el. andetsteds, skal ved navn optegnes, hvor de bor og har tilhold, og siden eksamineres, hvilke af dem der er borgere og borger-sker, så og at en vis anordning gøres, hvor mange af dem der må bruge sådan handel, hvilke med særlig tilladelse tilstedes at bruge sådan enten i el. nogetsteds uden for deres huse, såfremt de ikke straks vil have forbrudt det, som findes herimod. Derefter osv. Sjt, 35, 481. (Tr.: CCD, VI, 419-21. KD, V, 664-65). K. Incl. 7. okt.

11. okt. (Kbh.) Å.b. med påbud om, at der af hver favn træ, som indføres til Kbh., skal afgives et stykke ved til garnisonen.¹ Kongen behøver en del brændevad til garnisonen i Kbh. Han formoder, at ingen patriot vægrer sig ved til denne at give 1 stykke af hver favn, som indføres i staden. Han befaler alle, fremmede og indvånere, som indfører brændevad, at de leverer det til den, som han forordner at annamme det. Ladendes etc. Sjr, 24, 473. (Udt.: CCD, VI, 421). K.

1) Blev ved brev 19. nov. s.å. ændret til 2 stykker, se ndf., s. 402.

11. okt. (Kbh.) Bevilling til kaptajn Johan Steenkuhl til at tage 50 af de kløvede sten, som ligger ved kongens have ved Østerport, til at opbygge corps de garde til strandkompagniet, dog at de igen bliver kongen følgagtig, når der bliver fred, og han begærer dem. Sjr, 24, 474. (Tr.: KD, III, 495). K.

11. okt. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende Jochum Kornatse, indvåner i Kbh. Hvad JK har ladet ansøge hos kongen, kan

de se af hans hosfølgende supplikation. De skal så vidt muligt forhjælpe ham til rette, så han i denne besværlige tid ikke for hastigt angribes af sine kreditorer, men midle det derhen, at han gives dilation, indtil Gud igen vil forlene den ønskelige fred, eftersom han da erbyder at betale enhver. Dermed etc. Sjt, 35, 484.

11. okt. (Kbh.) Materialskriver Marcus N. fik befaling til at lade være følgagtig 2 læster kalk til arbejdet på slottet. Sjt, 35, 484. K.

11. okt. (Kbh.) Johan Christoph von Korbitz og Steen Hohendorff fik brev om det ved, som er ankommet med flåden. En del brændevad er ankommet med den hollandske admiral Opdams orlogsskibe og kofardiskibe og skuder tilhørende kongen. De skal lade fornemme, hvor meget der tilkommer kongen, så og hvor meget der findes indladet i hvert skib, hvilket de siden skal lade læsse på et sikkert sted, med indseende, at intet kommer ud uden kongens ekspres ordre. Dermed etc. Sjt, 35, 484. K.

11. okt. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev anlangende det ved, der af hver favn skal tages til corps de garderne. Kongen har ladet påbyde, at af alle i staden, fremmede og indvånere, som indfører brændevad, herefter af hver favn skal gives 1 stykke til garnisonen. FvA skal tilforordne en person el. officer, som kan annamme dette brændevad og henlægge det i forvaring, så det ej forbruges til andet. Dermed etc. Sjt, 35, 485. K.

12. okt. (Kbh.) K.M.s obligation til skipper Hans Kadou, Teus Wrampel og Jacob Kohl af Rostock. Kongen skylder HK 165 rd. for resterende fragt af hans skiberum, som har været brugt i kongens tjeneste. Han lover, at HK, når Gud forlener fredelig tilstand, må blive afkortet i tolden af de varer, som han indfører i riget, så meget, så han efterhånden bliver betalt, hvilket skal afskrives på denne obligation. Der skal tages bevis af ham, på det det kan blive godtgjort i toldregnskaberne. Tolderne befales at rette sig herefter. Sjr, 24, 475. K.

Lige sådan obligation fik TW af Rostock på 255 rd. Item JK ibid. på 255 rd.

12. okt. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om indkvartering til de folk, som major Christian Vendelbo har hidført. CV er ankommet med en del udskrevne folk fra Jyll. Adressaterne skal gøre deres

bedste til, at folket bliver indkvarteret i staden i stedet for dem, som er afgået el. døde af Henning Quitzows regiment. Dermed etc. Sjt, 35, 485. K.

12. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at give ordre til, at major Saint Germain bekommer 200 store og 200 små søm. Dermed etc. Sjt, 35, 485. K. Orig. i DKanc. B179O.

12. okt. (Kbh.)¹ Rentemestrene fik brev om at lade gøre afregning med prammændene i byen om, hvad de kan tilkomme for gjort tjeneste, og hvad der er blevet brøstfældigt på prammene, så og akkordere med dem, hvad de herefter skal have. Dermed etc. Sjt, 35, 486. K. Orig. i DKanc. B179O.

1) Kopibogen har 20. okt., men brevet står ml. breve af 12. okt., og K. og Orig. er dat. denne dag.

12. okt. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om kvarter til Hans von Ahlefeldt hos Karen, Johan Dabelsteens. HvA er til sinds at forskikke nogle af sine heste fra Femern til Kbh. De skal anordne, at han bekommer staldrum hos KJD på Amagertorv. Dermed etc. Sjt, 35, 486. (Tr.: KD, V, 665). K.

13. okt. (Kbh.) Bevilling efter begæring for Jørgen Korch til efter foregående trolovelse og lysning at vies i huset til sin trolovede fæstemø, Karen Eriksdatter. Sjr, 24, 474. K. Indl. 13. okt.

13. okt. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz og Steen Hohendorff fik brev om, at de højlerde får det [brænde]ved, som de 2 hollandske skipper har hidført. Kongen er tilfreds, at de højlerde i staden må bekomme det ved, som de 2 hollandske skipper Jan Dirichsen Moye og Jan Egmond (Edmond) har hidført fra Holsten, hvilket siden kan afkortes dem i den lovede sum ved. Derefter osv. Sjt, 35, 486. K. Indl. 21. sept. og 13. okt.

14. okt. (Kbh.) Mag. Rasmus Brochmand fik brev om med forderligste at forordne 19 studenter, som skriver en god og læselig hånd og for betaling på slottet kan kopiere det, de bliver leveret. Dermed etc. Sjt, 35, 486. K.

14. okt. (Kbh.) Bertram de la Coste fik brev om af Tøjhuset at lade generalmajor Frederik von Ahlefeldt være følgagtig 50 snaphaner og til hver 12 kugler. Dermed etc. Sjt, 35, 487. K.

14. okt. (Kbh.) Niels Juel fik brev om straks at forskaffe Frederik von Ahlefeldt så mange både, som kan indtage 60 mand, foruden rorkarle til hver båd. Dermed etc. Sjt, 35, 487. (Tr.: KD, V, 665-66). K.

14. okt. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at fragte alle de skuder og skiberum, som findes i Kbh., til at hente [brænde]ved fra Jyll. for borgerskabet, til hvilken ende de skal forordne nogle personer, som kan fragte dem, hvorefter de siden kan bekomme pas, eftersom ingen skal bekomme pas at udpassere, med mindre de har nævnte personers seddel, at de er fragtet af dem. Dermed etc. Sjt, 35, 487. K.

15. okt. (Kbh.) K.M.s obligation til skipper Poul Berentz af Enkhuizen. Kongen skylder ham 1.008 rd. for fragt. Han lover for sig og efterfølgere PB og arvinger at betale dem af de hollandske subsidiepenge. SjrR, 24, 475. K. Orig. i DKanc. B 223. Incl. 20. juli og 12. okt.

15. okt. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om, at Diderik Strube selv må administrere sin stedsøns formue. DS har for kongen ladet andrage, at han overiles af sin stedsøns formynder, idet han nu af ham i disse onde tider søges om forsikring for barnets værgemål, uanset han erbyder at ville give så meget til forsikring for værgemålet af det tilkrav, som han har at fordre hos kongen, så vidt som den øvrige part af hans hus og gård ej kan strække til. Derforuden erbyder han selv at ville underholde sin stedsøn og lade ham optugte under inspektion af overformynderen i staden, for hvilket han årligen vil gøre rgsk. På det supplikationen nogenledes kan hjælpes, den umyndige uden skade, skal adressaterne gøre sådan anordning, at DS bevilges at tage stedsønnen til sig og lade ham opføde og administrere hans formue. Dermed etc. Sjt, 35, 488. (Tr.: KD, V, 666). K. Incl. 4. og 13. okt. og udat. (2).

15. okt. (Kbh.) Rektor og professorer fik brev om pris for den dem fundte ved. Kongen har bevilget, at universitetet tillige med ministerio må bekomme det ved, som de 2 hollandske skippere Jan Dirichsen Moye og Jan (Johan) Egmond (Edmond) har bragt hid. Eftersom

veddet med fragt og omkostning kommer kongen temmelig højt, er agter han billigt, at det tages af adressaterne for samme pris, som det nu ordinarie koster i staden. Befalendes etc. Sjt, 35, 488. K. Orig. i Kbh.s Univs ark., 12 12 03, RA.

15. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om i Hans Pedersen Kleins fordring hos kongen for forstrækning til garnisonen at godtgøre det, han efter Poul Corneliussens hosfølgende kvittering, dat. 30. sept. 1659, har leveret til soldatesken på flåden. Dermed etc. Sjt, 35, 489. K.

15. okt. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om, at kongen er tilfreds, at rustmester Jacob Jensen Nordmand denne gang bekommer 20 rd., hvilket JL skal betale ham. Befalendes etc. Sjt, 35, 489.

15. okt. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe til Skellinge fik forlov fra general-krigskommissariusbestilling i Skåne. Han har forestået landkommissarius- og siden generalkrigskommissariusbestilling i Skåne og begærer at måtte forløves derfra. Kongen forløver ham, eftersom han har forestået dem troligen som en tro og flittig patriot. SkR, 6, 472. K. Incl. 3. dec.

15. okt. (Kbh.) Hr. Niels Krabbe fik kvittering for kommissariusbestilling i Skåne, så og Kjeld Krag. NK har af kongen været befalet at være landkommissarius i Skåne. Han har over for hr. Ove Giedde, hr. Henrik Rantzau og Gunde Rosenkrantz, som af kongen var befalet at overse og forhøre hans regnskaber, nu gjort rgsk. på indtægt og udgift, så han nu intet er blevet skyldig. Kongen holder ham og arvinger skadesløs og kravsløs. SkR, 6, 473. K. Incl., se foreg.

Lige sådan kvittering ord for ord fik KK den 16. sept. 1660.

15. okt. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om at lade nærværende kornet Anders Lauridsen bekomme verpflegung og kvarter i Jyll., hvor han selv synes bedst. Dermed etc. JT, 14, 197. K.

15. okt. (Kbh.) Dr. Anders Andersen, bisp i Ålborg, fik brev anlangende Jens Sørensen om et præstekald. AA har tilforn bekommet befaling¹ anlangende at forordne JS til og præstevie ham til det kald i Jyll., som han ved 5 kaldsmænd var kaldet til, med så skel, at intet andet var forhinderligt, end han den tid foregav. Af AAs i Kanc. indsendte erk læring erfarer kongen sagens egentlige beskaffenhed. AA skal til sa-

gens endelige udfald lade kaldet betjene forsvarligen. Dermed etc. JT, 14, 197. K.

1) Se ovf., s. 255-56.

15. okt. (Kbh.) Mogens Arenfeldt fik brev om, at kongen er tilfreds, at han må lade reparere og beholde den bojert, som efter hans angivende skal have ført svenske officerer fra Tønningen i Sundet og siden formedelst storm og uvejr landede ved Grenå og er halvt afbrændt. Dermed etc. JT, 14, 198. K. Indl. 14. sept.

15. okt. (Kbh.) Kaj Lykke og Henrik Thott fik brev. KL skal straks og før vinteren til hofholdningen skikke 10 læster Ålborg høstsild, 10.000 flyndere, 10.000 tørre flyndere, 8.000 tørre hvillinger, 20 vorder rokker, 50 skippd. flæsk, 2 læster smør. Dermed etc. JT, 14, 198. K. Indl. udat.

Lige sådant brev fik HT om 2 læster saltlaks og 50 spegelaks.

15. okt. (Kbh.) Hr. Henrik Rantzau fik brev om med første lejlighed at komme til residensstaden Kbh., hvor han videre skal fornemme kongens vilje. Dermed etc. JT, 14, 198. K.

16. okt. (Kbh.) Jørgen Jørgensen Koch fik efter begæring brev om, at Peder Knudsen, kongens fiskal på Bremerholm, skal udføre hans sager med lov og ret og ordentlig protest imod hans vederparter. Thi forbyde etc. Sjr, 24, 476. K. Indl. 13. okt.

16. okt. (Kbh.) Johan Mehrhof fik brev om sin fred igen. JM er for rum tid siden kommet til ulykke med en bonde, Peder Skomager, husmand i Trørød i Kbh.s len, og har dræbt ham, og derover har han hidtil været landflygtig. Efterdi hans sag ikke i rette tid af eftermålsmændene er blevet påtalt, uanset kongens oprejsning er givet dertil, og JM derfor uden har tilfredsstillet den dødes hustru og arvinger og ikke alene i langsommelig tid troligen har tjent kongen og derforuden i denne nærværende krig bevist kongen sin synderlige tjeneste, har kongen bevilget, at han igen må nyde sikkert lejde. Thi forbyder etc. Sjr, 24, 476. K. Indl. udat. og 18., 23., 28. og 29. dec. 1657.

16. okt. (Kbh.) Admiralitetet fik brev om efter søretten at dømme, om den fra Stralsund og fjenden ankomne og hidbragte krejer og skude med rette kan holdes for god prise el. ikke. Dermed etc. Sjt, 35, 489. K.

16. okt. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik befaling til at lade tage de master, som er henlagt i vandet ml. Tøjhuset og Christianshavn og befindes at være brækket, og igen tage og lade henlægge andre, som er dygtige. Sjt, 35, 489. (Tr.: KD, V, 666). K. Indl. 17. okt.

16.¹ okt. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik brev om at lade være følgagtig 8 dages proviant til 3 soldater af oberst Mogens Krags regiment, som med kongens skib Sorte Bjørn skal skikkes bort til Jyll., tagende bevis af den, som modtager det, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 35, 491. K.

1) K. er på bagsiden påskrevet 17. okt.

16.¹ okt. (Kbh.) Georg Steding fik brev om med de fartøjer, som er blevet tilbage, at begive sig fra Kbh. til det sted, hvor Hans Schack er at finde, til hvilken ende kongen har befalet Cornelius Kruse at konvojere ham med sin kaper derfra. Dermed etc. Sjt, 35, 491. K.

1) K. er på bagsiden påskrevet 17. okt.

16.¹ okt. (Kbh.) Cornelius Kruse fik befaling til straks at gøre sig færdig og konvojere oberst Steding og hoshavende skuder til det sted, hvor Hans Schack er at finde. Dermed etc. Sjt, 35, 492. K.

1) K. er på bagsiden påskrevet 17. okt.

17. okt. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om at tilholde dæleskriver Bertel Marske straks af Boje Petersen på det hollandske inden for bommen liggende skib Oksen at annamme 5.000 dæler, så og forskaffe ham fornødent skiberum til at afhente dem derfra. Dermed etc. Sjt, 35, 490. K.

17. okt. (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik befaling til straks af Boje Petersen på det inden for bommen liggende hollandske skib Oksen at annamme 5.000 dæler, som han skal henlægge i god forvaring og ingen lade komme ud uden kongens ekspres ordre. Sjt, 35, 490. K.

17. okt. (Kbh.) Renteskriverne fik brev om at tilholde materialskriverne på Holmen at lade forfærdige materialier om voldene. I lige måde skal de lade gøre så mange søm og nagler i hjulbårer, så og bådshager og økser til at ise med til forestående vinter, så mange, som gøres fornødent. Dermed etc. Sjt, 35, 490. K. Indl., se Sjt, 35, 489, 16. okt. (brev 2).

17. okt. (Kbh.) Borgmester Peder Pedersen fik brev om at forskaffe oberstlt. Speckhahn så mange Amagerheste, som han har fornødent til at lade indføre de stykker, som står ved Dragør. Dermed etc. Sjt, 35, 490. (Tr.: KD, V, 666-67). K.

17. okt. (Kbh.) Borgmester Peder Pedersen, Jens Sørensen og Hans Sørensen fik brev om sader. Der behøves en del sadler til værket ved Bryggeret. De befales at gøre anordning, at sådanne bliver gravet på et bekvemt sted på Amager, så de bekvemmeligt kan henhøres med pramme og vogne og lægges ved Karen, afd. Jacob Madsens plads, hvorfra de siden med pramme kan overføres til værket. Dermed etc. Sjt, 35, 491. (Tr.: KD, V, 667). K. Indl., se Sjt, 35, 489, 16. okt. (brev 2).

Lige sådant brev fik borgmester JS og HS på Christianshavn.

17. okt. (Kbh.) Borgmestre og råd fik brev om med forderligste at forskaffe en pram til at overføre sadler med fra Christianshavn til det værk ved Bryggeret, så og en anden pram til at føre med til Kastellet, tagende ingen forsømmelse, eftersom prammene skal blive betalt, om de kommer noget til. Dermed etc. Sjt, 35, 491. K. Indl., se Sjt, 35, 489, 16. okt. (brev 2).

17. okt. (Kbh.) Niels Juel fik brev om at lade Cornelius Kruse d. U. af Bremerholm bekomme 2 varpankre, hvorpå han skal tage hans revers til betaling, om de kommer til skade el. bortkommer. Dermed etc. Sjt, 35, 492. K.

17. okt. (Kbh.) Slotsfoged Joakim Walspurger fik befaling til at lade Nicolaj Merlow, staldmester, bekomme 6 favne dobbelt el. 12 favne 1 fag [brænde] ved af det første, som kommer til hofstaten. Sjt, 35, 492. K.

17. okt. (Kbh.) Albertus Matthisen fik brev om at lægge en rende i Bryggeret. Eftersom der dér altid samles en del vand, skal han lade lægge en rende, hvorigennem det kan have sit løb. Sjt, 35, 492. (Tr.: KD, V, 667). K. Indl., se Sjt, 35, 489, 16. okt. (brev 2).

17. okt. (Kbh.) Jens Lassen, Søren Lauridsen og Søren Pedersen fik brev om at sælge det ved, som de højlerde skulle have. Kongen har forstændiget universitet og ministerium, at han eragter billigt, at de antager det ankomne brændevod for den ordinære takst, som det nu sælges for, hvilket igen skal kortes i den af adressaterne med dem op-

rettede kontrakt. Men de vil ikke antage det derfor. De skal lade det sælge til bryggerne og bagerne o.a. i staden, dog ingen højere end 12 rd. for 2 favne dobbelt ved, så omkostningen, som er gangen derpå, uden kongens skade nogenledes kan erstattes. Dermed etc. Sjt, 35, 493. K.

17. okt. (Kbh.) Fuldmagt for Steen Rodsteen til Lerbæk og Jørgen Kruse til at være kommissarier i Hans Arenfeldt og Christen Jørgensen Skeels sted. Kongen har befalet SR i afd. HAs sted i Thy at gøre anordning i det, der fordres dér til kongens tjeneste og eragtes fornødent, være sig med indkvartering, pålæggelse af kontributioner til militiens underholdning o.a., som i disse tider kan forefalde til landets defension. Kongen befaler alle, af hvad stand og kondition de være må, at de uden ophold under militærisk eksekution eksekverer den anordning, SR gør. Hvis nogen lensmand el. adelens betjente, være sig i købstæderne el. på landsbyen ved lenene el. herregårdene, anstiller sig forsømmelig el. modvillig heri, skal SR have fuldmagt til at afskaffe dem og i stedet forordne andre, som uden persons anseelse el. forskånsel kan forrette og efterkomme de anordninger, som bliver gjort hvert sted. Hvorefter osv. JR, 13, 109.

Lige sådan fuldmagt fik JK anlangende Vendsyssel i CJSs sted.

17. okt. (Kbh.) Steen Rodsteen og Jørgen Kruse fik brev om at være kommissarier i Hans Arenfeldts og Christen Jørgensen Skeels sted. SR skal med forderligste begive sig til Thy og dér i afd. HAs sted gøre anordning i det, som er fornødent til kongens tjeneste dér, være sig med indkvartering, pålæg af kontributioner til militien o.a., som i disse tider kan forefalde til landets defension, hvorom han skal konferere med Otte Pogwisch, på hvad måde sådant bedst og ligeligst kan gå til uden forskånsel af kronens, adelens el. gejstlighedens bønder. Derhos skal han gøre sit bedste til at instigere alle dér i landet så vidt muligt, at de for penge gør al mulig tilførsel til Kbh. af alle slags varer, korn, fedevarer, muniton, brændevod o.a. *q* Desligeste også, at der fra Vendsyssel gøres tilførsel til Norge af korn og malt i synderlighed. Dermed etc. JT, 14, 198. K.

Lige sådant brev fik JK i CJSs sted, dog ved tegnet *q* det derefter skrevne indført.

18. okt. (Kbh.) Jens Lassen, Søren Lauridsen og Søren Pedersen fik brev om, at borgerskabet skal have favneved for 8 rd. imod at levere

samme køb igen. Adressaterne har tilforn bekommet kongens befaling¹ til at sælge hver dobbelt favn af det ankomne brændevæd til bryggerne og bagerne o.a. i staden for 12 rd. Kongen er tilfreds, at de må bekomme hver favn for 8 rd. mod forsikring, at såfremt kongen i tilkommende vinter kunne behøve brændevæd, vil de imod rede penge overlade lige sådant ved for samme pris. Dermed etc. Sjt, 35, 493. K.

1) Se ovf., s. 367-68.

18. okt. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om at lade de 6 fra Femern ankomne soldater bekomme nye klæder, såvel som skjorter, sko og strømper, hvilket igen skal godtgøres. Sjt, 35, 493. Orig. i Rtk. 216.200. K.

18. okt. (Kbh.) Albertus Matthisen, kongens bygmester, fik brev med befaling til at vurdere det hus, kongens badskær, mester Philip bor i, og siden under sin hånd give det skriftligt fra sig i Kanc. Dermed etc. Sjt, 35, 493. (Tr.: KD, V, 667). K. Incl. udat.

18. okt. (Kbh.) Jens Rodsteen fik brev om at antage det folk, som Niels Juel efter kongens befaling leverer ham, og sætte dem på orlogsskibet Sorte Rytter, hvormed han skal lægge ud ad bommen til den hollandske flåde og dér med de skuder, som han kan bekomme, indtage alt det ved, som kan bekommes dér, kongen tilhørende, og føre det med til Kbh. Sjt, 35, 494. K.

18. okt. (Kbh.) Niels Juel fik brev om straks at overlade det bådsfolk, som er kommet hjem med orlogsskibet Svanen, til Jens Rodsteen, så han dermed kan besætte orlogsskibet Sorte Rytter og de skuder, som han dertil skal tage. Kongen har befalet ham med dem at lægge ud ad bommen til den hollandske flåde og dér indtage alt det ved, som findes i disse skibe og tilhører kongen. Dermed etc. Sjt, 35, 494. K.

18. okt. (Kbh.) Dr. Poul Moth fik brev om at give hver af disse 4 båds-mænd 4 rd., nemlig Clemend Jacobsen, Havcke Elvids, Johan Lorends og Rulf Evertsen. Dermed etc. Sjt, 35, 494. K.

18. okt. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev anlangende af Niels Andersen, undertøjhuskriver, at annamme 100 rd., som rester af de penge, han skal give for den våning, han ibor, hvorfor de skal give ham kvittering. Og erlægge de 100 rd. til Joachim von Breda mod hans

kvittering, hvilket de skal føre til indtægt og udgift. Dermed etc. Sjt, 35, 494. K.

19. okt. (Kbh.) Kongen tilforordner Gotfred Hoffmand (Georg Hopmand)¹, sin ingeniør, til at have tilsyn over damme og vandløb ved byen efter relation indgivet af kommissarierne, Holger Vind til Gundestrup, befalingsmand over Brunla len, og Georg Hoffmann, bestalter oberst, hvortil han må godtgøres 2 arbejdskarle, som dagligen skal gives 2 rigsmark og tage vare på arbejdet og visitere søerne. Dersom noget forefalder, som han ikke kan bestille med de 2 karle, skal han tilkendegive det for den herværende kommandant, som kan gøre videre anstalt. Dersom portene er lukket om dagen, må han dog passere ud med sine 2 arbejdskarle, når han demonstrerer, at magt er anliggende derpå. Begærer han i lige måde hjælp hos de næste poster, skal officererne være ham behjælpelig med 2-3 soldater. Forbyndendes etc. Sjr, 24, 477. (Tr.: KD, III, 495-96). K. Indl. udat.

1) Således Indl.

19. okt. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at gøre afregning med kornet Rohde under oberst Ove Thotts regiment anlangende det, kongen bliver ham skyldig for tjeneste. Dermed etc. Sjt, 35, 495. K.

19. okt. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev anlangende at lade de 2 med generalmajor Frederik von Ahlefeldt fra Skåne hidkomne officerer, ritmester Henrik Otto Arthmer og fændrik Conrad Schmidt, bekomme lige sådant traktement som andre reformerede af samme kvalitet i garnisonen. Dermed etc. Sjt, 35, 495. K.

19. okt. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev anlangende Paul Tscherning og ritmestertraktement. Kongen er tilfreds, at PT i sin afregning må godtgøres ritmestertraktement, ligesom han havde et virkeligt kompagni foruden det, som han kan tilkomme som oberstlt. til hest. Dermed etc. Sjt, 35, 495. K. Orig. i DKanc. B 223G.

19. okt. (Kbh.) Lisabeth, enke efter Niels Olufsen, fik befaling til at lade tage den sædv. accise, som før denne tid er sket, af den vin, som bliver indført fortoldet i staden. Sjt, 35, 496. (Udt.: CCD, VI, 421). K. Indl. 17. okt.

19. okt. (Kbh.) Peder Charisius fik brev om, at kongen er tilfreds, at denne til hans gavn af Henrik Villumsen Rosenvinge anvender 1.260 rd. på de steder, som han skriver om og gøres ham fornødent, når han kan bekomme de resterende subsidiepenge. Dermed etc. Sjt, 35, 496. Orig. i TKUA, Nederlandene 192.

19. okt. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om at lade de tøjhusbetjente, som kongen har bevilget deres livsophold og er udygtige til at gøre tjeneste, bekomme $\frac{1}{2}$ måneds verpflegung. Dermed etc. Sjt, 35, 496. K.

19. okt. (Kbh.) Jens Lassen, Søren Lauridsen og Søren Pedersen fik brev om salg af brænde til borgere. Kongen erfarer, at en del borgere vægrer sig ved at give revers fra sig om at forskaffe kongen så meget ved igen, som de bekommer for favnen 8 rd. Kongen er tilfreds, at adressaterne lader dem bekomme ved uden revers, når de giver 12 rd. for favnen. Befalendes etc. Sjt, 35, 496. (Tr.: KD, V, 667-68). K.

20. okt. (Kbh.) Henrik Eggerts fik fragtbrev til kongens skib Phoenix. Kongen har forundt ham et af kronens orlogsskibe, Phoenix, til denne ene gang at gå til Jyll. og hente ved. Dog skal han selv forse det med folk og proviant uden omkostning for kongen, og i stedet for fragt indtage så meget af kongens eget ved, som fjerdeparten af skibets ladning beløber sig til, og lade det levere uden omkostning. Sjr, 24, 478. K. Incl. 20. okt.

20. okt. (Kbh.) Villum von Lobrecht fik brev om, at kongen er tilfreds, at han må lade tage det tømmer, som generalmajor Fuchs har efterladt i Karen, afd. Jacob Madsens hus, og forbruge til fæstningen. Dermed etc. Sjt, 35, 497. K.

20. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med Sello Marselis, hvad han kan tilkomme for det, han i denne besværlige tid har forstrakt kongen i rede penge og i anden måde. Dermed etc. Sjt, 35, 497. K. Orig. i DKanc. B 179N. Incl. 17. okt.

20. okt. (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik brev om at lade Villum Lobrecht, generalkvartermester og oberst til fods, mod bevis bekomme 8 tylvter dæler. Sjt, 35, 497. K.

20. okt. (Kbh.) Bertel Marske, dæleskriver, fik brev om at lade være følgagtig 10 tylvter dæler til hjælp til corps de garderne til artilleriets folk. Sjt, 35, 497. (Tr.: KD, V, 668). K.

20. okt. (Kbh.) Bertel Marske, dæleskriver, fik brev om at lade fly de hollandske corps de gardes på Østervold 26 tylvter svenske dæler. Item til en rende af Kongens Bryggers 2½ tylvt og 1½ tylvt til de kældre, hvor hollændernes proviant skal indlægges, imod nævnte bygmesters kvittering. Sjt, 35, 497. (Tr.: KD, V, 668). K. Incl. 20. okt.

20. okt. (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om strid ml. Thomas Holck, renteskriver, og rådmænd Hans Johansen på Christianshavn. Hvad TH har ladet andrage for kongen imod HJ, kan adressaterne se af hans hosføjede supplikation. De skal så vidt muligt hjælpe ham til rette el. og tilholde HJ enten at deponere pengene i retten el. stille kaution til sagens uddrag. Dermed etc. Sjt, 35, 498. (Tr.: KD, V, 668). K.

20. okt. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at lade materialskriver Henrik Kyhn bekomme sin månedlige verpflegung efter sit bestallingsbrev. Dermed etc. Sjt, 35, 498. K.

20. okt. (Kbh.) Konfirmation af 2 tiender for mag. Jesper Hansen, slotspræst i Skanderborg, provst i Hjelmlev h. og sognepræst til Skanderborg og Stilling. Hos kongen er begæret konfirm. af følgende 2 fæstebreve, lydende: 1. Christen Christensen, skriver på Skanderborg, kendes at han på vegne af K.M.s og lensmanden i dennes fraværelse har stedet og fæstet JH kongens anpart af korntienden af Vedslet s., Voer h., Skanderborg len, som hans formand, afd. mag. Jørgen Peder-sens enke Anne her til dags har haft i fæste og nu er død fra. Hvoraf han til stedsmål skal give 27 rd., hvilken tiende han skal nyde sin livs-tid. Dog skal han årligen i rette tid og inden fastelavn efter jordebogen i godt, ustraffeligt korn yde 9 ørter rug, 9 ørter byg og 9 ørter havre. Kongen befaler menige Vedslet sognemænd, at de tiender retfærdeli-gen til JH i kærven og neget efter recessen, såfremt de ikke vil straffes. Til vitterlighed har CC underskrevet med egen hånd. Datum Skanderborg den 3. sept. 1659. CC. 2. Christen Christensen, skriver på Skan-derborg, kendes at han på vegne af K.M. og lensmanden i dennes fra-værelse har stedet og fæstet JH kongens anpart af korntienden af Tol-strup s., Voer h., Skanderborg len, som hans formand, afd. mag. Jør-

gen Pedersens enke Anne her til dags har haft i fæste og nu er død fra. Hvoraf han til stedsmål skal give 13 rd., hvilken tiende JH skal nyde sin livstid. Dog skal han årligen i rette tid og inden fastelavn efter jordebogen i godt, ustraffeligt korn yde 9 ørter rug, 9 ørter byg og 9 ørter havre. Kongen befaler menige Tolstrup¹ sognemænd, at de tiender retfærdeligen til JH i kærven og neget efter recessen, såfremt de ikke vil straffes. Til vitterlighed har CC underskrevet med egen hånd. Datum Skanderborg den 3. sept. 1659. CC. Kongen konfirmerer dette. Forbyndendes etc. JR, 13, 110. K. Indl. 9. sept. 1638, 3. (2) og 17. sept.

1) Kopibogen har fejlagtigt *Vedslet*.

21. okt. (Kbh.) Niels Andersen, tøjhusunderskriver i Kbh., og hans arvinger fik skøde på en våning, han selv ibor i kongens residensstad Kbh., liggende på Slotsholmen ved Løngangen. Befindes efter alen og mål som følger: siden ud til gaden med halvdelen af tykkelsen af muren, som gør naboskellet, er 12 sjæll. al. 4 tol lang, den anden næst op til Mikkel Andersen, undertøjmester, fra gaden af og hen til Løngangens mur er 19 al., siden fra Løngangen af og til enden af muren på gaden, langs hen ved den våning og plads, Jacob Jensen [Nordmand], rustmester, ibor, er i lige måde 19 al., og siden bag i gården langs med løngangsmuren fra den plads, Mikkel Andersen bebor, og hen til pladsen, som JJ ibor, er 12½ al., hvilken våning osv. Forbyndendes etc. Sjr, 24, 478. K. Indl. 3. sept.

21. okt. (Kbh.) Philip Hacquart fik skøde på en plads ved Holmens låge. Kongen er blevet PH 700 rd. skyldig af hans besoldning, og skøder til ham og arvinger en af kronens våninger og pladser, som han nu selv ibor, og er 8 fag hus med tilliggende baggård, liggende ved reviren næst ved den våning uden for Holmens låge, som kongens viceadmiral på Bremerholm Jørgen Bjørnsen ibor. Befindes efter alen og mål som følger: den søndre side, som vender imod den våning, JB ibor, strækker sig fra bolværket ved revieren af øster og i vester hen ud til gadestolpen 43 al. 1 kvarter, item fra midt på samme gadestolpe, som skiller førnævnte 8 fag hus fra den våning, JB besidder, og hen i norden til den yderste hjørnestolpes yderste kant, er 16½ al., den nordre side fra hjørnestolpen og ned til revieren igen fra vester og i øster til på yderkanten af bulværket, er 43 al. lang, nok strækker sig bag pladsen hos førnævnte hus langs hen ved revieren fra norden og i sønden 16 al. 3 kvarter, hvilken våning osv. Sjr, 24, 481. (Tr.: KD, III, 496). K.

21. okt. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at kvittere Hans Pedersen Klein, borger i Kbh., for den proviant og rede penge, Poul Corneliussen findes at have bekommet hos ham til underholdning af soldatesken, som kom bort med flåden, så vidt det kan andrage. Dermed osv. Sjt, 35, 498. K.

21. okt. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om med forderligste at lade gøre afregning med Christoffer Kunow [oberst] anlangende det, kongen er blevet ham skyldig. Dermed etc. Sjt, 35, 499. K. Orig. i DKanc. B 223F.

21. okt. (Kbh.) Bertel Marske fik befaling til at lade oberst Hoffmann på ansøgning bekomme 1.200 dæler. Sjt, 35, 499. K.

21. okt. (Kbh.) Niels Juel fik brev om uden ophold at levere proviantskriver Hans Hansen den proviant, som findes på orlogsskibet Svanen. Sjt, 35, 499. K.

21. okt. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om at give ordre til overofficererne i garnisonen om, at de leverer fra sig en rulle over alle deres underhavende officerer såvel som gemene knægte til hest og fods, hvorefter skal forholdes med deres verpflegung. Dermed etc. Sjt, 35, 499. K.

21. okt. (Kbh.) Borgmestre og råd fik brev om at forskaffe Frederik von Ahlefeldt både med folk til at ro, så mange, som han har fornødent til at overføre 100 mand. Dermed etc. Sjt, 35, 499. K.

22. okt. (Kbh.) Peter Helberch fik efter begæring brev om brudevielse. Kongen bevilger, at Margrethe, indvånerske i staden, enke efter Claus Hønniche, hjemme i huset må lade sin datter Margrethe Claudatter vie til hendes fæstemand PH, dog efter foregående lysning i kirken. Sjr, 24, 482. K.

22. okt. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at forskaffe oberst Lobrecht kvarter i byen, eftersom han hidindtil intet kvarter har haft. Dermed etc. Sjt, 35, 500. K.

22. okt. (Kbh.) Dr. Poul Moth fik brev om at gøre sit bedste til at lade indsamle det, der endnu resterer af den godvillig udlovede bevill. til

bådsfolkenes underholdning. Heraf skal de afbetale de månedstjenere, som henvises af Niels Juel til dem. Dermed etc. Sjt, 35, 500. K.

22. okt. (Kbh.) Peder Knudsen, fiskal på Bremerholm, fik befaling til at gå i rette for Jørgen Jørgensen Koch imod hans vederpart og efter lands lov og ordentlig proces udføre de sager, som han har, og ikke er lovligen udført. Dermed etc. Sjt, 35, 500.

22. okt. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at gøre den anordning, at der med forderligste til Kongens Bryggers ved Kbh.s Slot bliver leveret de tøndere og fade, som sidst blev udlovet af borgerskabet til fartøjerne, og som bortkom og ikke blev leveret. Dermed etc. Sjt, 35, 500. (Tr.: KD, V, 668). K.

22. okt. (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik brev om at lade major Steen Andersen være følgagtig 5 tylvter svenske dæler til det arbejde, som skal gøres ved Østerport. Sjt, 35, 501. K.

23. okt. (Kbh.) Hans Rostgaard, boende på Krogerup, fik brev om at være fiskemester i Kronborg len og have kongens søer og damme i befaling. Han skal have tilsyn med, at der ikke bliver fisket af andre. Kongen befaler lensmanden på Kronborg at tilholde kronens bønder at være HR følgagtig og drage på søer og damme og henføre fiskeredskabet og fiskene, hvor det bliver beordret af HR, og komme til hjælp, om dæmninger, søer og damme bliver skadet, og om de er eftergroet, at de straks bliver renoveret. Kongen bevilger ham årligen 120 rd., som tolderen i Helsingør skal levere ham. Deslige foder og mål til en hest, som lensmanden skal lade ham være følgagtig. Det skal begynde fra brevets dato. Thi forbyde osv. Sjr, 24, 483. K.

23. okt. (Kbh.) Jens Lassen fik befaling til at anordne, at oberst Hofmann på ansøgning af Tøjhuset bekommer 180 granater hver på 125 pd., 80 på 310 pd., 50 på 8 pd., 50 håndgranater og 6 store bundter lunter. Sjt, 35, 501. K.

23. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds., at dr. Daniel Sandow af Rostock må være forskånet, så vidt kongen tilkommer, for de 6.- og 10.-penge, som han efter recessen bør udgive af kongens forrige livmedikus, afd. Jacob Fabricius' efterladte og ved ham af

riget udførte bo. Befalendes etc. Sjt, 35, 501. Orig. i DKanc. B179O. Indl. 27. nov. 1658.

23. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med Hans Bull, indvåner i staden, for det, han efter billighed kan tilkomme for nogle leverede kramvarer til prinsens betjente. Dermed etc. Sjt, 35, 502. K. Orig. i DKanc. B179O. Indl. 20. okt.

24. okt. (Kbh.)¹ Rentemestrene fik brev om at gøre Dirich Strube, fhv. hofapoteker, indvisning i Nordlandenes afgift og kontributioner. Kongen er blevet DS en sum skyldig for adskillige leverede varer og er tilfreds, at de må gøre ham indvisning for summen med rente, årlig 6 pct., indtil betalingen følger, i Nordlandenes afgift så vel som kontributioner og indkomst, efter at den for de deri før brevets dato gjorde assignationer kan blive ledig. Derefter skal indkomsten ikke anvendes til noget andet brug, førend DS er afbetalt. Men dersom kongen og hans efterkommere bliver tilsinds at indløse el. ændre denne indvisning, skal det stå dem frit for. Dog vil kongen til DS el. hans arvinger betale det, som da kan stå ubetalt el. og assignere ham og hans arvinger andre visse steder til betaling. Befalendes osv. Sjt, 35, 502. Orig. i DKanc. B179O. Indl. 17., 20. og 22. okt.

1) Kopibogen rummer alene overskriften og datoen 23. okt., men er her givet efter Orig., der er dat. 24. okt.

23. okt. (Kbh.) Dr. Laurids Jacobsen [Hindsholm] fik brev anlangende Niels Hansen Krag, studiosus. NHK har for kongen ladet andrage, at han forhindres fra sit lovlige kald til Vigerslev og Veflinge sogne i Fyn formedelst bekendelse af et letfærdigt og misdædigt kvindfolk, som for 3-4 år siden skal have udlagt ham som barnefader. Eftersom bekendelsen ej lovligen og i rette tid er ham overbevist, er kongen tilfreds, at han må kollationeres og ordineres til kaldet, med så skel intet andet end kvindfolkets bekendelse befindes at være ham forhinderlig. Befalendes etc. FT, 7, 371. K. Indl. udat., 18. sept. og udat.

24. okt. (Kbh.) Å.b. anlangende Peder Christensen studiosus' lig. Kongen bevilger, at det efter begæring må nedsættes i kirken om aftenen uden ceremoni. Sjr, 24, 484. Indl. 24. okt.

24. okt. (Kbh.) K.M.s obligation til Gabriel Marselis, kongens residerende kommissarius i Amsterdam, på 35.843 rd. 15 sk. lybsk, som kon-

gen er blevet ham skyldig efter rentemestrenes ham givne afregningskvittans, dat. 7. okt. s.å., for udlagte rede penge efter kongens ordre. Kongen lover for sig og efterkommere GM el. hvem, der har denne obligation, at betale dette beløb af de første midler, som i Danmark, Holland el. andre steder bliver tilvejebragt, med rente, 6 pct. årligen, fra 7. sept. Sjr, 24, 484. K. Incl. 7. okt.

24. okt. (Kbh.) Dr. Poul Moth fik brev om at kontentere Hans Møller af Nakskov for det, han efter Niels Juels restseddel kan tilkomme. Dermed etc. Sjt, 35, 502. K.

24. okt. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om munition til Henrik Eggerts(en). Kongen tilskikker ham en fortegnelse over noget munition, som han skal lade HE være følgagtig imod revers, at han skal betale det, der bliver forbrugt. Dermed etc. Sjt, 35, 502. K.

24. okt. (Kbh.) Claus Ravn fik brev anlangende Dorete Pedersdatter, som har tjent mag. Jens Dolmer. Af dr. Hans Svanes relation erfarer kongen, at kvindfolket DP, som tilforn har tjent JD, skal have bekendt anderledes end den kvinde, som hun var i huset hos. HS skal straks tage hende for sig og så vidt muligt udforske sandheden i denne sag, dog således, at hun imidlertid forbliver i god forvaring. Dermed etc. Sjt, 35, 502. Incl. 23. okt.

24. okt. (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om huse til vagten. De skal gøre den anordning, at vagten dér kan bekomme de nærmeste huse ved vagtstederne, som de kan bruge til corps de gardes. Dermed etc. Sjt, 35, 503. (Tr.: KD, V, 669). K.

24. okt. (Kbh.) Befaling til alle borgmestre og råd i Jyll., som Henrik Eggertsen hænder at komme for. Kongen kommer i erfaring, at en stor del skibe skal ligge udtaklet dér og ingen tjeneste gør. HE har påtaget sig for en billig pris at lade alle sådanne skuder udtakle. De skal være ham behjælpelig med, at han kan bekomme disse skuder for en billig fragt til at gøre tilførsel af [brænde]ved o.a. til residensstaden Kbh. Ladendes etc. Dermed etc. JT, 14, 199. K.

25. okt. (Kbh.) Befaling til almuen i Jyll. om ladning af brændeved til Phoenix for Henrik Eggertsen. Et af kongens skibe, Phoenix, er forskikket fra fæstningen Kbh. for at forsynes med brændeved, så vidt ske

kan. De skal til dets ladning uden ophold og uden betaling mod kvittering lade affølge så meget brændevad, som fjerdeparten andrager, hvortil kongens lensmænd o.a. som har at befale på hans vegne, skal bevise al mulig befordring. Ladendes osv. Dermed etc. JT, 14, 199. K.

26. okt. (Kbh.) Jørgen Seefeld og Otte Krag fik bevill. til at tage hr. Corfitz Ulfeldts gård i arrest. De har for kongen ladet klage over det store hovmod, overlast og skade, som CU har tilføjet dem på penge, bøger o.a. mobilier, som han har ladet dem fratage og aftvinge, en del deraf endog efter, at Roskildefreden var sluttet, og freden publiceret, hvilket skal beløbe store summer. De begærer, at kongen til deres skades reparation og betaling vil bevilge dem CUs eget gods Saltø, så vidt ret kan være. Kongen bevilger, at de ved gode mænds indvisning i arrest må lade tage CUs gods og løsøre, hvor det findes, så længe sagen bliver udført. SjtR, 24, 485. K. Incl. udat. (2).

26. okt. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om på kongens vegne at akkordere med Jens Lassen om, hvor meget han skal have for stykket af 1.500 soldaterklædninger, nemlig kjole og bukser af dozenklæde med underfor og alt tilbehør, hvorefter kongen vil vide at resolvere. Dermed etc. SjtT, 35, 503. (Tr.: KD, V, 669). K.

26. okt. (Kbh.) Rigens Råd fik brev anlangende Henrik Müller, admiralitetsråd, og Selio Marselis, bergamtsråd. Hvad disse har begæret af kongen, kan de se af deres hosføjede supplikation. De skal forhøre dem om sagen og gøre kongen relation til videre resolution. Dermed etc. SjtT, 35, 503. K.

26. okt. (Kbh.) Niels Juel fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at skipper Jan Dirichsen Moye til låns må bekomme et anker, han begærer af Holmen. Befalendes etc. SjtT, 35, 504. K. Orig. i DKanc. B 174. Incl. 25. okt.

26. okt. (Kbh.) Brev til [uangivet, også på K.] om at gøre Jørgen Seefeld til Næs og Otte Krag indvisning til arrest i hr. Corfitz Ulfeldts gods og løsøre. De har for kongen ladet andrage og beklaget sig over det store hovmod, overlast og skade, som CU har tilføjet hver af dem, på penge, bøger o.a. mobilier, som han har frataget og aftvunget dem, og en del deraf efter, at Roskilde-freden var sluttet og freden publiceret, hvilket skal beløbe sig til store summer. De begærer, at kongen vil være

dem behjælpelig til deres skades betaling af CUs eget gods Saltø, så vidt ret kan være. Kongen befaler adressaten og giver fuldmagt til, når denne anmodes derom, at gøre JS og OK indvisning til arrest i nævnte gods og løsøre, hvor det findes i riget, indtil sagen efter landsloven og brugelig proces er blevet udført til doms. Dermed etc. Sjt, 35, 504. K.

27. okt. (Kbh.) Blasius Kyhn, kongens enspænder, fik efter begæring brev på Overmølle i Frederiksborg len, som Adam Berch, fhv. forvalter på Frederiksborg, hidindtil har haft, at nyde sin livstid og gøre sig så nyttig, han bedst kan, uden afgift, fæste el. stedsmål, ægt og arbejde. Dog skal han holde den ved magt. Forbydendes etc. Sjr, 24, 486. K. Indl. udat.

27. okt. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om til Skt. Peters Galiot af Tøjhuset at lade være følgagtig den munitio, hosfølgende fortegnelse melder om. Dermed etc. Sjt, 35, 505. K.

27. okt. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om skifersten til tag på Børsen. Kongen har forleden vinter ladet nedtage et parti af blyet på Børsen. Jacob Madsens enke begærer, at kongen vil anordne hende skifersten, dæler og skifersøm til at tildække hullerne med. J.L. skal forskaffe hende dette, hvilket igen skal blive ham godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 505. (Tr.: KD, V, 669). Orig. i Rtk. 216.206. K.

28. okt. (Kbh.) Christoffer Gabel fik kvittans for militiens forretning i Kbh. Han har efter kongens befaling¹ over for Oluf Parsberg og Jørgen Seefeld sammen med afd. Lave Beck til Førslev og Holger Vind, det er samtlige tilforordnede kommissarier over militien i Kbh., gjort rgsk. for de penge, de fra 1. dec. 1658 til 20. maj 1659 har annammet af det, som Rigens Råd, adelen og ridderstanden, universitetet og ministerium og kongens egne betjente og borgerskabet har forstrakt, og det, han igen sammen med de nævnte derimod har udgivet til garnisonens underholdning, beregnet fra 12. dec. 1658 til 21. maj 1659, desligeste fra 1. til 12. dec. 1658, efter afregning gjort af gode mænd, sub dato Kbh. 20. aug. 1659. Kongen holder CG skadesløs i alle måder, men fordi indtægten beløber sig over udgiften 1.980 rd. 3 ort 13 sk., hver daler til 96 sk. da., skal Steen Brahe og HV føre denne sum til indtægt i deres regnskaber og i sin tid gøre rgsk. Sjr, 24, 486. K.

1) Se ovf., s. 188 og 258.

28. okt. (Kbh.) Ordre om, at den munitiøn, der er hidbragt med skipper Jochum Würger fra Lybæk, skal henlægges på Tøjhuset, hvilken ordre blev leveret Jens Lassen. Følgende munitiøn er bragt hid fra Lybæk ved JW, og kongens vilje er, at den skal henlægges i god forvaring på Tøjhuset, nemlig 3.000 bundter lunter, 100 skippd. jernkugler, 1.000 skovle og spader, 1.740 degener med gehæng, 20 nye jernstykker, nemlig 6 på 8 pd., 10 på 4 pd. og 4 på 6 pd., 5 td. krudt, hvoraf de species, som behøves, først skal prøves. Sjt, 35, 505. K.

28. okt. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om at gøre sit bedste til at tilvejebringe mest muligt brændevad. Desligeste om at tale med den hollandske admiral de Ruyter om, at hans skibe indtager så meget brændevad, som de kan føre, med begæring, at han vil tilholde kaptajnerne, at de under deres hænder giver fra sig, hvor meget de hver har indladet, eftersom den hollandske admiral Opdam ej har villet levere kongens indehavende ved af årsag, at ingen rigtighed fandtes, hvorefter den kunne fordres. Dermed etc. Sjt, 35, 505. K.

29. okt. (Kbh.) Jens Lassen, kommissarius over Tøjhuset og Bremerholm, fik konfirm. af en kontrakt om klæder til garnisonen. Steen Brahe og Holger Vind har efter kongens befaling¹ kontraheret med JL om klæder til garnisonen i staden, lyder: De har bekommet kongens befaling, dat. 26. okt., til at akkordere med JL om klæde til 1.500 soldater i garnisonen og indlevere deres fortingning til videre resolution. De har skrevet kontrakt om, at han i Kbh. skal levere 9.000 [al.] dozen, paklagen og slesingerklæde, rødt, blå og gråt, ungefær lige meget af hver slags, som han snarest muligt på egen risiko skal lade komme hid fra Hamborg. Han skal for hver sjæll. al. af klædet have 3½ mk. da. Dat. Kbh. 26. okt. 1659. SB. HV. De begærer kongens konfirm., hvilken han giver. Sjr, 24, 488. K. Incl. 28. okt.

1) Se ovf., s. 378.

29. okt. (Kbh.) Naturalisationsbrev for Frederik von Ahlefeldt til Maaslev (Maasleven), generalmajor til fods. Han agter at nedsætte sig i kongens riger og begærer derfor efter recessen at måtte naturaliseres og nyde de privilegier, som indfødte adelsmænd er benådet med. Han har bevist sine adelige aner og herkomst, og han har sin livstid begivet sig i kongens tjeneste og aflagt sin ed. Med Danmarks Riges Råds samtykke bevilger kongen, at han og hans ægtebørn må nyde privilegier

og immuniteter som indfødte danske adelige. Forbydendes etc. Sjr, 24, 489. K.

29. okt. (Kbh.) Niels Juel fik brev om, at kongen er tilfreds, at han lader den hollandske viceadmiral von Meppel af Holmen bekomme et anker. Befalendes etc. Sjt, 35, 506. K.

29. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med skipper Tide Jacobsen af Terschelling anlangende det, kongen befindes at skylde ham for fragt. Dermed etc. Sjt, 35, 506. K. Orig. i DKanc. B179O. Incl. udat.

29. okt. (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik befaling til mod bevis til de hollandske corps de garders reparation at lade affølge 8 tylvter dæler. Sjt, 35, 506. K.

29. okt. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om nu igen at godtgøre rytteriet 1 rd. for græs. Rytteriet i Kbh. fik forleden kortet og indeholdt 1 rd. af dets verpflegung formedelst græsset. Adressaterne skal igen lade dem bekomme forrige verpflegung. Dermed etc. Sjt, 35, 506. K. Incl. 27. okt.

30. okt. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at lade officererne løjtnant Gardenier, fændrik Boht og sergent Buyt bekomme samme traktement som andre reformerede officerer af samme charge i garnisonen. Dermed etc. Sjt, 35, 507. K.

30. okt. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at lade forhøre dronningens jordemoder i sagen, som det hos byfogeden i Kbh. anholdte kvindfolk påberåber sig. Dermed etc. Sjt, 35, 507.

30. okt. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om gods til borgmester Peder Pedersen for forstrækning til Christoffer Parsberg. PP har til CP forstrakt 1.000 rd. De skal lade ham bekomme krongods, så vidt summen beløber sig, på de steder, han begærer, anslagen efter renteritakst. Dermed etc. Sjt, 35, 507. K.

31. okt. (Kbh.) Rasmus Abelin fik bestall. til at korrespondere og advisere det, som skriveværdigt passerer udenlands på de steder, hvor han rejser, være sig Flandern, Brabant, Holland, England, Frankrig el. a.

steder. For hans tjeneste lover kongen ham årligen 400 rd. Sjr, 23, 490. K.

31. okt. (Kbh.) Bestalling for Anders Rasmussen som hofslagter. Kongen antager nærværende AR som hofslagter. Han skal i sin tjeneste forholde sig i alle måder som en ærlig, tro og flittig tjener efter den ed, han har gjort. 1. Han skal med indkøb af øksne, får, lam, kalve, svin og mere søge kongens gavn og bedste og skriftligt bekræfte sit køb, når han handler med kongens penge, på hvad sted og af hvem han har bekommet sådant, så og opsøge og udmærke det, som er godt, så at ingen underfundighed spørges. 2. Han skal i slagterhuset ved Proviantgården slagte det kvæg, som hører til hofspisningen og omgås vel dermed og ikke tilstede utroskab. De huder, der falder af øksne, får, lam og sådant kvæg, skal han tage i agt, at de ej fordærves el. omtuskes, og altid gøre god rigtighed. Desligeste skal han lade talg af øksne o.a. fæ flittigt opsamle, at det kan blive brugt efter hofmarskalens anordning, så og at indvoldene bliver tilberedt på det renligste. 3. Han skal have opsyn på røggammeret, hvad der leveres af flæsk o.a. varer, annamme det efter tal og vægt, holde det i varetægt og igen levere det fra sig efter tal og vægt. Om efterhøsten skal han i rette tid tilkendegive for hofmarskalken, hvad der behøves til røggammeret, at der kan forskaffes øksne, får, lam o.a., så der altid kan holdes et godt forråd af skinker, oksetunge, oksekød, fårekød og spegepølse. Når stort slagteri skal ske, skal forskaffes ham nødvendige folk. For hans tjeneste bevilger kongen, at han må nyde lige frihed, som er bevilget andre hofjenere og holde en slagterbod på Slotspladsen. Det, han sælger dér, skal han slagte hos sig og ikke i kongens slagterhus, på det al urigtighed bedre kan forekommes. Når mangel ved hoffet forekommer, da skal han undsætte det af samme varer for en billig betaling med godt, sundt og fersk kød, hvilket igen ugentligen skal betales ham. Når han rejser ud i kongens ærinde for at indkøbe noget, skal han godtgøres nødtørfug omkostning. I stedet for kostpenge og årlig løn skal han betales for hvert stykke, særdeles så meget, som hofmarskalken eragter bør gives, efter hvis ordre han skal rette sig. Forbydendes etc. Sjr, 24, 490. (Tr.: KD, III, 496-98). K. Incl. 20. juni.

31. okt. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om, at kongen er tilfreds, at de godtgør oberst Holck behørig officerer og gemene knægte til hans livkompagni fra den tid, de befindes at være antagne,

eftersom han beklager, at han intet livkompagni har under regimentet. Dermed etc. Sjt, 35, 507. K.

31. okt. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at gøre den anordning, at de soldater, som ikke allerede har kvarter, bekommer dette. Desligeste de artilleribetjente, som ikke selv har huse at bo i. Dermed etc. Sjt, 35, 508. (Tr.: KD, V, 669). K.

31. okt. (Kbh.) Tømmerskriver Bertel Marske fik befaling til at lade følge 7 tylvter dæler til kaptajn Gotfred Hoffmand til at bruge i Kastellet. Sjt, 35, 508. K. Incl. 31. okt.

31. okt. (Kbh.) Peder Jensen, skriver og ridefoged på Bornholm, fik befaling til straks dér på landet allersnarest muligt at købe og hidskikke mest muligt aske. SkT, 9, 159.

31. okt. (Kbh.) Mogens Krag fik brev om at kommandere i Frederiksodde. Kongen kommer i erfaring, at Laurids Pogwisch ej efter kongens ordre¹ har begivet sig til Frederiksodde. MK skal med allerførste begive sig dertil og dér kommandere, havende indseende med, at alting går tilbørligen til på Koldinghus.² JT, 14, 200. K.

1) Se ovf., s. 296. 2) K. og kopibogen *har* Koldinghus.

31. okt. (Kbh.) Claus Dyré fik brev om 100 mand til Mogens Krag i Frederiksodde. Kongen har befalet MK at kommandere dér. CD skal lade ham af sit regiment være 100 mand følgagtig til at ligge i garnison dér. Dermed etc. JT, 14, 200. K.

31. okt. (Kbh.) Mogens Friis, Jørgen Kruse, Enevold Parsberg og Peder Lange fik brev om klæder, underholdning o.a. provision til Mogens Krag til Frederiksodde og dens soldater. Kongen har befalet MK at kommandere dér. MF skal gøre sin største flid til at forskaffe ham klæder, skjorter, sko og strømper til soldaterne, deslige materialer, proviant o.a., som han behøver til fæstningen. Desligeste skal han anordne, at han for sig, officerer og soldater bekommer underholdning efter ordinansen. Dermed etc. JT, 14, 200. K.

Lige sådan befaling fik JK, EP og PL.

31. okt. (Kbh.) Laurids Pogwisch fik brev om at blive ved sit regiment og ej komme til Frederiksodde. Kongen erfarer, at han endnu ikke ef-

ter forrige ordre har begivet sig til Frederiksodde. Kongen har kommanderet Mogens Krag dertil, hvorfor LP som tilforn skal opholde sig ved sit regiment, gørende sit bedste til så snart muligt at samle det. Dermed etc. JT, 14, 201. K.

31. okt. (Kbh.) Jørgen Kruse, Steen Rodsteen og Mogens Friis fik breve. JK skal af Vendsyssel skaffe så megen havre til veje, som han mest kan bekomme, og lade den fremføre til Ålborg og henlægge et sted, hvor kongen siden kan lade det afhente. Dermed etc. JT, 14, 201. K.

Lige sådant brev fik SR om at forskaffe havre fra Thy. MF et ligelystende om havre fra Århus stift.

1. nov. (Kbh.) Albret Matthisen, bygmester, fik brev om at besigtige corps de garderne om voldene til reparation, hvis brøstfældighed findes. Dermed etc. Sjt, 35, 508. (Tr.: KD, V, 670). K.

1. nov. (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik befaling til at lade følge 8 tylvter dæler til arbejdet ved Løngangen. Sjt, 35, 508. (Tr.: KD, V, 670). K.

2. nov. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om gods, Søren Jensen, renteskriver, m. fl. begærer til pant. De tilskikkes en fortegnelse over noget gods, som SJ begærer til pant imod forstrækning af så mange penge, som godsets indkomst kan forrente ved 6 pct. De skal overregne godset og anslå det efter renteritakst, hvorover de skal indsende fortegnelse i Kanc., så han kan bekomme forsikring og panteskøde. Dermed etc. Sjt, 35, 508. K.

Lige sådan ordre fik de anlangende Hans Knudsen Lægaard den 13. nov. 1659. Nok om Thomas Thomsen og Jørgen Hansen renteskriver den 16. nov. 1659. Item Hans Hansen samme dag. Ligesådan ordre fik de anlangende Johan Adolf Ernst, dat. 18. nov. 1659. Item ordre om Jens Lassen den 19. nov. 1659. Lige sådan anlangende Hans Knudsen, dat. 23. nov. 1659.

3. nov. (Kbh.) Oluf Olufsen Borch fik brev på kongens anpart af Strøkorntiende i Kalundborg len uden fæste og afgift sin livstid, efter at den person, som nu har den, er død. Forbydendes etc. Sjr, 24, 489. K.

3. nov. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre den anordning, at 100 6 tom. søm, 1.000 5 tom. søm og 7.500 lette søm bliver følgagtig til

fæstningen Kbh., Kastellet og Christianshavn og på batterierne til kuglekister, corps de gardes o.a. Dermed etc. Sjt, 35, 510. (Tr.: KD, V, 670). K. Orig. i DKanc. B179O. Indl. udat. (3).

3. nov. (Kbh.) Jochum Loyg (Løyy), fisker, fik brev om at fiske i grave og søerne. Kongen er tilsinds næstkommende 7. nov. at lade gøre en af dronningens jomfruers bryllup, hvortil han behøver en del ferske fisk. JL befales med sit redskab i graven uden for Vesterport og i de deromkring liggende damme og søer, så vidt han nu om stunder kan komme, at gøre sit bedste til at tilvejebringe så mange fisk, som han kan bekomme. Forbydende etc. Sjt, 35, 510. (Tr.: KD, V, 670). K.

3. nov. (Kbh.) Georg Hoffmann, oberst, fik befaling til at have indseende med, at studiosus Peder Lassen Ægidiisen ej lades ud ad bommen, men bliver Leonhard Kloumand følgagtig til at lade arrestere, indtil han tilfredsstiller LK for det, denne kan have at fordre hos ham. Dermed etc. Sjt, 35, 510. (Tr.: KD, V, 671). K.

3. nov. (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik befaling til at levere til fæstningen Kbh., Kastellet og Christianshavn 63 tyltver dæler foruden 10 tyltver, som der allerede er givet ordre på. Sjt, 35, 511. (Tr.: KD, V, 671). K. Indl., se Sjt, 35, 510, 3. nov. (brev 1).

3. nov. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om, at kongen er tilfreds, at de sjæll. soldater, som er på Christianshavn, må stikkes under oberstlt. Quitzows regiment under de samme kompagnier, som de er taget fra, og derimod major Vendelbos kompagni igen lægges på Christianshavn. Dermed etc. Sjt, 35, 511. (Tr.: KD, V, 671). K.

3. nov. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om traktement af de reformerede officerer over de sjæll. soldater, som nu skal stikkes under oberstlt. Quitzows regiment. Item om major Vendelbos kompagni. Kongen har befalet generalmajor Ahlefeldt at understikke de sjæll. soldater, som er på Christianshavn under Qs regiment. Adressaterne skal lade officererne traktere lige ved andre reformerede og i stedet dér igen lægge Vs kompagni. Dermed etc. Sjt, 35, 511. K.

3. nov. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at afbetale voldemester Anders Ølgaard for det, der efter hans bestallingsbrev tilkommer ham for dagløn for arbejde på voldene. Det skal de indtil videre,

og så længe arbejdet på voldene varer, betale ham efter nævnte bestall., nemlig dagløn 1 rigsart. Dermed etc. Sjt, 35, 512. (Tr.: KD, V, 672). K. Indl. 27. okt.

3. nov. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende Peder Hansen Munck. Hvad PHM har ladet andrage for kongen, kan de se af hans hosføjede supplikation. De skal uden videre ophold forhjælpe ham til rette, så han ej med billighed kan besvære sig. Dermed etc. Sjt, 35, 512. K.

3. nov. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om kvarter til en kaptajn, som kommer med muniton fra Holland. De skal anordne, at han bekommer kvarter i staden. Dermed etc. Sjt, 35, 512. (Tr.: KD, V, 672). K. Indl. udat.

3. nov. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik befaling til at lade nærværende Anders Globsen og Jens Jepsen bekomme proviant for 1 sldl. om ugen. Sjt, 35, 512. K.

Lige sådan ordre fik HH 10. nov. anlangende Niels Rasmussen Malmø, bestilt af Corfitz Trolle.

4. nov. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik befaling til at lade leverer Erik Rodsteen mel el. a. for 100 rd., anslagen efter renteritakst, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 35, 513. K.

4. nov. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende at udslette Hans Meulengrachts fordringer af Rtk. Kongen har betalt HM med jordegods for 20.000 rd. af hans fordring, og denne har dermed efter egen erbydelse afstået al prætenton for det, han kunne restere. De skal udslette ham af tegnebogen i de regnskaber, kongen hid til dags har haft med ham, så han derefter ikke skal have nogen fordring at søge. Dermed etc. Sjt, 35, 513. K.

4. nov. (Kbh.) Hofskrædder Andreas Søbøtke fik efter begæring brev på Silkeborg Mølle sin livstid, at gøre sig den så nyttig, som han bedst kan, uden afgift, fæste el. stedsmål, ægt og arbejde el. a. hovtyngte, når møllen ved møllerens død el. på anden lovlig måde bliver ledig, el. om den allerede ubortfæstet er ledig. Dog skal han holde møllen ved lige. Forbyndendes etc. JR, 13, 113. K. (2, det ene til Hans Friis, se flg. brev).

4. nov. (Kbh.) Hans Friis fik brev anlangende hofskrædder Andreas Søbøtke om Silkeborg Mølle. Kongen har forundt AS møllen hans livstid, at gøre sig den så nyttig, som han bedst kan, uden afgift, fæste og stedsmål, ægt, arbejde el. anden hovtyng. Dersom møllen nu ej ubortfæstet skulle være ledig, skal han tilholde mølleren, som nu bor derpå, imidlertid årligen i rette tid at yde AS den sædv. afgift fra dato efter benådningsbrevet, med mindre han andetsteds kan akkordere derom, indtil AS selv kan nyde møllen. Dermed etc. JT, 14, 201. K., se foreg.

5. nov. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at akkordere med fiskalen Peder Knudsen om at levere 4 ovne til Niels Rosenkrantz til corps de garderne i Kastellet, hvilke nøjagtigen skal blive betalt, om de kommer til skade. De skal herhos gøre den anordning, at det, som mangler og findes brøstfældigt, bliver forfærdiget. Dermed etc. Sjt, 35, 513. (Tr.: KD, V, 672). K. Orig. i DKanc. B1790.

5. nov. (Kbh.) Mag. Johannes Bremer fik brev om førstkommende mandag at vie en af dronningens jomfruer, jomfru Filtzen, til hendes fæstemand, kaptajnl. Archel. Dermed etc. Sjt, 35, 514.

5. nov. (Kbh.) Hildebrand Købmand fra Ysted fik befaling til at levere Paul Tscherning de penge, der er leveret ham af den i Kbh. arresterede svenske fange. Sjt, 35, 514. K.

5. nov. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om Knud Sivertsen Urnes kvarter. KSU beklager sig for kongen, at han hidintil intet kvarter har haft. De skal anordne, at han bekommer kvarter ligesom andre kaptajnløjtjanter til hest. Dermed etc. Sjt, 35, 514. K.

5. nov. (Kbh.) Gabriel Marselis fik brev om at lade Rasmus Abelin årligen fra brevets dato mod kvittering bekomme 400 rd., hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 514. K.

5. nov. (Kbh.) Gabriel Marselis fik brev om af første indkommende resterende subsidiepenge at lade major Adrian von Wehnen bekomme 669 rd., tagende hans bevis, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 515. K. Orig. i Rtk. 216.187. Indl. 11. okt.

5. nov. (Kbh.) Gabriel Marselis, kongens residerende kommissarius i Amsterdam, fik brev om at betale Jan Dirichsen Moye af Enkhuizen

990 rd. for fragt af hans skiberum i kongens tjeneste, og derimod annamme til sig denne obligation og ordre, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 515. K. Orig. (vedr. JJE, se flg.) i Rtk. 216.187.

Lige sådant brev om skipper Jan Jansen Egmond af Enkhuizen for fragt, 990 rd.

6. nov. (Kbh.) Bevilling for Anne Bjørns til at nyde husværelse i et af de øverste værelser i kongens våning i Skipperboderne i Dybensgade, nemlig nr. 9. Givet etc. Sjr, 24, 492. (Tr.: KD, III, 498). K. Incl. 4. nov.

6. nov. (Kbh.) Bevilling efter begæring for Mathias Kalthoff, kongens bøsse-mager, til uden trolovelse efter foregående lysning af prædikestolen at vies i huset til sin fæstemø, Anne Kercks. Forbydende etc. Sjr, 24, 493. K.

6. nov. (Kbh.) Morten Lauridsen fik brev om at følges med Otte Krag og Godske von Buchwald, kongens ekstraordinære ambassadører, til Holland som deres spenditør, hvorfor han efter aflagt rejse skal gøre rgsk. på Rtk. og ellers på rejsen forrette det, der befales ham. Dermed etc. Sjt, 35, 515. K.

6. nov. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev anlangende af først indkommende hollandske penge at lade Paul Tscherning på rgsk. komme 800 rd., hvilket mod hans bevis skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 516. K.

6. nov. (Kbh.) Hr. Ove Giedde, hr. Oluf Parsberg og Jørgen Seefeld fik brev om straks at åbne og registrere de forseglede breve, som findes i rådstuen, tilhørende riget el. hr. Corfitz Ulfeldt, med specifikation af hvert brevs indhold. Dermed etc. Sjt, 35, 516. K. Incl. 18. aug. 1651 (Fr. 3., orig. til Jørgen Rosenkrantz og Otte Krag), 6. nov. (Fr. 3., orig.), udat. og 30. jan. 1660 (registreringen).

6. nov. (Kbh.) Bertel Marske fik befaling til at lade Jens Lassen være følgagtig 25 tylvter dæler til de hollandske corps de gardes på Christianshavn. Sjt, 35, 516. (Tr.: KD, V, 672). K.

6. nov. (Kbh.) Erik Krag, Jens Lassen og Hans Hansen fik brev om, at kongen vil have dem tillige med sin danske hofprædikant forordnet at

være direktører over Kvæsthuset på Bremerholm. De skal med flid antage huset, havende indseende med, at der bliver forordnet en dygtig forstander, som kan holde rgsk. og uden underslæb el. selvnytte skaffe de syge deres fornødenhed. Efter at de har erkyndiget sig om den indkomst, som allerede er givet dertil af godtfolk, skal de forfatte en fundation, hvorefter det kan gå til med husets årlige indkomst og udgift og underholdning af de indlagte kvæstede, m.m., som sådan fundation kræver, så alt kan søges til Guds ære og til de fattige kvæstede soldaters og bådsfolks bedste, hvorpå kongen siden vil resolve. Dermed etc. Sjt, 35, 516. (Tr.: KD, V, 672-73). K.

6. nov. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik befaling til at overlevere direktørerne Erik Krag, Hans Hansen og Jens Lassen bogen anlangende det udløvede til de kvæstede og syge, desligeste en fortegnelse over de kapitaler, som allerede er betalt, og hvorvidt pengene er udgivet. Dermed etc. Sjt, 35, 517. (Tr.: KD, V, 673). K.

6. nov. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik befaling til med behørige kaptajner, som han skal tage til sig, straks at foretage sagen anlangende den fra Stralsund overløbne krejer, og dømme deri, om krejeren bør være konfiskeret el. ikke. Dermed etc. Sjt, 35, 517. K.

6. nov. (Kbh.) Albret Matthisen fik befaling til at måle og ved dem, som har forstand derpå, lade vurdere de 2 af kongens våninger i længen i Dybensgade næst ved de våninger, som Skt. Nikolaj Kirke har bekommet, hvilket han skal give beskrevet fra sig i Kanc. Sjt, 35, 518. (Tr.: KD, V, 673). K. Incl. 30. okt.

6. nov. (Kbh.) Hans Hansen fik befaling til at lade tømmermændene i staden bekomme 3 læster sild for det, de har arbejdet i fæstningen, hvilket igen skal blive ham godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 518. (Tr.: KD, V, 673). K. Incl. 27. okt.

6. nov. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at de i Henrik Würgers rgsk. må godtgøre indtil 900 rd. for det gewehr, klæde, sadler og tøj, som Knud Giedde befindes at have bekommet af ham til det kompagni ryttere, som han i 1657 har hvervet til kongens tjeneste, hvilket skal dekortes ham på hans fordring. Dermed etc. Sjt, 35, 518. K. Incl. 11. marts 1657, 21. nov.

6. nov. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre Hans Mandixen i Kbh. indvisning i Nordlandenes afgift. De må godtgøre HM 1.650 rd., hvorpå han har Chr. 4.s obligation.¹ I lige måde nogle børnepenge, 797 rd. Nok 383 rd. på afd. Hans Poppes afregning. 268 rd. på afd. Herman Hunemørs afregning. 94 rd. for adskillig forstrækning efter Balthasar Seckmans afregning. Desligeste 2 td. smør, som han har forstrakt til proviantskriver Hans Hansen. Foruden dette skal han efter egen erbydelse i rede penge levere 300 rd. til Mogens Krag til Kaas. Nok til Hans Bull, indvåner i Kbh., det, denne har forstrakt til prinsen, 300 rd. De skal beregne posterne i én sum og gøre ham el. hans arvinger indvisning i Nordlandenes afgift, indtil han el. de foruden rente er betalt, efter at Diderich Strube først er betalt for den indvisning, som han har dér. Dermed etc. Sjt, 35, 518. Orig. i Rtk. 216.201.

1) Ses ikke i KB.

7. nov. (Kbh.) Kaptajn Herman Helt fik brev på 4 små kobberstykker, som fandtes på den fra fjenden hidbragte kaper, hvilke han må gøre sig så nyttige, som han bedst kan. Forbydende etc. Sjr, 24, 493. K.

8. nov. (Kbh.) Maren Pedersdatter fik brev om at måtte skrifte til froprædiken. Nærværende MP, som har forset sig i lejermål med sin trolovede fæstemand, må udstå åbenbart skriftemål til froprædiken i Holmens Kirke. Forbydende etc. Sjr, 24, 493. Indl. 19. okt.

8. nov. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at akkordere med Albret Itzen om at forskaffe færdige klæder til 3.000 soldater i garnisonen, hvorefter kongen siden vil resolve om betalingen. Dermed etc. Sjt, 35, 519. (Tr.: KD, V, 673-74). K.

8. nov. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om at forskyde og levere Rasmus Abelin 200 rd., tagende hans bevis, hvorefter han skal betales af de først indkommende penge. Dermed etc. Sjt, 35, 519. K.

8. nov. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik befaling til at levere Jens Knudsen Rodsteen rugmel el. a. varer for 50 rd., anslagen efter renteritakst, tagende hans bevis, hvorefter det skal godtgøres. Dermed etc. Sjt, 35, 519. K.

8. nov. (Kbh.) Proviantsskriver Hans Hansen fik befaling til at lade kammerjunker Corfitz Trolle bekomme den havre, som kongen efter forrige befaling¹ har bevilget ham. Sjt, 35, 520. K.

1) Se ovf., s. 63.

9.¹ nov. (Kbh.) Skøde til Peder Jensen, renteskriver, mod fuldkommen betaling på 2 våninger og pladser i staden, liggende i Dybensgade på den nordre side næst op til pladsen, som Skt. Nikolaj Kirke for kort tid forleden har bekommet af kongen. Befindes efter alen og mål som følger: siden ud til gaden fra Skt. Nikolaj Kirkes plads til Morten Mikkelsens staldhus er 18 al. 2 kvarter, siden langs op til MMs stald fra gaden af og hen til nabovæggen og er noget skæv, er 20 al. 3 kvarter 3 tol, den nordre side bag i gården fra MMs staldhus og hen til Skt. Nikolaj Kirkes plads er 21½ al., fra samme nordside og hen til gaden igen tæt op til kirkens plads er 20½ al. 3 tol. Hvilke 2 våninger osv. Forbydende etc. Sjr, 24, 494. (Tr.: KD, III, 498). K.

1) Kopibogen har 3. nov.

9. nov. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om Thomas Jensen i Amsterdam og Gerhart (Gert) Treschows indvisning i Ringkøbing told.¹ GT har af en dansk købmand i Amsterdam, TJ, i Paris bekommet 400 rd., som han igen har forpligtet sig til at betale ved veksler i Kbh. GT begærer, at pengene må kontenteres af den ham bevilgede og resterende pension, i Rtk. er ingen middel dertil i forråd, og han begærer K.M.s befaling til adressaterne om at lade TJ bekomme assignation i Ringkøbing toldsted for de 400 rd. Her foruden skal de af samme toldsted lade GT bekomme 200 rd., som han resterer af sin årlige besoldning. Dermed osv. Befalendes osv. Sjt, 35, 509. K. Orig. i DKanc. B1790.

1) Kopibogen rummer blot overskriften, derefter er papiret blankt, svarende til en side, hvorfor også datoen mangler. Tekst og dato er derfor fra Orig. 2) På K er tilføjet: Efter sekretær Erik Krags ordre er udgået en befaling til rentemestrene.

9. nov. (Kbh.) Proviantsskriver Hans Hansen fik befaling til af Proviantshuset at lade nærværende Ellen, Hans Vibes, bekomme den hende tilforn forundte proviant. Sjt, 35, 520. Indl. 8. nov.

9. nov. (Kbh.) Gunde Rosenkrantz og hr. Axel Urup fik brev om at tilholde stænderne i staden at konferere med kommissarierne om indkvarteringen. Der begås stor ulighed med indkvarteringen i staden. På

det rigtighed kan haves, befales de på Islandske Kompagnis hus i overværelse af kommissarierne Steen Brahe og Holger Vind at fordre for sig stændernes deputerede i staden, så mange som har gårde og huse, samt borgmestre og råd samme steds og i Christianshavn og tilholde dem, at det er kongens vilje, at de herefter konfererer med kommissarierne om indkvarteringsens lighed efter den af dem samtykte proportion, så soldatesken bekommer kvarter og ingen med rette kan besvære sig. Dermed etc. Sjt, 35, 520. (Tr.: KD, V, 674). K.

9. nov. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at gøre den anordning, at kongens gesandter, som bliver forskikket til Holland, med sig bekommer mundkok Mikkel Skouwert (Skovert), item af Sølvkammeret en svend med efterfølgende af sølvtaffel o.a., nemlig 36 sølvfade, hvoriblandt skal være 1-2 til potage, 36 sølvtafler, 18 konfekt-skåle, 6 pot-bægre med et dæksel, 2 par kredensekne, 2 par forskærerknive, 12 skeer, 2 saltkar og 4 lystager. Desligeste en himmel med tilhørende kapper. 1 borddækken og hynder. Dermed etc. Sjt, 35, 521. K. Inkl. udat.

9. nov. (Kbh.) Steen Hohendorff, Johan Christoph von Kørbitz og Christoffer Gabel fik brev om at slutte om det, Hans Boysen vil levere til hofholdningen. HB har erbødet til hofholdningen at forstrække 12.000 rd. i varer og rede penge. Adressaterne skal slutte og tilendegøre med ham, hvor meget han skal levere i rede penge og hvor meget i varer og efter hvad takst på visse terminer. Det, han forskaffer til kongens kælder, skal han handle med overskænken, Christoffer Sehested. Dermed etc. Sjt, 35, 521. K. Orig. i DKanc. B 173.

9. nov. (Kbh.) Christoffer Sehested fik brev om at slutte med Hans Boysen om det, han vil levere til kongens vinkælder. HB har erbødet i vin og rede penge at forstrække 4.000 rd. CS skal slutte og tilendegøre med ham anlangende, hvor meget i rede penge og hvor meget i vin, efter hvad takst og på visse terminer. Dermed etc. Sjt, 35, 521. K.

9. nov. (Kbh.) Mag. Johan Bremer fik brev om fogeden på Rosenborgs bryllup. Kongen er tilfreds, at han i kongens hus Rosenborg må vie kongens foged dér og hans fæstemø. Befalendes etc. Sjt, 35, 522. (Tr.: KD, V, 674).

9. nov. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at gøre afregning med Mogens Krag til Kaas for det, han har at fordre for gjort tjeneste til datum. Dermed etc. Sjt, 35, 522. K.

9. nov. (Kbh.) Kbh.s højtlærde og rigens hofmester fik brev om at gøre den anordning, at de penge, som allerede er el. bliver indsamlet i Vor Frue Kirke i de syge og kvæstedes tavle ved hver måneds udgang leveres til Gabriel Jacobsen, forstander over de syge og kvæstedes hus på Bremerholm. Dermed etc. Sjt, 35, 522. (Tr.: KD, V, 674). K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 03, RA.

Lige sådan ordre fik rigens hofmester om Tyske Kirke og Holmens Kirke.

9. nov. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om Niels Aagesens fordring. Kongen er tilfreds, at NA i Kbh. ikke tilregnes nogen betaling i sin fordring hos kronen for det korn, som før det svenske indfald 1643 i Dronningborg len i Nørrejyll. var assigneret ham, nemlig 275 td. rug, 497 td. byg og 363½ td. havre, eftersom kornet er borttaget af fjenden, de svenske, så han aldeles intet har bekommet deraf. Befalendes etc. Sjt, 35, 522. (Tr.: KD, V, 675). K.

9. nov. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at efterregne hofmønsterskriver Hans Boysens fordring og anslå i én sum og rente indtil datum for ham selv og det, han er afstået af andre, som skal ungefær andrage 68.620 rd., hvorfor betaling søges imod revers, at han skal lade sig dekortere i de antegnelser, som han kan blive skyldig i sine regnskaber, og ej svare til. Dermed etc. Sjt, 35, 523. K. Orig. i DKanc. B1790.

10. nov. (Kbh.) Corfitz Svendsen og Joakim Koppe, possementmager, fik brev om at måtte vies i huset. Efter begæring bevilger kongen, at CS og Birgitte Nielsdatter efter foregående trolovelse og lysning af prædikestolen må vies hjemme i huset. Sjt, 24, 495.

Lige sådant brev udgik 18. nov. om JK og Susanne Jørgensdatter.

10. nov. (Kbh.) Ernst Albrecht von Eberstein og feltmarskal Hans Schack fik brev. EAve skal på bedste manér under kavaleriet akkomodere Alexander de Maison Fort under militien efter den kvalitet og charge, han tilforn har betjent. De skal, indtil han kan blive akkomoderet, forsé ham med kvarter som en reformeret. Dermed etc. JT, 14, 202.

Lige sådan befaling tik HS anlangende nævnte person.

11. nov. (Kbh.) Skipper Henrik Hermans på postgalioten fik brev om Valentin Korn's part i en galiot. HH har for kongen ladet andrage, at han i Helsingør formedelst fjendens indfald har lidt stor skade på sin formue. Han begærer, at han til dens opretning må nyde den fjerdepart, som VK ejer i den galiot, som han fører og er skipper på. Efter som erfares, at VK straks har begivet sig til fjendens part og forholdt sig utro mod den danske konge, bevilger han HH dette. Thi forbyde etc. Sjr, 24, 496. K. Indl. 9. okt.

11. nov. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at afskrive 100 sldl. på nærværende Maren Pedersdatters fordring, som hun skal afkorte formedelst nogen benådning, kongen har givet. Dermed etc. Sjt, 35, 523. K. Orig. i DKanc. B1790.

11. nov. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at kvittere Henrik Müller og Poul Klingenberg for 8.300 rd.¹ Med Rigens Råds anordning har kongen i sept. 1657² ladet befale HM og PK fra afd. Albret Baltser Berns arvinger at indtrække 8.300 af de 40.000 rd., som de har forstrakt kongen på veksler og erlagt i Hamborg efter hosfølgende regnskaber, hvilke 40.000 rd. og skulle betales dem af de penge, Joakim Irgens har lovet at forstrække. De skal kvittere HM og PK for de 8.300 rd. og føre den til indtægt og udgift, ligesom de befindes at være betalt efter beviserne. Dermed etc. Sjt, 35, 523. K. Orig. i Rtk. 216.206.

1) Brevets overskrift har 3.800. 2) En sådan befaling ses ikke i KB 1657, jf. dog dér s. 257 og 453.

11. nov. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at tilholde natmesteren straks at bortskafe den urensel, som er kommet på steder under Boldhuset, formedelst fangerne har været dér. Dermed etc. Sjt, 35, 524. (Tr.: KD, V, 675). K.

11. nov. (Kbh.) Peder Jensen, skriver og ridefoged på Bornholm, fik befaling til med kongens køkkenskriver til adskilligt småkvæg allersnarest at hidskikke 60 td. byg og 40 td. havre. Desligeste før vinterens begyndelse at lade hidkomme den byg og de havregryn, som tilforn er bestilt af kammerskriver Christoffer Gabel. SkT, 9, 160. Indl. udat.

12. nov. (Kbh.) Bevilling for kongens drabant Diderich Ruskmand til at bo i en våning i kongens skipperboder i Delfinstræde, nemlig nr. 21. Givet etc. Sjr, 24, 497. (Tr.: KD, III, 498). K.

12. nov. (Kbh.) Godske von Buchwald og Otte Krag fik forsikring af kongen. GvB har efter kongens anmodning af mangel på andre midler til penge tilbudt sig til den OK såvel som ham selv befalede ambassade til Generalstaterne i De forenede Nederlande at ville forstrække 3.000 rd., for hvilken kapital med rente, 6 pct. pro anno, fra den tid, pengene er optaget og forrentet af ham, han igen må gøre sig betalt af de første penge, som ved dem selv efter deres instruktion kan tilvejebringes hos Generalstaterne. Skulle sådanne penge ikke blive tilvejebragt, da har kongen med Danmarks Riges Råds samtykke at fornøje GvB og arvinger for nævnte kapital og renter og indtil betalingen sker at forsikre ham el. dem med så meget af kronens jordegods til brugeligt pant, som kapital og renter andrager. Dersom flere penge end nævnte 3.000 rd. behøves til ambassaden, førend nogle penge er kommet fra Staterne, og OK på sin kredit optager el. forstrækker så mange penge el. mindre, vil kongen erkende hans velvillighed i hans tjeneste og med Rigens Råds samtykke for sig og sine efterkommere forsikre ham og arvinger, at han el. de må gøre sig betalt i de tilvejebragte hollandske penge for det, han optager og i kongens tjeneste forbruger mere end de tilsagte 3.000 rd. Slår de hollandske penge fejl, skal han med lige kondition som GvB blive forsikret i kronens jordegods til brugeligt pant. Sjr, 24, 497. K.

12. nov. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om nogle orlogsskibe, som kurfyrsten af Brandenburg begærer på den pommerske side, formene, at fjenden derved skulle ske afbræk. HB skal kommunikere med de Ruyter derom, om ej nogle hos HB værende orlogsskibe el. kaperer kan skikkes did til at gøre fjenden skade og facilitere kongens allieredes forehavende, og kaperne have sikker retræte i Wollin. Dermed etc. Sjt, 35, 524. K.

12. nov. (Kbh.) Dr. Hans Svane fik brev om taksigelse i kirkerne for sejren i Fyn. Han skal gøre den anordning, at den følgende dag af prædikestolene bliver gjort almindelig taksigelse i alle kirkerne i Kbh. og Christianshavn for den lykkelige entreprise, som Hans Schack har gjort på Fyn. Dermed etc. Sjt, 35, 525. (Tr.: KD, V, 675). K.

12. nov. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om at betale Hans Kellinghusen for 22.500 lægtespigere, 100 femtommer spigere og 1.400 sekstommer spigere, som han har lovet at forskaffe mod kontant betaling, hvilket kongen igen vil kontentere JL. Dermed etc. Sjt, 35, 525. K. Orig. i Rtk. 216.200.

12. nov. (Kbh.) Tømmerskriver Bertel Marske fik befaling til at lade bygmester Albertus Matthisen til nogle nye corps de gardes o.a. hytter og til forbedring af corps de gardes omkring fæstningen og i Kastellet være følgagtig 153 tylvter svenske dæler, item 6 tylvter til nogle skilderhuse og et gulv i de hollandske corps de gardes. Sjt, 35, 525. (Tr.: KD, V, 675-76). K. Indl. udat.

12. nov. (Kbh.) Hans Schack fik brev om sin lykkelige entrepriise på Fyn. Item om Falsters ringe besætning og kongen af Sveriges anslag til at undsætte Nyborg. Nok om at udsprede patenter. Af HSs relation har kongen erfaret den lykkelige entrepriise på Fyn, ej tvivlende på, at han fremdeles efter sin bekendte konduite søger at gøre fjenden al muligt afbræk så længe, vandet er åbent. Kongen vil til efterretning lade ham vide, at han har kundskab om, at Falster skal være slet besat af fjenden med et regiment dragoner og kongen af Sveriges drabanter. Selv er kongen af Sverige i person i Korsør, søgende med al flid at bringe secours til Nyborg. HS tilskikkes også nogle trykte patenter, som han skal lade udsprede blandt fjenden. Dermed etc. FT, 7, 371. K.

13. nov. (Kbh.) Erik Krag, Jens Lassen og Hans Hansen, kvæsthusets direktører, fik brev om for højest mulige pris at sælge kongens sygehus ved den gl. Østervold med jordsmon og tilliggelse til den, der vil give mest derfor. De penge, som bekommes derfor, skal de udsætte på rente til de syge og kvæstede i Kvæsthuset på Bremerholm. Dermed etc. Sjt, 35, 526. (Tr.: KD, V, 676). K.

13. nov. (Kbh.) Trommemageren fik befaling til at lade major Saint Germain mod bevis være en tromme følgagtig til kaptajn Holts kompagni. Sjt, 35, 526. K.

13. nov. (Kbh.) Gabriel Marselis fik brev anlangende til Peder Charisius at erlægge 1.260 rd., som han skal anvende visse steder til kongens gavn, for hvilke han må gøre sig betalt frem for andre af de første resterende subsidiepenge, som falder, med påløbne renter. Dermed etc. Sjt, 35, 526. K.

14. nov. (Kbh.) Gabriel Marselis fik brev anlangende med forderligste efter forrige assignation at betale Jens Rodsteen til Lerbæk 400 rd., hvilke GM imod hans bevis skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 526. K.

14. nov. (Kbh.) Jens Rodsteen fik brev om fra Lybæk at hidfordre de skibe, som skal indtage brændeved. Han skal med kongens ekstraordinære ambassadører til Holland, Otte Krag og Godske von Buchwald, begive sig til Lybæk, hvorefter han skal anvende al flid til, at de dér tilvebringende skibe snarest muligt bliver ladet med brændeved, enten på de steder, hvor Nicolaj Benniche er at finde, el. og ved Flensborg Fjord el. a. steder, hvor det bekvemmeligst og snarest kan ske. Hvorimod han snarest muligt ved konvoj el. hvad manér, han agter sikrest, igen skal begive sig til staden. Dermed etc. Sjt, 35, 527. K. Indl. 13. nov.

14. nov. (Kbh.) Borgmester Peder Pedersen fik brev om på Amager at lade hugge 10 træer til kongens fornødenhed og lade dem hidføre ved bønderne dér. Dermed etc. Sjt, 35, 527. (Tr.: KD, V, 676). K.

14. nov. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at lade følgende personer: løjtnant Nicolaus Jørgen, fanejunker Niels Jensen Mule og kvartermester Peder Archhusen (Arhussen), bekomme reformerede officerers traktement. Dermed etc. Sjt, 35, 527. K. Indl. ud. (2).

Desligeste fik kommissarierne lige sådant brev om kornet Anders Lauridsen.

14. nov. (Kbh.) Claus Ravn fik brev om skipper Hans Jacobsen og den Kolberger-mand. Kongen erfarer, at HJ er rømt af sin arrest. CR skal af hans bo kontentere den Kolberger-mand for det, han efter mændenes¹ sigelse kan tilkomme. Dersom hans formue befindes ej at kunne strække til, skal CR straks, så snart han kan betrædes, igen lade ham sætte i arrest. Dermed etc. Sjt, 35, 527. K. Indl. 28. okt.

1) Hvilke, der er tale om, fremgår ikke.

14. nov. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med Melchior Witt for det, han kan tilkomme for krudt til fæstningen Naskov efter Philip Joakim Barstorffs og Jochim Körbers med ham oprettede kontrakt, så at MW kan være forsikret for samme sum, og JK igen bekomme sin kaution. Dermed etc. Sjt, 35, 528. K. Orig. i DKanc. B179O. Indl. 15. og 30. aug. 1658.

14. nov. (Kbh.) Tøjhuskriver Mathias Hasse fik befaling til at lade generalmajor Frederik von Ahlefeldt på ansøgning være følgagtig 100 færdige snaphaner med tilhørende tasker. Dermed etc. Sjt, 35, 528. K.

15. nov. (Kbh.) Tøjhuskriver Mathias Hasse fik befaling til at lade Jens Lassen være følgagtig 7 skippd. 18 lispd. kobber, tagende hans bevis, hvorefter det skal godtgøres. Sjt, 35, 528. K. Incl. 3. okt.

15. nov. (Kbh.) Peter Kalthoff fik brev om at annamme nogle af Jochum Wergers musketter. Kommissarius Jens Lassen må iblandt det gewehr, JW har leveret på Tøjhuset, for fulde lade annamme de 300 musketter, som ikke skal være af deres fulde kaliber og dog tjenlige, eftersom kongen i disse tider ikke kan undvære samme musketter. Sjt, 35, 528. K. Incl. 15. nov.

15. nov. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om at gøre den anordning, at 4 soldater hver dag kommer til stede i kongens liden lysthave til af dammen, hvor kongen lader arbejde, at udpumpe det vand, som samler sig, og at de er dér om morgenen helt tidligt og om aftenen silde, formedelst vandet da vokser. Dermed etc. Sjt, 35, 529. (Tr.: KD, V, 676). K. Incl. udat.

15. nov. (Kbh.) Bertel Marske, dæleskriver, fik brev om at lade affølge 7 tylvter svenske fyrdæler til skibsbygmesteren mester Robbin til et dække over den i Kalvebod liggende nye stykpram. Nok 6 tylvter til et dække til prammen Lykkepotten for regn for folkene. Item til foring og klædning og adskillig anden fornødenhed 3 tylvter til den ny jagt, som bygges på Holmen. Sjt, 35, 529. (Tr.: KD, V, 676-77). K. Incl. 15. nov.

15. nov. (Kbh.) Jens Lassen fik brev med befaling til på anvisning af Vilum von Lobrecht, oberst, at betale de hollandske soldater for det arbejde, som det er betinget med dem at forfærdige bag Bryggerset, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 529. (Tr.: KD, V, 677). K. Orig. i Rtk. 216.200.

15. nov. (Kbh.) Christoffer Parsberg og Melchior Røthling (Rotling) fik brev om at handle med de la Porte i Danzig. Kongen kommer i erfaring, at en købmand i Danzig, DIP, vil avancere kongen nogle penge og søge betaling igen i Øresundstolden og dekort i de varer, han selv

skikker derigennem, og som skal fortoldes. Adressaterne skal på bedste manér negociere med ham til at disponere ham til at forstrække 3.000 rd., hvorimod kongen for denne sum med påløbne renter fra den dag, han leverer pengene, vil forsikre ham i den told, han tilkommer at udgive i Øresund. Dersom han vil lade sig bekvemme dertil, vil kongen, at pengene distribueres således, at adressaten deraf bekommer 2.000 rd., Jens Juel 600 rd., MR 400 rd., og dersom han vil forstrække endnu 1.000 rd., er kongen tilfreds, at de deles efter samme proportion, men dersom han vil avancere mindre, skal CP distribuere dem efter samme proportion. Indtil CP har akkorderet med ham, kan han hos sig beholde det herhos tilskikkede og ham forundte bestallingsbrev. Dermed etc. Sjt, 35, 530. K. Incl. udat.

15. nov. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende at lade Niels Juel straks bekomme 1.097 kur.dl., som han tilkommer for kostpenge efter den med ham gjorde afregning, af den til flåden påbudne skat af Vendsyssel, tagende hans bevis, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. JT, 14, 202. K.

På konvolutten skrevet, at Enevold Parsberg i OPs fraværelse skal opbryde befalingen og efterkomme den.

16. nov. (Kbh.) Jens Rodsteen og Joakim Frederik Vind fik brev om at åbne det forseglede kammer el. logemente, som afd. Ulrik Christian Gyldenløves tøj står i, imidlertid skorstenen dér bliver fejlet og rengjort. Mens det forrettes, har de at være til stede og derefter igen tillukke og forsegle det. Dermed etc. Sjt, 35, 530.

16. nov. (Kbh.) Forstanderen for Den runde Kirke i Kbh. fik brev om en plads til liget af den person, som har dræbt [mangler] Lauridsen. Forstanderen el. hvem, der på kongens vegne byder over kirken, befales at udvise kongens generalgevaldiger en plads på kirkegården, hvor han kan lade begrave en person, som skal henrettes. Sjt, 35, 531. (Tr.: KD, V, 677).

16. nov. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at lade nærværende oberstlt. Marechal Doguincours¹ bekomme lige sådant traktament, som andre reformerede løjtnanter til fods i garnisonen. Dermed etc. Sjt, 35, 531. K.

1) K. har *Doquincour*.

16. nov. (Kbh.)¹ Dæleskriver Bertel Marske fik befaling til at lade oberst Lobrecht på ansøgning bekomme 100 dæler. Dermed etc. Sjt, 35, 543. K.

1) Brevet står ml. breve af 23. og 24. nov. K. er på bagsiden påskrevet 24. nov.

17. nov. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om med forderligste at gøre afregning med nærværende Gertrud, afd. løjtnant Hans Christoffer Duchers, på hendes afd. mands vegne for gjort tjeneste i belejringen. Dermed etc. Sjt, 35, 531. K. Incl. udat. og 31. okt.

17. nov. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at godtgøre den verpflegung til så mange soldater af det folk fra Femern, som er antaget under generalmajor Frederik von Ahlefeldts regiment og forevist adressaterne, såvel som og de soldater, som bliver hvervet til samme regiment og antaget til at komplettere regimentet over den ordinære rulle og personligt blive forestillet adressaterne. Dermed etc. Sjt, 35, 531. K.

17. nov. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik befaling til på Tøjhuset efterhånden at levere de lys, som behøves dér. Dermed etc. Sjt, 35, 532. K.

18. nov. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at lade Villum von Lobrecht, generalkvartermester og oberst til fods, bekomme lige sådant traktement som andre reformerede¹ oberster til fods i garnisonen. Dermed etc. Sjt, 35, 532. K.

1) Kopibogen har *confirmerede*.

18. nov. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at tilholde proviantskriveren el. hofslagteren at levere i det ringeste 100 fåre- el. lammeskind på Tøjhuset til adskilligt dér. Dermed etc. Sjt, 35, 532. K. Orig. i DKanc. B 167C. Incl. 12. nov.

18. nov. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om til Tøjhuset at forskaffe følgende, nemlig 8 stk. lybsk sejldug, 30 bånd hyssing, 30 bånd merling, 50 nøgler sejl garn, 2 dus. sejl nåle, 2 td. beg og 1 td. tjære, desligeste 3.000 små viskersøm til at gøre skindene fast med på viskerne. Dermed etc. Sjt, 35, 532. K. Orig. i DKanc. B179O. Incl., se foreg.

18. nov. (Kbh.) Tøjmester Mikkel Andersen fik befaling til af Tøjhuset at lade følge 2 store bundter lunter til orlogsskibet Victoria. Sjt, 35, 533. K. Indl. 10. nov.

18. nov.¹ (Kbh.) Albertus Matthisen fik befaling til ved dem, som har forstand derpå, at vurdere de 4 fag hus, som står ved den vestre side af kongens klædekammer, med jordsmon så vidt som de 4 fag står på, og skriftligt indlevere vurderingen i Kanc. Sjt, 35, 533. (Tr.: KD, V, 677). K.

1) Kopibogen har 18. september.

18. nov. (Kbh.) Befaling for håndværksfolket ved Tøjhuset, være sig bøssemagere, plattenslagere, sværdfe gere, lademagere og rustkammerets betjente, til at efterkomme det, Jacob Jensen Nordmand befaler dem. Dermed etc. Sjt, 35, 533. K.

18. nov. (Kbh.) Georg Hoffmann fik brev om, at kongen har befalet Mathias Melhorn i adressatens sted at tage vare på det, der er at forrette ved toldboden, til hvilken ende han skal levere ham nøglen til bommen. Dermed etc. Sjt, 35, 533. K.

18. nov. (Kbh.) Kaptajn Mathias Melhorn fik befaling til at have flittigt indseende ved toldboden, at ingen kommer ind i el. ud fra byen, med mindre de har kongens eget pas at fremvise, og hver aften at tilstille kongen en fortegnelse over alle dem, som dagligen passerer gennem bommen. Dermed etc. Sjt, 35, 533. K.

19. nov. (Kbh.) Å.b. om 2 stykker [brænde]ved af hver favn til garnisonen. Kongen behøver en del brændeved til garnisonen i Kbh. Han formoder, at ingen patriot vægrer sig ved til denne at give 1 stykke af hver favn, som indføres i staden. Han befaler alle, fremmede og indvånere, som indfører brændeved, at de leverer det til den, som han forordner at annamme det. Ladendes etc. Sjr, 24, 499. K.

19. nov. (Kbh.) Bevilling efter begæring for Frederik Wulf¹ af Strasbourg til at vies hjemme i huset i staden til sin fæstemø, Anna Margarete Ellerin, dog efter foregående lysning i kirkerne. Forbydende etc. Sjr, 24, 499.

1) Han tituleres *hæderlig og højlærd*.

19. nov. (Kbh.) Mathias Melhorn fik brev om afgift af brænde til garnisonen. Kongen har ladet påbyde, at alle i staden, fremmede el. indvånere, som indfører brændeved, herefter af hver favn skal give 2 stykker til garnisonen. MM befales, så ofte vagt kommer ind, at samle dette brændeved og henlægge det i god forvaring og dagligen uddele deraf i corps de garderne. Sjt, 35, 534. (Tr.: KD, V, 677-78). K.

19. nov. (Kbh.) Henrik Villumsen fik brev om at forstrække mag. Thimoteus Petreus så mange penge, som han behøver til sin hjemrejse, hvilke kongen imod bevis igen vil lade betale. Dermed etc. Sjt, 35, 534. K.

19. nov. (Kbh.) Christoffer Parsberg og Melchior Rotling har tilforn bekommet kongens ordre til at handle med de la Porte, købmand i Danzig, om 3.000 rd.s forstrækning imod forsikring, at han skulle blive betalt summen med rente i tolden af hans gennem Sundet førende varer. Kongen er tilfreds, at de må gøre ham forsikring i den told, som enten han el. andre borgere i Danzig tilkommer at udgive af varer, de fører gennem Sundet, indtil han er betalt hovedstolen og påløbne renter. Derefter osv. Sjt, 35, 534. K.

19. nov. (Kbh.) Mag. Rasmus Brochmand [rektor ved Kbh.s Universitet] fik brev om med forderligste i Kanc. at indlevere fortegnelse over alle de i Kbh. tilstedeværende studenter. Dermed etc. Sjt, 35, 535. K. Orig. i Kbh.s Univ.s ark., 12 12 03, RA.

19. nov. (Kbh.) Gabriel Marselis, kongens residerende kommissarius i Amsterdam, fik brev anlangende at betale Jacob Watson af Dundee og Robert Boyd af Glasgow. Kongen er blevet JW og RB skyldig 4.527 rd. for en del stang- og knipjern. GM befales på kongens vegne at betale dem af den forstrækning, som kongens gesandter hos Generalstaterne i Holland formodes at tilvejebringe med rente fra den tid, kongen har bekommet jernet, nemlig 6. aug. d.å., og indtil betalingen sker. Og derimod til sig annamme denne kongens obligation og ordre, hvorefter det skal blive godtgjort. Sjt, 35, 535. K. Incl. nov., 10. nov. og udat. (2).

19. nov. (Kbh.) Paul Tscherning (Skerning) fik befaling til hos universitetet såvel som hos borgmestre og råd i Kbh. med flid at drive på, at de med forderligste fra sig leverer rullerne over studenterne og hånd-

værksburscherne i Kbh., hvilke PT siden skal overlevere til Frederik von Ahlefeldt. Dermed etc. Sjt, 35, 535. (Tr.: KD, V, 678). K. Indl., se Sjt, 35, 535, 19. nov. (brev 1).

19. nov. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om rulle til kommissarierne over officererne, som skal kommandere kræmmere, håndværksfolk og studenter. Kongen har befalet¹ universitetet til FvA at levere en rulle over studenterne og borgmestre og råd at levere én over kræmmer- og håndværksburscherne i Kbh. Disse skal herefter holdes i reserve og søge deres post på voldene. FvA skal forse dem med officerer og levere en liste over dem til kommissarierne, og de skal siden efter kongens til dem givne ordre trakteres lige ved andre officerer i garnisonen. Dermed etc. Sjt, 35, 536. (Tr.: KD, V, 678). K. Indl., se Sjt, 35, 535, 19. nov. (brev 1).

1) Sådanne befalinger ses ikke i KB, men der findes en Orig. i Kbh.s Univ. ark., 12 12 03, RA.

19. nov. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik befaling til at traktere lige ved andre officerer i garnisonen de officerer, som Frederik von Ahlefeldt sætter til at kommandere studenterne og håndværksburscherne. Dermed etc. Sjt, 35, 536. (Tr.: KD, V, 678). K. Indl., se Sjt, 35, 535, 19. nov. (brev 1).

19. nov. (Kbh.) Niels Juel fik brev om flittig visitation og vagt på prammen. Det er for kongen berettet, at der skal holdes ond vagt på prammen. NJ skal herefter lade den visitere flittigere. Dermed etc. Sjt, 35, 536. (Tr.: KD, V, 678-79). K. Indl., se Sjt, 35, 535, 19. nov. (brev 1).

19. nov. (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om at handle med Søren Pedersen om at skaffe isetøj til at vække med. SP har for nogen tid siden af kongen bekommet en del jern. PR befales at gøre sit bedste til at akkordere med ham om, at han imod forsikring vil påtage sig at forskaffe så mange økser og hakker, som kan gøres fornødne i tilstundende vinter til at vække og ise med. Dermed etc. Sjt, 35, 537. (Tr.: KD, V, 679). K. Indl., se Sjt, 35, 535, 19. nov. (brev 1).

19. nov. (Kbh.) Johan Christoph von Korbitz fik brev om at overlevere en rulle over alt hoffolket, som plejer at søge deres post ved stalden. Dermed etc. Sjt, 35, 537. (Tr.: KD, V, 679). K. Orig. i DKanc. B 167C. Indl., se Sjt, 35, 535, 19. nov. (brev 1).

19. nov. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om med forderligste til Frederik von Ahlefeldt at overlevere en fortegnelse over alle kræmmer- og håndværkssvende, så at de, når nøden trænger, i forestående vinter kan deles i tropper og kompagnier til reserve. Dermed etc. Sjt, 35, 537. (Tr.: KD, V, 679). K. Indl., se Sjt, 35, 535, 19. nov. (brev 1).

19. nov. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om, at nogle bådsfolk skal ekserceres. På volden behøves en del konstabler og håndlangere til artilleriet. Han befales at gøre sit bedste til at forskaffe 120 el. 130 bådsfolk el. a., som véd at omgås med stykker og kan opvarte ved Tøjhuset og ellers i denne tilstundende vinter lade sig bruge i forefaldende okkasioner. Dermed etc. Sjt, 35, 537. (Tr.: KD, V, 679-80). K. Indl., se Sjt, 35, 535, 19. nov. (brev 1).

19. nov. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om til soldaternes fornødenhed på voldene at forskaffe 60 skilderkjortler af dem, det allerførst er muligt at færdiggøre, hvorfor kongen vil lade ham betale. Befalende etc. Sjt, 35, 538. (Tr.: KD, V, 680). K.

19. nov. (Kbh.)¹ Hans Boysen fik brev om igen at skaffe Hans Hansen nogle kvitteringer og registre over den proviant, hofbetjentene har fået. HH har til adressaten efter kongens ordre overleveret de ruller og sedler, hvorefter han i disse besværlige tider har givet hofbetjentene proviant, på det enhver hos adressaten kunne blive dekoreret i sin gage. Denne skal straks uden forsømmelse forrette dette. Dermed etc. Sjt, 35, 538. K. Indl. 13. nov.

1) Kopibogen har 9. nov., men K. 19. nov., og brevet står ml. breve af 19. og 20. nov., og dets nr. passer i rækken.

20. nov. (Kbh.) Villum Lobrecht fik befaling til at begive sig til Christianshavn og kommandere dér. Dermed etc. Sjt, 35, 538. (Tr.: KD, V, 680). K.

20. nov. (Kbh.) Johan Bessel fik brev om, at kongen har befalet Villum Lobrecht at være kommandant i fæstningen Christianshavn. Befalendes etc. Sjt, 35, 538. K.

21. nov. (Kbh.) Henrik Gøye fik brev om, at kongen er tilfreds, at han under sit kompagni beholder det folk, major Christian Vendelbo er død fra. Dermed Sjt, 35, 539. K.

21. nov. (Kbh.) Tøjhuskriver Mathias Hasse fik brev om at lade major Frederik von Ahlefeldt af Tøjhuset affølge 4-5 af de kurvebroer, som findes dér. Sjt, 35, 539. K.

21. nov. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om af tøjhuskriver Mathias Hasse at annamme 7 skippd. 18 lispd. kobber, hvilket han for rede penge og højest mulige pris skal sælge og anvende pengene til betaling af de af Villum Lobrecht betingede arbejdsfolk ved bryggerset. Dermed etc. Sjt, 35, 539. K.

21. nov. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om, at 4 læster kul må forundes andre. De 4 læster stenkul, som efter befaling¹ er bestilt af ham ved sidste indkommende engelske skib, må han overlade til andre, som begærer dem og vil fornøje skipperen derfor. Befalende etc. Sjt, 35, 539. (Tr.: KD, V, 680). K.

1) En sådan ses ikke i kopibogen.

21. nov. (Kbh.) Tøjmaster Mikkel Andersen fik befaling til at levere Thomas Dirichsen, kaptajn på prammen ved Vartov, 2 store bundter lunter, 20 hele piker, 6 lispd. forladning, 2 lanterner og 100 håndgranater. Sjt, 35, 539. K.

21. nov. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik befaling til at levere ½ lispd. lys til Thomas Dirichsen, kaptajn på prammen. Sjt, 35, 540. K.

21. nov. (Kbh.) Materialskriver Knud Walter og dæleskriver Bertel Marske fik brev om søm og dæler til lysthaven. KW skal lade urtegårdsmanden i lysthaven være følgagtig 1.000 lægtesøm. Sjt, 35, 540. K.

Lige sådan ordre fik BM om 4 tyltver svenske dæler.

21. nov. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med Peder Knudsen, fiskal på Bremerholm, på vegne af Fossen Jernværks menige participanter anlangende det, kongen er blevet dem skyldig for stykkekugler og tilbehør, som de har leveret. Dermed etc. Sjt, 35, 540. K. Indl. 12. nov.

22. nov. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at akkordere med Jochum Würger. JW har til kongen leveret nogle varer, om hvilke ikke er gjort kontrakt. De skal tage hans regnskaber for sig, gennemse dem og på

bedst mulige måde akkordere. Dermed etc. Sjt, 35, 540. K. Orig. i DKanc. B179O. Indl. 19. nov. og udat.

22. nov. (Kbh.) Bispem i Sjæll. fik brev om taksigelse for erobringen af Fyn.¹ Han befales at gøre den anordning, at af alle prædikestolene i Kbh. og Christianshavn førstkommende torsdag, den 24. nov., bliver gjort taksigelse for den lykkelige viktorie, som Gud har forundt kongen ved Fyns erobring. Til den ende skal han og forordne bønner o.a. gudelig øvelse til samme dags helligholdelse og begå med musik o.a. solennitet som en af de store højtidsfester med de store klokker og musik i kirkerne, formanende den allerhøjeste Gud ydermere at velsigne kongens retfærdige defensionsvåben. Dermed etc. Sjt, 35, 541. (Tr.: CCD, VI, 422. KD, V, 680-81). K.

1) Jf. ovf., s. 395, brev af 12. nov. til biskoppen om at gøre taksigelse i kirkerne for den lykkelige entreprise, som Hans Schack havde gjort på Fyn.

22. nov. (Kbh.) Niels Juel fik brev om straks at lade kaptajn Melhorn bekomme en båd med folk til at besøge de skibe, det er befalet ham at visitere. Dermed etc. Sjt, 35, 541. K.

22. nov. (Kbh.) Erik Krag og Holger Vind fik brev om at begive sig til afd. Tyge Sandbergs gods og løsøre, hvor det findes i Kbh., og registrere det, som befindes uforseglet af ham selv, og forsegle det. Sjt, 35, 541.

22. nov. (Kbh.) Hr. Steen Bille til Kærsgård og Henning Pogwisch fik brev om at være kommissarier i Fyn. Kongen har befuldmægtiget SB til i Fyn at anordne det, der eragtes fornødent til kongens tjeneste, være sig med indkvartering, pålæg af kontribution til militien o.a., som i disse tider kan falde til landets defension. Kongen befaler alle, af hvad stand og kondition, at de uden ophold eksekverer og efterkommer det, SB anordner, under militærisk eksekution. Eftersom det angår enhvers konservation, formoder kongen, at ingen stiller sig modvillig, men at enhver efterkommer den anordning, som uden persons anseelse bliver gjort hvert sted. FR, 6, 336. K.

Lige sådan fuldmagt fik HP.

22. nov. (Kbh.) Hans Schack fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at Anders Sandberg må betjene oberstlt.s bestilling i sin afd. bror Tyge Sandbergs sted, indtil hans regiment af sogneryttere igen

bliver oprettet. HS skal forestille ham for regimentet. Dermed etc. FT, 7, 371. K.

22. nov. (Kbh.) Anders Sandberg fik brev om, at kongen er tilfreds, at han i sin afd. bror Tyge Sandbergs sted må betjene oberstl.bestilling under Hans Friis, indtil så længe, hans regiment af sogneryttere igen bliver oprettet. Derefter osv. Befalendes etc. JT, 14, 202. K.

23. nov. (Kbh.) Tøjmester Mikkil Andersen fik befaling til at levere 1 stort bundt lunter til orlogsskibet Tre Kroner. Sjt, 35, 541. K.

23. nov. (Kbh.) Dr. Johan Vandel fik brev anlangende Birgitte Hansdatter. Hvad BH har ladet andrage for kongen, kan JV se af hendes hosføjede supplikation. Han skal med forderligste konvokere konsistorium og kende endeligen, om hun bør indlade sig i ægteskab med en anden person. Dermed etc. Sjt, 35, 542.

23. nov. (Kbh.) Gabriel Marselis fik brev om kongens vinskænk Christian Fischers (Fiskers) forrige assignation. GM har tilforn bekommet kongens befaling,¹ sub dato 12. april d.å, til at erlægge 5.000 rd. til CF, og da faldt ingen penge. Kongen beder ham efter forrige ordre af de første hollandske penge, som falder, til CF el. hans fuldm. at erlægge summen, tagende hans bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 542. K.

1) Se ovf., s. 133.

23. nov. (Kbh.) Gabriel Jacobsen, forstander for syge- og kvæsthuset på Bremerholm, fik befaling til at lade optage de 4 palisader, som ligger i vandet i afd. Ulrik Christians have, hvilke han skal forbruge til det plankeværk, som han er befalet at opsætte ved kvæsthuset. Sjt, 35, 542. (Tr.: KD, V, 681). K.

23. nov. (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik befaling til mod Jens Lassens bevis at lade affølge 12 tylvter dæler, som skal forbruges til corps de gardes på voldene. Sjt, 35, 542. (Tr.: KD, V, 681) K.

24. nov. (Kbh.) Johan Smidt fik brev anlangende toldfrihed for Frederik Poulsen, skipper. Kongen har forundt FP at være fri for told af de varer, han med skipper Elliche Leenerts og skipper Claus Boef den 9.

juli har hidsendt fra Amsterdam. Dermed etc. Sjt, 35, 543. K. Indl. 30. juli og 6. okt.

25. nov. (Kbh.) Johan Poulsen fik brev om at lade Melchior Witt vide, at det krudt, som han har leveret til fæstningen Nakskov, skal blive ham betalt af kongen, og han skal blive forsikret, når han hidskikker Philip [Joakim] Barstorffs og Jochim Körbers kvitteringer, hvorimod MW skal lade JK være følgagtig dennes gods, som af denne berettes at være arresteret i Lybæk for samme krudt. Dermed etc. Sjt, 35, 543. K. Indl., se Sjt, 35, 528, 14. nov. (brev 1).

25. nov. (Kbh.) Hans Schack fik brev om at tage fru Helvig, hr. Ebbe Ulfeldts, i arrest anlangende Philip Joakim Barstorff. Kongen erfarer, at PJB bliver ilde trakteret af EU og pålagt at udrede store summer. HS skal lade H anholde i Nyborg, indtil PJB bliver forskånet for sådant af EU og løslades på fri fod imod hende, såfremt kongen ej skal forårsages at resolve andreledes om hendes person. Dermed etc. FT, 7, 372. K.

25. nov. (Kbh.) Hans Friis fik brev om igen under lenet at annamme afd. Tyge Sandbergs forlenede gods. Kongen har for nogen tid siden forlenet TS en del gods i HF's len. HF skal nu igen annamme det under lenet og lade gøre rgsk. derfor. Dermed etc. JT, 14, 203. K.

26. nov. (Kbh.) Bevilling efter begæring for Nicolaus Rentz, farver i staden, til uden trolovelse at lade sig vie hjemme i huset til sin fæstekvinde Anne, enke efter Christoffer Beyer, dog efter foregående lysning af prædikestolen. Forbydende etc. Sjr, 24, 500. Indl. 25. nov.

26. nov. (Kbh.) Mathias Melchior fik befaling til af det brændevad, som han allerede har ved toldboden, at uddele så meget til corps de garderne rundt om voldene, som det strækker til, så at de hver bekommer 8 dages brænde. Dermed etc. Sjt, 35, 543. (Tr.: KD, V, 681). K.

26.? nov. (Kbh.)¹ Rentemestrene fik brev om Frederik Turesens indvisning. Sjt, 35, 543.

1) Kopibogen rummer alene overskriften, derefter følger ³/₄ blank side.

26. nov. (Kbh.) Hans Schack fik brev om, at kongen er tilfreds, dersom Langeland igen er overgivet til ham, at HS deler det svenske folk, som er blevet taget, ml. Ove Thott og Christian Urne, så hver bekommer lige mange. Dermed etc. FT, 7, 372. K.

27. nov. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om mod bevis fra Steen Hohendorff, Johan Christoph von Kørbitz og Christoffer Gabel at lade affølgende de afkøbte kobberstykker, som findes på Tøjhuset. Dermed etc. Sjt, 35, 544. K.

27. nov. (Kbh.) Steen Hohendorff, Johan Christoph von Kørbitz og Christoffer Gabel fik brev om til hofholdningen at anvende penge for nogle kobberstykker. Kongen er tilfreds, at de for højest mulige pris må sælge de afkøbte kobberstykker og anvende pengene til hofholdningen. Derefter osv. Befalendes etc. Sjt, 35, 544. K.

27.¹ nov. (Kbh.) Bryggersskriver Johan Wulf fik befaling til at lade hofslagter Anders Rasmussen til underholdning af de øksne, som han har indkøbt til hofholdningen, bekomme hver anden brygning mask mod betaling, nemlig i denne tid hver tønde for 1 mk. da. Sjt, 35, 545. K. Indl. 21. nov.

1) K. er på bagsiden påskrevet 29. nov.

28. nov. (Kbh.) Tøjmester Mikkil Andersen fik befaling til af Tøjhuset til den store nye pram i Kalvebod at lade følge 6 små bundter lunter og ½ skippd. forladning. Sjt, 35, 544. K. Indl. 28. nov.

28. nov. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at forordne oberst Johan Bessel fornødent kvarter i staden. Dermed etc. Sjt, 35, 545. K.

Lige sådan ordre fik borgmestre og råd om major Adrian von Wehnen under oberst Bessel.

29. nov. (Kbh.) Skriver på Klædekammeret Balthasar Seckman fik befaling til efter den af Jens Lassen underskrevne rulle til de deri specificerede artilleribetjente at levere 1 par tykke strømper. Sjt, 35, 545. K.

29. nov. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om at forstrække oberstlt. Valentin Moltzan (Meltzin) 200 rd. på hans resterende fordring mod hans be-

vis, hvorfor kongen vil lade ham betale. Befalendes etc. Sjt, 35, 545. Orig. i Rtk. 216.200. K.

29. nov. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik befaling til at lade skipper Thomas Bonom af Kalundborg af Provianthuset bekomme proviant for 33 rd. 2 mk. for hans fortjente fragt efter den takst, som nu er gjort af borgerskabet anlangende proviant. Sjt, 35, 545. K.

29. nov. (Kbh.) Adolph Fuchs fik brev anlangende, at kongen har forløvet Knud Grubbe, Claus Grubbe og Jacob Grubbe fra ritmester Diderick Veckes kompagni, eftersom de eragter at forsøge sig videre. AF skal lade dem passere og forhjælpe dem til det, de kan restere. Dermed etc. SkT, 9, 160.

29. nov. (Kbh.) Ritmester Diderick Vecke fik brev anlangende, at kongen har bevilget, at Knud Grubbe, Claus Grubbe og Jacob Grubbe må forløves fra DVs kompagni, eftersom de eragter at forsøge sig videre. DV skal give dem afsked og lade dem passere. Dermed etc. SkT, 9, 160. Inkl. udat.

29. nov. (Kbh.) Enevold Parsberg fik brev om at levere oberst Ove Thott nogle samlede ryttere. Kongen erfarer, at EP har samlet en del ryttere til kongens tjeneste. Han skal overlevere dem med officerer til OT, hvorimod kongen igen vil kontentere ham for den bekostning, han har gjort derpå. Indtil de bliver leveret, skal han gøre den anordning, at de forbliver i kvartererne og bekommer underholdning. Dermed etc. JT, 14, 203.

30. nov. (Kbh.) Bevilling efter begæring for Lorentz Jacobsen og Sitzele Mikkelsdatter til efter lysning af prædikestolen at vies hjemme i huset. Sjr, 24, 500.

30. nov. (Kbh.) Bevilling efter begæring for Casper Uberlacher, urtegårdsmand i kongens lysthave, til uden foregående lysning af prædikestolen at lade sig vie til sin fæstekvinde hjemme i huset. Sjr, 24, 500. Inkl. 28. nov.

30. nov. (Kbh.) Hans Schack fik brev om at samle fartøjer og at hidskikke erobrede standarter og faner. Så og om det, hr. Steen Bille, Otte Pogwisch og Henning Pogwisch er befalet. Kongen erfarer den lykke-

lige, af Gud forlenede viktorie over fjenden. HS skal med flid lade samle alle de fartøjer, som findes omkring Fyn og kan tilvejebringes, og holde dem i beredskab ved Nyborg. I lige måde skal han tage til sig alle de standarter og faner, som er erobret fra fjenden i marken el. i Nyborg, og ved sikker lejlighed skikke dem til Kbh. Kongen har befalet SB og HP som kommissarier med HSs råd og direktion at forrette alt dér i landet, være sig at tilvejebringe proviant og kommunikere om alt med OP, såvel som hvorledes Nyborg kan blive forsynet med proviant o.a. Kongen har befalet kommissarierne at udskrive fornødne folk af landfolket dér, såvel som de jyske kommissarier af Jyll., til at rekruttere HSs regiment til fods, såvel som generallt. Claus von Ahlefeldts. Men de kompagnier, som nu findes af begge CvAs regimenter til fods i landet, skal kommissarierne lade forlægge i købstæderne og handle med borgerskabet om at forskaffe fornødne klæder. Befalendes osv. FT, 7, 372. K.

30. nov. (Kbh.) Steen Bille og Henning Pogwisch fik brev om deres kommissionats bestyrelse i Fyn. Særdeles om magasindsamling, Hans Schacks og generallt. Claus von Ahlefeldts regiments rekruttering og udskrivning dertil. Item om CvA og generalmajor Frederik von Ahlefeldts folks indkvartering og underholdning. Kongen betror adressaterne at være kommissarier i Fyn til at forrette det, der uforbigængeligen behøves til landets defension og militiens underholdning. Til den ende tilskikkes de fuldmagt. De skal bruge HSs råd i alting og uden persons anseelse søge landets bedste og militiens konsevation, være sig at indsamle kontribution, at skrive til folket o.a., og kommunikere om alting med Otte Pogwisch. I besynderlighed skal de være betænkt på middel til, at et godt magasin af proviant og alle slags vivres kan blive gjort i Nyborg, og at HSs og CvAs regimenter til fods bliver rekrutteret med landfolk. som de hver skal udskrive, så begge regimenter kan blive kompletteret. Men de kompagnier af CvAs og FvAs, som nu findes i Fyn, skal de lade forlægge i købstæderne, gørende deres flid til, at de bliver underholdt og klædt, eftersom de med HS og Otte Pogwisch finder det godt. Dermed etc. FT, 7, 373. K.

30. nov. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende hr. Steen Billes og Henning Pogwischs kommissariats bestilling og forretning i Fyn. Kongen har befalet SB og HP at være kommissarier i Fyn og kommunikere med ham i det, som behøves til landets defension og militiens konsevation, være sig indsamling af kontribution el. magasin, folkets ud-

skrivning og i andre måder, så og at bruge Hans Schacks råd. I særdeleshed har kongen befalet dem at være betænkt på middel til i Nyborg med forderligste at forskaffe magasin af alle slags vivres, så og i købstæderne at lade lægge de kompagnier af soldater af Claus von Ahlefeldts og Frederik von Ahlefeldts kompagnier, som nu findes i Fyn, så de bliver forsynet med klæder og underholdning. Kongen har og befalet dem at udskrive folk til at komplettere HSs og CvAs regimenter til fods. FT, 7, 374. K.

30. nov. (Kbh.) Hans Friis fik brev anlangende, at kongen er tilfreds, at Anders Sandberg i sin afd. bror Tyge Sandbergs sted må betjene oberstlt. bestilling under HF's regiment, indtil hans regiment af sogneryttere igen bliver oprettet. Deslige ser kongen gerne, at HF ved først forefaldende lejlighed under sit regiment akkomoderer løjtnant Fosgraf. Dermed etc. JT, 14, 203.

30. nov. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev anlangende veksler på 1.000 rd. til de polske folk og om at forbedre deres kvarterer. Kongen har lovet det polske folk for deres gode forhold i Fyns erobring 1.000 rd. af Jyll. OP skal straks lade pengene overgøre til Hamborg af de påbudne kontributioner i Jyll., så det polske folk, når det marcherer ud, kan finde dem hos Albret Baltser Berns arvinger dér, på det de ikke skal forhindres i udmarchen. Eftersom de beklager sig ej hidindtil at have været vel akkomoderet med kvarter, skal OP herefter, så længe de forbliver i riget, gøre sin flid til, at de efter landets lejlighed bliver forset med godt kvarter. Dermed etc. JT, 14, 203. Orig. i DKanc. B 167D.

30. nov. (Kbh.) Mogens Friis fik brev om den kontrakt, som han har oprettet med de polske. Det er for kongen foredraget, at MF på vegne af kongen har oprettet en kontrakt med polakkerne om en sum penge, og det beklages, at den ej er holdt. MF skal gøre sit bedste til, dersom kontrakten er oprettet af ham, så vidt kvartererne kan tåle det, og det ej allerede er efterkommet, at den kan blive fyldestgjort, så de ej skal have årsag til at opholde sig længere i riget. Dermed etc. JT, 14, 204.

1. dec. (Kbh.) Skriver på Klædekammeret Balthasar Seckman fik befaling til ved alen og mål at levere Jens Lassen det rydske vadmel, som findes dér, tagende hans bevis, hvorefter det skal godtgøres. Sjt, 35, 546. K.

1. dec. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om i et overslag at beregne det gods, som dr. Hans Svane begærer til pant tillige med mag. Rasmus Brochmands afståede gods. De tilskikkes 2 overslag og beregninger fra Rtk. over en del gods, som HS på sin egen og en del på ministerii vegne begærer til pant imod forstrækning til garnisonen i staden, nemlig ét på 1.937½ rd. og et på 5.040 rd. og et på 2.833 rd. 1 ort. Desligeste en beregning på 2 gårde, som RB allerede har bekommet til pant og nu har opdraget til HS. Adressaterne skal lade beregne de 4 overslag, så HS derefter kan få panteforsikring på alt i et skøde. Dermed etc. Sjt, 35, 546. K.

1. dec. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at godtgøre Jens Lassen det, han efter kongens befaling¹ har skaffet oberst Hoffmann, så og forstrækning til den hollandske udskikkedes traktement. Dermed etc. Sjt, 35, 547. K. Orig. i Rtk. 216.206.

1) Se ovf., s. 375.

1. dec. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at forskafe Villum Lobrecht så mange tømmere, som han har fornødent til værket ved bryghuset. I lige måde skal han henvise tømmere til oberstlt. Henschen til at opbygge en corps de garde til rytteriet, som holder vagt uden for byen. Dermed etc. (Tr.: KD, V, 681-82). K.

2. dec. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende Strange Trøner og Villum Fyren. Hvad ST har ladet andrage for kongen, kan de se af hans hosfølgende supplikation. De skal tilholde VF straks at levere ham 1 års rente, som ungefær skal være 800 rd., så og af kapitalen dertil 1.000 rd. til hans indkvartering o.a. i disse besværlige tider. Dermed etc. Sjt, 35, 547. (Tr.: KD, V, 682). K.

2. dec. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om, at kongen er tilfreds, at kaptajn Mathias Melhorn må bekomme reformeret kaptajns traktement, så og underholdning til en tjener fra den tid, han sidst har bekommet kongens befaling¹ anlangende inspektion ved tolden. Befalendes etc. Sjt, 35, 548. K. Indl. 27. nov.

1) Se ovf., s. 401.

2. dec. (Kbh.) Georg Hoffmann fik befaling til at lade generalmajor Frederik von Ahlefeldt bekomme så mange af de stormpæle, som han

har i forvaring, og som denne begærer deraf. Dermed etc. Sjt, 35, 548. (Tr.: KD, V, 682). K.

3. dec. (Kbh.) Bevilling efter begæring for nærværende Mads Jacobsen, stenhugger, til at lade sig vie hjemme i huset til sin fæstekvinde Mette, enke efter Peder Christensen, dog efter foregående lysning. Forbydendes etc. Sjr, 24, 501. Incl. 20. nov.

3. dec. (Kbh.) Bevilling efter begæring for Albret Itzen til at lade bruge Peder Hansen Korsør som sin fuldm. inden og uden for byen i lovlig proces. Sjr, 24, 501. K. Incl. 3. dec.

3. dec. (Kbh.) Albertus Matthisen, kongens bygmester, fik befaling til at tage så mange tagsten af de gamle, som ligger på det brøden hus, som står sønden op til kongens smedje på Holmen, og dermed lade reparere de huller, som stormen har opbrudt på tøjhustaget, indtil glaserede sten kan blive forskaffet andetsteds fra. Sjt, 35, 548. (Tr.: KD, V, 682). K.

3. dec. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om at lade kaptajn Johan Clausen af Tøjhuset bekomme følgende species: 4 3-pundige stykker, 18 musketter med tilhørende banteler, 150 pd. krudt, 6 enkelte bundter lunter, 50 kugler til stykkerne, 50 pd. musketkugler, hvorpå JL skal tage hans revers, at det efter aflagt rejse igen leveres. Dermed etc. Sjt, 35, 548. K. Incl. 2. dec.

4. dec. (Kbh.) Corfitz Trolle fik på vegne af fru Ide Skeel arrest på Herman Walmand af Bremens penge hos kaptajn Claus Mikkelsen. CT har for kongen ladet andrage, hvorledes HW forgangen år har købt en del korn og øksne af hans mor, IS, hvilket andrager 400 rd., som efter hans obligation skulle have været betalt til Albret Itzen i Kbh. 12. okt. 1659. Da CM på HWs vegne skal have solgt øksne i staden, og pengene endnu står hos ham, bevilger kongen efter CTs begæring, at de 400 rd. må arresteres af de penge, som tilhører HW og står hos CM, indtil han betaler AI. Forbydende etc. Sjr, 24, 502. K. Incl. udat.

4. dec. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om gods, Albret Itzen, indvåner i Kbh., og Jens Lassen begærer til pant. AI begærer til pant Lyngby i Kbh.s len imod forstrækning til garnisonen i staden af så mange penge, som godset kan forrente ved 6 pct. De skal overregne godsets ind-

komst og anslå den efter renteritakst, hvorpå de skal indlevere afregning i Kanc., så AI kan få kongens forsikring og panteskøde. Dermed etc. Sjt, 35, 549. K.

Lige sådant brev fik de om JL den 31. dec. med indgang, at kongen herhos tilskikker ham en fortegnelse over noget gods, som JL begærer til pant imod så mange penge etc.

4. dec. (Kbh.) Hr. Joakim Gersdorff og Peder Reedtz fik brev om at konvokere stænderne om garnisonens underholdning og klæder i 5 måneder. Garnisonen i staden og på Christianshavn skal denne tilstående vinter uforbigængeligen forsynes med underholdning i kvarterer. Derhos skal tænkes på middel til, hvorledes klæder kan forskaffes til soldatesken, på det den ikke skal gå til i den strenge kulde, som nu stunder til. Dette synes bekvemmeligt at kunne iværksættes, om en lige proportion kan træffes. Til den ende skal de tilholde borgmestre og råd, at de inden førstkommende onsdag aften i det længste fra sig leverer en designation over alle de familier, som bor i Kbh. og Christianshavn, uden undersed, enten de er rige¹ el. fattige, hvorefter enhvers proportion kan gøres. De skal førstkommende mandag lade konvokere stænderne el. deres fuldm. i staden og i Christianshavn og på kongens vegne foreholde dem, hvorledes garnisonen i 5 måneder kan blive indkvarteret og forsørget med underholdning og klæde, gørende med dem en fuldkommen slutning, på hvad manér det kan ske. Dermed etc. Sjt, 35, 549. (Tr.: KD, V, 682-83). K. Incl. udat.

1) KD, V, 683, har *ringe*.

4. dec. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om med forderligste at assignere Jens Lassen 1.000 rd. til artillerifolket af de penge, som han har bekommet af de hollandske gesandter på veksler. Dermed etc. Sjt, 35, 550. K.

4. dec. (Kbh.) Hans Schack fik brev om under kongens kavaleri at akkomodere nærværende Henrik Otto efter den kvalitet af charge, han tilforn har betjent. Indtil han bliver akkomoderet, skal HS forse ham med kvarter som reformeret. Dermed etc. FT, 7, 374. K.

5. dec. (Kbh.) Kaptajn ved toldboden Mathias Melhorn fik brev anlangende at lade indkomme ubehindret gennem bommen alle de med flåden hidkomne skiberum, som er kommet ladet med proviant o.a.

provision, men de, som har stykgods inde, skal tilforn angive det hos toldereren. Sjt, 35, 550. K.

5. dec. (Kbh.) Tøjmester Mikkel Andersen fik brev om til stykkerne på prammen Lykkepotten at lade levere 10 små bundter lunter, 9 træpartroner til karduser og 2 lammeskind med uld på. Sjt, 35, 550. K. Incl. 3. dec.

6. dec. (Kbh.) Bevilling til Christen Andersen, portner ved Holmen, til at bevåne en af kongens våninger i Skipperboderne, nemlig nr. 10 i Delfinstræde. Givet etc. Sjr, 24, 502. (Tr.: KD, III, 498-99). K.

6. dec. (Kbh.) Borgmester Peder Pedersen og borgmester Hans Sørensen fik brev om at tilholde bønderne på Amager med forderligste at forføje sig til Kbh. for efter Frederik von Ahlefeldts ordre at ise ved Kastellet og byen. Dermed etc. Sjt, 35, 551. (Tr.: KD, V, 683). K. Incl. udat.

Lige sådan ordre fik HS i Christianshavn anlangende at tilholde bønderne i Øster og Vester Sundby at vække om Christianshavn, datum ut supra.

6. dec. (Kbh.) Albret Matthisen fik brev om at måle skriver i Klædekammeret Balthasar Seckmans plads ved Klædekammeret. Kongen har til BS solgt 4 fag hus og tilhørende jordsmon, i længden 10 al. 9 tol, i bredden 10 al. 3 kvarter, liggende og bygget vesten til Klædekammeret. Og tilforn er skødet ham den hosliggende plads ml. Klædekammeret, Islandske Kompagnis plads' plankeværk og Peter Kalthoffs bygning. AM befales at tilmåle BS den ganske plads med de 4 fag hus, som nu forefindes og er indplanket, og skriftligt indlevere målene i Kanc., så de kan indføres i skødet. Sjt, 35, 551. (Tr.: KD, V, 683-84). K. Incl. udat.

6. dec. (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik befaling til sig i god forvaring at annamme de fra Norge hidkomne palisader og dæler og ikke udgive dem uden kongens ekspres ordre. Sjt, 35, 552. K.

6. dec. (Kbh.) Niels Juel fik brev om at lade affølge så meget af det tømmer, som er taget af den aftakkede pram, som Frederik von Ahlefeldt eragter fornødent til opbygning af sit batteri. Dermed etc. Sjt, 35, 552. K.

6. dec. (Kbh.) Tøjhus skriver Mathias Hasse fik befaling til mod Frederik von Ahlefeldts bevis af Tøjhuset at lade affølge så mange musketter, sidegewehr, gehæng og banteler, som er fornødent til det vendelboske folks bevæbning. Sjt, 35, 552. K.

6. dec. (Kbh.) Jørgen Kruse fik brev om nogle folk til oberst Ejler Holcks regiments komplettering. Henrik Rantzau har tilforn bekommet befaling¹ til at rekruttere EHs regiment af Vendsyssel. JK skal efterkomme befalingen, således at han er den af ham til den ende udskikkede officer, Laurids Middelton, beforderlig med, at han af Vendsyssel det første muligt bekommer 50 gemene knægte til at komplettere regimentet med, hvilket han og siden, når de bliver kompletteret, ved første forefaldende lejlighed skal overføre til Kbh. Dermed etc. JT, 14, 204. K.

1) Se ovf., s. 244.

8. dec. (Kbh.) Johan Steenkuhl fik brev om at lade holde til bedste så meget vadmel, strømper og vanter, som behøves til garnisonen, hvorfor kongen vil lade betale. Dermed etc. Sjt, 35, 552. K.

8. dec. (Kbh.) Mathias Melhorn fik brev om [brænde]ved til Christianshavns volde. Han har tilforn bekommet befaling¹ til at uddele dette brændeved. Kongen befaler ham at lade uddele nævnte brændeved efter oberst Lobrechts ordre proportionaliter i lige måde til de 7 corps de gardes på Christianshavns volde. Sjt, 35, 552. (Tr.: KD, V, 684). K.

1) Se ovf., s. 402.

8. dec. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om at lade færdiggøre 80 skilderkjortler, hvoraf han skal levere 30 til artilleriet og de øvrige til Frederik von Ahlefeldt, som igen kan lade dem levere til garnisonen. Dermed etc. Sjt, 35, 553. Orig. i Rtk. 216.206. K. (2, det ene overstreget). Indl. 8. dec. og udat.

8. dec. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om hos kommissarierne at annamme 955 rd. og deraf imod kvittering give artilleriofficerer og betjente, så vidt de strækker til, til 3 ugers verpflegung. Dermed etc. Sjt, 35, 553. K. Indl., se foreg.

8. dec. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om at tilvejebringe isetøjet, samt hvad der gøres fornødent ved artilleriet, Tøjhuset, voldene og flåden. Han skal med forderligste befordre det, som behøves til at vække med ved Tøjhuset og i Kalvebod o.a. steder ved Kbh., nemlig 100 økser med skafter, 200 bådshager med stager fastnaglet, og det, som er nødvendigt ved Tøjhuset og på voldene og flåden, nemlig nyt dug til at gøre kuglesække af, først 2 stykker til halve og $\frac{3}{4}$ kartover, item 1.000 ege-el. birkebarkuner, som skal være beslagne fortil, så det er i forråd, når påskes. Dermed etc. Sjt, 35, 553. (Tr.: KD, V, 684). K. Indl. 7. dec.

8. dec. (Kbh.) Rentemestrene fik brev anlangende borgmester Niels Hansen i Helsingørs dont. Kongen er tilfreds, at de må antage de af notarius publicus i Amsterdam vidimerede dokumenter og bevisers ekstrakter, som NH har hidskikket fra Holland, til at validere Kronborgs magasin-, proviant- og forstrækningsrgsk. fra Philippi Jacobi 1657 og fremdeles, indtil fæstningen blev indtaget af fjenden, og derefter udstede kvittance og afregning, hvorimod nævnte dokumenters og bevisers originaler skal være døde og magtesløse og NH give adressaterne revers i Rtk., så snart det kan ske med sikkerhed, imod at indlevere de vidimerede kopier til kassering. Dermed etc. Sjt, 35, 554. K. Indl. 6. dec.

8. dec. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at lade Johan Liebrecht (Leibreich)¹ bekomme 400 søm til at lade forfærdige en corps de garde til rytteriet, hvilket igen skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 554. K. Orig. i DKanc. B1790.

1) I Orig. anføres han som *oberst til hest*.

8. dec. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om mod kvittering af skriver på Klædekammeret Balthasar Seckman at annamme 350 sldl. af de penge, han skal erlægge for de 4 fag hus ved Klædekammeret, som kongen har solgt ham, hvilke penge han siden skal lade erlægge til Hans Dibolt, kongens jægermester, og afkorte på hans resterende besoldning. Dermed etc. Sjt, 35, 554. K.

8. dec. (Kbh.) Adolph Fuchs fik brev om Frederik Pøpping (Pipping), indvåner i Kbh., anlangende at hidføre en arresteret skipper. Hvad FP har ladet andrage for kongen, kan AF se af hans hosfølgende supplikation. AF skal fremskikke skipperen og købmanden arresteret til

Kbh., så og i god forvaring lade henlægge det gods og redskab, der er bjerget af skibet. Dermed etc. SKT, 9, 160.

8. dec. (Kbh.) Befaling til borgmestre og råd i Rønne anlangende Laurids Hansen, tolder i Tønsberg. LH har for kongen ladet andrage, at han er til sinds at begive sig til Bornholm for dér at søge sin afd. fars og brors efterladte arv og betale sin gæld dér på landet, hvorfra han hidindtil er blevet forhindret en tid lang for adskillige indfaldende irringer. Adressaterne befales i deres by, hvor den prætenderede arv skal være faldet, at være ham beforderlig i hans retmæssige prætension, så at han af sine søskende og svogre uden lang vidtløftighed vederfares det, ret er. SkT, 9, 160. Incl. 6. dec.

9. dec. (Kbh.) Bevilling for Matthias Rohde af Lybæk til fra staden der-til at udføre 21 halvtd. krudt, som tilforn var ankommet derfra, men kommet til skade i Kbh. Dog er han forpligtet til på egen bekostning og risiko igen at hidskaffe lige så meget godt krudt, hvorfor han skal blive godtgjort samme betaling. Sjr, 24, 503. K. Incl. 12. okt.

9. dec. (Kbh.) Jørgen Friis til Lindholm fik efter begæring brev om at måtte arrestere skipper Lorentz Svendsen af Lybæk og ham tilhørende gods og ladning, som han har på Jørgen Ribbeche af Lybæks skib, indtil JF er kontenteret. Forbydende etc. Sjr, 24, 503. K. Incl. 8. nov.

9. dec. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med Laurids Christensen, indvåner i Kbh., anlangende det, han kan tilkomme, og for det, han af samme fordring ikke allerede har fået betaling el. indvisning for. Kongen er tilfreds, at de gør ham indvisning i kirkens bygsel og tredje års tage i Agdesidens len, nok i ringetolden i Flækkerø, item i den uvisse indkomst af Råbygdelaget og Nedenæs len, nok i skibstolden af de vendiske skibe, som lossere og lader ved kontoret i Bergen, så og i maltaccisen i Bergen, indtil han el. hans arvinger er betalt, med rente fra brevets dato. Dermed etc. Sjt, 35, 555. K. Orig. i DKanc. B1790.

9. dec. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om hos Balthasar Seckman at lade annamme 100 rd. og igen levere generalmajor Breda dem, tagende hans bevis, hvilket skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 555. K.

9. dec. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at lade nærværende kaptajn Paul Barin under oberst Holcks regiment bekomme verpflegung og underholdning i staden lige ved andre kaptajner fra 20. nov. Dermed etc. Sjt, 35, 555. K.

9. dec. (Kbh.) Jørgen Krabbe og Joakim Frederik Vind fik brev om straks at begive sig til Otte Christoffer Ulfeldts i staden under forsegling stående gods og løsøre, åbne det og deraf til hans fornødenhed udtage guld, sølv, gangklæder, sengeklæder el. a. løsøre, som er vurderet, og kan være ham mindst til skade, indtil 500 rd. værd, og levere det til hans skolemester, tilholdende ham på kongens vegne imod hans kvittering at annamme det til sig og udgive det til OCU's fornødenhed imod at gøre rigtighed. Men om noget gjort guld er udtaget, skal de tilforn lade det vurdere ved guldsmeden. For det, de udtager, skal de i stedet nedlægge en fortegnelse under deres hænder og igen forsegle det øvrige. Dermed etc. Sjt, 35, 556. K.

9. dec. (Kbh.) Tolder Johan Smidt fik brev om de skibe, som nu er kommet med den hollandske flåde. Han forstændiges, at kongen har bevilget, at alle de skibe, som er ankommet og alene er ladet med proviant, og de varer, som der ingen told annammes af, må være forskånet for lastpenge, og deraf kun annammes 4 sk. for havne- og rorstold af hver læst. Sjt, 35, 556. K. Incl. udat.

10. dec. (Kbh.) Oberst Georg Hoffmann fik befaling til at lade være følgagtig til nærværende person den skærbåd med al tilhørig folk og redskab, som han selv bruger. Sjt, 35, 557. K.

10. dec. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om at forskaffe nærværende person en bekvem båd og ordinere en dygtig skibsofficer med tilhørende folk og redskab, som efter hans angivende kan krydse på de steder, han begærer. Dermed etc. Sjt, 35, 557. K.

10. dec. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om prisen for mask. Kongen kommer i erfaring, at bryggere o.a. borgere i staden afhænder deres mask for så ubillig en pris til rytterne, så de ikke kan udstå at købe den. De skal gøre den anordning, at alle de, som har mask at sælge, afhænder det til en billig pris til rytterne i garnisonen, til hvilken ende adressaterne skal sætte en billig takst, hvor dyrt, de må sælge

den, og have flittig indseende med, at ingen sælger den dyrere, under straf. Dermed etc. Sjt, 35, 557. (Tr.: KD, V, 685). K.

Lige sådan befaling fik borgmestre og råd på Christianshavn.

10. dec. (Kbh.) Peder Jensen, renteskriver, fik brev om hos adelen i staden at indfordre det, som resterer af de 3 måneder udlovede bådsmandspenge. Sjt, 35, 557. K.

10. dec. (Kbh.) Hans Boysen fik brev om at lade Tyge Krabbe bekomme det, han indtil datum resterer af sin besoldning. Dermed etc. Sjt, 35, 558. K.

10. dec. (Kbh.) Kaptajn Mathias Melhorn fik befaling til at have indseende med, at ingen tomme Rostocker- el. a. øltønder bliver ført fra Kbh. el. Christianshavn. Sjt, 35, 558. (Udt.: CCD, VI, 423). K.

10. dec. (Kbh.) Bygmester Albret Matthisen fik befaling til ved dem, der har forstand derpå, at lade måle og vurdere de 2 våninger, Hans Hermansen slagter har i brug. Dermed etc. Sjt, 35, 558. K. Indl. 9. dec.

10. dec. (Kbh.) Oberst Bertram de la Coste fik befaling til straks at lade opsøge den person, som skal have skældt på Jens Lassen, og levere ham til slotsfogeden. Dermed etc. Sjt, 35, 558. (Tr.: KD, V, 685).

11. dec. (Kbh.) Christoffer Hopmand (Hauptman), drabant, fik efter begæring brev på Nivå¹ Mølle i Kronborg len.² Kongen erfarer, at møllen er ledig formedelst møllerens undsigelse. Han bevilger CH den hans livstid, uden fæste el. stedsmål, ægt, arbejde o.a. Dog skal han i rette tid levere den årligt landgilde og holde møllen ved lige. Forbydende etc. Sjr, 24, 504. K. Indl. udat.

1) Kopibogen har *Nibbe Mølle*. 2) Indl. har *Kalleboe sogn*, altså Karlebo s.

11. dec. (Kbh.) Claus Ravn fik brev om, når det begæres, at begive sig til afd. mag. Niels Friis' forseglede bo i staden, åbne det og ved rettens middel deraf lade udtage de breve, som findes anlangende stervboet i Norge, hvorpå han skal forfatte en specifikation, som han skal underskrive tillige med kreditorernes fuldm. el. hvem, der udtager brevene, el. også lade det antegne på skifteregistreringen til efterretning. Dermed etc. Sjt, 35, 558.

11. dec. (Kbh.) Ulrik Sidtscher, kongens herold, fik brev på Bygholm Mølle i Stjernholm len. Kongen erfarer, at møllen er ledig formedelst møllerens død. Efter begæring bevilger han US møllen hans livstid for halv afgift, at gøre sig så nyttig, som han bedst kan, uden fæste el. stedsmaal, ægt, arbejde o.a. hovtyngte. Dog skal han årlig i rette tid levere den halve afgift og holde møllen ved lige. Forbyndendes etc. JR, 13, 113. K. (2). Inkl. udat.

12. dec. (Kbh.) Hr. Ove Giedde til Tommerup fik efter begæring brev om fra staden at måtte lade udføre 100 td. salt. Forbyndendes etc. SJR, 24, 504. K. Inkl. udat.

12. dec. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende Anne, Knud Vandkikkers. Hun har for kongen ladet andrage, hvorledes hun på det højeste anstreges af sine kreditorer, og hun har hos kongen stående sine midler, hvormed hun skulle tilfredsstille dem. Da hun i denne besværlige tilstand ej så snart kan erlange nogen betaling hos kongen, beder denne adressaterne midle det således, at hun ikke for hastigt overiles med proces, men gives dilation, indtil hun kan bekomme sin resterende betaling, i hvilken de kan forsikres hos kongen pro kvota, indtil midlerne strækker til og de kan afbetales med påløbne renter. Dermed etc. SJT, 35, 559.

12. dec. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om til hofmarskalken til hofholdningen at erlægge 1.000 rd. af de 5.000 sidste hollandske penge, tagende bevis, hvorefter det skal blive godtgjort. Dermed etc. SJT, 35, 559. K.

12. dec. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om af Peder Jensen, renteskriver, at annamme 350 rd., som resterer for de våninger, kongen har forundt ham i Dybensgade i staden efter skøde af 9. nov. De skal igen imod kvittering erlægge generalmajor Joachim von Breda pengene, som de skal føre til indtægt og udgift. Dermed etc. SJT, 35, 559. K.

12. dec. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at de i Peder Jensen, renteskrivers resterende løn må afkorte 100 rd. af det, han tilkommer at give for de 2 af kongens våninger, hvorpå kongen 9. nov. har udgivet skøde¹. Befalendes etc. SJT, 35, 560. K.

1) Se ovf., s. 391.

12. dec. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om noget gods, Mogens Høg begærer til pant. Kongen tilskikker dem herhos fortegnelse over gods, som MH begærer til pant imod forstrækning, efter den med ham gjorde afregning andragende 7.543 rd. De skal efter fortegnelsen anslå så meget af det specificerede gods, hver td. htk. til 60 rd., som hans fordring kan andrage, hvorpå de skal indlevere fortegnelse i Kanc., så han kan få kongens forsikring og panteskøde. Dermed etc. Sjt, 35, 560. K.

12. dec. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om, at kongen er tilfreds, at de godtgør Hans Mandixen, indvåner i Kbh., rente af 2.525 rd. 2½ mk. fra afregningens dato, 18. febr., og indtil betalingen sker, eftersom det er børnepenge, han selv må forrente. I lige måde må han godtgøres rente af 3.933½ rd. 16 sk. forstrakte rede penge, som han tilkommer efter afregning på Rtk. Sjt, 35, 560. K. Orig. i Rtk. 216.201. Indl. 29. nov.

12. dec. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om gods, Jørgen Reitzer begærer til pant. De tilskikkes en fortegnelse over gods, JR begærer imod forstrækning til garnisonen i staden af så mange penge, som godset kan forrente ved 6 pct. De skal overregne godsets indkomst og anslå den efter renteritakst, hvorpå de skal indlevere fortegnelse i Kanc., så JR kan bekomme kongens forsikring og panteskøde. Dermed etc. Sjt, 35, 561. K.

13. dec. (Kbh.)¹ Skøde til Balthasar Seckman, klædekammerskriver, på en våning ved Klædekammeret. Kongen sælger for sig og efterkommeren til BS og arvinger kronens plads og påbyggede 4 fag hus, liggende vest for porthuset el. Klædekammeret i Kbh., norden for tøjmaster Peter Kalthoffs hus og baghus, østen for Islands Kompagnis plads og plankeværk og sønden fortovet² langs stranden. Pladsen er med plankeværk og nabobygning og huse som følger: 4 fag hus tvært igennem porthuset, som nu er Klædekammeret, hvor de 4 fag hus og dette bliver skilt fra hverandre vinkelret igennem huset fra norden og i sønder fra stolpe til stolpe, er 10 al. 3 kvarter, fra den søndre stolpe, som de 4 fag hus og Klædekammeret el. porthuset skilles ad, og hen i øster til plankeværket vendende imod Slotspladsen og stående ml. porthuset og tøjmasters hjørnestolpe på hans hus, dertil 11 kvarter lang, samme plankeværk fra porthuset el. Klædekammeret fra norden i sønder indtil tøjmasters hus' hjørnestolpe er 15 al. 3 kvarter lang, fra tøjmasters

hus' hjørnestolpe igen og hen i vester til hjørnestolpen på tøjmeesters smedje er 21 al. 1 kvarter lang, fra tøjmeesters smedje fra hjørnestolpen igen fra nord og i sønder langs tøjmeesters baghus indtil hans vedhammer ret ind i krogen er 15 al. 1½ kvarter lang, fra krogen igen hen i vester og nord indtil Islandske Kompagnis plankeværk er 20 al., fra tøjmeesters staldhus og langs Islandske Kompagnis plankeværk hen fra sydvest og hen i nordøst indtil plankeværket langs fortovet, er 32 al. 1 kvarter lang. Plankeværket langs fortovet fra Islands Kompagnis plankeværk og hen i øster indtil hjørnestolpen på plankeværket vendende imod Højbro er 32 al. lang, fra samme hjørnestolpe og hen til stolpen, som står næst portstolpen hen i sønder, er plankeværket 3½ al. langt, fra stolpen næst portstolpen igen og hen i vester indtil 3. stolpe på porthuset, som de 4 fag hus bliver fraskilt, er 5 al. lang. Hvilken plads med 4 fag hus osv. SJR, 24, 505. K.

1) Efter brevet står: Bestalling for Hans Larsen Skotte til at have indseende med Amagerens vagt og isning i Christianshavn, findes i bestallingerne 14. dec. 1659. 2) Efter K, kopibogen har *synden for touged*.

13. dec. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om gods, Erik Rosenkrantz begærer til pant. De tilskikkes fortegnelse over gods, ER begærer på vegne af Hans Mule imod forstrækning af så mange penge, som godset kan forrente ved 6 pct. De skal overregne godsets indkomst og anslå den efter renteritakst, hvorpå de skal indlevere fortegnelse i Kanc., så ER kan bekomme kongens forsikring og panteskøde. Dermed etc. SJT, 35, 561. K.

13. dec. (Kbh.) Proviantskriver Hans Hansen fik befaling til, så snart de fra Norge hidkommende skibe, som har laks, sild og torsk inde, angiver sig, til hofholdningen straks at lade bekomme og udvælge af køkkenskriver Hans Olufsen før nogen anden, hvo det og være kan, 3 læster laks, 3 læster sild, 2 læster torsk. SJT, 35, 562. K. Indl. 13. dec.

13. dec. (Kbh.)¹ Maturin Dupont, tolder i Ribe, fik forbedring af sin tolderbesoldning. Kongen har for lang og tro tjeneste forundt ham til hans løns forbedring over den ham forundte tolderbesoldning 200 rd. årligt fra 1. sept. sidst forleden, for hvilke han må gøre sig betalt af tolden dér. JR, 13, 114. Orig. i DKanc. B 165A.

1) Kopibogen rummer blot overskriften, derefter følger en blank side, og brevet er udat., men tekst og datering er hentet fra Orig.

13. dec. (Kbh.) Erik Rosenkrantz fik fuldmagt til at være kommissarius. Kongen har befalet og befuldmægtiget ER at gøre anordning til arméens underholdning i Århus stift. Han befaler alle, af hvad stand og kondition, at de uden ophold eksekverer og efterkommer den anordning, ER gør, såfremt de ikke vil stande til rette. Hvorefter osv. JR, 13, 114. K.

13. dec. (Kbh.) Mogens Friis fik brev om, at kongen er tilfreds, at han må forløves en måneds tid til at rejse til Kbh., dér at forrette sine ærinder. Til hvilken ende kongen har befalet Erik Rosenkrantz igen i hans sted at antage hans kommissariebestilling og forvalte den, så længe han er borte. Dermed etc. JT, 14, 205. K.

13. dec. (Kbh.) Erik Rosenkrantz fik brev anlangende rentemester Mogens Friis til Favrskovs kommission. Kongen har forløvet MF en måneds tid at rejse til Kbh., dér at forrette sine ærinder. ER skal igen antage hans kommissariebestilling og i hans fraværelse forrette det, der kan forefalde. Dermed etc. JT, 14, 205. K.

13. dec. (Kbh.) Mogens Krag m. fl. oberster fik brev om at komplettere deres regimenter. MK skal gøre sit bedste til, at hans regiment straks bliver kompletteret af landfolket i Jyll., så det kan være beredt med første åbne vand at gøre kongen tjeneste, hvor han behøver det. Til den ende har kongen befalet¹ kommissarierne i Jyll. at gøre ham al mulig assistens. Dermed etc. JT, 14, 205. K. Indl. 12. dec.

Lige sådan befaling fik oberst Laurids Pogwisch, oberstlt. Jørgen Barnekow under generalmajor Fuchs' regiment. Item Claus Dyre.

1) Se flg. brev.

13. dec. (Kbh.) Otte Pogwisch fik med de andre kommissarier i Jyll. brev om oprettelse af magasin, folkets komplettering og udskrivning af bådsfolk. OP skal anordne, at der i Nørrejyll. på et sted bliver oprettet et magasin til arméens underholdning til foråret. Kongen har befalet¹ sine officerer til fods i Jyll., nemlig oberst Laurids Pogwisch, oberst Mogens Krag, oberst Claus Dyre og oberstlt. Barnekow under generalmajor Fuchs' regiment, at komplettere deres regimenter. OP befales at gøre dem al mulig hjælp, så vidt ham vedkommer. I lige måde skal han dér i landet lade udskrive de fleste dygtige bådsfolk, som kan være i beredskab, når kongen behøver deres tjeneste. Dermed etc. JT, 14, 206. K. Indl., se foreg.

Lige sådant brev fik Erik Rosenkrantz, Sivert Brockenhuus, Enevold Parsberg, Steen Jørgensen Rodsteen.

1) Se foregående brev.

14. dec. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. anlangende afd. hr. Svend i Lødekøbings våninger dér. De har for kongen berettet, af Ss børn og arvinger i staden har liggende 10 våninger samt en øde plads i Farvergade, hvoraf byen i denne besværlige tid intet har. Af våningerne er 6 ganske ruinerede og for de øvrige befrygtes, at de i denne tilstundende vinter skal blive nedbrudt, staden og ejeren til største skade. Kongen er tilfreds, at de efter eget forslag må lade vurdere våninger og plads af uvildige mænd og derefter sælge, hvor dog de umyndiges og byens gavn skal søges. Dermed etc. Sjt, 35, 562. K. Indl. 8. dec.

14. dec. (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om at forskaffe kvarter til de folk, som den foregående dag blev kommanderet af oberst Quitzows regiment ud på Christianshavn. Dermed etc. Sjt, 35, 562. K.

15. dec. (Kbh.) Skøde til Hans Hermansen, slagter i Kbh., og arvinger på 2 af kronens våninger med tilliggende gårdsrum, som han nu selv ibor, liggende på hjørnet i Laksegade. De befindes efter alen og mål, nemlig: siden ud til Laksegade fra hjørnet og hen i øster indtil helten af nabovæggen er 18 al. 1½ kvarter lang, den nordøster side fra gaden og hen til afd. skipper Rasmus' enkes baghus er 22 al. 2½ kvarter 2 tol, den sydøstre side fra det nordøstre naboskel og langs bag skipper Rasmus' enkes baghus og ud til gaden er 18 al. 2½ kvarter og 2 tol, ud til gaden fra skipper Rasmus' baghus og til hjørnet af Laksegade igen er 22 al. 2½ kvarter 2 tol, hvilke våninger etc. Forbydendes etc. Sjr, 24, 507. (Tr.: KD, III, 499). K.

15. dec. (Kbh.) Steen Hohendorff, Johan Christoph von Kørbitz, Christoffer Steensen og Christoffer Gabel fik brev om straks at gøre overslag over det brændved, som er kommet til Kbh., hvorover proviantkommissarius Nicolaj Bennich skal overlevere dem fortegnelse. Derefter skal de til kongens ratifikation gøre betænkning om, hvor meget der uforbigængeligen eragtes at behøves til kongens hofholdning i 4 måneder el. så længe, det kan strække til, med specifikation over, hvor meget på hvert sted, hvilket de siden skal lade henlægge i god forvaring til hvert sted og gemak, så det ej forbruges til anden brug. Om det

øvrige vil kongen siden resolve. Dermed etc. Sjt, 35, 563. K. Orig. i DKanc. B 173.

15. dec. (Kbh.) Nicolaj Bennich fik brev om til Steen Hohendorff, Johan Christoph von Kørbitz, Christoffer Steensen og Christoffer Gabel straks at overlevere fortegnelse over, hvor meget brændevad der nu er ankommet til byen. Dermed etc. Sjt, 35, 563. K. Indl. udat.

16. dec. (Kbh.) Hr. Henrik Madsen Vallensbæk, præst til kongens ny kvæsthus og Guds ords medtjener til Holmens Kirke, har for kongen ladet andrage, at han har foretaget at skrive et Diarium Latino-Danicum metricum anlangende Kbh.s belejrings daglige idræt, hvorpå han begærer kongens privilegium. Kongen bevilger, at han må befordre det i trykken og publicere det, så og at ingen må lade det trykke el. indføre trykt fra andre steder. Forbyndes etc. Sjr, 24, 509. (Tr.: KD, III, 499). K. Indl. 12. dec.

16. dec. (Kbh.) Mag. Hans Zoëga fik efter begæring efterladt forseelse, hvor han uden forlov har begivet sig fra Akademiet til Rostock, så at han må være utiltalt. Thi forbyde etc. Sjr, 24, 510. K.

16. dec. (Kbh.) Hans Hansen, proviantskriver, og Johan Wulf, skriver på Kongens Bryggers, fik befaling til med underhavende folk at tage vare på dagligen at lade ise i den nye grav ved batteriet, så længe frosten varer. Dermed etc. Sjt, 35, 563. (Tr.: KD, V, 685). K.

16. dec. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om af Albret Itzen, handelsmand i Kbh., at annamme de forfærdigede klæder, som han skal levere til garnisonen i byen. De skal siden efter den rulle, som han overleverer dem, levere dem til Frederik von Ahlefeldt el. og i stedet for hver klædning 6 al. klæde af det, som er akkorderet med Jens Lassen, som FvA siden skal levere til hver oberst. Det, som bliver tilbage, kan i fremtiden blive forvaret til soldatesken. Dermed etc. Sjt, 35, 564. K.

17. dec. (Kbh.) Christen Jensen Bech, Kbh., fik brev anlangende arrest af Herman Walmand¹ af Bremen. CJB har for kongen ladet andrage, hvorledes HW hos ham har bekommet en del købmandsvarer, som andrager 132 rd. HW skal i Køge være taget i arrest af fjenden, hvorover CJB frygter, at han kommer til skade. Et parti havre tilhørende HW

skal være oplagt i Christianshavn hos Thomas Rasmussen. Efter be-
gæring bevilger kongen, at CJB ved arrest må gøre sig forsikret i dette,
indtil han kan blive betalt. Forbyndendes etc. Sjr, 24, 510. K. Incl. 16.
dec.

1) Overskriften og påskriften på K. har *Dalmand*, kopibogen og K. har *Wal-
mand*.

17. dec. (Kbh.) Otte Christensen Skeel fik lejdebrev. OCS har for no-
gen tid siden med en degen beskadiget sin tjener Peder Iversen, så
han derefter døde. Han har ladet anholde om sikkert lejde. Kongen
erfarer, at han nogen tid derefter i Pls levende live har tilfredsstillet
ham. Derfor har kongen pardonneret ham og bevilget ham sikkert lej-
de, så at han må være fri. Forbydende etc. Sjr, 24, 511. K.

17. dec. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at lade Hans
von Ahlefeldt bekomme ritmestertraktament, beregnet fra den tid,
han har ophørt hos borgerskabet, ligesom han tilforn har haft det dér.
Dermed etc. Sjt, 35, 564. K.

17. dec. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at lade gene-
ralmajor Frederik von Ahlefeldts adjutant bekomme sit traktament
ved regimentet, når middel findes dertil. Dermed etc. Sjt, 35, 564. K.

17. dec. (Kbh.) Saltkompagniets direktører fik brev om at lade kon-
gens hofmarskal, Johan Christoph von Korbitz, være følgagtig til hof-
holdningen $\frac{1}{2}$ læst Lüneburger salt, som kongen igen vil lade betale.
Befalendes etc. Sjt, 35, 565. K.

17. dec. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev anlangende skipper Hans
Steensen af Bergen. Hvad HS har ladet andrage for kongen, kan JB se
af hans hosfølgende supplikation. Han skal foretage sagen med kap-
tajner, som han tager til sig, og dømme. Dermed etc. Sjt, 35, 565.

17. dec. (Kbh.) Jørgen Bjørnsen fik brev om at dømme ml. Hans Mik-
kelsen, Jens Olufsen og Berent Lauridsen af Norge og skipper Hans
Steensen. Hvad nærværende HM, JO og BL har ladet andrage for kon-
gen, kan JB se af deres hosføjede supplikation. Han skal foretage sa-
gen med kaptajner, som han tager til sig, og dømme. Dermed etc. Sjt,
35, 565.

17. dec. (Kbh.)¹ Rentemestrene fik brev om Hans Pedersen Kleins anvisning. Sjt, 35, 565.

1) Kopibogen rummer alene overskriften, derefter står ½ side blank.

17. dec. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med Thomas Lindsey, skibsbygmester, anlangende det, kongen kan blive ham skyldig. Dermed etc. Sjt, 35, 566. K. Orig. i DKanc. B179O. Incl. 15. dec.

18. dec. (Kbh.) Thomas Holck, renteskriver, fik efter begæring brev om at måtte arrestere maltbyg el. andre varer, som Herman Walmand af Bremen har hidskikket fra Køge ved skipper Hans Mangelsen af Rostock, indtil TH er blevet betalt for det, HW er ham skyldig. Forbyndes etc. Sjr, 24, 511. K.

18. dec. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om at gøre afregning med de af kongen tilforn befragtede fartøjer, hvad enhver af dem kan tilkomme for gjort tjeneste, eftersom han ikke længere behøver deres tjeneste. Dermed etc. Sjt, 35, 566. Orig. i DKanc. B179O. K.

18. dec. (Kbh.) Tøjmester Mikkell Andersen fik befaling til at levere til Laurids Hansen, konstabel på Skt. Peter galiot, 30 falkonetkugler, 30 3-pd. kugler, ½ td. fint krudt, 1 stort bundt lunter, 6 musketter, 1 krudthorn, ½ pot olie, 2 lispd. forladning. Sjt, 35, 566. K. Incl. 17. dec.

18. dec. (Kbh.) Hr. Henrik Bielke fik brev om straks på Tøjhuset at lade levere det bly, som er hidkommet med flåden. Dermed etc. Sjt, 35, 566. K.

19. dec. (Kbh.) Daniel Salomons bevillingspas vedr. et skib. Kongen kommer i erfaring, hvorledes DS af den svenske admiral Asche i Falster har tilforhandlet sig et skib, tilforn kaldet Wetgat og nu Fluit Schiff, hvilket skal være taget i kongens tjeneste i denne krigstid, da de svenske bemægtigede sig Falster. Da DS tilbyder at overlade skibet til kongen el. ejermanen for den samme sum, som han selv har anvendt, bevilger kongen, at han med skibet må sejle på kongens allieredes pladser dermed at søge sin næring. Kongen befaler sine admiraler, udliggere og hvem, DS kommer for, at lade ham frit passere og repassere med skiberummet. Ladendes etc. Sjr, 24, 512. K. Incl. udat.

19. dec. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om af Hans Hermansen, slagter, at annamme 100 rd., som han straks mod bevis skal levere til Anders Sandberg. Dermed etc. Sjt, 35, 566.

20. dec. (Kbh.) Valdemar Christoffer Weie fik brev om at være prinsens kammertjener. Han skal i sin tjeneste være kongen og prinsen huld og tro, befordre deres bedste og afværge skade. Han skal dagligen fra morgen til aften flittigt opvarte prinsen, inventere og i god forvaring holde hans klæder, uldne såvel som linned, og det, han ellers bliver betroet. Han skal begegne prinsen med respekt, fornuftig tale og god diskretion og ingen forargelse give el. lade ske af andre. Han skal bevise prinsens hofmester og kammerjunker ære, hørsomhed og lydighed. Hvad han ser og hører, som han stiltiende bør holde hos sig, skal ingen uden kongen el. prinsens hofmester og kammerjunker åbenbares. Han skal forholde sig efter sin ed og pligt. For hans tjeneste giver kongen ham i årlig løn 150 rd., som skal erlægges ham af Rtk. Item fri kost og underholdning hos prinsens hofstat. Det skal begynde fra brevets dato. Kongen befaler rentemestrene at erlægge ham dette. Ej gørende osv. Sjr, 24, 513. K.

20. dec. (Kbh.) Nicolaj Bennich fik brev om at lade professorer og ministerium i staden bekomme 150 favne dobbelt ved af det, som han har medbragt. Dermed etc. Sjt, 35, 567. K.

20. dec. (Kbh.) Skriver på Klædekammeret Balthasar Seckman fik brev om at lade Paul Tscherning og ritmester Reche hver af Klædekammeret være følgagtig 8 al. fløjl. Sjt, 35, 567. K.

20. dec. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om af de 450 rd., som Hans Hermansen, slagter, skal give for de 2 våninger, han har afkøbt kongen, til sig at annamme så vidt, som bliver tilovers af samme sum, når han først afkortes det, han har at fordre for forstrækning til garnisonen, af hvilken overblevne sum adressaterne mod kvittering skal levere Jens Juel så vidt, deraf bliver til bedste, når oberstlt. Anders Sandberg efter kongens forrige ordre¹ er betalt de 100 rd. De skal føre pengene til indtægt og udgift. Sjt, 35, 567.

1) Se ovf., under 19. dec.

21. dec. (Kbh.) Tøjmester Mikkil Andersen fik befaling til at lade være følgagtig til 50 personer, som er ordineret at have vagt i flåden, 50

kommisdegener, 50 hollandske flinter med banteler, 3 lispd. krudt, 4 lispd. blykugler. Sjt, 35, 567. K. Indl. 19. dec.

21. dec. (Kbh.) Søtøjmester Mikkel Andersen fik befaling til at levere til kongens store stykpram i Kalvebod, som i værende vinter imod fjenden således kan have forråd, 2 halve td. krudt, 30 12-pd. runde kugler, 2 store bundter lunter, 2 falkonetter med fulde behør, 30 håndgranater, 1 lispd. blykugler, 30 al. sejlærred til karduser og skråsække, 3 bundter merling og hyssing, 2 nøgler sejlgarn, 8 undergewehr, 4 enge barkuner til håndspiger og stilholter. Sjt, 35, 568. K. Indl. 19. dec.

21. dec. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at anordne, at nærværende oberstlt. de Roche Tudesqvin Dernans (Dornans), som er antaget over folkene til reserve, item oberstlt. Beauforts officerer bekommer kvarter i staden. Dermed etc. Sjt, 35, 568. K.

21. dec. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at forskaffe den fra fjenden overkomne løjtnant med hoshavende 22 ryttere kvarter i staden. Dermed etc. Sjt, 35, 568. K.

22. dec. (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev anlangende Johan Lorends, organist i Kbh., og Johan Fach. Hvad JL for kongen har ladet andrage imod JF, kan adressaten se af hans hosføjede supplikation. De skal den følgende dag efter JLs begæring tage sagen for sig og dømme, så han ej skal opholdes utilbørligen derover. Dermed etc. Sjt, 35, 568.

22. dec. (Kbh.) Nicolaj Bennich fik brev om at lade slotsfoged Joakim Walspurger til hofholdningen være følgagtig 414 favne dobbelt [brænde]ved. Item til følgende steder at lade efterfølgende favne dobbelt ved lade følge, nemlig til Kongens Bryggers 75 favne, slagterhuset 5 favne, Provianthuset 50, rådstuen 4, Danske og Tyske Kanc. 5 favne, Rtk. 10, livkarlen, sadelkarlen og berideren 2 favne, i begge ridestaldene 2 favne, i begge kusestaldene 2 favne, i Tøjhuset 2 favne, slotspræst mag. Michael 2 favne, adskillige hofstjenere til kongens arbejde, nemlig Niels [Holst] Destillerer 2 favne, Johan Hacke til vaskerhuset 6, Casper Herbach¹ 1, Casper Gardener 1, Henrik Gardener og Jacob Nordmand, rustmester, 1 favn. Dermed etc. Sjt, 35, 569. K. Indl. udat.

1) Kopibogen har *Herbart*.

22. dec. (Kbh.) Joakim Walspurger fik brev om af proviantkommissarius Nicolaj Bennich i god forvaring til sig at annamme 414 favne dobbelt ved, og deraf efter hosfølgende fortegnelse uddele til de forordnede steder. Dermed etc. Sjt, 35, 569. K.

22. dec. (Kbh.) Jørgen Krabbe og Joakim Frederik Vind fik brev anlangende vurdering af Otte Christoffer Ulfeldts gangklæder. Det andrages for kongen, at der blandt OCUs løsøre skal findes nogle gangklæder, som ikke er vurderet. De skal ved 2 uvildige mænd lade dem vurdere og siden udtage til hans underholdning og levere til hans skolemester, så de bliver beregnet i de 500 rd., som de tilforn har bekommet befaling¹ om. Dermed etc. Sjt, 35, 569. K.

1) Se ovf., s. 420.

22. dec. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om Frederik von Ahlefeldts adjutants underholdning. Kongen har 28. sept. bevilget¹ FvA generalmajor Bredas adjutant. Kongen er tilfreds, at denne fra førnævnte tid må godtgøres traktement med en hest. Befalendes etc. Sjt, 35, 570. K.

1) Se ovf., s. 347.

22. dec. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at akkordere med Jens Lassen om underfor til klæder til soldaterne i garnisonen, for hvilket han i lige måder som for forrige skal søge sin betaling. Dermed etc. Sjt, 35, 570. K.

22. dec. (Kbh.) Mogens Høg og Gunde Rosenkrantz fik brev om med forderligste at foretage Johan Christoph von Kørbitz' kommissarieregnskaber, gennemse dem og efter funden beskaffenhed kvittere. Dermed etc. Sjt, 35, 570. K. Indl. 11. okt.

22. dec. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om, at kongen efter hans begæring er tilfreds, at han må godtgøres 611 rd., som han indfører i sit rgsk. til besoldning, og dekortes i den rente, han rester af de 5.600 rd. kapital og ellers er forskrevet ham årligen at annamme af Hagenskov len. Dermed etc. Sjt, 35, 570. K. Indl., se foreg.

22. dec. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om, at kongen er tilfreds, at denne i sine kommissarieregnskaber må godtgøres de 200 rd., som er blevet betalt til Christian Christoffersen Urne for et parti

øksne. Desligeste 27 rd., som krigstalmesteren Niclas Nissen har annammet på adskillige rejser, eftersom han den tid ingen pas havde til 4 vogne, ej heller gage til heste og vogne. Item 40 rd. for adskillige regnskabs- og tegneböger, papirer, blæk, lak, voks, pengeposter og et beslaget pengeskrin til pengene o.a. udgivet ved krigskassen. Nok på en kommisskriver månedligt 12 rd. I lige måde må han godtgøres de 300 rd., som formedelst de svenskes fjendtlige indfald er blevet udtaget ved hr. Steen Bielke af krigskassen, undtaget når denne har beviser med SBs sekretærs hånd. Sjt, 35, 571. K. Indl. se Sjt, 35, 570, 22. dec. (brev 3).

23. dec. (Kbh.) Bertel Marske, dæleskriver, fik befaling om til generalmajor Frederik von Ahlefeldt at levere så meget tømmer, som behøves til palisader ved Kastellet og på Christianshavn. Sjt, 35, 572. (Tr.: KD, V, 685).

23. dec. (Kbh.) Nicolaj Bennich fik brev om at have indseende med, at aldeles intet af det ved ham hidbragte [brænde]ved bliver losset, førend videre bliver resolveret om dets uddeling. Om nogen alligevel har losset deraf, skal han erkyndige sig derom og ej tilstede noget at komme videre ud. Dersom nogen understår sig at gøre herimod, skal han lade det forvare ved soldater, som han skal affordre hos generalmajor Frederik von Ahlefeldt. Dermed etc. Sjt, 35, 572.

23. dec. (Kbh.) Oberst Bertram de la Coste og tøjhuskriver Mathias Hasse fik befaling til under deres hånd fra sig at levere specifikation over den ammunition, som findes i forråd af hver slags på Tøjhuset. Så og hvad der findes på hver post på volden. Om noget skulle mangle, som ej haves i Tøjhuset, da skal de låne det af skibene, indtil det på foråret igen kan tilvejebringes. Sjt, 35, 572. K. Indl. 16. dec.

23. dec. (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik befaling til at levere generalmajor Frederik von Ahlefeldt så meget tømmer, som behøves til palisader ved Kastellet og om Christianshavn. Sjt, 35, 572. K.

23. dec. (Kbh.)¹ Claus von Ahlefeldt fik brev om at kommandere i Fyn i Hans Schacks fraværelse. Kongen har befalet HS at gøre diversion i fyrstendømmet Bremen. CvA skal imidlertid kommandere i Fyn. Dermed etc. FT, 7, 374. K.

1) Efter brevet står: Otte Pogwisch fik brev anlangende at bruge Hans Villumsen som proviantmester, findes i Jyske Tegnelser den 29. dec. 1659.

23. dec. (Kbh.) Enevold Parsberg fik brev om levering af ryttere til Hans von Ahlefeldt og hans traktement. Kongen erfarer, at EP skal have en del ryttere. Han skal imod kvittering overlevere dem til HvA, hvorimod kongen har befalet Otte Pogwisch at betale ham hans resterende hofjunkerbesoldning. Dermed etc. JT, 14, 206. K. Orig. i DKanc. B 174.

23. dec. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om mod kvittering at levere Enevold Parsberg det, han til dato resterer på sin hofjunkerbesoldning, hvorefter det siden skal blive godtgjort. Dermed etc. JT, 14, 206. K.

24.¹ dec. (Kbh.) Borgmestre og råd i Christianshavn fik brev om at gøre den anordning, at nærværende oberstlt. de Roche Tudesqvin Dernans (Dornans), som er antaget over folkene til reserve, bekommer kvarter. Dermed etc. Sjt, 35, 571. K.

1) K. er bagpå påskrevet 23. dec.

24. dec. (Kbh.) Selio Marselis fik brev om til Jens Lassen at levere el. at give veksel på 500 rd., hvilket kongen igen mod hans bevis vil lade SM betale. Sjt, 35, 573. K. Indl. 24. dec.

24. dec. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om af Selio Marselis at annamme 500 rd., hvilke han skal uddele til artilleribetjente, så vidt de kan strække til. Dermed etc. Sjt, 35, 573. K. Indl., se foreg.

24. dec. (Kbh.) Jens Lassen fik brev om at lade gerustmester Jacob J[ensen] Nordmand o.a. Tøjhus-betjente bekomme lige så megen mænedlig verpflegung, som de senest har bekommet. Sjt, 35, 573. K. Indl., se Sjt, 35, 573, 24. dec. (brev 1).

24. dec. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om officererne og deres kvitteringer, som Jens Lassen har forstrakt, og at kvittere ham derfor. JL har på vegne af kongen på adskillige tider betalt en del penge i belejringen til officererne. De skal til sig annamme officerernes til JL givne kvitteringer, så det kan afkortes dem, og JL meddeles adressaternes kvittering. Dermed etc. Sjt, 35, 573. K. Indl., se Sjt, 35, 573, 24. dec. (brev 1).

24. dec. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om at forskaffe Frederik Turesen kugler og krudt til borgerskabet. Dermed etc. Sjt, 35, 574. (Tr.: KD, V, 686). K.

24. dec. (Kbh.) Proviantkommissarius Nicolaj Bennich fik brev om at lade stadshopmand Frederik Turesen være følgagtig 5 favne dobbelt ved. Sjt, 35, 574. K.

26. dec. (Kbh.) Bevilling efter begæring for Knud Walter, materialskriver, til uden foregående trolovelse o.a. ceremonier til sponsalia at vies hjemme i huset til sin fæstemø, dog efter lysning i kirken. Sjr, 24, 514.

27. dec. (Kbh.) Bevilling efter begæring for Anders Sørensen, kongens renteskriver, til uden foregående trolovelse og lysning af prædikestolen at lade sig vie til sin fæstemø hjemme i huset. Sjr, 24, 515. Incl. 26. dec.

28. dec. (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik brev om til fyrværkhopmand Hans Turbansen at levere 2 tylvter fyrredæler, som skal forbruges til raketskanser. Sjt, 35, 574. K. Incl. udat.

28. dec. (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik befaling til mod Villum Lobrechts bevis at lade affølge 12 tylvter dæler. Sjt, 35, 574. K.

28. dec. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev anlangende traktement til Hans von Ahlefeldts kornet. HvA beklager, at han forholdes traktement til sin kornet, trompeter og 3 enspændere. Adressaterne skal anordne, at han får dette godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 574. K.

28. dec. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om at anordne, at af hvert korporalskab af borgerne forordnes en karl, som kan være på de hollandske o.a. poster, hvortil intet andet middel til at ise findes, så og at de i lige måde af hvert korporalskab sekunderer oberst Quitzows post med en mand, så længe frosten varer. Dermed etc. Sjt, 35, 574. K.

29. dec. (Kbh.) Borgmestre og råd i Kbh. fik brev om Arent Tengnagel. Hvad AT har andraget for kongen, kan adressaterne se af indlagte memorial. De skal straks lade udnævne 2 borgere og 4 skippere af Kbh., som kan dømmes efter ATs begæring. Dermed etc. Sjt, 35, 574.

29. dec. (Kbh.) Nicolaj Bennich fik brev om dem, som efter kongens ordinans er bevilget assignation på visse steder og skiberum, for at kongen kan have en rigtig designation, at alt, der bliver udgivet, ved ham kan blive antegnet. Om nogen vil gøre forhindring i nogen måde, skal de, som assignationerne er givet, ved soldaterne, som generalmajor Frederik von Ahlefeldt skal give, lade samme tage og angive de ulydige til straf. Dermed etc. Sjt, 35, 574. K.

29. dec. (Kbh.) Nicolaj Bennich fik generalordre om [brænde]ved til følgende: Rentemester Hohendorff 1.¹ [favn]. Generallt. Hans von Ahlefeldt 6. Generalmajor Frederik von Ahlefeldt 6. Den hollandske general Bocheller 6. Hofmarskal, oberstkænk, Lente, Gabel, kammerjunker Trolle, dr. Moth, mag. Bremer og generalauditør Tscherning hver 3. Hr. Henrik Bielke 10. Steen Brahe 4. Holger Vind 4. Generalmajor Breda 6. Staldmesteren 3. Jægermesteren 5. Eva von Bülow, enke efter Adam Henrik Pentz, 3. Jørgen Schultes enke 5. Drabanterne, musikanterne, enspænderne, trompeterne, staldfolkene og de fattige tilsammen 50. Ove Skade 3. Hr. Sivert Urne 5. Schacks frue 4. Oberst Thott 3. Frederik von Vittinghof 1. Matthesius 1. Dr. Bülche 5. Mag. Peder Mehren 1. Erik Krag 5. Kvæsthuset 3. Abel Sandberg og Helvig Sandberg 4. Lave Becks enke 3. Hans Ulrik [Gyldenløve]s enke 3. Anne Cathrine Budde 3. Christian Urnes frue 2. Margrethe von der Lühe 2. Frands Brockenhuus 2. Hofmesterinde Swartz 5. Petkum 3. Sjt, 35, 575. K.

1) K. har 5.

29. dec. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om regning med kaptajn Mads Madsen. Hvad MM har ladet andrage for kongen, kan de erfare af hans indlagte supplikation og ekstrakt. De skal til en billig pris anslå de dér specificerede 5.708 td. hvede og rug, som kongen vil påtage sig at betale, hvorimod de skal dekortere MM på den gjorte udredning til kaperen Revenge, og likvidere det, som det videre andrager, imod kaperen Postrytteren, som forleden sommer i kongens tjeneste blev erobret af fjenden under Møn, så det kan vides, hvilket andrager højst, hvorefter kongen vil resolve. Dermed etc. Sjt, 35, 576. Orig. i DKanc. B179O. K.

29. dec. (Kbh.) Rentemestrene fik brev om gods, som Christian Fischer begærer. De tilskikkes fortegnelse over gods, som CF begærer imod leverance, som i denne besværlige tid er gjort til hofholdningen,

imod det, godset kan forrente ved 6 pct. De skal overregne godsets indkomst og anslå den efter renteritakst, hvorpå de skal indlevere afregning i Kanc., så CF kan få kongens forsikring og panteskøde. Dermed etc. Sjt, 35, 577. K.

29. dec. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at gøre afregning med Jens Lassen. JL har i nærværende belejring på kongens vegne forskudt en anselig sum penge til garnisonens underholdning, officerernes forstrækning, byens fortifikation, corps de gardernes ildebrændsel og i andre måder. De skal gøre afregning med ham og godtgøre renten fra forskuddets dato. Dermed etc. Sjt, 35, 577. K.

29. dec. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om med forderligste at gøre afregning med Claus Juel for det, han kan tilkomme på sin oberstvagtmesterbestalling indtil den tid, han har bekommet oberstlt.bestalling. Dermed etc. Sjt, 35, 578. K. Incl. 28. dec.

29. dec. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om kaptajn Johan Vorm. Kongen er tilfreds, at JV som reformerede må bekomme sin verpflegung i staden fra 1. dec. Befalendes etc. Sjt, 35, 578. K.

29. dec. (Kbh.) Nicolaj Bennich fik brev om at erkyndige sig om det [brænde]ved, der er ankommet fra Fyn, og tilstille kongen en fortegnelse. Dermed etc. Sjt, 35, 578. K.

29. dec. (Kbh.) Hans Svane fik brev om at tale med ministerii i Kbh. og Christianshavn om imod forsikring som tilforn at kontinuere verpflegung fremdeles, med lige så mange folk som hidindtil. Dermed etc. Sjt, 35, 578. K.

29. dec. (Kbh.) Johan Christoph von Kørbitz fik brev om at handle med hofbetjentene, at de fremdeles vil kontinuere at verpflege lige så mange folk som hidindtil og det imod forsikring som tilforn. Dermed etc. Sjt, 35, 578. K. Orig. i DKanc. B 167C.

29. dec. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om, at kongen er tilfreds, at han må bruge Hans Villumsen som generalproviandtmeister efter den ham af kongen givne bestall. Dermed etc. JT, 14, 207. K.

29. dec. (Kbh.) Otte Pogwisch fik brev om, at kongen er tilfreds, at han efter sin bestall. så vel inden for som uden for riget må nyde besoldning for så mange heste som en oberst, hvilket kongen i sin tid vil lade ham godtgøre i hans kommissarieregnskaber. Dermed etc. JT, 14, 207. K.

29. dec. (Kbh.) Hans Friis fik brev om, at en ritmester må beholde sine 60 ryttere, og om oberstlt. Anders Sandberg. Kongen er kommet i forfaring, at oberstlt. Tyge Sandbergs kompagni skal være givet til en ritmester, som har bragt 60 ryttere til at forstærke HF's regiment. Kongen er tilfreds, at ritmesteren må beholde de 60 ryttere, og at AS beholder afd. TSs kompagni efter den ordre, han allerede har bekommet om TSs oberstlt.splads ved HF's regiment. JT, 14, 207. K.

29. dec. (Kbh.) Ebbe Gyldenstjerne fik brev om igen [at antage] sin forrige kommissariebestilling i Viborg stift og dér forrette det, han bliver befalet, og ellers forholde sig efter bestallingsbrevet. Dermed etc. JT, 14, 207. K.

30. dec. (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om efter middag el. den følgende morgen tidligt at konvokere adelen i byen og på kongens vegne handle med dem om, at de fremdeles vil kontinuere at verpfle lige så mange folk, som tilforn, imod lige forsikring. Dermed etc. Sjt, 35, 579. K.

30. dec. (Kbh.) Admiralitetet fik brev anlangende kaptajn Herman Helt, om en krejer. HH erbyder at stille nøjagtig kaution for den omtvistede krejer, som han formener skulle tilhøre ham. Kongen er tilfreds, at samme skiberum må lades ham løs til at bruge til sagens ud-drag. Dermed etc. Sjt, 35, 579. K.

30. dec. (Kbh.) Gabriel Marselis fik brev om at betale afd. David Rytzes arvinger 1.000 rd., som Hans Oldeland har oppebåret i Moskva efter kongens ordre, hvilket igen skal blive godtgjort. Dermed etc. Sjt, 35, 579. K. incl. 29. dec.

30. dec. (Kbh.) Proviantskommissarius Nicolaj Bennich fik brev om til Tøjhuset at lade følge 4 favne dobbelt ved til at støbe kugler med. Sjt, 35, 579. K. Incl. 28. dec.

Lige sådan ordre fik NB om 2 favne dobbelt ved til Klædekammeret.

30. dec. (Kbh.) Dæleskriver Bertel Marske fik befaling til at lade Albertus Matthisen bygmester følge efterskrevne norske dæler og tømmer, nemlig til batteriernes forandring og artillerifolkernes hytter bag Bryggerset 12 tylvter dæler, til en rad svedbænke i corps de garderne 3 tylvter, til et skillerum i Tøjhuset $1\frac{1}{2}$ tylvt 12 al. tømmer og 16 tylvter dæler, nok til et stort nyt batteri uden for Kastellet og en hytte til artillerifolket 6 stykker 12 al. tømmer og 16 tylvter dæler. Sjt, 35, 579. K. Incl. udat.

30. dec. (Kbh.) Bertel Marske, dæleskriver, fik befaling om til generalmajor Frederik von Ahlefeldt at levere 4 tylvter dæler, som skal bruges til Kastellet. Sjt, 35, 580. (Tr.: KD, V, 686). K. Incl. 30. dec.

30. dec. (Kbh.) Bertel Marske fik befaling til at lade oberstlt. Henschen bekomme 16 stykker træer, hver 12 al. lange, til en corps de garde. Dermed etc. Sjt, 35, 580. (Tr.: KD, V, 686). K.

31. dec. (Kbh.) Rulle over de kgl. tjenere, som månedligt har fortrakt til garnisonens underholdning: Johannes Boysen 36 rd. Johan Adolph, vinskænk, 10 rd. Peder Knudsen 9 rd. Albertus Matthisen 6 rd. Jan Dajon, boldmester, 2 rd. Hans Hermansen $6\frac{2}{3}$ rd. Poul Kurtzer, guldsmed, $3\frac{1}{3}$ rd. Christoffer Gabel 45 rd. Dr. Peter Bülche $13\frac{1}{3}$ rd. Dr. Poul Moth $10\frac{2}{3}$ rd. Mag. Bremer $10\frac{2}{3}$ rd. Maturin Dupont 8 rd. Anders Rasmussen, slagter, $13\frac{1}{3}$ rd. Henrik Balche $3\frac{1}{3}$ rd. Theodorus Lente 46 rd. Mester Anders Søbøtke 9 rd. Dr. Simon Paulli 13 rd. Mathias Hasse 16 rd. Lut og Knud Walter $6\frac{2}{3}$ rd. Rasmus Rasmussen, kancelliforvalter, $3\frac{1}{3}$ rd. Cornelius Kruse, kompsmager, $6\frac{2}{3}$ rd. Thomas Thomassen 8 rd. Jørgen Hansen 8 rd. Balthasar Seckman 8 rd. Anders Sørensen 8 rd. Niels Nielsen $2\frac{2}{3}$ rd. Niels Sørensen $2\frac{2}{3}$ rd. Jens Sørensen $2\frac{2}{3}$ rd. Peder Jensen $2\frac{2}{3}$ rd. Hans Hansen, proviantskriver, 27 rd. Poul Meyer, bager, 10 rd. Niels [Holst], destillerer, 27 rd. Lorentz Holmer $5\frac{1}{3}$ rd. Otte Heider $6\frac{2}{3}$ rd. Johan Smidt, tolder, $16\frac{2}{3}$ rd. Jens Boysen 10 rd. Jacob Petersen, kammertjener, 10 rd. Lisabeth, Niels Olsens $3\frac{1}{3}$ rd. Thomas Holck, renteskriver, $2\frac{2}{3}$ rd. Henrik Müller 30 rd. Joakim [Walspurger], slotsfoged, 18 rd. Mauritz Eskelsen 9 rd. Friedrich Friedrichsen 18 rd. Jacob Eylersen 16 rd. Anders Nielsen 9 rd. Jens Lassen 40 rd. Jørgen Bjørnsen 18 rd. Laurids [Pedersen] og Christoffer [Sørensen], pligtsfogeder, $6\frac{2}{3}$ rd. Mathias Reinfranch $3\frac{1}{3}$ rd. Hans Tersen, grynmåler, $3\frac{1}{3}$ rd. Peder Holmer $21\frac{1}{3}$ rd. Mester Hans Switzer 4 rd. Mikkell Langemack 10 rd. Gabriel Jacobsen 9 rd.

Hans Olsen, køkkenskriver, 13 $\frac{1}{3}$ rd. Johan Wulf 3 $\frac{1}{3}$ rd. Christian Fischer 3 $\frac{1}{3}$ rd. Mattis Polling, skomager, 3 $\frac{1}{3}$ rd. Mathias Kalthoff 3 $\frac{1}{3}$ rd. Mester Philip, balberer, 6 $\frac{2}{3}$ rd. Hans Rebsdorph 3 $\frac{1}{3}$ rd. Mikkel Andersen, undertøjmester, 3 $\frac{1}{3}$ rd. Jørgen Reitzer 10 rd. Morten Lauridsen 3 rd. Birgitte, enke efter Willem Evings 10 rd. Lorentz Jacobsen, mønsterskriver, 2 $\frac{1}{3}$ rd. Adam Frederik Werner 5 rd. 2 mk. Afd. Henrik Vinskænks enke 2 $\frac{1}{3}$ rd. Mester Johan Cronenberg 1 $\frac{1}{3}$ rd. Augustus Vogts enke 1 $\frac{1}{3}$ rd. Laurids Hansen rebslår 2 $\frac{1}{3}$ rd. Adolf Snedker på Holmen 1 $\frac{1}{3}$ rd. Hans Ribolt, herold, 1 $\frac{1}{3}$ rd. Jørgen Winckler, klejnsmed, 2 $\frac{1}{3}$ rd. Jens Mikkelsen, brygger, 2 $\frac{1}{3}$ rd. Johan Hacke (Hach), foged i lysthaven, 1 $\frac{1}{3}$ rd. Henrik Køckler, møntmester, 5 $\frac{1}{3}$ rd. Albret Haelwegh, kobberstikker, 2 $\frac{1}{3}$ rd. Mester Kort [Holst], mundkok, Johan Høyer, mundskænk, Frederik Vinterberg, mundskænk 2 $\frac{1}{3}$ rd. Hans Sohn, hofbager, Rasmus, bager på Proviaanhuset, 2 $\frac{1}{2}$ rd. Daglig berettes den store nød og mangel, som garnisonen i staden lider, og kongens middel er ikke således ved hånden, at garnisonen kan verpflages deraf. Kongen er derfor forårsaget, hvor ugerne han gør det, at begære af nævnte, at de fremdeles imod nøjagtig forsikring vil kontinuere endnu 5 måneder fra dato med at kontribuere deres kvota, som forskrevet står, og betale til garnisonen uden restans, hvortil kongen forser og erbyder enhver sin forsikring og med kgl. nåde vil erkende sligt mod alle og enhver, formoder og, at ingen vil undslå sig deri til fædernelandets og egen frelse. Givet etc. Sjr, 24, 515. (Tr.: KD, III, 499-501). K.

31. dec. (Kbh.) Bertel Marske, dæleskriver, fik befaling til at lade Mikkel Andersen på Tøjhuset på ansøgning bekomme 4 tyltver egebarkuner, som er dygtige til håndspigre. Dermed etc. Sjt, 35, 580. K. Indl. 31. dec.

31. dec. (Kbh.) Cornelius Lerche fik brev 1. anlangende kongen i Spaniens gratulation til fred med Frankrig, 2. om sin ambassadørsbesoldnings konsideration, 3. om foræring til Pantoya. Kongen kommer i erfarung, at freden ml. Spanien og Frankrig er sluttet. CL skal på kongens vegne gratulere kongen af Spanien, dog at han opholder dermed, indtil han fornemmer, at kongen af Spanien ved skrivelse har adviseret den danske konge, el. det bliver ham intimeret af den danske konge, med mindre han fornemmer, at andre fremmede ministre ved hoffet gør det uagtet forskrevne punctualiter, til hvilken ende han efter sin egen begæring skal overlevere det ham tilsendte ambassadørkreditiv. Dog, at han først vel konsidererer, at disse tiders tilstand ikke

kan tilstede ham højere besoldning end efter bestallingsbrevet. Der-
som han tykkes, at han ej skulle kunne udføre forskrevne ambassadørs
titel med den besoldning, som han har med kongens respekt, skal han
aflægge kongratulationen i den kvalitet, han har. Anlangende de 2.000
rd., som han eragter nødvendig at forære Pantoya, er kongen tilfreds, at
han må lade ham bekomme dem af de indkommende penge. Dermed
etc. Sjt, 35, 580. K. Indl. udat.

31. dec. (Kbh.) Gabriel Marselis fik brev om af de først indkommende
subsidi penge at betale Charisius de 1.000 gylden, som han har udlagt
til Persevals enke for hendes mands rest. Dermed etc. Sjt, 35, 581.
Indl., se foreg.

31. dec. (Kbh.) Nicolaj Bennich fik brev om at lade Ejler Holck be-
komme 6 favne [brænde]ved og fru Dorete Rosenkrantz, enke efter
Otte Thott til Næs, 3 favne¹ af det, som NB har bragt med sig. Dermed
etc. Sjt, 35, 581. K.

1) Tallet mangler i kopibogen, men ses af K.

31. dec. (Kbh.) Proviantkommissarius Nicolaj Bennich fik befaling til
at lade nærværende kongens kuskemed og staldknægt bekomme 1
favn stakket ved. Sjt, 35, 581. K.

31. dec. (Kbh.) Peder Reedtz fik brev om til tøjhusskriveren at lade le-
vere først 21 rd. 5 mk., som skal forbruges til ligtkugler, endnu 26 rd. 4
mk. til tjæretønder og derforuden 80 pæle $2\frac{1}{2}$ -3 al. lange til at slå
igennem tønderne, så fjenden ej kan omstøde dem. Dermed etc. Sjt,
35, 582. K.

31. dec. (Kbh.) Jørgen Krabbe og Joakim Frederik Vind fik brev om at
begive sig til afd. oberst Boths logement og dér registrere det gods,
som findes tilhørende ham, hvilket de siden skal forsegle og levere re-
gistreringen til fru Eva Bülow. Sjt, 35, 582.

31. dec. (Kbh.) Steen Brahe og Holger Vind fik brev om at gøre afreg-
ning med Johan Liebrecht [oberstlt.] om, hvad han tilkommer for
gjort tjeneste fra hans bestall.s dato indtil nærværende tid. Dermed
etc. Sjt, 35, 582. K. Orig. i DKanc. B 223F.

31. dec. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om at tilforordne en officer, som af adelen i byen kan begære, at de vil lade deres folk ise omkring fæstningen og holde en rulle over, hvor mange der udloves. Dermed etc. Sjt, 35, 582. (Tr.: KD, V, 686-87). K.

31. dec. (Kbh.) Peder Knudsen, fiskal, fik befaling til efter anfordring til rettens befordring at lade åbne og registrere de kister el. skrin o.a. gods, som en person, Christen Leth, skal have stående hos en tømmermand i Springgade og berettes at tilhøre ham. Dersom nogen på vegne af fru Helvig Skinkel begærer at tage det til sig til bedre bevaring i en ret, skal han lade det følge. Sjt, 35, 583. (Tr.: KD, V, 687).

31. dec. (Kbh.) Selio Marselis fik brev om på sin egen kredit at handle med den hollandske kommissarius Tengnagel, at han på Tøjhuset til tøjhusskriveren leverer 100 centner bly til garnisonen til kugler, hvorfor kongen vil godtgøre SM betaling af den hollandske veksel. Befalendes etc. Sjt, 35, 583. K. Incl., se Sjt, 35, 579, 29. dec. (brev 4).

31. dec. (Kbh.) Frederik von Ahlefeldt fik brev om at have flittig indseende med, at ingen ålestangere kommer ud af byen, med mindre de har stadshopmand Frederik Turesens seddel at fremvise. Han skal give ordre til den officer, som kommanderer i ravelinen ved Vesterport, at han medgiver dem, som på denne måde forundes at gå ud, en konvoj af 6 el. 8 soldater, og at officeren giver vel agt, at så mange, som tilstedes at gå ud, igen kommer ind. Dermed etc. Sjt, 35, 583. (Tr.: KD, V, 686). K.

31. dec. (Kbh.) Hans Schack fik brev om med forderligste at skikke en fortegnelse til Kbh. over alle de fangne officerer, høje som nedrige, som er blevet fanget på Fyn, så og hvor enhver er at finde, og siden ervarde kongens vilje om dem. Desligeste skal han opsøge alle de erobrede standarter og faner, og med første sikre lejlighed skikke dem til Kbh. Dermed etc. FT, 7, 375. K. Incl. 24. dec. og udat.

31. dec. (Kbh.) Hans Schack fik brev om Frederiksoddes besætning og Mogens Krags regiment. Kongen erfarer, at Frederiksodde fæstning kan besættes med mindre folk og ringere officerer, end han tilforn har befalet. Han er tilfreds, at HS må indlægge så meget folk med officerer, som han synes godt og eragter, at stedet kan være forsikret med, og derimod bruge MK med hans regimenter i marken på de steder, han selv eragter fornødent. Dermed etc. JT, 14, 208. K.

Ordlister og registre

Ordliste 1659

I bindene 1650-55 rummede ordlisten alle ordene fra ordlisterne i bindet 1646 og bindene frem til det pågældende år. Denne liste fik efterhånden et større omfang, så derfor vil en samlet ordliste først igen foreligge i bindet 1660, mens bindene 1656-59 alene rummer en liste for det pågældende år.

Medtaget i ordlisten er ord, hvis betydning ikke skønnes umiddelbart forståelig for alle værkets benyttede, fordi de enten er fremmedord eller danske ord, der er gået af brug eller anvendt i en anden betydning end i nutiden. Ord, som kan findes i almindelige ordbøger eller leksika, eller hvis betydning fremgår af sammenhængen, er dog normalt ikke medtaget. I øvrigt beror udvælgelsen på et skøn, som sikkert let kan anfægtes. Ord, hvis betydning ikke har kunnet fastslås med rimelig sikkerhed, er som regel udeladt af listen. I øvrigt må også en del af tolkningsforsøgene tages med et vist forbehold.

Latinske ord og vendinger er gengivet i den form (tal og kasus), hvori de forekommer i teksten.

Ligesom tidligere bind rummer dette adskillige ord som det ikke har været muligt at finde forklaret i eksisterende ordbøger. Dette gælder således ord som *båder* (står mellem ordene sejldug og tov), *chartecher* (redskab med 20 chartecher) og *vidter kløvet*.

aflade, lade vand løbe bort, aflede.

beslagpenge, fængslingspenge?

bradebænk, anlæg til kølhaling af skibe, forhaling af orlogsskibe og løft af svære vægte som kanoner.

bådsmandsføre, vel føring, ret til et vist rum i lasten, som skipperne og søfolk havde.

catecant, kateket?, hjælpepræst?

cito, hurtigt.

Cum inhib. sol., cum inhibitiō solido, med den faste retslige påbudsformel.

Davidsgedne, disciple i latinskole, som var medlemmer af et sangkor.

dexteritet, dristighed.

dies ascensionis d[omi]ni, Kristi himmelfartsdag.

dijudicatur, dijudikation, dom, kendelse.

diversion, uventet angreb bagfra el.

fra siden, uventet streg for at aflede fjendens opmærksomhed el. få ham til at dele sin styrke.

Dionysii dag, 17. nov.

dont, gerning, forretning, sag.

dozen, dozenklæde, engelsk klæde.

dyrke, dyrkøb.

eftermålsmand, person, det if. ældre ret tilkom at rejse sag i forbindelse med manddrab.

ege- el. birkebarkuner, barkun, langt og tykt stykke firkantet træ, stor bjælke.

endel skove, skove i særeje.

enge, snævre, smalle.

fanessvingen, kunstfærdig svingen med fanen, brugt som militær æresbevisning.

farkoster, fartøjer.

fordærvlig, uholdbar, som kan tage skade.

- forselig*, venteligt.
fyrbond, fyrrekar.
fæld, fald, skade.
galmej, zinkkarbonat.
gerichtskriver, retsskriver.
geschir, service. køkkengrej.
går under øjne, går imod.
helten, hælvten, halvdelen.
houitynge, hoveribyrd.
husgesinde, husstand.
instigere, tilskynde, ægge.
intimere, kundgøre, udfærdige tjenstligt.
ise, bringe frem ved at vække, dvs. hugge hul i isen.
juftle, ruslæder.
knipjern, jern i knipper, i bundter?
knobhjul, knob(be)hjul, hjul af ét stykke træ, blokhjul.
kohefuss, vel koben, brækjern, løftestang.
kommisdegener, soldaterkårder.
kommisfarer, kaper.
krigstalmester, krigskassekasserer.
kunstrør, en slags skydevåben.
kølte, kølle.
lenejern, måske jern i en blød kvalitet, svensk *len* = blød.
licentiere, give tilladelse.
ligtkugler, lichtkugler, lyskugler.
løf (en afgift), lev, brød.
monere, påminde, erindre, advare.
mundere, sætte rytter på hest.
osmund, jern udsmettet i klumper.
paklagen, slags tøj.
pampert, kort sidevåben.
pelleri, pelsværk.
pibestave, vel rør.
pro re nata, som tingene udvikler sig, efter sagens beskaffenhed.
præsumere, formode, vente.
quadruplicere, firedoble.
ravelin, vinkelformet mur ml. to bastioner på en fæstning.
rekompens, godtgørelse, erstatning.
rekuperation, genvinding.
remillere, sende tilbage.
rullebolte, måske bolte, hvorom noget drejes.
rydsk, russisk.
salvere, beskytte.
salvagardere, beskytte.
sekrel, toilet.
s(k)erpentine, lang kanon af lille kaliber.
skilderkjortler, kjortler til brug på vagt.
skælle, *skælte*, bestryge et tag med kalk, tætte åbninger langs ydermure.
slesingerklæde, klæde fra Schlesien.
snaphane, frivillig deltager i et frikorps, guerillasoldat.
solennitet, festlighed.
spejltræer, spejlskåret træ.
spenditør, person, der giver penge ud.
sponsalia, trolovelse.
stykvinde, kran til at hejse kanoner med.
sub eodem dato, under samme dato.
svedbænk, bænk, hvorpå soldater i en vagtstue kunne hvile sig.
tage, taje, indhegnet græsmark.
tergiversation, udflugter, nølen.
tilsæt, tab, spill.
triplicere, tredoble.
tønneken, lille tønne.
varstue, vagtstue.
vareaksler, aksler, der haves i reserve.
vedhammer, brændehus, brændestabel, brændeplads.
vederpart, modpart.
vicesimoquarto, i en 24.del, dvs. et lille bogformat, hvor arket er delt i 24 blade
vognvinde, vognkran, hejseværk til vogne.
volgaststykke, kanontype.
vragebro, bro, hvorpå til søs komne varer førtes op for at vrages, dvs. undersøges.
vækning, isvækning, ophugning af is.
årsknægt, soldat lejet for et el. flere år.